

PROVERBELE ROMÂNILOR

*Floriferis ut apes in salibus dulcia libant,
Omnia nos iridem depascimus aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

LUCREȚIU, III, p. 11—18.

*Un fenomen, a credință . . . și etiă a
legendă; un basm, a pășelă și etiă un
proverb.*

B. P. HĂȘDĂU, *Cuv. Bêtr.*, II, XIX.

FIE-CARE EXEMPLAR VA PURTA ISCĂLITURA AUTORULUI

TÓTE DREPTURILE RESENVATE

PROVERBELE ROMÂNILOR

DIN

ROMANIA, BASARABIA, BUCOVINA, UNGARIA, ISTRIA și MACEDONIA

PROVERBE, ȚICĂTORI, POVĂȚUIRI, CUVINTE ADEVĂRATE,
ASEMĂNĂRI, IDIOTISME ȘI CIMILITURI

CU UN

GLOSAR ROMÂNNO-FRANCES

DE

IULIU A. ZANNE

VOL. IX

OPERĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

BUCURESCI

STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECĂ & Comp.

1901

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XX

ASEMĂNĂRI ¹⁾

*Asemănările la vorbă înțelegere
ne dă bună.*

Pentru Auzire

Aude ca un surd.

Ca o veste ce alérgă dē colea până colea (sē aude).

Ca o vijăitură dē móră (sē aude).

Ca urletul dē lupī (urīt sē aude).

5 Ca glasul dē trimbiță (dē dēparte sē aude).

Ca sunetul pē vāī (sē aude).

Ca sunetul dē clopot, când sună în vînt slobod (sē aude).

Ca trimbița când strigă (dē dēparte sē aude).

Pentru Avere

Averea ca o baltă, cum ăī faci un șanțuleț, tótă sē scurge.

10 Averea celor mai micī, la cei mai mari trece, ca apele cele
mai micī când în cele mai mari ape sē varsă.

Averea celui scump, ca un ban îngropat, ce nicī un folos
aduce.

¹⁾ Acest capitol nu coprinde de cât asemănările adunate de Iordache
Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt așezate în manuscris.

Cel ce-a dobândit co-a lui muncă avere, acela ș'o iubesce
ca muma pe copil.

Ca cel-ce în casă are numai ceea ce e pe dînsul.

Nesățiosul la avere se poticnesce pe negândite, ca cel ce
se rugă la Dumnezeu să-i dea multă avere și Dumnezeu
i-a hotărît ca orî-ce va lua în mână să se prefacă în aur,
până ce a murit de fîme.

- 15 Cel ce adună și îngropă avere peste avere, s'asămănă ca
albina, ce pentru alții umple căsuțele de miere.

Pentru Ajutare

Ajutorul când pîere, ca pânza corăbiei când se rupe.

Ajutorul la vreme când nu se face, ca pâinea ce dai celui
vinovat, când îl duc la spînzurătoare.

Ca un gard fără proptea, cel fără ajutor.

Ca rooa pe pămînt, când ploaia nu ne ajută.

- 20 Până cu mai mult, putem și cu mai puțin să ajutăm, ca
copilul ce până a începe a grăi, poate balbuți.

Cel ce la vreme nu ajută, ca un vrăjmaș de față se arată.

Cel ce n'ajută la vreme, ca cel ce după ploie vine cu
iepingéoa.

Cine va să ajută pe altul, ca când ar fi ajutat pe sine.

Pentru Acoperire

Acoperă pe toți, ca cu o aripă mare.

- 25 Ca oăla acoperită, ce nici un gunoiu cade în ea.

Ca o haînă ce acoperă orî-ce urîciune a trupului.

Ca un copaciū mare, ce acoperă pe cei mai mici cu cră-
cile lui.

Pentru Alergătură

Alérgă ca cu poștea.

Alérgă ca la colaci.

- 30 Alérgă iute ca fulgerul.

Ca ogarul, când alérgă după iepure să-l prindă.

Ca uliul după puî (alérgă).

Ca un mistreț când alérgă asupra vîntorului cu dinți ascuțiți.

Ca vulturul după păsări (alérgă).

- 35 Ca vîntorii după prepelițe (alérgă).

Ca gaia după puî (alérgă).

- Ca calul, când aruncă friul din cap, alérgă, sare, fuge pe câmpuri și cóma ăi saltă în lături.
 Ca curuțul când se slodóde din mână și după prepelițe alérgă sburând.
 Ca călugăriș la morți (alérgă)
 40 Ca căruța lu Ilie alérgă trăsând pîn nori.
 Ca căinele ce alérgă într'o parte și într'alta și d'a dreptul nică cum merge.
 Ca căiniș după căprióre (alérgă).
 Ca căiniș și vînătoriș, când ved iepuriș, căprióre, alérgă ca nisce turbați, să-ă aducă pe toți legați.
 Ca la un mort cei săraci pentru făcliș și colaci (alérgă).
 45 Ca la pomană (alérgă).
 Ca lupiș după turme, când sînt leșinați (alérgă).
 Ca leul, când alérgă turbat după vînat.
 Ca mieiș, când alérgă sărind și behăind după mumele lor, de la pășune viind.
 Ce mieiș, când lupiș se ăeau după ei, alérgă și se strîng p'împrejurul oilor, tremurând de frică.
 50 Ca rótele, când tare alérgă la căruța de poște, ăna sare în vînt și alta pe pămînt.
 Ca cel-ce încură calul, alérgă când înainte, când înapoi.
 Ca cerbul, când săgeța de departe ăi lovesce, alérgă, sare, se pierde prin păduriș, ca să scape.

Pentru Alegere

Alege ca vîntul gunóiele din bucate.
 Cine tot alege, ajunge să ăea d'arîndu, ca cel ce culege.

Pentru Alinare

- 55 Ca balsamul, când se varsă pe răniș, alină durerea.

Pentru Alunecare

Ca când se dă pe ghétă (alunecă).
 Ca pietrile la vale, alunecă rostogolindu-se.
 Ca pe vale alunecă.
 Ca cel-ce se lasă la vale pe cur (alunecă).

Pentru Albețe

- 60 Alb ca zăpada.

Ca crinul când îl tai,  i d  se vestejesce, dar alb ta nu-  lipsesce.

Ca laptele d  alb.

Ca pana d  lebedă alb.

Ca rochea r ndurerii albă  i frumósă.

65 Ca flórea crinului alb.

Pentru Amestecare

Amestecă vorba ca făcălețul mămăliga.

Ca o corcofel  amestecată.

Ca unt-d -lemnul cu apa, ce nu se amestecă.

Ca ch agul în lapte (se amestecă).

70 Ca m rarul în bucate (se amestecă).

Pentru Amor

Amorul c nd se 'nvechesce, ca omul c nd  mb tr nesce m i mult în necazuri d  c t în plăceri trăiesce.

Amorul c nd te privesce r m i încremenit, că ochii  i se  chid tocma ca la un orb, limba  i se l g  tocma ca la un mut, gura  i se  ncle tesce tocma ca la un mort, mintea sb r   i te lasă ca un pesce prins în plasă.

Amorul c nd te prinde, ca un crin frumos te vede,  ar c nd te lasă, ca  ofranul fa a  e-o lasă.

Dragostea amorului ca flórea c mpului, ce îndată p ere  i nici cum se m i vede.

Pentru Am riciune

75 Amar ca otrava — ca fiera — ca veninul.

Ca pelinul d  amar.

Pentru Am gire

Am gitorul cu amăgirea c nd te biruiesce, ca c nd  e ar leg   i m inile  i ochii.

Pentru An 

O mie d  an , ca  ioa d   er .

Pentru Apucare

Ca dohtorii dă vină apucă, sê afle unde-l dóre.

80 Da 'ndêratele, ca dă códă ăi apucă.

Pentru Apă

Ca apa pē câmp, când sê popresce din jos, sê umflă, sê varsă înapoi și innécă în sus orî-ce găsesce pē câmp.

Ca apa din munți, când curge la vale, cade din pîetă în pîetă, pîn vâi și pîn prăpăstii, cu spumă și cu bēșici, vijîiesce și plesnesce.

Ca apele ce sapă, rēstórnă, dărimă pē vâi și prin prăpăstii copaciî ceî mai marî din munțiî ceî mai nalți.

Ca apele ce rēstogolesc pîetrele din munți pē vâi la vale și prin prăpăstii.

85 Ca apele ce sê varsă din munți, umple vâile dē pîetre.

Ca apele, ce după ce sê varsă s'aduc iarăși la matca lor.

Ca o viitură dē apă, ce repede sê varsă, când noriî cad pē munți.

Ca lupiî ceî secetoși, ce alérgă după apă cu gurile căscate cu fâlcile muțete 'n sânge din cărnurile ce-aū mîncat.

Ca pē marginea apeî, stă, sê plimbă, sê vede.

90 Ca păpăruda cu apă în cap.

Ca rața pē apă.

Ca cel ce sê călătorește pē mare, móre dē sete pē apă fără apă în urcior.

Ca cerbul la apă dorește.

Ca căinele turbat, ce dē apă rău fuge.

Pentru Apărare

95 Apară dē arme, ca muma dē musce pē copil, când dórme.

Nu cățéoa pē cățéi ce latră și-î apară, dē ceî ce vin la ei.

Ca căiniî pē oi dē lupi ăi apară.

Ca boul, ce cu córnele sê apară și 'mpunge.

Pentru Aprindere

Ca iarba dē pușcă, ce din cea mai mică scântee îndată s'aprinde.

100 Ca un cărbune aprins.

Ca pîzdăriî sê aprinde.

Ca scânteele pe paște, cum cade le aprinde.
 Ca focul, când el bate din toate părțile vîntul, mai tare se
 aprinde.
 Ca focul la herari, aci el vede că s'aprinde, aci peșin se
 stinge.

Pentru Arie

- 105 Ca o arie cu țestul în mijloc.
 Ca o arie bine bătută.
 Ca la arie, când vîntură, paștele în vînt se duc, iar grâu
 jos rămîne.
 Ca la arie, când se întrec caii prin prejur.
 Ca lopata la arie.

Pentru Aripă

Vede Aripă.

Pentru Aruncătură

- 110 Aruncă ca apele nomolul pe marginea lor, când mănîncă
 pe sub pămînt.
 Unul pe altul se aruncă, tocma ca la o luptă.
 Ca îrburile pînă gunoie, staî aruncate.
 Ca vîntul, ce aruncă și pe cei mai mari copaci jos la
 pămînt.
 Ca vîrtejul de vînt, când pe mare se ridică, urcă apa în
 sus și de sus jos o aruncă cu trăsnete și cu plesnete.
 115 Ca cu praștia aruncă.
 Ca cîșă, ce jos aruncă ori ce înainte găsește.
 Ca peștele, când 'l aruncă din undiță pe uscat.
 Ca frunzele, când așteaptă vîntul la pămînt să le-arunce.
 Ca cel ce s'aruncă în mare și în fund ajunge.
 120 Ca brazdele de pămînt, ce s'aruncă de plug.

Pentru Arătare

- Ca o față mare se arată.
 Ca curcubeul pe cer s'arată.
 Ca marfa la prăvălie s'arată.
 Ca stăoaia la cei pe mare se arată.
 125 Ca fumul, ce din negru și noaptea roșu de departe se arată.

Pentru Arătură

Ca arătura pe pământ ce se vede pîntre brazde.
Ca arătura, ce cu cât mai adîncă este, cu atît mai mult
ne folosesce.

Pentru Arme

Cu arma în mînă, ca la răsboi.

Pentru Ardere

- Arde ca o făclie — ca o luminare — ca o masala.
130 Ca un fier băgat în foc (arde).
Ca un foc mare arde, ce anevoie se stinge.
Ca într'un cuptor (arde).
Ca jăratul de foc (arde).
Ca căldura cea mare din luna lui Coptor (arde).
135 Ca lemnele cele uscate (arde).
Ca para focului arde.
Ca pîrjolele, cînd se dau de o parte și de alta, cel ce le
privesce vede un câmp ardînd de la un cap pînă la altul.
Ca sora arde.
Ca flacăra de pîrjol, ce arde și mistuiesc orice înainte
găsesce.
140 Ca flacăra de foc arde.

Pentru Asemănare

Oameni, ca degetele, nici unul cu altul s'asemănă.

Pentru Ascultare

- Ascultă cu urechea, ca strîja de vrăjmași.
Ascultă cu urechea, ca cel în bănuie.
Ca cel ce-și blestemă cîsul și nimeni îl ascultă.
145 Ca brîscele, ce toate ocălesc d'odată și nici una ascultă.
Cînd strigă și nimeni te ascultă, ca cînd ai bate toba la
urechea celui surd.

Pentru Ascundere

Ca o pecete ține ascuns.

Ca în cămară ascuns şade.
Ca în fundul mării şade ascuns.

- 150 Ca un hoţ pînă ascuns.
Cel fără ascunzătoare la vreme de nevoie, ca şorecele fără gaura, ce 'ndată îl prinde pisica.

Pentru Ascuţitură

Ascuţite ca unghiile de pisică.
Ca un briciu de ascuţit.

Pentru Atîrnare

- Atîrnat ca un cârnat.
155 Ca o ciochină — ca un cârlig, de care se atîrnă orice e de trebuinţă.
Ca un căţel cu urechile atîrnate.
Ca cumpăna, cât de dreptă fie, un paiu de veş pune, la o parte mai mult atîrnă în jos.
Ca la cumpănă, într-o parte şi într-alta atîrnă.
Ca pînele pînă pomii stau atîrnate.
160 Ca spanga de briu s'atîrnă.
Ca cel în spînzurătoare, ce-l atîrnă picerele.
Ca cel ce se atîrnă de cumpănă, ca un spînzurat.
Ca de cîdă atîrnat.

Pentru Afinare

Afinat ca puful.

Pentru Ace

- 165 Ca cusătorul cu acul în mână.

Pentru Aburi

Ca aburul după apă iese — se ridică — se vede.

Pentru Adormire

Ca doica, când pe copil 'î-adorme numai îndată cu cântece de somn.

Pentru Adunare

Ca albinele la fag s'adună.

Ca vârtejul dă vînt, ce adună pînă prejur orî-ce înainte găsește.

170 Ca corbiî la stîrv s'adună.

Ca cînd culege la vie, strînge — adună d'arîndu.

Ca muscele la scîrnă s'adună.

Ca furnice'e cînd adună merinde pentru iernă.

Ca furnicele la moșoroiu s'adună.

Pentru Aducere

175 Ca potopul, cînd vine, aduce cu el orî-ce înainte găsește.

Pentru Aducere aminte

Ca cei ce se scólă (din somn), după ce ăși frécă ochiî, ăși aduce aminte dă cele ce-a vîdut în somn.

Ca cel ce-și aduce aminte dă cele mai dînainte.

Pentru Adăvăr

Adăvărul în adăvăr scapă din judecată, precum cele trecute din mintea noastră.

Adăvărul ca o-hîul, cum îl legî, nu-l mai veđî.

180 Adăvărul ca lumînarea, pînă nu suflă 'n ea, nu-și pierde lumina sa. Așa și adăvărul, pînă nu-î suflă minciuna, el nu se stinge.

Cu adăvărul, cu îndurarea, cu blîndețele și cu dragostea te-asemeni cu Dumnezeu.

Adăvărul cu minciuna, ca căinele cu pisica.

Cînd adăvărul se ivesce, atunci minciuna se risipește, ca întunerecul cînd sórele răsare.

Minciuna, ca norul, întunecă adăvărul, iar buna înțelegere, ca sórele, îl descoperă.

185 Precum orî-ce dobitoc se ține dă cel asemenea lui, așa și adăvărul dă cel adăvărat.

Cel ce-și ascunde adăvărul său, ca cel ce-și îngropă aurul și argintul său.

Pentru Adăpostire

Ca într'o câmpie mare, când vezi vre-un copaciș, alergi la el să te adăpostezi.

Ca la umbră să adăpostéză.

Pentru Adîncime

Ca o ocnă adîncă.

190 Ca un puț mai adînc.

Pentru Așezare

Ca cărămizile pe zid, una peste alta se așază.

Pentru Așteptare

Ca câinele ce așteaptă cu picerile plecate, cu gâtul lungit, cu ochii sclipiți, cu gura căscată o îmbucătură de la masă să-i cadă.

Ca cel ce așteaptă la ușa celui mai mare.

Ca cel ce așteaptă la masă străină, mâțele ei chiorăiesc de foame până ce aude: *«poftim la masă»*.

195 Ca cel ce-l iubesc soacră-sa, el așteaptă cu masa.

Pentru Engheri

Ca engheriș după câini.

Pentru Îubire

Ca câinele cu pisica se iubesc.

Ca muma bună pe copii nimeni iubesc mai mult.

Ca nisce frați se iubesc.

200 Ca șorecii cu pisica se iubesc.

Te iubesc ca musca.

Și cel mai tare de suflet, când pierde ceea ce iubesc, ca cîră se topește.

Pentru Îubire de cinste

Iubirea de cinste te îmbată tocma ca vinul.

Pentru Îubitori de argint

Îubitorul de argint nici cum se satură de argint, ca cel
dăsfîrnat de cele mai mari plăceri.

Pentru Iuțela, Iuțime și Iuți

205 Iute ca ardeîul.

Iute ca oțetul.

Iute ca săgéta.

Iute ca fulgerul.

Iute cu toate fără milă nu se pot învoi, ca pîetra cu pîetă
fără var nici cum se poate lipi.

210 Cel Iute cu Iuțela sa pe sine mai mult vatămă, ca oțetul
cel tare ce vasul se u vatămă.

Pentru Iuda

Iuda, ca țințarul, cu cantece te sărută, când la altul te
vinde.

Ca mușcătura de șarpe nici o mușcătură mai dulce, dar
pe curînd din lume te duce. Așa și sărutarea de Iudă.

Pentru Ivélă

Se ivesce ca zorile.

Pentru Isvóre

Ca o fântână isvoresce.

215 Ca o fântână fără isvor.

Ca un isvor dulce, ce din virful munților curge.

Ca zăpada când se topește și riuri din munți la vale is-
voresce.

Pentru Isbitură, Lovitură i Pocnitură

Ca corăbiile, când de vînt se bat, una cu alta rău se isbesc
și una pe alta rău sfărîmă.

Ca marea, când isbesce în maluri de departe cu valuri ca

- nisce munți, se întorce înapoi și iarăși isbesce cu sgomote și plesnete.
- 220 Ca plopii când se bat de vînt, unul cu altul tare se isbesc. Așteptă pocnitura, ca porcul muchea toporului. Unul pe altul se lovesc, tocma ca la răsboi.
- Ca o săgétă drept lovesce.
Ca unghișora la cal, ce la ochi el lovesce.
- 225 Ca un copaci mare, ce cu crăcile acoperă o câmpie în-
trégă, cum el lovesc cu toporul, el vezi lungit pe pă-
mînt și 'n veci nu se mai scólă.
- Ca cocoșul de pușcă, când stă gata să lovască.
Ca lovitura de ciocan nici o lovitură mai grea.
Ca la țintă lovesce.
- Ca pe porc cu toporul în cap el pocnesce.
- 230 Ca praștia când se 'nvîrtesce și de departe te lovesce.
Ca săgéta la semn lovesce.
Ca cel ce cu sburătura în mână gata să te pocnescă.
Ca cel cu capul de piatră se lovesce.

Pentru Isbândi

Între isbîndă și între mörte, ca între nicovan și ciocan.

Pentru Iconomi și Iconomie

- 235 Cel iconom păstrează ca croitoru cel bun, ce nici un petic pierde.
Cel fără economie, ca un sac fără fund.

Pentru Inimă

- Inima fără nădejde, ca săgéta fără arc.
Găteliul cu gustul său alege bucatele cele bune din cele rele; așa și inima cu cugetul rău alege adăvărul din minciună.
- Ca inima pătimașă, nimic alt pe lume.
- 240 Precum inima poftesce, așa și sufletul doresce.
Precum pomul se cunoște din rodul ce scöte, așa și inima omului din cugetul său.
Precum față cu față nu s'asemănă vre-odată, așa nici inimă cu inimă.
Precum duhul la multe idei te duce, așa și inima te face la multe să rîvnesci.

Pentru Interes

Interesul înghite orî-ce dar, fie mare, fie mic, precum marea orî-ce gărlă.

- 245 Fără interes mai nimeni eşi ajută, ca móra ce, până nu o ungî la fus, nimic eşi macină.

Cine pentru un mic interes se vîră în cele mai mari primejdii, ca cel ce eşi bagă mîna în ulei cu mîere pentru puţină mîere mîna împunsă ş'o scóte.

Pentru Intrare

Ca apa, ce intră pîn orî-ce găurice.

Ca untura, ce intră pîn pîlea omului.

Ca un fum, când eşi intră în ochi şi pî nas

- 250 Ca sarea la bucate, intră în tóte.

Ca şóreci pîn găurî intră.

Pentru Intriganţi

Intrigantul la împărăţie ca furtuna pî mare.

Pentru Isteciune şi Isteţi

Isteciunea la duh, ca frumuseţea la obraz.

Precum fier pî fier ascute, aşă şi isteţ pî isteţ, mai isteţ el face.

Pentru Idoli

- 255 Ca un idol, ce gură are dar nu grăiesce, ochi are dar nu vede, urechi are dar nu aude, nări are dar nu mirósş, mîini are dar nu pipăie, picere are dar nu umblă.

Pentru Işire

Ca năduşéla din om (îese).

Ca dintr'o gură de coptor (îese).

Pentru Oî

- Ca óia, ce și te îmbracă și te hrănesce.
 Unul după altul se íea, ca oile după capre.
 260 Ca o óie la junghere merge — se duce — se plécă.
 Ca oile când cîobanul se isgonesc, una apucă într'o parte
 și alta într'altă parte, risipindu-se pė cîmp.
 Ca oile, când behănesc, pe lângă mieii lor.
 Ca turmele dē oî pė munți, când le veđi păscînd.

Pentru Ooě

- Ca oul gogoneș.
 265 Ca oul roșu la Pasce.
 Ca oul, până nu se clocesc, puî nu scóte.
 Ca oul, ce nu póte sta în cur, până nu-l veî sparge.
 Ca ooěle la Pasce, când se cíocnesc.
 Ca ooěle dē aspidă, ce vasilisc scot din ele.
 270 Ca la Pasce, cu ooě roșii în mână.

Pentru Ochî

- Ochîul omului nesățios la vedere, cu o uîțătură lată, ca
 řadul la periciune, cu gura căscată.
 Ėșî întórce ochii ca un balaur când se mînie și se uîță
 pîn prejur cu cea mai mare grozăvie.
 Ca ochii dē vultur, ce se uîță pîn prejur cu grozăvie ne-
 spusă să vadă, să ochescă pė cel ce-a aruncat săgéta a-
 supra lui.
 Ca gața la ochî se dă.
 275 Ca chiclops cu un ochi.
 Ca corbiu la ochî alérgă.
 Ca leul când se mînie, Ėșî întórce ochii.
 Ca lumina ochifului.
 Ca cel cu săpunul pė ochî, când ěl la pė cap, strînge cât
 póte ochii.
 280 Ca cel bét, cu ochii roșii.
 Ca scânteile dē foc, ochii ći scânteesc.
 Ca boul dē jug când i se umflă ochii.
 Cu ochii în jos, că cel osîndit — ca cel smerit — ca cel
 rușinos.
 Cu ochii în pămînt, ca mirésa când gobesc.
 285 Cu ochii roșii, ca dē căine.
 Cu ochî o sută, ca un Argos.

Cu ochi ca dă cîocă.
Cu ochi ca dă șoim.

Pentru Ocări

Ca muierile mai lesne, nimeni nu se ocărăsc.
290 Ca muierile ce s'ocărăsc, la ulițe când se 'ntîlesc.

Pentru Ocărmuire, Ocărmuitori și Cărmă i Cărmași

Ocărmuirea cea rea, ca focul din pădure, ce și verde și
uscate fără deosebire arde și folosul din urmă cenușa
ce-i rămâne.
Ocărmuitorul fără norod, ca un cap fără trup.
Ca o corabie fără cărmaș, ce dă vînturi se aruncă într'o
parte și într'alta.
Ca o corabie fără cărmă, ce nu se poate cărmui.
295 Ca cel ce cu o cărmă totă corabia întorțe ori în cotro
voiesce.
Ca țapul, ce cărmuiesce totă turma la pășune.
Fie țera cât dă bună dar fără ocărmuitor, ca carul cel mai
bun dar fără proțap.

Pentru Olari

Ca olarul, unde va acolo pune cîoda.
Ca olarul, ce dintr'un pămînt și chip dă om face, și vase
próste.
300 Ca lutul în mîna olarului, ce va face din el.

Pentru Om

Atît omul cât și slava lui, ca flórea cîmpului, îndată în-
fioresce, îndată se și vejtejesce.
Acela este om care se plécă vremii, ca ierba vîntului
când o plécă la pămînt.
Ómenii vin și se duc, ca florile după cîmp, una cade și
alta 'n loc peșin se vede pē loc.
Omul iscusit s'arată ca un cuțit, ce taie în drepta și în
stînga dar lesne se frînge când împotrivă isbesce.
305 Omul eși schimbă mintea ca o haînă în tóte țilele.

- Omul în lume ca la o comedie vine, vede și se duce.
 Omul în lume cât trăiește ca fusul se învîrtesce, d'aceea
 ori-ce greșală lesne dă el să lipesce.
 Omul în lume se dă ca pe ghéță; până ce se ține drept,
 merge și el mai bine; cum se plăcă la o parte, cade
 și-și sparge capul.
 Omul îndrăsneț s'arată ca un măreț.
 310 Omul, ca ierba ȋilele lui, aci înverdesce, aci se vejtejesce.
 Omul ca ierba se usucă.
 Omul ca oul, cum ăl atingi, îndată se sparge.
 Omul ca o măimuță; ce vede la altul, aceea și el face.
 Omul ca o minciună în lume se arată.
 315 Omul ca o trestie dă ori-ce vînt se clatină, cu mintea lui
 însă la ori-ce vînt se 'mpotrivesce.
 Omul ca o bēșică, pîere cum se sparge.
 Omul ca o bēșică ce e plină dă vînt și ȋarăși dă vînt se
 sparge.
 Omul ca umbra, îndată pîere cum ȋi lipsesce lumina.
 Omul ca un al doilea Dumnezeu celor după pămînt.
 320 Omul ca un suflet c'un mort în spinare, ce-l pōrtă ca p'un
 orbeț.
 Omul ca vremea, cānd veselă, cānd turburată.
 Omul ca lumēnarea, cānd luminează atunci se sfîrșasce.
 Omul ca plosca, nu se caută pe din afară ci ce înlăuntru are.
 Omul ca flōrea cāmpului, una înflorește și alta se vejtejesce.
 325 Omul ca dobitocul, cel mai slab se supune la jug, cel mai
 tare nici cunōsce ce e jugul.
 Omul cu cap ușor se învîrtesce ca un mosor.
 Omul cu nici o sciință împodobit, ca un lemn necioplît.
 Omul cānd dōrme, ca un mort se înȋtelege.
 Omul la tinerețe, ca calul fără frîu.
 330 Omul la bētrānețe dă tot se oȋeșesce, ca vinul din butie,
 cānd pe sfîrșit este.
 Omul, mai slab ca o flōre și mai tare ca o pîetră.
 Omul mare se vede prin slujba ce'n mână are, ca cele ce
 prin sticlă le veȋi mai mari dă cāt sînt; cum le veȋi
 fără sticlă, le veȋi mici dă tot.
 Omul muncitor, ca un lemn roditor.
 Omul neinvēțat, ca un lemn neîndreptat.
 335 Omul neînȋtelegētor, ca un vas găurit, în care ori-ce bagȋ
 curge pe jos nepoprit.
 Omul nespoit, ca un ou clocit.
 Omul pe lume se 'nȋtelege ca o umbră dă vis.
 Omul, până nu se dēdă, slujbă bună nu isprăvesce, ca
 pușca, până nu se vlăgușesce, slujbă bună nu sēvîrșesce.
 Omul precum se vede, așa a fi se crede.

- 340 Omul fără minte îndată se poticnesce, ca calul fără potcova.
 Omul fără muieră, ca un om fără cămașă.
 Omul fără nici o patimă, ca un idol de pietroasă.
 Omul fără nici un dar, ca a fideia cu apă.
 Omul fără 'nvătătură, ca un sufloiu fără fole.
- 345 Omul fără 'nvătătură, ca pământul ce, fără lucrător, sălbatic rămâne.
 Omul fără socotință, ca carul fără proțap.
 Omul fără boi, ca ciobanul fără oi.
 Omul ce n'are casă, ca pasărea ce n'are cuib, unde însă reză acolo dorme.
 Omul ce nu cunoște ce e bun și ce e rău, ca orbul ce nu cunoște ce e alb și ce e negru.
- 350 Omul blând, ca apa lină.
 Omul din slujbă, ca pomul din pomă, se cunoște de este bun sau de este rău.
 Omul după grai, ca clopotul după sunet, îndată se cunoște.*
 Omul de nimic bun, ca o carne cu ochi.
 Omul depărtat de societate, ca un dobitoc sălbatic, ce de pustii are parte.
- 355 Omul și pofta ca iadul nesățioasă.
 Ca vitele la măcelărie omul la moarte merge, când în război intră.
 Ca frunzele din copaci, ce una cade și alta iese, așa și omul, unul se naște și altul moare.
 Mai lesne se schimbă omul din bun în rău de cât în bun din rău, ca focul în cenușă, iar nu cenușa în foc.
 Precum aurul și argintul se cercetă prin lămurire de foc, așa și omul prin gura celor ce-l laudă.
- 360 Precum calul cel neînvățat, cum el atinge cu biciul perul și se sbîrleşte, pe nas sforăște, capul în preț și-l pune, din picere asvîrlă, sare și alergă, nevrînd să se supuiască și gonind scăparea sa; iar cel învățat și bice suferă și ciomagă pe spinare și lovituri de pînteni destule în pantece, așa și omul sălbatic, cu cel domesnic.
 Precum pomul din rodul lui se cunoște de este bun sau de este rău, așa și omul din faptele sale.

Pentru Omor

Ca engheriș pe câini omorâ.
 Ca vasiliscul, ce omorâ numai cu o ultătură.
 Ca la măcelărie înjunghe și omorâ.

- 365 Ca lupul când intră în mijlocul oilor, mușcă, omóră și aruncă câte o apucă într'o parte și într'alta.
Ca pe porci cu toporul, în cap lovindu-i ăi omóră.
Ca boul, ce îndată se întinde pe pământ, când în gât ăi bagă cuțitul și'l omóră.
Ca șarpele pe vultur când l'a strâns de gât, iar vulturul la pământ mort l'a aruncat, cum s'a scuturat.

Pentru Orînduială

Cel ce iese din orînduiala lui îndată scapătă, ca carul din șleaț când iese, îndată se sfăramă.

Pentru Orbi

- 370 Ca orbul cu pipăitul găsește și nemeresce.
Ca orbul, când a luat pe ologul în spinare, unul arătă drumul și cel-l-alt umblă.
Ca orbul la lumină rîvnesce.

Pentru Osîndă

Ca cel nevinovat când se osîndesce.
Ceî ce osîndesc pe ceî nevinovați, iar pe ceî cumpliți îndată ăi iertă, ca cel-ce pe gaie lesne o iertă, iar pe porumbiță rău o chinuiesce.

Pentru Ostași

- 375 Ca ostașul, cu pușca într'o mână și cu sabia într'alta.
Ca ostașul, când se înarmază.

Pentru Ostenelă

Ca furnica, ce fără nici o putere, ci numai cu ostenela eșă adună de hrană pentru iernă.
Ca cel ostenit, când dă de odihnă.
Ca boul când cade ostenit de la jug, suflă lungit pe pământ.

Pentru Otravă

- 380 Ca otrava dă amar.
Ca otrava dă aspidă.

Pentru Obraz

Cu dres pără obraz, ca o casă spoită.

Pentru Obraznici

- Obraznicul ca câinele, unde găsește ușa deschisă, acolo intră.
Obraznic ca câinele, dă-l veți lăsa sub pat, el se suie în pat.
385 Obraznic ca porcul.

Pentru Odrasle i Odrăslire

Ca odraslele pără lângă copaci.
Ca copaciul, ce se taie și iarăși odrăslisce.

Pentru Uitare

- Ca un mort, ce dă toți se uită.
Ca cel ce se duce fără nici un nume, lesne se uită.
390 Se uită ca ceea ce intră în pământ.

Pentru Uitătură

- Ca un balaur, când iese din gaură, capul în sus și îl ridică
și grozav se uită, întorcându-și ochii într-o parte și ntr'alta.
Ca în oglindă se uită.
Ca copilul ce se uită l'ale mamei sale brațe.
Ca la semn chiorș se uită.
395 Ca leul ce, și în lanț fiind, se uită ca un voinic.
Ca ponevoșii, ce într-o parte se uită și ntr'alta vede, că
cruciș se uită.
Se uită chiorș ca un vânător.
Ca șoimii se uită.

Pentru Uli

Ca uliul, când alergică țute după porumbi, s'aruncă și ieă în

ghîare p  cel ce'l p te prinde  i în v nt  l sf  ie fără nici
o milă, unde ma ele le ve i că-  atîrnă după el.

Pentru Umblet

- 400 Umblă ca un m re .
Umblă ca miresele.
Umblă ca p  pio .
Umblă ca ra ele.
Umblă ca cel rătăcit.
- 405 Ca în c r i umblă.
Ca caprele p  mun i, în v rful piciórelor umblă.
Ca cu o  în p l  umblă.
Ca c'o bubă c pt  umblă.
Ca corabia p  apă umblă  i nu să cufundă.
- 410 Ca cu pic or nge umblă.
Ca curcanul c nd să umflă  i- i dăschide c da, umblă m re ,
 mbu n nd  i pufuind.
Ca la Crăciun cu colinde ul din casă 'n casă umblă.
Ca lupi  p  l ng  o  umblă.
Ca melcul cu casa în spinare umblă.
- 415 Ca paraoa din m n  în m n  umblă.
Ca p'o mare fără v nt (umblă).
Ca p'o potecă umblă.
Ca p  pod umblător (umblă).
Ca pluta p  apă (umblă).
- 420 Ca sania p  uscat (umblă).
Ca cele d  p'împrejur, c nd alerg  cu trăsura, s  pare că
ele umblă.
Ca  igani  d  laie, cu cortul în spinare (umblă).
D'andăratele ca racul (umblă),

Pentru Umbră

Ca o umbră d  măgar, — ca un lucru d  nimic — prost d  tot.

Pentru Unelte

- 425 Unelta după me ter, ca s g ta după s get tor.
Meșter fără unelt , ca v n tor fără pu c .

Pentru Unire

C i uni i, ca sf ra întreită, mai mult  ine.

Cei împreună uniți și cu dragoste legați, țepeni și tari pūrura vor fi, până ce nu se vor despărți, tocma c'a cea legătură mare de nuiete, ce mulți se încercă, dar nimeni în parte o pută frange, până eră legată; cum o deșpărțiră, bucăți bucăți o făcură.

Pentru Unul

Unul ca nici unul.

430 Toți ca unul.

Pentru Umflare

Umflat ca un burduf.

Umflată și grosă tocma ca o Geamală.

Umflăturile pe trup, ca movilele pe câmp.

Ca o gogoașă umflată.

435 Ca o beșică umflată.

Ca pânzele de corabie, ce se umflă sburând, când vînturile le bate dintr'o parte și dintr'alta.

Ca foile când suflă 'n foc, una după alta se umflă pe loc.

Ca foile la herari, una s'umflă ș'alta suflă.

Ca cei ce li se umflă spinarea cărând.

440 Se umflă ca un curcan.

Se umflă ca foile, când suflă la foc.

Pentru Undrele

Cu undreoa în mână, ca cel ce 'mplătesce la cîorapi.

Pentru Ungere

Ca cel uns de Dumnezeu.

Pentru Urare

Urăză ca la aurari, când le urăză ȑicînd: «Iepurele în co-paie, aurul să sașe.»

445 Urăză ca la arșice, când le ȑice: «sgârçî!»

Pentru Urechî

Cu urechî ca de măgar.

Pentru Uriciune și Uriți i Urițe

- Uriciunea ca năpırca pę tot ceasul te pișcă.
 Ca muma vitregă pę copii nimeni urasce mai rău.
 Cele urite pę lângă cele frumoșe, ca bęșina ¹⁾ porcului pę lângă trandafir.
- 450 Cei uriți la față dar cu daruri bune, ca privighetorea, ce urită la față, dar frumos ne cântă; și dimpotrivă, cei frumoși la față dar cu năravuri rele, ca păunul, ce frumos la pene dar scărbos ne cântă.
- Cei uriți la față și buni la fire ca smochina, ce urită la față dar dulce la mănecare.

Pentru Urcare i Suitură și Scoborire

- Ca edera, ce se urcă pę copaci și pę păreți.
 Ca vița, ce se urcă pę harac în sus.
 Ca mingeă, când jos s'aruncă, ea în sus se urcă.
- 455 Ca pę deal se urcă, tirindu-se pę brânci.
 Ca proorocul Ilie cu căruța dę foc în cer se suie.
 Ca fumul, ce gros se urcă sus în cer, până la nori.
 Ca un inger din cer se scoboră.
 Ca într'o ocnă adincă se scoboră până 'n fund.
- 460 Ca găleța la puț, se urcă și se scoboră.
 Ca nisipul lı suiș în picerele celui bătrân.
 Ca pę o scară se suie și se scoboră
 Ca pę munți se urcă, tirindu-se pę brânci, cu mâini și cu picere, când d'o buriană, când dę altı apucându-se.
- Ca fusul, ce se scoboră și se urcă, învrtindu-se cu firul.
- 465 Ca bolovanii dę sare din fundul ocnei cu coșul în sus ęi urcă.

Pentru Urlet

- Urlă ca lupi.
- Ca crivețul în pădure, când bate și urlă pę văi și pę munți.
 Ca marea, ce tare urlă când din tôte părțile vinturile o bate.
- Tare urlă bubuind, ca valurile când isbesc în pietri și se sparg pę țermurile mării.

¹⁾ Bęșina porcului, o flóre urită și fôrte puturoșă.

Pentru Urmă

- 470 Ca urma dé leu, ce dă dăparte sê cunósce.
Ca săgéta, ce iute trece și nicî o urmă lasă pē unde trece.
Ca cel ce pē valurile mării urme caută să găsească.

Pentru Urmări

Tóte pē dos le urméză, ca cel ce frămintă făina cu picerele
și lutul cu mâinile.

Pentru Uscăciune

- Ca iérba dé sóre sê usucă.
475 Ca un pămînt uscat și fără dē rod.
Sê usucă ca copaciul, când vîermele ăi mănâncă mēduva
din lăuntru.
Sê usucă ca cărămida la sóre.

Pentru Usturime

Ca oțetul la rană ustură.
Ca sarea în ochi ustură.

Pentru Urși

- 480 Ca ursul în pădure, când mormoiesce nimenî îndrăsnesc
la el să s'arate, până nu-l vede lovit și cădūt la pămînt.

Pentru Ușurință

Ușor ca puful.
Ca o nădușelă, te ușuréză dē orî-ce bólă.

Pentru Țripi

Ca țripile, ce bătēnd dēspică vîntul până în vēzduh.
Ca pânzele la corăbiî, ce prind loc dē bune țripi.

Pentru Învechire

- 485 Ca o haînă ce se învechesce.

Pentru Învălitură

Ca o varză învălită.
 Ca într'o găoțe stă învălit.
 Ca cu plapuma se învelesce.

Pentru Învăsați și Învățatură i Neînvăsați

- Învățătura la om, ca o cunună de aur, ce și te cinstesc
 și cu prețul ei mult la vreme-ți folosește.
- 490 Învățătura la om, ca cioplitura la lemn.
 Învățătura la cel rău, ca o armă în mâna unui tâlhar.
 Învățătura fără minte, ca o gură fără dinte.
 Învățătura bună fără năravuri bune, ca o florie frumoasă fără
 nici un miros.
- Când ieși învățatură de la prieten viclen, ca când ai be
 otravă din vas frumos de aur.
- 495 Când pier cei învăsați, orbi de tot rămânem, ca sorele când
 se culcă, întunericul ne cuprinde.
 Câtă deosebire cel viu de cel mort are, atât cel învățat de
 cel neînvățat.
- Cât cerul de pământ, atât cel învățat de cel prost.
 Precum apa inima țe-o răcoresce, așa și învățătura mintea
 țe-o înveselesce.
- Precum pe idol cioplitura, așa și pe om învățătura ei arată
 de frumos.
- 500 Cei învăsați subț cei proști, ca lumina subț obroc.
 Cei învăsați dar cumpliți, ca brânza bună în burduf de
 câine.
- Cei ce multe limbi învață, ca ciorile crăncănesc.
 Cei ce se împotrivesc l'ale noródelor învățăturii, ca când le-ar
 scóte ochii, că la întuneric să petrecă ca nisce orbi.
- Cel învățat între cei proști, ca lumina la întunec.
- 505 Cel învățat, în țera lui și ori-unde s'o duce, ca o pîetă
 scumpă, ce cinstea ei ș'o duce ori-unde s'o duce.
- Cel învățat, când nu ș'arată știința, ca o lumină după
 perdea.
- Cel învățat din cel neînvățat ca omul din dobitoc după
 grai se cunoște.
- Cel neînvățat între cei învăsați, ca cel mort între cei vii.

Cel neînvăţat, ca un lemn necioplit.

- 510 Cel ce 'mpotrivă grăyesce l'ale norodelor învăţaturī, ca şar-pele eşī varşă veninul din gură.

Cel ce se socotesce dē învăţat până a nu învăţă, ca tivga, ce i-se strîmbéază gâtul până a nu cresce.

Cel ce strigă nebunesce: «Ce-mī trebuie 'nvăţatura?» ca când ar strigă un bolnav: «Ce-mī trebuie sănătatea?»

Buna învăţatură, ca aurul cel curat, ce pretutindenea se cinstesce.

Şi la ţeră învăţatura se caută ca arătura.

Pentru Învîrtitură

- 515 Ca un sul — ca un fus — ca o rótă — ca o vîrtelniţă (se învîrtesce).

Ca volbura dē vînt pē mare, ce-o 'nvîrtesce fórte tare, şi dē este ea mai mare.

Ca vîrtejul dē vînt, ce d'odată el veđī în vînt învîrtindu-se până la norī.

Ca la strug se învîrtesce.

Ca móra dē vînt, ce se învîrtesce în vînt.

- 520 Ca pîetra în praştie, când se învîrtesce, departe lovesce.

Ca spîrnelul dē fus, când în loc el învîrtescī.

Ca firul de aţă, când el sucescī cu fusul (se învîrtesce).

Ca fusul, când se 'nvîrtesce cu firul dē aţă în vîrf.

Ca sfîrléza dē vînt, când în vînt se învîrtesce.

- 525 Ca sfredelul, când se 'nvîrtesce şi orī-ce lemn găuresce.

Ca cercul în vînt se învîrtesce.

Cum se învîrtesce fusul.

Pentru Îngheţ

Impîetrit ca ghéţa.

Ca un sloiū dē ghéţă îngheţat.

- 530 Ca vîntul, când înghéţă apele.

Ca ghéţa îngheţat.

Pentru Înghimpare

Veđī *Ghimpt*.

Pentru Inghiţitură

Inghite ca pămîntul apa.

Inghite ca lupul, nemestecat.

Ca pescii cei mari ce înghit pe cei mici, când alérgă cu
cârdul pe sub apă, ca nisce furnici.

Pentru Îngrijire, Îngrijitori și Griji

535 Asupra celor blândi îngrijitori cumpliti, ca lupul îngrijitor
oilor.

Orî-ce lucru neîngrijit, ca via ce o lași, îndată se păragi-
nesce.

Grija de cele ce ție nu ți-se cuvine, te topesce ca focul.

Ca cel cu beléoa se îngrijasce.

Ca cel ce tocma 'n răsboi șade ș'êși spală pușca (se în-
grijasce).

540 Ca cel ce de suflet nici cum îngrijasce.

Nimeni de străine ca d'ale sale îngrijasce.

Fiesce-care d'ale sale îngrijasce, ca cel ce trage spuza pe
turta sa.

Fiesce-care de sine îngrijasce, ca sacul de peticul lui.

Cel ce nu-și îngrijasce singur d'ale sale, ca cel ce nu-și este
la nunta sa.

Pentru Îngropare

545 Ca lăcustele, ce singure ele de vii se îngropă.

Pentru Înjunghere

Ca un boi, când el înjunghie la măcelărie.

Ca mielul la înjunghere merge, — se plăcă.

Pentru Înjurături

Înjură ca surugii, când li se rupe hamul și caii li se încurcă.

Pentru Închegare

Ca chîagul pe lapte închegă.

550 Se închegă ca laptele.

Pentru Închinăciune

Să închină ca vulpea la găini.
Să închină ca la o icónă.
Să închină l'al tēu zēu ca la Dumneḑeū.

Pentru Încovăitură

Ca arcul, când ăl întinḑi, îndată se încovăie.

Pentru Încolăcitură

555 Ca șarpele, când se 'ncolăcesce pē orī-ce copaciū dē jos până sus.

Pentru Încurcătură

Ca aṭa, când se încurcă.
Ca un cerb cu córne marī ca nisce crăci în cap, ce fuge pîn păduri dē frica vînătorilor și se încurcă cu capul în crăcile cele mai marī.

Pentru Încăldire

Ca ooḑle subt cloșcă (se încălḑesce).
Ca în sînul maiciī sale (se încălḑesce).
Ca cojocul te 'ncălḑesce.
560 Ca cloșca pē puī încălḑesce.
Ca sórele, ce încălḑesce și pē bunī și pē rēi.

Pentru Încărcătură

Ca carul încărcat.

Pentru Înnecăciune și Înnecătură

Ca apa, când înapoi se întórce și tóte dē pîn prejur le innécă.
565 Ca apa, când te innécă.
Ca apa pē om innécă.

Ca omul, când se înneacă și în apă se cufundă, iese iarăși
pe fața apei.
Ca înghițitura când ăi stă în gât, îndată ël înneacă.
Ca pescii în apă înnecați trăiesc.

Pentru Înnoire

570 Ca vulturul se înnoiesce.

Pentru Înnotătură

Ca cel ce înnotă într'o apă mare, se luptă, se cufundă, dă
din mâini și din picere, până ce obosesce, ș'atunci se
lasă la voia apei, unde va să-l ducă.

Pentru Înălțare

Înălțare fără scădere, ca suiș fără scoboriș, nici cum se
găsesce.
Cine d'odată va să se înalțe, îndată scapată, ca cel ce calcă
piste multe trepte, piciorul îndată ăi alunecă și se vede
căzut în bot.

Pentru Împotrivire

Să împotrivesce ca orbi și schiopii, când împotrivă se pun.

Pentru Împungere

575 Împunge ca o vîespe.
Ca boul cu córne împunge.
Ca boldul ca pe boi împunge.

Pentru Împărați și Împărăție

Împărăția tocma ca o familie, co-atâta dăosebire numai, c'o
familie e mică, iar împărăția familie mai mare.
Ca lăcustele, ce fără nici un împărat merg în tabere regulat.
580 Dreptatea se înțelege sufletul împărăției, și cum trupul se
topesce când sufletul ăi lipsesce, așa și împărăția când
ăși pierde a sa dreptate.

Pentru Împărțelă

Ca colaciî la pomană se împărțesc.

Ca cu chila împarte.

Ca mama, ce împarte la toți copiii dă o potrivă.

Cine împarte parte-și face, ca taingiu la tainuri.

- 585 Drept ca rîndurea împarte, ce d'o potivă înbună pe fiecare puî în parte.

Pentru Împreunare

Împreună ca porumbița.

Pentru Însurare

Vezi Căsătorie.

Pentru Însărcinare

Vezi Sarcină.

Pentru Înstreinare

Omul când se înstreinează, ca pasărea când sboră din cuibul maicii sale.

Pentru Întindere

Ca apa când se varsă, pe câmp și pe arături se întinde în toate părțile.

Ca arcul întins — ca arcul se întinde.

- 590 Ca o piele când o trage din toate părțile udă (se întinde).

Ca un stejar bătrân, ce-și întinde crăcile piste toți cei-l-alți copaci.

Ca cordele când se întind pe călușul viorii.

Ca copacul când cade jos, ramurile și le întinde ca cel pe cruce răstignit.

Ca cortul întins din toate părțile.

- 595 Ca mustățile de dovlecei, ce se întind pe pământ.

Ca pânza în război întinsă.

Ca boul, când el trântesce și-l bagă cuțitul în gât, se întinde, se 'ncordesce, bate din picere, până ce sângele ei este fierbinte.

Cât coprinde cu ochi, se întinde pînă prejur.
Se întinde ca pecinginea.

600 Se întinde mîncînd, tocma ca carchinul.

Pentru Întorcere, Întorsătură

Intors ca melcul.

Ca apa ce se întorce umflîndu-se de vînt, cînd bate din josul ei.

Ca o rătă ce se întorce și în loc și înainte și înapoi.

Ca ghiarele de vultur întorse.

605 Ca calul la arie se întorce, cînd în dreapta cînd în stînga.

Ca cu hățul el întorce, ori-unde voiesce.

Ca lumina sînelui, cînd în oglindă isbesce, se întorce înapoi.

Ca marea, cînd isbesce în mal, îndată se întorce cu mare sgomot.

Ca mortul, ce de la grîpă nici cum se mai întorce.

610 Ca rîta ce se întorce pururea pe fusul ei.

Ca rîndurea, ce de sute de ori se întorce pînă prejurul cuibului său.

Ca cel ce se întorce din streinătate.

Ca cel ce se rătăcesce, pururea înapoi se întorce.

Cu două mîini ca la sfîdel întorce.

Pentru Întunecare, Întunecare

615 Întunecat ca negura.

Ca omul, cînd se întunecă și mîntea lui nu-i mai judecă.

Ca un nor întunecos.

Ca întunecul, ce se risipește cînd sîrele se ivesc.

Ca într-o peșteră întunecoasă.

620 Ca vîrcolacii la întunec.

Ca luminătorul zilei, cînd iese de sub pămînt, întunecul fuge și nici cum se mai vede; iar cînd intră sub pămînt, atunci întunecul s'arată ca un mărș.

Ca munții cei întunecoși cînd norii cad pe ei.

Ca negura, ce întunecă și cea mai mare lumină din naintea ochilor tăi.

625 Ca noaptea întunecoasă cea plină de nori.

Ca norii se întunecă și se înnegresc, cînd de apă se umple.

Ca praful cînd se ridică ca un nor de la pămînt și întunecă lumina și a sînelui de tot.

Ca stelele, cu cât dă luminoase, îndată se întunecă și pier,
cum sórele se ivesce.
Petrece întru întunec, ca morții în veci.

Pentru Întăritare

- 630 Ca un lup leșinat și secetos dă sânge, ce alérgă la turmă,
când câinii ăl gonesc, el mai rău se întărită.
Ca câinii când mirăesc, unul cu altul se întărită.
Ca leul când se 'ntărită, ochii în cap ăi scânteiesc, suflă
pě nas ca caii sforăind neconținut, și cu gura plină dă
spumă sbiéră, sare, răcnesc și se trântesc tocma ca
un taur.

Pentru Întrebare

Ca pupăza, ce tot întreabă: «Unde este ă?» și «ce trébă»
cântând cu pu, pu, pu.

Pentru Întristare

- Intristarea la inimă, ca viermele în bucate.
635 Intristarea la inimă ca pomul lăcrăméază pentru rodul ce-a
přerdut.
Intristarea pě om mănâncă ca molia pě haïne, ca viermele
pě lemn, ca rugina pě her.
Intristarea la om, nici o bólă e mai rea.
Ca 'ntristarea nimic alt topesce pě om mai rău.
Ca corbul, ce-atunci numai se 'ntristéază când se 'ntimplă
să-și vadă puii lui cu pene albe.
640 Ca păsările când le ăea puii lor din cuibul lor, se 'ntristéază
cât se póte, dar n'are cui și ce să ăică.
Neîntristarea la viéță, ca un liman dă viéță.
După întristare veselă ne zîmbesc, ca vremea bună ce
după plóie se ivesce.

Pentru Înășurare, Înășurați

- Înășurat ca un fermecat.
Ca un șarpe, când ăl calci pě códă cu piciorul, se înășură
pě picior, ca vița pě harac.
645 Ca cu o fașă înășurat.

Ca pē rēșchitor — ca pē fus — ca pē mosor — ca pē ghem
sē înfășură.

Ca fașa, ce înfășură dē sus până jos.

Ca cel în fașă înfășurat, ce nu sē pōte mișcă dē loc.

Pentru Înflorire

Ca florile pē câmp, când înfloresc primăvara.

650 Ca un câmp piste tot înflorit.

Ca florile pămîntului, ce diminēța le veđi înflorite și până
sēra mai tōte veștejite.

Pentru Înfrînare și Dēsfrînări

Înfrînarea ca o flōre la viēță, iar dēsfrînarea ca o molie.

Înfrînarea la muīere, ca bărbăția la bărbat.

Cel cufundat în dēsfrînări, cu Grilul, ce nu vrē din porc
om să sē facă.

655 Cel ce dē nevoīe sē înfrîneză, ca cel scopit sē socotesce.

Pentru Încercare

Cel ce încercă cu mână streină, ca cel ce-a încercat vadul
cu nebunul.

Pentru Încingere, Încingetōre

Ca încingetōrea, ce împrejurul trupului sē pune.

Ca cu un briū încins.

Pentru Îmbucătură

Ca pē puī ăși îmbucă.

660 Cu 'mbucătura în gură, ca puii dē lăstun.

Pentru Îmbrăcămintē

Îmbrăcat ca o cēpă.

Ca cu o platoșă sē îmbracă.

Ca cu un caftan îmbrăcat.

Pentru Îmbrățișare

- Ca mama pe copii îmbrățișează.
665 Să îmbrățișeză ca la lupte.

Pentru Îndoitură

Ca un colac îndoit,
 Ca vîrcolaciî să îndoiesce.

Pentru Îndurare și Îndurători

- Omul îndurat, scăpare la cei necăjiți, ca un liman deschis
 la cei ce alergă spre a lor scăpare, când corabia li se înneacă.
 Îndurarea piste fire patimî grele ne aduce, ca și mâna de
 chirurg, când mult se sfiesce cangrena să ne-o taie.
670 Mila îndurătorului, ca a risipitorului.

Pentru Îndărătnic

- Îndărătnicul ca apa, când se popresce și îndăret curge.
 Îndărătnicul se înțelege ca o piedecă la orîce.
 Îndărătnic ca catărul.
 Gîndul îndărătnicului ca un piron țintuit în sufletul lui
 ăi stă.
675 Ca cel îndărătnic, ce nici la del nici la vale scie.
 Pe cel îndărătnic cu răul ăi înveți minte, ca lemnul cel
 strîmb, cu focul ăi îndreptezi.

Pentru Îndrăsnelă

Îndrăsnesc ca nașul.
 Ca îndrăsnelă la răsboiă nimic alt mai de folos.
 Ca cel îndrăsnesc ce de nimic frică are.

Pentru Înțelepciune și Înțelepți

- 680** Argintul și cele mai scumpe înaintea înțelepciunii ca tina
 se socotesc.
 Înțeleptul din primejdii, cum intră, așa și iese, ca și cel ce
 a ieșit din labirintul cel vestit.

- Înțelept ca șarpele.
 Înțelepciunea ca albina, rodul ei cea mai dulce bucată.
 Înțelepciunea la vîetă ca proptéoa la gard.
- 685 Înțelepciunea la tinerețe, ca ȕilele dē primăvara.
 Înțelepciunea la tóte, ca o cārmă la corăbiî.
 Înțelepciunea la cele sufletesci, ca sănătatea la cele trupesci.
 Înțelepciunea sē 'nțelege la cel ce-o cinstesce, ca nisce obeđi la picere și ca nisce cătuși în mîini, ce-l popresc ađ orî-ce rēu.
- Înțelepciunea, fie cāt dē ascunsă, luesce ca diamantul în cel mai mare întunec.
- 690 Gura înțeleptului, ca o fântānă curată, ce pururea curge și pē nimeni vatēmă, dar pē toți ei adapă.
 Precum lumina la întunec, așă și înțelepciunea la nebunie.
 Precum hrana cea bună și frumósă curățenie trupul sănătos pururea ȕe-l ține, așă și înțelepciunea sufletul ȕe-l hrănesce, și curat ȕe-l păzesce.
 Precum diamantul, tot să-l vîri în țērînă, prețul lui nu sē pîerde, și precum țērîna, cāt dē sus va ridica-o vîntul, prețul ei nu sē mai urcă, așă și înțelepciunea, tot să vei s'o necinstesci, ea nu-și pîerde cîstea ei, ȕără blestemăȕiile, cāt vei să le măresci, cîste nu mai dobândesc.
- Toiagul înțelepciunii, ca un baston dē divan.
- 695 Ceî înțelepți așă dē mulți, ca lebedele cele negre.
 Cel înțelept îmbrăȕșeză și pē cel ce-î face rēu, ca copacul, ce încălȕesce și pē însuși fierul, cu care l'a tăiat.
 Cel înțelept, ca albina, din tóte alege ce e mai dē folos.
 Cel înțelept, ca sfântul, cāt dē sărac fie, dē toți sē cinstesce.

Pentru Înțelegere și Neînțelegători

- Ca gâscele cānd gārāesc și nimic înțeleg, muierile cānd grăȕesc.
- 700 Cu babă Rada, cu Rada baba, tot o înțelegere aū.
 Cel neînțelegător, ca cîurul găurit, orî-ce-l înveȕi, trece pîn el.

Pentru Înțercare

Cum înțarcă pē copii.

Pentru Înșelăciune

Ca o apă lină, ce îndată te înșală.

- Ca un cântar cu dooă greutate, pe care va pune și înșală.
705 Ca copiii, ce cu cofeturi se înșală.
 Ca cu undița înșală cu momelă în gură.
 Ca cu lațul pe păsări (înșală).
 Ca cursa te înșală.
 Ca lupul, când s'a ascuns sub blană de oie (înșală).
710 Ca p'un copil mic, cu jucărele înșală.
 Ca cel cu per mincinos va să înșale.
 Ca banul mai înșelător nimic alt pe lume.
 Ca șarpele, ce cu măglisiră a înșelat pe Eva.
 Ca șiret cu șiret anevoie se înșală.
715 Lesne se înșală, dar anevoie scapă, ca pescele din plasă.
 Cine se înșală cunoște pe cel ce l'a înșelat, ca cel ce cade
 în cursă, îndată vede cursa.

Pentru Valuri

- Ca o corabie, ce cu cât mai mare este, cu atât valuri mai
 mari dobândește.
 Ca valurile, când de vînt se bat, unul peste altul cad și
 când în sus, când în jos se trag, lăsând pe țărmurile
 mării spumă și beșici.
 Ca valurile mării, ce pe vreme de iernă se umflă și ples-
 nesc, isbind unul pe altul.
720 Ca valurile pe mare, când de vînt se ridică, ca nisce munți
 se ved, cât de departe la ele te uiți.

Pentru Vasilcă

Inpodobită cu scule și cu flori tocma ca o vasilcă.
 Ca cu vasilca la Crăciun.

Pentru Vacă

- Ca vaca cu vițeoă după ea.
 Ca vaca, când a dat cu piciorul hîrdăului, după ce l'a um-
 plut cu lapte.
725 Ca vaca când o mulge.

Pentru Vécuri

Vécul, ca un riș, alérgă iute la vale și nici cum îl mai
 veđi, nici cum îl mai prindîi.

Pentru Vechili

Vechilul ca omida, pe ce se pune tot istovesce.

Pentru Venire

Ca valurile mării, ce unul piste altul vine, ca nisce munți
dă apă.

Ca rîndurile, ce la vreme orînduită vin.

Pentru Veselii

730 Veselie fără conduri ¹⁾, ca bucate fără sare.

Ca o rooă rîcoritoare, ce ne 'nveselesce pămîntul.

Ca o floare, ce cînd înflorește mult mult se înveselesce, iar
mai la urmă foile jos și le-aruncă.

Ca cel ce, într'o lungă călătorie, se arde de soare, se to-
pesce de sete, cînd o umbră găsește de se odihnesce
și o fîntînă bună de se răcoresce, sufletul lui mult i se
înveselesce.

Ca cel ce be cu chiote (se înveselesce).

Pentru Veste

735 Ca un prooroș ne vestesce mai înainte cele din urmă.

Vestea trece într'un minut de la o parte la alta, ca fulgerul
de la răsărit pînă la apus.

Ca găina, cînd cărcărește, de ooc ne vestesce.

Pentru Vestiți

Cel mai vestit la început, pe la sfîrșit se vede cel mai ne-
norocit, ca cea mai frumoasă dimineță, spre seară întune-
cîsă.

Pentru Vecini

Ca vecinul rău, nici un vrăjmaș mai rău.

¹⁾ Adică fără muierii, că mai înainte muierile conduri purta în picere.

Pentru Vedere

- 740 Vede ca cucuvaia.
 Vede ca liliacul la lumină.
 Vede ca prin vis.
 Vede ca prin sită.
 Vederea, ca minciuna, lesne ne înșală.
- 745 Ca o ghîeță¹⁾, ce vederea dă departe ne-o popresce.
 Ca ochiul, când vede un baston cu vîrgi încolăcite și cu
 inele p'alocuri, când el învîrtesce, i-se pare că încolăci-
 turile se urcă și se scoboră.
 Ca ochiul, când vede o nuia în apă, în loc dă dréptă,
 strîmbă o vede.
 Ca un nor, cât dă mic, dă departe se vede.
 Ca într'o oglindă se vede, întocma precum este.
- 750 Ca zăpada, ce se vede cu stele și cu scântee, când sórele
 bate în ea.
 Ca lumina sóreлу, ce vederea ne-o întunecă.
 Ca lumina foculu, ce dă departe nóptea se vede.
 Ca luna, când se vede prin frunzele copacilor.
 Ca mămuța, ce ceea-ce vede, aceea și face.
- 755 Ca nisce munți nalți, ce dă departe se vîd albi dă zăpadă.
 Ca nisce fete tinere, ce aū plăcere la vedere.
 Ca pîndarul, ce dă departe vede pē cel-ce intră în bucate.
 Ca pîrjolele ce dă departe nóptea măi bine se vîd vîl-
 făind și scânteind.
 Ca sufletul, ce nu-'l veđi, dar pē nevêđute cu mult măi
 mult el cinstesci.
- 760 Ca stégurile la corăbi, ce se vîd dă departe.
 Ca streinii ce se vîd numai până ce plécă.
 Ca focurile dē stāne, ce dē departe se vîd prin vîrfurile
 munților, nóptea când le privesci.
 Ca fulgerul, ce într'o clipă dē la rēsărit la apus se vede.
 Ca fulgerul, într'o clipă se vede și pîere.
- 765 Ca fumul, ce ȓioa negru și nóptea roșu se vede.
 Ca furtuna pē mare, nici o vedere măi grozavă.
 Ca cel cu patru ochi vede.
 Cum mă veđi, așa te vîd.
 Cel-ce se uîță ponciș, precum la vedere așa și la inimă
 ponciș se vede.

Pentru Viéță

- 770 A omulu, viéță, tocma ca o rótă, se întórce îndată că

¹⁾ Póte Cîpî.

nicî ale sale bune, nicî ale sale rële staû la un loc vre-o dată.

I-sê ține vîeța ca într'un fir dē pēr.

În vîeță, ca la comedie, unul s'arată dē 'mpērat și altul dē măscăriciû, iar la mórte d'o potrivă amîndoi lungișî și cu ochiî închîșî.

În vîeță plutim ca corabia pē mare, aci cu senin, aci cu furtune.

Vîeța omului ca aburul pîere și nicî-cum sē mai vede.

775 Vîeța omului ca o aripă sbóră.

Vîeța omului, ca oul în mîna copilului.

Vîeța omului ca umbra fuge și sē duce, ca visul sē pîerde, ca fumul sē risipesce, ca scînteile sē stinge și nicî o urmă mai veđî.

Vîeța omului ca o gratie împletită dē vine și dē nevre; cum ăi lua nuelele una cîte una, gratia nu sē mai vede.

Vîeța omului ca un somn, din care nu sē pôte dēșteptă dē cît la césul morțiî.

780 Vîeța omului, ca un drum ce ne duce la sfîrșit.

Vîeța omului ca un riû, cînd sē varsă la vale cu sgomot și vîjiiturî s'aude și într'un minut nicî-cum ăi mai veđî.

Vîeța omului ca vîlvórea lumănăriî; cum suflî în ea, îndată sē stinge.

Vîeța omului ca șânza dē păîagine; cum o atingî, sē rupe.

Vîeța omului ca frunza cade, trupul lui ca țērîna sē risipesce, sufletul lui Domnul scie unde sē duce.

785 Vîeța omului tocmai ca o pânză, una mai grósă ș'alta mai subțire.

Vîeța omului tocmai ca un joc dē cărți, unde unul p'altul înșală și unul dē la altul muncesce să ăea tot ceea-ce are.

Vîeța omului tocmai ca un rēsboiû, unde unul cu altul sē luptă, unul pē altul omóră, ca să dobîndescă cînstē mai mare.

Vîeța o petrecem ca cel ce pē o scîndură o apă trece.

Vîeța ca corabia, cum isbesce dē o piétră îndată sē sparge.

790 Vîeța ca frumusețea crinului, cum cade jos îndată sē vestejesce.

Vîeța ticnită, ca o fată împodobită.

Vîeța tocma ca o călătorie ce trebue să-și aibă al său sfîrșit hotărît, însă unul mai lung și altul mai scurt.

Vîeța celui dēsfrînat, ca vîeța unei vrăbiî, ce curînd sē sfîrșesce, că pré mult sē silesce.

Vîeța fără sērbători, ca un drum fără conac.

795 Ca vîeța ostașului, nicî o vîeță mai necăjită.

Ca popa, ce botéză și miruîesce, dar vîeță nu dăruîesce.

Ca hoțiî, ce prin pădurî nóptea vîeța șe-o petrec.

La sfîrșitul vieții, ca când s'ar nasce a dooa oră omul, că trece dintr'o lume într'alta.

Răsufierea vieții, ca un fum se socotesce.

800 Tótă vieța omului tocma ca un somn, că câte vedem pe lume, ca un vis ne vin și ca un vis se duc.

Tótă vieța ta, cât de mult vei trăi, ca o nópte se 'nșelege. Dē astădī până mâine, ca vieță de un căine.

Pentru Vijēlie

Ca vijēlia când vine cu plōie și cu pētră, din tóte părțile te lovesce, până ce la pămînt jos te trântesce.

Ca vijēlia de vint, suflă și spulberă orîce găsesce pe pămînt.

Pentru Vicleni și Viclenii

805 Omul viclén ca cursa ascunsă, te prinde pe nevedute.

Omul viclén, când te sfātuiesce, l'al tēu rēu gāndesce, ca vulpea, când pe gāsce spovedesce, și ca lupul, când basne lor le povestesc.

Omul viclén se întorče ca sulul la strugarī; când într'o parte când într'alta ășī arată fața.

Viclénul în sinul său ășī păstréză gāndul său, ca un șarpe înzestrat cu sânge înveninat.

Viclénul, ca vulpea, când isbutesce ȃice: *«Rēmâi tu cu cra și eii cu carnea ta!»*

810 Viclénul, ca să înșale, bolnav se face, ca vulpea, când pe spate s'a întins.

Viclénul cu vulpea mult se asemēnă la minte și la dinte.

Viclénul, când cunósce că s'a înșelat, muncesce și pe alții să-'i aducă l'acea greșală, ca vulpea, când cōdă în cursă și-a tăiat.

Viclénul din cōdă mișcă, ca scorpia când te pișcă.

Viclénul când isbutesce, ca mincea sare, când se trântesce.

815 Viclén ca vulpea.

Vorba viclénă, cât de mică, înșală pe cel mai mare, ca momēla, cât de mică, pe pescele cel mai mare.

Ca vulpea, când s'a prins de câte patru picere, așa și viclénul se pferde.

Cuvîntul dulce de viclén, ca o mîere sărată.

Sărutarea de om viclén, tocma ca de un ȃințar.

820 Fără nici o viclenie, tocma ca o porumbiță.

Pentru Vin

- Vinul     umple must  tile   i barba d   urit   boritur  , tocma
ca o dohtorie d   bun   v  rsatur  .
- Vinul       mpleticesce picerele, ca d   sl  b  nog.
- Vinul ca o lipitor   d   minte s   lipesc     i o suge p  n'o
sec   d   t  t   a   i putere.
- Vinul ca v  ntul p   mare, fie mintea c  t d   mare,   e-o tur-
bur   f  rte tare.
- 825** Vinul ca focul te-aprinde   i p   p  m  nt te 'ntinde, tocma
ca un mort.
- Vinul mintea   e-o   nv  rtesce ca volbura d   v  nt, c  nd p  
mare s     nv  rtesce.
- Vinul piste m  sur   c  nd s   b   cu ural mintea   i s   'n-
v  rtesce ca r  ta d   m  r     i picerele   i s   clatin   ca
din  i din gura babe  .
- Vinul pi  c   la limb  , ca   arpele c  nd    i vars   otrava,   i
p   cine otr  vesce   ntr'un minut   l topesce.
- Vinul f  r   l  ut  , ca o gur   mut  .
- 830** Vinul dulce lesne te   n  al     i la c  in   te duce f  r   nic  
o gre  al  , ca   i mu  ierea dulce.
- Vinul   i p   cel b  tr  n   n hor  l bag  , ca p'un t  n  r.
- Ca vinui d     ampania, ce ca un nectar p   nas    i sc  te
fum.
- P  n   ce vinul e subt tine, sufer     i el, tocma ca un nico-
van; cum s   pune p   tine,   n cap te c  oc  nesce, ca cel
ma   bun c  ocan.
- Precum herul ars sfir  ie   n ap  , a     i inima ta   n vin, c  nd
ma   mult   l be  .
- 835** Cel ce setea cu vinul   'o stinge, ca cel ce varul cu apa
  l stinge;   n loc s  -l sting  , ma   mult   l aprinde, p  n  
ce   l topesce.

Pentru Vin   i Vinova  i   i Nevinova  i

- Ca cel vinovat cu n  pasta   n spinare.
- Cel   n vin   c  q  t a  t  pt   os  nda, ca porcul muchea topo-
rului.
- Cel cu vin   nu cam gr  iesce, ca cel cu peruc   nu cam
heretisesce.
- Cel nevinovat nic   o temere are, ca cerul cel curat d   tr  s-
net nu s   teme.

Pentru Virtute

840 Virtutea luminează sufletul, ca sórele lumea.

Pentru Visuri

Visul ca fulgerul, într'o clipă te luminează și te lasă.

Visul ca fulgerul vine, ca fulgerul se și duce și nimic noé ne-aduce.

Ca un vis te 'nveselesce și îndată te măhnesce, că cum te deștepți nici cum ăl măi veđi.

Ca un vis trecător, ce nici urma ăi măi veđi.

845 Ca visul, ce în cer te urcă, și cum te deștepți, pe pămînt te veđi.

Ca visurile, ce în somn simțirile ni le mișcă fără noi a le simți.

Cel ce alérgă după tîlcuire de visuri, ca cel ce alérgă după vînturi și după umbră.

Pentru Voinic

Voinicul ca măcelarul, ce frică n'are de miș de oi.

Cel voinic, ca leul, nu se bate cu musce.

850 Cel măi voinic la răsboi, la mușere ca un baboi.

Pentru Vorbă

Vorba când scapă din gură, ca piétra când scapă din mână, nici cum o măi poți popri.

Vorba fără glume pare ca bucate fără sare.

Vorba cea aspră te ustură ca o cépă.

Vorba dulce de mușere, ca un fag de mîere.

855 Vorbele celor micș pe lângă ale celor mari, ca clopotele cele micș pe lângă cele mari, nici cum se măi aud.

Vorbele din răsboi, ca vorbele după masă.

Vorbe de babe, ca nisce bîrfitur.

Vorbesce ca papagaiul.

Vorbesce cîntînd, ca cîntăreșul cînd cîntă.

860 Vorbi ca cel, ce la nuntă ăice: «Și la anul!»

Vorbitor ca o rîndurea, ce gura nici cum ăi tace, dar nimic din ea pricepi.

Vorbă fără faptă, nici cum iese de ori-ce, ca fumul fără foc.

Ca în somn când te silescî şi nu poţi ca să vorbescî, deschidî gura să grăiescî, dar în zadar te muncescî.

Ca vorba cea urîită, nimic alt mai rău te scârbesce, când o audî.

865 Cum vîntul aţîţă focul, aşă şi vorba aţîţă vrajba.

Să pomenesce vorbind, tocma ca în vis.

Cei fără gust la vorbă, ca pâinea nesărată.

Cei ce încep la vorbe mari cum dobândesc cinuri, ca cîora cum dobîndesce aripi, peşin audî cra!

Cel ce vorbesce fără a se gîndi, ca cel ce dă cu puşca fără a chîori.

870 Cel ce mult vorbesce, numaî coax! coax! ca bróscele grăiesce.

Pentru Vulpe

Ca vulpea în cursă când ş'a pierdut códa, va să înşală şi pe cei-l-altî.

Cine merge după vulpe, ca vulpea în cursă cade.

Pentru Vulturi

Ca vulturul când hrăpi pe şarpe în ghîare, eşi viri ghîarele în el până la ficatei, iar şarpele şuerînd eşi întorse capul într'o parte şi într'alta până ce el muşcă cu dinţii otrăviţi, atunci vulturul cu ciocul el ciocăni în cap, până ce mort el lăsă din ghîare.

Pentru Văitat

Când cei îndestulaţi se vaită în locul celor scăpătaţi, ca când scârţie osia, în loc să geme boul.

Pentru Vărsare, Vărsătură

875 Ca apa, când o bate vîntul din jocul ei, se varsă înapoi cu mare înneacăţune.

Ca apa când se varsă piste hotarele ei, innécă vite, bucate, case şi păduri şi tóte la vale cu ea le duce.

Ca vinul, ce se varsă spre veselie la masă.

Ca marea, când se varsă pe ţermuri cu talazuri.

Ca plóia, când se varsă piste tot pămîntul.

880 Ca riurile, când se varsă şi tot câmpul el innécă.

Ca cel ce varsă cu venin, când i se plăcă de vin.
 Ca cel ce varsă pe gură și pe nas, când din apă scapă
 cu cel mai mic glas.
 Se varsă ca apa.

Pentru Văduve

Ca o văduvă grasă.
885 Ca o văduvă cu mulți copii sîrmanî, ce plîng pînă prejurul ei.
 Ca văduva ce-și jălesce ticăloșia sa.

Pentru Vijîitura

Vijîiesce ca apa la móră.
 Ca apele când se varsă în mare cu sgomot mare (vijîiesce).
 Ca apele, ce vijîesc când cad din piétră în piétră.
890 Ca vîntul când vijîiesce, pînă crăpătură când suflă.
 Ca lăcustele când sbor, de departe vijîesc.
 Ca vîntul, când vijîiesce prin văi și prin păduri.
 Ca vijîitura dintre munți, când se bat copaci de cele mai mari vînturi.

Pentru Vilvăitura

Ca o flacăra de foc, când vilvăiesce în loc.

Pentru Vînat și Vînători

895 Ca vînatul în gura căinelui.
 Ca vînătorul cu pușca de gât.
 Ca vînătorul la potecă.

Pentru Vînturare

Ca un vișor vîntură tot gunoii după câmp.
 Ca la arișe când vîntură, gunoie în vînt se duc.
900 Ca lopata la arișe când aruncă în vînt, gunoie se duc în vînt,
 grăul cade la pămînt.

Pentru Vînturi

- Ca vîntul, ce c'o suflare copaciî ceî mai mari, ăî scôte din pămînt.
Ca vîntul, ce risipesce orî-ce nor şi orî-ce negură.
Ca vînturile, când bat din tóte părţile pē mare, marea tremură dē frică şi munţi dē valuri nē rîdică.
Ca vîntul când sē umflă şi suflă necurmat, rupe, frînge, sfărîmă şi scôte din rădăcinî ceî mai mari copaci, iar bucatele pē câmp le culcă jos la pămînt.
- 905 Ca vînturile când încep pē munţi şi pē văi, copaciî cu vîrfurile lor la pămînt sē vîd.
Ca vînturile când din norî ploî cu bēşici ne varsă.
Ca cimoile, ce cu vînt sē umple ca să ne pótă sluji.

Pentru Vîritură

- Ca şarpele pē subt ierbă sē vîră.
Ca şoreciî pîn găuri sē vîră.

Pentru Vîrstă

- 910 Vîrsta, ca vremea cea dē astădî, iar nu ca cea dē ierî.
Cele trecute la vîrstă, dar cu nurî, ca stafida cea uscată, dar plină dē dulcétă.

Pentru Vîrtejuri

- Ca un vîrtej dē vînt, ce adună după câmp orî-ce găsesce pē pămînt.
Ca un vîrtej dē vînt, ce într'un minut sē urcă şi sē ridică până sus la norî.
Ca un vîrtej dē vînt pē apă, ce o învîrtesce ca o sfîrléză dē fus.

Pentru Vîrfuri

- 915 Ca vîrfurile munţilor, ce peşin sē ivesc, cum norî sē risipesc.
Ca munţiî, ce li sē vîd vîrfurile dē dēparte.

Pentru Vlăstari

Ca o vlăstară lângă tulpina sa.
Ca copaciul când se taie, mai multe vlăstări ne dă.

Petru Vrajbă i Vrăjmași

Vrajbă între ómenī ca turbarea la căini.

- 920 Vrăjmaș pentru vrăjmaș când móre nu plânge, ci mai mult
se 'nveselesce, ca șóreciī când pisica móre.

Pentru Vreme i Cele dē puțină vreme

Orī-ce trébă la vremea ei, ca orī-ce lucru pē locul sēu.
Vremea, ne arată ale nóstre bunătăți ș'ale nóstre răutăți,
precum lumina arată cele albe și cele negre.
Vremea pē unul ridică și pē altul scobórá, ca puțin cu dooē
vedre.

Vremea trece ca apa ce curge.

- 925 Ca visul ne 'nveselesce, ca visul și ne 'ntristéză vremea cea
nestatornică.

Ca vremea bună pē mare, ce ne-aduce folos mare.

Cei ce-și pierd vremea dē muncă la dēsătări, ca greeriī
ce tótă vara cântă și ȧarna n'au ce mânca.

Cele înaintea vremiī, ca când ar cântă dē zorī până a nu
se cunună.

Cine nu se îndemnă din vreme, ca cel ce nu plécă dē
vreme, în urma tutulor rămâne.

- 930 Cel în urma vremiī, ca cel ce vine la spartul tîrgului.

Cele dē puțină vreme

Cât capul subt sabia gealatuī,

Cât codrul în mâna flămânduluī

Cât pescele pē scut trăiesce.

Cât se 'ntórcē o rótă.

- 935 Cât cíóra în par.

Pentru Garduri

Ca un gard pîn prejur.

Ca cel ce sare multe garduri, ȧī dă un par în cur.

Pentru Ghem i Ghemuire

- Ca ariciul ghemuit.
Ca un ghem înfășurat.
940 Ca într'un sac ghemuit.

Pentru Ghîare

- Ca un vultur când ȳea în ghîare vînatul din cuib și cu el
se învîrtesce pîn prejurul cuibului.
Ca în ghîare ține.
Ca gața cu ghîarele dē ochi apucă.

Pentru Ghiocei

- Ca ghiocei pē cāmp.

Pentru Ghimpī i Înghimpare

- 945** Ca ariciul plin dē ghimpī.
Ca cu ghimpele înghimpă.
Ca mărăciniī ce, după ce nu fac nici un rod, ȳarăși ei în-
ghimpă, cānd vei să-i mângāi.
Ca ce-va cu ghimpī pē spinare.

Pentru Ghicit și Ghicitóre

- Ca ghicitórele cu ghîocul în mână.
950 Ca năzdrăvaniī ghicesc.

Pentru Gónă

- Ca un cāine vînător, ce pē ȳepure gonesce după însuși
a lui urmă.
Ca lupul cānd ciobaniī cu cāiniī el gonesc.

Pentru Gobélă

- Gobesce ca miresele.

Pentru Golî i Golăciune

Góle şi despuîete, ca crăcile dă copaci, când rămân fără frunză.

- 955 Gol ca chelul fără păr.
 Gol ca cel, ce dă la judecată iese numai în cămaşă.
 Gol ca şarpele.
 Ca o tivgă gólă.
 Ca în baie, cu pfelea gólă.
 960 Ca golăciunea omului.

Pentru Gură i Gureşi

- Îi turuiesce gura tocma ca o tócă.
 Gura fără ruşine, ca vîntul eî mişcă limba.
 Gureşului la masă gura-î tócă ca o tócă.
 Ca un mîel fără glas nu-şî dăschide gura sa.
 965 Ca puii dă lăstun, ce încă cu caş la gură.
 Ca tóca-î tócă gura.
 Ca cel cu óla la gură.
 Precum din coş fumul, aşà şi din gură ocară.
 Cel ce gura nu-î tace, ca rînduréoa vorbă face.

Pentru Gust

- 970 Orî-ce, fără gust, ca pâinea fără sare şi ca fidea cu apă.

Pentru Gustare

Precum urechea la glas, aşà şi gătjejul la gustare.

Pentru Găini

- Ca o găină jumulită.
 Ca o găină cîugulesce.
 Ca găina când se vede în tăriţe, dă cu picîorul.
 975 Ca găina când bé, mulţumescce lui Dumnedéu, uitându-se în sus.
 Ca găina, ce pentru un ou mare gălăgie face.
 Ca găina ce, ricăind, ochii eî ş'a scos.
 Ca găina cea bătrână, nici o pasere ne face zémă mai bună.

Pentru Găunoșire

Ca un copaciū găunos.

Pentru Găuri i Găurit, Găuriți

- 980 Ca un ciur găurit.
Ca gheonóia, ce cu ciocul găuresce.
Câte stele pē cer, atâtea găuri pē el.

Pentru Găvănitură

Ca un vas găvănat.

Pentru Gălbeniciune

- Galben ca șofranul.
985 Ca cel bolnav dē gălbenare.

Pentru Gătélă

Prin carte, ca prin oglindă, omul sē gătesce.
Sē gătesce ca dē nuntă.
Săracul lesne sē gătesce, ca tunsul ce lesne sē přéptěná.
Cine în oglindă ca mușerile sē gătesce, lesne la ele sē plécă, ca boul la jug.

Pentru Gătire

- 990 Gata ca o ițe fără bízări.

Pentru Gălcevuri

Gălcéva, cu cât mai mult o întăriți, co-atât mai rău sē aprinde, ca focul, ce cu cât mai mult ěl sgândări, cu atât mai mult sē aprinde.
Gălcéva sē aprinde ca flacăra dē foc, când vîlvăiesce.
Ca gălcéva dē moștenire, nici o gălcévă mai mare.
Cea mai mare gălcévă din cea mai mică pricină sē aprinde, ca focul în pădure din cea mai mică scânteie.

Pentru Gânduri

- 995 Gândul se întorce în capul omului, ca fusul la furcă.
Ca gândul, ce se plimbă în cer și pe pământ și plăcere ne
 aduce ori-unde se duce.
Ca cel ce cade pe gânduri, când ăi cântă dă dor.
Ca cel ce cade pe gânduri, nimic pînă prejurul lui mai simte.
Ca cel ce stă pe gânduri, nici vorbește, nici nu vede, nici
 aude ce-î grăiesce.
- 1000 Căți ómeni atâtea și gânduri, că câte capete atâtea și
 căciulă.
Doi la un gând, ca două capete într'o căciulă.

Pentru Gârâitură

Ca gâscele, când gârâesc.

Pentru Gât

Ca tivga cu gâtul strîmb și întors.
Cu gât alb, ca dă lebedă.

Pentru Găde

- 1005 Ca gădea cu ștréngul în mână.
Cu gădea cu ștréngul dă gât te strînge și te sugrumă.

Pentru Glas

Cu glas mic, ca dă cățel.
Cu glas frumos, ca dă măgar.
Cel cu glas mare dă departe se aude, ca boul când de
 departe sbîră.

Pentru Glume

- 1010 Glumesce ca pisica cu șórecele.

Pentru Grai

Ca curul grăiesce, când fisîiesce și mai mult se spîrcăiesce.
Ca papagalul, ce ceea ce dă la altul aude, aceea și el grăiesce.

- Ca porumbițele, ce grăiesc în inimele lor.
 Ca cel cu banul în gură, nimeni grăiesce mai frumos.
- 1015** Cele de necinste și cele de ocară când tu grăiesci, ca când ai borî din gură mistuîlă.
 Cel ce cu cei mici și cei mai proști pururea grăiesce, pururea ca ei se socotesce, că nici o știință de la ei dobândește.
 Cel ce mult grăiesce nimic sporesce, ca găina când tot cârcărește, nimic nu clocesce.
 Cel ce se silește pururea să grăiească, ca bróscele ocăcăiesce.
 Cel ce dă din mâini când cu altul grăiesce și ochii în cap cât poate eși deschide, ca când ar vorbi cu mâinile și ar ascultă cu ochii.

Pentru Grași i Grăsimi

- 1020** El îngrășă, ca p'un porc pentru ajunul Crăciunului.
 Gras ca un porc cu porumb îngrășat.
 Ca o prepeliță grasă.
 Cu grăsime ca slămina de porc.

Pentru Greotăți

- Greu ca plumbul.
- 1025** Ca o pîetă de mără grea.
 Ca o sarcină grea pe spinarea ta.

Pentru Grece

- Cea mai bună Grecă, ca cea mai rea Rumâncă (așa zic însuși Grecii).

Pentru Greșeli

- Greșala la orî-ce, ca cel mai mare întunec te lovesce de orî-ce.
 Greșala din urmă, ca rătăcirea din urmă, cu mult mai grea de cât cea d'întăi.
- 1030** Greșalele sufletului ca rănila trupului, că și când se tămăduiesc, tot lasă semne pe trup.
 Greșalele domnilor la toți se ved de față, ca semnele după obraz.

Ca mincea, ce nici când cade greșasce, nici când sare.
Când cei mai mici greșesc ăaste nădejde dă tămăduire,
iar când cei mai mari nici o nădejde mai ai, că apa
când se turbură din josul isvorului, poțî găsi mai sus
apă curată, iar când se turbură din isvor, în zadar alergî
după apă curată.

Precum după bólă sănătatea e mai dulce, așa și după greșală căința ne-aduce pocăință mai dulce.

1035 Precum fum fără foc nicăiri se vede, așa și dăfăimare fără a greși.

Tóte ale nóstre greșeli pe cei mai mici le aruncăm, ca câte pite rele, tóte ale nori mele.

Fierea, cât dă mică, amăresce miera, așa și o greșală, fie cât dă mică, multe daruri ăfi ridică.

Cel ce se miră d'ale altora greșeli ș'ale sale nu le vede, ca dracul, când se miră dă porumbe negre și pe el nu se vede.

Pentru Griji

Veđi Țngrijire.

Pentru Grozavi

Ca himera cea grozavă, ce în față s'arată leu, la spate balaur și din gură varsă foc.

Pentru Grăitori dă rău

1040 Grăitorul dă rău borasce ca un câine și ceea ce n'a mâncat.
Cei ce grăiesc dă rău pe făcătorii lor dă bine, ca câinii
ce latră întîi pe stăpânul lor.

Pentru Grămădi, Grămădire

Ca lemnele pe foc când se grămădesc.
Ca lăcustele când cad, una piste alta se grămădesc.
Ca sardelele grămadă, una piste alta.

Pentru Grăsime

Veđi Grași.

Pentru Grădină i Grădinari

- 1045 Ca o grădină împodobită cu felurimi de flori.
Ca o grădină plină de flori, te îmbată de miros.
Ca grădinarul cu sapa în mână.

Pentru Jale

Ca jalele de mușere, când ești pierde soțul ei.
Ca pe mort jălesce, când el duce la mormânt.

Pentru Jafuri

- 1050 Cele din jafuri îndată se risipesc, ca ploaia din nori, când
pe mult se îngroșă.

Pentru Jocuri

- Jocă ca ursul.
Jocă ca la noroc.
Jocă ca la parul cortului.
Jocă ca la nuntă.
- 1055 Jocă cum va, ca cel cu mâna plină de cozi.
Jocă pe mămăligă, ca găina la moră.
Ca ursul când nu jocă după cântec, ești dă cu ciomagul
în cap.
Ca ursul, ce de nevoie jocă.
Ca nuna, când jocă cu colacii pe mână.
- 1060 Ca cel ce jocă pe cordă.
Ca mojici, cu mâna se jocă.
La jocuri și la sărituri, ca la damă și la ștranți, ostași ce
se pun în rind, unul pe altul încalecă, unul peste altul
sare și unul peste altul pășasce.
Se jocă ca un copil.
Se jocă ca în arșice.
- 1065 Se jocă ca cu mincea.
Se jocă cu el ca pisica cu șorecele.

Pentru Junice

Ca junicele, când se bat taurii pentru ele, așteptă să vadă
cu neastîmpărare care dintre ei va căde pe ele.

Pentru Jumulitură

El jumulesce ca p'un puful de găină.

Pentru Jurământ

Jurământul se dă ca jucărelele la copii, când nu se mai cinstesc.

- 1070** Ca jurământul de grozav, când te face să te cutremuri.
Curvele și hoții cu jurământul se jocă, ca copiii cu arșicele.

Pentru Judecători, Judecătorii i Judecăți

Judecata ca o trăsura cu două oișți, când înainte, când înapoi o poartă mână.

Judecătorii ca crângul de mărăcin, unde oile alergă de frica lupilor și de unde nu pot iși fără a li se smulge lâna după spinare.

Judecătorul ca osia de car, cum o ungă nu mai scârție.

- 1075** Judecătorul ca câinele, când ȧea înbucătura întregă nu mai latră în urmă.

Judecătorul ca cântarul cu două greutăți, când strimb când drept, cum voiesc să-l numesc.

Judecătorul, ca șarpele, nici odată drept umblă.

Judecătorul cu pravila ca cârpaciul cu pielea, în ce parte va cu dinții o întinde.

Judecătorul tocma ca călugărul, din césul ce se numesce, ori-ce rudenie și ori-ce prietenie cu totul ȧi lipsește, că de interes îndată se lipsește.

- 1080** Judecător fără interes, tocma ca un Dumnezeu.

Judecățile Domnului, ca adâncul mării.

Ca cel-ce ȧese din judecată gol și dăspuțat, și de a câștigat.
Precum tu vei judeca pe cel de lângă tine, așa te va judeca și Domnul pe tine.

Cel pe din afară, ca cel-ce privesce la joc, judecă mai bine de cât cei din joc.

Pentru Jertfe

- 1085** Cel ce-aduce jertfă din munca săracilor, ca când ar înjunghia la pomană p'un copil înaintea tatălui său.

Pentru Jigăni

Ca jigăniile prin vizuină.

Pentru Jîngaşi

Jîngaşul tocma şi leită muşere, că totă ziua în oglindă se gătesce, ca o muşere.

Pentru Zavistie şi Zavistnici

Zavistia te împunge ca acul albinei.

Zavistia după cei mari, ca umbra după om.

1090 Zavistia şi pizma, ca câini muşcă cu dinţi.

Zavistnicul de pizmă se topeşte ca de foc.

Ca patima zavistnicului nici o patimă pe lume, în veci creşte şi se măreşte.

Pentru Zori

Ca zorile, când ies din munţi şi lumina se întinde.

Ca zorile de dimineaţă, când încep a se ivi pînă vîrful munţilor roşind, atunci întunerecul cu totul se risipeşte.

Pentru Zugrav

1095 Ca oglinda, nici un zugrav mai bun.

Ca zugravul se uită în ochii omului.

Pentru Zăpadă

Ca zăpada când acoperă toate pe pămînt şi păsările de demăncare nici un bob nu mai găsesc.

Ca zăpada, ce îndată se topeşte cum dă în primăvară.

Ca zăpada, ce luceşte ca nisce stele pe pămînt.

Pentru Zăcere

1100 Zace pe pămînt ca o piatră de mormînt.

Pentru Zăduf

Ca zefirul pe vremea zădufului, ce mult te răcoresce.
Ca zăduful, ce de gât te strânge în luna lui Coptor.

Pentru Zădărnici

Cel ce alérgă după zădărnici, ca cel ce alérgă să prinđi mincea.

Pentru Sgomot

- Ca sgomotul de apă, când marea isbesce în maluri și în pietre.
1105 Ca sgomotul de ciocane, ce s'aude la căldărări, când cad unul după altul bătând neconținut.
Ca la gura apelor când se varsă în mare, face sgomot mare.

Pentru Sgârșitură

Cu unghiile ca pisica sgârșite, când ești bagă ghiarele în piele.

Pentru Sgârcitură

Ca racul pe cărbuni se sgârcesce.

Pentru Sgârșici

Vezi Scumpă.

Pentru Smeriți

Ca cel smerit cu cel fudul, ce nu se pot vedé, că unul se uita în sus și cel-l-alt în jos.

Pentru Sbierete

- 1110 Sbieră ca o vacă, când e la iea vițelul.
Sbieră ca un măgar.
Ca un boi, cu glas mare când sbieră în pădure.

- Ca vitele, ce sbîeră când nu găsesc pășune.
 Ca sbîretul, ce dătună în pădure ca un tun.
 1115 Ca taurii când se bat în córne și se rănesc, sbîretul lor
 pîn vâi dă departe se aude.
 Ca boul, ce tare sbîeră când cunósce c'o să móră.

Pentru Sburare

- Iute ca curuîul sbóră.
 Ca o pasère sburátore.
 Ca o pasère fără aripî, ce nu mai póte sburà.
 1120 Ca o pasère, ce din copaciû în copaciû sbóră.
 Ca o săgétă, ce sbóră din mâna săgétătorului.
 Ca uliul când sbóră după păsəri, le dă ocoluri pîn prejur.
 Ca un vultur, ce pîn norî sbóră.
 Ca un fluture sbóră, filfăind din áripî.
 1125 Ca áripile în vînt sbóră.
 Ca visul, ce sbóră îndată ce te dășteptî.
 Ca smeul în vînt sbóră.
 Ca liliecîi dă nópte, ce sbóră pîn peșteri nópte.
 Ca nisce áripî sburátore, ce în vînt nu le mai veđî.
 1130 Ca porumbița, când învață pē. puî să sbóre din cuîbul lor.

Pentru Sbîrîitură

Sbîrîie ca o muscă.

Pentru Cai

- Ca zăbalele în gura calului, ce tare ăl țin și'l popresc în loc.
 Ca calul cu iabașaoa dă nas, se domolesce.
 Ca calul cu friul în cap, trăiesce.
 1135 Ca calul, când alérgă sáring și bătënd din picere, capul în
 pŕept ș'el ține și cóma în sus i-să rîdică.
 Ca calul când fuge și dă din picere, orf-ce isbesce praf
 se face.
 Ca calul cel neînvěțat, ce-aruncă friul din cap.
 Ca calul dă ginere.

Pentru Cazne

Căznesce ca un tâlhar.

Pentru Cap

- 1140 Ca o ciupercă cu căciula în cap ploștită.
 Ca un par, ce cu capul în jos se bate.
 Ca concîul în cap.
 Ca cu o cucă în cap.
 Ca cu un chiulaf în cap.
- 1145 Ca la botez, cu capul în fund.
 Ca macul, ce eșî plécă capul în pămînt, când se bate de ploî necontenit.
 Ca porcul, când eî dă cu secura în cap.
 Ca pehlivanii piste cap.
 Ca pietrele la vale când se răstogolesc, una piste alta vin și 'n capete se lovesc.
- 1150 Ca cel-ce vine piste cap, când cade la vale.
 Ca cel-ce cu capul se dă afund în apă.
 Ca cel-ce sapă, capul ș'el plécă.
 Ca cel-ce se împiedică și piste cap se poticnesce.
 Ca ciurul când ciuruiesce, gunóiele rămân într'însul, așa și capul când se clatină, numai pléva 'l-a rămas într'însul.
- 1155 Cu cap mare, ca dă crap.
 Cu betélă pē cap, tocma ca o mirésă.

Pentru Car

Ca la rotărie, unde d'a gata tóte le găsim lucrate, însă ne lipsesce cel ce-ar sci mai bine carul să ne-l întocmescă.

Pentru Casă și Casnici

- In casa sa, ca nuca în găócea sa.
 Ca ariciî, ce pîn pîetre casa ș'o clădesc.
- 1160 Ca casa în doi păreți, neunirea între casniciî.
 Ca melcul cu casa în spinare.
 Casa fără feréstră, ca cel orb d'amîndoi ochiî.
 Casa cu o feréstră, ca omul cu un ochiî.
 Casa cu dooē uși, ca casa dē ariciî.
- 1165 Casa, când stăpânul eî lipsește, ca móra când eî ȳea apa.
 Casa fără conduri¹⁾, ca o casă pustie.
 Casa fără muĳere, ca o primăvară fără nici o flóre.
 Casa fără muĳere, ca o flóre fără miros.

¹⁾ Adică fără muĳeri, că mai înainte muĳerile conduri purtau în picere.

Casa iără stăpân, ca o corabie fără cârmaciu.

- 1170** Casa fără stăpână, ca o casă fără pisică, unde șorecii jocă în mărâmi.

Cine dă trei orî schimbă casa cu chirie, ca când l'ar fi călcat focul cel mai mare.

Pentru Chelari

Ca un chelar cu cheile dă briu.

Pentru Cheltuieală

Cheltuiesce ca cel ieftin la făină, și scump la tărițe.

Cheltuiesce ca pescele, ce orî-câtă apă bé, pē urechi o scôte.

- 1175** Când tot cheltuesci și nimic păstrezi, curind istovesci, ca din sac când tot scoți și nimic puî la loc, îndată la fund ajungi.

Cel ce dă timpuriu ăși cheltuiesce averea, ca maldăul ce se cosesce până a nu se cōce.

Pentru Chef

Ca cel cu chef, pururea vesel.

Cheful omului ca luntrea, orî ăi veđi sculat, orî plecat.

Pentru Chiote

Ca copoiî chiuiesce, ch'auă încōce, ch'auă în colo, când vînat ne vestesce.

Pentru Chinuri

- 1180** Ca muîerea, când se chinuiesce cu muncile cele grozave la facere dă copiî.

Ca cel ce se chinuiesce, pē rōtă când ăi învîrtesce.

Ca cel ce se chinuiesce, când nu pōtelesne să-și dé sufletul la mōrte.

Pentru Chipuri

Ca un chip zugrăvit, fără nicî o suflare.

Ca un chip cîoplit, ce nicî un grai are.

- 1185** Ca cel cu mască, cu chip strein.

Pentru Córne

Ca un cerb cu córne marí tocma ca nisce crăci.
 Ca cel cu córne (adică ca necuratul).
 Ca cel cu córne și nu le vede (adică ca cel fermecat).
 Cu córne marí ca dě cerb.

1190 Dē córne, ca pē boi, apucă — trage.

Pentru Còsă

Ca còsa, ce taie ori-ce înainte găsesce, până la pămînt.

Pentru Códă

Ca vulpea, ce-și tîrasce còda.
 Ca vulpea cu còda în sus.

Pentru Cojoc i Cojocarî

Ca Iérna cu cojocul în spinare.
 1195 Ca cojocul lui Ilie.
 Ca blanele la cojocarî.
 Ca cojocarî, ori-ce petic îl lîpesce și blane marí ne scóte..

Pentru Coconi

Ca coconiî din Vavilon, ce în foc sē 'nvesealea.

Pentru Cochetărie

Cochetăria stă întru a trage inima altuîa fără a-și da și ea
 p'a eî celuî-l-alt, ca undița ce c'o moméla trage pē pesce
 spre peire.

Pentru Cocóșă și Cocoșățî

1200 Ca cămila cu cocóșă în spinare.
 Ca cel cocoșat, pururea încărcat.

Pentru Comedie și Comediani

Comedianul, ca măimuța, se schimbă la obraz, ca să placă la orî-ce obraz.

Comedia te face să-ți ștergi greșalele, precum se șterge ore-cine pe obraz, uîtându-se în oglindă.

Pentru Comit

Ca comitul pe cer se vede — se arată.

Pentru Condeiu

1205 Condeiu la scriitor, ca acul la croitor.

Pentru Copaci

Ca copaci căduți din munte, ce vin la vale ca o plută pe fața apei.

Ca copaci, din rădăcină când vînturile din pămînt ăi scot, rămân cu rădăcina în sus și cu crăcile în jos.

Ca copaciul când jos cade, toți cu topórele pe el se pun.

Pentru Copii

Ca un copil în fașă.

1210 Ca un copil, când veî să-l popresci să nu faci ce-va, tu împotivă să-î dici c'atunci el n'o face.

Ca un copil la țîță.

Ca un copil fără minte.

Ca un copil de țîță.

Ca copiii ce aci plîng, aci rîd.

1215 Ca copilul cu țîța în gură.

Copiii la părinți, ca un ochi de vîță.

Copii după părinți, ca pómele după pom.

Copilul în copilăria sa așa de fragil, ca lutul în mîna olarului, orî-ce veî faci din el.

Copilul ca copaciul, când de mic se strîmbéză, anevoie se mai îndreptéză.

1220 Copilul ca cêra caldă, orî-ce pecete ăi puî, aceea se lipesc de ea.

Podóbă la părinți copiii cei mulți, ca zidurile pe la orașe
și corăbiile pe mare.
Precum puilor nu le frig sub penele cloșcii lor, așa și
copiilor în sânul maicii sale.

Pentru Corăbii

- Ca o corabie cu pânze sburătore.
Ca o corabie fără ancoră, ce nicăiri poate stă.
1225 Ca o corabie fără pânze.
Ca o corabie, ce stă a se cufundă când valurile o bate de
o parte și de alta.
Ca corabia la furtună, se plcă într'o parte și într'alta,
până ce se cufundă.
Ca corăbiile la liman alérgă—scapă.
Corabia, ca o cetate pe apă plutitoare.
1230 Corăbiile pe mare, ca gășcele pe apă.

Pentru Cobire

Ca cucuvaia, ce pururea cobesce.

Pentru Cuvință

Ca flórea, ce la pteptul fetei se cuvine.

Pentru Cuvinte

- Cu cuvntul la cel ce 'nțelege.
Cuvntul ca un vas cu dooă mânuși, când de o mânușă,
când de alta, când și de amîndooe el poți ridică.
1235 Cuvntul, cât de mic, ispravă mare ne arată, ca aluatul cât
de mic, cea mai mare frămîntătură o dospesce.
Cuvntul la cel viclén, ca undița la pescar.
Cel ce 'ntunecă cuvntul, ca cel ce zidesce ferestre órbe.

Pentru Cucuvaie

Ca cucuvaia, ce numai nóptea cîntă, și când cîntă, semn
de pustietate.

Pentru Cumpănă i Cumpănire

Ca o cumpănă dréptă, ce nicî la o parte nicî la alta atîrnă.

1240 Ca cumpăna cumpănesce.

Pentru Cumplire i Cumpliți

Veđi R77.

Inima celui cumplit d'a eî răutate, ca cêra dē foc, îndată sē topesce.

Cumplit cu îndurare, ca pîetă môle, anevoie poți găsi.

Cumplit fără cruđime, ca suliță fără bold, nicî cum poți găsi.

Ceî cumpliți ca lăcusta ; puțin trăiesce dar pagubă mare face.

1245 Ceî cumpliți, ca înărăciniî, ce și pē bunî și pē rēi dē o potrivă eî înghimpe.

Ceî cumpliți cu ceî blândî, ca lupî cu mîeî.

Ceî cumpliți, când nu muncesc, ci numai dojănesc, ca vîespea, ce împunge, fără a face mîere.

Ceî din fire cumpliți și rēu nărăviți, ca ierba cea rea, ce din rădăcină dē o veî tăia, ea tot va da.

Ceî cumpliți, când putere dobândesc, întău d'ai sēi sē apucă, ca țiganul când a ajuns Domn, întău pē tată-sēu a spânzurat.

1250 Celui cumplit, inima ca a lui Cain tremură.

Cel cumplit înveninat ca un drac împelițat.

Cel cumplit, cumpliți eî face pē toți ai lui slujbași, ca fântăna cea puturosă, înpute tôte ale eî șurôie.

Cel cumplit piste putință a sē vedē blând, ca ariciul, din ghimpos, lin.

Când cumplitul stăpănesce, robia și ticăloșia cresce și sē înmulțesce, ca rodurile pē câmp.

1255 Cel rēu și cumplit, cu cât mai bine el hrănescî, cu-atât mai rēu asupra-șî sē învierșunéză, ca iena, cea mai grozavă hiară.

Cel cumplit când sē 'nvierșunéză, ca óla când colcăesce.

Cel cumplit sémênă, ca cel ce, în loc să ȳea póma din pom să mănânce, el taie pomul din rădăcină ș'apoî ȳea póma din el, ca a dooa óră să n'aibă ce mai luă.

Cel cumplit d'a lui cumplire sē róde fără rușine, ca herul d'a lui rugină.

Cel cumplit, și la césul morțiî, tot rēutăți gândesce, ca lupul când el belea și el întrebă: «unde sînt oile?».

1260 Cine blând ca mîelul la cel cumplit s'arată, ca când dē bună voie în gura lupului s'aruncă.

Pentru Cunoscință

Ca omul cel pătimas, nimeni cunósce mai bine.
 Ca urma corăbiei, ce nici cum se mai cunósce pē apă.
 Cunósce pē muma numai, ca un vițeluș.
 Sē cunósce după fapte, ca măgarul după urechi.

Pentru Cununi

- 1265** Cu cunună în cap, ca fetele cele mari.
 Cu cunună ca o corónă.

Pentru Curuiū

Ca curuful când s'aruncă și pē prepeliț'apucă.

Pentru Curățenie

- Ca argintul dē curat, ce dē trei orī s'a încercat.
 Ca un prunc curat, la suflet.
- 1270** Ca cleștarul dē curat.
 Ca fecioria, nimic alt mai curat, nici mai sfânt, nici mai cinstit.
 Curat ca un diamant, ce n'are trebuință dē spălat.
 Curat ca lacrăma.
 Curat curat, ca un porc în lac băgat.
- 1275** Curat ca un netot, ce dē dooē orī numai se spală în viță,
 odată când ăl botéză, ș'altă dată când la mórte ăl scaldă.
 Curat la suflet ca o porumbiță.
 Curat la haïne ca un măcelar.

Pentru Curve

- Gura curvei ca un cuțit ascuțit d'amîndooă părțile; d'aceea și tae din tóte părțile.
- Curva ca cățéoa c'o turmă dē câini după ea.
- 1280** Curva ca cănele, cât dē mult l'ai bate, atât mai mult te mângâie și mai dulce te linge pentru o îmbucătură dē pâine.
 Curva te stórce ca p'un burete, dē nu'ți rămâne nici o picătură în tine.

Curvele nesăţioase cu magiunul în sîn, cui dă dă gustă
din el, ca un câine turbat alérgă după ele.
Cât dă strîmptă fie uşa, curva sê strecóră, ca şarpele pîn
gaură.

Pentru Curcubeu

Ca curcubeul pē cer sê vede — sê arată.
1285 Cu feţe frumóse, ca dē curcubeu,

Pentru Curse

Ca cursa te înşală.
Ca cursa dē vînat, ce în drum s'a aşezat.

Pentru Curtezani

Curtezaniî Domnilor, ca păsērile, ce cum ŷeău îmbucătura în
gură, îndată fug şi sê duc.

Pentru Curgere

- Ca apa la vale curge.
1290 Ca apele pē văi, când sê varsă din munţi, curg şiróie
la vale.
Ca apele pē subt pămînt, ce curg şi nu sê vĕd.
Ca o doniţă dogită, ce pîn tóte părţile curge.
Ca un isvor dē apă, ce curge neconţenit.
Ca un riŭ, ce nu sê póte popri din curgerea lui, când la
vale sê pornesce.
1295 Ca un riŭ dē miere, din gura lui curge.
Ca un şîpot dē apă curge pē ţévă.
Ca vinul, când curge din lin în tocitóre.
Ca când ai da cep la o butie, aşa curge.
Ca muciî din nas curge.
1300 Ca cleîul din copaciŭ curge.
Ca la palirie, ce când înainte, când înapoi curge.
Ca năduşéla cea rēce, ce curge pē obraz dē mare necaz
la césul morţiî.
Ca pē cep curge.
Ca pîn cîur curge.
1305 Ca plumbul topit curge.

- Ca riurile, când curg din vârful munților.
 Ca din tesc curge.
 Ca dintr'o fântână curge.
 Ca șurótele de apă ce curg din vârful munților, când zăpada
 începe a se topi primăvara.
- 1310 Curge ca aluatul (adică bucăți bucăți).
 Curge ca o gărlă — ca un riu.
 Curge neconținut, ca o apă din fântână.

Pentru Cusururi

- Cusururile se văd după ce se ridică zovonul, ca sagna din
 spinare, după ce se ridică samarul.
 Nică unul fără cusur, ca nică o pomă fără codă.
- 1315 Cel ce-și schimbă și-și preface cusururile sale, ca cel ce
 schimbă fusele la dăpănatore.

Pentru Cutremur

- Ca pământul când se cutremură, oră-ce clădire pe pământ
 cade la pământ.
 Ca pământul, ce de tun se cutremură.

Pentru Cufundare

- Ca corabia când se cufundă, nică o nădejde mai rămâne.
 Ca plasa, când se cufundă în apă până în fund.
- 1320 Ca rața, când în apă se cufundă și iarăși iese afară.

Pentru Cuget i Cugetare

- Ca bătaia cugetului, nică o bătaie mai grea.
 Cu cuget bun, dormă ca pe o pernă moale.
 Cugetul cel bun la om, tocma ca un Dumneșău.
 Cugetă ca o porumbiță.
- 1325 Precum vasele olarului în cuptor se lămură, așa și cu-
 getul omului întru a sa ispită se îndreptă.
 Cine-și jertfescă cugetul său pentru vre-un interes, ca când
 și-ar arde icoana sa pentru puțină cenușă.

Pentru Cuțit

Ca cuțitul în inimă ăi virș — ăi bagă.
 Ca cuțitul în tēcă sē bagă — sē păstréză.
 Ca cuțitul fără virș, nicī tafe, nicī slujasce, nicī e bun dē
 nimic.

1330 Cu cuțitul la brîu, ca un măcelar.

Pentru Cuscîguri

Ca într'un cuscîg băgat.

Pentru Căință și Pocăință

Ca căința, nicī o pedépsă te duce la pocăință.
 Ca mușcătura dē căință, nicī o mușcătură mai dulce.
 Ceī ce târziū sē căiesc, ca rîsul dē cu vară ce plânge dē
 cu iernă.

1335 Sē pocăiesce, ca lupul când ăi tundeă și el sē tanguia că
 oile sē depărtéză.

Cel ce nicī la bătrânețe nu sē pocăiesce, ca lupul ce, și
 dē îmbetrânesce, năravul nu ș'el părăsesce.

Pentru Căutare

Ca pē găină, la cur o caută, dē are ooē.
 Ca pē cal, la dinți ăi caută, dē este tînēr sau bătrân.
 Ca pē miel, la cōdă ăi caută, dē este gras sau nu.

1340 Ca pē pesce, la urechī ăi caută, dē este prospēt orī nu.

Ca păsērile, când sē întorc dē cu primăvară, ăși caută cuibul
 lor, ce-l lăsaseră dē cu iernă.

Caută pîn gunoiū.

Caută ca pupăza, ce nicī odată găsesce.

Caută cu d'amăruntul, ca când ar migăli.

Pentru Căutătură

1345 Ca o mândră caută, uītându-se în drépta și în stînga.

Ca căutătura dē șarpe, când pîn prejur sē uītă, întorcēndu-și
 capul.

Pentru Cădătură

Vezi Cădere.

Pentru Călugări

Ca călugări la mort.

Călugări se bucură, când norode multe mor, ca câinii ce,
atunci se satură, când dă mortea în turme.

Călugărul ca carbunele, dă este aprins te arde, dă este stins
te mânjasce.

1350 Călugărul ca furnica, câte un păişor adunând, face moşo-
roful cel mai mare.

Călugărul subt smerenie, ca scorpia subt pîetrah.

Călugărul subt rasă, ca măscăriciul subt mască.

Pentru Călăuze

Ca cocorii, cu călăuza înainte, unul după altul merg.

Ca călăuza, pururea înainte.

1355 Călăuza la drum, ca o lumină dă felenar.

Pentru Călătorie

Ca călătoria pe mare, ce nici cum te sdrunginesce, dar rău
te primejduiesce.

Pentru Călcare

Ca o floare, ce cade şi toţi o calcă pînă picere.

Calcă ca pe mărăcină.

Ca cei ce calcă struguri în lin, cu picerele strivindu-i.

Pentru Căprioare

1360 Ca căprioara când scapă din cursa vîntorului, alergă, fuge,
sare pe pîetre şi pe munţi.

Pentru Cărat, Cărătură

Ca cel ce cară apă cu cîrul.

Ca cel ce cară cu spinarea.

Pentru Căruntețe

Părul cărunt la orîcine, ca o flóre albă ce se pune la cunună.

Pentru Căsătorie i Însurare și Neînsurați

A dooa căsătorie, tocma ca pē mare a dooa călătorie.

1365 Omul necăsătorit, ca un pustnic în pustie.

Omul necăsătorit, ca boul neîmblîndit.

Însurarea dē tîner, ca mîncarea dē vreme.

La căsătorie, ca la loterie, o mie pierd și unul numai nemeresce.

Ceî ce se căsătoresc nepotriviți la vîrstă, ca ceî ce se călătoresc, unul pē jos și cel-l-alt călare.

1370 Cel însurat, ca un căine cu tivga dē cōdă atîrnată, iar cea măritată cu bărbatul lîngă ea, ca nisce telegari.

Cel însurat, ca cel cocoșat, pururea însărcinat.

Cel neînsurat, ca fulgiî când vîntul ȃi bate, într'o parte și într'alta s'aruncă, fuge, sbōră și nicăiri se aședă.

Cel sărac cînd se însōră, ca șorecele ce în gaură nu încăpea și tivga după el tîră.

Cel ce neînsurat trăiesce, ca melcul cînd se sgârcesce întru a lui găoce și cînd scōte capul la cōrne numai se gîndesce.

1375 Cel bătrân, cu tîneră cînd se însōră, ca cel ce se jōcă cu mince și cu păpușă, ce trece din mână în mână.

Pentru Căscat i Căscătură

Ca căscatul din gură 'n gură.

Ca cel cu gura căscată.

Cu gura căscată, ca cel ce-ȃ scōte măséoa.

Cel ce se uîtă la cel ce cascade, c'acela și el cascade.

Pentru Cădere i Cădătură

1380 Ca albinele, ce cad asupr'aceluia ce supără roîul lor.

Ca ierba ce s'aruncă cu cōsa la pămînt (cade).

Ca o piētră cînd se rupe dintr'un munte mare și pistecap d'a berbelécui cade jos în apă.

Ca o piētră mare cînd cade în apă, apa pē lîngă ea vîjîiesce și fîerbe cu mari colcote.

Ca o pîetă mare când cade din munte, câte înainte gă
sesce, toate în apă le trîntesc.

1385 Ca o pîetă mare ce cade din vârful muntelui în mare, s'a-
séză pe fundul mării ca o temelie.

Ca un puîu de cerb, ce cade cum el lovescî.

Ca un muncitor ce totă ziua a muncit, cade pe pămînt
lungit, se răsuflă d'ostenit.

Ca un stejar mare, ce cade cu sgomot mare, când de la ră-
dăcină el taie.

Ca valurile mării, când cad pe corăbiî.

1390 Ca valurile mării, ce unul piste altul cade.

Ca vijelia când cade cu fulgere şi trăsnete pe munţi şi pe văi.

Ca Goliath ce, d'o pîetă din praştie aruncată, jos pe pă-
mînt mort a căzut.

Ca grăuntele de grâu ce, cum se coce îndată cade.

Ca copaci, când cad din vârful munţilor jos cu rădăcinile
lor în sus.

1395 Ca copacul de topor cade.

Ca copilul de fiţă, când fuge din braţele mamei sale, îndată
cade jos.

Ca lipitoare ce, cum se satură, îndată cade.

Ca lăcustele când cad şi se 'ngrăpă în pămînt.

Ca lăcustele pe apă, ce cad grămadă, una piste alta.

1400 Ca pîetă din nori când cade pe pămînt.

Ca pomele din pom când scutură pomul (cade).

Ca picătura de roşă ce cade pe pămînt.

Ca puî de cerb, când cad alergînd.

Ca ploa, când cade cu mari vijituri jos pe pămînt, beşicele
le vede ca o spumă pe pămînt.

1405 Ca rooa, când cade pe ierbă verde.

Ca stejarul cel mai mare, ce-şi întinde vârful pînă la cer, în
nori, şi rădăcina în pămînt, pînă în fund, şi-o viră, cum
începe vijelia, tremură ca Cain, se cutremură ca pămîntul
şi îndată el vede jos, căzut la pămînt, cu rădăcina în sus.

Ca trăsnetul din nori, când cade trăsînd, plesînd şi bu-
buind.

Ca fulgi de zăpadă, când cad din nori grămadă.

Ca finul subţil cîsă cade.

1410 Ca florile câmpului, ce împodobesc câmpiile, cum începe
vijelia toate cad, toate se culcă îndată la pămînt.

Ca frunzele când cad iarna pe pămînt, bătîndu-se de vînt.

Ca cel ce jos cade bine, când ăi da piste vine.

Ca cel ce cade cu faţa pe pămînt, sîngele pe gură şi pe
nas ăi şuruesce.

Ca cel ce cade de săgétă în piept lovit, sufletul în piept
nu se mai odihnesce.

- 1415 Ca cel ce cade în brânci, cu palmele pe pământ.
 Ca cel ce cade după cal, cu capul în jos.
 Ca cel ce cade după cal, când piciorul în scară i se 'mpie-
 decă, el tirasce ca p'un câine, până ce ôsele i se sfarmă.
 Ca cel ce totă ziua cu plugul s'a nevoit, cade de obosit,
 întins jos pe pământ.
 Cade ca nisce soldii de pesce, când cu cuțitul ăi rade.
- 1420 Cade ca pîrul din cap, când el rađi cu briciul.
 Cade ca puil de căprioră, ce d'a berbelécul vine din virful
 munților, când vinătorul cu săgeta el lovesce.
 Cum cade scuipatul din gură.

Pentru Căștig

Ca dohtorii și vrăjitorii. călugării și lăutarii, căștig fără os-
 tenelă, dintru a lor meserie, nimenii alții dobândesc.

Pentru Căini

- Ca un câine opărit.
- 1425 Ca câinele cu sgarda de gât.
 Ca câinele când alergă, cu gura căscată, cu limba scosă
 d'un cot după apă să găsească, de mare zăduf,
 Ca câinele, când alergă după căprioră ș'o vede, sus pe
 pietre, stând în virful degetelor, rămâne cu gura căscată.
 Ca câinele, când apucă pe porc de urechi ș'ei ține în loc.
 Ca câniș, când mirălesc unul asupra altuia.
- 1430 Ca câinele ce mănâncă și ceea ce el scote din gură.
 Ca câniș se mănâncă unul cu altul.

Pentru Cântare, Căntece și Cântăreți

- Ca greerele, ce totă vara nu mai tace din cântare, iar
 ierna petrece în lipsa cea mai mare.
 Ca greerii, ce cântă ziua și noptea neconținut.
 Ca cocoșul, ce pe toți cu căntece de dimineță la muncă
 ăi dășteptă.
- 1435 Ca cântărețul, când tușasce, ăși arată nesciința.
 Ca cântărețul, pe orî-cine cu căntece el dăsmierdă.
 Ca cântecul de dor, nimic alt mai rău la uimire te duce.
 Ca melcul, ce cu cântări ăși sfirșasce viața pe cărbuni ardînd.
 Ca lebedele cu glas frumos, când cântă l'al lor sfirșit.
- 1440 Ca melcul ce, când ăi arde casa, atunci cântă.

Ca cei ce le cântă dă zorî, până a nu se cunună.
 Ca privighetorea ce, cu cântarea ei cea dulce, pe vînător la
 ea îl duce.

Ca privighetorea, ce cântă numai dă cu primăvară.
 Ca toba, ce până n'o bați bine, ea nici cum ești cântă.

1445 Ca cel ce întinde cordele pe căluș, se gătesce dă cântare.
 Ca cel ce cântă cu drîngul.

Ca cîmpoiașul, cu cîmpoiele în brațe cântă.
 Ca cîmpoiele ce, până nu suflă într'însele și le umpli dă
 vînt, ele nici cum ești cântă.

Ca cîobanul cu fluerul înaintea oilor, le dăsmîerdă cu cân-
 tece.

1450 Ca brôscele în lac cântă.

Cântă ca o coțofană.

Cântă ca în pădure.

Cântă ca cocoșul.

Cântă ca la nuntă.

1455 Cântă ca privighetorea.

Cântă ca rîndureoa, ce nici pe ea o îndulcesce.

Cântă dulce ca dă zorî.

Cântă ca dă dor.

Cîntărețul, ca pasărea, după cîntec se cunósce, care cântă
 mai dulce.

Pentru Cîrmuire, Cîrmuitori, Cîrmă și Cîrmași

Veđi Ocîrmuire.

Pentru Clăntănit

1460 Ca clanța clăntănesce.

Ca dințiî din gura babeî clăntănesce.

Pentru Clătinătură

Ca trestia dă vînt se clatină.

Să clatină ca dințiî babeî.

Pentru Craci

Ca furca cu doî craci.

Pentru Créstă i Crestetură

- 1465** Ca crésta dě cocoş.
 Cu crésta în cap, ca cocoşul.
 Crestat ca răbojul.
 Crestat ca herěstrěul.

Pentru Credință i Credincioși

- Ca credința dě muîere.
1470 Ca când te-ai încrede la un lup, ce stă cu gura căscată.
 Călcarea credinței, ca călcarea dě jurămint.
 Credincios ca Iuda.
 Credința te duce, ca o călăuză, orî-unde veî să mergî.
 Credință ca dě căîne.
1475 Necredincios ca Toma.
 Sě încrede ca în căîne.

Pentru Crescere

- Intr'o nópte s'a născut, într'o nópte a crescut, într'o nópte s'a mărit, tocma ca o cîupercă.
 Ca un copaciŭ nodoros și plin dě crăci strîmbe, ce atîrnă până jos, după ce ěl cureți până sus în virf, ěl veđi că crește frumos și drept ca o luménare.
1480 Ca în pădure crescut.
 Ca săciile pě lângă apă crește.
 Crescerea schimbă și însuși firea, ca la acei doi căîni, ce unul după ȳpure s'a aruncat și altul la dēmâncare a alergat, după cum stăpânul lor pě ei ȳ-a învățat.
 Ca spicul dě grău crește.
 Ca florile în gunoŭ crește.
1485 Crește și sě mărește tocma ca un pom în pămîntul cel mai bun.

Pentru Croitori

Ca croitorul cu fôrfecele în mână.

Pentru Cruce

Cine umblă cu crucea în sîn, ca crucea uscat rēmâne.

Pentru Crăncănitură

Ca cîora, când crăncănesce.

Pentru Crăpare

Ca pămîntul, când crapă dă cele mai mari cutremuri și îndată înghite ori-ce pîc el găsește.

- 1490 Ca flîrea când e să iasă, ăi crapă bobocul în vîrf.
Crapă ca ôla la foc, când se pune sécă.

Pentru Laudă

Lauda piste măsură, (ca lauda dă cumătru).

Fieș-care ale sale le laudă mai bine, ca țiganul ce-și laudă ciocanul.

Cel ce se laudă până a nu isbândi, ca pîlea dă vulpe ce în țîrg se tocmesce până a nu se prinde vulpea.

Pentru Lacomî i Lăcomie

- 1495 Lacomul, ca cîinele ce-a pierdut bucătura din gură pentru cea mai mare, ce-a vîdut în apă.

Lacomul, când se îndopă, începe a da din el, ca cîrnatul când se îndesă, începe a crăpă.

Lacomul, nicî odată se satură, că ca lupul flămîndesce, d'aceea la hrăpiri pururea gîndesce.

Lacomul ca lupul, c'ori-ce găsește înghite.

Cei lacomi ca lăcustele, ce nicî măcar un bob lasă.

- 1500 Cei lacomi, ca pisica ce nu se satura, când la pilă lingea, până ce s'a isprăvit totă a ei limbă.

Cel lacom, ca musca, când ăși vîră tot capul în mîiere, acolo ș'el lasă.

Ce intră în gura lacomului, ca ceea ce intră în gura lupului, anevoie iese.

Pentru Lăcrămă

Veđi *Lăcrămîi*.

Pentru Laț

Ca lațurile dă păsări.

Pentru Lei

Ca un leu, când e coprins de vînători și săgețile pe el ca plôia din cer cad, sbîră, răcnesc, se mînie și se turbură grozav, sperînd pe însuși vînătorii.

- 1505** Ca un leu leșinat de fîme când prinde vre-un mîel sau vre-un puîu de cerb, de bucurie mare sbîră, răcnesc cu gura căscată și, sfîșiind cu dinții vînatu ce-a găsit, se îndopă, înecându-se de sângele celui nevinovat.

Ca în gura leului.

Ca cu doi lei mari la car.

Ca leul, când îl lovesc cu săgeța vînătorii, el mai rău atunci se învieșunează și, frîngînd săgeța, sare, sbîră, se mînie și mai rău pe toți îi înfricoșează, răsunînd văile toate de răcnetele lui.

Ca leul, când sdobesce ôsele mielului, cu dinții sfărîmându-le.

Pentru Legănătură

- 1510** Ca în vînt se légănă.
Ca cel spînzurat se légănă.

Pentru Legătură

Ca un hoț, legat cu coteie d'andăratele.

Legătura de gât, ca o sgardă de câine.

Să légă de el ca vița de par.

Pentru Lene și Leneși

- 1515** Ca lenea jupăncă mare.
Cum se întorce ușa în fițina ei, așa și leneșul în patul său.
Lenea, ca rugina pe her, te mănîncă și nu simți, și mai mult când stă din lucru de cât când lucrează.

Lenea ca fusul, când nu se învîrtesce, nici un folos ne aduce.

Lenea pe om topesce, ca focul pe lemne.

- 1520** Leneșul ca o piétra aruncată în tină zace.
Leneșul, ca nerodul, se socotesce de bogat și când n'are ce mânca.

Leneșul, ca racul, d'andăratele merge.

Leneșul, ca sfredelul, la lucru nu sporesce, fără o mare siluire.

Leneșul, lenea ca pe o soție o strînge în brațe.

- 1525** Leneșul dă muncă nici cum s'apucă până nu leșină dă fόμε,
ca cânele, ce, până nu ȳ dă apa dă cur, el nu innótă.
Ceȳ leneșȳ, ca trântorii, vor să mănânce d'a gata.
Ceȳ leneșȳ, ca ceȳ nesimțitori, nici dă sineșȳ îngrijesc.
Cel leneș, ca cel vinovat, dă pedépsă n'a scăpat.
Cel ce se ȳmpute ȳn lene ș'ȳn trândăvie, ca un mort se so-
cotesce, că trăind nu trăiesce.

Pentru Lepădare

- 1530** Ca cel-ce năpîrlesce, ȳșȳ lepădă tot după el.
Să lepădă ca Petre dă Hristos.

Pentru Legȳ adică Pravilȳ

- Cu pravila ca cu sabȳa.
Legea cu ȳnfrișarea scapă pē om din pēcate, ca lopata,
când bate ȳn apă, sperie pē pescȳ și-ȳ scapă.
Legea, când se păzesce, dă greșeli te isbăvesce, ca dohto-
rul dă bóle.
- 1535** Legea fără cuvȳnt, ca o bēșică fără vȳnt.
Legea, tocmaȳ ca pânzele dă corăbiȳ când veȳ le stringȳ,
când veȳ le ȳntȳndȳ, că tot cu ele te slujescȳ, și la vreme
bună și la vreme dă furtună.
Legile cele multe vatēmă legea cea maȳ bună, ca armele
cele multe pē ostașul cel maȳ bun.
Pravila, ca mânușȳ la ólă, unde veȳ, acolo o lipescȳ.
Pravila, ca pȳlea, cum o uđȳ, ȳncătro veȳ o ȳntȳndȳ și o
lungescȳ.
- 1540** Pravila, tocma ca o rótă ce i se mișcă spișele; dă-ȳ veȳ
bate pene, te duce unde tu veȳ, dă veȳ lăsa-o, te lasă și
ea pē drum.
Pravila tocma ca pânza dă pȳiagine, tăunul o sparge, ȳar
musca se prinde dă mȳini și dă picere.
Pravilele Domnilor, ca o dohtorie dă babă, că pē unul ȳl
scólă și pē maȳ mulȳ ȳȳ omóră.

Pentru Leșinaȳȳ

Ceȳ leșinaȳȳ dă fόμε, după ce se ȳndópă dă jafurȳ, atunci
s'arată ȳn lume, ca păduchele, după ce se satură, atunci
ȳese ȳn frunte și s'arată.

Pentru Liliecî

Ca un liliac dă năpă, ce numai năpă se vede — se arată
— sboră.

Pentru Liman

1545 Ca cei din corăbiî, ce mult doresc la liman, cînd vîntul
li s'arată ca un mare tiran.

Pentru Limpechiune

Limpede ca lacrima.

Pentru Limbă

Ca limba, ce și dulce și amară se arată.

Cu limba ascuțită, ca dă șarpe.

Nici o limbă mai înveninată ca limba dă șarpe, iar a mu-
rierii limbă cu mult, cu mult întrece și pă limba dă șarpe.

Pentru Liniște

1550 Ca marea, cînd e lină.

Pentru Lingușire și Lingușitori

Lingușirea și ciocoînicia, ca banul cel rău, ce trecere are
numai cînd nu-l cunoscem.

Lingușitori, ca umbra după om, se țin dă cei mai mari.

Lingușitorul, ca un cîne dă multe uși.

Lingușitorul ca curva, pînă ce nu te dăspăie, dă tine nu
se dăpătează.

1555 Lingușitorul, ca scorpiu, cu gura te mîngăie și cu coda te
mușcă.

Lingușitorul te adorme, ca o curvă prefăcută.

Lingușitorul te dăstramă, ca cel ce scote scamă, firele cîte
una.

Lingușitorul, și cînd se mînie, ca mămuța te mîngăie, ce
cu mîngăiere te sfășie pîn' la piele.

Se lingușește ca un cîne.

- 1560 Cine se înşală cu amăgirile linguşitorului, ca când ar bea otravă din cupă de aur.

Pentru Lingere

Ca câini, ce şi oşele le linge.

Pentru Lipire, Lipitură

- Ca altoiul se lipesc.
 Ca o pîtră stă lipită.
 Ca un blastur la rană se lipesc.
 1565 Ca caracatiţa, când s'apucă cu picerele de pietre (se lipesc).
 Ca chihliarul, ce se lipesc de pîr.
 Ca cămaşa de pîle se lipesc.
 Ca nuca în perete se lipesc.
 Ca pilda, nimic alt mai lesne de om se lipesc.
 1570 Ca plăselele pe mâner se lipesc.
 Ca fierul de magnit se lipesc.

Pentru Lipsire

- Ca cotul la negustor, ce din mîna nu-l lipsesc.
 Ca Martie din post, nici cum lipsesc.
 1575 Ca rooa, ce lipsesc cum sîrele se ivesc.

Pentru Lovitură

Vedî *Isbitură*.

Pentru Luare

Iea şi fuge, ca un puş de giol.
 Unî după alî se îe, ca câini la lătrătură.
 Ca câini, ce îeă înbucătura unul din gura altuia.
 Ca cel ce îe pe răboj, când se socotesce mîntea i se smintesc.

Pentru Lucruri

- 1580 Orî-ce lucru la locul se, ca buricul în mijloc.

Pentru Lume

Orî-ce în lume ca o taină se 'nțelege, că nimeni le înțelege.

Lumea, ca o oglindă în care se gătesce omul, ca să se arate precum nu este.

Lumea, ca o comedie unde fieș-care jăcă rola sa, ș'unde cel mai dă rîs prinde locul cel mai bun.

Lumea, ca o rătă o veșă că se 'ntorce și nici odată stă; d'aceea nestatornicie țe-arată la orî-ce.

1585 Lumea, ca o scară pe care unul se urcă și altul se scoboră.

Lumea, ca un liman unde unul sosesc și altul purcede, unul se bucură de cel ce vine și altul se întristeză de cel ce pleacă.

Lumea, ca un spital plin de orî-ce fel de patimă; ferice de cine va scăpa de una măcar.

Lumea, ca un fum ce umblă de colo până colo și nu scie unde să stea, și cum o să se risipescă îndată de vînturile, ce-l bate din toate părțile.

Lumea, ca un birt cu două porți deschise, pe una intră, pe alta iese, mănâncă, be, și se duce; unul pe altul nu cunosc, cine intră și cine iese.

1590 Lumea, ca un bălcu unde unii cântă, alții jăcă, unii vînd, alții cumpără, unii be și chiuiesc ș'alții numai privesc.

Lumea se asemănă cu un bal maschă, unde unul cu altul jăcă fără a se cunosc și piste puțin nici că mai gîndesc la el. Lumea fără nebuni, ca pădure fără uscăciuni, mai nu se găsește.

Precum în fundul mării stă mărgăritarul și mărgenul, și în fundul pămîntului pietrele cele mai scumpe, iar pe fața lor toate mortăciunile; așa și în lume, cei vrednici și cinstiți, ascunși și neveduți, iar cei neroși și cumpliți în cinste mare sunt veduți.

Toate ale lumii ca o rătă se întorc.

1595 Toate în lume ca dioa vin și se duc.

Toate în lume se trec ca vîntul și ca fumul, și nici măcar o urmă se mai vede în urmă.

Toate în lume trecătoare, ca un rîu ce nu mai stă.

Totă lumea înaintea Domnului, ca un bulgăre de pămînt.

D'începutul lumii și până în veci toate în sus și în jos se învîrtesc pe lume, ca mămăliga pe foc.

Pentru Lumină

1600 Ca o lumină noaptea la cei ce se rătăcesc pe mare, le-arată unde să tragă.

- Ca o masala, ce dă dăparte luminéază.
 Ca un inger luminat.
 Ca un sóre luminos.
 Ca galaxia pē cer, ce luminéază în senin.
1605 Ca gândacul ce curul la întunec ăi luminéază.
 Ca liliacul dă nópte, rîvnesce la lumină.
 Ca lumina ochîlului.
 Ca lumina sórelui, când răsare din pămînt.
 Ca lumina sórelui la amiază-qi.
1610 Ca lumina ce se varsă pē cer, când sórele începe a se ivi
 pē pămînt.
 Ca lumina dă sóre, nicî o lumină mai mare.
 Ca luna plină, ce nópte luminéază.
 Ca nisce făclii aprinse, ce luminéază la toîi.
 Ca putrigaiul, ce luminéază numai la întunec.
1615 Ca rēvērsatul zorilor, ce când începe a se ivi, tóte cele
 'ntunecate le face luminóse.
 Ca stelele după cer, scânteiesc lumina lor.
 Ca focul când arde pîn pădurî și pîn munîi, luminéază dă
 dăparte.
 Ca fulgeriî nópte pē cer, când unul după altul luminéază
 necontenit.
 Lumină dulce, ca a luniî.

Pentru Lungî

- 1620** Ca un catart dă lung.
 Lung ca o funie.
 Lung și subîire ca un limbric.

Pentru Lupî

- Ca o masă întinsă la lupî leșinaîi și cu gura căscată.
 Ca un lup când ăea în gură mîelul dă lângă ófe și fuge cu
 el, tîrîndu-l după el.
1625 Ca când ar băgă un lup în mijlocul mîeilor.
 Ca lupiî când se pun p'o junică mică, unul d'o parte o
 sfășie ș'altul d'altă parte ăi rupe cărnurile după ea.
 Ca lupul în mijlocul oilor, stă și se 'nveselesce când nicî
 un căine găsesce, nicî un căine ăi gonesce.
 Ca lupul când taurul ăi lovesce, fuge cu cōda între picere.
 Ca lupul când privesce mulîimea dă mîei ce la pămînt a
 aruncat, cu gura plină dă sânge colîiî și'ăi linge.
1630 Ca lupul când flămândesce, alérgă, intră în turmă, ș'apucă,

rupe, sfâșie, trântesce și ucide și nu-și mai satură cru-
 țiimea până ce nu înnătă în sânge ca într'o gărlă.

Pentru Lupte

Ca un urs să luptă.

Ca în somn, când te lupți dar nu poți să isbutesci, cât de
 mult te silești, că mâinile și picerele nici cum le poți
 mișcă.

Ca voinicii când se luptă, muncesce să trântescă unul pe
 altul piste cap și nici unul nici altul cade, până ce cel
 mai viclen pune pîdică celui l-alt.

Ca cocoșii se luptă, sărind unul în capul celui l-alt.

- 1635** Ca corăbiile când se luptă cu valurile mării, bătându-le
 vîntul dintr'o parte și dintr'alta, aci le vești înecându-se,
 aci ridicându-se, până ce se cufundă de tot în fundul
 mării.

Ca leul cu ursul când se luptă în brațe, sare unul peste
 altul, trântesce unul pe altul, până ce cu coda leul pe
 urs lovesce peste cap și îndată-l vești căzut peste cap.

Ca cel ce se luptă cu marea când se 'nnecă.

Ca balaurii când se luptă, unul pe altul îmbrățișează, strînge
 și 'ncolăcesce, până ce amîndoi cad morți de odată.

Pentru Luciū i Lucelă.

Ca argintul poleit cu aur (lucisce).

- 1640** Ca ochii de pisică, ce luciscă la întunec.

Ca o stea strălucitoare, ce noaptea lucisce de departe.

Ca zăpada, ce lucisce în gerul cel mai mare.

Ca copacii când îngheță bruma pe ramurile lor, luciscă ca
 nisce stele.

Ca lucifărul lucisce și ziua și noaptea.

- 1645** Ca nisce bălți și heleștei, ce de departe luciscă.

Ca stelele pe cer, ce noaptea în senin luciscă.

Ca fulgerul când lucisce, ochii ți se 'ntunecă.

Lucisce ca oglinda.

Pentru Lux

La lux alergăm ca la lumina soarelui, care în ochi când te
 lovesce, îndată te orbesce.

- 1650** Luxul, ca otrava, îndată te sfîrșasce.

Luxul ca cangrena, bôlă netălmăduită, dă ce merge să mă-
resce, până ce dă tot te topesce.
Luxul se smreduiește unul dă la altul, ca bôla dă cîmă;
d'aceea îndată o lume prăpădesce.

Pentru Lăută

Lăuta înveselesce ca vinul pē om.
Lăuta te dășteptă ca cocoșul din sonin.

Pentru Lăcomie

Veđi Lacomî.

1655 Lăcomia s'asemănă cu cumpēna, când d'o parte puî tot
pentru tine și dă ceea-l-altă parte nimic, său ôre-ce fôrte
mic, pentru mine.

Pentru Lăcrămî

Ca ochîl cînd se lovesce, îndată lăcrămază.
Ca usturoîl cînd ăi lovescî, te umple dă lăcrămî.
Lăcrăma muferîi ca vorba dă șarpe, ce pē Eva a înșelat'o.
Lăcrămile pē obraz, cu șurôie dă apă.
1660 Lăcrămile ce curg cu șurôie pē obraz din ochî nevinovați,
ca norîi ce ne aduc trăsnete grozave.

Pentru Lămurire

Ca aurul în topitôre se lămuresce.

Pentru Lături

Ca nisce lături.

Pentru Lătrătură

Ca cînele ce la lună latră și ăi dă el nicî cum ăi pasă,
Ca cînele ce latră fără a sci la cine și dă ce latră.
1665 Ca cîniî cînd s'aruncă asupra lupilor, latră neconținut.

Ca câinii pe leu, ce de departe îl latră, iar pe lângă el
nicî cum s'apropie.
Latră ca un câine şi ăioa şi nóptea.

Pentru Maiu

Ca cu maiful când bate la parî.
Ca taraci, când ei lovesce cu maiful în cap.

Pentru Maîmuţe

- 1670 Ca maîmuţa, orî-ce vede, aceea şi ea face.
Ca maîmuţele ce jocă, cum le aruncă ceva alune, lasă jo-
cul şi după alune alérgă.
Ca maîmuţele se schimonisesc în felurimî de linguşîrî.

Pentru Mare

- Ca o gârlă pe lângă mare, ce ca un nimic se vede.
Ca lopeţile pe mare, ce o bat din toate părţile şi ea nicî cum
se turbură.
1675 Ca marea când se umflă, se ridică şi se sparge cu ples-
nete şi bubuituri şi urlete grozave.
Ca marea, ce din gârlî micî mare se face.
Ca marea după vijelie, când se liniştesce, veđi o apă lim-
pede, strălucind ca o oglindă.

Pentru Marî

Veđi Cet marî.

Pentru Marturi

Cel ce minciună mărturisesce, ca când ar lovi în cap cu
măciuca pe om.

Pentru Marfă

Marfă ca pâinea caldă, până într'un ceas nu se mai vede
pe tarabă.

Pentru Masă

- 1680 Ca la masă, cu cântece și băuturi.
Ca la masă, cu lingura în mână.
Ca la masă, cu bucatele dinainte.
Masă ca de nuntă

Pentru Melci

- Ca melcul cu casa în spinare.
1685 Ca melcul ce cântă când casa ăi arde.

Pentru Mergere

- Ca oile după țap merge.
Ca pē vale, lesne merge.
Ca racul, ce înainte nici cum pōte merge.
Ca cel pē jos pē lângă cel călare merge.
1690 Ca cel ce șchiopătează, cîntoc cîntoc merge.
Ca berbecule înaintea oilor merge.
Merge înainte ca racul (sē ȕice spre bătaie de joc).

Pentru Miei

Ca mielul în mijlocul lupilor tremură și se cutremură.

Pentru Miere

- Ca ursul, mîrea ȕubesce.
1695 Dulce ca mîrea.

Pentru Mijloc

Ca parul în mijlocul arișei.
Pē la mijloc, ca încingătoare.
Tocma ca o vîespe, curmată pē la mijloc.

Pentru Milă, Milostenie și Milostivi i Nemilostivi

Ca la o fântână cei secetoși alérgă la cel milostiv.

- 1700** Ca mila dă mumă vitregă.
 Mila la vreme dă lipsă, ca norii când ne dă ploie în vreme dă secetă.
 Milostenia înaintea morții ca felenarul la întunec, când ne merge înainte.
 Cel ce pe sărac miluiește, ca când însuși el s'ar sătura, când acela va mânca.
 Inima celui nemilostiv, ca o piatră împietrită.
- 1705** Ca o săgétă 'nfiptă în còste, așa neîndurarea stă în inima celui nemilostiv.
 Nemilostivul dă neîndurare, ca cêra dă foc, se topește.
 Nemilostiv ca lupul.
 Ceî nemilostivi, ca sórele cu dinți, ce pe nimeni nu încâldește.

Pentru Miniștri

- Miniștrii ca câinii ce întorc frigarea, pe Domn îl învîrtesc.
- 1710** Miniștrii ca banul, ce preț veî, acela i-êl daî; dă face, dă nu face, cine te întreabă?
 Miniștrii la Domn, ca câinele ce păzesce masa stăpânului seî împotriva celor-l-alți câinii; cum lipsesce stăpânul, êși îea și el bucata lui împreună cu ceî-l-alți câinii.
 Ministrul bun la Domn ca magnitul la busolă.

Pentru Minte

- Omul fără minte, ca o corabie fără cârmă.
 Vrednic dă jale ca un mort, cel ce mintea ș'a pierdut'o.
- 1715** Ca un prunc făr' dă minte.
 Cusururile minții, ca și ale obrazului, cu cât îmbetrănesci cu atât se mai măresc.
 Când ceî proști dă minte poruncesc celor cu minte, ca ceî fără ochi călăuză la ceî cu ochi.
 Mintea omului încunjură cerul și pămîntul, ș'în fundul adîncurilor și pîn cele nevêdute se viră, și intră ca un duh pîtrunđetor.
 Mintea ca cămașa, cât de subțire fie, acoperă rușinea.
- 1720** Mintea copilului, ca o hârtie albă pe care poți însemna orice veî și cum veî.
 Mintea, când se întunecă dă bêturî piste mësura, pate ca o căruță ce êși pierde cărașul.
 Mintea la om, ca sarea în bucate.
 Mintea la fată mare, ca un friu fôrte tare.

- Mintea pe vorbă se încercă ca aurul pe pîetă.
- 1725** Mintea turburată odată de beție, ca carul, când scapă frîul din capul calului și fugind l'aruncă în cele mai mari prăpăstii.
- Mintea tînerului, tocma ca cîră cea mîle; orî-ce pecete-î puî, c'aceea se tipăresce.
- Mintea fără 'nvătătură, ca o gură fără dinte, și 'nvătătura fără minte ca un dinte fără gură.
- Mintea cea curată ca brîlantul cel mai bun; în cel mai mare întunec dă 'l veî aruncă, ș'acolo va lumină.
- Precum ômenî pe dobitoce le pîrtă de cîrne, după voî lor, așă și cei mai iscusiți la minte pe cei proști de minte.
- 1730** Precum la cîi îuțela picîorului și la păsîrî a aripilor, așă și la om îuțela minții.
- Să schimbă la minte, ca luna pe tîtă țîoa.
- Slab de minte ca o muîere.
- Cea mai mare minte fără banî în sîn, ca cêsornicul fără zimberechiî.
- Cei ușorî de minte, ca ôla sîcă sună, cînd o ciocănescî.
- 1735** Cei cu minte pe cei fără de minte, ca cei sînătoși pe cei bolnavî, caută.
- Cei proști de minte și fără nicî o sciință, cînd se fălesc în cinurî și 'n podóbe, ca măgarul cînd se 'mpodobesce cu hașa de aur și de argint.
- Cel orb de minte nu simte, ca cel ce dîrme, nu î-e fîme.
- Cel ușor de minte, ca pluta fără mîzgă.
- Cel cu minte, subt a sa întelegcîune, ca pomul sub a sa frunză, șî ascunde rodul sîu.
- 1740** Cel cu minte stricată, ca o cetate crîpată.
- Cel prost de minte în cea mai înaltă trîptă de cînte, tot prost se întelege, ca cel bondoc de trup, orî unde se va urcă, tot bondoc se întelege.

Pentru Mincîunî și Mincînoși

Veđî Adevîr.

La mincîunî ca la un vis, și de vorbîm și vedem, dar la nimic temeiî avem.

Mincîuna ca pecinginea se întinde, din mică mare o veđî și tu nicî cum o pricepî.

Mincîuna la nevoîe, ca sarea la bucate.

- 1745** Mincînosul ca precupețul, pururea adaogă la prețul cu care a cumpîrat.

Mincinosul, cum s'a născut, minciuna, în capul lui, ca o cunună ş'a pus'o.

Cel ce ascultă la minciună, ca cel ce pasce la vînturi.

Cel ce se dăprinde cu minciuna, ca cel ce se scoboră pe scară, o tréptă numai de va pâşi, pe cele-lalte lesne alunecă.

Pentru Miros

Ca mirosul de carne, când se frige pe frigare.

1750 Ca mirosul de trandafir, te îmbată de miros.

Ca mirosul de muşere nici un miros mai dulce.

Ca măgari, ce se pişă unde le mirósă de măgar pişat.

Ca busuiocul greu mirósă.

Pentru Misidii

Misidii fără nuri, ca vinul fără gust.

Pentru Mistuială

1755 Ca lemnul de foc se mistuiesce.

Ca móră mistuiesce orîce într'însa aruncă.

Ca pîrjolele pe câmp, ce totă ierba o mistuiesce.

Pentru Mistreţi

Vezi Porci.

Pentru Mită

Mita te 'nşală, ca undiţa pe pesce şi ca cursa pe şórece.

Cel ce mită priimesce, ca cel de faţă te jefuiesce.

Pentru Mică

Vezi Că mică.

Pentru Mişcare

1760 Ca o pîetă cât un munte, ce n'o mai poţi mişcă de loc.

Ca pioa, ce nici de cum se mişcă.

Ca frunza ce se mișcă de cel mai mic vînt.
Cînd omul nu se mișcă, ca mîra cînd stă, atunci se strică.

Pentru Mole și Moi

- Ca gușa de porumbiță mole.
1765 Ca lutul olarului de mole.
Mole ca plumbul.
Mole ca bumbacul.

Pentru Morte și Morți i Mortăciuni

- Ca o mortăciune pe cîmp aruncată.
Ca un urs, cînd el lovesc din toate părțile cu săgeți, alergă,
cade, se întinde și more mormoind, dîndu-și sufletul
sbîrînd.
1770 Ca un mort, ce nu mai suflă.
Ca vulpea, cînd se întinde ca o mortă pe pămînt, ca să
pötä înșelă.
Ca mórtea cu secera în mână.
Ca mórtea ce ras neras te ȳea.
Ca pescii, cînd mor pe uscat, dorind la apa de unde i-a
lepădat.
1775 Ca pisica, cînd se făcea mortă și pe șoreci ȳi stingea.
Ca cel cu sulia în pîept, trage de mórte.
Ca cel ce more de fôme.
Ca cel ce trage de mórte.
La mórte, ca la sóre nu te poți uita cu ochii deșchiși,
fără numai după ce mori o veđi neconținut.
1780 Mórtea ca pisica, la șoreci mici rivnesce.
Mórtea fără jale, ca o nuntă fără cîntare.
Tocma ca un mort, cu ochii închiși, cu fața galbenă ca
șofranul și fără glas, ca un mut.

Pentru Molevselă

Ca de cîumă se molevsesce unul de la altul, cînd nu se
feresce.

Pentru Momelă

Ca cu undița te momesce.

Pentru Mormînturi

1785 Ca un mormînt plin dă ose.

Pentru Morţi

Vezi Morte.

Pentru Mode

La mode ne luăm unul după altul, tocma ca măimușele,
că ceea ce la altul vedem, aceea și noi urimăm.

Fieș-care țără moda ei eși are, numai a noastră țără cu
modele tutulor, ca țărăfără monedă, ce se slujasce cu streină
monedă.

Cel ce se ăa după modă s'arăță un măscăriciă, ce-și schimbă
fața pă tot ceasul.

Pentru Mușerea înzorzonată

Mușerea înzorzonată ca o brezaă se arată.

Pentru Mușerea veselă

1790 Mușerea veselă, ca o lumină în jărtfelnicul cel mă sfânt.
Mușerea veselă, lumina casei, ca sôrele lumina lumii.

Pentru Mușerea viciănă

Mușerea viciănă ca vulpea te înșală, că c'o vorbă dulce lu
mară greșeli te duce.

Pentru Mușerea limbută și cicală

Mușerea limbută, gura ei făcută ca tóca să'i turuiescă.

Mușerea limbută, ca cea ce ăicea: «*Taci tu să vorbesc eu*».

1795 Mușerea limbută, ca cea ce ăicea: «*Dă m'ă bate cât dă
mult, tot nu voră tăce*».

Mușerea limbută la bărbat tăcut, ca tóca la biserică.

Mușerea cicală, gura ca tóca'i tócă.

Nici o supărare mă grea ca cicala dă mușere, când pururea
te cicalesce.

Pentru Mușerea mucaliță

Mușerea mucaliță întocma ca o țasmă pocită.

Pentru Mușerea nesățioasă

1800 Mușerea nesățioasă ca bróscele, chiémă bărbați, când strigă coax coax.

Pentru Mușerea puturósă

Mușerea puturósă ca o scrófă grósă, ce in spurcăciuni se îngrașă.

Pentru Mușerea rea

Mușerea rea în casă, ca o leóică mănioasă.

Mușerea rea ca o cățea rea, ce și când o mângâie, ea cu dinții ei sfășie pe cel ce mângâie.

Mușerea rea, ca viermele, până la os te mănâncă.

1805 Mușerea rea, ca un puț de năpîrcă.

Mușerea rea, mîrîiesce ca cățea cea mai rea.

Mușerea rea pe bărbat ca o mare ei înnecă.

Mușerea rea pe bărbat, ca un șarpe înveninat, își varsă veninul său.

Nici otrava nu e amară ca mușerea rea.

1810 Precum la haîne molia, așa și la bărbat mușerea rea.

Cel ce de mușerea rea se lipesc, ca cel ce scorpie apucă în mîna sa.

Pentru Mușerea tinăreă

Mușerea tinăreă ca vinul nou fierbe.

Pentru Mușerea sulemenită

Mușerea sulemenită, ca o casă veche când o spoim la față, să se arate frumósă.

Pentru Mușerea furioasă

Mușerea furioasă ca marea fără credință, că de cel mai mic vînt îndată se turbură, și pe toți ei cufundă.

Pentru Mușerea frumoșă

- 1815** Mușerea frumoșă, ca un trandafir frumos și cu miros și mai frumos; dar trandafir fără ghimp, nici cum poți găsi.
Mușerea frumoșă te lasă în căniașă, ca marea cea mai frumoșă.

Pentru Mușerea cinstită

Mușerea cinstită, ca o piatră scumpă.
Mușerea cinstită se asemănă cu cea floră, ce la o sută de ani odată înfloresce.
Cinstea mușerii, ca o comoră ascunsă, ce stă neatinsă până ce dai pistă ea. Ferice d'acea mușere, ce-și păzesce această comoră până în sfârșit.

Pentru Mușerea cicală

Vezi Mușerea limbută.

Pentru Mușerea bătă

- 1820** Ca mușerea bătă, nici o vedere mai frumoșă și de rîs.

Pentru Mușerea bună

Mușerea bună, ca pâinea caldă.
Cea mai bună mușere, ca cel mai rău bărbat.

Pentru Mușerea dulce

Mușerea dulce, ca mîrea dulce, ce dureri mari la inimă țe-aduce când veți mîncă mai mult din ea.
Nimic alt mai dulce, ca mușerea dulce.

Pentru Mușerea dăsfîrînată

- 1825** Mușerea dăsfîrînată, ca iadul nesățios.
Mușerea dăsfîrînată, ca o cățea cu căini după ea.
Mușerea dăsfîrînată la toți se întorțe, când încolo, când încôce, ca sulul la strungar.

Frumusețea muierii celei dăsrinate, ca un cercel frumos de nas atârnat.

Pentru Muieri de obște

- Inima muierii, ca o mréjă de pesce.
- 1830 Ochiul muierii, ca un semn de pușcă.
 Omul se prinde în graul muierii, ca peștele în mréjă și pasărea în laț.
 Omul fără muiere nici cum póte trăi; d'aceea muiera se înțelege pe lume ca o stihie din cele patru stihii.
 Urmele muierilor ca pânzele corăbiilor, încotro bate vîntul, acolo se întorc.
- Îmbrățișarea de muiere ca îmbrățișarea de urs, ce te strînge în brațe până ție ies ochii din cap.
- 1835 Gura muierii dulce ca mîierea, dar gustarea ei amară ca fîierea.
 Ca arma muierii nici o armă mai tare, că ca Sampson mai tare în mîini nimeni nu s'a mai ivit, și d'o muiere și numai îndată s'a biruit, ca cel mai de nimic.
 Ca o muiere grea cu borțul la gură.
 Ca o muiere la răsboi.
- Ca o flóre la ureche muiera lângă bărbat.
- 1840 Ca vîntul pe lume, nimic alt mai ușor, dar muiera întrece și pe însuși vîntul cu ușurința ei.
 Ca muiera, cu póle lungi și cu minte scurtă.
 Ca muierile cu acul înțepă.
 La muiere, ca la móră, pururea le lipsește, la una o dógă și la alta o aripă.
 La muiere ca la baie, ce într'o baie și bun și rău se spală.
- 1845 La muiere frumusețea ca la bărbat virtutea.
 Limba muierii, ca limba de șarpe, unde se lipsește, îndată otrăvesce.
 Limba muierii te linge ca căinele pe stăpân, dar vai de acel stăpân, când căinele îl va mușcă.
 Muiera împodobită cu minte ușoră, ca o pasăre sbóră.
 Muiera grea la slujbă, tocma ca o tobă, ce numai când o bați bine, atunci ea ție cântă bine.
- 1850 Muiera iute ca cépa, când o miroși lăcrămeză, dar bucate fără cépa nici un gust are.
 Muiera ca o mlădiță, ce de ori-ce vînt se pléacă, și ca să nu cadă, ție trebue un păruț s'o ție.
 Muiera ca un vas slab, ce lesne se sparge.
 Muiera, ca un laț de vînător, ce lesne prinde pe cel de minte ușor.

- Mușerea ca undălemnul arde, ori-ce feștilă ăi pune.
- 1855** Mușerea ca vinul, îndată te 'mbată, când o slăvesci așa 'ndată.
- Mușerea ca vița, cum o pisci lăcrămază.
- Mușerea ca albina, rolu bun țe-aduce, dar și rău te împunge.
- Mușerea ca castravetele, până e verde se mănâncă.
- Mușerea ca câinele, dacă o mângâi, te linge; dacă o superi, te mușcă.
- 1860** Mușerea ca crângul cu iepuri, piste puțină a se păzi.
- Mușerea ca măceșul, flóre frumoasă dar cam ghimpósă.
- Mușerea ca marea, frumoasă la vedere, dar îndată te innécă, cum în ea te veși încrede.
- Mușerea ca pisica casei, o păzesce de șoreci.
- Mușerea ca sfirléză, cine știe mai bine să o învîrtescă, același mai bine și-l slujasce.
- 1865** Mușerea ca flórea, când o păstrez, rodul ei ăi dobândesci.
- Mușerea ca flórea, când începe a veștej, atunci frumusețea ei piere, dar atunci și rodul i se cõe.
- Mușerea ca țințarul, când te sărută cântă, dar și rău te pișcă.
- Mușerea cu bărbatul ca boi la jug; când sunt potriviți merg drept, iar când unul mai ăute și altul mai slab, unul trage ăiți și altul cea.
- Mușerea când voiesce multe mijlóc găsesce spre a înșelă pe al său bărbat, tocma ca p'un fermecat.
- 1870** Mușerea când se 'mpodobesce, ca o flóre când înfioresce, de miros te îmbată.
- Mușerea la mânie, ca pisica când se mânie, cu ghiarele la ochi sare să te sfășie.
- Mușerea la bărbat, ca un cuculeț de nópte, cum ei cântă așa și el jócă.
- Mușerea la răsboi; ca bărbatul la argea.
- Mușerea negătită, ca o tingire nespoită.
- 1875** Mușerea pururea caldă, ca o fântână ce nici odată înghetă.
- Mușerea până e tineră, ca sfirléza de vînt, ce se învîrtesce neconținut încotro vîntul o bate; după ce se învechesce, se strică și conțineste de a se mai învîrți.
- Mușerea fără bărbat, ca un cui fără cîocan.
- Mușerea fără bîrbat, ca un trup aruncat fără suflet în pat, că bărbatul se 'nțelege sufletul mușerii.
- Mușerea fără bărbat, ca carul fără proțap.
- 1880** Mușerea fără bărbat, ca casa fără temelie.
- Mușerea fără bărbat, ca lopata fără códă.
- Mușerea fără bărbat, ca racul cu gât fără cap, ce într'o parte și într'alta umblă necurmat, dar drept nici odată merge.

- Mușerea fără bărbat, ca furca fără fus.
 Mușerea fără dulcătă, ca o flóre fără miros.
- 1885** Mușerea ce pē din afară se vede strălucind, ca pușca ce, pē din afară fôrte mult luesce, iar pē din lăuntru puturósă se găsește.
- Mușerea dē mușere pentru bărbat se supără, ca calul când ȳi ȳea traista din gura sa.
- Mușerea dē mulți bărbați, ca o cățea dē mulți câini după ea înșirați.
- Mușerea dē dēparte ca magnitul la ea te trage.
- Mușerile cu duh mare și cu 'nțelegere și mai mare, că se înțeleg când tôte d'odată grăiesc, ca găscile când gârăiesc.
- 1890** Mușerile la sfatul lor, ca bróscele, grăiesc tôte dē odată și nici una ascultă.
- Mușerile leneșe și bărbații nevoiași, la căldură se arată ca nisce baboșași.
- Mușerile fôrte lesne înșală pē bărbați, ca pē nisce fermecași.
- Nimic alt mai ascuțit ca acul albinei, iar al mușerii ac și p'al albinei ȳl întrece.
- Pușca, până nu se vläguiesce, nu-ți slujasce cum se cade; așa și mușerea, până nu o mulțumesci, nu-ți arată dragoste.
- 1895** Precum nu poți numără nisipul mărilor, picăturile ploilor și fulgiți ninsorilor, așa nu poți numără viclenile taïne, câte mușerile nascocesc, pē bărbați a-ȳ înșelă.
- Fața mușerii, ca fața dē mască.
- Cele ócheșe mușeri dar cu nurī, ca piperul cât dē negru, dar gust la bucate ne dă.
- Cel cu o mușere, ca cel numaī cu o cămașă.
- Cel ce-și lasă mușerea ș'alérgă la alta, ca cel ce sare din lac în puț.
- 1900** Cine ȳea în brațe mușere streină, ca când ar îmbrățișă un șarpe 'nveninat.
- Bărbatul ca un foc iar mușerea foc întreg.
- Din gura mușerii pică mīere ca din fag, dar vai dē cine o gustă, că mai amară dē cât fīerea o găsește.
- Dragostea mușerii la 'nceput te 'nveselesce, ca vinul cel mai dulce, iar în urmă te-ameșesce.
- Dragostea mușerii, ca o apărătore, păzesce pē bărbat dē orī-ce păcat.

Pentru Mulgere

- 1905** Ca pē o óȳe, unul o ține și altul o mulge.
 Ca cel ce mulge fără milă.

Pentru Mulțime

- Ca albinele, când le dă fum și ies cu cârdul din ulee (multe).
 Ca apa, când aduce pietro multe dă la munte.
 Ca iepuri în crâng dă mulți.
 1910 Ca cârdul de păsări, când se întorc înapoi (multe).
 Ca clăile de fân pe câmp (multe).
 Ca lăcustele de multe.
 Ca nisipul mării (mult).
 Ca petecele la croitor (multe).
 1915 Ca petecele la blană (multe).
 Ca puil de lăstuni, când ies din cuibul lor (mulți).
 Ca păsările, când s'adună la apă spre bătură (multe).
 Ca stelele pe cer de multe.
 Ca frunza și ca ierba de multe.

Pentru Mume

- 1920 Ca o mumă vitregă.
 Ca o mumă bună.
 Ca muma, ce de departe cu surăie de lăcrămî se uită la leu, când mănâncă puil ei în cuibul lor.
 Când cu binele, când cu răul, ca muma pe copii.
 Muma vitregă ca ciurma, când de tine se atinge, îndată te smreduiesce.
 1925 Precum cloșca încălzește, pe puil ei și-i hrănește, așa și muma îndestulează p'ai săi pruncî și-i adăposteză.

Pentru Muncă i Muncitori și Nemuncitori

- Ca muncile de nascere.
 Ca cel ce face beșici pe palmă ca de urzici, când barda din mână n'o lasă la muncă.
 Cum vei munci, așa vei dobândi.
 Munca arată dăstoinicia omului, ca focul mirosul tămăiei.
 1930 Munca fără luptă nimic nu folosește, ca ciocanul fără gălgie, nici un lucru săvîrșește.
 Muncesce fără spor, ca cel ce cară apă cu cîrurul.
 Muncitorul ca copilul, pururea cu codru 'n mână.
 Muncitorul cu leneșul, ca albina cu trântorul.
 Muncitorul mult muncesce, și la frig și la căldură, ca în vremea cea mai bună.
 1935 Nimic alt ca munca îngrașă pe om.
 Precum picătura pe piatră o mănâncă, și mâna pe her ei

tocesce, așa și munca cu silință pe cea mai mare ne-
voință.

Precum pofta la mâncare, așa și plăcerea la muncă, însă
pofta nu ne satură, iar plăcerea muncii mult mult ne
îndestulează.

Cel ce în lume nici cum muncesce, tocma ca un trântor
se socotesce, ce d'a gata mănâncă a altuia muncă.

Cel ce seceră mult după munca sa, acela se îndestulează,
ca lipitorea de sânge.

1940 Cine muncesce, acela se folosesce, ca cel ce plătesce, a-
cela jacă.

Cine poruncesce, nu muncesce, ca cel ce când cântă nu
jacă.

Nemuncitorul ca greerele, ce totă vara cântă, și ierna jacă
pe foc.

Nemuncitorul ca leneșul, nici mâinii nici picere are.

Nemuncitorul pururea ca un idol stă înfipt.

1945 Nemuncitorul sémănă ca un câmp pustiū, ce sôrbe multe
ploi fără a da vre-un rod.

Pentru Mungitură

Ca un urs, ce de departe se aude mungind în păduri și pîn
văi, când vînătorul cu săgeța în frunte îl isbesce.

Ca boul ce greu mungesce când măcelarul jos îl trântesce.

Pentru Munți

Ca munții cei nalți și plini de zăpadă, în mijlocul norilor.

Pentru Mutare

Ca la jocul de damă, pe care pîetără veî și cum veî, așa
o muți.

1950 Ca țestul din vatră 'n vatră se mută.

Pentru Mufluzi

Mufluzii tocma ca vijelia pe mare, într'un minut o lîmă de
tot o innécă.

Pentru Mușcătură

Ca o mușcătură de câine turbat.

Ca un câine turbat, alérgă și mușcă.

Cel mic, ca nevêstuica, cu cât mai mică, cu atât mai rău te mușcă.

Pentru Măgari

1955 Ca măgarii mirósê, unde pișat de măgar gălesc, ca acolo să se pișe.

Ca măgarul cu samarul în spinare.

Pentru Măreți i Mărire

Ca un porc mistreț, se ține măreț.

Ca riurile, ce se măresc când pîraele curg în ele.

Măreț ca păunul când își umflă cîda, iar când la picere se uîță, de rușine se topesce ca cêra de foc.

1960 Măreț ca cel cu mărgăritar la gât.

Se ține măreț ca o mirésă.

Cel ce mărgén va să strîngă, se bagă în fundul mării, așa și cel-ce la mărire rîvnesce în necazuri se cufundă.

Pentru Mărunți

Cei mărunți tot tineri s'arată, ca vrabia tot puî.

Pentru Măsură

Măsura la orî-ce, ca frîul la cal.

1965 Măsura la tôte ca o cumpênă dréptă ; iar piste măsură, la tôte atîrnă.

Și măsura la vremea ei, ca rodirile la vremea lor.

Pentru Măitură

Ca boul, cu aîți și cu cea se mână.

Pentru Măturat

Ca mătura mătură tot.

Pentru Mânie și Mânioși

Omul când se mânie, ca apa când se turbură, eși pierde
tótă lumina.

1970 Greșalele din mânie, ca ocările din beție.

Ca un taur când se mânie, sare, sbîră, se lovesce cu
córnele de copaci și sperie grozav pe cel ce dă piste el.
Ca ursul se mânie.

Ca leóica când ăi fură puii sêi din cuibul lor, grozav se
mânie.

Ca leul când se mânie, la cel ce-asupra lui vine, plesnesce
din codă într'o parte și într'alta.

1975 Ca lupul când aude mîcîi behăind pe lângă oi și neputînd
intră în stână, stînd de departe, se mânie, urlă, latră,
se sfășie, alérgă în sus și 'n jos.

Ca mânia la om, nimic alt mai rău, că și mintea și trupul
d'opotrivă le frămîntă.

Ca cămila când se mânie, anevoie se dăsmânie.

Lesne se mânie, ca cel cu țîfna la nas.

Mânia îndată ca fumul se înalță și pe om ăi lasă ca 'n-
tr'un foc să arză.

1980 Mânia s'aprinde și arde ca focul, când n'o poți astîmpăra
dintr'o greșelă a ta.

Mânie ca de urs.

Nici o mânie mai grozavă ca mânia de muțere pe ceea-ce
i-a luat pe al său bărbat.

Să mânie ca leul.

Cel mânios, ca un furios, nici aude, nici nu vede, nici pôte
pricepe ceea-ce e de folos.

Pentru Mână

1985 Ca olarul cu mîna în lut.

Ca la horă, cu mîinile în sus.

Ca la tăbăcărie, cu vîrtejul în mână.

Ca la biserică, cu făclia în mână.

Ca mîna de muțere, nici o mână mai delicată.

1990 Ca popa, cu mîna strînsă, după ce ăea într'insa.

Ca cel-ce jîcă pe sfîră cu pîrghia în mână.

Cu mîinile întinse, ca cel răstîgnit.

Cu mîinile la pîept, ca cei smeriți și plecați.

Cu mîinile pe pîept, tocma ca un mort.

Pentru Mângâiere

- 1995 Țel mângâie ca p'un miel.
Ca câinele, când mângâie cu coda pe stăpân.

Pentru Mâncare

- Unii muncesc și alții mănâncă d'a gata, ca trântorii mîierea albinelor.
Țel mănâncă ca p'un pui.
Ca o plătică pe carbuni, bună de mâncare.
- 2000 Ca un copaci mare, ce n'are frică de cele mai mari vînturi, iar un vierme, cât de mic, Țel mănâncă tote mēduva, ș'îndată Țel veșî uscat.
Ca un copil sirman, ce mănâncă ce găsește.
Ca un trântor, ce mănâncă d'a gata.
Ca viermele pe lemn mănâncă.
Ca viermele, ce mănâncă inima pomelor celor mai bune.
- 2005 Ca caii când n'au ce mîncă, și ieslele și le rod.
Ca caracatița când n'are ce mîncă, din picerile ei începe a mîncă.
Ca călugări d'a gata nimeni nu mănâncă fără nici o muncă.
Ca câinii când se mănâncă unul pe altul cu dinții.
Ca câinii când se mănâncă pe un os, când le aruncă.
- 2010 Ca leul când mănâncă, nici oșe, nici mațe lasă.
Ca lăna, ce se mănâncă îndată de molii.
Ca molia pe haine mănâncă.
Ca picătura pe piatră mănâncă.
Ca poma cea mai bună, când o mănâncă porci.
- 2015 Ca porcul pe ghindă, se pune să mănânce.
Ca riia Țel mănâncă.
Ca cel flămînd la masă, nici oșe pe taler lasă.
Ca cel-ce vine de la câmp ș'aștēptă cu poftă mare la masă bună mîncare.
Ca cel-ce duminică, îngHITE până a nu mîncă.
- 2020 Ca din sac scote, dă și mănâncă.
Ca șoimul, ce de fōme mai bine va să mōră, de cât să mănânce carne slabă ș'împuțită.
Mănâncă ca apa malurile.
Mănâncă ca lupii.
Mănâncă ca miresele.
- 2025 Se mănâncă ca câinii.

Pentru Mândri și Mândrie

Omul mândru ca un nod ăși stă în gât când ăl veđi.
 Ca copaciul cel mai mare, mai sănătos și mai tare, când
 dă mândria cea mare până la cer să ridică, un vîermuleț
 mic ăl pișcă și puterea i-o ridică.
 Ca curcanul să mândresce, când ășî umflă penele.
 Ca nebăgarea în semă nimic alt mai rău supără pe cel
 mândru.

- 2030** Ca cerbul mândru când se plimbă cu córnela pe spate.
 Mândrul ca vilvórea, aci vilvișesce aci se topesce.
 Mândrul ca Satana, în minutul ce-a socotit să se suie în
 vîrful mândriei, atunci jos a cădút.
 Mândrul când se fălesce, ca un curcan umflat se privesce.
 Mândrul când se posomoresce, ca un boú bun dă jug se
 socotesce.
- 2035** Mândrul nu póte suferi pe alt mândru, ca un căine pe alt
 căine strein, vrînd ca numaí el să fie dă casă.
 Mândră ca o cerbóică.
 Nicî o greșală ca mândria te face a te urî pe lume tótă
 lumea.
 Nicî un păcat ca mândria d'a dreptul se 'inpotrivesce l'a
 Domnului voință.
 Cel mândru ca capra, pururea cu códa 'n sus o veđi, și
 códa ăi cade dă rîie.
- 2040** Cel mândru, până nu-í dai piste nas, nu-și plécă capul în
 jos, ca cel-ce nu vede pragul dă jos până nu se lovesce
 cu capul dă cel dă sus prag.
 Cel-ce la mândrie a cădút s'aséměná tocina ca cel-ce din
 cer jos la pămînt a cădút.
 Cel ce pe la sfîrșit se mândresce, ca ceea ce se rume-
 nesce când buba o mistușesce.
 Cel ce se mândresce pentru a lui bogăție, iar nu pentru a
 lui vrednicie, s'aséměná cu calul ce se mândresce pentru
 hașaoa dă fir și friul dă aur.

Pentru Nalji

Veđi Cet Nalji.

Pentru Nas i Năsoși

Nasul când strănută, ca când ar grăi; d'aceea cel cu nas
 mare grăiesce mai tare.

- 2045** Cel cu nas mare, ca cu o angheră, corăbiile cu nasul le
 popresce.

Cel năsos cu nasul, ca cu o cârmă, corabia o întorce.
 Cel năsos cu nasul, ca porcul rîmă la cele mai murdare.
 Cel năsos cu nasul sapă, ca cu o sapă.
 Cel năsos cu nasul strigă, ca cu o trîmbiță.

2050 Cel năsos cu nările, ca o învălitoare ce acoperă cele mai mari turnuri.

Cel năsos când strănută, ca un trăsnet detună.
 Cel năsos de străgălie trebuință n'are, că cu nasul se slujasce ca cu cea mai lungă străgălie.

Cel năsos de tulumbă trebuință n'are, că c'o trăsătură pe nări, ca cu tulumba, sēcă marea cea mai mare.

Pentru Nascere

Ca ȳpa nasce catări.

Pentru Ném

2055 Ca catării din dooă némuri.

Némul ce de la altul tu te împrumuți sémēnă ca oglinda, ce nouē ne arată ceea ce nu e într'însa.

Numele cel bun, cinstea némului în veci, ca o slavă cerească.

Cel îmbrăcat numai cu a némului cinste, fără nici o sciință, tocma ca un cal cu hașale scumpe piste tot împodobit.

Cel ce se fălesce cu némul lui cel mare, ca catărul ce ȳice că nu e din măgăriță.

2060 Cel ce-și schimonosesce cinstea némului său, sēinēnă tocma ca o caricatură de ris.

Pentru Neînvēsați

Veȳi Invēsați.

Pentru Neînsurați

Veȳi Căsătorie.

Pentru Neîntristare

Veȳi Intristare.

Pentru Neînȳelegători

Veȳi Înȳelegere.

Pentru Neveste

Când ăți ȳei nevęsta 'n brațe, ca cęnd ai intrę din frig la cęldurę.

Nevęsta, ca o cęmașę ce o puȳ pę pȳlea gólă.

Nevęsta te ȳncęldęsce ca ȳepingęoa ȳn frigul cel męi mare.

Cel numęi cu o nevęstę, ca teleguța cu o rótę.

Pentru Nevinovaȳi

Veȳi *Vinȳ*.

Pentru Nevoi

2065 Nevoȳa pę om ęl scóte din firea lui, ca sómea ce scóte pę lup din pędure.

Nevoȳa cea mare, și pę cel męi ȳnvęțat ęl face sę tacę, ca un mut neȳnvęțat.

Dę nevoȳe omul, ce nu suferę ca boul?

Pentru Nevoȳașȳ

Ca cel nevoȳaș, tótę vara la ogor și ȳerna cu tęgęrța la obor.

Ca cel nevoȳaș, ce ȳn cur șade și dórme.

2070 Cęnd pę cel nevoȳaș, ȳl faci comandir dę óste, ca cęnd ai face pę țȳnțar armęsar.

Cel nevoȳaș la slujbę, ca cȳurul la apę.

Pentru Negoȳ i Negustori

Ca un negustor dę pȳci dę cloșcę.

Sę negustoresce ca Nastratin Hogeę, ce cumpęrę cęte dooę ooę la o para și vindea cęte nooę d'o para.

Pentru Negurę

O negurę sę vede, ca fumul ce ȳese dintr'o casę cęnd s'a-prinde.

2075 Ca o negurę pę cer, ce ȳntunecę tótę vederea.

Ca negura cu vijęlie, ce dę dęparte vine.

Pentru Negri i Negritură

Ca cangrena, ce'ți negresce și trupul și sufletul.
Ca catranu dă negru.
Ca nighina dă negru.

- 2080 Negru ca un Arap.
Negru ca gândacul.
Negru ca corbul.

Pentru Necazuri

Ca răbdarea la necaz nici un léc mai bun.
La necazuri ca la jug, capul în jos țe-l pleci.
2085 Necazul vine când la unul când la altul, tocma ca păcatul.
Necazurile în vîetă, ca ghimpi pînă mărăcină.
Necazurile la om când vin, unul după altul curg, ca apele
pe rîu.

Necazurile la început s' pare cu anevoie, apoi te dădăi cu
ele tocma ca cu apa când încep a înnotă.

Precum vîntul aruncă jos pe cei mai mari copaci, și trăs-
netul lovesce pe munții cei mai nalți, așa și necazurile
pe cei mai mari cad.

- 2090 Precum jugul și hamul după gât s' pune, așa și necazurile
gâtul țe-l supune.

Precum cel bolnav dă doctori buni trebuință are, așa și
cel cădut în necazuri dă prieteni buni.

Precum după furtună vreme bună ni s'arată, așa și după
necazuri veselia ne așteaptă.

Cel mai tare plin dă necazuri, ca mormîntul dă pîetră plin
dă viermi.

Pentru Neclintelă

Ca tablele lui Moisi, rămân neclintite.

Pentru Necredincioși

Vezi Credință.

Pentru Nelegiuți

- 2095 Când pe cei nelegiuți îi însărcinezi cu trebă, ca când ai
sămăna ghimpi pe moșia ta.
Nelegiuitul ca focul, în toate țiile lui, pirjolesce și arde.

Pentru Nemilostivi

Veđi *Milă*.

Pentru Nemulțămitori

Nemulțămitorul ca un vas găurit, ce în zadar muncesci să-l umpli.

Nemulțămitorul, ca un lup nesățios.

Nemulțămitorul, ca cel ce-a vîndut pe însuși stăpînul său.

2100 Nemulțămitorul, ca cel ce nu s'a odihnit pe slava ce dă la Domnul a dobândit, și jos pe pămînt din cer s'a trântit, că la mai mare a rîvnit.

Pentru Nemuncitori

Veđi *Muncă*.

Pentru Nenorocire

Veđi *Noroc*.

Pentru Nerođi

Ca pămîntul, când geme la greotatea nerođilor.

Nerodul, ca dîrzul, cade în foc orbesce.

Pentru Nesăț și Nesățioși

Ca lupul nesățios.

Ca pămîntul, ce dă apă în veci nu se satură.

2105 Nesățiosul ca lipitorea, până nu se îndopă, nu ădice : «ajunge!»
Ceî nesățioși ca marea ce tôte apele le sôrbe și le 'nghite,
câte în ea intră și câte în ea se varsă, însă ea nici odată nici se umple, nici se satură.

Pentru Nesimțire

Veđi *Simțire*.

Pentru Necinste

Veđi *Cînstă*.

Pentru Nebuni

Vezi *Bunt*.

Pentru Nesciință

Vezi *Scință*.

Pentru Ninsóre

Ca ninsórea ce albesce tot pământul de odată.
Ca ninsórea, ce de vînturi neconținut se risipește, p'alocuri
se grămădesce și munți de zăpadă pretutindenea se vede.

Pentru Nori

- Ca norii ce se vîntură într-o parte și într'alta, când vînturile se luptă dintr-o parte și dintr'alta.
2110 Ca norul când se risipește și lumina se ivesce.
Ca norul și ca fumul, când vederea țe-o întuneacă.
Precum doi nori, când în cer se întîlnesc, și în capete se lovesc ca berbecii în corne, cu fulgere și trăsnete, bubuesc și spăimîntesc ori-ce suflare pe pământ.

Pentru Noróde

- Ca oile ce se risipesc când păstorul le lipsește, așa și norodul când pe stăpîn îl pierde.
2115 Ca o turmă fără căni, norodul fără stăpîn.
Liniștea noródelor după răsvrătiri, ca liniștea mării după cele mai mari furtuni.
Noródele cam de silă la început se dădă cu cele lor mai de folos, ca copii la învățătură.
Noródele fără ocrotitori și pline de jefuitori, ca nisce stîni goale de căni și pline de lupi.
Noródele fără stăpîn, ca oile fără păstor.
Norodul ca măgarul, când se însărcinează piste puțința lui, îndată se poticnesce, și greotătea atunci la stăpîn privesce.
2120 Norodul, când piste măsură se supără, începe a cărți, ca butia, când se umple, începe a piști.
Norodul când mult îl superi, ca focul când îl sgîndări, mai rău se aprinde.
Norodul când se 'nvîrșunează, ca apa când se umflă, și pe munții cei mai mari jos îi cufundă.

- Norodul, când strigă la dēsădējduire, ca marea ce urlă
când dē vēnturī sē turbură.
- Norodul cārtesce când stăpānul ȳ lipsesce, ca mānzul, când
ȳ lipsesce mama, începe a strigă.
- 2125** Norodul subt cei cumpliȳ, ca șórecele subt îngrijirea
pisiciȳ.
- Norodul fără lege, ca boul fără bold.
- Norodul fără stăpān, ca picere fără cap.
- Norodul fără stăpān, ca bostana fără pāndar.
- Norodul după stăpān, ca oile după țap, dacă acesta în apă
va intra, oile tóte sē vor înneacă.
- 2130** Patimile noródelor, ca o flóre la ureche când sē socotesc,
atunci noródele pē stăpāniȳ lor dē sus jos ȳ trāntesc.
- Precum omul în parte dator e să ȳie altula parte, așa și
un norod la alt norod.
- Precum sufletul la trup, așa și cȳobanul la oȳ, și stăpānul
la norod.
- Precum trupul fără suflet curīnd sē topesce, așa și norodul
fără stăpān curīnd sē risipesce.
- Precum flórea sórelui sē ȳea după sóre, așa, și norodul după
stăpānul sēu.
- 2135** Sufletul norodului legile sē 'nȳeleg; precum trupul fără su-
flet amorȳtesce, așa și norodul fără legȳ sē risipesce.
- Stăpānul la norod, ca păstorul la oȳ.
- Fericit norodul, căruȳa Domnul ca un Dumneȳdēu s'arată.
- Fericit norodul ce a dobāndit stăpān bun ca un părinte.
- Cine piste mēsură dēs póie pē norod, ca cel ce piste mē-
sură vaca lui ș'o mulge, în loc dē lapte, sānge scóte.

Pentru Noroc i Norocire și Nenorocire

- 2140** Norocul ca o rótă dē dulap pururea sē întórce, pē cei dē
jos sus ȳ urcă și pē cei dē sus jos ȳ aruncă.
- Norocul ca o sticlă, ce lesne sē sparge dē orȳ-ce când sē
cȳocnesce.
- Norocul ca luna pē tótă ȳioa sē schimbă ș'īntr'o stare nici
cum și nici odată stă.
- Norocul ca sórele, când măi mult arde, atunci plóie ne aduce.
- Norocul ca sticla, cât măi mult lucește, atât măi lesne crapă.
- 2145** Norocul, cât dē mare, ca liniștea măriȳ, īntr'un minut sē
turbură dē cel măi mic vīnt.
- Norocul la om, ca la jocul dē cărȳi când la unul, când la
altul merge; însă dē sciȳ să jocȳ bine, mult ȳȳi folosesce,
dar din potrivă, pȳerȳi și când ai carte bună.

Norocul la om și bune și rele duce, că ca un orb d'a rîndu și bune și rele strînge.

Norocul nu cade p'e cine el voiesce și precum el voiesce, ci p'e cine se întîmplă, ca un orb ce este.

Norocul se j'că cu omul tocma ca cu o păpușă.

2150 Norocul tocma ca vinul fără apă, aci te 'nveselesce, aci te ameșesce.

Norocul fiind orb nu scie, ca un orb, nicî la cine se pl'că, nicî d'e la cine pl'că.

Norocirea cu nenorocirea amîndooe sînt țesute, ca firile la pânză.

Norocirea la om ca vremea se schimbă, cînd bună, cînd rea.

Norocirea cea mai mare într'un minut scade din cea mai mică întîmplare, ca și căldura cea mai mare din cel mai mic vîfor.

2155 Precum la lumină se v'd t'ote lucrurile, așa și la norocire se v'd năravurile cele bune, cum și cele rele.

Cine-și lasă înv'țătura sciințelor, ce-î lumin'ază duhul, ș'a-l'ergă după noroc cu marî chinurî și necazurî, cu strude și cheltuîelî, cu stăruirî și cîocoînicîi, cu rugăcîunî și cu plecăcîunî p'e la unîi alțiî, s'asēm'ănă cu cel ce va să prîndă peștișorî cu undiță d'e aur.

Pentru Noră i Nurorî

Nora cu s'ocra și copilul vitreg cu muma vitregă ca ș'ore cele cu pisica.

Nurorile la s'ocre ca la nisce urșî se uîță.

Dor d'e noră ca d'e horă.

Pentru Nume

2160 Orî-ce nume, fie cît d'e mare, ține p'ănă ce alt nume mai mare se arată, ca apele, ce cum se varsă în cele mai marî, eșî p'erd numele lor.

Ca numele cel bun nimic alt mai bun.

Ca d'e popă tuns i se duce numele.

Numele cel r'eu, ca o pată ce piste putîntă a se sterge d'e tot.

Numele cel bun, ca tunetul r'esună.

2165 Nume mare și slujbă mică, ca foc mare și frigare mică.

Cel cu nume r'eu, ca într'o spînzurătore, d'e toțî se p'ivesce.

Pentru Nurori

Veđi *Noră*.

Pentru Nuci

Ca o nucă costelivă.

Ca într'o nucă învălit — ghemuit.

Pentru Năvală

Năvălesce ca la răsboiū cu iuruş.

Pentru Năpăstuirī

2170 Când năpăstuiescī pē ore-cine, ca când ī-aī luā pâinea din gură.

Cel ce nu năpăstuiesce, ca cel ce miluiesce.

Cel ce sē năpăstuiesce, cu cel ce-l năpăstuiesce, ca şórecele cu pisica.

Pentru Năravurī

Năravul la om, ca proţapul la car ¹⁾.

Năravul cel bun ca aurul cel curat, ce nicī rugina vre-odată dē el sē lipescē, nicī mucigaīul ēī strică faţa cea curată, ci pururea ēşī păstréză a lui flóre înflorită.

2175 Năravul după fapte, ca aurul pē pīétră, sē cunósce şi sē 'ncércă.

Năravurile la ómenī, ca modele la muīerī.

Năravurile cele rele, ca bólele cele lipicīóse, unul dē la altul îndată sē smreduiesce.

Năravurile cele bune te împododesc ca podóbele pē muīerī.

Năravurile din fire, ca negréţa la corb, ce piste putinţă a sē mai spēla.

2180 Năravurile după părinţi, că ceea ce iese din pistică şórecī mănâncă.

Pē om până nu-l încercī nu cunoscī ce năravurī are, ca flórea până nu o puī la nas, nu cunoscī ce miros are.

Precum craca pomuluī, când dē mică o strímbezī, anevoīe sē mai îndreptéză, aşā şi cel ce dē mic copil a dobândit năravurī rele, anevoīe să le mai pīérđă; şi dimpotrivă, precum un copacīū, când dē mic ēī tai nodurile după

¹⁾ In manuscris se citeşte : cap.

el, cresce în sus și drept se 'nalță, nalt și frumos, așa și omul, când de mic copil ăi depărtezi de la el năraurile cele rele.

Fieș-care cu năravul seșu, ca fieș-care trup cu umbra sa.

Cel-ce de mic copil scârnavă năravuri dobândește, ca porcul, ce se nasce în spurcăcluni și crește.

2185 Cine din fire rău năăvrit, ca cel ce bréz se nasce, bréz móre.

Pentru Nări

Veđi Nas.

Pentru Năsoși

Veđi Nas.

Pentru Nădejde

Ca prepelița de códă trage nădejde.

Ca cel ce nădejduiesce la câte în vis gândesce.

Nădejdea ca o poliță, ce de toți se iscălesce și de nimeni se plătesce.

Nădejdea ca o spumă, ce îndată pîere de vînt.

2190 Nădejdea ca o flóre, ce 'nfloresce pe tot anul și nici un sfîrșit are.

Nădejdea ca un vis, ce-l vedem cu ochii dăschii.

Nădejdea ca porumbița lui Noe, când nu găsesce pe ce cracă să șadă, se întorče înapoi.

Nădejdea pe om ăl ține ca o pasăre în colivie.

Nădejdea celui neleguit ca un fum în vînt se risipesce.

2195 Nădejdea celui nemulțămitor ca zăpada se topesce.

Trage nădejde ca spânul de barbă.

Cel ce alérgă după nădejde, ca cel ce alérgă după umbră.

Pentru Pază și Păzitori

Ca un ostaș bun, ce cu pușca la spinare păzesce.

Ca un pândar păzesce.

2200 Ca vulturul, când acoperă cuibul cu aripile lui, spre paza puilor se.

Ca zidul, ce ne păzesce de orî-ce suflare a vîntului celui mai mare.

Ca cățéoa pe cățéi păzesce.

Ca păstorul pe oi păzesce.

Păzitori! cei buni, ca câinii la o turmă.

- 2205** Cine mai mult se pazeste, acela mai mult greșese, ca cel
ce uită ușa deschisă când mai mult se teme.

Pentru Pat

Ca într'un pat domnesc.

Ca mușerea în pat.

Ca pe pat.

Pentru Patimi și Pătimași

Ca mădulările trupului, când unul pătimește, toate cele-l-alte
împreună pătimesc.

- 2210** Ca rugina pe her, așa și patimile pe om el rode pe ne-
simțite.

Mulți pentru a lor bunătate pătimesc ca vinovații, de pizma
celor zavistnici.

Pe lângă cei nebuni pătimesc și cei buni, ca lemnele cele
verzi ce ard pe lângă cele uscate.

Patima ascunsă, ca rana în pieptul omului, ce nimeni o
vede.

Patima sufletescă, ca un vierme ce-ți mănâncă totă mедуva.

- 2215** Patimile ca un tigru, ce inima o sfășie cu cele mai grozave
ghjare.

Patimile la om, ca nisce măcelari.

Pătimașul se sfîrșește și de unde n'are frică, ca baba când
s'a ars la curcui, suflă și în ȳurt.

Pătimașul de ori-ce se feresce, ca câinele când s'a opărit,
fugea și de apă rece.

Precum a trupului sănătate, așa și a sufletului, statornicie
n'are; d'aceea de o potrivă omul supus se vede la ori-ce
patimă sufletescă și trupescă.

- 2220** Cel ce multe-a pătimit, ca cel ce a trecut pînă cîur și pînă
dîrmon.

Cel ce se supune la patimi, ca cel ce va să se 'mbolnăvescă,
sănătos fiind.

Pentru Patrie

Omul fără patrie, ca un rătăcit pe căi nuemlate.

Pentru Pace

Ca pacea nimic alt mai dulce, că și pe vrăjmaș prieten
ne-l aduce.

Pace dă silă, ca ciorba ce încălțită mult ne vatămă la stomah.

Pentru Pene

2225 Ca cocoșul cu pene în cap.

Pentru Periciune i Pierdere

Ca aerul și ca fumul, ce în vînt se pierde și nu se mai vede.
Ca apele când se pierde vîrsându-se în mare, și nici cum
se mai ved.

Ca o nălucă de nopte pier.

Ca o vedenie mincinosă, ce îndată pier.

2230 Ca un vis, ce pier cum ăși deschid ochii.

Ca întunerecul, ce pier și nici cum se mai vede, cum
lumina de dimineață începe a se ivi.

Ca pluva înaintea vîntului pier.

Ca cel ce după somn pierde toate, câte în somn a vădut.

Ca cîrbanul, ce nu pierde nici o din ochii lui.

Pentru Pescari

2235 Ca pescarii cu undița în mână.

Ca pescarii cu plasa în mână.

Plasa la pescari, ca sapa la plugari.

Pentru Pete

Petele la frumusețe, ca nursele pe obraz, ce-l arată mamei
haz.

Pentru Petice

Ca peticele la croitori și la cojocari.

Pentru Petrecere

2240 A petrece omul încurcat, ca când ar fi înecat.

- Ca albina la roșul său petrece.
 Ca viermele în gunoii petrece.
 Ca vișei la oraș petrece.
 Ca vulpea în pustie petrece.
 2245 Ca găina la móră petrece.
 Ca găina fără cocoș totă ȕioa fără chef, totă nóptea mâ-
 niósă, în veci petrece.
 Ca leneșul cu mătăniile în mână petrece.
 Ca mușerea cu doi bărbați petrece.
 Ca pescele, ce pururea în apă petrece.
 2250 Ca pustnicii, ce în pustietate petrec.
 Ca sócra cu nora petrece.
 Ca taurul între vaci petrece.
 Ca tâlharii prin pustii petrece.
 Ca trântorii fără lucru petrece.
 2255 Ca borfacii pîn tîrguri petrece.
 Săracul în bordeiul său, ca împăratul în palatul său, pe-
 trece.
 Cine va să petrecă numai cu cei drepti, va petrece ca în-
 tr'o pustie.

Pentru Pierdere

Veđi *Pericłune*.

Pentru Piere

- O pîetrá mare ca un munte, ce nici cum ăi pasă dě cel mai
 mare val al mării.
 Ca o pîetrá mare, când se rupe din vîrf muntelui, sfă-
 rămă, frînge, prăpădesce ori-ce în drum găsesce.
 2260 Ca o pîetrá dě móră.
 Ca un bolovan dě pîetrá, ce se rupe dintr'un munte, când
 la vale cade, vine piste cap c'o repeđicłune mare până 'n
 valea cea mai mare.
 Ca pîetra ce se pune pē gura mormîntului.
 Ca pîetrela, când din munți se rup dě ploii și cad, la vale
 se rostogolesc și una piste alta se grămădesc, iar apele
 printre ele fterbënd vijlesc.
 Ca pîetrela cele scumpe, ce în fundul pămîntului se găsesc.

Pentru Piuitură

- 2265 Ca puii, când ies din cuib și pē câmp piulesc.

Pentru Pizmă i Pizmătareți

Pizma la toate rău se împotrivesce, ca apa la foc.

Pizma pururea inima țe-o mănâncă, ca viermele pe lemn.

Pizma inima țe-o suge, ca lipitoare sângeră.

Pizma pe nesimțite inima țe-o mănâncă, ca rugina pe fier.

2270 Pizma ficiai țe-î mănâncă, ca molia pe haie.

Pizmătarețul, când nu poate nici cum răsplăti, scrișnesce din dinți ca dracul de necaz.

Pizmătarețul de pizmă se topește, ca ceara de foc.

Pentru Picătură

Ca o picătură de apă pică.

Cu picătura umpli punga, ca vasul cu pic pic se umple până 'n gură.

Pentru Pilitură

2275 Ca cu pila îl pilește.

Pentru Pilde

Ca pilda nici un dascăl mai bun.

Pilda de la cei mai mari se iese, iar nu de la cei mai mici
ca scara, ce de sus în jos se mătură, iar nu de jos în sus.

Pildele, ca modele, după care unii eșii schimbă haiele și
alții năravurile.

Pentru Pipăitură

Ca orbul, ce pipăie și la cea mai mare lumină.

2280 Pipăie, ca cel fără de ochi.

Pentru Pisici

Ca o pisică muțată în apă.

Ca pisica cu șorecele.

Pentru Pitelă i Pitici

Ca un pitic mic, ce nici cum se vede, și înainte de va merge.

Să pitesc ca potârnichele, cu burta pe pământ.

Pentru Picere

2285 Cu picerele în jos, ca cel spânzurat.

Cu picerele în sus, ca ursul pe spate.

Cu picere ca nisce furci.

Cine stă în picere, ca când ar fi gata să ție sufletul omului.

Pentru Pișat

Pișatul fără beșini, ca nunta fără lăutari.

Pentru Pișcat i Pișcături

2290 Ca cu unghiile pișcă.

Ca pișcăturile de pureci.

Patimile sufletesci, ca nisce șerpilor, ne pișcă.

Pentru Pișpăitori

Vezi Lingușitor.

Gura pișpăitorului, ca o cursă de vânător.

Gura pișpăitorului, ca gura Satanei, ce la urechea muierii
i-a grăit cu 'nșelăciune.

2295 Gura pișpăitorului, ca gura de șarpe, ce cu dinții te ră-
nesce și cu limba te-otrăvesce, iar cu șuerătura din gură,
rău te înfricoșează 'n urmă.

Limba pișpăitorului ca un pirjol topește și nu lasă, p'unde
trece, de cât numai cenușă.

Limba pișpăitorului, ca cel mai ascuțit cuțit, ce până la
ficați te pătrunde îndată.

Pișpăitorul jurământul ca pâinea caldă îl mănâncă.

Pișpăitorul ca un vestitor apucă mai înainte și-ți spune
orî-cine și pentru ce vine la tine.

2300 Pișpăitorul cu 'nșelăciunea, ca undița cu momela 'n gură.

Pișpăitorul cu piș piș, ca cobzarul cu tac tac, la ureche
te mângâie, iar la inimă te sfășie.

Pișpăitorul cu pișpăitura, ca șarpele cu șuerătura, rău te 'nfricoșează.

Pișpăitorul mușcă ca câinele turbat, iar lingușitorul ca câinele flămând.

Pișpăitorul pururea ca șarpele șueresce și minciunile din gură-î ca apa șuruiesce.

2305 Pișpăitorul rănesce ca săgéta pe om, ce, când o scoți din trup, ea mai rău te vatămă.

Pișpăitorul, tocma ca banul cel rău, ce trecere are numai când nu-l cunosc.

Pișpăitorul fără greșală, tocma ca cărbunele, ce orî peșin te arde, sau mai în urmă rău te mânjasce.

Pișpăitorul, și când cu ochi sgâiți vei fi, te 'nșală, ca pescarul pe pesce cu plasa cu ochi dășchiși.

Pentru Piștire

Ca butia, când piștesce.

Pentru Poeți

2310 Toți cei din urma lui Omir poeți sémănă, ca cei ce dă la o masă ȧeău câte o bucățică și o duc acasă.

Pentru Povață, Povățuire i Povățuitori

Povața nebunului, ca sarcina la drum.

Povățuirea cea rea te mănâncă ca rîia.

Povățuitorul cel bun, ca o călăuză bună, arată drumul cel mai bun.

Cei rîi povățuitori, ca nisce rele călăuze.

2315 Cel ce bine povățuiesce, binele dă el se lipesce, ca varul dă piétră.

Pentru Poveste

Povestea la vreme, ca lăuta la jale.

Pentru Pocăință

Veți Căință.

Pentru Pocnitură

Vezi *Isbitură*.

Pentru Pomeni

Ca pomana, nicî o facere dă bine mai bună pē lume.
Ca dă pomană la mort, să dé.

Pentru Pomeniri

Pomenirile cu vreme, ca trupurile după lume sē duc.

Pentru Popi

2320 Ca popa la biserică, și đioa, și nóptea.

Pentru Porunci

Unde mușerea poruncesce și bărbatul gârâfescce, ca când găina ar cântă și cocoșul ar cârcărăți.

Ca Iisus al lui Navi, ce c'o poruncă și numai a poprit din mișcare pē sóre și pē lună.

Când unul poruncesce unuia și acela altuia, atunci porunca trece ca căscatul din gură 'n gură, fără nicî o ispravă.

Când unul poruncesce una și altul alta, urmăză ca la boi, când unul đice «*cea*» și altul «*ăiț*».

2325 Când mulți poruncesc la o trébă dă nimic, tréba jos rămâne, ca copilul cu multe móșe rămâne cu buricul netăiat.

Porunca când merge din gură 'n gură fără nicî o ispravă, ca apa ce curge din piétra 'n piétră fără nicî o baltă.

Porunca, când sare dintr'o gură într'alta, ca mincea ce sare dintr'o parte într'alta.

Pentru Porci

Ca un porc, în tină sē tăvălesce și sē 'nveselesce.

Ca un porc mistreț, când dinții ășî ascute.

2330 Ca un porc mistreț, ce dă dēparte toți el lovesc în spate, iar dă aprópe nimeni la el îndrăsnescce.

Ca porcul, când el ține căinele dă ureche.

Pentru Post

Ca în ȕi d  post, cu varză  i cu fasole, p ntecele ne-l umplem mai mult d  c t cu carne.

Pentru Pot pe

Ca potopul c nd vine  i s  varsă p  c mp, t t  c mpia o ve i o apă  tins .

Pentru Pofte

Omul pururea g ndesce la ceea ce el postesce, ca c inele c nd fl m ndesce, tot la  se g ndesce.

2335 Ca măgarul, ce mai mult la fin d  c t la aur postesce.

Ca pofta d  muier  grea, ce  dat  o face d  lep d , c nd nu găsesce ceea ce ea postesce.

Ca cel ce- i curge balele d  mare poftă.

Cu mare poftă, ca m ncarea după muncă.

Pofta  i plăcerea, ca îmbucătura din undi ,  dat  te  n al   i d  g t te prinde.

2340 Poftele  i sim irile, p  c t ele voiesc  i precum ele voiesc, a   p  om  l st p nesc.

Postesce ca muier  grea.

Pentru Poci i  i Pocituri

C i poci i cu mare duh, ca c i bondoci cu ha ne lungi.

Cele din fire pocite anevoie a să îndreptă, ca Arapul, c t d  mult  l ve i sp l , tot Arap va r m ne .

Pentru Pod be

Ca acul cu gămălie, ce capul d  flori  mpodobesce.

2345 Ca o vasilc  împodobită.

Ca o mir s  împodobită.

Ca un clapon împodobit cu pene frumo e 'n cap, ce c rc ligu nu mai scie.

Ca un mormint împodobit,  i 'năuntru plin d   se.

Ca un măgar împodobit cu aur  i cu argint, cel ce numai p  din afară să vede împodobit.

2350 Ca muier  la cap să  mpodobesce.

Ca pomiŕ ceŕ înfloriŕi,  ŕi ve ŕi  mpodobiŕi.
 Ca florile c mpuluŕ, cea mai frumósă podóbă.
 Ca florile c nd înfloresc tot c mpul se  mpodobesce.
 Ceea ce mult se  mpodobesce, s'as m n  ca o vasilc .

Pentru Puŕ

- 2355** Ca vrabia, ce tot puŕu se arată.
 Ca puŕ c nd  ripŕi dob ndesc, sbor, fug  i se duc din cuŕb.
 Ca puŕ pe l ng  clo c  umblă, se adună.
 Ca puŕul în cuŕbul se  stă, se odihnesce, petrece.

Pentru Punere

- 2360** Ca c ma a pe p ele se pune.
 Ca n  rgelile în  ir se pune.
 Ca fierul, între c ocan  i nicovan se pune.

Pentru Pungă

Ca cel cu punga d schis .
 Se j c  cu punga, ca cel cu m na pliu  d  co ŕ.

Pentru Purtare

El p rt  ca în c rc .

Pentru Pustiet  

- 2365** Pe cel în pustie,  i cea mai mare s r cie  l îngrașă ca p'un
 porc, că acolo trăiesce fără cea mai mică grijă.
 Cine trăiesce în pustietate, ca f arele din pădure.

Pentru Putere i Putin  

- Ca un vultur fără pene, cel ce- ŕi p erde puterea.
 Ca un mo  neputinc os.
 Ca fierul ce sfiŕ esce, în apă c nd  l c lesce, putere mare
 dob ndesce.
2370 Cu putere ca d  le .

Tocma ca o pasăre când ăripile-l cresce, atunci putere dobândește.

Tocma ca o pasăre când ăripile și le pierde, puterea ăși o pierde.

Cel-ce încercă lucruri mari, piste a sa puțință, ca o luntre în valurile mării.

Cele piste puțință

Când ăși va spēlă Arapul fața sa.

2375 Când va peri lumea.

Când va face spânul barbă.

Când vor învia morții.

Când lupii cu micii împreună vor pasce, și leul cu boul împreună vor mânca.

Când mi-oii vedé céfa.

2380 Când gaură în apă se va puté face.

Când s'o măi face mama fată mare.

Când se va împrieteni șórecele cu pisica.

Pentru Putori

Ca o putóre grea, ce iese din câine mort.

Ca o scárnă pute.

2385 Ca un coș puturos.

Ca un stîrv, ce dă dêparte pute.

Ca o gură puturosă, ce dă dêparte te îmbată.

Ca pucîosa pute.

Pute ca la umblătóre.

Pentru Puțin i Cele fôrte puținé

2390 Cât o linte.

Cât o picătură.

Cât negru subt unghie.

Cât să pui pè buze.

Pentru Pușcași

Ca pușcașul fără pușcă.

Pentru Puscă

- 2395 Ca o pușcă viăguită.
Ca puscile când pîrînesc.

Pentru Păzitori

Veđi *Pază*.

Pentru Păcate i Păcătoși

- Păcatele ca barba, cum o rađi, aci o veđi la loc.
Păcatele, cât dă multe, numai milostenia cu pocăință, ca
apa pē foc, le stinge.
Păcatele la cei nedrepti, ca vînatul la vînători.
2400 Păcatul ca pata, te 'nsemnéză numai dă cât.
Păcatul mai mare dă cât greșala, ca o bucată dă cât o fă-
rămitură.
Păcătosul pōrtă cutia cu păcatele ca un cocoșat cocōșa în
spinarea sa; d'aceea nici odată le vede.

Pentru Păpușe

- Jócă ca o păpușă.
Ca cu o păpușă să jócă cu ea.
2405 Ca la păpușe să uită.
Rēu ca o păpușă.

Pentru Păr

- Ca chelul fără păr.
Ca spânul fără păr în barbă.
Ca cel-ce i să ridică părul în sus dă frică.
2410 Cu părul ca aurul.
Cu părul ca dă porc.
Cu părul cārliont, ca cārcei dă viță.
Cu părul lăsat pē ochi, ca o păpărudă.
Cu părul țuguiat, ca un chiulaf în cap.
2415 Cu păr negru ca dă corb.
Cel cu păr mincinos ca un măscăriciū, ce cu masca te înșală.

Pentru Păreri

Toți dă o părere, ca dintr'un tipar scoși.

Ceî ce nu sê învoiesc la 'nicî o părere, ca trei voîniciî pē patru drumuri.

Pentru Părinți

Părintele cu un copil numaî, ca orbul cu un ochiû.

Pentru Păsare

- 2420** Ca un munte când ël bate vînturile din tôte părțile, nimic ẽi pasă.
 Ca cel cu căciula într'o parte, arată că dē nimeni ẽi pasă.
 Când dē nimeni ẽi pasă, te-asemeni c'un dobitoc.

Pentru Păseri

Ca pasērea când scapă din colivie și slobodă sē vede, sbóră, fuge și sē duce, și nu sē mai vede.
 Ca păsērile când le gonesc uliî și vulturiî, cad jos dē oste-nite, morte și fără rēcori.

Pentru Păstrare

- 2425** Orî-ce subt păstrare, ca un cărbune acoperit, ce multă vreme ține.
 Ca un suvenir sē păstréză.
 Ca cărbuniî în cenușă ẽși păstréză focul sēu.
 Sē păstréză ca într'o ôlă acoperită.

Pentru Pățimi i Pătimași

Veqî Patimî.

Pentru Pătrundere

Ca o săgētă te pătrunde.

Pentru Păduchi

- 2430** Ca un păduche leșinat.
 Cum ẽși păduche ciobanul cămașa după el.

Pentru Păduri

Ca într'o pădure désă, unde nici cum lumina póte intra
ș'unde, și ȑioa și nópte, tot nópte se vede.

Pentru Pășune

Pasce ca oile pe câmp.

Pentru Pânze

Ca pânzele când se nălbesc.

2435 Ca pânzele la nălbítóre, întinse pe lângă apă.

Ca pânzele cele întinse în răsboiú.

Ca pânzele la corăbií, când filfăesc umflându-se de vînt.

Ca tivéla la pânză.

Pentru Pântece

Ca în pântecele maicăi sale, se odihnesce și se 'ncălȑesce.

2440 Cu pântecele pân' la gură, ca o muíere grea.

Pântecele ca un cazan, orí-ce bagí în el, tóte le fierbe.

Pântecele ca focul, orí-ce bagí într'insul îndată le mistuȑesce.

Pentru Pândire

Pândesce ca un pândar, d'unde nimeni el vede.

Pândesce într'ascuns, ca leul în culcușul său.

Pentru Pîrî

2445 Pîra mojícescă, ca urgia domnéscă.

Precum cu cuțitul în dooȑe tai pe om, așa și cu pîra ta
pe prietení ȑi dȑsparȑi.

Precum lauda plată la cele bune, așa și pîra la cele rȑle.

Pentru Pîrlitură

El pîrlesce ca p'un porc.

Ca trăsnetul din fulger când cade pe pământ, orî-ce lovesce,
tot pîrlesce.

2450 Ca cel-ce ce-l dă pîn pîrlitură.

Pentru Plasă

Ca plasa pe pesce,  l prinde fără a sim i.

Ca plasa de pesce, cu mi   i sute de găuri.

Pentru Plată

Ca o plată de minci n .

Ca popa ce, fără plată, gura nu  'o de chide.

2455 Plata bună, ca chiria ce de  tept  pe chirigiu.

Pentru Plecare

Ca un copaciu mare  i vechiu, ce- i plec  ramurile lui p n 
la p m nt.

Ca un pom vechiu  i b tr n, ce ' i d  p ma 'n gură, ple-
c ndu- i ramurile în jos.

Ca gr nele pe arături, c nd le plec  v ntul, se plec  numai
 ndat  într'o parte  i într'alta.

Ca copacii c nd se bat de vînturi necurmat, crăcile  i le
plec , c nd într'o parte, c nd într'alta, p n  d  de p m nt.

2460 Ca corabia, c nd se plecă pe apă, pu in  nădejde   i r -
mâne.

Ca luntrea, c nd se bate de valurile mării, într'o parte  i
Într'alta se plec , p n  ce se  nn c .

Ca paiele de gr u, ce îndată se plecă de cel mai mic v nt,
c nd  nc ce, c nd  nc lo.

Ca ploa cu vij lie, ce plecă la p m nt t te bucatele cur nd.

Ca richita ce se plecă de cel mai mic v nt,  i după v nt o
ved   ar  i în picere, ca un st lp neclintit.

2465 Ca boul, c nd   i plec  g tul îndată la jug.

Copilul ca o ml di  , ce lesne se plecă la or -ce formă ve 
să-i d i.

Pentru Plecăciune

Ca cel cu capul plecat, ce de nimeni are frică.

Plec ciunea, ca o scară la cele mai mari daruri.

Cei plecați, ca burițenele ce dă nici un vînt sî turbură ; iar
cei dîrzi, ca copaci, ce dă vînturi jos s'aruncă.

Pentru Plesnete

- 2470** Ca o bășică plesnesce.
Ca cu biciușca plesnesce.
Ca fierul, ce plesnesce, cînd ars ăi lovesce cu ciocanul pî
scuipat.
Plesnesce din palme, ca la veselii.

Pentru Plimbare i Preumblare

- Ca albina, ce sî plimbă din flăre în flăre, ca să ne aducă
dămîncarea cea mai dulce.
2475 Ca într'o grădină sî plimbă, fără nici o poprelă.
Ca cîora în văi pustii sî preumblă necurmat.
Sî plimbă măreș, ca curcanul cînd sî umflă.
Sî plimbă dintr'o parte pînă într'alta, ca o nucă într'o
copaie.

Pentru Plini

- Ca cimpoile pline dă vînt.
2480 Plin ca un cărnăt.
Plin ca un burduf.

Pentru Plăie

- Ca plăia cu pîetă, ce tot dă la pămînt.
Ca plăia, cînd sî varsă cu bășici pî pămînt.
Ca plăia, cînd te petrece și te umple pînă la pîele.
2485 Ca plăia dă primăvară, fôrte folositore.
Ca plăia cea repede, ce șurăie dă apă varsă.

Pentru Plug i Plugărie

- Ca plugul, cînd mai adînc intră în pămînt, brazde mari
ne dă afară.
Ca plugul, cînd scôte brazde și le întinde pî pămînt.
Ca fierul dă plug, cînd taie la brazde.

- 2490** Plugăria, ca o mumă, orî-ce meserie ş'orî-ce dregătorie, ca p'un copil le hrănesce.
Rěstórnă pămîntul, ca plugul când ară.

Pentru Plutélă şi Plută

Ca pluta, ce nu se cufundă, cât dē adînc o veî dà.
Plutesce ca pluta pē apă.

Pentru Plăcere

Veđi *Poftă*.

- Ca bolnavuluî, orî-ce daî, nimic nu-î place.
2495 Nicî o plăcere maî bună, ca plăcerea dē muîere.
Nicî o plăcere maî dulce, ca frumuseţea florilor şi mirosul lor, dar plăcerea dragostiî pē tóte le întrece.
Plăcerea, ca fulgerul, aci luminéză, aci pîere din ochî.
Plăcerile, înaintea ochilor noştri, ca o grădină plină dē flori ce îndată pîer.
Plăcerile, ca o flóre ce mirosul i se risipesce, şi frumuseţea i se vestejesce, cum o tai din locul ei.
2500 Plăcerile, ca valurile, aci te răcoresce, aci te innécă.
Plăcerile, ca trandafirî, nicî unul fără ghimpî.
Cine n'are nicî o plăcere, ca un mort se socotesce.

Pentru Plângere

- Ca óă, ce greû plânge, behăind neconţenit, când ăi ăea mîeluşşelul ei.
Ca copilul, cu plânsorî dobăndesce dēmâncare.
2505 Ca muîerea, pē bărbat când ăl jêlesce tare, la cea din urmă sărutare, plânge cu amar.
Ca muma, când ăşî plânge copilul ei, ce-l pîerde.

Pentru Pravilă

Veđi *Lege*.

Pentru Praf

Ca praful ce se ridică, când alérgă pē uscat.

Pentru Preoți

La bolnav se adună dohtori, preoți, rude și prieteni, dar
nici unul este sigur, ca preotul, d'al său folos.

Nici o poruncă așa de lesne c'a preotului te supune, să-î
daș și cămașa după tine de bună voia ta.

Pentru Preumblare

Veți Plimbare.

Pentru Prefăcuți

2510 Cel prefăcut, ca o maîmuță ești jocă p'împrejurul tău, după
a ta poftă.

Cel prefăcut la față, ca o maîmuță se arată, însă cu dinți
în gură de lup.

Cel prefăcut subț smerenie, ca mână cea mai urâtă subț
mănușa cea mai frumósă.

Pentru Prieteni i Prieteșug

Omul la scădere cunósce pē prieten și, ca într'o oglindă, se
uită l'al lui suflet, că tocma atunci ești iewa masca după
ochi.

Omul fără prieteșug, ca un bou fără jug.

2515 Vremea pē prieten, ca focul pē aur, în adēvēr l'arată.

Ca prietenul adēvērat, nici un câștig mai bogat.

Ca prietenul cel bun, nici o avere mai bună.

Ca prietenul cel bun, nici o mângăiere mai mare, la cea
mai grea întâmplare.

Ca prietenul cel bun, nici un dohtor mai bun, la păsul
tău când ești vine.

2520 La ori-ce vîrstă, prieteșugul trebuincios ca plugul.

La vreme prietenul se cêrcă, ca aurul pē piêtră.

Precum aurul în foc se cunósce îndată de este adēvērat,
așa și prietenul în cele mai mari necazuri.

Precum un dohtor bun la cele trupesci, așa și un prieten
bun la cele sufletesci.

Precum la mehengiū rugina se arată, așa și la nenorociri
prieteșugul prietenului.

2525 Precum rîndurile primăvara vin și se adăpostesc subț stra-
șina ta, iar ierna se duc, așa și prietenii de acum: când

ești în norocire, vin cu cârdul dă te vâd; cum scapeți, nici unul te măi vede.

Precum dohtorul la cel bolnav, așa și prietenul la cel mahnit. Prietenii la om, tocma ca nisce ăripă; cine ăripile-și pierde nu măi pôte sburâ.

Prietenii la cel bogat alérgă și s'adună, ca furnicile la moșoroii și ciorile la mortăciuni.

Prietenul vicién, ca un șérpe ascuns în sinul tău.

- 2530** Prietenul interesat, ca ceasornicul dă sóre, ce când sórele luminează, ăți slujasce fôrte bine; cum sórele se 'ntunecă, nu măi va să-ți slujască.

Prietenul mincinos, ca málura la grâu.

Prietenul se cunósce la cele măi mari nevoi, ca voinicul la răsboi.

Prietenul cel vechi, ca vinul cel vechi, ce putere-ți dă îndată; iar cel nou, ca mustul nou, ce plecate ăți aduce, și dă este dulce.

Prietenul ce privesce l'al său numai folos, ca vînătorul, ce se bucură când vînatul cade jos, și ca câinele dă măcelări, ce iubesce pe stăpân numai pentru un mic os.

- 2535** Prietenul dă masă, ca rîndureaoa, ce vara ăși face cuibul în casă-ți și iérna fuge din casă-ți.

Prieten ca vulpea, cel ce te iscodesce.

Prieten cu numele numai, tocma ca Iudita, ce pe împăratul l'a adormit în sinul ei cel dulce, ca să-i rîdice viéța în cea măi mare a lui fericire.

Prieten cu numele numai, tocma ca Dalida, ce după ce a aflat taína puterii bărbatului său, l'a dat spre înjunghere în mâinile vrăjmașilor.

Prieteșiugul, ca un suflet în dooă trupuri.

- 2540** Prieteșiugul la ómeni, ca sórele la lume.

Prieteșiugul fără dragoste, ca pâinea nesărată.

Prieteșiugul cel adăvêrat, ca diamantul, ce nici odată ăși pierde lumina sa.

Prieteșiugul celor mari pe cei mici ăi încălđesce, ca sórele dă iérnă.

Prieteșiugul dă acum, ca cărțile dă joc: până ce câștigă cu ele, le ții în mână și le cinstesci; cum începă a pierde, le aruncă și altele ieí în locul lor, dar și cu acelea asemenea urmeză.

- 2545** Sfât și dragoste dă la prieten cu dooă fețe, ca otrava dintr'o cupă frumósă cu multe fețe.

Cel ce are frați și alérgă la alții să-și facă prietenii, tocma ca acela ce-și lasă al său pămînt și caută să semene în strein pămînt.

Cel ce astăzi prieten al meu și mâine al tău, ca un câine
de multe uși.

Cel fără nici un prieten, ca când Ț-ar lipsi un ce spre îndeplinirea sa.

Pentru Priimire

Ca cel ce cu ușa deschisă pe oricine priimesce.

2550 Ca birtașul la birt, ce pe toți îi priimesce.

Pentru Priveghere

Priveghază ca iepurele, ce doarme cu ochii deschși.

Cine nu priveghază pierde ceea ce are în mână, ca cel ce
doarme cu undița în mână, ȃi fuge pescele din mână.

Pentru Primejdii

Ca corăbiile când strâng pânzele și le lăgă, ca de primejdie
să scape.

Ca cel în primejdie de viață, ȃși ȃea dinții în gură.

2555 Ca cel ce vede primejdia de față.

Cel ce se vîră în cele mai primejdiöse, îndată se prăpădesce,
ca fluturile când se întorce pe lingă vîlvore, ăripile și
le arde.

Pentru Prindere

Ca iepurele, ce se prinde după însuși a' lui urmă.

Ca ȃedera, ce de copaci se prinde.

Ca vița de harac se prinde.

2560 Ca cu cursa și ca cu lațul, de gât și de picere-l prinde.

Ca pescarul cu undița prinde.

Ca pescele în plasă se prinde.

Ca pescele de undiță, pentr'o mică ȃmbucătură, se prinde
c'o 'nghițitură.

Ca pescii, când se prind și nu mai pot scăpa din plasă,
și de are îndestule găuri.

2565 Ca pe pescii cu plasa ȃi prinde.

Ca păsările, când dau în laț și de picere se prind.

Ca rădăcina, de pămînt se prinde.

Ca șorecele în cursă se prinde.

Să prinde de oricine, ca scaiele și ca lipiciul de haîne

Pentru Pripă

- 2570** Să pripesce ca veduva la pat.
 Ceî ce să pripesc, ca croitorî ce înseîlăză haînele în sâmbăta Pascilor.
 Cel ce nu să pripesce, ca boul, ce cu încetul dăparte merge.
 Cine nu să pripesce mult sporesce, ca cel ce umblă încet, dăparte ajunge.
 Cine să pripesce, ca cel ce alérgă, îndată să poticnesce.

Pentru Pritoc

- 2575** Ca la pritoc, din butie 'n butie trece — să schimbă — să mută.

Pentru Prihană

Ca un mîel fără prihană.
 Prihana, ca păcura, te mânjasce și te 'mpute.

Pentru Pricinî

Cea mai mică pricină, cea mai mare gâlcévă aprinde, ca cea mai mică scânteie, cel mai mare foc.
 Cel ce să apucă dă pricinî streine, ca cel ce apucă pē căine dă códă.

Pentru Proptea

- 2580** Ca proptéoa la gard.

Pentru Proștî i Prostie și Lucruri próste

- Ispravă dă la ceî proștî, ca fin bun din iérbă próstă, anevoie a căpătă.
 Omul prost să înțelege ca o carne cu (fără) ochî.
 Omul prost din vorbă lesne să póte cunósce, ca nuca cea sécă, din ușurința ei.
 Omul prost și mîc dă suflet, pururea cu frică, ca iepurele trăiesce.
2585 Vorba celui prost, ca popa cu opincî, nu să crede.
 Ca un hîrb dă ólă (prost).

- Ca nisce mere pădurețe (próste).
 Ca nisce pîzdări dă călți (próste).
 Lucru prost, ca rogojina, nici cum te 'ncăldește.
- 2590** Lucru prost, ca ciorba lungă, să ne-ajungă.
 Lucru prost, lesne se strică, ca fierul, ce lesne se ruginesce.
 Pîntre cele próste se găsesc multe frumoșe, ca ghiociei pînă mărăcină.
 Precum întunerecul fuge piste cap dinaintea sórelui, așa și prostia dinaintea învățături.
 Prostul, ca mielul, când ăi arde casa, el atunci cîntă.
- 2595** Prost ca un măgar.
 Prost cu prost, ca porc cu porc, se potrivesc la tóte.
 Ceî proști cu măglisiră, ca copiii cu cofeturi se înșală.
 Ceî proști cînd cîrtesc, ca ciorile cînd crăncănesc, dă zavistie se învitesc.
 Ceî proști, cînd se fălesc, ca morile cînd plutesc, dă corăbii se socotesc.
- 2600** Ceî proști, lesne se înșală, ca pescele cu undița.
 Ceî proști, lesne se prind, ca pescele în plasă.
 Ceî proști, mai mult cîrtesc, ca róta cea próstă ce îndată scârție.
 Ceî proști pe ceî neînvățați cînd vor să-î învețe, ca bobocii pe găște, cînd vor să le învețe să înnote.
 Ceî proști pînă sînt mici, suferă 'n pîele, după ce ajung mari răsplătesc fără mila; ca nicovanul, pînă e nicovan rabdă cît póte, după ce ajunge cîocan, bate fără milă.
- 2605** Ceî proști și mojići, intră 'n sfada celor mari, ca mărăcinele cînd se sfădea cu rodia și trandafirul, pentru a lui frumusețe.
 Ceî proști și mojići, în putori se 'nveselesc ca porcii în tină și verdețurile la scîrnă.
 Cele mai próste la lipsă prinde locul cel mai bun, ca mămăliga cînd ne lipsește pîinea și ca braga, ce ne răcoresce, în lipsă de înghețată.
 Cel prost, ca o păpușă, cu capul dă tot sec.
 Cel prost, pururea se împotrivesc celui învățat, ca întunerecul luminii.
- 2610** Cine cu ceî proști viețuiesce, dă ei se smreduiesce, ca cel ce merge la móră dă faină se mînjesc.
 Cine cu ceî proști s'amestecă, dă ei se necinstesc, ca cel ce porcii ăi mănîncă, cînd în țărițe s'amestecă.
 Din prost mai prost, ca din códă opincă.
 Dă la om prost, próstă vorbă și slujbă, că dă la un pom pădureț, pădurețe póme s'asteptă.
 Și pîntre ceî mai proști se mai găsesc ómenii dă ispravă, ca subt frunza cea mai próstă se găsește póma cóptă.

Pentru Prăvilă

Vezi *Legt.*

Pentru Prăpastie

- 2615 Ca o prăpastie mare, adincă și grozavă, ce rău te 'nfrișează, când ții plecî capul s'o vezi.

Pentru Prăsilă și Prășitori

Ca prăsila de porci.
Prășitor, ca păduchele de lemn.

Pentru Razim

- Ca de zid răzimat.
Ca de trestie se razimă.
2620 Cel cu razim, ca gardul cu proptele.
Cel ce se razimă numai în sine, sémână ca un paște, ce de cea mai mică suflare la pămînt se plécă.

Pentru Rană

Vezi *Răn.*

Pentru Rase

Ca cel cu rasă îmbrăcat, după rasă se cinstesce, iar nu după dăstoinicie.
Cu rasă, ca o călugăriță.

Pentru Rațe

- Ca rața în baltă trăiesce.
2625 Ca rața pe apă umblă și nici cum se cufundă.

Pentru Rele i Răi și Răutăți

Orî-ce rău și necaz altuia noî facem se ține după noî, ca umbra după trup.

- In foc dă ce suflă, atât mai mult s'aprinde, așa și un rău
când mai mult îl sgândărește.
Ca cel ce sare din lac în puț, piste mai rău dă.
Relele cele mai mari dă la cei mai mari încep, ca peștele,
ce dă la cap să 'mpute.
- 2630 Răul ca norul, îndată se îngroșă dacă vântul nu-l va risipi.
Răul ca rana, cât dă mică, dacă n'o tămăduiești, mai mare
se face.
Răul cu răul se desbară, ca cuțit cu cuțit se scotește.
Răul cu deșpartarea, ca dințele cu cleștele, se tămăduiește.
Răul când începe, ca un scântei de foc, ce la început mic
și dă nimic s'arată iar dă nu-l vei stinge, totă casa țe-o
aprinde.
- 2635 Răul ce-ai făcut nu se poate uita până nu-l vei vindeca, ca
rana dă cuțit, până nu se va vindeca, nu poți uita cuțitul
ce țe-a făcut-o.
Răul d'a dreptul la binele se 'mpotrivesce, precum mărtea
la viață.
Răul și binele unul după altul, ca o rotă după alta, alergic
dă odată.
Rău pe rău bate, ca fierul pe fier.
Cei ce se fac că nu vor să facă rău când nu mai pot nimic
face, ca vulpea unde n'ajunge, ție că-i pute.
- 2640 Cei buni fără chichițe, iar cei răi și vicleni, ca o lacrimă
cu miș și sute dă chichițe.
Cele rele ca ierba cea rea, dă n'o vei tăia din rădăcină
ea iarăși dă din ea.
Cel ce la cele rele alunecă nebunesc, ca cel-ce se lovesce
dă pînă, se rănesc.
Cel ce ține minte răul, ca un om fără-dă-lege se socotesc.
Cine la multe rele se dă, ție dă unul dă capul lui, ca cel
ce multe garduri sare, ție dă un par în cur.
- 2645 Cine rău alături va să facă, răul pe el îl lovesce, ca cel ce
pietă când răstogolește, pietă pe el îl lovesce.
Cine s'atinge dă rele, ca cel-ce s'atinge dă mărăcină, nevă-
tămat nu scapă.
Omul rău, ca pardalis, când ție dai dămăncare, el atunci
mai rău se mănă pe tine.
Când dai învățătură omului celui rău, ca când a'i da sabie
în mână celui nebun.
Pe cel din fire rău, nici cum îl mai poți schimba, ca și pe
Arap apa nici cum îl mai poți spăla.
- 2650 Pînă bun și rău, ca mărta pînă grâu.
Rău ca un câine.
Firea celui rău a face rău, ca a șerpelui să muște.
Cei răi intră la orî-ce curte, ca șerpii pînă orî-ce găuri.

- Ceî răi ca spiniî carnea țe-o sfășîie.
2655 Ceî răi ca banul cel rău, curînd nu se pierde.
 Ceî răi ca buriîenele, ce pretutîndenea se găsesc.
 Ceî răi pe lângă ceî bunî, ca mărăcinî pe lângă trandafirî.
 Ceî răi și cumpliî, și de le faci vre-un bine, ei, ca căîniî turbaî cînd le dai dămîncare, atunci mai mult te latră și te mușcă.
 Cel rău în bogăîie, ca o scorpie într'o cutie de aur.
2660 Cel ce pe ceî răi adapă, ca cînd ar sîmînă pe apă.
 Cine dă pricină celui rău, luiși eșî face rău, ca cel ce pe leu dîștîptă, spre a lui peire el dîștîptă.
 Ca rîutatea de muîere, nici o rîutate mai rea.
 Rîutatea te mînîncă, ca rugina pe fier.
 Rîutatea cea tăcută, ca cea mai ascunsă bolă.
2665 Rîutăîle pe ômenî, ca birtașul de la birt, eî aștîptă ca să vie unul după altul, și d'ar veni omul de dooe orî pe lume.
 Firîsca rîutate la om, de ce merge sporesce, ca negrîta la puî de corb, de ce se mîresc, mai mult negresc.

Pentru Repedîcîune

Ca uliul cînd se repede cu ghîarele la puî.
 Ca vulturul, cînd din norî cade cu repedîcîune, pe vîtuî de iepurî în ghiare eî hrăpesce și fuge cu ei.
 Ca cursul apeî repede.

Pentru Risipitorî și Risipă

- 2670** Ca vîntul, cînd risipesce clăile de fin pe câmp.
 Ca la ariîe se risipesce, cînd aruncă în vînt.
 Ca negura, cînd se risipesce de fierbinîela sîreleuî.
 Ca norî, cînd se risipesc de bătaîa vîntuluî.
 Ca paîele de vînt se risipesce.
2675 Ca praful de vînt se risipesce.
 Ca focul, cînd de vînturî se risipesce pîn pădurî.
 Ca fulgiî de nîsîre, cînd vîntul eî viscolesce și pe pă-mînt eî risipesce.
 Ca fumul, ce de vînturî pîn vîsduh se risipesce.
 Ca frunza după copacî, cînd vîntul o risipesce.
2680 Mîna risipitoruluî, ca un ciur plîn de găurî.
 Risipitorul a lui avere, ca vîntul pe norî, curînd o risipesce.
 Risipitorul în dîsfătărî se 'nvîrtesce de plăcerî, ca praful pe pămînt la vîrtejul de vînt.

Risipitorul, ca găina, când se vede în tărițe, le dă cu piciorul.

Risipitorul, ca ploăa, ce risipesce totă apa ei.

2685 Risipitorul, la casa lui, tocma ca un felenar, ce dă departe luminéză, iar subt el ține umbră.

Banul, bun fie saū rău, din mâna risipitoruluī ca glonțul se duce și nimeni înapoi el mai pôte aduce.

Pentru Rótă

Ca róta când se întorce alergând, nici spiță i se mai vede, nici unde calcă sărind.

Ca róta la strugar se învîrtesce.

Pentru Roii

Ca roiul fără matcă, îndată se prăpădesce.

Pentru Rooă

2690 Ca rooa pe ierbă, se 'ntinde și se vede.

Pentru Ronțăitură

Ca șorecele ronțăiesce, când démâncare găsesce.

Pentru Robi i Robie

Ca cel ce cade rob, în răsboiū când se bate.

Robia te supune, robia te plcă ca pe boū la jug.

Robul în robie ca păsărea în colivie, dar mai bine ar vré, ca slobodă să fie.

2695 Robul ca ursul, cum ăi cântă, așa jocă; dață n'o jucă, ăi dă cu parul în cap.

Pentru Rodire i Roduri

Ca un pom neroditor, ce s'aruncă în foc.

Ca un pom roditor, când dă mărăcinī se 'nnecă, rodul nu se mai vede.

- Ca mărăciniî p  p m nt, fără nicĭ un rod.
 Ca pomul altuit, ce mai bun rod ne dă.
2700 Ca pomul cel p  l ng  apă, pururea rodesce.
 Rodul după s m n , ca oul după pas re.

Pentru Ro at 

Ca razele s relu , ce, c nd s  ivesc, s'arată ro i  ca focul.
 Ca racul p  c rbun  s  ro asce.
 Ro u ca racul.

Pentru Rugăciune

- 2705** Ca copilul, c nd s  r g  să-l  ea m -să 'n bra e, pl nge ne-
 contenit.
 Ca rugăciunea cu umilin , nimic alt  e-aduce bună în-
 durare.
 Rugăciunea piste m sur , ca «*D mne milu esce-ne!*» dă mi 
 d  mi  d  or , ce-aduce  i la popă mare supărare.

Pentru Rupere

- Ca  ta, unde e mai supt re, acolo să rupe.
 Ca c sornicul, c nd i să rupe zimberichiul.
2710 Ca cel ce rupe crăcile, s   ea rodul necopt.
 Rupe cu din  , ca c  ni  la mort c ni .

Pentru Ru ine

Precum fulgerul s'arată înainte tr snetulu , a    i ru inea
 Înainte   telepci ni .

Pentru R i

Ve   *Rele*.

Pentru R v rsare

Ca apele, c nd să r vars   i umple tot c mpul d  apă.
 Ca riurile, ce să r vars  c nd zăpada p  mun i d  c ldur 
 s  topesce.

Pentru Răsboie

- 2715 Ca albinele la răsboi, când se bat pentru al lor roi.
 Ca la răsboi, nebuni întră 'n foc și înțelepți se folosesc.
 Ca pe câini amuți la răsboi.
 Ca răsboiul din casă, nici un răsboi mai rău.
 Ca răsboiul de slujbe, când se vind pe tobă, nici un răsboi
 mai rău prăpădesce țera.
- 2720 Ca cel cu sabia în mână, gata de răsboi.
 Răsboiele, ca pîrjolele, ce totă țera, și verde și uscată,
 pe câmpuri o topesce.

Pentru Răcoră

- Ca apa rece, ce răcoresce pe cel secetos.
 Ca cel ce se călătorește pînă pustietăți uscate, când găsește
 un izvor, cade, se lungesce, se întinde pe lângă el și-și
 răcoresce sufletul ce se topea de sete.
 Ca braga primăvara, țăi răcoresce sufletul.
- 2725 Se răcoresce, ca cel ce bea apă din fântână rece.

Pentru Răcnete

Ca răcnetul de leu s'aude.
 Răcnesc ca un leu.

Pentru Răni

- Ca cu gîrbaciul rănesce, când el bate la spete.
 Ca rana inimii, nici o rană mai grea.
- 2730 Ca cel ce se isbesce cu călcăile în pîntenii, singur el se
 rănesce.
 Ca cel ce se rănesce în pîtept, gâtul i se frînge, capul i se
 plăcă și ochii, vîrsînd șurube de sânge, îndată i se 'nchid
 pentru tot-de-una.
 Cu răni pe trup, ca din răsboi.

Pentru Răpire

Vezi Hrăpire.

Răpesc ca gața cu ghîarele.

Pentru Răsuflare

Răsuflă, ca calul când se bese.

Pentru Răspunsuri

- 2735** Cel ce răspunde fără a fi întrebat, ca porcul guț-guț răspunde neîntrebat.

Pentru Răspândire

Ca oile, ce se răspândesc, când lupii le năpădesc.

Pentru Răsplătire

Ca taurul (când țințarul ăl mușcă de nas) alérgă, sbiéră, se trântesce și nici un mijloc găsește a-î face răsplătire.
Ca furnica, cât de mică, răsplătesce cel ce o pișcă.
Răsplătirea, ca un cuțit cu dooă virfurî, ce vatēmă și pe cel ce se lovesce și pe cel ce lovesce.

Pentru Răstogolélă

- 2740** Ca pîetrele la vale se răstogolesce.
Ca butia, la vale când o răstogolesci, vine piste cap, până jos în vale.

Pentru Răsfățare

Ca un copil răsfățat.
Ca cea frumoasă la chip și mândră la față, se răsfăță.
Se răsfăță ca un ban mare în dooă chisele.

Pentru Rătăcire

- 2745** Ca oîa, când se rătăcesce din turma ei.
Ca rătăcirea la om, nimic alt mai greū.
Ca cel rătăcit, ce nu scie încotro s'apuce.
Ca cel ce se rătăcesce prin pustietăți.
Ca cel ce se rătăcesce prin munți și prin văi pline de păduri dese.

Pentru Rēcělă

- 2750** Ca o fântână rece, ce din piētră curge rece.
 Ca rēcēla la trup, ce îndată ël pătrunde.
 Ca rēcēla ce intră după nădușelă și iese ȳarăși prin nădușelă.

Pentru Răbdare și Suferire

- Omul fără răbdare, ca o candelă fără undelemn.
 Ca grătarul pē cărbuni rabdă.
2755 Ca răbdarea lui Iov.
 Ca cel între cȳocan și între nicovan rabdă.
 Ca cel ce rabdă la bice.
 Rabdă ca nicovanul, când se pun cu cȳocanele pē el.
 Răbdarea, când dă piste rēcōle, nu se mai pōte ținē, ca
 apa când se rēvarsă, orȳ-ce intȳlnește piste cap trântesce.
2760 Suferă ca cel ce dă cu mȳna în foc.
 Suferă pȳn' la pȳele, ca cel ce-l rade fără apă.

Pentru Rădăcinȳ

Ca pomul fără rădăcină, ce îndată se usucă.
 Ca rădăcina, ce se prinde tare dē pȳmȳnt.

Pentru Rȳuri

- Ca un rȳu, ce curge repede pē pȳetre.
2765 Ca rȳurile, când se varsă din vȳrful munȳilor, pē vreme dē
 plōfe, orȳ-ce în jos găsesc, tōte cu cȳrdul la vale le duc.
 Ca rȳurile, când curg din vȳrful munȳilor pē vȳi la vale,
 copaci mari scot din pȳmȳnt, pȳetre rostogolesc, una piste
 alta la vale le trântesc.

Pentru Rȳvnă

Ca pisica bētrȳnă, ce la șōrecȳ tinerȳ rȳvnesce.
 Ca scrōfa la ghindă rȳvnesce.

Pentru Rȳȳaitură

- Rȳȳaitura, ca o bēșȳnă pē gură.
2770 Cel ce rȳȳȳesce, ca un porc grȳȳesce.

Pentru Ricăitură

Ca găina la gunoiu ricăie.
Ca găina ce, ricăind, ș'a scos ochiș.

Pentru Rîmătură

Ca porciș cu botul rîmă.
Ca rîma, ce pē supt pămînt rîmă.

Pentru Rîncezătură

- 2775** Ca armăsarul, ce rînceză, când s'apropie dē iepe.
Ca armăsarul, ce rînceză, când simte asupra lui voinic
călăreș.
Rînceză ca un armăsar.

Pentru Rînd

- Ca cocoriș în rînd, când sē călătoreș.
Ca ostașii la rînd, când sē aședă la rēsboiș.
2780 Pē rînd, ca la móră.
Toș d'a rîndu dē la mic până la mare, ca dē la Vlădică
până la opincă.

Pentru Rîndurile

Ca rîndurēoa, ce mult grăiesce, dar nimic dē înțeleș.
Ca rîndurēoa, ce pîn case și subt strășiniș ăși face cuișul eiș.

Pentru Rîș

- Rîde ca un copil și când nu e dē rîș.
2785 Rîde unul dē altul, ca Tanda dē Manda.
Rîde ca nebunul, când ăși bate curul.
Cel ce rîde dē greșalele altuia ș'ale sale nu le vede, ca
dracul când rîde dē porumbe negre și pē el nu sē vede.
Dē rîș, ca o măimușă.

Pentru Rîdicare

- Ca o cracă, ce îndată se rîdică, când vîntul o plcă în jos.
2790 Ca o ramură, ce se rîdică, cum o lași din mână.
 Ca un nor, ce se rîdică dă la pămînt în sus în cer.
 Ca un răschitor se plcă ș'îndată se rîdică.
 Ca valurile mării, ce ca nisce munți se rîdică, când le bate vîntul.
 Ca vulturul, ce rîdică orî-ce în ghîare apucă.
2795 Ca vasul cu dooă mînuși, când dă una, când dă alta ăi rîdică.
 Ca vîrtejul dă vînt, ce rîdică în sus orî-ce găsesce pă pămînt.
 Ca cîma calului în vînt, ce se rîdică în sus, când alérgă fugind.
 Ca pașele, ce se rîdică dă cel mai mic vînt și sbóră în vînt.
 Ca pulberea, ce se rîdică din tropăitul cailor.
2800 Ca praful după pămînt, ce se rîdică dă vînt.
 Ca toporul, când ăi rîdică la tăiatul lemnelor.

Pentru Sarcină i Însărcinare

Cînd piste putință însărcinezi, tótă sarcina o pierđi, ca apa cînd piste măsura torni, tótă afară se varsă.

Pentru Sabie

Ca la răsboiă, cu sabia în mână.

Pentru Semeție

Ca o stîncă dă piétră, ce stă séméță împotriva celor mai mari vînturi.

Pentru Semne

- 2805** Ca calea păsărilor, ce nicî un semn, nicî urmă ne mai lasă în vînt.
 Ca cel ce face semn cu capul, dă priimesce saă nu.
 Ca cel ce se miruiesce, rămîne cu semn în frunte.
 Ca cel ce dă la semn, cu pușca chiorînd.
 Semnele ne-arată greșalele, ca scuțurile ce ne-arată gerul.

Pentru Sete i Secetoși

- 2810** Ca câinele când crapă dă sete, alérgă după apă cu gura
câscată, cu limba scósă d'un cot afară.
Ca cel secetos cu donița la gură.

Pentru Seci

- Ca o fântână sécă, unde géba alergî să te răcoresci.
Ca un isvor sec, ce dă mult a contenit.
Ca un os fără mēduvă, sec și fără nicî un gust.
2815 Ca un cuib sec.
Ca o tivgă sécă.
Ca un puț sec, ce dă dēmult s'a părăsit.
Ca un pîrîu sec, ce apă pē el nu sē mai vede.
Ca un sac sec, ce în cur nu póte stă.
2820 Ca un burduf sec, ce umflat nu-l mai veđi.

Pentru Siguranță

Ca cel cu dooă, mai sigur.

Pentru Silință

Cu silință cât dă mică, marî isprăvî săvîrșescî, ca picătura
cu pic-pic și pē piétră o mănâncă.
Cel ce pré mult sē silesce ășî pîerde sănătatea, ca po-
mul cu mult rod ășî pîerde rămurile lui.
Cel ce sē silesce din muncă nu lipsesce, ca cel ce jócă
pururea umblă.

Pentru Silă i Silnicie

- 2825** Ca sila dă curvă.
Cu sila, ca lupul.
Cel cu mijloce silnice, ca cel cu cioc și ghîiare.
Cel ce ieà cu sila, sē róde ca cu pila.

Pentru Simbrie

Cel ce opresce simbria slugiî, ca când i-ar rîdica sufletu
din pîeptul lui.

Pentru Simțiri i Nesimțire

- 2830** Ca idolii fără simțiri.
 Ca ceasornicul, ce ne arată ceasurile fără a simți.
 Ca cel din mormint, ce nici cum mai simte de ori-ce mare cinste.
 Simțirea la minte, ca sarea în bucate.
 Simțire ca de câine.
- 2835** Ceî nesimțitorî, ca când ar lipsi și când sînt de față.

Pentru Singurătate

Ca un copaciu când rămâne singur netăiat într'o pădure mare, ce de tot s'a tăiat.
 Cel singur, unde fie, ca o ffară în pustie.

Pentru Sócră i Socri

La noră socru ca un părinte, iar sócra ca un balaur.
 Sócra cu nora, ca pisica cu șorecele.

Pentru Sóre

- 2840** Ca sórele când se ivesce, tot întunerecul se risipește și lumina se măresce.
 Ca sórele după furtună, când se ivesce din nori.

Pentru Sörtă

Sórta omului, ca paliria, când în sus, când în jos curge.

Pentru Socotință

- Glasul celui fără socotință, ca urletul de câine.
 Socotința omului se schimbă ca o haună, ca să aibă pururea cu ce să-și petrecă vremea.
- 2845** Socotința la om, ca proțapul la car.
 Cel ce la nimic se socotesce, ca când ar dormi în veci, și cel ce doarme în veci ca un mort se socotesce.
 Cel ce mult se socotesce și mai nimic face, ca muntele ce, după atâtea munci, nascu un șorece, și acela orb.

Cine nu se socotesce, ca cel ce nu chioresce, la semn nu nemeresce.

Pentru Somn

- Ca iepurii, cu ochii deschisii dorme în somn.
2850 Ca somnul când cade pe ochi și 'ncepî a mijl din ochi.
 Ca somnul când coprinde pe cel obosit de muncă.
 Precum pătimim în somn când stomahul ni-se îngreoează,
 vrem să umblăm și nu putem să ne mișcăm, vrem să
 ne luptăm și mâna n'o putem ridica, vrem să vorbim
 și nu putem deschide gura.
 Somnul, ca vameșul, vieța pe jumătate ne-o dă la o parte.
 Somnul pe om l'adorme și ca un mort l'arată.
2855 Cel ce dorme fără vise, sémână ca un mort.
 Cine mult iubesce somnul, haînele după el curg ca aluatul.

Pentru Soróce

Ca frigurile cu soróce.

Pentru Sorbitură

Ca buretele pe apă sórbe.
 Sórbe ca din cafea.

Pentru Soție

- 2860** Cel fără soție, ca róta fără osie, nici cum se póte învîrți.
 Cel fără soție se 'nchide în casă singur, ca într'o pușcărie.
 Cel fără soție șade 'n casă ca într'o pustie.
 Dacă Domnul a făcut pe om cu soție, nici bărbatul fără
 muțere, nici muțerea fără bărbat nu póte să fie. Cine
 d'acésta fuge, ca când ș'ar tăia o parte din trupul său.
 Dăparte de soția ta, ca când te-ai depărtă de vieța ta.

Pentru Suitură

Veți Urcare.

Pentru Sugrumare

- 2865** Ca cel cu ștréngul de gât, se vede sugrumat.

Pentru Suliță

Ca c'o suliță în mână, stă gata să lovască.
Ca cel ce sulița împunge, piste cap aruncă pe cel ce lo-
vesce.

Pentru Sunete

- Ca olă spartă sună.
Ca clopotul cel spart sună.
2870 Ca leoica când ăi ăea puii din cuibul ei, sună, răsună răc-
netul ei prin munți, păduri și văi, de ăi sparge urechile.
Ca leul când răcnesc cu vînatul în gură, și munți și văi
răsună de urletul lui.
Ca sunetele de clopote, când trag pentru mort.
Ca tunetul de tunuri, când unul piste altul vine, după văi
și după ape, pîntre munți răsună, ca tunetele pe cer.
Ca sunetele de chioțe pîntre văi când răsună, s'aude de
dăparte într'o parte și într'alta.
2875 Ca sunetul de topore, când ciocănesc în pădure, ce de dă-
parte se aude.
Ca trăsnetul răsună.
Sună ca un clopot.

Pentru Supunere

Vîeța omului se supune la mîrte, ca lumina la 'ntînec.
Ca cel supus la jug.

Pentru Supărare

- 2880** Cel ce mult supără pe supușii lui, ca ciobanul ce pe țapi
mulge, în loc de lapte sânge scote.
Cel ce pe cel mai mare supără, ca cel ce dă cu călcăiul
în pintene, pe sine vatămă.

Pentru Surgunie

Ca mîrtea, ce te surgunesce de unde nu te mai întorci.
Ca cel surgunit dăparte de țera lui.
La cel mai mare palat fiind surgunit, ți se pare că ești
în îad.

Pentru Surpături

- 2885 Ca o cetate surpată.
Ca cel surpat, cu chinga pe sub mijloc.

Pentru Suferire

Vezi Răbdare.

Pentru Suflare

- Ca vînturile pe mare când vin cu vijălie, suflă, rupe pânzele și valurile le umflă.
Ca gura ce suflă și cald și rece.
Ca calul, când suflă pe nas.
- 2890 Ca pe nas suflă.
Ca suflarea ce aprinde și ȋarăși ea stinge.
Ca sufloiu, când suflă la cărbuni.
Ca bucele, când se umflă suflând în foc, ca să-l aprindă.
Ca dă vînt se suflă.

Pentru Suflet

- 2895 A sufletului bunătate, tocma ca o sănătate.
Ca un trup fără suflet.
Ca cel ce-și trage sufletul.
Corónă, dă nu va avé diamanturi pe ea, nu lucește nici dă cum, așa și sufletul dă nu va avé virtutea pe el.
La dobitoce, sufletul nesimțitor, ca o poftă firăscă; la om, sufletul mult simțitor, ca un duh mai presus dă fire.
- 2900 Precum prin oglindă fața omului se vede, așa și prin graiu al sufletului cuget.
Sufletul ca un vis se duce și nici cum mai vine.
Sufletul ca fumul pîere și nici cum se mai vede.
Sufletul se chinuiesce, când păcătuiesce, ca ceea ce pătîmesce dă cele mai mari munci la nascere dă copii.
Cel cu trup frumos și cu suflet spurcat, ca o corabie bună cu un corăbier nebun.
- 2905 Cel ce d'al seă suflet la bôlă numai ȋngrijasce, tocma ca corăbierul, ce în zadar se silesce când vijălia el găsesce.
După față și sufletul.

Pentru Sugere

Ca copilul cu dooă țîțe, când dă la una, când dă la alta
suge.

Suge ca o lipitoare.

Suge ca din olă.

Pentru Subțire

2910 Ca pojghița dă cĂpă subțire.

Ca pânza dă paigine subțire.

Subțire ca ața.

Subțire ca un ogar.

Subțire și mic, tocma ca un limbric.

Pentru Săvîrșire

2915 Orî-ce, până nu-î vine vremea, nu să săvîrșasce, ca copilul
ce, până nu-î vine vremea, nu să nasce.

Cine nu va să săvîrșască pricinî caută, ca cel ce totă ȝioa
cerne nevrînd să frămînte.

Cine dă dooă lucruri să apucă, nici una săvîrșasce, ca cel
ce gonesce doi iepuri nici unul prinde.

Pentru Săltare

Ca caii dă poște, ce saltă în vînt, când ăi bat la spete.

Ca copilul în pîntecele maicii sale saltă.

Pentru Sămînța

2920 Ca sămînța în pămînt, până nu putrețesce, nu odrăslesce.

Ca sămînța dă muștar, ce cea mai mică este, dar paful
lui crește cu mult mai mare dă orî-ce verdéță.

Sămînța streină, ca altoiul la pom.

Pentru Sănătate i Sănătoși

Sănătatea gólă, ca o olă gólă.

Sănătos ca tunul.

2925 Sănătos ca cel din spital.

Cel ce dă sănătatea sa nici cum îngrijasce, tocma ca cel ce singur el pe sineși omórá.

Pentru Săpătură

Ca via, ce cu cât mai adînc și mai des o sapi, cu atîta mai multe vase ęși umple dă vin.

Ca cînd ar săpă în pîetrá.

Pentru Săraci i Sărăcie și Scăpętași

Ca o vęduvă săracă, ce ęioa și nóptea cu furca în briu ęși hrănesce copiii.

2930 Ca o babă săracă, ce cóce porumb pe vatră.

Ca săracul, cînd îmbracă cămașă nouă, atunci face Pascele.

Ca săraci la pomană.

Ca sărăcia cînd se ține dă om.

Ca cei scăpętași dintr'o ęi pînă într'alta.

2935 Ca din cîur în dirmon, frămîntă pe săraci.

Săracul, orî-ce dobăndesce, cu aceea se mulțumesc, ca căprióra, orî-ce frunză găsesce, cu aceea se hrănesc.

Săracul, ca păsările, ce n'au nici jicnițe, nici ambare, dar pururea gălesc ore-ce dămăncare.

Sărac și mândru, ca o capră riósă cu códa în sus.

Ticăloșia la săraci, ca cursa la sóreci.

2940 Cei scăpętași, ca șapte frați pe un cojoc.

Cel sărac, la orî-ce întimplare, n'are frică dă nici o scăpętare, ca cel ce dórme pe pămînt, nici o frică are să cađă, cînd se întórce.

Cei scăpętași, cînd alérgă după haîne împărătesci, ca trențărósă, cînd ęicea că numai frigéoa ęi lipsia.

Cel sărac d'ajutorință are mare trebuință, ca cel bolnav dă sănătate.

Cel sărac și mândru, ca un păduche leșinat, ce în frunte se arată.

2945 Cel ce prîimesce pe săraci, ca un spital dă săraci.

Drumul sărăciei, mare ca dă car, iar al nenorocirei, nici ca o potecă.

Pentru Săritură

Alérgă sărind, ca lăcusta ológă, cînd sbóră sărind.

Ca apa la havuz, cînd sare în sus.

- Ca ȳeđiȳ dē frica lupilor sare.
2950 Ca oile sar ři jōcā, cānd cȳobanul priveghēzā.
Ca cocořiȳ cānd sē bat, unul ĩn capul altuȳa sare.
Ca cocořul, cānd sare pē lāngā gāinele sale.
Ca cāpriōra, cānd sare din pĳētrā 'n pĳētrā pē vĳrful mun-
ȳilor.
Ca purecele sare, cānd veȳ sā-l prinđĳ.
2955 Ca scānteelē dē foc, ce sare 'n tōte pāřile, cānd sgānderĳ
focul cu tēcĳunele.
Ca bēřicele, ce sar ĩn sus, cānd apa řierbe ĩn clocote.
Ca brōsca ĩn apā sare.
Sare ca mincea cānd o trāntescĳ.
Dintr'una 'ntr'alta sare, ca cāpriōra din pĳētrā 'n pĳētrā.

Pentru Sārutare

- 2960** Ca sārutarea ce Iuda dulce luȳ Hristos a dat.
Ca sārutarea dē řĳnřar, ce cu cāntece ne-o dā.
Sārutarea dē fāřarnic, ca muřcātura dē řĳnřar.

Pentru Sērbātorĳ

- Ca sērbātorĳ, ce ĩn dēřfātāřĳ petrec.
Ca sērbātorile, ce dē orĳ-ce muncā te popresce.
2965 Ca ĩn sērbātorile Pascelor.
Đile fāřā sērbātorĳ, ca un drum fāřā conac.

Pentru Sātulĳ ři Sāturat

- Orĳ-ce māncare saturā pē om, ca orĳ-ce apā stinge pē foc.
Ca copilul la řĳřa mumeȳ sale sē saturā.
Ca lipitōrea, ce dupā-ce sē saturā, cade jos.
2970 Ca lupul, ce nu sē saturā c'o micā 'mbucāturā.
Ca pāsēřile, ce-ařtēptā la arie, sā sē sature.
Sē saturā ca cel-ce bē ři mānāncā ĩn vis.
Sātul ca pescele dē apā.
Ca beřivul, ce nicĳ odatā sē saturā.

Pentru Sānge

- 2975** Ca leul cu gura plĳnā dē sānge, cānd mānāncā la vite.
Ca leul, ce numāȳ sāngele dē la multe vite suge.

- Ca măcelarul la măcelărie, ce în sânge înnotă.
 Ca sângele la măcelărie, ce curge neconținut.
 Ca sângele ce din vină sare, când lovesce cu lanțeta.
- 2980** Ca taurii când se bat și se lovesc în capete, cu cornele se găuresc și sângele pe gât, ca nisce surorile, curge la vale.
 Ca cel-ce 'i gâlgăiesce sângele pe gât, când more cădând cu fața pe pământ.
 Mâna ce varsă sânge, cea mai urită Domnului, ca cea mai nelegiuită.
 Se scaldă în sânge ca un lup, când sfășie miș și sute de oi și miei.
 Sângele nevinovat te sugrumă ca un gâde la cea mai înfricoșată a Domnului judecată.
- 2985** Ce mai mari celor mai mici sângele îl sug, tocma ca o lipitoare.

Pentru Săgeți

- Ca o săgetă muțată în otravă, ce când rănesce, nu se mai tămăduiesce.
 Ca o săgetă, ce trece pîn nori și nu se mai vede.
 Ca săgeta când s'aruncă și n'o mai poți popri.
 Ca săgețile când s'aruncă dintr'o parte și dintr'alta, să isbesc una cu alta sburând și vijiiind pîn vînt.
- 2990** Ca cel-ce dă cu săgeta, c'o mână ține arcul, cu alta trage de sföră, până ce se împreună capetele amîndoo, atunci slobođind săgeta, fuge, sboră într'o clipă, trecînd și vijiiind cu penele pîn vînt.
 Săgețile la răsboi, ca pîetra din nori, cade și se varsă.

Pentru Sirmanî

- Ca un copil sirman, ce în sinul maicii plinge, că n'are ce linge.
 Ca un copil sirman, ce în brațele maicii mai înainte se odihnia, iar în urmă nici p'o scorță se vede a ședé.
 Ca un copil sirman, ce la mumă-sa în pôle tot carne de miel mîncă, iar acum nici de cal carne n'are a mîncă.
- 2995** Sirmanul fără nădejde, ca o candelă fără undelemn.

Pentru Schimbare

- Ca luna, ce se schimbă pe tot césul și minutul.

Ca spițele la rótă, când una în sus, când alta în jos se schimbă.

Să schimbe ca o mască în felurimi de fețe.

Să schimbă la față tocma ca hameleon.

Pentru Scótere

3000 Ca pe dinte, cu clescele ăi scóte.

Pentru Scopiți

Cel scopit între muieri, ca claponul între găini.

Pentru Scormonelă

Cel-ce mult scormonesce pe sine mai mult vatămă, ca găina ce, mult scormonind, ochii ei ș'a scos.

Pentru Scorboroși

Ca un copaciú scorboros.

Pentru Scotocélă

Ca pe subt póle scotocesce.

Pentru Scoborire

Veđi Urcare.

Pentru Sculare

3005 Ca găina când clocesce, după ooc nu se scólă.

Ca calul, în dooă picere se scólă, când friul i-ăi stringi.

Ca cocoșul, ce te scólă din somnul cel mai dulce și la muncă te duce.

Ca când se scólă după somn, se frécă la ochi.

Ca muscele, ce se scólă cu mult mai de diminéță de cât oricine la mâncare.

3010 Ca bolnavul, din pat când se scólă după bólă.

Pentru Scumpi, Scumpete și Sgârciți și Sgârcitură

- Averea scumpului, când în pământ se 'ngrăpă, ca sora
când sub pământ se vîră, la nimeni nu mai luminează.
Sgârcitul, când ai apucat o para de i-ai luat din sînul lui,
ca când 'î ai fi tăiat o parte din trupul lui.
Sgârcitura ca o fiară inima te-o sfășie.
Nisipul cu cât mai mult se udă, co-atât mai mult se întă-
resce și se împietresce; așa și scumpul, cu cât mai mult
adună, co-atât mai mult scumpetea i-se măresce.
- 3015** Scumpetea pe scump ca o bolă îl muncesce.
Scumpetea pe scump ca pe cal cu friul îl ține.
Scumpul, ca măgarul, bogăție mare poate avea pe spinare,
îar de demăncare numai fân are.
Scumpul mila și îndurarea nici-cum le cunoște, că p'amîn-
dooe le privesce ca cel mai mare al lui vrăjmaș, când
gîndul șel pironizează numai la avere.
Scumpul trăiesce ca în pustietate, unde nici o demăncare
găsește.
- 3020** Cel pe pistele fire sgârțit, tocma ca un drac, nu-și aduce aminte
de nici un sărac.
Cel bogat și sgârțit tremură ca Cain, când scote paraoa,
chiar pentru a lui demăncare.
Buretele până nu-l storci, apă din el nici-cum scoți, așa și
de la cel sgârțit, până nu-î ieși cu sila, de bună-voie
nimic veți.

Pentru Scuturătură

- Ca calul, când se scutură de praf.
Ca pomul când îl scuturi, pomele ca ploaie cad.
- 3025** Se scutură ca Cain, când tremura de frică.

Pentru Scăpare

- Ca o dobândă turcescă, ce în veci nu scapi de ea.
Ca un armăsar când scapă din grajdul pe o câmpie mare,
alergă, rîncează, se scutură și sare fugind.
Ca lupul când scapă din gura căinilor.
Ca mielul, când scapă din gura lupului, mai mult mort de
cît viu.
- 3030** Ca pasărea din laț când scapă.
Ca porumbiș, când scapă de uliș ce-î gonesc.

Ca cel ce scapă din cursă, fuge, se duce, și înapoi nici cum se mai uită.

Ca cel ce scapă din foc, ars și pîrlit, de nu se mai cunoște.

Ca cel ce scapă de la judecată, gol și dăspușat, și d'a căștigat.

3035 Ca cel ce scapă de mörte dintr'o bółă förte grea.

Pentru Scăpătați

Veđi Sărac.

Pentru Scărpinătură

Ca cu țesala ăl scarpină.

Ca cel ce se scarpină de rîre.

Pentru Scântee

Ca scânteele ce ies din foc.

Pentru Scărțiitură

Ca șurupul vioriî, ce scărție, când ăl întorcî.

3040 Scărție ca carul neuns.

Scărție ca róta, când osia nu se unge.

Pentru Scriitori

Ca scriitoriî, cu condeful în mână și cu călimările la briu. Precum măcelarul piste puțință a nu se mânji de sânge și porcul de tină, așa și scriitorul de cernélă pe mână.

Pentru Slavă

Slava ca vîntul vine și se duce.

3045 Slava, ca sórele ce dăpărtéză orî-ce întunerecime, dar și învieză felurimî de vîermî.

Slava pentru cele din afară ca un vis se trece, iar pentru cele din lăuntru în veci se pomenesce.

Pentru Slabi i Slăbiciune

Ca cel ce-î numeri ósele dă slab.

Slab ca un ogar.

Cele slabe mult n'o duc, ca tivga, ce nu merge dă multe orî la apă.

Ceî slabi, ca o baligă móle, ce puțină plóie o móie.

3050 Cel slab cu cel tare, ca boul cu bivoul, anevoie trag la jug.

Pentru Slobodenie

Slobodenie fără lege, ca cea mai rea fíară, ce la nicî o lege sê supune.

Pentru Slujbe

Cu ce póte ăî slujasce, ca butia ce-î dă vinul ce are în-tr'insa.

Slujba îndelungată arată dăstoínicia omului, ca stégul cel mai vechiú voínicia ostaşilor.

Slujba sécă, ca o nucă costelivă.

3055 Slujba cea sécă, ca pâinea cea uscată, te sgârie la gât. Slujbele sê asemănă ca o haínă dă mască, ce astăđi o porî tu şî mâine altul.

Slujba mare şî sécă, ca o pungă turcască şî sermaia nem-ţască.

Ceî ce sê sgornesc din slujbe pentru netrebniíile lor, ca câniú când le légă bēşici dă códá şî le dă cu uídeo.

Cele mai mari slujbe pē lume sê 'nţeleg ca nisce vírfuri dă munţi mari, unde numai vulturiú şî víermiú pot ajunge.

3060 Fieş-care pentru slujba sa răspunde, iar nu pentru a altuía, ca cismarul pentru cisme iar nu şî pentru nádragi.

Cel în slujbă piste putinţă a nu-şî însuşi ceva din slujbă, ca cel ce-şî bagă mâna în miere piste putinţă a nu-şî linge degetele.

Cel cu multe slujbe, ca cel cu parte şî párticică.

Cine s'apucă dă dooē slujbe, ca cel cu curul în dooē lun-tre, în nicî una este.

Cine alérgă după dooē slujbe, ca cel ce alérgă după doi iepuri, nicî unul prinde.

3065 Cine fuge dă la slujbă rămâne fără dobândă, ca cel ce fuge dă la móră sê întórce fără mălaú.

Pentru Slugi

- Ca călugărițele, ce la biserică slujesc.
 Ca mâna cea dreaptă ăți slujasce.
 Ca tine nimeni ăți slujasce mai bine.
 Sluga, ca câinele, nu fuge de 'mbucătură ci de sburătură.
3070 Sluga, ca boul, nici cum pôte sluji, fără un bold bun.
 Sluga, ca măgarul, numai când bolesce, atunci nu-ți slujasce.
 Slugă însurată ca o cățea fătată.
 Slugile după stăpân, ca umbra după om.
 Ceea ce vede la stăpân sluga că se urmează, întocma și ea ca stăpânul urmează.
3075 Cel ce nu se slujasce singur l'ale sale, ca când s'ar scăr-pina cu unghiș streine.
 Sluga, ce schimbă mulți stăpâni, ca măgarul va da piste cel ce i va lua și pielea după el.
 Cel ce se slujasce cu cei mai învățați, ca când ar vârsă cel mai mult undelemn în casa sa.
 Cine-și sgornesce sluga cea credincioasă, ca cel ce-și sgornesce câinele din casa sa.
 Deosebire mare între slugă și stăpân, ca cerul de pământ.

Pentru Slăbiciune

Veđi *Slăbț*.

Pentru Spaimă i Sperietură

- 3080** Ca o potcă te spăimânteză.
 Ca o ȝogoriță te sperie.
 Ca lupul, când sperie pē oi și pē cioban.
 Ca de sbieretul leului când răcnesc, se sperie.
 Sē sperie ca leul de cucurigu cocoșului.
3085 Sē sperie ca de stafie.
 Sē sperie ca de geamală.

Pentru Spargere

- Ca ȝla, când se sparge și nu se mai lipesce la loc.
 Ca la pȝlele muntelui, unde isbind valurile, acolo se sparg, acolo rămân.
 Ca sticla, ce lesne se sparge.

Pentru Sperietură

Veđi *Spaimă*.

Pentru Spor

3090 După muncă și sporul, ca (după fus și mosorul).

Pentru Spulberare

Ca praful dē vînt sē spulberă.

Pentru Spumă

Ca un balaur, cu gura dē spumă.

Că vinul dē șampanie, ce umple paharul dē spumă.

Ca leul cînd sē mînie, gura dē spumă i sē umple.

3095 Ca spuma ce sē face pē țermurile mării, cînd valurile bat în ele.

Cu gura plină dē spumă, ca un cîne turbat.

Cu spuma la gură, ca un clăbuc dē săpun.

Pentru Spălătură

Ėl spală ca p'un mort.

Sē spală pē mîini, ca Pilat dē Hristos.

Pentru Spînzurare

3100 Ca Iuda, ce singur el s'a spînzurat.

Ca mîelul, ce dē picerele lui sē spînzură, cînd ėl belesce.

Ca scuțurile pē la strășini, staū spînzurate.

Ca cel spînzurat, ce-ĭ atîrnă picerele.

Pentru Stare

După mórte starea omului sē vede, ca apa după ce scade,
atunci sē vede ce pesce este.

Pentru Statornici

- 3105** Statornic ca o lumină dă césornic ce stă spînzurată și pururea se mișcă
 Statornicul, ca o pîetă grozavă, ce cu anevoie se mișcă din locul ei.

Pentru Stég

Ca un stég, ce filfăie în vînt.
 Ca un stég, ce dă departe se vede.
 Ca nebunul cu stégul în mână.

Pentru Stingere

- 3110** Ca candela când i se isprăvesce untul-dě-lemn, se stinge.
 Ca fumul se stinge, când dă vînt se risipesce.
 Ca focul dă apă se stinge.

Pentru Stoarcere i Storcătură

- Ėl storce ca o lămăie, până-î curge zéma tótă
 Ėl storce ca p'un burete.
3115 Se storce ca un tesc.

Pentru Stomah

Stomahul, ca móra, ori-ce puî în coș, îndată mistuiesce.
 Stomahul, ca mora, când n'are ce măcină, atunci se strică.

Pentru Stufosi

Ca o pădure stufosă, unde ȓioa ca nótea se pare.
 Ca busuiocul dă stufos.

Pentru Stăpâni i Stăpânire

- 3120** Ca ceî ce-și pierd pē stăpânul lor, se risipesc.
 Când stăpanul va cădē, ai seî nu se vor mai sculă, ca copaciul când cade, ramură verde nu se mai vede.

Când stăpânul cade, slava casei pîere, ca sórele când se culcă, lumina i se 'ntunecă.

Când stăpânul nu priveghéază, norodul dă jěfuitorî rău se prăpădesce, ca cîobanul când dórme, lupul pě oî le adórme.

Când stăpânul priveghéază, norodul se 'nveselesce, ca cîobanul când priveghéază, oile sar și joc.

- 3125** Precum la albine unele împung fără a munci la roiú, și altele tără nici un ac umple uleiú dă mîere, așa și la stăpânire, unî bat și rău căznesc, fără a munci cătuși dă puțin, și alții obosesc în muncă pentru cei ce se odihnesc.

Până ce stăpânul trăiesce, mult rod se vede 'n casă, ca rădăcina, până e sănătósă, multe frunze se vęd în vírf. Stăpâna când lipsesce, slugile jócă în mărăcinî, ca pisica când lipsesce, sóreciî jócă pîn casă.

Stăpânirea ca corabia, cu cât măi mare, cu atăt măi anevoie se ocărmuiesce.

Stăpânul când cade, toți ai casei se poticnesc, ca copaciú când cade, crăcile i se întind jos pě pămînt.

- 3130** Stăpânul când pîere, casa i se prăpădesce, ca boul când móre, jugul i se rěpune.

Stăpânul când pîere, slugile se 'mprăstiesc, ca păstorul când pîere, oile se risipesc.

Stăpânul pě slugi ține, iar nu slugile pě stăpân, ca rădăcina pě rămurî, iar nu rămurile pě rădăcină.

Stăpânul strașnic cu îndurare, ca sulíța cu bold timp.

Stăpânul cel cumplit, la cea măi mică mișcare, dă sine se închide în palatul său, ca într'o pușcarie.

- 3135** Stăpânul cel bun, ca păstorul cel bun, ce priveghéază și đioa și nóptea.

Stăpânul cel bun, ca păstorul cel bun, ce tunde dar nu belesce.

Stăpânul cel bun, ca muma cea bună, ce nu întréabă pě copii dă le este fóme, ci le dă să mănânce fără a-î întreabă.

Stăpânul cel bun tocma ca albina, ce d'o parte cu acul rău te 'nfricoșéază, și dă alta cu mîierea mult te îmbuîbéază.

Stăpânul cel bun dăosebesce pě slugi, ca cîobanul pě capre din oî.

- 3140** Stăpânul, dator pentru toți ai săi supuși cuvînt să dé fără greșală, ca cîobanul pentru oî.

Cea măi mare stăpânire făr' o bună cărmuire, ca corabia cea măi mare făr'o bună cărma, îndată se cufundă.

Doi stăpânî p'un lucru, ca doi inși p'o sfóră, anevoie pot jucă.

Pentru Stătătură

- Ca oile pe câmp staă.
 Ca o corabie, ce fără angheră nicăiri póte stă.
 3145 Ca o suliță înfiptă stă.
 Ca oul în cur, ce nică cum póte stă, până nu-l veă sparge.
 Ca un ou în cuibul seă stă.
 Ca un ștejar bătrân când vînturile el bat, frunzele-ă cad la pămînt, crăcile i se frâng, rămurile i se rup, iar el înțepenit cu rădăcina în pămînt, stă neclintit, nică vrînd să scie dă vînt.
 Ca un stîlp stă neclintit.
 3150 Ca un buștén stă și nică cum se mișcă.
 Ca undelemnul pe d'asupra apeă stă.
 Ca în vîrful cuțitului stă.
 Ca în răspântie stă, nesciind încotro s'apuce.
 Ca clăile dă fîn pe câmp staă.
 3155 Ca căprióra pe pîetre, în vîrful picerelor stă.
 Ca la tejghea, ca să nu măă stea.
 Ca móra când ăă ăea apa, stă din măcinat.
 Ca murele pe mărăcină staă.
 Ca nodurile la copaci staă pîmprejur.
 3160 Ca paharul fără fund, nică cum póte stă.
 Ca păsările pe crăci staă.
 Ca slăbănogul în cără stă.
 Ca stogurile dă grău la ariă, staă pîmprejur.
 Ca taurul între vacă stă.
 3165 Stă nemișcat ca o stâncă dă pîétră, ce vînturile și apele în zadar o bat.

Pentru Streini, Streine i Streinătate

- Ca un strein în streinătate, ce nică o nădejde are.
 Ca în streinătate, unde pe nimenă cunósce.
 Ca cu lucru strein, nică odată sigur și cu mare grijă.
 Ca păsările streine, ce vara vin și ăerna se duc.
 3170 Ca cióra când s'a dus cu pene streine la balul dă păsări,
 unde fie ce pasăre luându și pana sa, ce o împrumutase,
 rămase cióra cióra.
 Precum tu veă urmă c'un strein în casa ta, așa și altul cu tine în streinătatea ta.
 Precum fumul din uleiă pe albine le scóte, așa și streiniă pe pămîntenă din lăcașurile lor.

Pentru Strigare

Ca ursul când  i  ea pui  din cuibul lor strig , sbiar  d  s'aude pin t te v ile  i prin mun i.

Ca g scele c nd g r esc, strig  cu sgmot mare  i nic  cum să  n eleg.

3175 Ca sgomotul d  osta i, c nd cu strigăte năvălesc.

C nd to i strig   i nic  unul ascultă, ca c ni  c nd unul la altul latră  i nic  unul aude.

Strig , sbiar   i răcnesce, ca un le  c nd să rănesce.

Strig  ca un măgar.

Cel-ce strig  la cei ce nu-l ascultă, ca c nele ce latră t t  n p ea la lună.

3180 Cine mai pu in scie, acela strig  mai tare,  i r ta d  la car, care e mai pr st , aceea sc r ie mai tare.

Pentru Stricăciune

Ca varza, p n  nu să strică, nu să acresce.

Pentru Stripeziciune

Ca cel ce i să stripezesce din i, c nd m n nc  agurida.

Pentru Stropitur 

Ca stropiturile d  pl ie, c nd plou  mărunt.

Pentru Strălucire

Ca o diademă d  pietre scumpe str lucesce.

3185 Ca luc ferul d  nópte str lucesce.

Ca fulgerul str lucesce.

Pentru Str mb tate

Cu strâmbătatea pururea gre esc , ca p  calea str mb  în vec  te r t cesci.

Pentru Str ns tur  i Str ngere

 l str nge ca ursul în bra e, p n  ce  i  ese ochi .

 l str nge ca la t sc.

- 3190 Ca albinele, când strîng mîere dulce după florî.
 Ca albinele la roiû sî strîng.
 Ca oile la stîna sî strîng.
 Ca vulturiî la stîrv sî strîng.
 Ca chinga, ce strînge mijlocul omului.
- 3195 Ca cîiniî pî lîngă ôse sî strîng.
 Ca cîiniî după cîtea sî strîng.
 Ca lanţul, ce dî gât strînge.
 Ca muscele la scîrnă sî strîng.
 Ca puîî pî lîngă cloşcă sî strîng.
- 3200 Ca scîndurile, când le strîng cu scôbe mariî şî tariî.
 Ca tortul, când sî strînge după fuse pî mosor.
 Ca tortul pî ghém sî strînge.
 Ca furnica la moşoroîu strînge.
 Cu cîte puţin strîngînd mare claîe dobîndescî, ca furnica
 cu paîele moşoroîu mare face.
- 3205 Sî strînge ca aţa când sî sucsce.
 Strînge la cîmară, ca albina la roiû.

Pentru Sfat

- Ca sfatul la orî-cine, nimic alt maî greû sî pare.
 Când daî sfat unuiî nebun, ca când aî cântă la urechea
 unuiî surd.
 Sfatul celor tinerî, ca sôrele dî iernă, ce mult luminéză
 dar puţin încîlîdesce.
- 3210 Cel ce sfat nu priimesce, tocma ca corabia cea fără nici
 o cîrmă.

Pentru Sfadă

- Ca sfada pentru muîerî nici o sfadă maî urîă.
 Ca furnicile, când sî sfădesc pî un lemnîşor uscat.
 Ceî micî cu ceî mariî când sî sfădesc, ca gîrlile cu marea
 când sî întrec.
 Ceî ce mult sî sfădesc pentru lucrurî dî nimic, ca găina
 ce mare gîlăgie face pentru un ou dî nimic.
- 3215 Sî sfădesc, ca ceî ce sî cîrtă pî umbra măgarului.

Pentru Sfială i Sfişî

Veđî *Fricoş*

Pentru Sfărâmare

Ca stâncele de pîetă pînă apă și pe maluri, ce sfărîmă și sdrobesce orî-ce pe ele se ivesce.

Pentru Sfirîitură

Ca fleica pe cărbuni, ce sfîrîtesce, când se frige.
Ca herul aprins, în apă când el bagî, grozav sfîrîtesce.
Sfîrîte ca oțetul pe cărămidă caldă.

Pentru Sfirșire i Sfirșit

- 3220** Ca omul când se sfîrșasce, d'abîa pîuiesce.
Ca undelemnul din candelă când se sfîrșasce, lumina nu i se mai ivesce.
Ca candela când e pe sfîrșit.
Ca la sfîrșitul vieții, când în zadar se căiesce.
Ca flórea când o calcî în ȓioa ce se ivesce, tot într'acea ȓi se și sfîrșesce.

Pentru Sfășîitură

- 3225** Ca o óie când de lupî se sfășîie, trăgînd cu dinții, unul dintr'o parte și altul dintr'alta.
Ca pânzele corăbiei, când se sfășîie de vînturi tarî pe mare.
Ca muîerea, când se sfășîie cu unghiile pe obraz, de mare necaz.
Ca cíora cu ghiarele sfășîie și rupe.

Pentru Taîne i Taînicî

- Êși păzesce taîna de joî pînă mai apoi, tocma ca o muîere.
3230 Taîna ca butia, cum o miscî de loc merge d'a rîstogolu nepoprit în jos.
Taîna când trece de la unul la altul, ca când ai dat'o în gură de telal.
Taînic ca muîerea.
Cel ce nu-și păzesce taîna sa, ca beșina, cum êși íea vîntul seú îndată rîsufliă.
Cine-și dîscoperă taîna sa, ca când și-ar fi dat cheia în mîna altuîa.

Pentru Tari

Veđi *Tărie*.

Pentru Temere

- 3235** Ca viermele la lemn, temerea la inimă.
Temerea, ca rugina pe her, te mănâncă pe nesimțite.
Temerea la inimă ricăre, ca găina la gunoiu.

Pentru Temere de Dumneđeu

Nici o scăpare fără smintelă ca temerea de Dumneđeu.

Pentru Tinere, Tineri i Tinerețe

- Vięta tinerețelor ca umbra ce trece, că n'apuci s'o veđi, și
peșin o pierđi.
- 3240** Precum copilul ce adună pietrocele, cum vede altele mai
frumóse, lépědă pe cele-lalte și stringe alte pietrocele, și
așă urmând lépědă mai pe tóte; așă și tineri cu frumu-
sețele.
- Tinerețele infocate, ca nisce friguri necurmate.
Tinerștele la om vin și se duc ca un vis și nici o urmă
ne mai lasă în urmă.
- Tinerețele la orî-ce ca o beție fără trezie.
Tinerețele se trec ca florile după câmp.
- 3245** Tinerețele fără frumusețe, ca frumusețea țără nurî.
Tinerețele frumóse, dar tocma ca o flóre se veștejesc cum
înfloresc; iar bătrânețele cinstite, dar cu multe nevoințe
pe lume se chinuiesc.
- Tinerețele ce nu sânt întemeiete pe nici o sciință, pururea cer,
ca bolnavul orî-ce-i este împotrivă.
- Tineri orî-ce urmăză fără cea mai mică socotință, ca zidarul
ce zidesce fără nici o cumpěnă.
- Tiněra sbórá când la unul când la altul, tocma ca un flu-
ture dintr'un copaciu într'altul.
- 3250** Tiněra, ca o rotă, orî încotro voiesce, într'acolo se întórce.
Tiněr cu tiněrá, ca dooě flori gemene.
Tiněr lângă tiněrá, ca pafele lângă foc.
Flórea tinerețelor, ca florile câmpului, aci le veđi aci le pierđi.

Pentru Tirani i Tiranie

Tirania depărtéază pē părinte dē copil, ca năprasnica bólă a ciumii.

- 3255** Tiraniî sē socotesc ca o ciumă între oameni.
 Tiranul cu o lege numai nu sē înfrinéză, ca butia cu un cerc numai nu sē légă.
 Sufletul dē tiran, ca cea mai crudă hiară.

Pentru Tócă i Tocătura

Ca tóca în pădure, ce dē departe sē aude.
 Ca tóca turuiesce.

- 3260** Ca tóca, ce nu mai tace.
 Ca tocătura la cuhnie.

Pentru Toiege

Ca cu toiege la falangă.
 Ca toiașul lui Moisi, ce pē mare a despărțit'o.

Pentru Tocătura

Vedî Tócă.

Pentru Topélă, Topire, Topitura

Ca zăpada dē iernă, cât dē mare fie, cum dă în primăvară, sē topesce dē căldură și nu sē mai vede în urmă.

- 3265** Ca cēra pe foc se topesce.

Pentru Tornătura

Ca când tórnă cu vadra.

Pentru Tundere

Ca óla când o tunde.
 Ca chelul, ce lesne sē tunde.

Pentru Turburați i Turburări și Turburători

Ca marea dē vînt sē turbură.

- 3270** Ca cel turburat, ce din ochi scânteie scôte, iar din gură-
o suflare, ca un vînt dă vijelie.
Turburarea norodului, până nu va stă, nu-î cunoscî folosul
ei, precum ş'într'o apă turbure, până nu se va limpezi,
nu-î potî cunósce fapta ta.
Turburat ca un câine turbat.
Turburătorul, ca Crivêţul, ce linişte pē mare nicî cum ne
arată.
După orî-ce turburare curînd şi linişte mare, ca şi seninul
pē mare după furtuna cea mai mare.

Pentru Tufe

- 3275** Ca o tufă cu mulţime dă frunze în vîrf.
Ca nisce stejarî tufoşî, ce crăcile lor' pîn prejur în chip dă
corturî le întind.

Pentru Tunuri

Ca tunurile, când dētună şi bubuiesc în bătălie.

Pentru Tăiere i Tăietură

- Ca o sabie ascuţită p'amîndooē părţile, taie fără greşală
într'o parte şi într'alta.
Ca viţa cea bătrână, ce din rădăcină se taie.
3280 Ca cósă, ce taie până la pămînt orî-ce înainte găsesce pē
pămînt.
Ca copaciul când se taie, crăcî nicî cum mai dă din el.
Ca cu fôrfecele taie.
Ca cu herêstrêul taie.
Ca cărmaciul când taie valurile mării tocma d'a curmezişul.
3285 Ca paiele, ce se taie dă cai cu picerele, când se învîrtesc
la ariie.
Ca piētra dă ascuţit, ce pē cuţit êl face fôrte tăietor, iar
ea nicî cum pôte tăia.
Ca pânzarul, când taie fîrele dă la pânză, câte unul unul.
Ca măcelarul, când taie fără milă şi îndurare.
Ca cel cu secera în mână, stă gata să taie.
3290 Ca gélatul când la capete taie, trupurile îndată jos la pă-
mînt cad.

Pentru Tăvălitură

Ca calul pe spate se tăvăleşce.
Ca porcul în tină se tăvăleşce.

Pentru Tăcuți

Vedă *Tăcere*.

Pentru Tărie și Tari

- Ca abanosul de tare.
Ca un stejar de tare.
3295 Ca porcul mistreț de tare.
Tare ca oțetul.
Tare ca pîetru.
Tare ca herul.
Ce țări pe cei slabi, ca focul pe cele uscate, lesne le topește.
3300 Cel tare cu cel moale când se împreună, ca vinul cu apă când se amestecă, puterea ș'o pierde.

Pentru Tăcere și Tăcuți

- Tace ca un mut.
Tace ca în pustietate.
Tace ca peștele.
Tăcerea ca o cheie la cei din urmă se socotesc.
3305 Tăcerea ca o cămară de тайне se înțelege.
Tăcerea la muieră cel mai mare dar, că ca un léc de li-niște în casă se socotesc.
Cel tăcut și smerit, ca apa cea lină ce îndată te înșală.
Cel ce nu știe să tacă, ca toacă când tocă.
Cel de tot tăcut, tocmai ca un mut.

Pentru Tâlmaci

- 3310** Tâlmaciul prost, ca o slugă proastă ce nu știe cum se spune ceea ce de la stăpân aude.

Pentru Tîrire

Ca un verme pe pămînt se tîrăsc.

Ca cȳda d  vulpe, ce să t rasce după ea.
Ca p  vinovat, cu lan ul d  g t  l t rasce.

Pentru Trai 

- Or -cu cine vei tra i, ca acela vei i i.
3315 Ca un bogat că tra im, nici cuu bine putem  ice, iar ca
 un sărac, f rte ad v rar.
 Ca în culcu ul s  , nici în palatul împărătesc tra iesce mai
 bine.
 Ca vițelul la ora  tra iesce.
 Ca visla ul cu lopata în m n  tra iesce.
 Ca găina la m r  tra iesce.
3320 Ca pescele în apă tra iesce.
 Tra iesce ca paraoa în punga s racului .

Pentru Tragere i Trăsătură

-  l trage la el, ca magnitul p  her.
 Ca visla ul, ce la lopată trage.
 Ca chihlibarul, c nd să fr c   i trage p rul ce dă el să
 atinge.
3325 Ca cu scripe ul  l trage în sus  i în jos.
 Ca pescele c nd îl trage cu plasa din ap'afară.
 Ca picerele c nd să 'ncurc  d  burieni în apă, te trage
  n fund cu tótă a ta putere.
 Ca cel ce trage d  m rte.
 Ca boul la jug trage.

Pentru Tremur tur 

- 3330** Ca  epurele tremură d  or -ce frunză, c nd să mi c .
 Ca  ia înaintea lupului tremură.
 Ca c inele p  l ng  le  tremură.
 Ca porumbița, c nd tremură d  frica uliului pentru puii ei.
 Ca slăbănogul c nd  i tremură picerile.
3335 Tremură ca Cain d  frica Domnului .

Pentru Tren er se

S  socotesce tren er sa că este  i ea jup n s , ca v ermi 
  ntre   rpi .

Pentru Trecere

Ca o potecă pînă vîrful munților, pînă unde cu frică treci.

Ca căscatul, din gură 'n gură trece.

Ca polița, din mână 'n mână trece.

3340 Ca pînă vad trece.

Ca spuma după apă se trece.

Ca fulgerul ce într-o clipă trece.

Ca floarea, ce se trece împreună cu ȳioa.

T te trec t re, ca ȳioa d  ȳer .

Pentru Treb 

3345 Gras  i frumos, dar d  trebă p  jos, tocma ca un clapon.

Treb  ca polița, c nd o trimiți din m n  în m n , z bovesce la plată.

Pentru Trebuința

Trebuința p  toți ne ține unul de altul legat, ca un lanț bine lucrat.

După trebuiņ , în zadar alergăm după cele d  trebuiņ , ca cel ce merge la m r , după ce lipsa  l om r .

Pentru Trimitere

 l trimite d  la unul la altul, ca polița din m n  'n m n .

3350 D  la unul la altul  l trimite, ca p  Hristos d  la Ana la Caiafa.

Pentru Trop itur 

Ca caii c nd alérgă  i din picere trop iesc.

Ca trop itura d  caii.

Pentru Trosnitură i Trăsnete

Ca un lacăt, c nd trosnesce.

Ca copacul c nd cade, trosnese unde se fr nge.

3355 Ca gh eța c nd se rupe, trosnesce.

Ca crăcile d  copaci cele uscate, c nd le bate v ntul, trosnesc  i se fr ng din t te părțile.

Ca trosniturile dă foc când s'aprinde vre-o casă, trosnesce
și plesnesce.

Ca trăsnetul trosnesce, ce dă departe se aude.

Ca trăsnetul când cade din nori, trosnesce și plesnesce.

Pentru Trăsătură

Vezi *Tragere*.

Pentru Trăsnete

Vezi *Trosnitură*.

Pentru Trântitură

- 3360** Ca cel ce-l ȳea dă p r și-l tr ntesce la p m nt.
Ca cel ce se tr ntesce cu curul d  p m nt, c nd cugetul
 l bate l'al său sc rnav g nd.

Pentru Fal 

S  fălesce ca un măgar, c nd îl  mpodobesc  cu aur și cu
argint.

S  fălesce ca ma mu a, c nd te faci să ri i d  ea.

Pentru Fapte

Or -ce faptă te p t z , ca oul ce te pic , c nd din el
m n  că.

- 3365** Slava, lauda și cinstea se  in după fapte bune, ca umbra
după om; c nd în între merg, c nd în urmă, dar d  ele
nici cum se d p rt  .

Faptele cele rele, d  ce le sg nd r , mai mult te vat m ,
ca sc rna, d  ce o scormonesc , mai mult pute

Faptă ur t  și să nu s'au  , piste put n , ca un foc să
facă și fum să nu se vadă.

Fapta te arată  ocma ca într'o oglindă.

Fapta după minte umbla, ca umbra după om.

- 3370** Faptele cele bune p  om  mpodobesc , ca dichisurile p 
casă.

Faptele după cuget, ca umbra după trup.

Pentru Facere dă bine

Omul se trage cu facere dă bine, ca peșcele cu undița.
Facerea dă bine în inimă se 'nfige, ca un steg dă veselie.

Pentru Fericire și Fericiți

- Ca cel ce în vis numai, bine fericit și dă toți cinstit.
3375 Precum cerul țără nori anevoie a se vedă, așa și ori-ce
fericire țără o mică mahnire.
Fericiți cei-ce miluiesc, că precum miluiesc așa se vor milui.

Pentru Fermecați și Fermecătore

- Ca o fermecătore, ce și apele închegă, și vînturile le risi-
pesce, și lumina o întunecă.
Ca un fermecat, la toate plecat.
Ca un fermecat, ce nici aude, nici vede, nici simte ce i
se face.
3380 Ca inuierele cele fermecătore, ce unde te dore, acolo te
pipăie.
Fermecătorul, ca un idol, ce ochi are dar nu vede, urechi
are dar nu aude, picere are dar nu se mișcă, cap dăstul
mare are dar fără creeri într'insul.
Fermecatul, ca melcul cu corne în cap, ce toți le vede,
afară dă el.

Pentru Fete

- Ca o carne spre mâncare la cel ce nu cunoște nici mîtelul
nici oia, fetele se dau.
Ca o fată, ce dă fată cu minte curată în lume se arată.
3385 Ca fetele când se gâlcesc, una pe alta se ponosluiesc.
Ca fetele la horă alergă.
Precum fata se crește în casa părinților ei, așa va și urmă
în casa bărbatului ei; d'aceea poți ghici ce fel dă fată
va eși
Fata cu noroc ca ceea ce a ȝis: «*Fă-mă mamă cu noroc
și m'aruncă 'n foc*».
Fata la vremea ei, ca mîierea în fagul ei.
3390 Fata mare sîmîenă cu un cal neînvățat.
Fata mare fără feciorie, ca un ou spart în cur.
Fata trecută la vîrstă, ca o prună fîoșcîită.

Fata frumoasă, ca o 'mbucătură grasă.
Fata după mumă, ca proba după pânză.

3395 Fata ca mama.

Fetele se înşală cu glumele tinerilor, ca păsările cu laţurile.
Fetele fără greşală, ca mîciî fără prihană.
Cinstea fetei ca zăpada, dacă odată se topesce, albăţa nu
i se mai vede.

Pentru Feciorie

Ca fecioria fetei, nimic alt mai sfânt, nici mai scump, nici
mai cinstit pe lume.

3400 Nimic mai frumos în lume ca faţa fecioriei.

Fecioria se încinge cu mintea ca cu un briu, şi briul fecio-
riei, cinstea ei se înţelege.

Pentru Feţe

Ca o faţă albă, ce bucurie şi veselie arată.

Ca o faţă neagră, ce întristare arată.

Ca o faţă roşie, ce de departe isbesce la ochi.

Pentru Fierbere

3405 Ca apa la foc când fierbe în colcote, scote mari băşici.

Ca cazanul pe foc, când fierbe la pomană.

Fierbe ca oia la foc.

Pentru Filosofi i Filosofie

Filosofii când tac, ca pietrele cele scumpe, ce de nici un
folos sînt până ce în pămînt stau ascunse.

Filosoful când rîvnesc l'ale treptelor cinste, ca când s'ar
urcă în jos, scoborîndu-se în sus ; că orî-ce cinste, fie de
trepta cea mai naltă, cu mult mai jos se 'nţelege de
cinstea filosofiei.

Pentru Filotimie

3410 Filotimia la om, ca aripile la păsări, c'aci te urcă, aci te
scoboră.

Pentru Fôme i Fômete

Ca un câine leșinat ce mōre dē fōme.
 Ca lupul, ce cu cât mai mult mănâncă, cu atât mai mult
 ȋ-e fōme, că inghite neamestecat.
 Ca fōmetea nimic alt te chinuiesce mai rău.

Pentru Foc

- Ca văpaia dē foc, când ȋese din paie.
3415 Ca pita la foc.
 Ca focul când sē dă dē dooē părți d'odată la o pădure
 uscată, indată o veđi aprinsă din tōte părțile.
 Ca focurile pē munți, ce dē dēparte sē vēd, când cȋobaniȋ
 le aprind pē lângă stănilor.

Pentru Folos

- Ca apa rece la cel ce dē zăduf sē arde, mult ȋi folosesce.
 Ca o cumpenă albă la o zidire albă, ce nimic nu folosesce.
3420 Ca biciul la cal și boldul la boū, dē mare folos.
 Cine bagă 'n foc pē alții și el sē folosesce, ca cel ce stringe
 carbuni cu mâna altuia, nicȋ sē mânjasce, nicȋ sē arde.

Pentru Fugă, Fugere

- Ca o muierē, ce fuge indată din rēsboiū
 Ca argintul viu fuge.
 Ca o pasēre fuge sburând.
3425 Ca un cal când s apă din ham, fuge necontentit.
 Ca un cursar, ce fuge pē apă și pē uscat, când dupē urmă
 sē gonesce.
 Ca vitele ce fug ș'alergă, când dă strechea în ele.
 Ca căpriōrele, când fug sārind dē frica vinătorilor prin văi
 și prin păduri, prin ape și prin munți, ca prin cea mai
 mare câmpie.
 Ca cânele când ȋi atirnă bēșica dē cōda, fuge cât pōte
 sarind
3430 Ca cânele când ȋi dă din gură cu uideo, fuge cu cōda
 între picere.
 Ca căptrea, ce fuge ca o săgētă, când lopețile o bat pē apă.
 Ca lupiȋ când ȋi gonesc căniȋ și vȋnătorii, fug ca nisce
 turbați.

- Ca lupii, ce sar și fug piste garduri, piste șanțuri, când
în gónă mare, ăi ăa după urmă.
Ca lupul, când fuge cu mielul în gură.
3435 Ca pescii cei mici când fug de cei mari, cu gândul să vîră
pîn găuri, pîn pietre și pē subt maluri.
Ca porumbița când fuge și pîn gauri se ascunde de uliul,
când o gonesce.
Ca puii de găină, ce fug și se risipesc de gaia, când vine.
Ca puii de cerb, fug și se duc, când ăi gonesc căini.
Ca cel ce de puii de giol, fuge.
3440 Ca de néga-réoa fuge.
Ca de cîumă fuge și nu se mai întorce.
Ca dracul de tāmăie fuge.
Ca șorecele, ce fuge de casă pustie, că n'are ce mîncă.
Fuge ca de catagrafie.

Pentru Fulger

- 3445 Ca fulgerul, ce într'un minut se vede și într'un minut se
pierde.
Ca fulgerul, din nori când iese strălucind.
Ca fulgerul, ce de la răsărit până la apus se vede.

Pentru Fum

- Afumat ca o spată la fum.
Ca un nor de fum plin de scântee, ce se ridică nóptea
din pîrjole, fumul se vede roșînd, iar scânteele luminând
ca nisce stele pē cer.
3450 Ca fumul la ochi ustură.
Ca fumul cel gros, ce întunecă și lumina sórelui.
Ca fumul ce se vede ca o negură de nori, ce iese dintr'o
cétate nóptea când arde.

Pentru Fund

Ca uleiul cu fundul în sus, tóte d'andăratele se pun.

Pentru Furat

Ca cel gol, ce nici o frică are să-î fure haînele.

Pentru Furioși

- 3455** Cel furios, ca plôia cea repede, curînd ăi trece mânia; iar cel tăcut, ca plôia cea mărunță, ține mai mult.
Cel furios mânia îndată ș'o potolesce, după ce p'e om căznesce, șa șarpele, după ce otrava ș'o varsă.
Cel furios se turbură ca un leu, când se mănă.

Pentru Furtune

- Ca sórele după furtună când iese din nori, furtuna se risipesce și nu se mai vede.
Ca furtuna p'e mare, ce într'un minut totă marea o turbură, d'e nu mai veđi alt nimic d'e cât munți d'e apă.

Pentru Fugere

Veđi *Fugă*.

Pentru Fuduli

- 3460** Cel fudul se umflă d'e cinstea ce-ı veđi dă, ca burduful d'e vînt.
Cel fudul se fălesce în haîne frumoșe, ca măgarul în hașale frumoșe.
Cel fudul, d'e laudă până nu-l umpli, nu-ți mulțumesc nimic, ca cimpoile, d'e vînt până nu le umpli, nu-ți cîntă nimic.

Pentru Făgăduieli

- Ca cel ce făgăduiesce marea cu sarea.
Când făgăduiesci, te îndatorezi ca cu cel mai mare zapis.
3465 Cel ce multe făgăduiesce și puține împlinesce, ca găina, când mult cârcărășce și puțin clocesce.

Pentru Fărămituri

- Ca nisce fărămituri, ce d'e la masă la cîini s'aruncă.

Pentru Fățarnici

- Ochiul fățarnicului ca ochiul d'e șarpe, ce trage cu ochiul p'e cine mai rău să mușce.

Ca sărutarea dă fățarnic nici o sărutare mai dulce, dar la peire te duce. Cine n'a încercat'o, nici cum a aflat'o.

Pă fățarnic Domnul ca pă Satana ăl urasce.

- 3470** Sărutarea dă fățarnic, ca cea dă țințar; te sărută cu cântare și-ți lasă scărpinare.

Fățarnicul, ca albina, ce din gură-ți varsă miere și cu cода te împunge.

Fățarnicul ca Iuda, fără nici o rușine, ăți ride și-ți grăiesce și cu cele mai dulci cuvinte te sărută și te vinde dă față cu tine, că ori încotro se 'ntorce, fața, mintea ș'o prefăce.

Fățarnicul, ca o curvă, când la unul, când la altul în brațe se aruncă.

Fățarnicul ca o minge sare și s'aruncă dă la unul pân' la altul; dar vai dă cine o va prinde!

- 3475** Fățarnicul, ca un cărbune acoperit, ce pă nesimțite te arde. Fățarnicul ca un lup imbrăcat cu piele dă oie.

Fățarnicul ca mămuța, în felurimi dă fețe-ți joca, numai să ți placă.

Fățarnicul, ca pielea dă vulpe, albă la piept și roșie pă spinare.

Fățarnicul, ca pisica, pă dinainte te linge și pă dinapoie te sfășie.

- 3480** Fățarnicul, ca scorpie, cu veninul la cода.

Fățarnicul, ca scorpie, cu limba te linge și cu cода te împunge.

Fățarnicul, ca țințarul, sărutare cu cântare ție ăți aduce, dar rău se umflă unde te pupă.

Fățarnicul, ca șarpele, cât dă mult ăl veie mângăia, el mai rău te va mușcă.

Fățarnicul, când grăiesce, ca cu un frate vorbesce cu cel mai mare vrăjmaș, până ăl dă în cap.

- 3485** Fățarnicul, cât dă smerit să se arate, vicleniile lui dă departe se cunosc, ca cărțița, ce pă subt pământ umblă, dar urmele ei pă pământ se ved.

Fățarnicul cu cursa, ca pescarul cu plasa.

Fățarnicul pă din afară, ca un miel fără prihană, iar pă din lăuntru lup întreg adăverat.

Fățarnicul schimbă fețe, ca măscăriciul la măscă.

Fățarnicul fără viclenii nimic săvârșesce, ca undița fără momelă.

- 3490** Fățarnicul cel cumplit, când mai mult te 'ncălădesce, atunci mai rău te topesce, ca sorele, când mai mult arde, atunci mai mult te usucă.

Fățarnicul și viclenul, tocma ca pescarul, cu momela ș'arată că va să dă pescilor dă mâncare, și el ăi prinde pentru a sa demăncare.

Pentru Fântâne

Ca la o fântână bună alérgă și se întrec.

Pentru Fișitură

Ca vîntul, când iese fișăind dintr'o beșică spartă.
Ca beșina, când fișălesce.

Pentru Fleoarțe

3495 Fleorța ca chiotul în pădure și pē văi, cu cât mai tare o cerfi cu atât mai tare efi răspunde.

Pentru Flecari

Gura omului flecar ca tóca efi tócă.
Gura omului flecar n'are frîu ca un măgar.
Gura omului flecar, și când va ore-ce dē bine să grălescă,
atunci mai urite graiuri scóte din ea, ca curățenia, ce
când mai bine efi slujasce, atunci mai urită putóre scóte
din ea.

Flecarul ca o ólă, ce mult sună, când o lovesci gólă.

3500 Flecarul ca un căine lătrător.

Flecarul ca lăstunul, și când tace, gura i se mișcă, ca când n'ar tace.

Flecarul ca cióra, din cră, cra, nu mai iese.

Flecarul sfirșit n'are, ca róta dē la móră.

Flecarul dintr'o vorbă într'alta îndată sare, ca lăcusta cea ológă, ce umblă sārind.

3505 Flecar dē flecar, ca dracul dē tāmăie, fuge.

Cel ce mult flecăresce, curînd efi pierde credința și cinstea,
ca cel ce mult se uită l'a sórelui lumină, curînd efi pierde
vederea.

Pentru Flori

Ca o grădină plină dē florī.

Ca o legătură dē florī.

Ca o flóre mirósă.

3510 Ca o flóre fără miros.

Ca într'o dumbravă dē florī.

Ca flórea, îndată se ivesce, cade și se veștejesce.

Pentru Flămânți

Ca un lup flămând, ce când găsește vre-un vînat, turbat
alergă după el.

Ca' flămîndul, ce când dă pistedemîncare, se înnecă mîncînd.

3515 Ca cel flămînd în somn, tot codri viséză.

Cel flămînd, ca sacul sec, nu pôte stă în picere.

Pentru Frați

Frații, când se ajută unul cu altul, ca o cetate s'arată, țep-
pănă și naltă.

Pentru Frecare

Să frécă ca cerbul dă copaci, când ăși lépădă córnela.

Pentru Frig

Ca gerul Bobotezii dă frig.

Pentru Friguri

3520 Frigurile, ca dragostea, când se lipesc, cu totul te topesc.

Pentru Fricoși i Frică și Sfioși i Sfială

A încremenit dă frică, ca mîelul înaintea leului.

Ca iepuri tremură dă frică.

Cu o iazmă grozavă, dă care tremură orî-cine dă frică.

Ca o cetate spartă, ce dă toți are frică.

3525 Ca căprióra, când stă în virful picerelor pă virful munților,
ce dă nimeni are frică, nici măcar cît dă mică.

Ca nisce stînci dă pietre pă țermurile mării, ce nici dă
vînturi, nici dă ploî aú vre-o frică.

Ca nisce stejari cu rădăcinî mari, legați dă pămînt, ce nici
dă cum aú frică dă cea mai mare vijelie.

Ca pardalis, ce frică n'are nici când vede înaintea ochilor
mórtea sa dă față, ci ca o mărétă se întinde spre
mórte.

Ca puîl dă leu ce, fără nici o frică, umblă, se plimbă și
trece pîntre cele mai grozave hîare.

- 3530** Ca hoji, ce l'e frică dē orī-ce frunză, când sē mișcă.
 Ca cel în corabie pē mare, când aude frunzele vijăind pîn
 păduri și vîntul tare suflând, i sē rîdică pērul în sus și
 tremură ca Cain dē frica furtuneî.
 Ca cel cu beléoa, sē sfiesce dē orī-ce.
 Ca dē balaur, tremură dē frică.
 Pē cel fricos și sfios, după urechi și inimă lesne ăl cunoscî,
 că inima i sē bate ca inima dē cerb, și urechile le jôcă
 ca iepurele când tremură.
- 3535** Fricos și sfios, tocma ca un iepure.
 Ceî fricoși și sfioși, ca măgarul, ce sē sperie dē umbra lui.
 Ceî fricoși și sfioși, ca dracul dē tāmăie, fug dēparte dē
 rēsbóie, iar ceî voīnici și aīducî, și când mai rău sē
 rănesc, în rēsboiū sē lecuiesc.
 Cel fricos și sfios tremură ca iepurele dē orī-ce sē mișcă.
 Cel fricos și sfios, când nu greșasce, tremură ca iepurele,
 și când nimenî ăl gonesce.

Pentru Frigere

- 3540** Ca în frigare la foc, ăl frige fără foc.

Pentru Frumusețe și Frumosi

- Ca o ghirlandă dē flori frumósă.
 Ca o grădină plină dē flori (frumósă).
 Ca o micșunea dē frumósă.
 Ca crinul dē frumos.
- 3545** Ca mormînturile dē pîet ră, ce pē din afară fórte frumóse,
 iar pē din lăuntru pline dē óse.
 Ca păunul, cu pene frumóse, dar la picere când te uîți
 te sperîi dē ele.
 Ca scuîpatul pē obraz, ăi stă fórte frumos.
 Ca flórea trandafirului în ăi dē primăvară (frumósă).
 Ca frumusețea stelelor nici o podóbă mai frumósă.
- 3550** Nici o frumósă fără cel mai mic cusur, ca nici un trandafir
 fără nici un ghimpe.
 La față frumos și în lăuntru găunos, ca mērul cel mai
 frumos.
 Trandafirul flórea cea mai frumósă ăi dă, însă când în-
 tinđi mîna s'o iei, te-atinge cu ghimpele ei; și albina
 ăi gătесce dēmăncarea cea mai dulce, însă când veî
 să o iei, te mușcă cu acul ei; așa și frumusețea, cu plă-
 cerea ei, la ficați te pișcă.

Frumusețea ca o flóre, nu scie când se nasce, nici când se sfirșasce.

Frumusețea, ca roșata, la față se caută.

3555 Frumusețea, ca ruja, cu cât mai frumósă, cu atât mai curînd se trece la față.

Frumusețea ca un șarpe ascuns pîn florî te pișcă.

Frumusețea, ca trandafirul, fără ghiinpî nu-l poți găsi.

Frumusețea la om, ca flórea în pom.

Frumusețea la muîere dėsfrînată, ca osculă dē nas atîrnată.

3560 Frumusețea muîerii, cea mai amăgitóre, că dē la ea dragostea ca focul se aprinde.

Frumos, frumos, ca cel ce șî pē față șî pē dos, tot ca fața din dos.

Frumos, frumos, ca dintr'un cur scos.

Cel frumos la față șî la inimă cumplit, ca un mēr frumos ș'înlăuntru găunos.

Pentru Friû

Ca vizitiul, cu friul în mână.

3565 Ca pē cal cu friul, orî încotro veî ăl întorcî.

Pentru Haîne

Cu haîne albe îmbrăcată, tocma ca o mirésă.

Ceî cu haîne negre îmbrăcați, tocma ca nisce draci.

Pentru Hîare

Ca o hîară 'nvîerșunată când crapă dē fóme.

Ca o hîară sělbatîcă, ce când se vede încunjurată dē vî-nătorî, ea mai rēu se învîerșunéză, alérgă, fuge, sare piste cele mai marî prăpăstiî, fără frică dē mórte.

Pentru Horcăitură

3570 Ca cel ce horcăiesce în somnul cel mai greû.

Horcăitura în sonin, ca o cântare pē nas.

Pentru Hoți

Hoțul, ca stomahul cel mai bun, tot ce fură mistuiesce.

Pentru Hrană

- Ca vițeii, ce se hrănesc spre junghere.
 Ca laptele, ce hrănesce și pe mic și pe mare.
3575 Ca ceea ce se hrănesce cu lucrul mâinii sale din ȋioă până'n
 noapte.
 Cel ce se hrănesce dē la cel sărac, ca când 'i-ar luă îmbucă-
 tura din gură.

Pentru Hrăpire i Hrăpitori

- Ca lupii, când hrănesc și fug cu mēiș 'n gură.
 Ca porumbița, când o hrăpesc uliul în ghîare.
 Nesățioși la hrăpiri, ca câinii la mortăciuni.
3580 Hrăpesc și-i scôte ochii, ca gața pe puț.
 Hrăpitorul ca lupul, și când dōrme, gândul lui la hrăpiri
 ăși are.
 Ceī hrăpitori ca lupul, din număr mânâncă.

Pentru Cértă

Ca cei ce se cértă pe umbra magarului.

Pentru Ceī mari i Cele mari și Ceī mici

- Omul, cu cât mai mare, cu atât și necazuri mai mari are,
 ca apa, ce cu cât mai mare, cu atât și valurile ei mai
 mari.
3585 Ca o pētră dē mōră, mare și tare.
 Ca un uriaș dē mare, ce te sperii când ăl veđi.
 Ca un copaciū mare, cu rădăcinii și mai mari întinse pe
 subt pămînt, când vîntul ăl bate dintr'o parte și din-
 tr'alta, crăcile i se plēcă până la pămînt, iar el stă țe-
 pēn și neclintit.
 Ca un nor, cât dē mare, ce dē dēparte se vede mic.
 Ca la rēsboiū, pururea pe cel mai mare caută să-l arunce
 la pămînt.
3590 Ca laba dē urs, mare și lată.
 Ca salatul între cărnați, mai mare se arată.
 Ca șanfurile dē cetății, mari și adînce.
 La orî-ce întîmplare, cei mari pătinesc, iar cei mici nici
 că visēză, ca la vijeliū, copaciī cei mari jos cad, iar bu-
 riienile pe loc rēmân.

Mare cât un gândac.

3595 Când cel mai mare se arată, de cel mai mic nu se gră-
iesce, ca riul cel mic, când în cel mai mare se varsă,
ești pierde numele său.

Când cel mai mare ne trăiesce nu ne pasă d'orî-ce pagubă,
ca cel ce a ăis: «*Tata să trăiescă, capete multe*».

Cei mari ca sôrele, cât de mare este, tot nu pôte încălzi
tôtă lumea.

Cei mari ca marea, frumoasă când vîntul nu o bate, gro-
zavă când vîntul o bate.

Cei mari cad, când cîntea li se micșorează, ca cele mai
mari talazuri, când vîntul încetază.

3600 Cei mari când cad, slava lor se 'ntunecă, ca sôrele când
apune.

Cei mari curînd s'aprind, ca lemnele cele uscate, de cea
mai mică scîntaie.

Cei mari pe cei mici apasă, ca greotătea pe cele ușore.

Cei mari pe cei mici, ca peșcele cel mare pe cel mic înghite.

Cei mari pe cei mici, ca p'o perie de șters pîcerele și le
șterg.

3605 Cei mari pe cei mici, ca sócra pe noră, n'astăptă la
masă.

Cei mari séménă cu un tei mare, subț care la vreme de
vijelie mulți găsesc adăpostire; iar după vijelie, el jupôie
de cójă, ca să facă tei din el.

Cei mari slujbă când próstă ne arată, ca stejarul cel mai
mare ce ghindă pentru porci ne dă.

Cei mari fără ajutor de la cei mai mici, ca vulturul fără
ăripă.

Cei mari de multe grijă nu pot dormi în odihnă, ca co-
răbierul la cele mai mari furtune.

3610 Cei mari de cei mici ca nisce idoli se cîntesc.

Cei mari și fără nici un dar, de cât îmbrăcați în aur și
argint, tocmai ca un măgar cu hașa de fir și cu frîu
de aur.

Cei mari și de cînte pururea tac când cei proști strigă
neconținut, ca privighetorile, ce îndată conținesc când
cînturile crăncănesc.

Cei ce pe dinafară numai s'arată mari și împodobiți, sé-
ménă cu măscărici, ce, când ești scot masca, atunci ră-
mân de rîs.

Cel mare ca un copac mare, numai cu o lovitură de to-
por, jos nu cade.

3615 Cel mare, ca degetul cel mare la cele mai mici slujasce.
Cel mare când greșasce pe mulți bagă în păcate, ca piétra
când se rostogolesce, multe alte piétre trage după ea.

- Cel mare când cade, ca cel ce din dél alunecă, nicăiri s'e
maî popresce.
- Cel mare când cade, cei micî eşi bat joc d'e el, ca pisica
când m'ore, şoreciî j'ocă pîmprejurul eî.
- Cel mare puterea când ş'o p'ierde, toîi eşi bat joc d'e el,
ca lupul când îmbêtrânesce, şoreciî încalecă p'e el.
- 3620 Cel mare după ce cade, ca leul după ce m'ore, mulîi s'e
găsesc să-l jup'ofe.
- Cel ce cu cei marî s'apucă, ca cel ce sparge p'ietrele cu
capul s'eu.
- Cel ce nu s'e bagă în s'ema, acela ajunge cel maî mare,
ca p'etra ce n'o socotia întru nimic ziditoriî, aceea s'a
pus în capul unghîului.
- Cel ce sup'ără p'e cel maî mare, p'e sine vat'ema, ca cel ce
usturoi' strivesce, ochi' lui lăcrăm'eză.
- Boieriî cei marî, ca nisce stîlpî ai ţ'eriî.
- 3625 Ca aluatul, cât d'e mic, totă frămîntătura o dospesce.
- Ca o vrabie către vultur, mică d'e tot s'e arată.
- Ca o movilă către un munte mare, ce mică s'e pare.
- Ca un baboi' d'e pesce mic.
- Ca paîginele, ce cât d'e mic este, culcuşul ş'e'l face în case
împ'ărătescî.
- 3630 Mic cu mic când s'e adună, mare zarvă face, ca furnica cu
furnica, mare moşoroi' adună.
- Cei micî ca maîmuţele, ce v'ed p'e cei marî că fac, aceea
şi eî fac.
- Cei micî ca rădăcina cea mică, ce mare car r'est'ornă.
- Cei micî către cei marî, ca cetăţuile către cele marî ce-
tăţî, că fără cele micî cele marî nu pot stă.
- Cei micî la adunări marî, ca măgarul la nuntă când s'e
poftesce, orî lemne trebuiesce sa' apă lipsesce.
- 3635 Cei micî p'e lângă cei marî, ca clopotele cele micî p'e lângă
cele marî, nicî cum s'e maî aud.
- Cei micî p'e cei marî când s'e m'ânie, ca br'osca p'e baltă
când s'e m'ânie.
- Cei micî după cei marî, ca oile după ţap pururea s'e î'ea'.
- Cei micî fără împil'elă, ca măgar fără samar maî nicî cum
s'e p'ote.
- Cei micî d'e la cei marî cap'etă, ca căîniî, ce m'ânancă din
fărămiturile ce cad d'e la masa Domnului.
- 3640 Cel mic, ca musca când te sup'ără, şi d'e nu te muşcă tare,
dar tot eşi aduce sup'ărare.
- Cel mic cu cel mare, ca cel p'e jos cu cel călare.
- Cel mic cu cel mare, ca ţinţarul cu armăsarul.
- Cel mic cu cel mare, ca ţinţarul cu taurul, când d'e nas l-a
muşcat.

Cel mic și voinic, ca purecele, cât de mic, sare ca că-prióra.

3645 Din mare mai mic, ca din cal măgar.

Dă la cele mari la cele mai mici, ca de la móră la riș-niță.

Și cel mai mic ne póte vătămă, când ăl vom supără, ca furnica, cât de mică, când o calci, te pișcă.

Și cel mai mic celui mai mare rău ăl răsplătesce, când pré mult ăl supără, ca piétra cea mai mică sparge valul cel mai mare, când în ea isbesce.

Pentru Ceî mici

Veđi Ceî mari.

Pentru Ceî naltî

Ca un uriaș de nalt.

3650 Ca un plop de nalt.

Ca nisce turnuri mari și nalte.

Nalt ca un chiparis.

Nalt ca un ghindoc.

Dă naltă cât o daltă, de lungă cât o pungă.

Pentru Ceî fără-dă-lege

3655 Cel fără-dă-lege, ca para de foc, arde.

Pentru Ceî din urmă

Cel din urmă pururea ca o códă s'ntelege.

Pentru Cele noi

Orî-ce nouă mai mare plăcere are, ca fata cea mare.

Pentru Cele piste puțină

Veđi Putere.

Pentru Cele fôrte puțin

Veđi Puțin.

Pentru Cele dă puțină vreme

Vedî *Vreme*.

Pentru Cerere

Ca oiemul la móră, ce se cere neapărat.

Până nu cerî, nimenî ăî dă, ca copilul până nu plânge, ăîă nu suge.

3660 Cere mai mult dă cât a dat, ca cel ce cere sac, în loc dă tăriă ce a dat.

Pentru Cercetare

Ca pē caî, după dină, ăî cercetăă.

Ca pē dohtorî, nimenî ăî mai cercetăă pentru căă o-móră.

Cel ce lasă cele mari și cercetăă cele mici, ca cel ce stre-córă ăinșarul și pē cămilă o înghite.

Cine pré mult cercetăă în mai mari greșeli cade, ca găina când ș'a scos ochii rîcâind și scormonind.

Pentru Cerșetori

3665 Ca cerșetori cu talerul în mână.

Ca cerșetori din casă 'n casă.

Cerșetorul, ca când n'ar avé nici mâini nici picere, se muncăă pentru sine.

Pentru Cetăă

Ca o cetate încunjurată cu tunuri pînprejur.

Pentru Cîcuri

Cîcuri la cap, ca moșul la curcan.

3670 Cîcuri, podóba haînelor, ca códa, podóba vulpi.

Pentru Cîur

Ca pîn cîur curge.

Ca cîurul găurit.

Pentru Cinste i Cinstiți și Necinste

Ca comedienu, până ce jocă, se cinstesc de toți, în urmă nu-î mai cunosc.

Ca mușerea, ce pentru zestre se cinstesc.

3675 Ca cinstea și credința, nimic alt mai scump pe lume, d'aceea și cu anevoie a găsi om cinstit și credincios pe lume.

Fieș-care ale sale mai mult le cinstesc, ca cîora când a întrebat'o ce pasere e mai frumoasă? ea a arătat pe puii săi.

Cei ce nu pot ajunge la cele piste cinstea lor, eși bat joc de acelea, ca vulpea când n'ajungea la struguri să-î mănânce, dicea, cam de nevoie, că încă nu sînt copii.

Cei cinstiți între cei proști de tot se usucă, ca crinul în gunoiu.

Cel nesimțitor cinstea n'o cunósce, ca cel scopit cinstea fetei.

3680 Cine necinstesc pe cei mai mari, mai mult pe sine vatămă, ca cel ce scuipă în sus, scuipatul pe el cade.

Cinstea pe om el jocă tocmai ca amorul.

Cinstea din purtare bună, tocmai ca o pómă dintr'o flóre frumoasă.

Cinstea și dragostea după a omului purtare, ca umbra după el.

Cinstit ca un cîocoiu.

3685 După om și cinstea, ca după tingire și capacul.

Pentru Cîocane i Cîocănit și Cîocănitură

Ca ooele când se cîocnesc la Pasce.

Ca cu cîocul în cap el cîocnesce.

Ca când bate cu cîocanul, sună și s'aude de departe.

Ca cîocanele la căldălarî, ce unul după altul cad, când cîocănașii pe rînd unul după altul bat.

3690 Ca cîocanul, când în cap te lovesce.

Ca cîocănitul din pădure, când cîoplesc la scînduri.

Ca berdele ce cîocănesc când în pădure cîoplesc, de departe se aude un sgomot grozav.

Cîocanul la herar, ca cușitul la măcelar.

Pentru Cîocoii i Cîocoinici

Cîocoii, ca cîinele de multe uși.

- 3695** Cîocoînicia și lingușirea, ca un ban calpic, ce nu trece dă
cât la cei ce nu-l cunosc.

Pentru Cîori

Ca cîóra, ce dă cât cra, cra nimic nu mai scie.
Ca cîorile, când crîncănesc și nimic înțeleg.

Pentru Cîobani

Ca cîobanul pe lângă oi stă.

Pentru Gemetură

- Ca un leu, grozav geme, când el lovesce în cap.
3700 Ca boul când el vîră cuțitul în gât, geme cu vîitături.

Pentru Baie

Ca la baie, într'o baie unul intră ș'altul iese.

Pentru Bale

Ca cel ce-i curge balele, când storci la lămâi.
Cu bale la gură, ca cel băt când borasce.
Scóte la bale, ca melcul pe foc când cântă.

Pentru Bani

- 3705** Ca banul nimeni grăiesce mai bine.
Ca banul din mână 'n mână trece și se plimbă.
Fără bani în pungă, ca fără nici o știință în cap.
Banul în mîna risipitorului, ca un burduf dă brînză în sîma
cîinelui.
Banul ca argintul viu, cum el vei lăsa din mână, fuge și
nicăiri stă.
3710 Banul ca o cumpănă, toate le potrivește după al său preț.
Banul lesne sbóră ca pasărea din cuib.

Pentru Barbe

Ceî cu barbe, ca caprele tot înainte merg.

Cel cu barbă albă și cu mintea viciună, ca vulpea cu
gușă albă.

Pentru Berbeci

Ca berbecule între oi petrece.

- 3715** Ca berbeci, când se bat cu cornele în capete, unul dă
altul se depărtează, unul la altul se repede, unul cu altul
se lovesc, până ce amândoi d'o potrivă obosesc.

Pentru Beți, Beție, Bețivi i Băuturi

Ca un bou sănătos când be apă din fântână, sorbe ca o
tulumbă.

Ca moșiciei la băuturi.

Ca peștele, ce totă apa cât o bé, o scote pe urechi.

Ca se etosul pe drum, din ori-ce lac apă bé.

- 3720** Ca beția, nimic alt mai rău, turbură și întunecă a omului
minte.

Ca cel trez, ce între cei beți, se socotesc ca un bet.

Ca bețivi, la apă cu măsură, la vin fără măsură.

Ca bețivul cu gura la cep.

Că bețivul, când trage cu țeva pe vrană.

- 3725** Ca cel bet când unibla, ca pișatul boulii picerele i se
impletesc, unul piste altul calcă, până ce cade jos, amețit
dă fumul băuturii, ce pe nas ăi iese, ca dintr'un coș de
cuptor.

Ca cel bețiv, lesne ăi cunoscă după nas și după ochi, că
ochii roșii ca de câine și nasul umflat și vînet ca o
pătlașea.

Precum porcul în tină, așa și bețivul în cărciumă.

Prin beție ca printr'o poartă intră omul îndată în cele mai
marî și scârnavă blestemății.

Cel înecat în băuturi, în drojdi când se vede, ca un porc
în tină vîșea ș'o petrece tăvălindu-se, că tina la unul și
drojdiile la altul, mirézina lor cea mai frumoasă, mîncarea
lor cea mai bună, băutura lor cea mai dulce, și cel mai
mole pat de odihnă.

- 3730** Cine trece piste măsură la ori-ce băutură, ca porcul în
tină mintea ăși-o întină.

Bé ca un burete.

Beția și pe cel mai voinic îl arată de nimic, că pe Sampson și pe Chiclops, ce'n beție s'au răpus amîndoi ochii din cap. Bețivul, ca buretele, suge orî-ce găsește și nici un strop măcar lasă.

Pentru Bizuîelă

Să bizuiesce ca gardul în parî.

Pentru Bilșugare

3735 Bilșugarea, ca claia piste grămadă.

Pentru Bine

Orî-ce bine fără necazuri, ca trandafir fără ghimpî, nici cum poți găsi.

Cel ce se plînge de binele ce are, necunoscînd ce are, ca cel ce se plînge de zémă grasă.

Bine, ca copilul în pîntecele maicii sale.

Bine piste bine, ca în vreme de pace.

3740 Bine și pré bine, ca în sinul maicii sale.

Pentru Biruință

Ca un coz la cărțile de joc, ce biruiesce toate cele-l-alte cărți. Ca mușterea, ce fără nici o armă, îndată biruiesce și pe cel mai vestit voinic.

Ca cel ce se luptă cu marea, îndată se biruiesce, cum mâinile i se sdobesc și picerele îi obosesc.

Ca biruința la război, când și cel ce-a biruit și cel ce s'a biruit, dau laudă lui Dumnezeu.

Pentru Biserică

3745 Ca la biserică când mergi cu făclia în mână.

Ca la biserică la Ți de Pasce, cu făclia aprinsă'n mână.

Pentru Biciu

Vărgile de biciu pe trup, ca brazdele de plug.

- Dece bice la curul altuia, ca nici unul la curul tău.
 Ca un bicîu cu dooe sfircuri, ce umple trupul dă vărgi.
3750 Cu bicîul, ca pē caî.

Pentru Bôle

- Ca cel ce se scólă după bólă, slab și neputincîos.
 Ca bólă dă friguri, ce aci te 'nghetă, aci te aprinde ca
 într'un cuptor.
 Ca bólă dă friguri, ce cu soróce vine.
 Ca bólă dă ciumă, ce dă toți se lipesce.
3755 Nici o bólă mai grea la muîere sē'ntelege, ca depărtarea
 dă bărbat.
 Bólă la om mare dă dēparte sē aude, că ca un clopot sună.
 Bólă dă om sē légă, ca vița dă par.

Pentru Boi

- Ca pē boi, în jug ăi bagă.
 Ca boul cu jugul dă găt.
3760 Ca pē boi, cu boldul ăi mișcă.

Pentru Boieri i Boierii

- Boieriile însemnăză ca nulele la numere, cea dintâi mai
 puțin, cea din urmă mai mult.
 Boierii la un norod, ca stălpîi la casă.
 Boierii la noróde, ca țapii la turme; încotro țapul merge,
 într'acolo tótă turma merge.

Pentru Bogați i Bogăție

- Când dai celui bogat, ca când ai vērșă apă în mare.
 Precum lemnele ce-ațiță focul, dă foc sē și topesc, așa și
 bogăția ce pē lingușitori ăi hrănesce, dă ei sē și isto-
 vesce.
3765 Precum cel mândru voiesce ca toți cei-l-aiți să-i fie lui ple-
 cați, așa și cel bogat voiesce ca toți cei-l-aiți să fie săraci.
 Cei bogați și cumphi, ca o pómă, ce pē din afară fru-
 mósă, iar înlăuntru vîermănosă.
 Cel bogat celui sărac, nici cum ăi crede, ca sătulul la flă-
 mând.

Cel bogat și fără nici o sciință, tocma ca un idol întreg
dă aur.

Bogatul neomenit, tocma ca un chip în perete lipit.

3770 Bogatul scump, ca un orb flămând, ce e cu pâinea dinainte,
dar nu vede să o ăea.

Bogatul fără milă, ca un pom fără pome.

Bogat ca un *mufuz*.

Pentru Bolduri

Ca boldul la boă.

Pentru Boturi

Ca ștruca cu bot lung.

Pentru Buze

3775 Cu buze roșii, ca un Arap.

Buzele cele dulci, ca lipitorea te sug.

Pentru Bucate

Bucatele ca mușerea, fără dresuri n'are gust.

Pentru Bucurie

Ca bucuria de mușere, când dobândește copil din pânțele
ei, nici o bucurie mai mare.

Să bucură, ca un părinte când vede venind copilul cel
rătăcit.

3780 Să bucură, ca corăbierul, când dă de vânt bun.

Să bucură ca leul, când găsește puț de cerb în cuibul lor.

Bucuria după întristare, ca vremea bună după furtună.

Pentru Buni, i Bunătate și Nebuni

Ca pâinea caldă de bun.

Ca plăcinta cu miere, bună de mâncare.

3785 Lucru bun, ca vinul bun, ce de sine se laudă.

- Lucru bun, ca platica, ce n'o poți găsi tot-dé-una.
 Ceî mai bunî, în necazuri, ca calul cel mai bun, pururea în ham.
 Ceî bunî îndată se înșală cu orî-ce mincîună, ca păsările cu lațul.
 Ceî bunî, când cad pe mâinile celor cumpliți, ca poma cea mai bună, când o mănâncă porciî.
3790 Ceî bunî prea pușînî, că d'abia ăi gădescî, ca dă poftă, când rîvnescî
 Cel dă nevoie bun, ca cel ce dă nevoie postesce.
 Bunătatea mușeriî, ca răutatea bărbatului.
 Bun ca un mîel.
 Din bun, și bun și rău, ca dintr'un lemn și cruce și măciucă.
3795 Și cel bun cu cusurul său, ca fie-ce trandafir cu ghimpele său.
 Și cel bun și cel rău dintr'o mumă amîndoi, ca óla și țu-calul tot dintr'un lut amîndocă.
 Ca cel ce-și face cruce pe drun, ca un nebun.
 Minte la nebun, cât glas la un pesce.
 Nebunul d'a sa minte se clatină ca un dinte.
3800 Pedépsa la cel nebun, ca dohtoria la cel bolnav.
 Cel nebun din lipsa minții se cunoșce îndată, ca cimpoile cele secî din lipsa vîntului din ele.
 Cine se ăa după nebunî, ca cel ce se ăa după musce la cele scârnavă ăl duce.
 Cîomagul pe cel nebun, ca biciul pe cal și boldul pe boî, ăl îndreptăză la drum.

Pentru Burice

Ca un buric în mijlocul pântecelui.

Pentru Bubuitură

- 3805** Ca un copaciî mare când jos pe pămînt cade, bubuiesce și résună.
 Ca tunetnî din cer bubuiesce, când dătună în norî.
 Ca tunurile când se slobod unul după altul, bubuiesc și plesnesc.
 Bubuiesce ca un maîu, când ăce ăl ridică și-l trântesc pe pămînt.

Pentru Băuturi

Vedî Beție.

Pentru Bărbați

Unde bărbatul lipsește, ca gardul când lipsește, pază nu se mai găsește.

- 3810** Mii și sute de bărbați ca o femeie singură nu pot căuta nici pe un bolnav numai.

Bărbatul fără femeie, ca când ar fi luat din Iele.

Bărbatul fără femeie, ca forfecă fără soție, ce nu taie, ci numai sgarie.

Pentru Bătaie

Ca un cuiu, când se bate, suferă cât nu mai poate, dar și strânge cât poate.

Ca un pește, când se bate afară pe uscat din apă aruncat.

- 3815** Ca vina când bate, arată starea sănătății.

Ca vrăbiile pe malaiu se bat.

Ca găinele pe țărițe se bat.

Ca calul, când bate din picere.

Ca corbi, când se bat și din gură cloncănesc.

- 3820** Ca cu ciocanul el bate.

Ca marea când o bate un vânt de oparte și altul de altă parte, valurile se ridică ca nisca munți în sus, și unul peste altul cad.

Ca scăpărămintele, ce când se bat ciocanind, atunci ții slujesc.

Ca taurii, când se bat pe lângă vaci învîrșunați.

Ca herul cel ars în foc, ce scântee scote, când cu ciocanul el bate.

- 3825** Ca cel ce-l bate cu gârbașul pe spate.

Ca cel ce se bate la falangă cu picerile în sus și-i sare sângele din talpe, ca dintr'un havuz.

Ca cel ce se bate cu mâna în piept, plângând cu amar și vîrsând pe obraz șurube de lacrimi.

Pe spine, ca pe vinovat, el pune și-l bate.

Se bat ca orbeții.

Pentru Bătaie de joc

- 3830** Ce tineri și blestemați, ca câinii de lup bătrân, ești bat joc de cei bătrâni, nesocotind că și ei o se îmbătrânesc.

Bătaia de joc, ca un hap ce lesne el înghiți, dar când vei să-l mesteci, îți aduce plecate.

Pentru Bătrânețe și Bătrâni, Bătrâne

Vedî Tinerețe.

Ale mele bătrânețe, c'ale tale tinerețe.
Ca lupul când îmbătrânește, șorecii joca pe gâtul lui.
Ca bătrânul când ajunge să ȋică: «Bună dimineața, ochelarilor,
rămâneți sănătoșe fetelor».

3835 Nicî o bôlă e mai grea, ca bôla bătrânețelor.
Precum la prăvălie nouă mușterii năvălesc, așa și la bătrânețe tôte necazurile se grămădesc.
Tôte cele rele și dă vîetă vătămătore, la cel bătrân alérgă, ca la o umblătore.
Ceî bătrâni la tinere, ca pisica bătrână la șoreci tineri rîvnesc.

Ceî bătrâni mai mult trăiesc, ca ôla cea veche.
3840 Cele bătrâne se 'mpodobesc, ca o măgăriță bătrână cu friu poleit în cap.
Cel bătrân și fără minte, ca un copil fără dinte.
Bătrânețele la om ca cel mai cumplit tiran, că rău ȋl dăparte dă orîce dulceta a poftelor din tinerețe.
Bătrânețele pe la sfîrșit, tocma ca vinul cînd este pe sfîrșit și dă în acrit.
Bătrâni ca copaci ceî mari, ce din vechime au dobîndit noduri mari și groșe și nu se mai pot îndrepta.

3845 Bătrâni pe la sfîrșit, ca copiii d'a bușele.
Bătrâni satului, ca câinii la o turmă.
Bătrânul ȋși întorce ochii spre cele trecute, ca cel ce-și aduce aminte dă visuri trecute.
Bătrânul ca flórea, ce pe la sfîrșit ȋși pierde mirosul ei.

Pentru Blesteme

Cînd blestemăm ȋicînd: «*Bată-l Dumneȋeu, să-l bată*» și «*Fire-ar așa și așa*», ca cînd am porunci lui Dumneȋeu, ca la un vataf dă curte, să bată pe cine vrem și precum noi vrem.

3850 Blestemul fără cuvînt, ca un cuvînt în vînt.

Pentru Bășină

Ca o bășină, ce dă nimeni are rușine.
Ca bășina pe tăcute, grăiesce și ea cînd va.
Ca bășina fără gură cînta și te 'nveselesc.

- Ca bășina, ce 'ți dă miros frumos la nas, fără a afuma la foc ceva.
- 3855** Ca bășina, ce dă și ea votul ei când numărul nu e complet, prințând și ea loc dă un vot.
Mirosă frumos, tocma ca o bășină.

Pentru Bijăitură

Bijăiesce ca gândacii — ca albinele — ca muscele.

Pentru Blândețe i Blândi

- Ca blândețele la om, nici o armă mai tare.
Precum mielul cu lupul nu se pot învoi, așa și cel blând cu cel cumplit.
- 3860** Cei blândi între cei cumpliți, ca oia între lupi.
Cel blând dă nevoie, ca cel ce postesc dă nevoie.
Blândețele pe om, l'asemănă cu Dumnezeu.
Blândețele Domnului, ca roa pe ierbă verde.
Blândețele și dreptatea la stăpânirea unui norod, ca cea mai tare cârmă la o corabie pe mare.
- 3865** Blândă ca porumbița.
Blând ca mielul.

Pentru Brațe

Ca în brațe el ține.
Ca cel cu brațe deschise.

Pentru Brumă

- Ca bruma pe copaci, stă albă.
- 3870** Ca bruma, ce pe burieni le usucă.
Bruma ca sarea se varsă pe pământ.

Pentru Dajdie

Indoită dajdie, ca dooă pei după o oie.

Pentru Dame

Ceî ce sê ocrotesc dē danie, ca ceî pē subt póle la vreme
dē plóie.

Daniele după niros gălesc prăvăliile, ca câiniî pē ȳepuriî.

Pentru Damă

3875 Ca la jocul dē damă, muȳî piētra unde veî.

Pentru Dar

Darul, ca luna, când este plină, mai niult luminéză.

Darul, fie cât dē mic, la cel ce n'are nimic, prinde locul
cel mai mare, ca o mare 'ndēstulare.

Pentru Daruri adică Dēstoîniciî

Darurile omului îndatā sē pîerd, când cad la interes, ca ŝi
cele mai niarî ape, când în mare sē varsă.

Darurile cele ascunse, ca o avere închisă.

Pentru Dascăli

3880 Ca vremea, ničí un dascăl mai bun.

Ca dascălu cu niúeoā în niānă.

Dascălu la copil, ca ciocanu la fîer, cum va, așā ăl lucréză.

Dascălu ce pē alȳiî învaȳă ŝi el nu sē învaȳă, ca piētra dē
ascuȳit, ce cuȳitul tăios ăl face, iar ea ničí cum taie.

Pentru Delicateȳe

Precum bărbăȳia la bărbăȳi, așā ŝi delicateȳea la niuierî.

Pentru Dietă

3885 Ca dieta la ceî bolnavi.

Pentru Diatā

Ca o diatā, la ceî din urmă lasă gālcévă.

Pentru Dinți

- Ca agurida pe dinți stripezesce.
 Ca un porc mistreț cu dinți scoși afară.
 Ca un porc mistreț, ce cu dinți s'apără.
3890 Ca calul, ce după dinți se caută.
 Ca câinii, cu dinți sfășeie, rupe și trage.
 Ca porcii mistreți, când își ascut dinții.
 Ca dinți de lei.
 Ca dinți de fildeș.
3895 Cu dinți rinjiți, ca câinii.
 Cu dinți streini în gură, ca cel cu picere de lemn.
 Se mișcă dinți ca mărgelile.
 Scârșnesce din dinți, ca leul când se mânie.
 Dinți în gură ca mărgăritarul.
3900 De gât cu dinți l'apucă, ca pisica pe șoreci.

Pentru Domnii Stăpânitori

- Infricoșarea Domnului, ca răcnetul leului.
 Averea Domnului, ca un bulgăre de ceră, ce mulți frecându-l pînă mîini, cера se istovesc.
 Precum igumenul ce din 'chelar ajunge igumen, acela se 'nțelege cel mai bun igumen, așa și Domnul, ce din cea mai mică treptă se urcă treptiș la cea mai înaltă.
 Grijile pe lângă Domn, ca albina pe lângă roi.
3905 Ca blândețea și 'ndurarea, nimic alt mai mult împodobesc pe Domn.
 Ca Domnul, cei pe supt Domn.
 Când Domnul începe legea a o păzi, toți cei-l'alți în urmă după el să ție, ca câinii după vînător.
 Când Domnul va dăruia fără a spune ceva lingușitorilor lui, atunci numai ca un Domn dăruiesc tutulor.
 Precum către norod Domnul se va purta, așa și cel din cer lui îi va da.
3910 Domnul într'a lui țără, ca părintele într'a lui casă.
 Domnul, ca un zugrav, închipuiesc icona ce voiesc.
 Domnul ca un fus de arie în mijlocul dreptății șade, și la toți de o potrivă de departe face parte.
 Domnul ca un Dumnezeu pe pămînt se socotesc.
 Domnul nemilosiv, ca un izvor fără apă, la care întru zadar cei secetoși alergă.
3915 Domnul, stăpân norodelor, ca sora stelelor.
 Domnul fără prieten, ca ostașul fără arme.
 Domnul fără dreptate, ca gardul fără proptea.

Domnul dă mâini și picere se vede legat, spre a sluji la norod, ca cel mai plecat.

Pentru Domnul din cer

Judecățile Domnului, ca adâncul mării.

- 3920 Când va Domnul, poți pluti și pe uscat ca pe mare.
Precum tu către ai tăi, așa și Domnul către tine.
Domnul, precum el voiesce, așa noi ne dăruiesce.

Pentru Dor

Ca cântecul dă dor, nimic alt mai mult te adorme.

Ca dorul nimic alt mai rău te topește până la os.

- 3925 Dorul ca flăcarea ce se numește: *«Adu-ți aminte de mine»*.

Pentru Dormire

Ca țepurele, cu ochii deschizi dorme.

Ce cel ce-ți pune pâza pe ochi dorme.

Ca ciobanul pe ierbă verde dorme.

Dorme ca un mort.

Pentru Dohtori

- 3930 Ca dohtori și ca dascăli și ca bun judecători, nimic alt mai lesne pe ulițe găsesc, ca pe ori-cine întâlnesc; d'asemene știință, pe toți plini îi găsesc.

Nici un dohtor iubesc sănătatea omului, ca și ostașul liniștea norodului; că și una și alta, când dă la noi lipsește, a lor hrană se socotesce.

Dohtorul, ce bola nici cum o cunoște, ca când ar lovi pe bolnav cu toporul în cap.

Dohtorul ca césornicarul, când îți drege césornicul, îți strică zimberechiul.

Dohtorul după vînă, ca câinele după urmă, ghicesce ce gonesce.

Pentru Dobitoc și Dobitocie

- 3935 Ca un dobitoc cu patru picere.

Ca un dobitoc fără cuvînt.

Dobitocia ca o mârțogă dă cal, ce pe cel călare îl trîntesce și pe cel ce o trage el batjocoresce.

Pentru Dobîndă

Ca la nuntă, unde mulți alérgă, dar numai gînerile do-bîndesce.

Cu câte puțin adăogînd mare sumă dobîndescî, ca cojocarul din bucățele mare blană întinde.

3940 Cu marunțéoa multă dobîndă căpătăm, ca butia cu picătura când se umple dă rachiú.

Nici un lucru e mai scump, ca ceea ce dobîndescî din sudórea ta.

Ceî ce se fac că nu voiesc ceea ce nu pot dobîndi, ca vulpea, unde n'ajunge, ȑice că-î pute.

Cine din vreme se căpuiesce, acela dobîndesce, ca cel ce plécă mai de diminéță, ajunge mai nainte.

Dobînda cea mare, ca o silă dă hoție.

Pentru Dulcéță

3945 Dulce, ca cîntarea păsérilor cea dă diminéță.

Dulce, ca cîntecul dă dor, și cu mult mai dulce, ca cîntecul dă zori.

Dulce ca muírea.

Dulce și mai dulce, ca bétura ce-aú dat lui Hristos pă cruce.

Dulce ca șérbetul.

3950 Dulce și frumósă, ca lumina luncî.

Pentru Durere

Cu durerî ca nisce muncî dă facere.

Pentru Duh

Greșalele duhului, ca cusururile obrazului; dă ce îmbétrănescî, mai mult se măresc.

Sănătatea duhului sciința se întelege, că precum sănătatea la trup, așa și sciința la duh.

Duhul omului ca un vînt, aci vine, aci se duce.

- 3955** Duhul în pustie, ca trupul în dietă.
 Duhul când se răvarsă, ca apa innecă o lume.
 Duhul pëtrunđător ca un cuțit ascuțit, când atingi cu vîr-
 ful, mică rană faci, iar d'el veî înipinge, sufletul se stinge.
 Duhul s'aséměnă cu otrava, când o întrebunțeză după cu-
 viință, mult folos ne-aduce, iar piste măsura, în primejdie
 ne duce.

Pentru Duhovnici

- Ca duhovnicul; el légă, el dëslégă.
3960 Ca duhovnicul; când va, te iértă; când va, te osândesce.
 La duhovnic ca la móră, pë rînd intră, pë rînd iese.
 Nimeni ca duhovnicul mai multe taine póte cunósce.

Pentru Ducere

- Ca un vis se duce și nu se mai vede.
 Ca glonțul drept se duce.
3965 Ca săgéta, sburând se duce.

Pentru Dëosebire

- Cătă dëosebire între găvănitură dë cocoșatură.
 Së dëosebesce ca crinul între spină.
 Së dëosebesce ca tortul, când jurebițe el faci pë rishitor.
 Dëosebesce ca pistorul, când alege oile din capre.
3970 Dëosebire are cât albul din negru.

Pentru Dësnădëjduire

- Cel dësnădëjdut intră în cele mai mari primejdi, ca apa
 cea mai mică, când în cea mai mare se varsă.
 Dësnădëjduirea ca copilul cel mic, ce când ăi ieî cea mai
 mică jucărie, el ăi aruncă și cele-l'alte.

Pentru Dëmâncare

- Ca lăstunul, ce în gure-î aduce dëmâncare la puii lui în
 cuib.
 Ca melcul ce-și arată tótă casa în spinare, când dë dëmân-
 care dëcât ierbă nu mai are.

- 3975** Ca puii dă lăstun, ce cu gurele căscate așteptă pe lăstun să le-aducă dămâncare.

Pentru Dăparte i Dăpărtare

- Ca albinele, ce se dăpărtăză dă florii, cum le sugă mustul.
 Ca oia când se dăpărtăză dă turmă, îndată lupii o mănâncă.
 Ca cu strămutarea dăparte ajunge.
 Ca leul când flamândăză, nimeni el pôte dăla vite dăpărtă.
- 3980** Cât ajunge săgăta (dăparte).
 Cât ajungă cu mâna (dăparte).
 Cât ajungă cu sulița (dăparte).
 Cât ajungă cu praștia (dăparte).
 Cât o aruncătură dă piétră (dăparte).
- 3985** Cât veșă cu ochii (dăparte).
 Cât răsăritul dă apus (dăparte).
 Cât sare capra (dăparte).
 Cât semnul dă pușcă (dăparte).
 Cât se aude strigând, când dai la chôte dă dăparte.
- 3990** Cât cerul dă pământ dăparte.
 Cât bate pușca (dăparte).
 Cât dă la cușit până la frigare (dăparte).

Pentru Dăprindere

Dăprinderea la viefă ca un obiceiă se 'nvașă.
 Dăprinderea fără 'nvățatură, ca un orb p'un drum drept.

Pentru Dăscăntece

- 3995** Ca ceea ce dăscântă, bombăiesce, boncănesce, gongănesce, mișcând din buze.
 Ca dăscântatul, ce îndată lecuiesce pe cel dăochiat și pe cel fermecat.

Pentru Dăspărtire

Ca turturăoa, ce dă a sa soție nici cum se dăsparte.

Pentru Dăstoinică i Dăstoinică

Omul dăstoinic în cea mă mică slujbă tot mare se arată,

ca o piramidă pusă între bale, ce mărirea ei nici cum ș'o pierde.

Cei dăstoinici se cunosc din isprăvile lor, ca cerbul din săriturile ce face piste munți.

4000 Cel vrednic, cum isbutesce, ășî arată dăstoinicia sa, ca flórea, cum se dăschide, se vede ce rod ne dă.

Cel ce sporesce, acela măi dăstoinic, ca cel ce vine cu vînat, acela măi bun vînător.

Dăstoinicia ta cea necunoscută, ca o comóră ascunsă, ce nici ție, nici altuia întru nimic folosesce.

Dăstoinicia celor micî, ca vinul cel măi bun, în vase măi micî.

Dăstoiniciile dă astădî, ca un arhi-iatros ce-l face Sultanul, numai cu o ădicere: «Pas, să fîi dohtor».

Pentru Dăsfătări

4005 Pofa dăsfătărilor atăt dă mult se măresce, ca setea dă vin la cel ce se 'mbată, ce căt măi mult bea, atăt măi mult cere se bea.

Pentru Dăsfărîări

Veđî Infrîinare.

Pentru Dăfăimări

Precum cel ce aruncă pîétră în sus, pîétra în capul lui cade, așa și cel ce pă altul dăfăimă.

Cel ce dăfăimă pă părinții lui ucigaș se înțelege, ca un om fără-dă-lege.

Pentru Dăschidere

Ca o rană dăschisă.

Ca flórea, când se dăschide și-și arată frumusețea sa.

4010 Se dăschide ca gardul.

Pentru Dragoste

Ca dragostea pă picîor.

Mi-e drag ca sarea în ochî.

Nici o bôlă cu primejdie, ca bôla dragostei la om.
Rodul dragostei ca nișerea albinelor.

4015 Fuga lécul dragostei, ca fuga dă cîmă.

Cine se 'mpotrivesce l'a dragostei plăcere, când cade la dragoste, cade ca un nebun.

Dăpărtarea stinge dragostea cea slabă, iar p'e cea mai tare mai mult o aprinde, ca și vîntul, lumînarea îndată o stinge, iar focul cel mai mare mai mult îl aprinde.

Dragostea o'mbucătură așa dă dulce și bună, încât muma ca p'un dinte o scôte cu cleștele chiar din gura ficii sale pentru a sa îndestulare.

Dragostea în inimă, ca un chip într'o oglindă; însă oglinda arată ceea ce nu e într'însa, iar inima arată ceea ce e într'însa.

4020 Dragostea ca albina, îndată te pișcă, cum dă ea te vei atinge.

Dragostea ca albina, din flóre 'n flóre sbóră și p'e cea mai dulce cu acul o sîrută.

Dragostea ca edera, dă orî-ce se prinde.

Dragostea ca o mince, dă la unul la altul sare.

Dragostea ca o flóre, cum se nasce îndată móre.

4025 Dragostea ca un vierme, te mănîncă pân' la os.

Dragostea ca un chelar dă cele mai ascunse taîne.

Dragostea ca lipitóreă, sângele țe-l suge.

Dragostea ca lipitóreă, cum se satură numai îndată cade.

Dragostea ca norocul, cade p'e om orbesce.

4030 Dragostea ca rîia, dă cine se lipescce, anevoie se dăslipescce.

Dragostea ca stafia, tutulor dă ea l'e frică, dar nimeni a vedut'o.

Dragostea ca focul, cu cât mai mult îl zgândări, cu atât mai mult se aprinde.

Dragostea ca focul, cu cât mai mult te apropii, cu atât mai mult te arde.

Dragostea ca focul, nici cum se stinge, până nu o vei stropi-o cu apa răcelii.

4035 Dragostea ca focul, până nu se topesce, nici cum se stinge.

Dragostea ca focul s'aprinde, când dă inimă se prinde.

Dragostea cu-ale ei aripi mult și dulce te'ncăldește, ca cloșca p'ai s'ei puî.

Dragostea cu amorul la început s'arată ca nisce frați gemeni, că 'mpreună amîndoi se nasc, iar p'e la sfîrșit ca nisce frați vitregi, că dăparte unul dă altul se sfîrșasce.

Dragostea când te pirjolesce, atunci viéța se socotesce, ca bucatele când în stomah fierb, atunci cîți dă viéți.

- 4040** Dragostea când te rănesce, ca pomul când s'altuiesce.
 Dragostea, cât dă mică, ca albina te pișcă, cum o veî su-
 përa.
 Dragostea la inimă, ca rooa la florî.
 Dragostea la început, ca cea mai mică scântaie; dă n'o
 veî stinge mai curînd, totă casa țe-o aprinde curînd.
 Dragostea muierii, ca a viermelui către caș, până ël ispră-
 vesce.
- 4045** Dragostea, patimă din cele mai cumplite, însă muierile, ca
 cu o păpușă, se jôcă cu ea.
 Dragostea pururea la prieteșug privesce, ca magnitul
 la pol.
 Dragostea pe cel îndărătnic mai mult ël vîneză, ca lumina
 ce la întunerec mai mult luminéză.
 Dragostea se întinde ca rădăcina dă copaciū și ferice d'a-
 cel copaciū, ce dobîndesce asemenea rădăcină.
 Dragostea se jôcă cu inima ce-o iubesce ca cu o păpușă.
- 4050** Dragostea se schimbă tocma ca o flóre, ce când o față ne
 arată, când alta, și nicî una până în sfîrșit are.
 Dragostea fără mișcare, ca o vâpaie mare dă foc zugră-
 vită, ce nicî te arde, nicî te'ncăldește.
 Dragostea celui mai mare, ca dragostea dă amor, ce ține
 dă joî până mai apoi.
 Dragostea celor mari către cei săracî, ca a calului către
 ierba, ce dă multă dragoste până 'n pămînt o mănâncă,
 că pășunea celor mari săracî se înteleg.
 Dragostea dă om se prinde, ca lipiciū dă haîne.
- 4055** Dragostea dă muiere tocma ca o umbră la lumină ce-o
 veđî pururea în ochî; că dă mergî înainte, o veđî pe ea
 mai nainte; dă te întorcî înapoi, o veđî că calcă în ur-
 mă-ți; cum ęți lipsesce lumina, nicî cum o mai veđî,
 nicî înainte, nicî înapoi.
 Dragostea și norocul pe cés pe cés se schimbă, tocma ca
 lumina luniî.
 Dragostea sécă, ca un puț fără apă.

Pentru Dregători

Dregătoriî la slujbe, tocma ca o monedă, ce nu după pre-
 țul ei în lume se cinstesce, ci după prețul ce Domnul
 ęi hărăzesce.

Pentru Drept, Dreptate i Dreptî

Ca un par drept înfîpt.

- 4060** Ca cumpăna dréptă în mâna stângă.
 Ca cumpăna dréptă în mâna dréptă.
 Ca purecele, când alergî după el şi nu l poţî prinde, până
 nu-ţi veî uda degetul, aşa şi când alergî după dreptate.
 Când banul dă gât te strînge ca gădea cu ştréngul, nu
 poţî grăi nicî cuvîntă dreptatea întrégă.
 Dreptatea đioa ca sórele luminéză şi nóptea ca stéoa stră-
 lucesce, dar norul strâmbătăţîi nu te lasă să o veđi.
- 4065** Dreptatea, ca cumpăna dréptă, nicî la o parte, nicî la alta
 atîrnă.
 Dreptatea ca lumina luminéză la ceî ce o cunosc.
 Drept ca cumpăna, când n'atîrnă nicî la o parte, nicî la
 alta.
 Drept ca luménarea.
 Drept ca funia în traîstă.

Pentru Dresurî

- 4070** La dresurî alérgă, ca la putina cu argăsélă.

Pentru Drumurî

- Ca un drum pē yérbă verde.
 Ca un drum bătut.
 Ca pē drumul hagiilor, unde nicî apă nicî umbră gădescî.
 Ca pē şléu la drum.
- 4075** Drumul ca pŕelea.

Pentru Ţérá

- Ţérá fără legiuitor, ca un car fără rotar, ce n'are cine-l
 întocmî.

Pentru Ţesturî

- Ca un ţest pē foc.
 Ca mălaiul în ţest.

Pentru Ţefturî

- Ca un ţeft în mijlocul ariiî.

Pentru Țigani

- 4080** Țeșă dă în petic ca țiganul.
 Ca țiganul când a ajuns Domn, întâiu p'e tată-său a spînzurat.
 Dă p'er, ca p'e țiganî, apucă și-l tîrască.
 Țiganul, ca ursul, dă ciomag numaî ascultă.
 Țiganul, ca pupăza, în gunoiu Țeșă face cuibul.
- 4085** Țiganul nebătut, ca móră neferecată.

Pentru Ținere

- Țel ține ca p'un cal, cu cele mai tarî zăbale 'n gură.
 Ca oile după cîoban s'e țin.
 Ca orbul dă gard s'e ține.
 Ca umbra după om s'e ține.
- 4090** Ca un vas găurit, ce nînic într'însul ține.
 Ca în palmă Țel ține.
 Ca în brațe Țel ține.
 Ca cu anghera Țel ține în loc.
 Ca cu iabașaoa dă nas Țel ține.
- 4095** Ca căiniî după cățea s'e ține.
 Ca mațul dă gafe s'e ține.
 Ca nada, ce nimic nu ține.
 Ca mînzul după mumă s'e ține.
 Ca néga réoa dă el s'e ține.
- 4100** Ca rîia dă om s'e ține.
 Ca baba dă nas s'e ține.
 Ca dă joî până mai apoi ține.
 Cât un fulger ține.
 S'e țin ca un lanț, unul dă altul.

Pentru Țerîină

- 4105** Cu țerîina în gură, ca cel întins p'e pămînt.

Pentru Țînțari

Ca țînțarul, când cu cîntări te sărută.

Pentru Țițe

Ca copilul cu dooă țițe.
 Ca copilul cu țîța'n gură.

Pentru Șanțuri

Ca niște șanțuri de cetății, mari și adânci, ce propresc năvălirea vrăjmașilor.

Pentru Șopte

4110 Ca o șoptă la urechile.

Pentru Șubreți

Ca cel șubret, ce totă vara cu cojoc și ierna cu curu la foc.

Pentru Ședere

Ca grințele pe casă șed.

Ca grătarul pe cărbuni șade.

Ca junița lângă vițea șade.

4115 Ca leul pe gâtul puilului de cerb șade.

Ca leul pe lângă puî șade.

Ca pasărea pe cracă șade.

Ca pe scaun șade.

Ca pirostriile în trei picere șade.

4120 Ca puî supt cloșcă șad.

Ca spuza pe cărbuni șade.

Ca cîobanul între oi șade.

Ca tingirea pe foc șade.

Șade ca pe ghimpî.

Pentru Șireți

4125 Șiret pe șiret, ca hoț pe hoț, cunósce.

Pentru Ștergere

Ca cu un burete șterge.

Pentru Științe i Nesciință

Nesciința la om, ca o nópte a minții.

Nesciința te trântesce ca o mârțogă dă cal.

Precum ochiul la trup, așa și sciința la suflet.

- 4130 Cel în blane umflat și fără nici o sciință, ca un curcan umflat în pene.

Cel cu puțină sciință între cei proști, ca chiorul între orbi.

Cel fără nici o sciință, ca un orb să socotesce, și dă are ochi.

Cel ce toate știe, dar nici una bine știe, ca cel ce nimic știe.

Sciința la cel înțelept, ca un stég să arată, iar la cel din potrivă, tocma ca o măciucă.

- 4135 Sciința fără deprindere, ca o murtă să înțelege.

Sciințele ca herul; dă'l veți întrebuința spre lucrarea pământului, mult folos dobândesci, că nu te lasă să mori dă fume; dă'l veți întrebuința spre omor, o lume prăpădesci fără dă a te folosi întru nimic.

Pentru Scire

Ca găina, când oă, ne dă dă scire cu cârcârâitul.

Ca trîmbița la război, ce dă de scire la toți.

CAPITOLUL XXI

ASEMĂNĂRILE ÎN LITERATURA POPORANĂ¹⁾

—

Adormit

Buștén.

Ager

Veďi *Violii*.

4145

Ochî de șoim.
Ochî de sérpe.
Ochî de crișă.

Ajutor (lipsit de)

Ca cânele niměnuî.

Alb

4150

Ca fața lui Cristos (Hristos)
Albî ca nisce împěrașî.
Ca crinul.
Ca colilia.
Colilie.

4155

Cum e flórea de ȳasomie.
Ca laptele.
Spuma lapteluî.
Ca ghîocu.
Ca mărgelele.

¹⁾ Asemănările din acest capitol, sînt, aprópe exclusiv, culese din poeziile poporane și descăntece.

- 4160 Ca mîelu (miei).
Ca și lâna oilor.
Cu sîn alb de porumbiță.

Albă

- 4165 Ca o dómă.
Ca o lăcrimîoră.
Ca tulpanul.
Ca lebedă.
Ca o buďdiană ¹⁾.
Ca hărtia.
Cum e cîla de hărtie.
4170 Sciř ca cîla de hărtie,
Cînd o dař din prăvălie
Logofeřilor să scrie.
Sciř ca cîla de hărtie,
Cînd o řeř din prăvălie
Și logofeř ři mi-o scrie.

Albastru

- 4175 Ca seninul.

Alerga 'a)

- 4180 Ca un nebun.
Ca un hařduc.
Ca un armăsar.
Ca un inger.
Ca lumea la anaforă.
Ca lumea la biserică.
Ca copilul la řiță.
Ca mă-sa la copil.
4185 Cum alérgă
Mîelu la ôře,
Cărlanu la řepă,
Copilu la mamă.
Ca un fluture prin florī.

Amăgitor

- 4190 Lumea e amăgitoare
Ca o flóre trecătoare,
Ca o apă curgătoare.

¹⁾ Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 273.

Amar

Ca pelinul.
Pelin.

Amărit

4195 Amărit sufletul meu
Ca un șerpe în dudău ;
Și când merge prin otavă,
Și curge din gură otravă.

Apuca (a)

Ca lupul.

Apune (a)

Vezî a se Lăsa.

4200 Ca sórele.
Ca luna.
Ca stelele.

Arde (a)

4205 Ca focu.
Ca focu în vatră.
Ca para.
Ca ȧasca.
Îi arde obrazu ca sfecla.

Arde (a se)

Ca prigoria de sete.

Arțăgos

Veșî Slab.

Ca ȧască.
ȧască.

Aruncă (a se)

4210 Ca și cîórele pe un pom.

Ascunde (a se)

Ca curvile ¹⁾.

Ascuns

Ca cépa.

Asemănare

4215

Cu stejari înalți, stufoși,
Par'că's din o mumă scoși.
La tulpina cu cincî ulmî
Cu cincî ulmî dintr'o trupină,
Ca toți frații dintr'o mumă.

Așternut

Vedî *Neted.*

Ca oglinda.
Ca pîlea.

Aține (a) (calea)

4220

Imî păziți cărările
Ca pe florî albinele

Auli (s')

Si creștinul s'aulîa
Par'că șérpe îl sugruma.

Bălan

4225

Spicul grăuluî.
Spicul orzuluî.

Bate (a)

Vezî a *Pisa.*

A bate cîobănesce.
A pisa ca mărul.
Măr.
A face pastramă.

¹⁾ De frică.

4230 A'î face spinarea
Ca căldarea.

Bate (a se)

Unde vëd nevestele,
Eû mē bat în apă lină
Ca mrēna la repeđină.

4235 Ca juganiî.
Ca armăsariî.
Ca țapiî.

4240 Ca berbeciî.
Ca curcaniî.
Ca găscanii.
Ca rățoiî.
Ca cocoșiî.
Ca porciî mistrețî.
Ca pesciî.

4245 Ca berzele.
Ca tôte jigăniile.
Ca tôte lighiónele.

Bate (a se)

Ca limba în gură.

Bé (a)

4250 Par'că beî vutcă d'a bună. ¹⁾
Parcă beî pahar de mórte. ²⁾

Berbant

Cocoș.

Bét

Vezî Năuc.

Ca cîocârlanul.
Cîocârlan.
Cuc.

Bêț

4255 Ca de nebun ³⁾.

¹⁾ Lucru plăcut.

²⁾ Lucru neplăcut.

³⁾ Adică gros.

Bătrân

Ca Dumnezeu.

Bătrână

Ca sfânta Vineri.

Binefăcător

Ca un sóre ce 'ncălădesce,
Incălădesce și rodesce.

Bland

4260

Miel.

Blândă

Ca o turturea.

Bogat

A fi ca un stup neretezat.

Bogație

Bogația lui Iov.

Brav

Vezi *Voinic*.

4265

Ca nisce smei.
Fecior de smeiu.

Bucura (a se)

A'i fi inima ca o flóre.

Bucuros

Ca un trandafir.

Bun

Ca pânea (cea bună).
A'i fi tată.

Bună

4270 A'î fi mumă.

Cădé (a)

A cădé ca perile
Când le bat vinturile.
A cădé la fund ca pîetre.

Cărmaciū

Veđi *Stăpân*.

E ca femeia fără om.

Căuta (a)

4275 Imi păziți cărările
Ca pe florî albinele.

Certă (a)

Veđi a *Judecà*.

Ca Bălénul țiganul.
Ca Bălénul slugile.

Chipos

4280 Ca o catană.
Cât un munte.
A fi un măr copt.

Cosiță

Balaur.

Culcă (a se)

Să mă culc pe sinul tău,
Ca șerpele pe dudău.

Cura (a)

4285 Cura Turciî ca bura.

Curat

Veđi *Luminat*, *Nevî-
novat*.

- 4290 Ca Dumnezeu.
 Ca Dumnezeu ce l'o dat.
 Ca Dumnezeu ce l'o ținut.
 Ca Dumnezeu ce l'a făcut.
 Ca Dumnezeu ce l'a lăsat.
 Cum e de Dumnezeu lăsat
 Și de popa botezat.
 Cum Dumnezeu l'o lăsat.
 Cum maica sa l'o aflat.
 4295 Ca maica sa ce l'o născut.
 Ca maică-sa ce l'a făcut.
 Ca maica dulce ce l'o scăldat.
 Ca póla Maichî precistei.
 Ca póla Sântă-Mariei.
 4300 Ca aurul suflat.
 Ca aurul cel strecurat.
 Ca argintul.
 Ca argintu strecurat.
 Ca ferecăturile de argint.
 4305 Ca apa de isvor.
 Ca florile înflorite.
 Ca altoile altoite.
 Ca busuïocul înflorit.
 4310 Ca roua florilor.
 Ca roua din cer.
 Ca roua florilor.
 In revărsatul zorilor.
 Ca roua din pământ.
 Ca roua din câmp.
 4315 Ca sórele din cer.
 Ca soarele în senin.
 Ca sfântu sóre
 Ce 'n senin răsare.
 Ca sórele înseninat.
 4320 Ca steaua din cer.
 Ca steaua din cer lăsat.
 Ca un pahar.
 Ca apa de isvor.
 Ca lacrima ochilor.

Curge (a)

Vezi a se Topi.

- 4325 Ca cêra.
 În curgeaŭ lacrimile pîriŭ.

Da (a)

Veđi a *Lovi*.

Depărtare

Cât daï cu praștia.

Departe

Unde urmă de secure nu e.

Deschide (a se)

Apele se deschidea,
 Și pe loc se închidea,
 Cum se 'nchide pe-un mormînt
 Gura negrului pămînt.

Desfrînată

4330

Cățea.

Dinte

Fasole.

Dispare (a)

Cum spală apa toate pîetrile.

Dormi (a)

Ca un buștén.
 Buștén.

Drag

Veđi a se *Uita*.

4335

Ca Domnul sfânt.
 Ca sfântul sóre.
 Ca sufletul.
 A fi sufletu cui-va.

4340

Ca florile fetelor.
 Ca laptele pruncilor.
 Ca vinu chinezilor. ¹⁾
 A se uita la cine-va ca la un cireș copt.

¹⁾ Adică primărilor. — Dîcere din Banat.

Dragoste

Vezi *Plăcere*.

4345

Dragostea fără de noroc
 Știi ca cărțile de joc,
 Altu pune și altu ție
 Dragostea de nevestă
 Ca garofa din ferăstră;
 Când bate vîntul din jos
 Umple casa de miros.
 Dragostea cea de nevestă,
 E ca flórea din ferăstră:
 Când o bate vîntu 'n față,
 Umple casa de dulcătă;
 Când o bate vîntu 'n dos,
 Umple casa de miros.
 Dragostea de nevestă
 Mă bagă 'n bółă cîinėscă,
 Me usucă ca p'o ȋască.
 Dragostea de nevestică
 Ca o pómă pîrguită,
 Ca o flórea 'mbobocită,
 Ce te duce la ispită.
 Dragostea de fată mare,
 Ca fasolea din căldare
 Când ȋi tornă un pumn de sare.

4350

Dragostea de fată mare,
 Ca fasolea din căldare:
 ȋi puă o mână de sare,
 Și nică o dulcătă n'are
 Dragostea de fată mare
 E ca flórea după cale,
 Când o bate vîntu 'n față,
 Umple câmpu de dulcătă;
 Când o bate vîntu 'n dos,
 Umple câmpu de miros!
 Dragostea de copilă
 E ca flórea din grădină,
 Ca mîierea de la stupină:
 Mănâncă cu lingura plină
 Și 'ȋi pare că e puțină.
 Dragostea de copiliță
 Ca zéma de chiseliță;
 Cine 'nghite tot sughiță.
 Dragostea de vėduvióră
 Ca mănecarea dulcișóră:

4385

Îți merge la inimióră,
 Frica nu te mai omóră.
 Dragostea de flăcău
 Ca porumbul sub zăblău;
 Când îl plouă Dumnezeu,
 Și 'l acoperi tot mereu.
 Dragostea de potropop,
 Tocmai ca câinele schiöp:
 Inima 'i face hop! hop!
 Dar la cruci face de foc.
 Dragostea de lăutar
 Ca dulcéța din zahar:
 Căși dă inima în dar,
 De nevoi n'are habar.
 Dragostea cea de departe,
 E ca popa fără carte.

Dréptă

Cu códa biciu făcută.
 O pune códa fuior în vînt.
 Drumul córdă căși ținea.

Duce (a)

4390

Ca găina puișoru.¹⁾
 Cum duce uliul găina.
 Cum duce vîntu pîrjolu.

Duce (a se)

Veđi a Pleri.

Cum a stins vîntu lumina.

Dulce

Veđi Plăcută.

4395

Ca mîierea.
 Gura ieî păhar de mîiere.
 A fi strugur de vie.
 Mai dulce de cât murele.

¹⁾ Adică repede.

Ca smochina.
Ca o floricea.

Fățarnic

4400 Cărbune acoperit (cu cenușe).
Cărbune potolît.
Cărbune stins.

Fecióră

Fecióră ca o stea.

Feri (a se)

Ca de dracu.

Flecări (a)

4405 Îl merge gura ca pupăza.

Frică

A i se face inima cât un purece.
A se face ca pămîntul.

Fricos

Ca un Țepure.

Frumos

*Veďi Lucitor, Mulțumit,
Rumen, Sănătos, Voinic.*

4410 Ca o cruce.
Gură de rău.
Ca și fața lui Hristos.
Ca un sóre.
Ca sórele.
Ca un lucéfěr.
4415 Ca lucéfěru.
Ca roua de diminěță.
Ca roua de pe mură.
Ca roua de pe bugene.
A fi ca neaua de alb.
4420 Ca păuniș.

- Ca fluturi.
 Ca un Ducipal.¹⁾
 Ca o flóre.
 Ca o flóre
 4425 Intr'o iérnă fără sóre.
 Cum e flórea câmpulu
 In lumina sórelui.
 Ca un trandafir.
 Trandafir.
 4430 Ca un boboc de trandafir.
 A fi pup de trandafir.²⁾
 Îl arde fața
 Ca garófa diminéța.
 Ca bujoru.
 4435 Ca un bujor.
 Ca nisce bujori.
 Ca doi zarzarî înfloriți,
 La isvóre răsădiți.
 Ca un brad.
 4440 Cum e bradul.
 Ca un pepene.
 Par' că e de zahăr..
 Ómenii cei spovediți
 Staă ca pomi înfloriți.³⁾
 4445 Ca un pahar.

Frumósă

Vezi *Mândră, Plăcută*.

- Ca o iconă.
 Ca o țină.
 Ca o țină a codrilor.
 Neputica ținelor.
 4450 Ca Iléna
 Cosinzéna.
 Iléna
 Cosinzéna :
 Din cosiță
 Flórea 'i cântă,
 Nouă împărați
 Ascultă.
 Iléna, Iléna,

¹⁾ Pentru un cal frumos.²⁾ Dicere din Banat.³⁾ Adică în rațu.

- Iléna Simzéna,
 Dómnă florilor
 Și a garófelor ;
 Sora Sóreluĩ,
 Spuma lapteluĩ.
 Ca o pășerea.
 Surióra sóreluĩ.
 Ca o sor' a sóreluĩ
 Ce stă 'n porta raĩuluĩ,
 Și dă loc sufletuluĩ.
 Ca o stea.
 Lucéfêrul satuluĩ.
 Salba împêratuluĩ.
 Ca flórea.
 Ca o flóre.
 Flóre din grădină.
 Flóre din grădină,
 Ruptă din tulpină.
 Flórea câmpuluĩ.
 Ca florile.
 Cum e crinul înflorit.
 Ca o garófă.
 Ca o garófă alésă.
 Ca o garofiță.

Frumusețe

Frumusețea lui David.

Fugi (a)

- 4470 Ca un vis.
 Ca o părere.
 Ca mușerile.
 Ca curvele.
 Ca o cățea.
 4475 Iepuresce.
 Epuresce, ogăresce,
 Păsêresce, fulgeresce. ¹⁾
 Ca riul.
 De par'că sbură.
 Cum fuge vaca din strungă,
 Și óia din luncă,

¹⁾ A se observa gradația.

4480

Porc din cârtog.
Așterne-te drumului
Ca și ierba câmpului
La suflarea vîntului.

Fură (a)

Haîducesce

Galben

Veđi a Murî.

4485

Ca cêra.
Ca turta de cêră.
Spicul grăului.

Ghemui (a se)

A se face bróscă la pămînt.

Glas

De foc.

Gol

Par'că 'î o gaură de puț părăsit.

Grăbi (a)

4490

Nu grăbi la măritat
Ca flórea la scuturat.

Grăbit

Cum e focul.

Grămadă

Pice'î përu
Ca fuîoru.

Grămădi (a)

A grămădi ce-va clăiesce.

GrasVeđi *Sănătos.***4495**

Ca un harbuz.
 Ca un pepene.
 Ca un porc.

Grasă

Ca o prepeliță.

Grea

Ca nisce pietro.

Greü**4500**

Ca fulgul pe apă.
 Ca petroïele.
 Ca o piétră de móră.
 A fi piétră-pămînt.
 Ca pămîntul.

Gros**4505**

Ca mâna.
 Ca fluerul la picior.
 Cu céfa ca de malac.
 Lipitorï.

4510

Ca copaciï 'n zăvoïu.
 Ca otgonul.
 Ca un buriü.

Gróse

Ca furcile.

Groși

Ca grinđile.

Gurguiată

Ca para.

Haină**4515**

Tinerețe, haïne scumpe.
 Bětrănețe, haïne rele.

Harnic

Vezi *Muncitor, Strângător.*

Furnică.
Ca albina.
Cum îi focu.

Îmbrăca (a se)

Voinicesce.

Imbrăcat

4520

Ca păuni.

Îmbuca (a)

Ca lupul.

Imbucăți (a)

Vezi a *Nimici.*

A' face puzderii.

Impodobită

Ca florile.

Impreună

4525

Ca doi puș de rîndunea.
La tulpina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr'o tulpină,
Ca toți frații dintr'o mumă.

Inalt

Vezi *Nalt, Subțire, Voinic.*

Cât o cruce.
Cât o țeră.
Statu lui
Umbra bradului.
Ca o trestioră.

Inapoi (a se da)

4530

Ca o cățea.

Inchina (a se)*Vezi a se Păti.*

Mă închin cu cântecul
Ca codrul cu frémătul.
Mă închin cu cântecu.
Ca calu bun cu umbletu.
Mă închin cu cântecu.
Ca și lupu cu crângu.

Incolăcit

Ca șerpi.

Incremenit

4535

Ca o stână.
Ca scriși pe părete.

Indărătnic

Catâr.

Indoi (a se)

Ca o flóre se 'ndoia.

Indulcită

Ca miera.

Inflorit

4540

Ca peri
In mijlocul verii.
Ca merii
In mijlocul verii.
Să 'nfloriți
Să mărgăriți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir
De trandafir.

Ingălbenit

Ca cera.

Ingenuchia (a)

4545

Unde-oî găsi câte-o babă,
Să mî-o 'ngenuchi ca p'o iedă.

Inghiți (a)

Ca lupul.

Înnota (a)

Ca pescii.

Înțelepciune

Înțelepciunea lui Solomon.

Intîmpina (a)

Imi păziți cărările
Ca pe florî albinele.

Întinde (a se)

4550

Ca vrejul de castraveți.
Ca șerpele pe dudău.

Întins

Cu cîda bicîu tăcută.
A pune cîda fuîor în vînt.
Drumul cîdă că'și ținea.

Întorce (a se)

Vezi a se Sîrcoii.

4555

Ca un pesce pe foc.
Ca un pesce pe uscat.
Cum se 'ntorc doi boi bunî în jug.
Ca nalba după sîre.

Intreg

Ca mîrul.

Iubi (a)

Vezi Drag.

4560

Ca pe o cucînă.
Ca pe o copilă.

- 4565 Ca sarea 'n ochi.
 Ca pe dracul.
 A se uita la...ca la sóre.
 Ca sórele.
 Ca lumina.
 Ca lumina ochilor.

Iubit

Vezi *Plăcut*.

Ca lumina.
 La iubit e ca focu.

Iute

- 4570 Ca gândul.
 Pe aripă de vînt.
 Ca vîntul.
 Ca un vînt învîforat
 Intr'un lan de grâu uscat.
 4575 Ca fulgeru.
 Ca focul.
 Cum e focul.
 De foc.
 Ca săgéta.
 Ca oțelul.
 4580 Călușelul lui
 Puil leului.
 Ca șoimu.
 Un (puișor de) șoim.
 Ca șoimii.
 Cum fuge vaca din strungă,
 Și oia din luncă,
 Porc din cîrtog.
 4585 Ca ardeul.

Jelui (a se)

Ca la un frate măi mare.

Juca (a)

Ca p'o brebena.

Judeca (a)

Vezi *a Certa*.

Ca Bălénul țiganul.
 Ca Bălénul slugile.

Luminat

Veștă Curat.

- 4590 Ca Dumneșeu.
 Ca Dumneșeu ce l'o dat.
 Ca Dumneșeu ce l'o ținut.
 Ca Dumneșeu ce l'a făcut.
 Ca Dumneșeu ce l'a lăsat.
- 4595 Cum e de Dumneșeu lăsat
 Și de popa botezat.
 Cum Dumneșeu l'o lăsat
 Cum maică sa l'o aflat.
 Ca maică sa ce l'o născut.
 Ca maică sa ce l'a făcut.
- 4600 Ca maică dulce ce l'o scăldat.
 Ca pólă Maichiî precistei.
 Ca pólă Sântă-Mariei.
 Ca aurul suflat.
 Ca aurul cel strecurat.
- 4605 Ca argintul.
 Ca argintu strecurat.
 Ca ferecăturile de argint.
 Ca apa de isvor.
 Ca florile înflorite.
- 4610 Ca altoiile altoite.
 Ca busuîocul înflorit.
 Ca roua florilor.
 Ca roua florilor
 În revărsatul zorilor.
- 4615 Ca roua din cer.
 Ca roua din pământ.
 Ca roua din câmp.
 Ca sórele din cer.
 Ca sórele în senin.
- 4620 Ca sfântu sóre
 Ce 'n senin răsare.
 Ca sórele înseninat.
 Ca steaua din cer.
 Ca steaua din cer lăsat.
- 4625 Ca un pahar.
 Ca apa de isvor.
 Ca lacrima ochilor.

Lacom ¹⁾

Lipitóre.
 Lipitórea dracului.

¹⁾ De banî.

Lăsa (a)

4630

Ca un dobitoc la gard.
Ca pe o vĕdană.
Ca pe o strĕină.

Veđŭ a Părăsi.

Lăsa (a se)

4635

Ca sórele.
Ca luna.
Ca stelele.

Veđŭ a Apune.

Lat

Cât palma.

Lega (a)

4640

Ca pe boŭ.
Ca p'un dobitoc la gard.¹⁾
A lega snop.
A lega cobză.
A lega fedeleş.

Lega (a se)

Ca bóla de om sărac.
Ca făsuŭ de arac.
Ca albinele de florŭ.

Legăna (a se)

4645

Ca ŷérba.

Legat

Veđŭ a se Prinde.

Ca grundu de sare.
Ca faguru de mŷere.
Ca roŭ ce roesce.

Leneş

4650

Proptéua garduluŭ.
Trântor.

¹⁾ Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 323.

Limbut

Cicală.

Limbută

Cicală.

Coțofană.

Lins

Ca penele.

Lipsi (a se)

4655

Ca cera.

Loc (de)

Nică ca un fir de mac.
Cât un fir de mac uscat,
În patru despicaț,
În vînt aruncat.

Lovi (a)

A da ca în popușoi.
A da ca la fasole.

Lovitură

4660

Blestemu de muncă,
Ca lovitura de cîmă.

Luci (a)

Lucesce ca un sóre
Într'o ȕi de sêrbătóre.
Ca sórele.
Ca stelele.
Ca focul.

Lucitor

4665

Ca stelele.
Ca de smeș.

Luciu

Ca șerpi.

LungăCât cotu.¹⁾**Lungi**Ca la rac.²⁾**Mâna (a)**

4670

Ca pe oi
Și ca pe boi.**Mânca (a)**

Par'că se băteaŭ lupii la gura lui.

MâncăciosCa o lăcustă
Lăcustă.**Mâncat**

4675

Îi mâncat de dușmanî
Ca ierba de boi bușanî.³⁾
Mâncată's de dușmanî
Ca ierba de boi balanî.
Îi mâncată de străini
Ca ierba de boi bătrânî.
Mâncată's, Dómnne, d'aî meî,
Ca ierba de melușeî.
Mâncată's, Dómnne, de rele,
Ca holda de pășerele.**Mândră**Veđi *Frumósă*.

Ca florile.

MândruVeđi *Frumos*.

4680

Ca un sóre.
Ca o cruce.¹⁾ Barba.²⁾ Mustățile.³⁾ Din Banat.

Ca bujoru.
Ca crinul.
Cum e bradul.

Mare

Vezi *Spătos, Votnic.*

- 4685 Ca un Domn.
Ca minciuna.
Cât toate ȱilele.
Cu lacrimi până 'n pămînt.
Cu glas mare până 'n cer.
- 4690 Cât un munte.
Cât pumnul.
Cât masa.
Ca talerile (talgerile).
Ca sitile.
- 4695 Cât baniȱa.
Cât plosca.
Ca ploscile.
Cât butia.
Ca buȱile.
- 4700 Cât strachina.
Ca otopăile.
Ca putineȱele.
Cât beldia
Ca teslele.
- 4705 Ca resteȱele.
Cât e brazda pluguluȱ.
Scóse brazda ca de plug.
Cât căciula.
Cât casa.
- 4710 Cât pétra moriȱ.
Ca grinȱile.
De bour.
Bouresciȱ.
- 4715 Ca vaca.
Cât boul.
Ca bivolu.
Ca óiea.
De puȱcă alésă.¹⁾
- 4720 Cât vrabia.
Ca solziȱ de crap.
Ca șirele.

¹⁾ Cu ochȱ marȱ de puȱcă-alésă.

- 4725 Cât o șură.
 Ca un stejar.
 Ca trestia.
 Ca bóbele de linte.
 Cât bobii.
 Ca mazărea.
 Ca nucile.

Merge (a)

- 4730 Ca prin vint.
 Ca la móră.

Merge (a'î)

- Ca la racî.

Meșter

Veđi Șiret

Cum e sfredelul dracului.

Mic

- 4735 Ca solziî de ștîucă.
 Ca de cîur.
 Cât oul.
 Cât aluna.
 Ca paraua.
 Ca smiceaua.
 Ca undreaua (undrelele).
 4740 Ca acele.
 Ca paiele.
 Ca fusele.
 Cât o linte.
 Cât bobul de meiu.
 4745 Cât un fir de mac.
 Cât un fir de mac.
 In nouă despîcat.
 Cât o găóce.

Mică

- 4750 Cât nucile.
 Cât o nucă.
 Ca furnica.¹⁾

¹⁾ Pentru slove.

Milă

Mila de Domn ca de Dumneđeũ.
 Mila de la bărbat
 Ca frunza de plop uscat :
 Când gândescĩ
 Să te umbrescĩ
 Atuncia te dogorescĩ.
 Mila de la bărbat
 Ca umbra'ĩ de cĩung uscat ;
 Tu te ducĩ să te umbrescĩ
 Și mai tare te sorescĩ.
 Mila de la bărbat
 Ca frunza de pěr uscat :
 Când te aĩ să te umbrescĩ
 Tot mai răũ te 'nădușescĩ.
 Mila de la bărbat
 Ca frunza de pěr uscat :
 Tocmai când sě mẽ umbresc
 Mai tare mẽ dogoresc.
 Mila de la streinĩ
 Ca gardul de mărăcinĩ.

4755

Milă (fără)*Veđĩ a Ucidē.*

A ucide ca p'un cânc.

Mira (a se)

Ca de naĩba.

Mirare

Se uĩtă ca la urs.

Mirosi (a)*Veđĩ Frumósă.*

Ca flórea de teĩu.

4760

Mișca (a)

A mișca din călcăe
 Ca móra din căpětăe.

Mlădios

Veđi *Subfire*.

Par'că ar fi de o nuă.

Móle

Ca bumbacul.

Ca mătasa.

4765

Piftie.

Mort

Veđi *Adormit*.

Buştén.

Muieratic

Veđi *Berbant*.

Cocoş.

Mult

Norocu 'i curge gîrlă.

D'o schîópă.

4770

Că io mi's plin de duşmane

Ca Bistra de bolovane.¹⁾

Multă

Ca roua din burueni.

Muşte

Ca plóia.

Ca muscile.

Ca stelele.

4775

Ca stelele pe cer.

Ca stelele cerului.

Ca cerul cu miî de stele.

Câte pîetricele 'n munte.

Ca frunzele de brad.

4780

Frunză şi ierbă.

Ca frunza şi ca ierba.

Ca câmpul cu floricele.

¹⁾ Din Banat.

Cum sunt vara ciupercile.
Cât sunt vara viorele.
Câte 's vara brândușele.

4785

Mulți

Ca gemetele din iad.
Ca drobiș.
Ca la stână.
Ca nisipul de pe vad.
Ca nisipul mării.
Ca clăile de fân.
Cât sunt vara brebenei.

4790

Mulțumit

Vezi *Frumos*.

Omeniî ceî spovediți
Staă ca pomiî înfloriți.¹⁾

Muncitor

Vezi *Harnic*.

Cum îi focu.

Murdar

4795

Ca tina.

Murdară

Ca o pupăză.
Scrófă.

Muri (a)

Vezi *Galben*.

A se face turtă de ceară.
E ca ghîța de subțire,
Când te suî și nu te ține.²⁾

Mușca (a)

4800

Mușca 'ar neica din ele³⁾
Ca din doi faguri de mîiere.

¹⁾ Adică în rațu.

²⁾ E gata să moră.

³⁾ Adică din țije.

NaltVeđi *Chipos, Inalt.*

4805

Ca o catană.
 Cât un munte.
 Ca bradul.
 Ca nisce brađi.
 Până la cer.

NăucVeđi *Bét.*

Cuc.

Năvală (a da)

Ca căiniŃ la zahana.

Neastîmpărat

Ca zevođiŃ.

Necăjit

A fi ca cucu 'n codru.

Necioplit

4810

Butuc (de pădure).

Nedespărțit

Ca mazărea de harac.

NégrăVeđi *Inimă.*

4815

A'Ń fi inima ca slova.¹⁾
 Buștén.
 Ca un buștén.
 Ca tina.
 Ca păcura.

¹⁾ Adică supărat, amărit.

Negru

Veđi *Supărat*.

4820

Ca un Arap.
 Ca țiganul.
 Ca cernéla.
 -Ca rasa călugărescă.
 Ca poșul de la gât. ¹⁾
 Ca un cărbune.

4825

Ca fundul de căldare.
 Mânî negre îmbărnite
 Ca nisce tînjeli pîrlite.
 Ca huma.
 M'oiă găsi negru pămînt.
 Ca neghina.

4830

Mure negre. ²⁾
 Mura câmpuluî.
 Mura câmpuluî,
 Coptă la rēcóre,
 Ne-ajunsă de sóre,
 De fulg de ninsóre
 Și de pic de plóie. ³⁾
 Ca două cire de mure
 Copte la pădure,
 Copte la rēcóre,
 Ne-ajunse de sóre.
 Ca cucuta.
 Pana corbuluî.
 Ca corbul.

Neiubitor

4835

Buzele celuî care nu iubesce,
 Sloiu de ghiață în mez de vară.
 Gura celuî care nu iubesce,
 Apă rece.
 Brațele celuî care nu iubesce,
 Apă rece curgétóre.

Neliniștit

Ca pescele pe mal.
 Ca mărul lângă drum.

¹⁾ Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 80.

²⁾ Pentru ochi negri.

³⁾ Pentru ochi negri.

Nemilos

4840

Câne

Neodihnit

A fi ca pléva câmpului.

Neplăcut

Apă rece.

Par'că beaï pahar de mórte.

Neplăcută

Mi-e lumea cernélă négră.

Nepotrivire

4845

Ca nuca în perete.

Nesănătósă

Ca o pară verménósă.

Ca un măr putregăïos.

Veđi *Stricată*.

Nesățios

Ca dracu.

Neted

Veđi *Așternut*.

4850

Ca pelea.

Ca oglinda.

Nevinovat

Veđi *Curat*.

Ca apa de isvor.

Ca apa curată.

Nimici (a)

Veđi *a Îmbucăfi*.

A 'l face puzderiï.

Nimici (a se)

Veđi a se Topi.

4855

Ca pâinea care o mănânci.
 Ca vinul care 'l beî.
 Ca spuma pe mare.
 Ca apa pe sare.
 Ca roua la sóre.
 Ca un fir de mac uscat.

Obraznic

4860

Ca porcu.

Părăsi (a)

Veđi a Lăsa.

Ca pe o vědană.

Pica (a)

. ca perile
 Când le bat vînturile.

Picióarele

Ca rēschitóarele.

Pieri (a)

Veđi a se Duct, a se Topi.

4865

Ca scuipatul în cărare.
 Ca stupitul în cărare.
 Ca stupitu sub picíóre.
 Cum a stins vîntu lumina.
 Ca focul stîmpērat.
 Ca sēmința de mac.

4870

Cum pēre roua de vară.
 Ca spuma pe mare.
 Ca spuma de mare.
 Ca roua de sóre.
 Ca đioa de țerî.
 Ca roua de flóre.

4875

Ca roua la sóre.
 Ca spuma la sóre.
 Ca întunericul de pe fața pămîntului.
 Ca vînturile de prin copaci.
 Ca o nălucă.

Pîrli (a)

4880

Ca p'un porc.

Pisa (a)

Veđî *a Bate.*

Ca mărul.

Plăcere (cu)

Veđî *Dragoste.*

A se uita la... ca la un cireş copt.

Plăcut

Veđî *Iubit, Vesel.*

Ca lumina.

4885

Ca doi fagurî de mîiere,

A fi (ca) o grădină.

Par'că bėj vutcă d'a bună.

Plăcută

Veđî *Dulce, Frunósă.*

Ca gura de frag.

Ca gura de garofiță.

Cum e crinul înflorit.

4890

Gura eî păhar de mîiere.

Plămădi (a se)

Ca mîierea în fagure.

Ca pâinea în căpistere.

Ca sălcia în baltă.

Ca oul în găină.

4895

Ca varza în grădină.

Ca mîierea în stupină.

Ca vițelul în vacă.

Ca mînzul în iepă.

Ca oul în găină.

4900

Ca steaua în cer.

Ca roua în câmp.

Ca copilul în mîiere.

Ca fagurul de mîiere.

Ca cașul la stîină.

4905

Ca para în pîr.

Ca vișina 'n vișin.

- 4910 Ca nuca 'n nuc.
 Ca strugurile în viță.
 Ca castravetele în vreji.
 Ca usturoiu 'n răzor.
 Ca mēru 'n mēr.
 Ca pruna 'n prun.
 Ca aluna 'n alun
 4915 Ca vițelul în vacă.
 Ca mānzu 'n iépă.
 Ca zarzāra 'n zarzār.
 Ca pīersica 'n pīersic.

Plānge (a)

Lacrimī de sānge.
 Ca un nebun.

Plāti (a se)

Veqī a se lūchina.

- 4920 Mē plātiī cu cāntecu
 Ca lupu cu trépētu.
 Mē plătesc cu cāntecu
 Ca calu bun cu umbletu.
 Mē plătesc cu cāntecu
 Ca lupu cu umbletu.

Porumb ¹⁾

Ca cucu.

Posomorīt

Ca vremea cea rea.

• Potoli (a se)

- 4925 Ca vīntul și pāmīntul.
 Ca copii micī în légānele.
 Ca boeriī marī în plăpomele (plăpumele).
 Ca pāserile pe la cui burele.
 Ca fetele marī în joc.
 4930 Ca voiniciī de la petrec.
 Ca tōte suflārele
 La tōte cālcārele.
 Ca tōte pāsērelele

¹⁾ Colóre.

- 4935 La tóte scorburelele.
 Ca caii la coşerî.
 Ca oile la tîrle.
 Ca vacile la obóre.
 Ca ómeniî în pat.
 Ca porciî în strat.
 Ca vitele în sat.
 4940 Ca sórele în cer.
 Ca vîntul pe pămînt.
 Ca focul în cuptor.
 Ca oile în stână.
 Ca musca în roiú.
 4945 Ca oile în staul
 Ca caprele 'n staul.
 Ca porciî în cocină.
 Ca găinile în culcuş
 Ca caii 'n grajd.
 4950 Ca boii şi bivoliî în bordeie.
 Ca omul acasă.
 Ca paşerile pe cuib.

Potrivi (a se)

Şi la ochi şi la sprîncene,
 Ca doi porumbei în pene.

Prăpădi (a se)

A se face pom uscat.

Prefăcut

Vulpe (bêtrână).

Preţ (de)

- 4955 Ca iérba de léc.

Prinde (a se)

Veđi *Legat*.

Ca grunđu de sare.
 Ca fagurul de mîere.
 Ca roiul ce roîesce.

Pripri (a se)

4960

Nu pripri la măritat
Ca ruja la scuturat.
Nu pripri la sărutat
Ca flórea la scuturat.

Prost

Veđi *Prest.*

4965

La lucru, butuc.
A fi boboc.
Gânsac.
A fi găscă.
A fi óie.
A fi curcă.

Prost (lucru)

A fi créngă de știr.

Purta (a)

A purta ca cârligu la fântână.¹⁾

Putere

Veđi *Marz.*

Puterea boulu.

Putere (fără)

4970

Ca pescele pe mal.
Voinicelul ne-armat
E ca ștăuca pe uscat.

Puternic

Veđi *Vînjos.*

A fi urs.
Dragostea'î câne mare,
Ea dobórá, ș'aripă n'are.
A fi mare câne.

¹⁾ A purta de la unul la altul.

Putință (peste)

- 4975 Cum nu p^ote nimeni fără sare.
Cum nu p^ote mama mânca fără copil.

Răbdător

Ca pămîntul sub pic^ore.

Rari

Ca grebla.¹⁾

Rea

- 4980 Vîespe.
Ca o scorp^{ie}.

Rece

Ca gh^êța.
Slo^u de gh^êța.

Repede

Ved^î *Stricăt^os*.

- 4985 Ca și volbura și vîntul.
Ca un vînt înviforit
Dintr'un pomet înflorit;
Sci^u cum bat vînturile
De scutură florile,
Așa le lua capurile.
Cât ai îm^buca odată.
Nici cât ai da în cremene
Cât te stergⁱ la ochi.
Cât te-ai freca la ochi.
Cum ai strînge ochi.
4990 Cum ai clipi cu ochi.
Cât ai bate'n palme.
Cum ai bé o lingură de apă.
Ca un fulger să ducea.
Ca rîndune^l sbura.²⁾
4995 Ca șoldanul.
Vulturesce.

¹⁾ Despre dințⁱ.

²⁾ Calul.

Răpune (a se)

Ca sórele de pe cer.

Resări (a)

Ca cîupercile.

Resfira (a)

5000

Işî resfiră penele
Ca mândra sprîncenele.
Vîntul
Barba 'i resfira
Ca grâul
Primăvara

Resipi (a se)

Ca pulberea pe cale.
Ca apa pe vale.

Respândi (a se)

Ca răspîntiile.

Răsturnat

5005

Sta Vulcanu răsturnat,
Ca stejarul cel frumos
În pădure aruncat gîos.

Rău

Lipitórea dracului.¹⁾

Roşi (a se)

A se face bujorică.

Roşu

5010

Ca focul.
Ca racul.
Ca vişina.
Ca rujele.

¹⁾ Arendaşul.

Ca puzdere de fuior.
Ca puzdere din fuior.
Ca bujoru.

Rumen

Veđi Frumos.

5015

Trandafir.

Rumenă

Ca călina.

Rușinat

Pisică plouată.

Sănătate

Sănătatea oului.

Sănătos

Veđi Frumos, Gros.

5020

Ca un trandafir.
Ca un pepene.

Șărac

Ca scândura.

Sări (a)

5025

Ca o copilă.
Ogăresce.
Ca o căprióră.
Ca un armăsar.
Ca brósca.

Sbiera (a)

Ca vacile.

Sbura (a)

Ca o pasăre (păserea).
Ca o turturea.

5030

Ca fulgul (în vînt).
Sbóră sufletu 'mî la ea
Ca roîul la floricea.

Scînteietor

Ca para foculu'. ¹⁾

Schimbător

Ca luna.

Scris

Ca frunza de petrinjel. ²⁾

Scurt

5035

D'o fi anul ca luna
Luna
Ca săptămîna,
Săptămîna
Ca ziua,
Și ziua ca césul scurt,
Iar césul ca un minut.

Scutura (a se)

Ca pomi.
Cum se scutur perile,
Perile și merile.

Semă (nebăgat în)

Ca un sac pe gard aruncat.

Semăna (a)

Ca două picături de apă.

Singur

5040

Cuc.
A fi puîu de cuc.

¹⁾ Adică ochi.

²⁾ Scris mărunt. — Bacău.

A remâne buștén.
Ca și-o flóre din grădină.

Șiret

*Veđi Meșter, Prost, Vitéz,
Voľnic.*

5045

Șerpiř Dunării.
Ca óia. ¹⁾
Ca sfredelu draculuř.

Slab

Veđi Arđago .

Ca iasca.
Iască.
Ca scândura.

Slabă

Veđi Rea, Vlagđ.

5050

Ca o Jořmăriřă.
Inimă de paře.
Ca o scorpie.
Ca o coțofană.
Ca scândura.

Slugă

5055

De cât sluga Turcilor
Și vătrařu cadřnelor . . .

Sluțit

Ca cerșetoriř.

Spaimă

Par'căř ursul din pădure.

Spătos

Veđi Mare, Voľnic.

Ca un stejar.

¹⁾ Adică prost.

Spornic

5060

Ca sarea.

Sprijin (fără)

Ca cănele nimăzuî.

Sprintenă

Ca un puîu de căprióră.

Spune (a)

Veđi a *Vorbi*.

Ca apa.

Ca de pe apă.

Sta (a)

5065

Aşa stau ţiţele 'n sîn
 Ca doi puî de căprióră.
 Să stai până la plivit
 Ca şi mândra la iubit.
 Să stai bin' la secerat
 Ca mândra la sărutat.
 A sta ca macu.

Stăpân

Veđi *Cârmaclu*.

5070

Să mă fac stăpân pe ţiţă
 Ca Sîrbu pe lubeniţă.
 Să mă fac stăpân pe ele
 Ca Ungurénu pe nuiele.
 E ca femeia fără om.

Stat

Ca de jupânésă.

Străluci (a)

5075

Ca sfântul sóre.
 Ca sórele.
 Par'că era sfântu sóre.
 Ca luna.

Străin

- 5080 A fi puțu de cuc.
 Omul între străini e
 Ca spinu 'n gard îngădit.
 Ca mărul lângă drum.
 Ca un măr singur la drum.
 Ca mărul din drum.

Stricăcios

Veđi *Repede*

Ca un vînt învîforat
 Intr'un lan de grău uscat.

Stricată

Veđi *Nesănditósă*.

Ca o pară vermănosă.
 Ca un măr putregălos.

Striga (a)

Veđi *a țipa*.

- 5085 Ca din gură de șerpe.

Strîmbă

Ca secerea.

Stringe (a se)

- 5090 Ca turma.
 Ca oile la strungă.
 Ca oițele la strungă.
 Ca căîniî.
 Ca căîniî la zahana.

Strîngător

Veđi *Harnic*.

Furnică.
 Ca albina.

Subțire

Veđi *Inalt, Mlădios.*

- 5095 Ca o trestióră.
Ca șerpiř.
Cu limba ca șțruca.
Par'că ar fi de o nuia.
Ca ghéța.
Ca fusul.
- 5100 Ca ațele.
Ca sírma.
Ca drugile.
Tras printr'un inel.
Tras ca prin inel.

Sui (a se)

- 5105 Ca fasulea pe arac.

Supărat

Veđi *Negru, Urit.*

Ómeniř ne spovediř
Staũ ca bușteniř párliř.
A fi negru ca pămintu.¹⁾
Ca un cārbune.²⁾

Svîrcoli (a se)

- 5110 Ca un pesce pe foc.
Ca un pesce pe uscat.

Tăcé (a)

- 5115 Ca pămîntul.
Cum tare pescele în borș la foc.
Ca chiticu.
Ca pescele.
Ca porciř în popușoř.
Ca un lemn.

¹⁾ Adică la față.²⁾ La inimă, adică supărat. — Banat.

Tăia (a)

Tu m'ai tăiat femeesce,
Eû să te tai voînicesce.
A tăia fênesce.¹⁾
Ca pe ciupercî.

Tăios

5120 Ca secera.

Tare

5125 Latră câniî ca la urs.
Ca piétra.
Ca fierul.
Ca vîntul.
Dinţi de criţă.

Tăria

Tăria lui Samson.

Ține (a se)

Ca oița după miel.
Ca umbra după om.
Ca o mlădiță.

Ținără

5130 Ca o cruce.
Ca o mură.

Țipa (a)

Veçi a Striga.

Ca curvile
Ca 'n gură de șérpe.

Țiri (a se)

5135 Ca șerpîi.
Ca șerpele.
Ca cănele.
Ca mâțele.

¹⁾ Ca fênul, adică cu totul, până la pămînt.

Țiță

Mere dulci și tărișoare.

Toca (a)

Ca pe varză.

Topi (a se)

Vezi a Curge, a se Nimici.

5140

Ca céra.
Ca sarea în apă.
Ca apa pe sare.
Ca roua la sóre.

5145

Ca un fir de mac uscat.
Ca spuma pe mare.
Ca cânepa.
Ca inu 'n seú.

Trăi (a)

Ca doi porumbi.
Ca dracu.

Traiu (reú)

Vezi Singur.

5150

Ca mazărea lângă drum.

Trăncăni (a)

Ca la cort.

Trece (a)

Ca cósa prin buruene.
Trece ca focu prin ele.
Ca ăioa de ierí.

Trece (a se)

5155

Ca roua din flóre,
Ca spuma de mare
Când le sórbe mândrul sóre.

Trecător

Omul e vis trecător.
 Dilele omului.
 Sunt ca flórea câmpului.

Trecătoare

Averile de frunte
 Sunt ca un isvor de munte;
 Astă-đi curge și innécă.
 Și mână scade ș'apoí sécă.

Tremura (a)

5160

Ca varga.

Tunde (a)

Ca pe oí.
 Să mă tunđi cerchezesce,
 Să'mí lași chica deliesce.¹⁾

Ucide (a)

Veđi *Milă*.

Ca p'un câne.

Uita (a)

M'aí uitat, bade, de tot,
 Ca pe-un om fără noroc.

Uita (a se)

Veđi *Drag*.

5165

Ca la sóre.
 Ca la o ciréșă cóptă.
 Ca la urs.
 Ca vulturul.

Una

Fosta'í la părinți una
 Precum e în ceruri luna.

¹⁾ Tocilescu, Poes. Pop. I, p. 128.

5170

Fosta'i una la părinți
Ca și luna p'între sfinți.

Urît

Veđi *Supărat*.

Ca dracu.
Ca negru pămînt.
Ômenî nespovediți
Staū ca bușteniî pîrliți.
-A'i fi cîumă.

Urîtă

5175

Ca o scorpie.
Ca nisce cîóre.
Ca nisce cîóre conofăite.

Usca (a)

Ca pe-o ȧască

Usca (a se)

5180

Ca un pom.
Ca cornul.
Ca frunza.
Ca frunza alunuluî
Pe postul crăcîunuluî.
Ca frunza 'n nuc.
Se usucă carnea pe mine
Ca frunza pe mărăcine.
5185 Ca ȧerba de pe surduc.
Ca ȧerba 'n stăncă.

Uscat

Ca un pom.

Uscată

5190

Ca o pómă.
Ca cónă.
Uscată cónă.
Ca cicórea.

Ușor

Ca pana de rîndunică.
Ca o până de rîndunică.

Ușura (a)

5195

Ca pasărea sburătoare.
Ca lâna de ôfe.

Ușurel

Ca pana.

Vaîta (a se)

Ca Dómnepăzesc.

Veni (a)

Ca prin vînt.

Verde

5200

Ca fôia de viță.
Ca fôia de teiu.
Ca fôia de fag.
Ca iedera.

Vesel

Veđi Plăcut, Vorbitor.

A fi (ca) o grădină.
Ți e gura o comóră.

Vesellie

5205

Ca 'n ăioa de Pasce.

Vesteji (a se)

Ca frunza.
Ca ierba când se taie cu cósa.
Ca stejarul înfrunzit
Când de brumă e atins,
Saú de mare foc cuprins.

Viclén

Motan.

Viclénă

- 5210 Măță bētrână.
Vulpe (bētrână).

Vioiu

Veđi *Ager*.

- 5215 Doi luceferi.¹⁾
Rađa sórelui.²⁾
Ochi ca de șerpóică.
Ochi de șoim.
Ochi de șérpe.
Ochi de criță.
Ochi ca de smei.

Vitéz

Veđi *Brav, Voinic*.

Vlagă (fără)

Veđi *Slabă*.

Inimă de paie.

Voinic

Veđi *Brav, Frumos, Șirei*.

- 5220 Smeu.
Radu din Calomfiresci
Smeul Țerii-Românesci.
Ca doi smei.
Ca nisce smei.
Fecior de smeu.
5225 Ca lei (paraleu).
Frate cu leul.
Vér cu șoimul.
Șerpi Dunărei.

¹⁾ Ochi.²⁾ Idem.

- 5230 Ca brađiř.
 Șépte frađi
 Ca șépte brađi.
 Ca un brad.
 Ca nisce brađi.
 Ca un stejar.
 Căt o țéră.

Voios

- 5235 Ca și lumea drăgostósă.

Vorbi (a)

- Ca un țințar.
 Ca apa.
 Ca de pe apă.

Vorbitor

Veđi Vesele.

- 5240 A fi (ca) o grădină.
 Ți-e gura o comóră.

Zadar (în)

- Frunza frășinelului.

Zăpăcit

- Ca un roțu fără matcă.

CAPITOLU XXII

ERESURÎ¹⁾

Ac

Daca 'ți scapă un ac, cuțit, șcl. din mână și se înfige, cu vârful, în pământ, vine un musafir. — *T. R.*

Ac dacă gălescî e semn de sfadă. — *M.*

5245 Femeea îngreunată nu trebuie să porțe ace în pept. — *M.*

Când gândescî ac cu urechi, e semn că 'ți va face femeea o fată; fără urechi, îți va face un băiet. — *M.*

Acul nu se asvirle că 'ți mor feciorii mari, cât aruncătura acului. — *M.*

Acul, de 'l împrumuți cu-va, să nu 'l dai din mână, ci să 'l înfigi în ce-va spre a 'l lua, căci alminterea te sfădescî cu acela. — *M.*

Cine împrumută acul cu ață în el își dă ȝilele. — *M.*

Acri (a se)

Veȝi *Borș.*

Aïasmă

Veȝi *Bărbat.*

5250 Aïasma de la Bobotéză nu e bine să o ȝii mai mult de trei ȝile în casă. — *M.*

¹⁾ Multe eresuri se vor găsi și în capitolele precedente. Nu am creȝut că este nevoie să le repet aci. M'am mîrginit, în acest capitol, să dau materialul brut fără nici o explicație. Mî-ar fi trebuit, în adevăr, cel puțin două volume pentru a da, acestui studiu, dezvoltarea pe care de sigur o merită; care însă m'ar fi silit să depășesc programul pe care mi l'am impus.

Literile *B., M., T., T.-R. și U.*, la finele fie-cărui eres arată că acesta e cules în *Banat, Moldova, Transilvania, Țera-Românească sau Ungaria.*

Ajun

În ziua de Ajun, când ai vitele în ceair, dacă îți vine un bărbat în casă, vaca are să aibă un bou; dacă îți vine o femeie, vaca are vițică. — *M.*

Albă

Albă în care se scaldă copilul nu se pune cu gura în jos, că se strânge copilul. — *M.*

Albină

Când scoți vitele primăvara, pentru prima oră, la păscut, și când scoți albinele în grădină, să nu dai nimic de pomană, sau să faci bine cui-va, că le dai mana vitelor și a albinelor. — *M.*

Când în ziua de Stretenie ¹⁾ picură din streșină, va fi mană la albină. — *M.*

5255 Când albinele dau năvală la urdiniș, e semn că în scurt are să plouă grozav. — *M.*

Când albinele roiesc, și nu se prind degrabă de un copac sau alt-ce-va, atunci să stai jos, să te prinzi cu mânele de ierbă, și să zici: cum m'am prins eu cu mânele, așa să se prindă albinele de un copac. — *M.*

Alexe-Boji

În ziua de Alexe-Boji ¹⁾ nu se zice șerpe, că vezi mulți șerpă peste an; ci se zice pesce. — *M.*

Spre ziua de Alexe-Boji, când ies juvinele din pământ, se țiea un hîrb de tămăe și se încunjură casa, clătinînd și dintr'un clește; căci juvinele nu se apropie peste an de casă de cât până pe unde a ajuns fumul de tămăe. — *M.*

Alună

Vezi *Ilie.*

An

Vezi *Crăbuș, a se Insura.*

În an mare ²⁾ nu e bine să se însore cine-va. — *M.*

¹⁾ Adică 17 Mart.

²⁾ An bisect.

5260 Ca să cunoscî anul viitor cum are să fie, caută, tîmna, ghindă de stejar, și, de gălescî în ghindă vierme, e semn de an roditor; gălescî muscă ori păiajen, va fi fîmete (secetă). — *M.*

În spre anul nou se topescî plumb, și se 'l verși într'un pahar cu apă rece. Dacă stropiturile par a fi copăcei cu frunză și floricele, ai se ai peste an mare folose și bucurie. Dacă plumbul face semnul crucii, sau a unui cap de mort, sau a trunchiurilor de copaci uscați, mîrte are să fie în casă în anul viitor. — *M.*

Ana-Foca

În ziua de Ana-Foca ¹⁾ gîocă sîrele în apă. — *T.*

În ziua de Ana-Foca, cine lucră la vie i se usucă via. — *T.*

În ziua de Ana-Foca arde pîtra în apă. — *T.*

Anafură

Vezi *Liliac, Sîrece.*

Andreî

Vezi *Lupș.*

5265 În spre noptea sfîntului Andreî sîra, se ung crucele feres-trelor și ușele de la casă cu usturoi, spre a fi ferită casa de strigoî. — *M.*

În noptea de Sfîntu Andreî ies iecele și strigoîi, și fac hore pe la respîtenile drumurilor, jucînd pînă la cîntatul cocoșilor. — *M.*

În noptea de Sfîntu Andreî, Sfîntu Petrea chîemă toți lupii lângă dînsul, și le dă poruncă ce se mînînce fie-care. — *M.*

În ziua de Sfîntu Andreî nu se mătură, nu se rînesc grajdurile, nu se pîrpenă, în fine nu se face sgîrieturi, căci e rîu de jigăni. — *M.*

În sara în spre Sfîntul Andreî să nu măturî casa, că-ți mînîncă lupul oițele. — *M.*

5270 În ziua de Sfîntu Andreî umplu femeile covașa, ca se aibă vacile laptele. — *M.*

În spre Sfîntu Andreî pornesce lupăria. Se staî a-casă; ca se nu te mînînce lupi. — *M.*

¹⁾ Adică 1 Iulie.

Apă

Vezi Cap, Lup.

Când ȳ apă ne-începută de la cişme, omul care o aduce să nu ȳică nimic; să pue în urmă să arȳă puȳină faină de popuşoi, şi amestecând'o cu apă ne-începută să dai să bee găinele bolnave, stupind asupra lor. — *M.*

Apa ne-începută de la un puȳ aşed ȳt la hotar, şi îndreptat spre răsărit are mai mult léc. — *T. R.*

Cine la praznice împăratesc ȳ pune un galben în apa din care se spală, nu se bolnăvesce în acel an, şi nu se li pesce de el blastamul. — *U.*

5275 Apa din nouă isvóre, s'osă în mez de nópte, pe lângă anumite descântece, des'égă legăturile vrac ȳurilor — *U.*

În apă, la praznice împăratesc, se scaldă ingeri ȳ în mez de nópte. Cine se scaldă în urma lor, e mântuit de bóle în acel an. — *U.*

Apa adusă Dumineca nu se bé, nici nu ne spalăm cu ea, fiind adusă în ȳi de sərbătóre. — *U.*

Apa adusă Vineri sara nu e ertat a o bé, căci ȳes bube. — *U.*
Să nu be ȳ apă cu cofa sa ȳ doniȳă că faci zăbale la gură. — *M.*

5280 Să nu te spel ȳ cu apă din gură că-ȳ faci de urit. — *M.*

Apa ce se scurge de la toci ȳ, când ascuȳi ce-va, e de léc. — *M.*

Apa ne-începută e bună la lécuri. În ea se descânta. — *M.*

Când torni cui-va apă, spre a se spēla, să nu-ȳ torni cu mâna pe dos, că-ȳ a sfadă. — *M.*

Nu-ȳ bine să torni cui-va apă înděrēt, c'apo ȳ faci băeȳi în-crucişeȳi. — *M.*

Pe locul unde a murit cine-va, se pune, în trei noȳȳi de-a rîndul, un vas cu apă spre a bé sufletul rēposatului. — *M.*

5285 Când intri în apă mare ca să te scalȳi, fá-ȳ cruce, căci alt-fel necuratul ȳȳ pune fiarele, şi, ne-putēnd înnota te inneci. — *M.*

Apa mare are sorb, şi, de nu te-a ȳ păzi de sorb când te scalȳi, te inneci. — *M.*

În apă cu care te-a ȳ spēlat pe cap, să nu te spel ȳ pe pic ȳóre, că te dóre capul. — *M.*

Apa (leşia) cu care te-a ȳ spēlat pe cap să n'o laş ȳ în casă peste nópte, căci, cutremurându-se pămîntul, capeȳi tremurici ȳ la cap. — *M.*

Apa descântată se o arunc ȳ pe un câne, şi, de se va scutura cânele e semn de vindecare. — *T. R. & M.*

5290 După ce băeȳi mănăncă coraslă, să le dai să bé câte puȳină apă, ca să aibă vita lapte. — *M.*

Cine se va duce în genunchi ca să be apă de unde be și curcubeul, de e fată se va preface în flăcău, de e flăcău se prelăce în fată. — *M.*

În fântâna unde nu e brăscă, apa nu e bună. — *M.*

Lunea nu e bine să te speli cu apă rămasă de Dumineca. — *T. R.*

Apa care e în vase, după ce s'a îngropat mortul, să nu se be, că aia e mîrtă, ci să se aducă alta prospătă. — *T. R.*

5295 Când cine-va e bolnav, și are credință că i-a fost dat, îi trece bola dacă va be apă din pumnii celui presupus că i'a dat. — *M.*

Când ai pus foc la o olă sau un ceaun. pentru scaldătorea unui copil, și dacă apa se umflă, îi semn că copilul are să îmbătrânească. — *M.*

Când te speli, și bei apa care rămâne în vasul cu care te-ai spălat, te îmbolnăvești. — *M.*

În ziua de Joi-Marî, danații și fetele se duc dis de dimineață la baltă, înainte de a răsări soarele, aruncă apă într-o parte și în alta, și pleacă cu gândul că vor fi sănătoși tot anul. — *T. R.*

Argint

Vezi Ban.

Paraua de argint găsită, se lăgă la măturicea cu care descântă babele. — *M.*

Ariciu

5300 Ariciul e pacat să-l omori, pentru că el a urzit pămîntul. *M.*

Arie

Vezi a Mîncă.

Aripă

Vezi Femea.

Femea ingreunată să nu mănânce aripă de pasere, că copilul care se va nasce, neconținut va da din mînă și din picior, parcă ar vră să sbore. — *M.*

Armată

Vezi Puțu

Arminden

În ȕiua de Arminden¹⁾ să beî numai vin roş cu pelin, că se înroşesce sângele.—*M.*

În ȕiua de Arminden să beî vin roş că se înnoesce sângele.—*M. & T. R.*

Dacă nu se séměnă cucuruzul până la Arminden, poîi să bagî mestecăul măməligeî în foc.—*T.*

Arsură

Veđî *Fig.*

Aţă

5305 Când îîi daî aţă de pomană, îîi facî punte, pe cea lume, de trecut în raîu.—*M.*

Când se rupe aţa, saŭ firul fusuluî, la femeîa ce tórce, e semn că a flămâņđit.—*M.*

Aţă saŭ fir roş, e bine să se lege la vaca fětată, saŭ altă vită, ca să nu se dióche.—*M.*

Când o femeie cóse cămeşî, şî aţa din ac se încurcă, cel ce va purta cămeşa are să fie fudul cu ea.—*M.*

Când se innódă aţa la cusutul unei haîne, e senin că acel cu haina are să se fudulěscă.—*M.*

Atac

Veđî *Borş.*

Aur

5310 Cu ban de aur se descântă dalacul la caî, şî scapă.—*M.*

Avuţie

Daca osul peptuluî de la vr'o pasere tăiată la nuntă, saŭ în orî-ce altă ȕi, la ospeţe, saŭ la ȕile de sěrbătóre, este drept, acěsta e semn că cei doî soîi sunt credincioşî unul altuîa. Daca mijlocul acestuî os e roşġetic, e semn că sărăcia e departe de aceî soîi; iar daca colórea luî e

¹⁾ Adică **I** Maî.

albă, sau puțin roșie, înseamnă că avuția nu pré îi iubesce. — *T. R.*

Azimă

Veđi *Bubat.*

Babă

Veđi *Lână.*

Baba când descântă, de 'i va veni să casce mereu, e semn că bolnavul e deochiat. — *M.*

Băet

Veđi *Băiat.*

Băiat

Veđi *Ac, Ață, Bale, Botez, Buric.*

Bale

Nu'i bine să te duci ne-spelat (pe obraz) la fântână, ca să aduci apă, căci băeții care'i ve'i avé, au să le curgă bale. — *M.*

Baligă

Nu 'i bine să dai baligă Vinerea, că faci pricaz la vite. — *M.*

Ban

Veđi *Cafea, Chibrit, Palmă.*

5315 Bani ce s'au pus pe fruntea copilului mic, să nu'i dai pe altă de cât pe lucruri de ale mâncărei, și mai ales pe sare și zahar. — *M.*

Banu găsit nu se dă din pungă, că e cu noroc. — *M.*

Cel întâiu ban, ce ie'i pe o marfă, se da prin barbă, spre a câștiga bani, câte fire de păr în barbă. — *M.*

Pe fruntea copilului mic nu se pune de cât ban de argint ori de aur. — *M.*

Baniî dăruiți la nuntă se bagă de nun, într'o basma strîns, și se dau miresei ca să fie ieconómă. De nu se légă strîns va fi împrăștiitóre. — *M.*

Barbă

Veđi *Ban.*

- 5320** De te mănâncă barba ai se primesci parale. — *M.*
Omul fără barbă (spân) a mâncat din pomana dracului. — *M.*

Bărbat

Veđi *Ajun.*

Când bărbatul său fimeea sunt pré iuți, se ıeaū la harță, fimeea său barbatul se stropescă pe nesimțite pe cel iuțit cu aghiasmă mare. — *M.*

Barză

Veđi *Cuıbar.*

Barzei, să nu 'ı ıeı puiı, orı să 'ı striciı cuıbul, că 'ți pune foc casei. — *M.*

De vei vedé primăvara întăru barză pe jos, te vor duré picióarele peste an; iar de vei vedé barză pe sus vei fi ușor. — *M.*

De vei vedé primăvara întău numai o barză, vei umbla singur tot anul; iar de vei vedé mai multe, vei trăi între ómeni mulți. — *M.*

- 5325** Carnea de barză este bună pentru copilul în care a intrat șerpe. — *M.*

Când berzele staū jos, pe șes, are se fie cald. — *M.*

Bătae

Veđi *Pěr.*

Bate (a)

Veđi *Suman.*

Bătătură

Veđi *Cal, Rinză.*

Când te dor bătăturile vremea e a plóe.—*M.*

Bătut

Veđi *Piper.*

Belșug

Veđi *Lună.*

Când mama nasce copilul ușor, acel copil are să trăiescă în belșug.—*M.*

Când găinele fac ouă cu două gălbenușe, e semn de belșug.—*M.*

5330 Când uîți mămliguța ne-sărată, e semn de belșug.—*M.*

Belșugos

Daca iérna, la ȕile marı, va fi promorócă multă, e semn de an belșugos în tóte.—*M.*

Benchiu

Veđi *Copil, Deochiu.*

Se faci un benchiu cu cenușa albă la copil, spre a nu se îmbolnăvi de deochi.—*M.*

Bete

Veđi *Botez.*

Bețiv

Veđi *Cap.*

Copilului mic să nu i se dé să guste rachiu orı vin, până nu împlinesce un an, că ıese bețiv.—*M.*

Bine

Veđi *Cofă, Cuc, Dihăni, E-pure, Fluture, Fôrfece, Găină, Ȕidan, Popă.*

Biserică

Veđi *Cap, Clopot, Mirésă.*

Cine cade în biserică, în anul acela móre. — *M.*

- 5335** Eşind din biserică, la o ھی mare, daca veđ auđi páseri cântând, cucoşul cântând, găina cotcorodínd, aí se aí o bucurie, saű o veste de un interes mare. — *M.*

Bistriţa

Veđi *Ghéřă.*

Blăjini

Veđi *Cóřă.*

Blândă

Ca să 'ţi trecă blânda de pe trup, să ھی de diminéţă, până nu răsare sórele, pămíntul de la răděcina gutuűlului şi să te freci pe piele. — *T. R.*

Blastama (a)

Veđi *Casă.*

Blastem

Veđi *Apă.*

Blestema (a)

Veđi *Inel.*

Blestemat

Omul blěstemat, şi mađ ales de preut, nu mađ putređesce nicí după şapte aní; şi atunci trebuie scos, şi rězemat patru đecí de ھی de zidul bisericii, şi trecătorii să'ı ھیcă : Dumnezeu să 'l erte. — *M.*

Bob

Bobul, mazerea saű linteă, când vroim să le sēmănăm, nu

se pun jos pe loc bătut, nesăpat, căci ferb anevoie; ci să le punem pe săpat. — *M.*

Bóbă

Veđi *Barbat.*

Bobotéză

Veđi *Alasmă, Fată, Fuior,*
a Mânca, Poșoșoiu, Pușcă.

Cine spre ȋiua de Bobotéză stă de priveghere, vede deschizându-se cerurile, și ori-ce va cere atunci de la Dumnezeu ȋi va da. — *M.*

5340 Dacă în ȋiua de Bobotéză bate Criveșul, vor fi róde la bucate. — *M.*

Bogat

Veđi *Flóre.*

Daca în ȋiua de Sfântu Gheorghe va fi rouă multă, ori va fi piclă, e semn de an bogat. — *M.*

Bólă

Veđi *Apă, Botez, a se La,*
Liliac, Lună, a se Scălda,
Săptemăna.

Să aibă tot omul la casa lui căne negru sau pisică neagră, că nu se prea lipesc bólele. — *T. R.*

Când sunt doi vișei de gemene și se vor face boi, să tragă brazdă cu ei în jurul casei, ca să nu se apropie bóla de vite. — *M.*

Dacă se încunjoră satul cu o brazdă, cu plugul tras de doi boi gemeni, ori-ce bólă va fi în sat, se va tăia. — *M.*

Bold

Veđi *Ac.*

5345 Bold daca găsescă, aú să vie óspeți. — *M.*

Bolfă

Bolfele se vindecă lovindu-le de trei ori cu cîolan de om mort. — *M.*

Bolnav

Veđi *Brósca, Cuc, Huhuruz.*

Pe cine strigă bolnavul, când e aprópe să móră, acela va muri după el. — *M.*

Bolnăvi (a se)

Veđi *Apă, a Dormi, a Scuipa.*

Bolnăvicioş

Veđi *Fluture.*

Borş

Veđi *Huce, Lună, Sără.*

Când femeia umple borşul, de voiesce să se acrască curînd, dă cu meleşteul, cu care l'a mestecat, pe la botul unui copil supărăcios, şi de 'l va pune pe plâns, e semn că borşul se va acri. — *M.*

Borsul nu se umple Luneia, că cad grieri într'însul. — *M.*

5350 Să nu dai borş în sat, până ce, mai întâiu, n'ai făcut, tu saú ai tēi, din el pentru mîncare. — *M.*

Borşul crud, bēut pe ne-mîncate, este bun pentru atac. — *M.*

Bostan

În ziua în care a nins întâiu, în acea zi, primăvara, să puî bostani, că se fac vrajmaş de mulţi. — *M.*

Seminţi încolţite de veî găsi în bostan, e semn de tómnă lungă. — *M.*

Botez

Veđi *Copil, Mamă.*

Când botezi pentru prima óră, e bine ca bărbatul să boteze fată, iar femeia băét. — *M.*

5355 La botez să nu dai bete lungi, că nu se mai însórá, orî mărítă, finul. — *M.*

Când copilul e dus la botez, trebuie băgat pe sub propetelele gardurilor, ca să nu fie supus la bóle. — *U.*

Boteza (a)Veđi *Copił, Luminare.***Boŭ**Veđi *Bóla.***Brad**Veđi *Imbelșugare.*

Să nu țiî, ogradă, plopî și brađi, că sunt copaci de husurlic, de pagubă.—*M.*

BrâncăVeđi *Porc.***Brânză**

În săptămâna brânzei să nu te spelî la cap, că faci mătréjă, și 'ți albesce curînd pěrul.—*M.*

Brîŭ

De 'ți cade brîul fără să prinđi de veste, e semn că te doresc ibovnicile.—*M.*

5360 Ca să scapi de guturaîu, să sărufi om cu brîŭ roș.—*M.*
Curcubeu este brîul lui Dumneđu.—*M.*

BróscăVeđi *Apă.*

Să nu omorî bróscă că e păcat.—*M.*

De visezi bróscă e semn că cine-va face farmeci asupra ta.—*M.*

Pișându-te brósca pe mâini sau pe picîore, faci negei.—*M.*

5365 Bróscele ce se vėd după plóie, sunt aduse de sorb, care pogorîndu-se peste riuri, ıea apă împreună cu brósce.—*M.*
De vei găsi, în casă, bróscă cusută la gură, sunt făcute farmece la ace casă.—*M.*

Brósca cu trócă e bună de vătămătură; se arde în foc și se bé cu rachiŭ.—*M.*

Când bróscele orăcăesc peste măsură, fac a plóie.—*M.*

Cine omóră brósca ıi stěrpesce vaca.—*M.*

5370 Când ıes brósca și rıme prin ogradă, e semn că va ploua.—*M.*

Când intră brósce în casă, e semn rău: va muri unul din casă. — *M.*

De-ți intră bróscă în casă, e semn că cine-va ți-a trimis'o ca farmecî, vrajă. — Atuncî trebuie cu un băț s'o dai afară și să zici: «Du-te la cine te-a trimis, că la noi nu ești primit! Cu ce te-a trimis, dă lui și de capul lui să fie». — *M.*

Dacă cineva e bolnav, și pe înserate vine o bróscă la ușă sau în casă, crede că-î trimésă ca farmece, de aceea o împlintă în o țapușă și o pune în pod la fum. — *M.*

Când bróscele cântă întâiu primăvara, e bine să te dai de trei orî de-a cura'n cap, dacă voesci să fii sănătos peste an. — *M.*

5375 Când cântă bróscele sara, are să fie vreme bună. — *M.*

Brotăcel

Veđi Buratec.

Primăvara, când auđi pentru prima dată brotăcelul (răcănelul) cântând, să te dai de trei orî peste cap, c'așa e bine. — *M.*

Bubă

Veđi Apă, Cójă, Copil, Grăunte, Hîrb, Mămăligă, Peptene, a Scuița, Sită.

Buba rea se vindecă cu prune păstrate din ȕiua de Joia-Mare. — *M.*

Să nu numeri bubele cui-va, că să ȕeău de tine. — *M.*

Bubele dulci, la copii micî, se descânt Duminică dimineța până a nu răsări sórele, și pîer, se vindecă. — *M.*

5380 Când dai pene pe foc, faci bube. — *M.*

Nu-ȕ bine să te uȕi prin cîur sau prin sită, că faci bube în cap. — *M.*

Nu-ȕ bine să mănăncî grăunțe ferte, sau cucoși în sêptemâna mare, că faci bube pe cap. — *M.*

Duminecă nu se lă, că faci bube în cap. — *T. R.*

Pruncul să nu fie alăptat fiind mama despletită, căci capetă bube în gură. — *M.*

5385 Cine mănăncă mămăliga necernută, face bube pe limbă. — *M.*
Când mănăncî fasole în sêptemâna întâiu din postul mare, faci bube. — *M.*

Când ȕei gunoiu de la vîrful măturii, faci bube la degete. — *M.*

Mama îngreunată să nu dé cărbunîȕaprinși cui-va, că face copilul cu bube pe trup. — *M.*

Bubat

În ȱilele bubatului, nu mănâncă copiiî bôbe còpte, ci numai ferte. Ca să fie bubatul môle, se împart turte (azime de pâne) la vecinî. — *T. R.*

Buboîu

5390 Buboîul, ca să dé înapoi, să'l spurcî. — *M.*

Să nu legî buboîul că faci mai multe. — *M.*

În ȱiua de ajunul Crăcîunului nu se dă cu pumnul nicî cu palma, că, pe urmă, câţî pumnî dai, atâta buboî faci peste an, şi câte palme dai, atâtea răni faci. — *M.*

Bucătură

Veđî Pâne.

Când scapî bucătura din gură, îţi va veni cine-va flămând. — *M.*

Bucurie

Veđî An, Biserică, Génă.

Bun

Când Sfinţîi găsesc pămîntul coperit cu omăt, anul va fi bun. — *M.*

Buratec

Veđî Brotăcel.

5395 Când vede buratec întâîu, îl dă peste cap şi ȱice: «buratec, buratec, cum îmi parî tu, aşa să'mî pară vara de uşoră». — *M.*

Buric

Buricul ce cade de la copilul mic, se pune în o gaură, la podéla caseî, de voim ca următorul copil să fie băet; supuindu'l după grindă, saû în o crăpătură, va fi fată. — *M.*
Copilul de se nasce cu buricul pe după gât va fi om rău, hoţ. — *M.*

Cu buricul ce cade de la copilul mic, cine se lă îşi face de dragoste. — *M.*

Femeea însărcinată nu trebuie să treacă peste funie, că face copilul cu buricul încurcat pe după gât; nici nu trebuie să ste pe saci, că nasce greu. — *M.*

- 5400** Mama care păstrează buricul și moțul copilului său, să i'l de, când se face el mare, să și'l rupă singur în bucățele, și să'l arunce peste ogore primăvara, căci va fi foarte deștept acel copil, și ce va vedea cu ochii, va face cu mâinile. — *T. R.*

Burlăcie

Vezi a Mânca.

Buruiena

Buruenele de léc nu se pun pe masă, că n'aū léc. — *M.*

De te întreabă cine-va despre o buruienă de léc, că ce ai să faci cu ea, să nu'i răspunzi, că nu mai ai léc; ci să'i ȳici: tu 'i fi cu întrebata și eu cu lécu. — *M.*

Buruenele întrebuințate la lécuri, se dau pe o apă curgătoare ca să se ducă bóla ca pe apă; orî se varsă pe un loc curat. — *M.*

Buruenele pentru lécuri se sapă de femei curate orî de babe, în Joă-Mare și Joile de după Paști. — *M.*

Busuïoc

- 5405** În sara lui Sfântu Vasile, fetele pun busuïoc la partea de jos la ghizdelele fântânei. Dacă a doua ȳi găsesc busuïocul promorocit, fata se va mărita în ȳerna aceea; ȳar de busuïocul nu'i promorocit, fata nu se va mărita atunci. — *M.*

Buză

Când te mănâncă buzele, ai să săruți pe cine-va. — *M.*

Căciulă

Să nu umbli vara cu căciulă, că tragă a iernă. — *T. R.*

Cafea

Când verși cafeaua din greșelă, vei primi bani. — *M. & T. R.*

Cal

Veđi *Caragaŭă*.

- Când calci în tăvălitură de cal, faci trântituri. — *M*.
- 5410** Copiii se feresc a călca unde se tăvălesc caii; ei cred că din astă pricină caii îi trântesc. — *M*.
- Să nu calci în tăvălela calului, că faci bătături la picioare. — *M*.
- Când trag caii aer pe nări (când sforăiesc) e semn de ploie. — *T. R*.
- Când caii vor sta cu dosul spre gard, tăcuți și gânditori, e semn că vremea are să se strice. — *M*.
- De ai cai mai mulți să nu dai numai la unul să mănânce orz, și cei-l-alți să privască că fac zimbri. — *M*.
- 5415** Calul care n'are splină fuge ȳute și nu ostenește. — *M*.
- Carnea de cal se mănâncă dar numai o parte. — *M*.
- Cal pag nu e bine se ȳie omul la casă, că'i mor cele-l-alte vite. — *M*.
- Să nu cumperi cal roib, că mai tot-dé-una sunt nărăvași. — *M*.
- Trebue șuerat calul când se pișă, ca se nu se îmbolnăvescă. — *M*.

Cald

Veđi *Barsă*, *Miel*, *Purice*.

Cale

- 5420** De ai plecat, să nu te întorci din cale, că'ți va merge rău. — *M*.

Călătorie

Când te sui în căruță, să pleci în vre-o călătorie, fă-ți cruce ca să'ți ajute Dumnezeu. — *T. R*.

Calicie

Veđi a *Mânca*, *Sărăcie*.

Copilul care dorme cu fața în jos, și cu partea dinapoï ridicată în sus, acela e soiu rău, și trage a calicie. — *M*.

Călugar

Veđi *Pântece*.

Camașă

Veđi *Mercuri*.Cămașa, saū orî-ce rufă, nu se purică că chîorîescî. — *M*.Nu sî croiesce cămașa Sâmbăta, căcî móre cel ce o va purta. — *M*.Când îmbrací cămeșa pe dos, umbli rău. — *M*.5425 Să nu te îmbrací cu cămeșa pe dos, că te urasce lumea. — *M*.Când femeea îngreunată clătesce cămeși de-ale ei, să nu le îee de gură ci de póle. — *M*.

Cană

Duminica să nu te spelî pe ochî din cană orî din urcîorul din care beî apă, căcî apoi va mirosi urît. — *T. R*.

Candelă

Când verși candela, e semn de mórte. — *M*.

Câne

Veđi *Apă, Bólă, Horn, Mână, Murăturî, Pîr*.Ca sî nu se dé un căne când trecî pre lângă el, strînge pumnîi și đî din gură: «chîor te-a făcut mă-ta, chîor să fîi.» — *M*.5430 Cânele care urlă și se duce de la casă, vroesce binele casei. — *M*.Cânele din cațaua ce fată întău, tot-dé-una turbéză. Ca să'l ferescî de acésta îl trecî, când e mic, prin o bute de rôtă de car. — *M*.Ca să se facă rău un căne, îî tai códa, când e mic, și 'î o daî să mănânce. — *M*.Cânele care are să fie rău se cunósce de mic, că are códa scurtă și e pestriț în cerul gurei. — *M*.Să nu daî căneluî să mănânce mămăligă caldă, că turbéză. — *M*.

- 5435** Cânele ce dörme cu capul pe prag, e semn că va fi un câne vrednic.—*M.*
 Când urlă cânele nu e bine, face a pustiü.—*M. & T. R.*
 Când urlă câniü, vestesc o mörte.—*M.*
 De se pișă cânele pe përetele casei, e semn că la acea casă sunt făcute farmeci.—*M.*
 Când se udă cânele pe përetele casei, femeei îi place alt bărbat, sau bărbatului altă femeie.—*M.*
- 5440** De te mușcă un câne, cere spëlător de la casa cu cânele, și punënd la rana te vindecü curînd.—*M. & T. R.*
 De se tăvălesce cânele pe omët, are să se mōie vremea.—*M.*
 Câne orî cocoș negru, aduc bine la casa omului.—*M.*
 Cânele rătăcit, de vraï se vină a-casă, s'î strigî pe horn.—*M.*
 Să nu ții câne roșu la casă (că mușcă pe furiș).—*M.*
 Când se tăvălesce cânele în bătëtură, are să vie cine-va.—*M.*
- 5445** Când cânele se festesce înaintea scăreï, are să fie bine în acea casă.—*M.*
 Când scurmă cânele în prispă, ai să ai scîrbă.—*M.*
 Când cânele face gropî pe lângă casă, este semn de strămutare.—*T. R. & M.*
 Când urlă câniü vestesc a mörte.—*M.*
 Când nóptea urlă cânele la casă, e semn sau că va muri cine-va din casă, sau că cei din casă aü să se mute în altă parte.—*M.*
- 5450** Când stăpânul plēcă de a-casă la drum, și cânele urlă în urma lui, e semn că are să móră în scurtă vreme.—*M.*
 Când trage cânele pe nări (sforăesce), e semn rău de mörte.—*T. R.*
 Când urlă cânele, femeea să întórcă papuciï pe dos, că stă îndată de urlat.—*M.*
 Omul, pe care 'l latră câniü vrăjmaș, e răutăciös.—*M.*
 Cânele să nu'l strigî din casă pe feréstră și nici să nu'i dai mămăligă ferbinte, căci turbă.—*M.*
- 5455** Când cânele urlă la casă, femeea să 'ntórcă papuciï pe dos, că îndată stă de urlat.—*M.*
 Când ești spëriat de un câne, să te afumî cu për de a lui.—*M.*

Cânepă

Veđi *Clopot, Cocóră.*

Cap

Veđi *Apă, Lapte.*

Se nu te spelî pe picîóre tot în apa cu care te-ai spălat pe cap, căci capeți durere de cap.—*M.*

Capul de răţoiu nu se mănâncă că te faci beţiv. — *M.*
De te strînge cruciş de cap popă făcut nou, nu te mai dore capul. — *M.*

- 5460** Nu se spală la cap Marţa că e rău de năpaste. — *M.*
Cap de pesce să nu mămânce femeia în poziţie, căci nu va vorbi copilul curînd. — *M.*
De durere de cap e bine să te afumî cu pelin de la Rusalii. — *M.*
Duminica să nu spuî că te dore capul, căci te va dure mai rău. — *M.*
Dacă móre cine-va, vr'o rudă mai ales, bărbaţii umblă cu capul descoperit, iar femeile cu përul despletit. — *M.*
5465 Când auđi tunând întăia óra primavară, să te baţi cu o piétră pe frunte, că nu ai durere de cap peste an. — *M.*
Femeile să nu se ducă cu capul gol la biserică, căci e păcat. — *T. R.*
Nu dormi când sórele e la asfinţit, că pe urmă te dore capul. — *M.*

Căprióră

Când primăvara căprióarele sêlbatece intră în sat, e a bine. — *M.*

Cărăbuş

Veđi Poşoşoru.

Când primăvara, umblă, sara, cărăbuşi mulţi, anul va fi bun. — *M.*

Caragaţă

- 5470** De vin caragaţele prin sat, va fi iérna grea. — *M.*
De tuşesce un cal, i se pun în orz, la mîncare, bucăţele de caragaţă împuşcată şi 'î va contenî tusa. — *M.*
De se vor apropia de casă căutând, caragaţele orî coţofenele, îţi vor veni rudele. — *M.*

Cărbune

De 'ţi cere cine-va un cărbune aprins pentru ţigară, să nu i'l ţii tu ca să aprindă, căci îţi cad dinţi. — *M.*

Carne

Veđi *Cal.*

Carnea de vită bătrână, ca să fiérbă curind, se pune în vas, un cuú de fier.—*M.*

Carpén

5475 Când şedí lângă carpén în timp de plóe, nu'í bine, că te trăsnesce.—*M.*

Carte

Scolarul să nu mănânce cu cartea deschisă, că uită ce a învăţat.—*M.*

Cărunţi (a)

Veđi *Comórá.*

Căruţă

Veđi *Călătorie.*

Casă

Veđi *Atasmă, Clopot.*

Când nora intră întâiu în casa sócrei, să nu se uite în cuptor că 'í móre sócra.—*M.*

De va cânta cucoveauca pe casă, va muri cine-va din acea casă.—*M.*

De intri într'o casă cu fete mari, trebuie să şedí jos puţin ca să şedă peţitori.—*M.*

5480 De trosnesc lucrurile în casă nu e a bine.—*M.*

Când vrei să 'ţi clădesci casă, să puí sérá pe acel loc o ólá nouă plină cu apă ne începută, şi de vei găsi-o dimi-néta tot plină să o clădesci, căcí acel loc e cu noroc; iar de vei găsi-o deşértă să fugi de acel loc, că e fără de noroc.—*M.*

Cine plătesce cincí serindare preotului găsesce o casă pe cea-i-altă lume.—*M.*

Când te muţi dintr'o casă să n'o laşi ne-măturată şi negrijită, că te blastamă.—*M.*

Căsători (a se)

Veđi *Cocostîrc*.

Căsătorie

Veđi *Fată*.

Căsca (a)

Când stăpînul casei cască și se întinde, slugile fac a lene și se lasă de trébă.—*M.*

Căstig

Veđi *Fluture*.

Castravete

5485 Dacă nu lăgă castraveții, să se lege la cap între ei Duminică dimineța o femeie, sau să se pună printre ei măturice.—*M.*

Ca să se facă castraveții, lăgă, la vrejurile lor, coînăcelele cotoîului¹⁾ și va fi belșug de ei.—*T. R.*

Castraveții să nu 'î sameni în ți de post, că iesa amarî —*M.*

Se nu mănâncă castraveți între curpeni, că se amărăsece —*M.*

Dacă nu rodesc castraveții sau pepeni, se strînge flóre de la ei Duminică dimineța, și o bați cu un băt în răsrucele drumului.—*M.*

5490 Când mănâncă cel întău castravete, să 'î tai crésta și să o lipescă în frunte, spre a fi ferit de friguri.—*M.*

Să nu beî apă după ce ai mîncat castraveți orî lapte, că ți se aplécă.—*T. R.*

Ceaun

Când ieî ceaunul de pe foc și ard scântee pe fundu lui, are se plóie.—*M.*

Ca se dé îndărét umflătura de la vită, se pălesce cu ceaunul fierbinte.—*M.*

¹⁾ O buruîénă.

Cenușă

În ȃi de post nu se dă cenușă afară din casă, că dă uliū în găini. — *M.*

- 5495** În cenușă lepădată nu e bine să calcî, că-ȃi faci de urît. — *M.*
Cenușă ce se depune pe tăcunile aprins, e bună pentru uns pecingenile căcî se vindecă. — *M.*

Cer

Veȃi Bobotîsa.

Când e senin spre méză-ȃi are să fie vreme bună. — *M.*
De e cerul sênin diminéȃa la răsărit, are să bată vîntul. — *M.*
Când pe cer se arată 'curcubeul are să sté plóia. — *M.*

- 5500** În spre Sfântu Vasile cerul se deschide, și atunci vitele vorbesc între ele. Cine s'ar pune de pândă să le asculte, móre în scurt. — *M.*

Când se deschide cerul, ómenîi fac cruce și cer să li dea binele de pe cea-l-altă lume. — *M.*

Când pe cer se ivesce roșafă, răsboiū însemnéȃ; doî împăraȃi se vor bate. — *M.*

Cercel

La fete nu se pune întâiū cercei pe timpul când ȃes plu-garii la arat, căcî li se desbîrnă urechele. — *M.*

Certa (a se)

Veȃi Săpun.

Cértă

Veȃi Lunî.

Chef

După cum va vedé cine-va întâiū, diminéȃa, un om leneș saū harnic, așa 'i va fi cheful tótă ȃiua. — *M.*

Chibrit

- 5505 De trosnesce chibrit, când îl aprinđi, vei primi banŃ.—
T. R. & M.
 Când se rŃsipesc chibriturile aŃ sã-Ńi vinã musafirŃ.— *M.*

ChŃori (a)

VeđŃ *Cãmașã.*

Chitie

Chitia dracului se gãsesce Ńn vŃrful format din colb prin
 vŃnt, Ńi dacã vei putẽ sã ridici colbul tocmai de jos,
 poŃi lua chitia, pe care punẽnd'o pe cap, poŃi intra Ńi
 trece ori unde ne-veđut.— *M.*

CŃocãlãu

CŃocãlãii de la porumbul pentru sãmŃnșã nu se pun pe foc,
 cãci face porumbul tãciune.— *M.*

CŃorã

- Când se adun mai multe cŃore la un loc Ńi cloncãnesc, are
 se plŃoe ori are se ningã.— *M.*
 5510 Când cŃorile sbor cu grãmada, prin orașe, ninsŃre saŃ plŃoe
 vestesc.— *M.*
 Când umblã cŃorele Ńi stãncile (ceucele) cŃrŃind, se va strica
 vremea.— *M.*

CŃorap

Dacã din ŃntŃmplare ŃncalŃi cŃorapii pe dos, ori cine ar voi
 sã te farmece, nu pŃte.— *T. R.*
 Dacã ŃncalŃi cŃorapii pe dos e semn de plŃoe.— *T. R.*

CŃrcŃiac

VeđŃ *Mușcãturã.*

Ciubotã

VeđŃ *a Nasce.*

Ciuda

Când se bate cine-va în ȕiua de Ciuda, are să fie mânios tot anul. — *M.*

Ciur

Veđi *Sitđ.*

Cizmă

Să nu trimiți la cârpit numaı o cizmă sau ori-care încăl-țăminte, că nu e bine. De ți-o dregre, móre soția cizmarului. — *M.*

Clocélă

Ca să'ți cadă găinele la clocélă, caută o potcóvă ce cade de la caı pe drumuri, și o pune în cuıbul găinelor. — *T. R.*

Cloci (a)

5515 Când clocesc păseri, nu se coc oue învélite cu cenușe, că se înădușe mulți puı în ouele de sub closce. — *M.*

Clopot

Veđi *Rod.*

Ca să se vestescă ce-va furat, se trage nóptea clopotul bisericeı. — *M.*

Din funia clopotului bisericeı e bine să puı în lăutóre ca se fı ascultat de lume ca clopotul. — *M.*

In Vinerea Pascelor se sue fetele în clopotnița bisericeı, și sună clopotul ca să crască cânepa. — *M.*

Clopotul la biserică se trage și când vrei să abați o plófe cu grindină. — *M.*

5520 Când clădesc o casă din nou, și vroesci a fı vestită, să se tragă clopotul. — *M.*

Când se aude clopotul în depártare, are să se strice vremea. — *M.*

Când ți se pare sunând clopotul de la biserică, e semn că móre cine-va în curind. — *T. R.*

Când se tórnă un clopot, pentru ca să sune frumos

trebuie să se scornescă o minciună mare care să colinde multe lume, și s'o minuneze. — *M.*

Dacă cine-va móre, și nu e cine să'í tragă clopotul la biserică, sufletul lui e chinuit, și nu e primit în ra'u de Sfântu Petru, care n'a audît clopotul și nu'l privesce ca creștin. — *M. & T. R.*

- 5525** Cuî după mórte nu i se trage îndată clopotul de la biserică, nu se rógă ómenii se 'l ierte Dumnezeu, că a făcut în viețã multe pécate. — *M.*

Cloșcă

*Veđi a Cloci, Duminica,
Luni.*

Când cloșca e aprópe se scotă puî, nu se acopér vasele din casă, că se înădușe puî în găócele lor. — *M.*

Cloșca de se pune în ȓi de sec scóte mai mulți cocoși; iar de se pune în ȓi de frupt scóte mai multe găini. — *M.*
La cloșcă să puî ouële cu căciula, ca să ședă puî grămadă lângă ea. — *M.*

Cel ce pune cloșca să se așede jos, ca se ședă cloșca pe ouë. — *M.*

- 5530** Cloșca se nu o lași se mănânce de a-valma cu puî, că se îngrașă și lasă puî de micî. — *M.*

În lună nouă nu se pune cloșcă, că pe urmă tótã ȓiva țipă puî. — *M.*

Când bate vînt nu se pune cloșca, că ȓes ouële limpeđi, fără puî. — *M.*

Dumineca cloșca nu se pune, că ȓes puî pociți. ¹⁾ — *M.*

Când scóte cloșca puî, să'í puî în sîtă orî în ciurel și să'í cernî pe vatra cu foc, dacă vrei să'ȓi trăiescă și să nu'í fure găile. — *T. R.*

- 5535** Când scóte cloșca puî întâiü, ȓi cernî pe foc în sîtă și ȓici de douë orî: când aduce mama apă cu sîta, atunci să muriȓi voi. — *T. R.*

Cojile în carî aű stat puî nu se lépédă, ci se strâng tóte pe un bėț, și se pun sub streșina casei, că pe urină, dacă nu faci așa, puî se rėslețesc de cloșcă. — *M.*

Cocórá

Veđi Cucoră.

Un cãrd de cocóre de pe sus, de voiescî să'l încurcî din mers, și se cadă una chiar jos, înfîgî un cuțit în pămînt

¹⁾ Monștri.

și cu o ață învîrtescî împrejurul sēu, de atâtea orî câte cocóre sunt. — *M.*

Câte cocóre va vedé femeia întâiu primăvara, atâtea chite de cânepă va face în acea vară. — *M.*

Cocoș

Veđi *Cocoș.*

Când cocoșul cîntă în prag îți vor veni musifiri. — *M.*

5540 Cocoșul, cîntănd înaintea ușei, anunță venirea unui óspe. — *T. R.*

Cocoșul, de se sue pe gard și cîntă cu capul spre drum, are se facă drum cine-va din casă; iar de cîntă cu capul spre casă are se vină cine-va de departe. — *M.*

Cocoșul de se sue de vreme în pîtul, să se culce, și cîntă, are să se strice vremea. — *M.*

Cocoșii din sat de cîntă de vreme, e semn că are se cadă negură orî sunt ómenî rēi (hoří) în sat. — *M.*

Cocostirc

Când primăvara vei vedea întâiu cocostirci mulți, e semn că peste un an ai să fii însoțit de mulți prietenî și óspeți. — *M.*

5545 De ești holtei sau fată mare, și vei vedea întâiu primăvara doi cocostirci, e semn că în acel an ai să te căsătorești; de vei vedea unul numai, n'ai să te căsătorești. — *M.*

Dacă strici cuibul cocostircilor de pe casă, acea casă are se arde până la sfîrșit. — *M.*

Cocoveică

Veđi *Cucuveică.*

Când cocoveica cîntă pe casă, o nenorocire vestesce — *M.*

Când cocoveica îți cîntă în față, supărare ai să ai. — *M.*

Códă

Veđi *Fată.*

Codiță

Dacă copilul născut are codiță după cap, copilul următor va fi fată. — *M.*

Cofă

5550 De-ți va ieși cu cofă (doniță) plină înainte, îți va merge bine. — *T. R. & M.*

De-ți va ieși cu cofă (doniță) goală înainte, îți va merge rău. — *T. R. & M.*

Când îți iese cu cofa goală înainte, ai să umbli bătut. — *M.*

De vroesci se întorcî inima cu-va pentru tine, să te duci la apă cu cofa întorsă cu tórta înainte. — *M.*

Cója

Cojile de la nucî nu se pun pe foc, că se fulgere nucile în anul viitor. — *M.*

5555 Cojile de ou nu se aruncă în foc, că fac copii bube. — *M.*
Cója de ou, după ce-l mănâncî sa n'o lași întregă, că face dracul cuișar în ea. — *M.*

În spre anul nou se pun două spre dece coji de cépă cu puțină sare în ele, menind pe fie-care cu una din lunele anului; și care luna ale anului vor fi ploioase, și cojile de cépă vor fi pline cu apă; iar care vor fi secetoase, și cojile vor fi deșerte. — *M.*

Cojile, de la oule cu care faci pască, se dau pe gârlă, ca să se ducă să dea de veste și Blăjiniilor că sosesc Paștele. — *M.*

Cojoc

Vezi *Dochia*.

Colac

În ziua de Sinziene să face de ómenî câte un colac de Sînziană, și-l asvîrl pe casă; dacă colacul rămîne acolo, e semn că ai să trăesci mult; dacă cade jos, ai să mori. — *M.*

5560 Când mirele iewa mirésa de la casa ei, cum iese afară și o suie în trăsura, nașa rupe un colac de-asupra capului ei, și bucățelele le asvîrle printre ómenî, în patru părți. Toți strîng câte o bucățică, și din acest colac pun în urechia

vitelor, pe cari le duc la tîrg de vîndare, creînd c   lu-
mea se va uita la vite dup   cum se uita la mir  s  . — *M.*
Aluatul ce r  m  ne pe covat   dup   ce se fac colacii de
sf  ntul Vasile, e bun de dat amestecat cu t  ri  e la
vitele ce ar fi s   lepede. — *M.*

Com  r  

Dac   com  ra arde de cu sar  , p  n   la m  ezul nop  tei, e
com  r   r  , st  p  nit   de necuratul ; iar de arde despre
  u  , e bun  . — *M.*

C  nd sapi o com  r  , s   nu astupi la loc gr  pa c   or-
besci. — *M.*

C  nd ve  i curcubeul, s   ie   dou   cofe de ap  ,   i s   te
duc  ,   n c  te   i   n genunchi, p  n   acolo unde b   el ap  ,
  i acolo ai s   g  sesci o com  r  . — *M.*

5565 C  nd un om a c  run  it numai pe-o jum  tate a capului,
acela a dormit cu acea parte, pe o com  r  . — *M.*

Conversa  e

Ve  i Pic  tor.

Copac

Ve  i Prob  jen  .

Copil

*Ve  i Alb  , Ap  , Arip  , Ban,
Barz  , Benchiu, Be  iu, Bu-
b  , Calicie, Cap, Feme  ,
Fer  str  , Fermec  tor, Ghe-
bos, a Leg  nu, M  n  , a
M  nca, Mare, Mir  s  , a
Muri, P  r, a Pl  nge, Somn.*

Copilului mic s   nu i se tae p  rul p  n   la un an, c   e
r  u de foc. — *M.*

Copilului mic s   nu i se tae unghiile, c   se face ho  . — *M.*

Copilul care va suge   i   de la o   iganc  , nu se mai de-
  che. — *M.*

Copilului mic s  -i dai   n m  ini s   se j  ce cu cheia, c   va
vorbi cur  nd. — *M.*

5570 Copilul, de se nasce   nainte de pr  nz (dimin   a) va fi fl  -
m  ngios. — *M.*

- Copilul întors de la țîță¹⁾, are darul de a deochîia. — *M.*
- Copilul mic de se scapă în pat cu udu, să'i dai să mănânce cîda porcului la Crăciun. — *M.*
- Copilul cu obiceiul de a se scapa în pat cu udu, se bate Duminecă dimineața peste pielea gîlă cu o mătură aprinsă. Sau se tăvăleşce cu pielea gîlă în culcușul porcilor. — *T. R. & M.*
- Copilul să nu umble cu tăciunii aprinși că se scapă în pat cu udu. — *M.*
- 5575** Copiii de gémén nu trăesc amîndoi până la bătrînețe. — *M.*
- Copilul mic, când îl scoți întău în lume, să'l duci la o casă bună. — *M.*
- Ca să nu se deochie copilul mic, i se face în frunte un benchiu cu lut de pe talpa ciupicii (ghetelor). — *M. & T. R.*
- Cât timp ai copil mic nu se dă foc din casă, că umele pe copil de bubele numite focșor. — *M.*
- Copilul nu e bine să-l lași să dormă în sfințitul sîrelii. — *M.*
- 5580** Când copilul se tăvăleşce pe jos e semn că vor veni mușafiri. — *M. & T. R.*
- Ca să dormă bine un copil mic, te duci sêra cu două bucațele de mămăligă la cotețul găinelor și ȑici de trei orî: «Găinelor! vê dau mămăliga asta vooe, și voi să dați somnul vostru lui cutare» (numele copilului). După asta aruncî la găini una din cele două bucațele de mămăligă, iar una o puî în lęgănu copilului. — *M.*
- Tot în acest scop se fa sêra copilul și se arată la ferestra unei case în care e lumină, și ȑici de trei orî: «Dați somnul vostru cutăruia (numele copilului) și el vê dă neliniștea și nesomnul ce are». — *M.*
- Când se ia copilul din scăldătoare, se scuipă în urmă ca să nu se ia necuratul de el. — *M.*
- Când se întarcă copilul, i se pune un ou copt după ușa și îl lași ca să-l ia singur să-l mănânce, căci uita țîța curînd. — *M.*
- 5585** Ca copilul nou să fie sănătos, să nu spuî drept de ce sex e, când ești întebat pentru prima oră. — *M.*
- Copilul speriat se afumă cu o sdrênță de la cel ce l'a speriat sau cu pîr de la vita care l'a speriat. — *M.*
- Când copilul crîșcă prin somn nu e bine. — *M.*
- Ciuculeții de pîr din capul copilului mic însamnă noroc. — *M.*
- Copilul mic când ajunge de duce piciorul la gură, e semn că a supt o vadră de țîță. — *T. R. & M.*

¹⁾ Adică după ce a fost înțercat, iar i se mai dă țîță.

- 5590** Copilul ca să fie ferit de spărieturi, trebuie ca nașul său să'l spele în scaldătorea după botez, pe la toate încheeturile. — *M.*
 De 'ți mor copiii să arunci pe cel născut în drum și cine l'o găsi să'l boteze. — *M.*
 De 'ți mor copiii să'i vinzi pe feréstră altora, și cu bani ce ieși pe dênșii să cumperi lucruri de mâncare, și să le dai de pomană. — *M.*
 Copilului mic, până la șapte ani, să nu i se taie unghiile, căci n'are cu ce să se apere de necuratul. — *M.*
 Copilului nu e bine să'i ȳea din pěr tot nașul ce l'a botezat, că are parte de foc. — *M.*
- 5595** Când lași copilul în légăn, singur în casă, să puî la capul său mătura și un cuțit ori cleștele, ca să nu se apropie necuratul de el. — *M.*
 Când copilul mic va ȳice întâiu cuvîntul «tată», mama lui va face după el un băiat, iar de va ȳice «mamă», va face o fată. — *M.*
 Dacă copilul își va legăna singur légănul, mama va mai face copii. — *M.*
 Copilul până la botez, nu trebuie lăsat singur în casă, căci vine dracul și'l înlocuesce cu unul ce este môle, și cresce, până la bătrânețe, tot môle, de trebuie alăptat și legănat totă viața. — *M.*
 Nu se pășesce peste un copil, că nu cresce. — *M.*
- 5600** Cea ce vreî să'ți fie copilul, cu de acel lucru să se ocupe mōșa în timpul cât îl are în brațe cumetra. — *U.*
 Nu e bine ca copilul, odată întercat, să'l mai întorci din nou a-i mai da țîță, căci are ochi rēi de a deochia. — *M.*
 Dacă se nasce copilul în césurile de diminēja, e semn că va fi flămângios în viața lui. — *M.*
 Copilul care va eși din mă-sa cu buricul pe după gât e semn că va fi hoț. — *M.*
 Copilul care e zămislit în spre o serbătore, ȳesē ghebos. — *M.*
- 5605** Copilul ce nu pōte dormi, și plānge totă nōptea, să'l ungi pe frunte, pe spinare și pe pĳept cu semnul sfintei cruci cu undelemn de pe sfântul pristol. — *M.*
 Copilul ce plānge totă nōptea să'i face feredeu cu scuturătură de fēn din corlata cailor, și să'l descānți: «Feresce copilul de cele rele; dăi, Dōmne, somn și pune'l pe sinul mumei sale, cum Maica Domnului a pus pe Hristos; așa se fie. Amin». — *M.*

Cōse (a)

Veȳi Filipi, Minte.

Trei zile a Filipilor nu se cósă, că 'î rău de dihaniî.—*M.*
 Să nu coşi haîna pe tine, că'î coşi minţile. Orî se ţîi o
 strénţa în gură când te coşi îmbrăcat.—*M & T. R.*
 Să nu coşi Vinerea, că vei suferi de ochî.—*M.*

Coţofană

Veđi *Caragaţă, Turcă.*

- 5610** Coţofana cântând pe par dă de scire că va veni o rudă,
 saŭ c'o veselie saŭ o masă aştéptă în acea ăi pe cel ce
 a auđit'o saŭ vėđut'o.—*T. R.*
 De s'a învėţat vr'o coţofană de intră în coşar, şi mănâncă
 ouele din cuibul găinelor, să înfigî o secere în faţa co-
 şareî, cu vîrful afară, că nu va mai fi coţofană pe acolo.—
T. R.

Crăciun

Veđi *Buboŭu, Copil, a Mănta.*
Pasere, Pom.

Cresce (a)

Veđi *Hară, Pas.*

Crivėţ

Veđi *Bobolėză.*

Cruce

Veđi *a Fulgera, Ţidov.*

Cuc

Veđi *Pupăză.*

- De'îi cântă cucul în faţă orî în drépta, are să'îi mérgă
 bine (tot anul).—*M.*
 Când îţi cântă cucul în stânga, nu e a bine.—*M.*
 Când auđi întăiŭ cucul e bine se'l auđi pe mănicate, că
 alt-fel te spurcă şi'îi pute gura tot anul.—*M.*
5615 De veî auđi cucul întăi pe nemănicate, tot anul îţi va merge
 rău.—*M.*
 Când auđi întăiŭ cucu e bine să ai parale în pungă, ca se
 ai tot anul.—*M.*
 Pana de cuc saŭ capul e bun de dragoste.—*M.*
 Scuiatul cuculuî ce se găsesce pe ramurile copacilor, e
 bun de dragoste, de se pórtă la gât de fete.—*M.*

Când îl audî cucul întâia oră, și vei fi bolnav, atunci bolnav vei fi totă vara.—*M.*

5620 Când cucul cântă și nóptea, va fi an bun.—*M.*

Când cântă cucul aproape de casă, e semn de mórte.—*M.*

Dacă îți cântă întâiu cucul aflându-te la umblătore e semn că în acel an ai să mori.—*M.*

Craca pe care cântă cucul întâiu, să o iei și să o porți în sîn ca să asculte lumea la tine ca la un cuc.—*M.*

Ramura pe care cântă cucu e bună de pus la lăutorea fetelor, ca să fie îndrăgite în lume, cum e și cucu de drăgălaș.—*M.*

Cucóre

Veđt *Cocóră*.

5625 Când trec cucorile, copiii înfig cuțitul în pămînt, apoi se dau de-a berbelécu, și ast-fel le opresc și le fac de'si perd drumul.—*M.*

Cucoș

Veđt *Bubă*, *Cocoș*.

Dacă cântă cucosiî diminéță, din nópte și până se lumineză din ȕiuă bine, va fi ȕiuă bună.—*T. R.*

ȕiua când umblă cucosiî cu códa lăsată în jos, e semn de plóe.—*T. R.*

Când cântă cucosiî ȕiua, e a moloșag.—*M.*

Când cântă cucosiî decusară, îi a moloșag.—*M.*

5630 De va cânta cucosiî după scăpătatul sórelui, se va schimba vremea în ȕiua următore.—*M.*

Când cucosiî cântă toți odată, fac a plóe.—*M.*

În orî ce timp al anului de vor cânta cucosiî în pătul, vremea are să se schimbe.—*M.*

Când cucosuîl cântă în prag, vin musafirî.—*M.*

De'î va cânta cucosuîl pe pragul ușei, nu e semn bun; de aceea trebue să-l gonești; iar de va cânta pe gardul din bătetură, atunci laudă pe stăpănu-sěu, ci că-î om de trebă cum nu e altul.—*T. R.*

5635 Femea însărcinată să nu mănânce inimă de pasere rea, cum e cucosuîl, căci va face copii răi.—*T. R.*

Dacă ai cucosuîl bėtrân, găinele nu fac ouă cu sėmință.—*T. R.*

Când mai mulți cucosiî cântă odată, fac a plóe.—*M.*

Cucuruz

Veđi *Arminden*.

Cucuvea

Veđi *Cucuveică*.

Auđind cine-va cântecul cucuvelei, e prevestire de mórte.—
T. R.

Cucuveică

Veđi *Casă, Coroveică*.

Când cântă cucuveica pe casă, va muri cine-va din casa
 aceea.—*M.*

5640 Când cântă cucuméua (cucuvéua) pe coşul casei orî pe
 alte oleaburi, e rău de pustietate; ci-că móre cine-va
 din casă.—*T. R.*

Nu 'i bine să îngâni cucuveica când cântă, c'apoî ai să
 păţesci ce-va.—*M.*

Cuibar

Cuibarul de barză saú cocostîrsc e bun de făcut de
 urît.—*M.*

Cine găseşte cuibare de pasere selbatică cu ouă, are
 noroc.—*M.*

Cununa (a)

Femeea însărcinată nu cunună că e păcat.—*T. R.*

Cununie

Veđi *Luminare*.

Cuptor

5645 După ce scoţi pânea din cuptor, nu e bine să te mai
 uiţi în el.—*M.*

Când arde funingenea de la gura cuptorului, are să vre-
 muiescă.—*M.*

Nu 'i bine să te încălţi pe cuptor, că mor porcii.—*M.*

Curcubeu

Veđi *Apă, Briu, Cer, Co-môrdă.*

Curcubeu este briul lui Dumnezeu. — *M.*

Când se face briul popei¹⁾ pe cer, e semn că va sta plóiea. — *T. R.*

Femeea care vré să aibă pelița albă și lucie, să se spele cu apă din códa curcubeului. — *M.*

Când cine-va se va duce în genunchi să bea apă de unde bé și curcubeu, de va fi fată, flăcău se va face; iar de va fi flăcău, se va preface în fată. — *M.*

Cuțit

Veđi *Ac, Grindină.*

5650 Cuțitul găsit e bun de descântat. — *M.*

De te răstesci cu cuțitul asupra cui-va nu e bine, căci fuge îngerul de tine. — *M.*

Când îți cade cuțitul din mână și se înfige cu virful în podele, său în pământ, o isbândă mare ai să capeți. — *M.*

Cutremur

Veđi *Pământ.*

Inainte de cutremuri, caii nechéză, vitele mugesc, oile bíruesc, paserile țipă, cîorile crăcăesc; omul se ȳesă atuncea repede din casă, și să ȳstee afară. — *M.*

Cutremura (a se)

Veđi *Pământ.*

Cuvînt

Veđi *Drac.*

Dambla

Veđi *Ursitoare.*

¹⁾ Curcubeu.

Deochia (a)

Veđi *Apă, Copil.*

Ca să nu 'ți deoche cine-va stupii să-î legi cu un brîu roș.—*M.*

Deochia (a se)

Veđi *Copil.*

Deochiat

Veđi *Babă, Descântec.*

Deochiu

Veđi *Benchiu.*

5655 Deochiul mănâncă mațele deochiatului de aceea are eșire afară.—*M.*

Celuî ce are parte de deochiu, să i se cöse de haînă o bucată de cîur găsită prin gunoie, că e ferit de deochiu.—*M.*

Deochiul cel mai primejdios e acel ce vine de la un om întors de la țîță.—*M.*

De deochiu copiii sunt feriți dacă li se face benchiu în frunte.—*M.*

Vitele sunt ferite de deochiu dacă li se légă câte un fir roș la gât sau la kódă.—*M.*

Ca să nu se îmbolnăvescă copilul de deochi, să-î faci un benchiu cu cenușă albă.—*M.*

Descânta (a)

Veđi *Apă, Argint, Cușit, Ne-vestuică.*

Descântec

Veđi *Pricăjit.*

5660 Descântecul nu se spune de unul mai mic, către altul mai mare, ca să-î învețe, că n'are léc.—*M.*

Când umbli cu descântec să nu-î spurci că n'ai léc.—*M.*

Când descântă baba și 'î vine să casce mereu, e semn că păținașul e deochiat.—*M.*

Deștept

Veđi *Buric*.

Di

Veđi *Ac*.

Dihanie

Veđi *Lun*.

Când ierna vin dihaniî (lupî) prin sat, nu'î a bine.— *M*.

Dinte

Veđi *Cărbune, Tăciune*.

Când ies cei întâi dinți ai copilului, să nu'î spuî, că iese strâmbî.— *M*.

5665 Dintele ce cade de la copilul de șapte anî se aruncă peste casă ȓicȓendu-se de trei orî; cîoră! cîoră! eă ȓî daă un dinte de os, tu dă-mî unul de oțel.— *M*.

De ȓesă la copil întâiu dinți de desubt nu e bine; e a pămînt¹⁾; dar de ȓesă de asupra va trăi.— *M*.

Dochia

Baba Dochia e îmbrăcată cu două spre-ȓece cojȓce; în fiecare ȓi lepȓdănd cȓte unul vremea se tot schimbă.— *M*.

Dori (a)

Veđi *Fustă, Horn*.

Dormi (a)

Veđi *Copil*.

Ca să dormî liniștit și să nu ai visurî rele, să faci de trei orî semnul crucii pe pernă.— *M*.

Să nu dormî mult, cȓ te bolnȓvescî de gȓlbȓnare.— *T. R*.

¹⁾ Nu trăȓesce.

- 5670** Ca să dormi liniștit și să nu ai visuri rele, să faci de trei ori semnul crucei pe pernă. — *M.*
 Nu'i bine să dormi la asfințitul soarelui, că te îmbolnăvesci. — *M.*

Drac

*Vezi Chitie, Căjă, Copil, Mân-
care, Picior, a Striga.*

Când două spun același cuvânt de odată, atunci crapă un drac de ciudă. — *M.*

Când copiii perd ceva, scuipă în palmă și descântă: «scóte drace ce-ai furat, că te-oiu bate spînzurat!» apoi lovesc în palmă, și unde sare scuipatul, într'acolo ȋic că e lucrul. — *M.*

În jud. Suceva, formula e acesta: «Scóte drace ce ai furat, că te-oiu bate spînzurat, în mijlocul drumului, cu fielele plugului». — *M.*

- 5675** Când ȋi-se pare că te strigă cineva, să nu răspunȋ, că atunci dracul te strigă ori te întrebă, fiind el la rămășag cu D-zeu. — *M.*

Dragoste

*Vezi Buric, Cue, Duminecă,
a se La.*

Drum

Vezi Mămăligă, Pricăjit.

Când ești pornit la drum și te-ai întorsnat înapoi, ai să mergi rău. — *T. R. & M.*

Duminică

*Vezi Apă, Barbă, Cană, Cap,
Cloșcă, a se La.*

Dumineca nu se pune cloșcă, că ȋies numai pocituri (dihăni). — *M.*

Dumineca se fac descântecile de dragoste. — *M.*

Dumineca nu se tae pasere, nici alt-fel de dobitoce, că pe urmă nu'ȋi merge bine în acele dobitoce, fiind în același timp și un mare păcat. — *M.*

Dumneđeũ

- 5680** Dumneđeũ te pedepsește pe nesimțite, când bărbatul său fimeea măritată se daũ cu străinii. In ace săptămână trebuie să se întâlnească ceva rău în ace casă.—*M.*

Dumitru

Veđi *a se Preptena.*

Dumneđeũ

Veđi *Brîi, Călătorie, Curcubeu.*

Econom

Veđi *Ban.*

Edeș

Edeșul¹⁾ se trage de doi, și la care rămâne partea cu co-torul, va îngropa pe cel-l'alt.—*M.*

Epure

Veđi *Pușcaș.*

De'ți iese epure în cale, întorce-te acasă, că nu'ți va merge bine.—*M.*

Când îți iese epure înainte, ai să prăpădesci ceva.—*M.*
Picioarele sau lăbile de epuri, sunt bune de gonit greeri din casă.—*M.*

- 5685** Când intră epurele în sat, ierna va fi grea.—*M.*

Facere

Veđi *Femei.*

Făină

Nu e bine să cerni făină în ziua de Paști, căci din țările acele se fac lăcustele care pustiesc câmpiile.—*M.*

¹⁾ Osul de la peptul găineii.

Când plécă cu mortul la grópă, se chémă un copil și i se dă peste prag o strachină cu făină, ca să aibe mortul pe lumea aî-l-altă.

Farmec

Veđŷ *Bróscă, Câne, Cîorap, Lapte.*

Fasole

Veđŷ *Bubă, Ploșniță.*

Fată

Veđŷ *Ac, Apă, Curcubeu, Botez, Buric, Casă, Cercel, Curcubeu, Florii, Păr.*

Fetele mari, de voesc a sci când o să se mărite, merg în séra spre anul nou la cotețul porcilor și ȓic : «groh acu ! groh la anul !» și de vor respundé cu : groh ! atunci se vor mărita, în anul la care aŷ grohăit porciŷ. — *M.*

Fetele ce voesc a sci ce fel de bărbat aŷ să iee în căsătorie, merg spre anul nou în grădină și numără porciŷ de la gard până la noué, și al noulea îl însamnă, legându'l cu un fir roș și bosuŷoc. De va fi acel porc necojit, va fi soțul bogat ; de va avé cîotura va avé né-murŷ, etc. — *M.*

5690 Fetele în ȓiua de Sfântu-Tóder sé lă cu scuturătură de fên, ca să le créscă códele, ȓicénd «Tódere, Sfinte Tódere, dă codițe fetelor cât codița epelor !» — *M.*

Fetele, de cad jos, pe neașteptate, în ȓiua de Bobotéză, e semn că se vor mărita în acel an. — *M.*

Fata mare, de i se bate sprincéna, bate și ea în scândură, spre a se usca ca scândura cel ce se gândesce la ea. — *M.*

Fetele să nu mănânce despletite, că le cade përu. — *M.*

Fata să nu cânte în fluer, că 'ŷ cresc ȓițele cât fluerul. — *M.*

Făț

Veđŷ *Pleptene.*

Feciór

Veđŷ *Ac.*

Fecióră

- 5695 Când tinerii merg la cununie, și pe drum se va întâmpla vre o nenorocire nuntașilor, e semn că mirésa nu e fecióră. — *M.*

Femee

Veđi *Ac, Aripă, Apus, Pasere.*

- Femeea în poziție să nu mănânce aripă de pasere, că se aripesce copilul ce'l va nasce, (nu șede înfășat). — *M.*
- Femeea nu se cade să taie pasere, că e păcat. — *M. & T. R.*
- Femeea nu trebuie să taie păseri spre mâncare, că merge rău celor ce le mănâncă, numai bărbații trebuie să le taie. — *M.*
- La femeea ce se trudesce de facere să se slobodă de cătră un flăcău din sat, o pușcă peste casă, sau pe horn, și va nasce numai de cât. — *M.*
- 5700 Femeea lehusă, ca să nu se deóche, să pune sub patul său un vas cu păcură. — *M.*
- Femeea însărcinată să nu tórne cuiva apă pe mână ca să se spele, căci la facere nu va putea nasce, până ce nu bé apă din pumnul căruia i-a turnat apă de s'a spelat. — *M.*
- Femeea însărcinată nu e bine să mănânce maiu de pasere, căci se va disbărna urechile copilului. — *M.*
- Femeea însărcinată să nu mănânce cap de pește, că nu va vorbi curînd copilul. — *M.*
- Femeea însărcinată să nu fure ceva, căci copilul se va nasce cu semnul lucrului furat pe trup, și mai cu samă în față. — *M.*
- 5705 Femeea însărcinată să nu mănânce cruciș la masă că va face copilul încrucișat. — *M.*
- Femeea însărcinată să nu tăgăduască ceva, căci va nasce copilul mut. — *M.*
- Femeea lehuză, trebuie ca, după facere, să tórne apă pe mână mosei să se spele, și să-i dé o bucată de pânză ca să se ștergă, căci alt-fel nu rămâne curată și pe cea laltă lume. — *M.*
- Femeea lehuză, în cele trei zile când începe a eși afară, să iea cu dînsa cociorva, ca să nu se lipască de ea di-ochiul și alte rele. — *M.*
- Femeea lehuză să dé mosei un căuș sau o strachină de făină și sare deasupra, ca copilul să ție degrabă capul în sus. Dacă e copilul fată, să pune și un fuior deasupra. — *M.*

- 5710** Femeele nu e bine să mERGă torcEND cu furca în briu până pe vremea finului, căci bate pétra.—*M.*
 Femeea de móre însărcinată să i se dea de pomană un scăunel și un bEț, ca să aibă pe ceea lume pe ce șede și în ce se sprijini.—*M.*
 Femeea însărcinată trebuie să guste din tot ce vede, să'și aducă aminte că'î însărcinată la vederea tuturor lucrurilor urite, și să nu țină mânele cruciș pe pânțece.—*M.*
 De vreî să afli ce are să facă femeea însărcinată preserî sare pe capul ei pe nesciute, și de va pune mâna la gură va face față, iar de va pune la nas face băet.—*M.*
 Printre oi nu trebuie să umble femeî, că nu le merg bine.—*M.*
- 5715** Dacă o femeie însărcinată se sperîe de vre un căine, saū orî-ce alt dobitoc, se nasce copilul cu chipul aceluî dobitoc.—*M.*
 Femeea care voesce se aîbă pelița albă și lucîe, se se spele cu apă din códa curcubeului.—*M.*

Feréstră

Veđî *Ulcîor.*

- Pe feréstră nu e bine să mănâncî ce-va că turbezî.—*M.*
 De te uîřî la feréstră îndată ce te scolî uîřî ce aî visat.—*M.*
 Nu e bine să te uîřî pe feréstră în casă, că faci a pus-tiū.—*M.*
- 5720** Cu feréstra deschisă să nu dormî, că te cERCă necuratul.—*M.*
 De asudă ferestrele e semn că are se plóie.—*M.*
 Când asudă fereřtile, are să ningă.—*M.*
 Când aî copil mic în casă se astupî bine ferestrele nóptea, ca să nu fure cine-va somnul copilului.—*M.*
 Dacă copilul intră în casă pe feréstră nu'î a bine.—*T. R.*
- 5725** Nu te uita pe fereřtî în casă strEînă că faci ulcîor la ochî.—*M.*

FermecEtor

Copilul ce se nasce cu semn pe față, are să fie ferme-cător.—*M.*

Fîer

Veđî *Carne.*

Să nu furî lanțurî, ori alte lucrurî de fîer, că pe lumea cea-l-altă ři le atirná de gât.—*T. R.*

Filipii

Veđi a Cöse.

La lăsatul de sec de Crăciun¹⁾ și la treî Sfetite²⁾ se ține treî zile *Filipii*. Nu se scöte gunoiul afară, că e rău de *gavăt*³⁾; nu se lucră alt ceva nimic de cît se spală cămași, ca să oprăscă gura gavătului. In aceste zile înțepî *bubatul*, dacă ai cöse saū ai împleti. — *T. R.*

Flăcăi

Veđi *Apă, Curcubeii*.

Flămând

Veđi *Bucătura, Mămăligă, Măncare*.

Când scapî bucățica de la gură, e semn că un nēm saū un prietin e flămând. — *M.*

Fămânđi (a)

Veđi *Afă, Fus*.

Flămângios

Veđi *Copil*.

Flóre

5730 Când uđi florile Dumineca, fac vermî la rădăcină. — *M.*

Dacă ramurile de măr, vișin, etc., ce se pun în ăiua de sfânta Varvara în óle cu apă, vor înflori până în ăiua de Florii, e semn de an bogat; iar de nu, e semn de an sărac. — *M.*

Florii

Veđi *Salăte*.

Cum va fi vremea în ăiua de Florii așa va fi și în ăiua de Paște. — *M. & T. R.*

¹⁾ Adică 14 Novembre.

²⁾ Adică 30 Ianuarie.

³⁾ Lup. — Județul Dolj.

De umblă în ȕiua de Florii cu salcie de la biserică încins,
nu te mai dore mijlocul peste an. — *M.*
Daca fetele dau cu salcie pe p r în ȕiua de Florii le cresce
p rul. — *T. R.*

Fluer

Ve i *Fată.*

Fluera (a)

5735 Nu fluera în casă că e a pagubă. — *T. R. & M.*

Fluture

De ve i vr'un flutura  s ra prin casă să nu'l omor , că- 
sufletul unui mort din familie. — *M.*
De ve i primăvara  nt iu fluture alb   i va merge bine peste
an. — *M.*
Primăvara de ve i  nt iu fluture ro , vei fi sănătos peste
an; iar de ve i galben, vei fi bolnăvicios. — *M.*
V d nd primăvara mai  nt iu un fluture alb e semn de
lenevire; v d nd un fluture ro u, e semn de o viétă
activă  i c  tig. — *T. R.*

Foc

Ve i *Barză, Lapte.*

- 5740** C nd vijie în foc, te vorbesce cineva de r u s u te vei
sfădi. — *M.*
Focul în sobă de vuesce, e semn că te vorbesce cineva
de rău. — *M.*
C nd huesce t c unele în foc, are să fie sfadă în casă. — *M.*
Cu foc în m ini să nu umble copii mici, că se scapă cu
udu în pat. — *M. & T. R.*
 n foc să nu scuipi că te spuzesci. — *M.*
5745 Să nu stupesci în foc, că   i stupesci sufletul. — *M.*
De sar scântee din foc p r nd, o se- i vină óspeți. — *M.*
Să nu pună do  inși lemne pe foc, că se sf desce unul cu
altul. — *M.*
Să nu r m e un lemn singur, c nd aprin i focul, căci   i
m re so ul. — *M.*
 n diminéta Joi  mar  din sept m na mare de l ng  Pasci,
Înainte de a c nta cucos i a treia  r ,  meni  fac focuri

prin ogrădă. Acésta închipuesce focul unde a fost oprit apostolul Petru și întrebat, și unde s'a lepădat de Isus înainte de a cânta cucoșul a treia óră. — *M.*

Nu împuşca rîndunica, nici cocostîrcul, nici cucóra că aî să aî pagubă de foc. — *M.*

5750 Séra, când stai la lumînare, să nu te uiţi la umbra-ţi pe părete, că-î rău de foc. — *T. R.*

În ȕiua de Foca nu se lucrăză nimic, că e primejdios de foc. — *M.*

Să nu flueri séra, în casă, că-î rău de foc. — *T. R.*

Când puî lemne de soc pe foc, te dor măselele. — *M.*

Când după ce se trece focul, jaratecul strălucesce mult în sobă, e semn că are să fie frig. — *M.*

5755 Când dai cuiva foc Lunia, vine uliul la găini. — *M.*

Suflând în foc și sărind scântee multe, în curînd veî primi veşti bune despre un interes. — *M.*

Foca

Veđi *Foc.*

Folos

Veđi *An.*

Fóme

Veđi *a Mânca.*

Fómete

Veđi *An.*

Fórfece

Când puî fórfecel pe masă, nu'î bine. — *M.*

Frate

Fraţi cari se nasc tot în acea lună a anului se ȕic lunaticî.

Eî la însurătórea unuîa nu trebue să petrécă și cel-alt, că móre, ci să sté închis într'o odaie și pus în ffare. — *M.*

Frig

Veđi *Foc, Gâscă.*

Dacă în ȕiua de patru-ȕeci de sfinţi va îngheţa și va fi

frig, e semn că va fi frig și va îngheța până în ziua de Sfântul Gheorghe. — *M.*

- 5760** Tămna când pițigoi, clocirlani vor țirii pe lângă casă, ocóle, etc., e semn sigur că frig o să fie în scurt, și chiar omët o să cadă. — *M.*

Friguri

Veđi *Castravete, Muscă, Naforă, Oă, Pescă, a se Scălda.*

De zaci de friguri și vreți să te lecuesci, să arunce cineva peste tine, pe când dormi, o doniță de apă, și când vei sări din somn speriat, frigurile vor fugi de frică. — *T. R.*

Fudul

Veđi *Afă.*

Fuduli (a se)

Veđi *Afă.*

Fugi (a)

Veđi *Cal.*

Fuior

Fuior de la crucea popei, de la Bobotéză, e bun de pus în pânză volocului, sau a mréji de prins pesce, căci trage pescele ca băeții după popă. — *M.*

Fulger

Fulgerele de iernă sunt semne de vreme rea. — *T. R.*
Sclipind fulgere la apus, furtuna e apropiată. — *T. R.*

Fulgeră (a)

Veđi *Salcie.*

- 5765** Când veđi fulgerând, întâi, primăvara, să te pleci jos și cu ochii închiși să ieși pae de jos, că sunt bune de fulgerătură. — *M.*

Când fulgeră să nu stai în ușa casei că nu e bine. — *M.*
 Când fulgeră ci-că scapără Sfântu Ilie să'și aprindă luléua. —
T. R.

Fulgerând la cornul caprei va ploua negreșit. — *T. R.*
 Când fulgeră de aproape, se apropie furtuna de la locuință;
 la fie-care fulgerat se faci semnul crucii de trei ori, și
 să ȕicî: Dómnne feresce, de mórte năprasnică. — *M.*

5770 Când fulgeră, se faci semnul cruci, ca se fi apërat. — *M.*

Fum

Când fumul din sobă năvălesce une ori în casă, e semn
 că vremea o să se schimbe — *M.*

Când fumul din hogeag se sue drept în sus, e semn de
 vreme bună : când se împrăscie pe pămînt, va vremui. — *M.*

Fura (a)

Veđi Clopot, Fier.

Furcă

Veđi Nevêstuică.

Furnică

Când ies furnicele prin casă, e semn de plóe ori are să
 vremuiască. — *M.*

De vor eși furnici cu aripî din pereții casei, nu e semn
 bun. — *T. R.*

Furtună

Veđi Fulger, Porc, Primăvară.

5775 Când se stêrnesce de odată furtună, vînt și plóe, saũ vis-
 col, o poznă mare trebue să se fi întîmplat, să fi fost
 făcut mórte de om. — *M.*

Fus

Când isprăvesce femeea fusul de tort, de rîschiet saũ depënat
 îl scui pă spre a se umplé degrabă la loc. — *M.*

De scapă fusul din mână femeea când torce, e semn c'a flă-mânțit. — *M.*

Fustă

Când fusta ți se deslégă, așa de la sine, e semn că te do-resce cine-va. — *M. & T. R.*

Gâdila (a)

Să nu gâdeli copilul mic, că se strînge. — *M.*

Gădilélă

5780 Tînerul, saū tînera, de nu póte suferi gădilélă, e semn că va lua un soț tînăr; din potrivă, de nu se gădila, va lua bătrân. — *M.*

Găină

*Vezi Belșug, Cenușă, Clocilă,
Copil, Coșofună, Grăunte,
Mîndă, Pecîngină.*

Găina ce ți-o daruesce cine-va, ca să nu se ducă de pe lângă casă, se o daî de treî orî pe după popul hornei. — *M.*
Când mor găinele de bólă să nu spuî la altă casă, că mor și acolo. — *M.*

Găina mórta de bólă i se tae capul cu sapa, la un respin-ten, ca să se tae bóla; saū se spînzură la un respinten. — *M.*
Găina când cântă cocoșesce nu e a bine. — *M.*

5785 Găina când cântă cocoșesce, se întîmplă mórte orî pa-gubă. — *U.*

Cel ce fură găina streină și mănâncă, la mórte îl înădușe penele și pe cea-lume i le numără. — *M.*

Cine fură găinî, pe ceea lume e pus să le numere penele; dar când crede că apropie de numărât, vîntul vine și suflă penele, și perde numărul. — *M.*

Când găina face ouă mici¹⁾ nu e bine. — *M.*

Nu e bine a tăia găinele împedicate. — *T. R.*

Când strîgî găinele pe la ajunurî, n'aî să aî găinî. — *M.*

¹⁾ Stîrpirî.

- 5790** Apa neîncepută, amestecată cu făină de păpușoiu arsă, e bună de dat găinelor bolnave, stupind asupra lor. — *M.*
 Când găinele se îmbolnăvesc, să le dai unt de pe topor. — *M.*
 Când mânânci labe de găină, ai să spui minciuni. — *M.*
 Când primăvara vești grauri mulți sburând, e semn că ai să scoți mulți pui de găină pe vară. — *M.*
 Să nu mânânci inimă și cap de găină, că-ți mor părinții. — *M.*
 & *T. R.*
- 5795** Când dai pui mici afară în ogradă, să-i pui în pâlă, și să eși afară cu ei, cu ochii închiși, și punându-i jos să ȳci: «Cum nu vȳd eu amu, așa să nu vadă cȳra (orȳ uliul) puii.» — *M.*
 Sȳ ȳce cȳ gȳina dupȳ ce ouȳ și se dȳ jos din cuib, cȳnd codcodȳcesce, ar ȳce: «unde pui nu mȳi gȳsesci». — *T. R.*
 Gȳinele sȳ le dai de mȳncare, tȳriȳe cu flȳre de urzicȳ fiȳrtȳ, c'apoȳ iȳ outȳre. *M.*
 Dacȳ ieȳ ouȳ din cuibȳrul gȳinelor dupȳ ce a asfinȳit sȳ-rele, cȳȳi pe orbul gȳinelor. — *M.*
 Dacȳ o gȳinȳ iȳncepe sȳ clocȳscȳ de Joi, atuncȳ scȳte nu-mȳi puȳce; iar dacȳ iȳncepe a cloci de Vinerȳ, scȳte nu-mȳi cocoȳci. — *M.*

Gȳlbenare

Veȳȳ *a Dormi.*

Gȳlcȳvȳ

Veȳȳ *Haȳnȳ, Masȳ, Nas.*

Gȳngȳnie

Veȳȳ *Lut.*

Gȳscȳ

- 5800** Cȳnd gȳscele stȳu cu cȳocul iȳ pene, are sȳ fie frig. — *M.*
 Cȳnd gȳscele și rȳȳele, bat cu aripele iȳ pȳmȳnt are sȳ plȳȳe. — *M.*
 Iȳrna, pe timp de ger, dacȳ gȳscele fac ca și cum s'ar scȳlda vara, e semn sigur cȳ vremea o sȳ se mȳȳe. — *M.*

Gȳt

Cȳnd mortuluȳ iȳ e gȳtul mȳȳe, e semn cȳ are sȳ mȳȳ mȳrȳ iȳncȳ cineva din casȳ. — *M.*

Când îți chiorăe gâtul, ai să beî vin sau rachiū. — *M.*

Gemeni

Veđi Scîntitură.

Génă

- 5805** Când géna dréptă se bate, o bucurie ai să ai — *M.*
Când géna stângă se bate, supărare ai să ai. — *M.*

Ghebos

Veđi Copil.

Copilul zămislit spre o serbătóre, iese ghebos. — *M.*

Ghem

Când faci ghem, înșiră pe o bucată de pâine iar nu pe cârpă, orî alt-ceva, căci pe lumea cea-l-altă o mănâncî. — *M.*

Gheorghe

Veđi Bogat, Răchită.

Ghéță

Când Sfântu Neculai găsesce Bistrița ne-înghețată, pune pod peste ea. — *M.*

Ghindă

Veđi An.

Grău

- 5810** Când secerî la grău, să lași un peticel numaî cât cuprinđi cu brațul, numit *barba* lui Dumnezeu, în mijlocul lanu-lui, că așa e bine. — *T. R.*

Grăunte

Veđi *Bubă*.

Grăunțele cu carī aű semănat copiiī la anul noű, să daű la găini spre a fi ferite de bólă. — *M*.

Cu grăunțe de porumb nu se sémănă la Sf. Vasile¹⁾ că tac băețiī bube. — *M*.

Grăunțele de porumb, cu care a dat baba în bobī, se aruncă la găini, spre a fi ferite de bólă. — *M*.

Greere

Veđi *Borș, Efure, Lună*.

Ca să scapi de greeriī din casă, puī o rôtă de car în casă saű arunci, prin unghere, capete de epure. — *M*.

- 5815 Pentru a alunga din casă greeriī, carī prin cântecul lor neliniștesc lumea, prinde un greer, légă-l cu o ață și târându-l afară din casă îl batjocorescī în tot felul. Ajungând la o răspîntie de drum, îl aninī cu ața de un stîlp și-l lași acolo. Toți greeriī din casă vor eși pentru a nu se mai întorce nici odată — *M*.

Griere

Veđi *Greer, Lună*.

Grindină

Când bate grindina înfîge un cuțiț în pămînt ori toporul, și ea va înceta — *M*.

Că să nu bată grindina, să nu muncescī Joile după Pasci. — *M*.

Gunoii

Gunoii din casă nu e bine ca séra să'l arunci afară că e rău de pagubă. — *M*.

Când daī gunoiul afară, după asfințitul sórelui, nu-ī bine. — *M*.

- 5820 Gunoii séra nu se dă afară, că pe urmă nu vin vacile la vițeī. — *M*.

¹⁾ Anul noű.

Un tînăr, sau o tînără, nu e bine să sté în gunoîu când mătură cine-va, că nu se mai însoră sau mărită. — *M.*

Gunoîul de la gândaciî de mătasă să'l aruncî în drum, spre a se trage mătasa bine. — *M.*

În gunoîul gândacilor de mătasă se nu calcî, că capeţî durere de picióre. — *M.*

Gunoîul din prăvălie se nu'l mături de la fund spre uşă, că gonescî muşteriî; ci de la uşă spre fund ca să'i adunî. — *M.*

5825 Gunoîul nu se svîrlă nicî odată în faţa sórelui, că-l pătezî faţa, şi el pe urmă vara ne arde semănăturile, iar iérna lasă friû slobod gerului de ne gătesce vitele şi pe noî cu frigul lui. — *M.*

Gunoîul din ăiua de Sf-tul Gheorghe să-l lepeđî la rădęcina pomilor, că rodesc bine pe urmă. — *M.*

Gură

Să nu dai ce-va din gură, că 'ţi dai puterea. — *T. R.*

Guşă

Cine are guşă, să ăea Sâmbătă sara când tócă popa, un bēţ de alun, şi dând peste guşă să ăică: «popa tócă, guşa sécă» şi 'i va trece. — *M.*

Gusta (a)

Femeea îngreunată să guste din orî-ce are poftă, şi nu se spurcă. — *M.*

Guşter

5830 Pelea uscată de guşter, prins în luna Mart, e bună de guşter¹⁾. — *M.*

Guzgan

Când aî guzganî la coşere, la hambare, sau la pivniţă, să descăntezî pe ei. Iea o cotă nouă; umple-o, în zor de

¹⁾ Bóľă.

diuă, cu apă ne-începută, dintr'o fântână, și apoï muind în cofă, o ață lungă de cânipă, se tragî așa împrejurul locului unde sunt guzgani, ȕicînd: «Haï cu toȕiï după baba, că va da baba loc mai bun» și atuncea guzganiï se ieaū după baba care 'î duce la loc pustiū.— *M.*

Gutuū

Veȕi Blîndă.

Gutunar

Veȕi Briu.

Haîna

*Veȕi à Cbse, Unghie, Suman,
Țblă.*

De vreï să întorcî inima cui-va spre bine, pentru tine, îmbracă o haîna pe dos, și umblă ast-fel cu ea o ȕi saū două.— *M.*

De îmbraci din greșelă haîna pe dos e semn că se va strica vremea saū e a gâlcévă.— *M.*

Să nu îmbraci haina pe dos, că se strică vremea.— *T. R.*

5835 Dacă îmbraci haîna pe dos, nu-ȕi merge bine în cea ȕi.— *M.*

Haîna copilului, la desbrăcare, tot-dé-una să scoȕi în sus, peste cap, ca să crêscă.— *M.*

Când croesci o haîna Sâmbăta și o isprăvesci tot Sâmbăta, omul a căruï e haîna móre cu siguranȕă.— *M.*

Ham

Când se va deprinde hamul la pîecare, să te întorcî a-casă, căci în drum ai să ai o primejdie.— *M.*

Harnic

Veȕi Chef.

Hîrb

Hîrburi¹⁾ știrbite nu e bine să ȕiî în casă că te sfădesci.— *M.*

¹⁾ Ștrăchinî saū farfuriî.

- 5840** Ca să câștigî un proces, întorcî în acea ȕi tóte hîrburile din casă cu gura în jos și partea adversă nu va puté ȕice nimic la judecată.—*M.*
 Fărămiturile de hîrb nouă puse în o legătură la bubă, e bun de spart.—*M.*

Horn

De huesce hornul e semn că are să se strice vremea.—*M.*
 De vraî să 'ȕi vină un căne ce s'a rătăcit pe departe, să'l strigî pe horn.—*M.*
 De strigî pe gura hornului pe cine dorescî, vine de grabă.—*M.*

Hoț

*Veđi Buric, Cocos, Copil,
 Sore.*

Huce

Hucele ce verșî de la borș nu e bine să le daî la o vită ce e a fâta, că stîrpesce.—*M.*
 Hucele sunt bune de scrîntitură.—*M.*

Huhurez

- 5845** Când cântă huhurezul în pădure, îî a vreme rea.—*M.*
 Când îȕi cântă huhurezul întăyü, aî să fî bolnav.—*M.*

Hulub

Să nu ȕîi hulubî în casă, că eî fac a sărăcie.—*M.*

Hurniac

Când tai hurniacul ¹⁾ pânzeî să nu coșî la cămeșă, că nu aî dreptate când te ducî la judecată.—*M.*

¹⁾ Urzelă.

Husurlic

Veđŭ *Brad.*

Iad

Veđŭ *Móșă.*

Ibovnica

Veđŭ *Briű.*

Icóna

Icóna, de cade singură jos, e semn că va muri cine-va în casă. — *M.*

- 5850 De vray să plóie la o secetă, să iaŭ o icónă pe furiș, de la unul, și să o aruncŭ într'o fântână părăsită. — *M.*
Când plesnesce icóna, se crede că ea este cea mai mare nenorocire a casei. — *T. R.*

Iele

Veđŭ *Andreŭ.*

Iérba ferului

Ca să poți căpăta iérba ferului, cu care poți strica orŭ-ce încuetóre, închiđŭ puiŭ unei aricióice cu un gard de fer, și ea caută iérba ferului de strică acel gard de'sŭ șcôte puiŭ. Hoŭŭi aű acéstă iérbă de descue orŭ-ce încuetóre, numai cât atinge. — *M.*

Iérnă

Veđŭ *Căciulă, Caragață, E-pure, Pasere, Presur, Șó-rece, Splină.*

Ilie

Veđŭ a *Fulgera.*

Daca durdue în đŭua de Sfântu Ilie, în acel an se ghier-mănoșéză alunele. — *T.*

Imbelșugare

Când, de pe pădurile de brazi, se ridică, la suflarea vîntului, nori galbi, numiți mană, anul va fi cu imbelșugare în toate. — *M.*

Îmbelșugat

5855 Când în ajunul logodnei va fi piclă, promorocă, rouă, e semn că casa lor va fi imbelșugată. — *M.*

Îmbetrâni (a)

Vezi *Apă, a Mîncă.*

Îmbolnăvi (a se)

Vezi *Apă, Cal, a Dormi.*

Îmbrăca (a)

Vezi *Haină, Suman, Țol.*

Împărat

Vezi *Cer.*

Încălța (a se)

Vezi *Cuptor.*

Încuetore

Vezi *Ierba-ferului.*

Îndrăgit

Vezi *Cuc.*

Inel

Inel e bine să porte femeia în deget, ca să nu se lipescă blestemul de copii, când îi blestemă la necaz. — *M.*

Inelul legat cu trei fire de păr în cap, are darul de a opri sângele, când îți curge mereu din nas. — *M.*

Când vaca, la mulsore, dă lapte cu sânge, se vindecă mulgând'o printr'un inel. — *M.*

Înger

Veđî *Apă, CuŃit, Irod.*

Îngreunată

Veđî *Camăşă, a Gusta, Noroc, Plôite.*

Îngropa (a)

Veđî *Edeş.*

Inimă

Veđî *Coşă, Ilaînă.*

Când te dóre la inimă să rođî tămâe şi găitan. — *T. R.*

Înneca (a se)

Veđî *Apă.*

Însărcinată

Veđî *Buric. a Cununa, Femeze, Păr.*

Însemnat

Veđî *Om.*

Însura (a se)

Veđî *An, Gunoău.*

5860 In an mare nu 'Ń bine să te însorî. — *M.*

Înțerca (a)

Veđî *Copil.*

Cînd înțarcî copilul, să îmbracî o cămeşă cu gura la spate, şi să đicî: «cum am întors cămeşa, așa să se întórcă cutare de la țîță». — *M.*

Interes

Veđî *Biserici.*

Învăța (a)

Vezi *Carte*.

Ion

Vezi *Pepene*.

Irod

De te faci Irod, patru-deci de zile nu se mai apropie îngerul de tine. — *M*.

De casa în care a jucat Irodiș nu se apropie îngerul patru-deci de zile. — *M*.

Isbândă

Vezi *Cușit*.

Ismene

Vezi *Copil*.

Iubi (a)

Vezi *a Ploua*.

Iute

Vezi *Barlat*.

Jidan

De întâlnesc în cale Jidan îți va merge bine. — *M*.

5865 De visezi un Jidan îți va merge bine. — *M*.

Jidov

Jidoviș nu mănâncă slănină, pentru că un porc s'a scărpinat de crucea lui Hristos. — *U*.

Jig

Ca se scapi de Jig (jigărae) sau arsuri pe gât și piept, se înghiți cheotorea de la camașă; sau dai drumul pe gura cameșei la un cărbune aprins. — *M*.

Jiganie

Veđî *Andreî.*

Jigărae

Veđî *Fig.*

Joi

Veđî *Buruîcînă, a se La,
Unghie.*

Joile de după Pasci nu se ară, nu se lucrăză la câmp nimica, că e primejdios de secete, trăsnete, ş. c. l.—*M.*

Joi-Mari

Veđî *Apă, Bubă, Buruîcînă,
Foc.*

Juca (a)

Veđî *Talpă.*

Judecată

Veđî *Hurniac.*

Când tai urzala pânzei, sa nu coşi cu ea cămeşile, că nu ai dreptate când te duci la judecată.—*M.*

Jug

5870 Jugul boilor nu se pune pe foc, că la mórte nu poţi muri până nu'ţi pune jugul la cap.—*M.*

Jugul ce a servit la trasul boilor nu se pune pe foc, că e mare păcat. Omul ce a făcut asemenea trebă, nu póte muri până ce nu i se pune sub cap un jug.—*M.*

Țandură din jugul boilor să nu puie nimeni pe foc, că la mórte se va căzni mult până să şî dé sufletul; se va bate tamen ca boi când trag la jug.—*T. R.*

Junghiu

Veđî *Splină.*

Juvină

Veďi *Alexe-Boji*.

La (a se)

Să nu te laï Lună, că'î rău de urît. — *M*.Nu'î bine de lăut Marța, că cică-î rău de năpaste. — *M*.**5875** Să nu te laï Mercurea că 'îi móre bărbatul. — *M*.Să nu te laï Vinerea, că e rău de bólă. — *M*.Să nu te laï de cât Joea și Duminica. — *M*.Duminica să nu laï (diminéța) că îîi stă capul afurisit ¹⁾. — *M*.Nu'î bine de lăut în țile de sec, c'apoî, când morî, te uită nescăldat. — *M*.**5880** Indată după ce te-ai lăut, e bine să te spelî cu apă rece, că de nu, apoî șade Maica Domnului în genunchi. — *M*.
Să te laï cu gura pânzei că e bună de dragoste. — *M*.

Lână

De țî-o pișca din lâna oilor îîi mor oile. — *M*.Babele care fură din lâna ce le-o daî de tors, pe ceea lume o scarmănă cu dinții. — *M*.

Lapte

Veďi *Andrei, Apă, Mănos*.Laptele când îl fierbî, să nu dea în foc căcî crapă țîțele vacéi. De a dat în foc se presară sare peste acel loc. — *M*.**5885** Când cineva îîi dă lapte, daî vasul înapoî cu puțină apă ca se nu înșerce vaca. — *M*.Laptele de capră roșie e bun de léc. — *M*.Laptele când se întinde e deochiată vaca. — *M*.Laptele să nu 'l daî din casă afară, fără a'l săra; almințerea, prin farmece, se duce laptele. — *U*.Când dă laptele în foc se umflă ugerul vacîi. — *T. R*.

Léc

Veďi: *Apă, Buruiană, Descântec, Lapte, Șerpe*.¹⁾ Pentru femeile măritate.

Légăn

Veđî *Copil, a Legăna.*

5890 In légănul copilului să nu se culce altul, că'î ica somnul. — *M.*

Legăna (a)

Se nu legenî légănul copilului deşert că se strînge copilul. — *M.*

Să nu legene copilul doî inşî de o dată, că se strînge. — *M.*

Lehuză

Veđî *Femea, Pricăjit, Bohî.*

Leneş

Veđî *Chef.*

Lenevire

Veđî *Fluture.*

Leşie

Leşia cu care se spală cine-va pe cap, nu e bine se o lase în casă peste nópte, căcî cutremurându-se pământul, capătă cel ce s'a spălat, sau lăut, tremurătură de cap. — *M.*

Leuşten

Omul tînăr să nu sădescă; în grădină, leuşten că'î móre soşia. — *M.*

5895 Leuştenul, de 'l fură, se usucă în grădină. — *M.*

Liliac

Liliaciî carî se găsesc prin bisericiî sunt şóreci carî, mîncînd anafura, se fac liliaciî. — *T. R.*

Să se afume cu pîr de liliac, ca să trecă césul cel rău, şi la copii se trecă ducă-se pe pustii. — *M.*

Să prinzi un liliac, să-l despoți de piele pe care să o prăjesci, să o faci praf; bând acest praf cu apă neînchepută, te vindecă de ori ce boală. — *M.*

Limba

De 'ți muscă limba, te vorbește cine-va de rău. — *M.*
Când te dore vârful limbei, ai mâncat ceva cu spurcat de șorec. Ca să-ți treacă, dă vârful limbei de perete. — *M. & T. R.*

Lingură

- 5900** Cu lingura ce te servesci în oală la bucate se nu mănâncă că te bate sócra. — *M.*
Să nu 'ți schimbi lingura la masă că nu te mai saturi. — *M.*
Se lăgă un gavan de linguri la gâtul mánzilor ca să crească rome și se nu se dióche. — *M.*
In sara de Sf. Vasile se puie de fie-care câte o lingură plină cu apă în o tavă, și a cui va rămâne secă n'are noroc. — *M.*
Lingura cu care ai mâncat se n'o lași sêra în oală că nu poți dormi. — *M.*
5905 Cine face *roșeță*¹⁾ în nas, să se atingă cu coda lingurei încălđită, că-i trece. — *T. R.*

Linte

Veđi *Bob.*

Linți

Veđi *Porc.*

Grăunțe din sită nu se dă la porc, că fac carnea cu «linți». — *M.*

Când dau femeile la porc máncare din pólă, atunci carnea are să facă linți. — *M.*

Locustă

Veđi *Fđinđ.*

¹⁾ *Roșeță* se chême o beșicuță care iese în nas, și e foarte durerósă.

Logodnă

Veđi *Îmbelșugat*.

Luminare

Veđi *Pasci*

Dacă lumînarea cu care botezî copilul nu se stinge de la biserică și până a casă, e semn că va trăi mult acel copil. — *M*.

Lumînările de la cununie, de se trece una mai mult, e semn că și acel soț, cătră care s'a ținut acea lumînare va trăi mai puțin — *M*.

5910 Din lumînările de la cununie nu e bine se aprinđi țigara, că ȳai din focul tinerilor. — *M*.

Lumînările remase de la cununie e bine să se păstreze. — *M*.

Lumînarea de la botez o stingî în podéla casei sus, făcînd semnul crucei, ca se trăiescă copilul și se ajungă așa de nant. — *M*.

Lumînarea de la Pasci e bună se o aprinđi în casă când sunt furtuni mari cu tunete și trăsnete. — *M*.

Lumînarea când a ajuns mică de tot de n'o mai poți ținé în mână, se o lipesci jos de pămînt ca se ardă, căci aceia e a morților fără lumînare. — *M*.

5915 De ai vre-o lumînare aprinsă în mână, să nu lași să ți-o stingă cineva, că e rău de mórte. — *T. R*.

Lumînarea din ȳiua de Pasci, când ese preotul cu învierea, e bună de păstrat pe vară când sunt *slofi*. — *M*.

Când, după cununie, se arde tótă lumina îi semn că omul cununat nu va trăi mult. — *M*.

Dacă în timpul cununiei se va trece mai tare lumînarea mirelui, e semn că el are să móră mai degrabă; dacă se va trece a miresei, mireasa va muri mai degrabă. Dacă însă lumînările sunt trecute tot una, atunci tinerii la vremea lor o se móră odată. — *M*.

Să nu fie trei lumînări în aceeaș odae, că se întîmplă o nenorocire, o mórte. — *T. R. & M*.

5920 Când lumînarea se stinge de odată, fugi din ace casă, că dracul a stins lumînarea. — *M*.

Lucra (a)

Veđi *Rusalii*.

Lună

Veđi *Bloșcă, Ploșnița.*

Luna nouă nu se spune în casă, că se strică hîrburile. — *M.*
Cînd veđi lună nouă e bine să ai banî la tine, și să'î
aręți, căcî tótă acea lună veî avé banî din belșug. — *T.*
R. & M.

Cînd veđi lună nouă să saî în sus de treî orî đicînd :
Lună nouă, sănătos m'ai găsît, sănătos să mă lași». — *M.*
În lună nouă nu e bine să semenî legume că nu lęă; nicî
să resădescî pomî că nu rodesc. — *M.*

5925 Cînd luna o mănăncă vîrcolaciî e semn de răsboîu. — *M.*
Cînd pe lună o mănăncă vîrcolaciî va fi răsboîu orî răs-
meriță. — *M.*

Cînd veđi lună nouă și ai ploșniți în casă đicî : «Sănătate
în casă și ploșnițele afară» ; iar de eşti bolnav đicî :
«Craîu nou ! craîu nou ! na un fedeleș gol și dă'mî unul
plin, roș ca calina și gras ca slănina». — *M.*

Se nu grijescî în casă cînd e lună nouă că se fac ploșniți
și alte juvine. — *M.*

Cînd luna nouă e cu un corn în jos va ploua, iar de va
fi cu córnela în sus nu va ploua. — *M.*

5930 Cînd nóptea e lună nu e bine se đicî că e lună cum îi
điua, căcî morți înnecați atunci se daî la întuneric. — *M.*
Cînd luna se arată roșie prin prejur, are se fie secetă. — *M.*
Cînd luna are în juru-î țărcalan (un cerc gălbîu) va vre-
mui. — *M.*

De veđi lună nouă, să nu spuî în casă celor-l-altî carî n'aî
vęđut-o, căcî veî sparge ceva. — *T. R. & M.*

Cînd veđi lună nouă, eși în bătătura casei și te adresezi
la ea cu următorele cuvinte : «Lună nouă, lună nouă taie
păinea 'n două ; ție jumătate, mie sănătate». — *T. R.*

5935 I se mai đice : «luna, lună nouă, rupe coca în două și ne
dă și nouă, ș'un castron de ouă». — *T. R.*

Cînd luna saî sorile sunt acoperite, le mănăncă vîrcolaciî ;
semn rău pentru țără unde se vęd vîrcolaciî. — *M.*

Lunatic

Veđi *Frate.*

Lunî

Veđi *Apă, Borș, a se La.*

Lunea e bine de început orî-ce trebă. — *M.*

De puî cloşcă Lunea, toţi puî iesz cocoşi. — *M.*

Lunea nu se iewa ouele, din cuişarul găinelor, că părăsesc ouatul. — *M.*

5940 Lunea să te feresci de cértă că tótă săptămána îţi merge așa. — *M.*

Lunea nu se taie unghiile că 'ţi faci de urit. — *M.*

Lunea nu se lipesce saú grijesce casa, că se fac grieri în casă. — *M.*

Lunea nu e bine se mănânci frupt, că e rău de bóle şi de dihăniî. — *M.*

Să nu dai bani Lunea că 'ţi merge rău peste săptămână. — *M.*

5945 Lunea nu se umple borş, că să scaldă dracul în el. — *M.*

Lunea e bine să iewi, dar să nu dai. — *M.*

Lunea nu se dă sub nici un cuvînt nimic din casă, ogradă, etc., că pe urmă tot dai şi pagube ai. — *M.*

Să nu iewi oue din cuişarul pasărelor domestice, Lunea, Mercurea şi Vinerea, că 'şi schimbă cuibarele, şi anevoe le gălescî. — *M.*

Lup

*Veđi Andrei, Dihanie, Lut,
Mămăligă, a se Pieptena.*

Când primăvara — mai ales pe unde sunt ape — vor urla lupii vrăjmaş la dél, e semn sigur de viiturî mari de apă. — *M.*

5950 Când la drum îţi ese lupul, are să-ţi méréă în plin. — *M.*
In spre sfântul Andrei să nu măturî casa, că-ţi mănâncă lupul vitele. — *M.*

Vitele care mugesc spre Sfântul Andrei, caii care nechéză, paserile care ţipă vestesc lupul la ogradă. — *M.*

Lut

Lunea nu se aduce lut de lipit, că aduci fel de fel de gângăniî în casă. — *M.*

Maîu

Dacă nu plouă in Maîu nu se mănâncă mălaîu. — *T. R.*

5955 Plóia din Maîu face mălaîu. — *M.*

Să beî vin roşu în tótă luna lui Maîu că se înnoesce maîul. — *M.*

Mamă

Veđi *Bubă*.

Nici mama nici tata nu trebuie se sté faţă la botezul copilului lor, căci copilului îi va merge rău. — *M.*

Mămăligă

Veđi *Belşug, Bubă, Neg.*

De se greşesce măămăliga nesărată e a bine. — *M.*

La turnatul măămăligei, de cade o fărăătură deasupra ei, aceia nu se mănăncă că e năpaste. — *M.*

5960 Măămăliga turnată de se desface, e semn că vei face drum. — *M.*

Când scapi măămăliga din năănă, ai un nēm flămând. — *M.*

Măămăliga ce rămâne lipită pe ceaun nu se mănăncă, că e năpaste. — *M.*

Măămăliga și pânea se n'o calcă în picioare că e păcat. — *M.*

Când mănăncă măămăligă din céun, dă ulul la pu. — *M.*

5965 Când rađi céunul, nu i bine să lași măămăliga pe lingură. — *M.*

Nu-i bine să dai măămăligă caldă la câni, că turbă. — *M.*

Măămăliga ce rămâne pe melesteu nu se mănăncă, că te mănăncă pe urmă lupul. — *M.*

Să nu tai măămăliga cu ața de jos în sus, căci se scumpește popușoiul. — *M.*

Dacă pe măămăliga ce faci vor fi dungă, crăpături, e semn că ai să faci drum mare sau mic, după cum vor fi și dungele pe măămăligă. — *M.*

5970 Cine mănăncă măămăliga ne-cernută face bube pe limbă. — *M.*

Mama-pădurei

Când copii mici plâng nóptea, se face séra de *mama pădurei*. Se ține copilul în brațe și în umbra lui se dă cu toporul de trei ori, ținând :

Fugi nălucă

Prin prelucă,

Prin răzor,

Printre răzor,

Că te taiu cu ăl topor. — *T. R.*

Mană

Veđi *Albind.*

La ceî ce aŭ vacî cu lapte nu se vinde unt, brânză, că-ți ȳea mana vaceî. — *M.*

Ca sã nu-ți mai pótã lua nimea mana de la vacî, în spre sf-tul Gheorghe sã faci cu un spițelnic bortã în un corn a vaceî, și înlãuntru sã puî o bucățicã de pâne și sare. Gaura o astupî apoî cu un cep de lemn. — *M.*

Nu se vinde, nu se dã nimic de sãmînțã la alții, pãnã ce nu vei sãmëna tu întãiu; alt-fel îți dai mana, norocul. — *M.*

Mãnã

5975 Cine dórme strîns, cu mãnene între picióre, trage a sãrãcie. — *M.*

Cine petrece mortul, trebue sã-și frece mãnene cu țãrna de pe grópa mortuluî, alt-fel îi amorțesc mãnene. — *M.*

Cãnd ai plesnit (pãlit, pocnit) o gãinã sau cãne, și e mai mai sã mórã, calcã-ți mãnene și atunci are sã scape de mórte. — *M.*

Mãnene copiluluî mic nu se sãrutã, cã pe urmã îi cad urite, și nu se mai jócã cu ele — *M.*

Mãnãstiresc

Sã nu cumperî nimic ce a fost mãnãstiresc, cã 'ț-ai adus pecat și pagubã în casã. — *M.*

Mãnã (a)

Vedî *Mãnãcare, Miriã.*

5980 Sã nu mãnãncî rãmãșițele din farfurie cã îmbetrãnescî cùrind. — *M.*

Se nu mãnãncî lucrurî uitate cã uiți de grabã — *M.*

Nu e bine se mãnãncî în sfințitul sóreiuî. — *M.*

Cine nu mãnãncã în de loc în ajunul Bobotezei are noroc la gãsit. — *M.*

Tinëru saŭ tinëra se nu mãnãnce din ólã cã'î plouã la nuntã. — *M.*

5985 Școlaru se nu mãnãnce cu cartea deschisã cã uita lectia. — *M.*

Sã nu mãnãncî lucrurî îngemënite, cã faci copiî gemeni. — *M.*

De vei mânca de septe orî hrén și urzicî, ca cum te vei împãrtãși. — *M.*

Cãnd mãnãncî ceva și-ți cere cineva, sã nu-î ñici dórã «na»,

- și să nu-î dai, căci de-l minți, atunci îți minți pe cei de-î ai morți — *T. R.*
- Când mânânci și să uită un băet, și dacă nu-î dai și lui să mănânce, băetul nu crește. — *M.*
- 5990** Când mânânci, scurge strachina, să nu rămână picătură măcar, ca să i-se scurgă ochii lumei, uitându-se după tine. — *T. R.*
- Să nu mânânci nimic când scapătă sórele, căci vei face caș la gură ¹⁾. — *T. R.*
- Când mânânci cu pălăria sau căciula'n cap, atunci dracu rîde și D-deu plînge. — *M.*
- Nu ține blidul pe brațe când mânânci, că faci a calicie. — *M.*
- Nu mănca pe vatră, că tragi a calicie. — *M.*
- 5995** De ești căsătorit, nu mănca pe vatră, că tragi a burlăcie, a veduie. — *M.*
- Când ești la masă, și-ți cade dumaticatul din mână, orî din gură, îi e fîome vre-unei rude orî vre-unui părinte mort; însă nu-l lasa jos, c'apoi îl fură diavolul și păcat, că-î dai să mănânce. — *T. R.*
- Cine în ziua de Crăciun, mânâncă carne de vrabie, acela e ușor vara la muncă ca vrabia. — *M.*
- Când mânânci Sâmbăta nespălat, nu s'apropie îngerul patruzecî de zile de tine. — *M.*
- Femeea însărcinată dacă mânâncă carne de vînat, trebuie să strîngă un os din acel animal, și să-l pue în scaldătorea copilului; alt-fel copilul face nisce răni ca acele de vînat. — *M.*
- 6000** Când mânâncă cineva și nu strînge masa îndată după mîncare, nu-î bine, căci dese va duce cu vite de vîndare, va șede mult în tîrg. — *M.*
- Când mânânci Lunia de fruct, se îmbolnăvesce o vită. — *M.*
- Când mânânci fărîmăturile cari cad pe mămligă, te năpăstuesce cineva. — *M.*
- Nu-î bine să mânânci la straturî, că face cépa sau usturoiul vîermî. — *M.*
- Pasere, vită rătăcită nu se mânâncă, că pățesci ca Arie. ²⁾ — *M.*
- 6005** Când mânânci trufandale de legume, cereale, fructe, etc., trebuie să ȕici: «Sănătate nouă în gură veche». — *M.*
- Când mânânci lîngă fântîna, nu-î bine, că uiți tóte cele. — *M.*
- Când te duci cu cofa după apă, să nu mergi mîncînd, căci nu ții minte nimic. — *M.*

¹⁾ Nisce albețe ce se fac, de o parte și de alta, la încheietura gurei.

²⁾ Capei pînticărie mare, lepeți mațele.

Mâncare

Vești *Ban, a Mânca, Pasăre.*

Când uși mîncarea în mîna, ți'i flămînd un nîm. — *M.*

Cînd va curge sîma de lemne în óla cu mîncare, atunci
dacă veî mîncă, ai să faci vîermî. — *M.*

6010 Dacă se dă cuî-va de mîncare prin feréstră afară, aceluîa
îi vine să se tot ducă. — *M.*

Femea nu trebuie să taie păseri pentru mîncare, că merge
rîu celor ce mînîncă. — *M.*

Cine gustă dintr'o mîncare în care s'a pus os de copil,
mort nebotezat, primesce pe dracu într'însa. — *U.*

Mînios

Vești *Cîudă.*

Mînos

Dacă vraî ca vacile să aîbă lapte mînos, trebuie ca să pas-
că îerbă cu rouă tótă nóptea în spre Sfîntul Gheorghe. — *M.*

Mînz

Vești *Lingură.*

Mare

Copilul născut în ți mare, are să fie om mare. *M.*

Marfă

6015 Cînd să rîstórnă marfa în prăvălie, e setm că o sa se
vîndă. — *M.*

Mărgele

Băetul se nu pue mărgele la gât că va plînge cînd va fi
mare. — *M.*

Băyatul, cînd e mic, să nu pună mărgele la mîini ori la
gât, căci pe cînd va fi mare și s'o îmbăta vre-o dată,
va plînge; numaî fetelor le e dat să pórte mărgele. —
T. R.

Maria

Veđi *Pom.*

Mărita (a se)

Veđi *Busuțoc, Fată, Gunoăru, Zestre.*

Nu bate fata cu mătura că nu se pôte mărita — *U.*
 Când o fată voesce a se mărita, se tragă piciorul pe co-
 vorul unde stă mirésa la cununie. — *M.*

Mart

Veđi *Pom, Purice.*

- 6020 De la 1 la 12 Mart să ieî o ăi și s'o însemnezi; cum țăa
 fi ăiua alésă, așa iți va merge tot anul. — *M.*

Marți

Veđi *Cap, a se La, Lună, Sâmbătă.*

Să nu începî la lucru de Marți, că nu-î bine. — *T. R. & M.*
 Marția să nu plecî la drum, că nu-ți merge bine. — *M.*
 Nu te muta Marța nici odată, că nu e bine. — *M.*
 Tot lucru ce'l lucră muîerea în sêra de Marți n'ajunge
 nimic. — *U.*

- 6025 Martea și Sâmbăta, dacă plécă cine-va pe un drum, s'ă
 daca începe un lucru, nu-î merge bine. — *M.*

Masă

Nu se tîcă cu degetele în masă când șeđi la ea că e semn
 de gâlcévă. — *M.*
 La masă de se varșă vin e semn bun, iar de se varșă
 rachiú e a pagubă. — *M.*
 La masa de se restîrnă solnița cu piper e o cêrtă. — *T.*
R. & M.
 Când ți vine cineva și te găsește la masă e semn că-ți
 vrea binele orî că-î trăesce sîcra. — *M.*

6030 După masă se daî cu mătura fermătorele căđute, căci șede
 Maica Domnului în genunchi cât mănâncî. — *M.*
 Sî nu fie trei-spre-șce la masă, căci unul din comeseni
 mîre în curînd. — *T. R. & M.*

Mâță

Vezi *Murături*.

Mâța din alt sat nu se aduce la casă, că nu e bine. — *M*.
 Mâța de va sări peste mort se face strigoiu. — *M*.

Mâța de sgârie pe rogojină, e semn că are se vină pesce
 prospăt. — *M*.

- 6035 De mâță se nu te prea îngrijesci, căci ea se rógă se móră
 toți, se remână numai o babă bătrână, ca se'î ia mân-
 carea din mână. — *M*.

La casa gospodarului de mor mâțele orî fug, e semn
 rău. — *M*.

Mâță orî motan negru aduc bine la casă. — *M*.

Când se lă cu laba mâța și se uită în foc, e a vreme rea;
 iar de se uită la ușă orî la feréstră e a vreme bună. — *M*.

Mâța se nu o ieî când te muți dintr'o casă, că ieî sără-
 cia. — *M*.

- 6040 Mâța și cănele, când îi dóre capul, mănâncă ierbă. — *M*.

Cui-s dragi mâți, i's dragi și copii. — *M*.

Să nu iaî la casă mâță négră, că țiî pe dracu în casă. — *M*.

Să nu duci mâța la mutat peste apă trecétóre. — *M*.

Să nu mănânci după mâță, că te oftigesci. — *M*.

- 6045 Plod de mâță, dat în mâncare cuiva, se umflă, tot tușesce
 și stupește până móre. — *M*.

Când să uită mâța la feréstră, îi a vreme rea. — *M*.

Când mâța se spală, 'i a moloșag. — *M*.

Când mâța șede-n vatra focului și se uită în cuptor, are
 să fie frig. — *M*.

Când se sue mâța pe sobă și se uite spre ușă face a frig;
 iar când se culcă în mijlocul casei saú la prag, are să
 se încăldască. — *M*.

- 6050 Când mâța se uită la gura sobei și umblă după căldură,
 are să fie vreme frigurósă. — *M*.

Să nu duci mâța în car saú căruță, că slăbesc vitele tră-
 gace. — *M*.

Mătase

Vezi *Gunoiu*.

Mătréță

Vezi *Brânsă*.

Mătura (a)

Vezi *Nóptea*.

Mătură

Veđi Copil, Mort.

Mătura nu se ȳea de la casa care te muȳi, că nu e bine. — *M.*
Să nu dai cu mătura în copil, că nu cresce; nici în holte u,
că nu se  ns r . — *M.*

C nd dai cu mătura în vite,  i a pagubă. — *M.*

6055 Nu e bine să dai cu mătura peste piciorul cuiva, că nu
se mai  ns r . — *M.*

M turice

Veđi Castravete.

Mazere

Veđi Bob.

Maz rea e bună se dai la porc , c nd zac de br nc . — *M.*

M r

Omul cu copii morȳi nu trebuie se m n nce mere p n  în
ȳiua de sft. Ilie;  i atunci  nt  u trebuie se dă de po-
mană  i apoi se m n nce, căci m nc nd înainte, copii 
morȳi se vor uita cu jale la cei ce m n nc . — *M.*

Înainte de Sf. Ilie să nu aruncă mere în sus că bate p tra
c t merele. — *M.*

Mercur 

Veđi a se La, Vadan .

Mercurea nu se spală c me  , că pe ceea lume be  z l . — *M.*

Metenie

Veđi S mb t .

Miel

6060 Primăvara, de veđi  nt  u miel negru, peste vară te vor
m nca puricii. — *M.*

C nd veđi miel negri  nt  u, a  să te m n nce puricii. — *M.*

Dacă primăvara veđi  nt  u miel alb, n'are să te m n nce
puricii peste vară. — *M.*

Când ți-o fura din mieî, n'ăi parte de pripași. — *M.*

Când sburdă mieî, are se fie cald. — *M.*

De veî vedea întâiu primăvara miel alb, tot anul veî avea inimă bună; de veî vedea negru, inima-ți va fi négră. — *M.*

Mijloc

Veđi *Florii.*

Minciună

Veđi *Clopot, Găină.*

Minte

Veđi a *Cóse.*

6065 Să nu coși nimic pe tine, că 'ți coși mintea. — *M.*

Mire

Veđi *Mărgele.*

Mirésa

Veđi *Colac, Pâne, Picior.*

Miresei, după cununie, i se pune în brațe un copil, ca se facă și ea copii. — *M.*

Mirésă cu mirésă să nu se întâlnească la biserică. De se întâlnesc se dea pe după biserică una din două. — *M.*

Când se iea zestrea miresei se pune în ladă o păpușă; e pentru ca se fie mirele mut ca păpușa se nu bată pe tînăra cât vor trăi. — *M.*

În timpul legatului miresei ea trebuie să plângă ca se aibă vacile lapte. — *M.*

6070 Când vine mirésa de la biserică șade pe vatră pe o șea, ıea un băiat frumos în brațe, și se uıtă pe coș, ca să facă copii frumoși. — *T. R.*

Miriî

Veđi *Colac.*

Miriî, după venirea de la cununie se mănânce amîndoi dintr'un ou ca se trăiescă în înțelegere, să se lese unul de altul. — *M.*

Miriî, înainte de cununie se nu mănânce nimic în ȓiua aceea. — *M.*

Miroși (a)

Veđi *Cană*.

Mobilă

Mobilele când pocnesc, supărare are să fie în ace casă. — *M.*

Moloșag

Veđi *Cucaș*.

Mort.

Veđi *Apă, Bolfă, Făină, Flutire, Gât, Lună, Mână, a Muri, Oglindă, Om, Strigoiș*.Mortul ce ține un ochiū mai deschis, nu se îndură de lumea asta. — *M.***6075** Mortul de e môle, e semn că va muri o rudă a sa după el. — *M.*Când cămașa mortului se greșescé pré lungă, are să mai móră cineva din casa aceea. — *M.*De se va trece un mort prin țarină nu se va face pânea. — *M.*
Dacă e vre-un mort în sat, și strigă vre-un gazar orî altce-va prin sat, se ȑice că în curînd mai móre și alt cineva. — *T. R.*Nu se mătură după ce aî scos mortul din casă. — *T. R.***6080** Mortul se scôte din casă cu picerile înainte, căcî alt-fel móre cine-va din casă. — *T. R.*Când se duc să drégă mortu, ieaū un mestecăū și'l înfig în mormînt, pun tărîță, aprind călți, se duc și se întorc muți ¹⁾ ca să nu móră aî de a-casă. — *T. R.*Când viseđi mort, are să se strice vremea. — *T. R.*

Mórte

Veđi *An, Candelă, Câne, Cuc, Cucuvea, Furtună, Găină, ȑug, Luminare*.Când zacî și-ȑi ese stirlicî pe trup, e semn de mórte. — *M.*¹⁾ Fără ca să vorbescă.

- Noiți negre de-ți ese pe unghiș, e semn de mórte. — *M.*
6085 Când se stîrnesce de odată furtună, vînt și plóie saú viscol,
 trebue să se fi făcut mórte de om. — *M.*

Móșă

Veđi Copil.

Móșele, când mor, nu sunt primite nici la raiú, nici la iad. Draciș se tem de móșe, și le trimet la raiú, dar acolo sf. Petru le opresce. Atuncî móșa se duce iar la iad, și iar e respinsă, și respinsă-î și de la raiú; a treia órá, alungată fiind de la iad, se duce la pórtă raiuluî cu clis-tirul în mână și cu celelalte instrumente în tașcă, și trecînd cu de-a sila pe lângă sf. Petru întră în raiú de unde nu mai iese. — *M.*

Mucenicî

Cum va fi în ȓioa de Mucenicî va ține patru-ȓeci de ȓile. —
T. R.

Murătură

Câne, măță să nu uciđi, că se fac murăturile bune. — *M.*

Muri (a)

Veđi Apa, Biserică, Bolnav, Bróscă, Camașă, Câne, Cap, Casă, Cizmă, Clopot, Colac, Copil, Cucuveică, Foc, Gât, Haînă, Icónă, Masă, Sare, Stea, Strigoii, Tăciune.

De móre primul născut părintele, de nu vré să móră toțiș fiî, nu trebue să pue fund la picíórele mortuluî, în coș-ciug; iar de vré să rêmână, trebue să âmple o ólă mare cu cenușe și jar, și, când petrece mortul, să isbescă óla la pămînt și fiî rêmân în viétă. — *U.*

- 6090** De móre un copil, muma nu'l va trece la grópă, căci 'î vor muri toțiș copiiî. — *T. R.*

Musafir

Veđi *Ac, Chibrit, Copil, Cocos, Pădingen, Pânsă, Scântee, Țarcă, Ușă.*

Muscă

Veđi *An.*

Ca să nu te supere muscele, în timpul verei, să nu te speli pe obraz în dimineța zilei, după lăsată secului de postu mare. — *M.*

Copilul cu «muscă» pe nas, n'are să trăiescă mult. ¹⁾ — *M.*
În contra frigurilor să iați trei musce de cal vii, și se pun în câte o bóbă de vișină (dulcătă) și se ia dimineța pe inima neîncepută. — *T. R.*

Mușcătură

Când te-a mușcat cârcâiacul, să te strângi bine mai în sul mușcăturei, ca să nu se împrăstie veninul în tot trupul și să te lăgăne patru-șeci de inși cu câte o mână, în o pătură, ori de nu apoi două-șeci inși cu amîndouă mânele, că te uşurezi. — *T. R.*

Mușteriū

Veđi *Gunoiū.*

Musteța

6095 Când îți tragi mustățile, și pică pîr din ele, ai să auzi după o supărare a ta. — *M.*

Nafora

Nafora de Pasci e bună de friguri. — *M.*

Năpaste

Veđi *Cap, a se La, Mămăligă, a Mânca.*

¹⁾ Muscă e un fel de vînă veșnic neagră.

Nărăvaș

Veđi *Cal.*

Nas

De te mănâncă nasul, e semn de gâlcăvă sau vei plânge. — *M.*

Nasce (a)

Veđi *Pânză.*

Mamă îngreunată să nu tórne apă pe mânî cuiva, nici ciubotele să tragă, că pe urmă nu póte nasce copilul, pân'ce nu va bé apă din pumaii aceluia, sau din ciubotele lui. — *M.*

Când mama e îngreunată, să nu se uite hulpav la vre-o lighionă, nebun, monstru, etc., că nasce copilul ca acela. — *M.*

6100 Femea când nu póte nasce să bee apă din pumn. Vasele din casă ce staú cu gura în jos să se așeze cu gura în sus. — *M.*

Când se tae pânda și în casă este femeie îngreunată, încalecă pe fuște¹⁾ și eși afară. De vei vedé animal, orî om parte femeescă, femeia va nasce fată; de vei vedé parte bărbătescă, femeia va nasce băet. — *M.*²⁾

Când vine mirésa de la biserică, stă în vatră pe o șea cu un băiat frumos în brațe și se uită pe coș, ca să nască copii frumoși. — *T. R.*

Nasce (a se)

Copilul care se nasce cu spîrnel în frunte, îr mor părinți. — *T. R.*

Nascere

Funie și sfredel²⁾ sub patul unde dórme femeia îngreunată să nu fie, că se chinuesce la nascere. — *M.*

6105 La nascere se pune într'un blid apă séra, și șépte până la un-spre-đece lingurî pe blid, de a róta jur împrejur, pentru ca ursitóarele să 'i dee noroc. — *U.*

¹⁾ Sfredel.

²⁾ Două bețe, care fac crucișul firelor.

Năsdrașan

Veđi *Puiș*.

Necuratul

Veđi *Copil*.

Neg

Negii său negei de la mână ori picior se vindecă legându-se cu mămligă de găsit; ori să 'i frige cu cōda lingurei încălđită la foc. — *M*.

Negel

Veđi *Brōscă*.

Negură

Veđi *Cocoș*.

De vraï să se risipescă negura, pune o tigae pe foc, că numai de cât se va împrăștia. — *M*.

Nenorocire

Veđi *Cocoveica*, *Icōnă*, *Șopirlă*, *Unt-de-lemn*.

Nevěstuica

Ca să gonescî nevěstuicele ce mușcă vitele de prin staule, se pun prin garduri furce de tors, cu puțin caer în ele, și fus. — *M*.

Când se ivesce unde-va o nevěstuică, se pune o furcă și un fus, și ea fuge. — *T. R*.

6110 Pelea de nevěstuică e bună de descântat pentru mușcătură de șerpe său de nevěstuică. — *M*.

Nevěstuica, ce e presupusă că mușcă vitele, și voesci să o omorî, să te bizui bine că veï omorî-o, alt-fel să n'o mai sgândări, că mușcă mai rău vitele. — *M*.

Nevěstuica a fost fată de popă, și de leneșă ce a fost s'a făcut animal. — *T. R*.

Niculae

Veđi *Ghěșă*.

Ninge (a)

*Veđi Baston, Ciôră, Feris-
tră.*

Noița

Veđi Morte.

Nópte

Nópte se nu te uîți înapoi la drum, că nu e bine. — *M.*
Nópte nu e bine să măturî casa. — *M.*

Noră

Veđi Casă.

Noroc

*Veđi Ban, Casă, Copil, Cui-
bar, Mândă, a Mâncă, Oă,
Pâne, Pastre, Salice, Să-
mînșă, Șarpe, Ușă, Vin-
dare.*

6115 Când mama nasce copilul cu cămeșă, acel copil are să fie om mare, cu noroc. — *M.*

Să opresci din ȕiua de Pasci un ou roșu, să-l acoperi cu o fâșie de cêră pe mijloc ca să-l poți lega, apoi să-l atîrni în cuiu în casă, și la un an să-l spargi, și de-l veți găsi cu viermi, veți avea noroc, iar de nu, nu. — *T. R.*
Când îți scîrție ușa dimineața, îți intră norocul în casă. — *M.*
Când dai gunoiul afară, pe la asfințitul sôrelui, îți dai norocul afară. — *M.*

Să nu omori șerpele de casă, că omori norocul. — *M.*

6120 Copilul care dorme cu fața în sus și cu mânele peste cap, e copil cu noroc și trage a belșug. — *M.*

Când îți iese cu plin, îți merge bine, veți fi cu noroc. — *M.*
Dacă oul de la Pasci îl păstrezi 40 zile, și în acest timp nu se strică (împușce), e semn că ești om cu noroc. — *M.*
Copilul ce s'ar nasce în Vinerea secă¹⁾ e sec de noroc. — *T. R.*

¹⁾ Vinerea secă este ȕioa în care Hristos a fost răstignit pe cruce. Acastă ȕi se mai numesce și Vinerea pescilor și Vinerea ouălor.

Nour

Când merg nourii spre Măză-Nópte, are se plóie și are se viscoléscă. — *M.*

Când merg nourii asupra vîntului are se plóie. — *M.*

6125 Când nourii alérgă pe cer, fac a vreme rea. — *M.*

Nuc

Veđi Cejă.

Nuc nu e bine să sedéscă omul Vineri, că rămâne vědov. — *M.*

Numără (a)

Să nu numeri ce-va înděrét că nu e bine, pĕr. — *M.*

Nuntă

*Veđi a Mânca, Ólă, Pâne,
Picĭor.*

Nunta sĕ nu se întórne de la cununie, tot pe aceiași cale, că le merge rău tinerilor în vieță. — *M.*

La nuntă, de beî vin orî rachiū, trebuie să beî două pahare, căcî alt-fel nu trăesce unul din ceî doi tineri. — *M.*

6130 La nuntă când te ducî, trebuie sĕ đicî buna-diminéța orî pe ce vreme ar fi, ca să le mérgă bine tinerilor în viață. — *M.*

Când se întîlnesc două nunți, unul din soți va muri. — *M.*

Când zestrea unei fete marî cade așa de la sine, e semn că în curînd se va mărita. — *M.*

Când are să fie o nuntă, caii plâng cu trei đile înainte. — *M.*

Obraz

Când îți ard obrajii, te vorbesc de rău. — *M.*

Ochelarî

6135 Omul tîner să nu pună ochelarî pe nas că'î pĕr vederile. — *M.*

Ochiu

Când îți jocă un ochi, ai să plângi. — *M.*
 Ochiul drept de ți se bate, e a bine. — *M.*
 Ochiul stâng de ți se bate, e a supărare. — *M.*
 Când ți se sbate ochiul drept, vei păți ceva. — *M.*

Oftică

Veđi Porumbel.

Oglindă

- 6140** Noptea nu e bine se te cauți în oglindă că'ți faci de urît. — *M.*
 Noptea nu e bine să te uiți în oglindă. — *T. R.*
 Copilul mic să nu'l lași să se caute în oglindă că se strînge. — *M.*
 De se sparge oglinda din casă, e semn că'ți va merge rău. — *M.*
 Oglindă spartă se nu se ție în casă că faci a sărăcie. — *M.*
6145 Când se strică oglinda, unul din casnici móre. — *M.*
 De vreî se'ți veđi ursita, nefîind însurat, se stai în fața oglindei cu două lumînări aprinse, în noptea spre Sf. Vasile, și ea ți se va arăta în oglindă. De e mórta, ți se va arăta sicriul. — *M.*
 Oglinzile trebuie să fie acoperite când e mortul în casă, ca să nu se vadă în ele, căci mai móre cine-va în aceiași casă. — *M.*

Oie

*Veđi Andrei, Femea, Lîndă.
 Teșe.*

- Oiea dată de sufletul mortului, pe cealaltă lume se móie în apă și merge de'si scutură lâna pe focul unde arde stăpânul său. — *M.*
 Când se scutură oile mereu, are se plóie. — *M.*
6150 Când iérna — pe timp de ger — oile nu vor mai mânca cu poftă ca pe orî-ce timp de ger, e semn sigur că vremea o să se móie în scurt; dacă însă oile — pe timp móle — vor începe a mânca cu poftă și iuțală, e semn că vremea are să se înăsprască în curînd. — *M.*
 Când lucrî Marți sara, nu-î bine de oi. — *M.*

Dacă dimințeța, în perdea, oile se bat cap în cap, are să bată vântul în acea ță.— *M.*

Când capie o ôie să'î tai capul și să'î îngropi, împreună cu nouă căciulă de usturoi pe un hotar, căci nu mai capie nici o ôie din turma ta.— *M.*

Ólă

Când fierbe óla la foc, și pe urmă, dacă ai luat-o și ai pus-o pe laița, ea tot fierbe, e semn că ai să trăesci mult.— *M.*

6155 Locul ólei, când o ție de la foc, de pe vatră, să-l astupă, că alt-fel rămâi cu gura căscată la mörte.— *M.*

Să nu te uiți în fundul ólei, ci dă cu lingura de vrei să afli dacă mai e ceva în ea.— *T. R.*

Să nu leși óla la sóre, căci când vei mai ferbe în ea, va mirosi urit.— *T. R.*

Să nu mânânci din ólă, că-ți plouă la nuntă.— *M.*

Om

Omul, în vieță fiind, nu e bine să'î asemeni cu cel mort.— *M.*

6160 Omul care omórá un orbete cu mânele din dörët are léc se vindece femeile ce sufăr de țife.— *M.*

Omul însemnat de Dumneđu e al dracului (rěu la mațe).— *M.*

De omul roș și spân să fugă cât vei trăi.— *M.*

Óspe

Veđi Bold, Cocos, Cocosîrc, Foc, Paingën, Scântee, Țarcă.

Oțet

Să nu miroși oțetul în vas, că se strică.— *M.*

Când ieși oțet nou făcut pentru întâia órá, se aruncă o lingură în foc, ca să fie tare, și să nu se strice.— *M.*

6165 Să nu dai oțet pentru cuișar la altul, că se strică al tău.— *M.*

Oű

Veđi Cójă, Lună.

Oűle de șopirlă sunt bune contra frigurilor.— *M.*

De voesci sē nu pocnescă oul ce puî în foc să se cōcă, sē nu vorbesci la punerea lui în foc. — *M.*

Când bagî ouē în foc să se cōcă, să nu vorbesci că vor plesni. — *T. R.*

Ouēle la cloșcă se pun cu căciula ca sē scōtă puî pe toî o dată. — *M.*

- 6170** De vraî sē cunoscî de aî noroc, iaî cu tine la biserică, în ȕiua de Pasce, un ou roș, și, acela fiind sfințit, îl păs-trezî până la anu, atunci îl spargî, și de va fi gol tare n'aî noroc, iar de va fi plin veî avea noroc. — *M.*

Oul de găină stēpit se aruncă peste casă, că nu e a bine. — *M.*
La lāsata sēcului să mănāncî ou la urmă ca sē'î pară postu ușor — *M.*

Dacă în sara de lāsatul secului mănāncî un ou, are să-î pară postul scurt. — *M.*

În ȕiua de Pasce, ciocnesce femeea cu bărbatul, cu câte un ou roș, și al cui nu se va strica, va trăi mai mult ca cel alt. — *M.*

- 6175** Să nu daî ouē la țiganî că'î fură ciōra puî de la cloșcă. — *M.*
Când găinele fac ouē micî, părăsite, e semn de sārācie și se ȕice că diavolul a călcat găinele. — *M.*

În diminēța ȕileî de Pascî, când se spală, pune în cānița cu apă un ou roșu și un ban, ca să fie și omul roșu și sārātos, peste an, ca oul. — *M.*

Când puî ouē de rață nōptea, rațele când vor fi marî se ouē în poiată; de le puî ȕiua să ouē pe afară. — *M.*

Cine a fura orî a tăgădui un ou, are de la D-ȕeu șēpte ani de sārācie. — *M.*

- 6180** De-î fură din ouēle pasērilor, rēu îî merge în pasēri pe urmă. — *M.*

Ovreu

Veî *Sāmbădă.*

Pacat

Veî *Pēcat, Rudă.*

Păcură

Sub patul unde e culcat copilul, trebuie să stea în primele șēptemānî ale facerei un hîrb cu păcură; când femeea necurată intră în casă, necurāțeniile ei se prind de hîrb, nu de copil. — *M.*

Păduche

Păduche de'ți ese pe frunte, e a pagubă. — *M.*

Păduchele găsit pentru prima oră pe capul copilului, trebuie ucis pe o ță nouă, dacă vroesci ca copilul să fie bun cântăreț. — *M.*

Pagubă

Veđi Brad, a Fluera, Gunoiu, Lună, Mănăstiresc, Masă, Mătură, Păduche, Pasere, Sare, Séră.

Să nu ți la casă, în ogradă, plop și brađi, că sunt copaci de pagubă. — *M.*

Paiajen

Veđi Paingăn.

6185 De uciđi un paiajen îți iértă Dumneđu treí păcate. — *M.*
Cine omórá un paiajăn (paingăn) îi iértă Dumneđu șapte păcate. — *M.*

Căți paiajení veí omorí, atâtea păcate îți va ierta D-đu, că paiajenu e bală spurcată. — *T. R.*

Când îți cade pe mâne, orí pe gât, paiajen, veí primi o veste. — *M.*

Când se scobórá paiajăn din podéla caseí, îți vor veni rude. — *M.*

6190 Când se lasă paiajení, đuia, de la strașina caseí în jos, e semn că'ți vor veni rudele. — *T. R.*

Păine

Veđi Pâne.

Paingăn

Veđi Paiajăn.

Când se lasă paingăn din pod în fața, aú să vie óspeți. — *M.*
Paingănul, când se cobórá drept în fața, aí se primesci mosafirí. — *M.*

Palmă

De te mănâncă palma stângă, vei primi bani. — *M.*

6195 De te mănâncă palma dréptă, vei da bani. — *M.*

Cel ce dórme cu palmele între picióre face a sărăcie, co-besce a rău. — *M.*

Palma stânga de te va mânca, aí să dai mâna cu cineva. — *M.*

Când copilul de ȋtă ȋine pǎlmuțele ȋntinse, are să fie dar-nic, milostiv. — *M.*

Pămînt

Veđi *Ariciă*.

Când se cutremură pămîntul, orî tremură códa celor doî pescî, pe care se razimă pămîntul, orî se uită D-zeu la pămînt cu mǎnie și el tremură de frică. — *M.*

6200 Când se cutremură pămîntul, se uită D-đeu pe pămînt și vede păcatele ómenilor. — *M.*

Cutremurul de pămînt provine din cauza femeilor leneșe carî între Filipî și Andrei lasă limbele la melițe și melițóe, de se bat strigele cu ele până se cutremură pămîntul. — *M.*

Cine póte pune urechea la pămînt, când se cutremură pămîntul, aude ómenii de pe ceea lume vorbind, vitele răgênd, clopotele trăgênd etc. — *M.*

Pană

Veđi *Bubă*.

In scǎldătórea copilului, la botez, se pun câte-va pene de pasare, ca să fie ușor ca pasarea. — *M.*

Pâne

Veđi *Bucătură, Cuptor, Mă-măligă, Mort*.

Din pânea, ce se rupe pe capul miresei la nuntă, se păstréză o bucățică care e bună să o ȋei la ȋarmaroc, când aí de vinđare ce-va, căci se adună mușterii, ca lumea la nuntă. — *M.*

6205 Bucățică de pâne, ce o scapî din mǎna, să n'o lași nemâncată, că 'ȋi rămâne norocul. — *M.*

Fărămăturile de pâne, ce cad de la masă, să le dai în foc, în loc curat, ca să nu le calci, că păcătúești. — *M.*

Să nu dai altuia pânea ce-ți rămâne nemâncată, că-ți dai puterile. — *M. & T. R.*

Să nu mănânci pâne uitată, că nu te mai însorî, rămâi uitat ca pânea. — *T. R.*

Când se face pâine de grâu nou, se fac colăci, se lăgă de ciutură cu fir roșu și sporiș¹⁾; se scufundă ciutura cu ele, apoi scoțându-le afară se dau copiilor să le mănânce. — *T. R.*

6210 Când se face pâine întâiu de grâu nou, se fac colaci, se lăgă de ciutură cu fir roșu și sporiș²⁾ a se aibă grâu spor. Se scufundă ciutura cu ei, apoi scoțându-i afară se dau copiilor. — *T. R.*

Pântece

Când țipă copilul în pântecele mamei sale, să va fi acel copil călugăr, să un mare tâlhar. — *M.*

Pânză

Vezi *Urzală*.

La finitul pânzei, de vrei se ști ce are se nască o vită sau femeia de casă, un băiat merge călare pe purcei până la poartă, și de vede pe drum bărbat ori femeie, de acel sex va fi noul născut. — *M.*

Când se gătesce pânza, copiii cari au vast, se pun cu pântecele pe sulul din dărăt și, întrebând ce tae, femeia care tae pânza răspunde: Nu taiu natra ei, taiu vastul cutăruia. Până în trei ori. — *M.*

La neveditul pânzei, de vine musafir bărbat ajunge băta-tură, iar de vine femeie n'ajunge. — *M.*

Păpușă

Vezi *Mirésă*.

6215 Când se 'ngrópă o păpușă în încrucișătura drumului, ploile încetéză. — *M.*

Pară

Para când dă pe gura sobei, o veste mare ai să capeți. — *M.*

¹⁾ O plantă (verbină officinală).

²⁾ Idem.

Para

Veđi *Agent, Barbă, Cuc, a*
Sculpa.

Pas

Nu e bine să trecă cine-va cu pasul peste altul, că nu mai crește. — *M.*

Pasci

Veđi *Burulënd, Coji, Făină,*
Florii, Grindină, Lumînare,
Oă, Pesce, Purice, Rachiū.

În ziua de Pasci, dacă lumînarea nu se stinge, de la Biserică la casa celui ce duce lumînarea, în tot anul are se 'y mērgă bine. — *M.*

Cine mōre în zilele de Pasci, merge drept în raū. — *T. R.*

Pasere

Veđi *Avuție, Duminică, Feme.*

6220 Paserea când o gătesci pentru mâncare, se nu'î da' ochi' afară din cap, că'î cau'î pe cea lume. — *M.*

Când tai o pasere, se înfigi sēcurea saū cuțitul cu care ai tăiat în pămînt, ca se mōră de grabă. — *M.*

Ca paserile stricătōre se nu vatēme semēnăturile, se 'lea, la lāsata seculu' de postu mare, remășițe de pe māsă și, eșînd afară, se aruncă în diferite părți, chemând, o dată cu aruncătura, și fie-care nēm de pasere, ca se mănānce. — *M.*

Când paserile aū pu' mic'î, se nu vorbesc' de ele, că le mănāncă furnicele puii. — *M.*

Puiul cu cinc'î degete nu se tae, că acela e norocul paserilor. — *M.*

6225 În ziua de Crăciun să mănānc'î întāu carne de pāsērică, ca să fi' ușor ca paserea pe vară. — *T. R.*

Când se adună paserile și vrābiile tōmna pe la arie, iērna va fi mare și gerōsă. — *M.*

Când intră paserea sburătōre în casă, pe ferēstră saū ușă, ea aduce o veste bună. — *M.*

Nu e dat femeilor creștine să taie paseri, căci atuncea ar fi și ele ca femeele nebotezate. — *M.*

Când veți fi feștelit de o pasere' ce sbóră, ai să ai o supărare despre o pagubă mare. — *M.*

6230 Când caută păsările din afară a intra prin casă, viscol sau furtuna va urma. — *M.*

Păși (a)

Vezi *Copil.*

Pat

Nu e bine se te îmbraci în pat, că mor porci de brâncă. — *M.*
Pe patul care șede popa la ajunul Bobotezei sau Crăciunului, se pun sub așternut grăunțe, care se dau la cloșcă ca se nu înădușe puii. — *M.*

Pecat

Vezi *Brâncă, Mămăligă, Mă-năstiresc.*

Pecingene

Vezi *Cenușă.*

Să nu mănânci din ce a ciugulit găinele, căci faci pecingene pe obraz. — *T. R.*

Pelin

Vezi *Rosalii.*

În spre Rusali, sara, trebuie să pui pelin sub cap, alt fel Rusaliile descoperă casa și te ieau. — *M.*

6235 În ziua de Rusali se pune la brâu pelin și-l poartă totă ziua, iar noaptea se pune la cap și în așternut. — *M.*

Peliță

Vezi *Curcubeu, Femeie.*

Pepene

În ziua de tăerea capului Sf. Ión Botezătorul nu e bine se mănânci pepene cu miezul roș orî struguri negre — *M.*

Peptena (a)

Veđi a se *Peptena*.

Se nu pepteni⁷ capul copilului mic până la un an, că capătă durere de cap. — *M.*

Peptene

Veđi *Peptene*.

Peptenele nu e bine se'l bage copiii în gură, că fac bube (plesne). — *M.*

Për

Veđi *Brânsă, Copil, Fată*.

Nu e bine se tai părul copilului mic, până ce mai întâiu nu'î iea cineva din për. — *M.*

6240 Nu e bine se iea din për copilului mic tot nașul ce'l a botezat, că are parte de foc. — *M.*

Përul ce cade de la peptenatul fetelor, său de la tunsul copiilor, se pune în o baligă, ca să crească altul frumos. — *M.*

Când te tunđi se'ți strîngi përul, și se'l puî într'un gard ca să nu calce lumea pe el, că capeți durere de cap. — *M.*

Përul de urs e bun de afumat pentru speriat. — *M.*

De ți se sburlesce përul e a bătae. — *M.*

6245 De'ți curge mereu sânge din nas, se ți se înnode în cap treî fire de për cruciș, și nu'ți va mai curge. — *M.*

Femea însărcinată dacă dă cu piciorul în mătă, căne, său alt animal asemenea, face copilul përos. De aceea trebuie să pue în scăldătórea copilului për de al animalului în care și-ar aminti că a dat cu piciorul. — *M.*

Mama îngreunată să nu mănânce din ólă, nici mămligă să tipărescă, că naște copilul fără de pic de për pe cap. — *M.*

Copilul născut cu për pe trup (pe spete mai ales) are să fie om norocos. — *M.*

Dacă fetele dau cu salcie pe për în ȕiua de Florii, le cresce përul. — *T. R.*

6250 Cine mănâncă sêmîntă de tivgă, îi cade përul. — *T. R.*

Omul cu përul roșu e rëutácios. — *M. & T. R.*

Dacă ți-e frică de ceva, iea për de la urs și te afumă, că-ți vine bine; uiți frica. — *M.*

Când ești spëriet de un căne, să te afumi cu për de al lui. — *M.*

Dacă dai p rul în foc c nd te lai, se răpede Mașca Domnului să-l  ee. — *M.*

Perină

- 6255** C nd b e ii, de mici, nu  ed cu capul pe perină,  i semn că n' u s  trăiescă. — *M.*

Pe ce

Ve i Alexe-Boji, Fu or.

Pe cele ce se găsesce în stomacul  tucei e bun de friguri. — *M.*

Unele femei, c nd voesc să plece' cu t rbocul la r u, s  prindă pesce,  i dacă e Duminică, iea  furca în br u  i  ese la lume, torc nd c te-va firicele, cu scop ca cum se va mira lumea de ele că lucr z  Duminica, a a să se mire peșcele de ele  i s  ieas  de pe la maluri să vie la t rboc să-l vadă. — *M.*

Cine în  iua de Pasci, c nd  ice popa : «Hristos a  viat» răspunde «pesce prind», acela prinde pesce mult pe vară, dar  i mare păcat   i ea. — *M.*

Pe itor

Ve i Casă, Pop .

Picior

 n o conversa ie se nu pu  piciorele cruce, că  ncet z  conversa ia. — *M.*

Nu se umblă cu un picior descul , că' i m re so ia. — *M.*

- 6260** C nd e  i căsătorit, nu umbla cu un picior descul   i unul  nc l at că tragi a văduvie. — *M.*

Piciore s u labe de pasere de m n nci, nu po i  ine ta na. — *M.*

C nd stai la masă să nu hu i piciorele, că hu i pe dracu. — *M.*

C nd treci peste piciorul cuiva, acela cade în horă la nunta ta. — *T. R.*

C nd cine-va e ind s u  ntr nd unde-va, t r e piciorele, este urmat  i de alții. — *M.*

- 6265** C nd o fată vr  să se mărite, s  tragă piciorul pe covorul pe care stă mirésa — *M. & T. R.*

Pieptena (a se)

De Sfântu Dumitru nu se pieptenă, că'î primejdios de lupi.—*M.*

Pieptene

De umbli cu pieptenile și nu te speli, apoi de vei atinge de față, ți se face crăpăciósă (aspră) — *T. R.*

Pierde (a)

Veđi *Drac.*

Piétră

Veđi *Ana-Foca, Măr.*

Piper

Când scapi piper pe masă, ai să umbli bătut.—*M.*

Piperul din solniță dacă se varsă, e semn de sfadă.—*T. R. & M.*

Pirostrii

6270 Dacă, după ce faci mămăliga, nu ȳeaĭ pirostriile de pe foc, ai să șeđi în foc pe ceea lume.—*M.*

Pișa (a se)

Să nu se pișe doi frați în acelaș cumar, că unul din doi se îmbolnăvesce.—*M.*

Pisică

Veđi *Bólă.*

Să nu ȳeaĭ, la casă, pisică négră, că ȳiĭ pe dracu 'n casă.—*M.*
Pisica, când se va sui pe cuptor, saũ sobă, vreinea se va strica.—*M.*

Plânge (a)

Vedî *Copil, Ochîu, Sprîncîndă.*

Când copilul plânge pré mult, îşi face de cap. — *M.*

Plóie

Vedî *Albînă, Băltură, Bróscă, Cal, Ceaun, Cer, Cîtorap, Clopot, Cucos, Curcubeu, Ferăstră, Furnică, Gâscă, Maîu, Păpuşă, Prier, Rîndunică, Urechie, Vis, Vrabie.*

- 6275** Să nu te mirî de plóie, că contenesce. — *M.*
 Când ploué cu sóre e semn că fetele sunt îngreunáte. — *M.*
 Când copilul cel de ţîţă face din guriţă: brr, brr, brr, şi scóte stuţel, e semn sigur că are să plóe. — *M.*
 Când sórele arde prea tare şi e înăduşală, va ploua. — *M.*
 & *T. R.*
 Când îi vedea negurî venind de la şes, vor fi plóî putređi. — *M.*
 Când de pe pădurî se ridică negură, vor fi ploî indelúngate. — *M.*
- 6280** Când ies furnicí în casă orî solomîzdre în ogradă, va ploua. — *M.*
 Când ies rîme şi brósce prin ogrăđi, va ploua. — *M.*
 Când te mănâncă pîlea orî te dor picióarele e a plóie. — *M.*
 Când se bat raţele cu aripile de pămînt, are să plóie. — *M.*
 Când bróscele şi buraticîi orăcăesc, e a plóe. — *M.*
- 6285** Când plouă cu bulbucî, va fi pohoiú. — *M.*
 Când cântă ciufu mult, anul va fi ploşos. — *M.*
 Când nu plouă, fură tóca de la biserică, orî o icónă, şi o ascunde într'o fântână, că va ploua. — *M.*
 Nu ţipa în foi de cépă veştede că strigî plóea. — *M.*
 Când primăvara sbor mulţi puhoerî, e semn de viiturî marî de apă. — *M.*
- 6290** Ca să înceteze ploile, se îngropă o păpuşă în încrucişătura drumurilor. — *M.*
 Când visezi că eşti udat de plóie saú că ai căđut în apă, e semn de grijă saú de supărare. — *T. R.*

Ploios

Vedî *Gójă.*

Plop

Veđî *Brad*.

Ploşniţa

Veđî *Lund*.

Ca să scapi de ploşniţe, grijesce casa în lună veche în ȝi de post, văruiind-o cu mâna înderăt şi molfăind ceva în gură. — *M*.

Când puî curpenî de fasole pe foc, atunci se fac ploşniţi. — *M*.

Ploua (a)

Veđî *Plôe, Brôscă, Cibră, a Fulgera, Icónă, Lund, Maiă, Nour, Ôle, Rîmă, Saré, Sôre, Tăcă, Vrabie*.

Dacă plouă când întindî rufele ca să se usuce, nu te iubesce bărbatul. — *T. R. & M*.

Plumb

Veđî *An*.

Pod

6295 Când pocnesce podul în colţ, atunci nu'î bine. — *M*.

Pom

Sara, în spre ajunul Crăciunului, femeea când face aluatul pentru «turte», aşa cu mânele ciucură de aluat, se duce în grădină, pe la fie-care soiū de pomî, însoţită de bărbatul său, care ţine în mână un topor. Dacă ajunge de pildă la măr, barbatul ȝice: «bre, muere, eū am să tai mărul ista, că nu rodeşce de loc». Femeea ȝice atunci: «Nu-l tăe, mă rog D-tale, că, cum is mânele mele încărcate ciucură de aluat, aşa şi el la anu o să rodască». — Aşa se face la fie-care pom şi se ȝice că vara pomîi rodesc vrăjmaş. — *M*.

În ȝiua de 1 Mart să legî la fie-care pomî roditor fir roşu ca să facă póme multe pe vară. — *T. R*.

În ziua de Maria Egipteanca ¹⁾, se sădesc pomi. — *M.*
 Pomul care nu rodesce, s'îl ameninți cu securea că vrei
 s'îl tai, al doilea an va face rodă. — *M.*

- 6300** Pomul în care se va sui femeea lehusă să usucă. — *M.*
 Pomul când îl sădesci s'îl puî cu amîndouă mânele, ca să
 rodască toți ani; alt-fel punîndu-l cu o mână în grópă,
 într'un an rodesce și 'ntr'unu nu.
 Ca să fii sigur de prinderea pomului să'l sădescă o femeie
 îngreunată. — *M.*

Pomană

Vezi Barbă, Măr.

Popă

Vezi Cap, Nevîstuică.

- De 'ți iese popă în cale, nu 'ți va merge bine. — *M. & T. R.*
 Când îți iese popă în cale să aruncî în urma lui cu paie,
 orî să înnođî o batistă. — *M.*
 Când îți iese un popă în cale, scupă pe jos. — *T. R.*
6305 Când vine a-casă un popă nou hirotonisit, îi iese preutésa
 înainte cu sapa și lopata ca să aibă parte de morți. — *M.*
 Popa, în ziua de ajun, s'îl poftesci să ședă puțin pe pat,
 ca să'ți scađă pețitorii. — *M.*
 Când îți ese popă înainte, are să te bată cineva. — *M.*
 Când întîlnesci la drum popă, svîrle după el un șumuiag
 de fîn, și să ȕici: «ptiū, piei drace» — *M.*
 Popa, dacă móre de mórte bună, merge în iad; iar dacă
 móre de mórte rea (năprasnică), merge la raiū. — *M.*

Popușoi

- 6310** Primăvara, dacă se vor vedea sburând pe lângă casă cărbuși mulți, e semn de mană în popușoi. — *M.*
 Când plouă în timpul aratului popușoilor, e semn sigur că
 în acel an n'o să fie mană în popușoi: iar dacă e' se-
 cetă la arat, e semn că în acel an aū să fie popușoi cu
 îmbelșugare. — *M.*
 În ziua de ajunul Bobotezei să puî grăunțe multe de po-
 pușoi sub saltea, sau lăicerul patului, unde va sta popa,
 dacă vroești să'ți scótă paserile mulți puî. — *M.*

¹⁾ 1 Aprilie.

Popușoiul roșu e bun de dat la vacile ce se năcăjesc să fete, și nu pot, a fâta degrabă. — *M.*

Porc

Vezi *Copil, Fată, Linți, Măștre, Pat, Rôtă.*

Când porcul umblă cu paie în gură se va strica vremea. — *M.*

6315 Când porcul e cu paie în gură, are să fie viscol său fur-tună. — *T. R. & M.*

Porcului de-î dai mâncare cu cîrurul, face linți sau trichină. — *M.*

Porcul, ca să fie ferit de brîncă, să 'î legi un bîrneț de gât. — *M.*

Pentru bolă de brîncă la porcî, să pui o rôtă în par. — *M.*

Când umbli cu cleștele în lături, nu se îngrașă porcul. — *M.*

Porumb

Vezi *Clocălău.*

Porumbel

6320 Căpățîna de porumbel nu se mănîncă, căci e rău de of-tică. — *T. R.*

Porumbel

Când primăvara vor înflori porumbei (păduceii) vrajmaș, e semn că anul acela o să fie zlotos. — *M.*

Posiție

Vezi *Femeie.*

Prag

Să nu șezi în pragul ușei că te vorbește lumea de rău. — *M.*
Celui ce mereu îi curge sânge din nas, ca să'l oprască de a mai curge se face o gaură în pragul ușei, se pică trei picături de sânge acolo și se bate în ea un cuiu de corn. — *M.*

Pruncul, dacă are vre un tic, să'l alăpteze mă-sa pe prag, când va toca la leturghie, și'i va trece. — *M.*

Prăpădi (a)

Veđi *Epure*.

Presură

6325 Presurii și vrăbiile când se adună de cu tómna pe la arii,
iérna va fi mare și gerósă. — *M*.

Preutésă

Să nu iubesci saú să te însori c'o preutésă, fiind că el's
afurise de preoții lor. — *M*.

Pricăjit

De ești pricăjit nu'ți merge bine la drum. — *M*.

Buruenele or'i descântecele nu aú léc pentru tine, dacă ești
pricăjit. — *M*.

De puí, când ești pricăjit, castraveți la murat, saú femeea
umple borș, se strică zéma întindându-se. — *M*.

6330 La femeea lehusă de intră om pricăjit, face copilul bube. — *M*.

Prier

Prier fără plóie

Cheful Românului móie. — *T*.

Prieten

Veđi *Cocostire*.

Primăvara

Veđi *Cap*.

În zile de primăvară, când vine cea întâiu furtună se aí o
petricică în buzunar, că îndată ce. vei auđi tunând să
te bați cu ea la frunte, că în tot anul nu vei avé du-
rere de cap. — *M*.

Primejdie

Veđi *Ham*.

Probajenii

În ziua de Probajenii¹⁾ se probăjenesc frunzele copacilor și câmpul. — *M.*

În ziua de Probajenii, nu-î bine să probozesci (hueșci) pe om. — *M.*

6335 La Probajenii se nu probăjesci omul, că peste tot anul e probăjit. — *M.*

Proces

Veđi *Hărb.*

Promorocă

Veđi *Beljugos.*

Prunc

Veđi *Prag.*

Puiū

Puiul de găină de cântă în găoce, e năsdăvan. — *M.*

Puiul scăpat de la cióră, cine'l mănâncă scapă de armată. — *M.*

Pupăză

Primăvara de'ți cântă întâiu pupăza, îți va merge rău peste an. — *M.*

Primăvara când ești diminéța afară, fără să fi gustat ceva, și auđi cucul pentru prima dată, te a spurcat și-ți mirose gura; asemenea, când te spurcă pupăza, îți miros dinții totă vara; de aceea e bine să ei măcar o firimătură pe limbă. — *T. R.*

Purice

Veđi *Miel.*

6340 Ca să scapi de purici, tae în ziua de Pasce cocoș negru, iea cuțitul mănjit de sânge și'l înfige după ușă, toți puricii se vor stringe la el. — *M.*

Când iese puricele la ivélă, are se fie cald. — *M.*

¹⁾ 6 August.

Puricele ce veî prinde întâiu în luna lui Mart, nu trebuie ucis, alt-fel te frig puricii pe vară. — *M.*

Puşcă

Veđi *Puşcaş.*

Cine, la Bobotéză, îşi vîră puşca în apă, va trage la ea mult vînat. — *M.*

Când se descarcă puşca singură, are să se întîmple ceva. — *M.*

6345 Vînătorii pun în puşcă natură din ziua Pascelor, ca să tragă la ei vînatul. — *M.*

Puşcaş

Puşcaşii lęgă o códă de epure la cucoşul puscei, ca să tragă vînatul la ei. — *M.*

Când merge puşcaşul la vînat cu puşca descărcată, îi sar epurii înainte. — *M.*

Puşcaşul nu.dă puşca sa altuia, câtă vreme e descântată, de frică se nu păţescă o nenorocire. — *M.*

Puţ

La vre-un puţ adînc să nu te uiţi în fundul lui, căci ameţesci şi.cađi. — *T. R.*

Putere

Veđi *Gură.*

Putređi (a)

Veđi *Blesten at.*

Răcănel

Veđi *Broţăcel.*

Răchita

6350 In proorul¹⁾ sf. Gheorghe se pun ramuri de răchită pe feréstră şi la pórtă, pentru ca să se împrouească²⁾ so-sirea primăverei. — *M.*

¹⁾ Ajunul.

²⁾ Vestescă.

Rachiu

Veđi *Befiv.*

Raïu

Veđi *Afă, Mofă.*

Cine móre în ȕiua de Pasci, merge de-a dreptul în raïu,
căci raiul în acea ȕi e deschis pentru orî-cine. — *T. R.*

Rața

Veđi *Găscă.*

Reposat

Veđi *Apă.*

Rėsboïu

Veđi *Cer, Sóre, Stea.*

Intunecimele de lună și stele cu códă, prevestesc rės-
boïu. — *M.*

Când sunt stele multe pe cer, e semn de rėsboïu. — *M.*

Rės-pântii

Să nu fii la mijlocul nopței pe drum, mai ales la rės-pântii
să nu stai, că te 'ntîlnesci cu Ucigă-l-tóca, orî cu alte
bale spurcate, ca ciurma, sfânta, ș. a., și rēmâi pocit,
orî cađi la bólă. — *T. R.*

Rėu

Veđi *Cofă, Copil, Cuc, Drum,
Duminică, Foc, Pupăză,
Trăsnet.*

Ride (a)

6355 Să nu riđi de nenorocirile altora că dă și peste tine. In
asemene cas, de te scapi de riđi, bată-te cu palma
peste gură. — *M.*

De ómenii bătrâni să nu riđi, ca să ajungi și tu în aniî lor. — *M.*

Rîmă

Când se tîrîesc rîmele pe pămînt, are se plóie.—*M.*

Rîndunică

Rîndunica e păcat să o omorî.—*M.*

Când rîndunelele sbóră pe aprópe de casă, are se plóie.—*M.*

Când veî vedea întăia órá numai o rîndune, atunci tótă vara ai să fîi singur.—*M.*

- 6360** Primăvara, când veđî rîndunele întăi, se dă cu țernă peste cap, ca să nu faci buređi (alunele), pe obraz peste vară.—*M.*

Când puî mânia pe rîndunele, ai să te usture ochiî.—*M.*

Când puî mânia pe rîndunele, íđi sacă mânia.—*M.*

Când veđî întăi rîndunele și veî săpa sub picîorul drept, ai să găsești parale.—*M.*

Cuîburile de rîndunică nu se strică, că pe urmă íđi mor părinđi, și ele (rîndunelele) íđi pun foc pe casă.—*M.*

- 6365** Când veđî rîndunele întăia dată primăvara, să ieî două bucațele de lemn, să suflî asupra lor, și să le svîrli jos. Cine va face aceasta—mai ales dintre femeî—póte să descîlcéscă orî ce tort, cât de rău a fi încîlcit.—*M.*

Când face rîndunica cuîb sub strașina orî înăuntrul caseî unde locuim, nu e semn bun, tot semn de pustietate; afară de cașărî, saivante ș. a. unde nu locuiesc ómenî; aci pot face.—*T. R.*

Când face rîndunica cuîb la casă, e a bine.—*M.*

Nu împușca rîndunica, nicî cocostîrcul, nicî cocóra, ca ai se ai pagubă de foc.—*M.*

Rînză

Când calcî în rînză de găină, faci bătăturî.—*M.*

Rîșchitor

- 6370** Omul tînăr se nu țae rîșchitor din pădure, că'î móre soția.—*M.*

Rod

Veđî *Bobotéză, Pom.*

Din semînturî să nu dai primavară nimêruî pîná ce nu-î

pune tu întâiu din ele, că-ți dai norocul la ródé și nu se fac. — *M.*

De se trag clopotele în ziua de Pasci, tótă ziua, ródele pămîntului se vor face bune. — *M.*

Ródă

Veđi *Rod.*

Roditor

Veđi *An, Pom.*

Rohii

La lehuză nu-î bine să mérgă femeea, când nu-î curată ¹⁾ căci copilul capătă o bólă de cap numită *rofiț* sau rohiu. Dacă femeea necurată a intrat în casa noului născut, trebuie să strîngă copilul de nas, și să-î spue că nu-î curată, și atunci de copil nu se prinde nimica. — *M.*

Roi (a)

Veđi *Albină.*

Rótă

O rótă de căruță, aruncată pe casă, apără porci de brîncă. — *M.*

6375 Lut de la róta carului, e bun la umflatul țîței femeelor. — *M.*

Rudă

Veđi *Caragață, Coțofană, Pațajen, Sânge.*

Rusali

Veđi *Cap, Pelin.*

În ziua de Rusali se pórta pelin la brîu, ca se fiî ferit de Rusali. — *M.*

În ziua de Rusali nu se lucréză absolut nimica; alt-fel, te ȳeă Rusaliile. — *M.*

Sara în spre Rusali nu se lasă nicî un lucru din casă afară, că pe urmă îl «pocesce» Rusaliile. — *M.*

¹⁾ Adică: e la soroc.

Omul care e bun la D ȕeũ vede cȕnd ȕes Rusaliile, cum sbor ŝi cum chiuesc pe sus. — *M.*

Salcie

Veȕi *Florii.*

- 6380** Salcia de la Florii pusȕ la iconȕ, e bunȕ sȕ se aprindȕ cȕnd fulgerȕ ŝi trȕsnesce, de e singur cineva ȕn casȕ. — *M.*
Tot ea mai e bunȕ de se pune prin pomȕ se de rȕde multe. — *M.*
Tot ea, adusȕ de cineva de la Biserica ŝi pusȕ ȕn pȕmȕnt ŝi de se prinde e semn cȕ are noroc. — *M.*

Sȕmbȕtȕ

Veȕi a se *La, Marȕi.*

- In spre Sȕmbȕtȕ nu se bat meteniȕ, cȕ le baȕi Ovreuror. — *M.*
De se va strica vremea de Sȕmbȕtȕ, va ȕine tȕtȕ sȕptȕmȕna. — *M.*
6385 Sȕmbȕta ŝi Marȕa, sunt ȕilele morȕilor, ŝi ori-ce lucru veȕ ȕtepe ȕn aceste ȕile, nu' l scoȕi la capȕt cu bine. — *M.*
Sȕmbȕtȕ sȕ nu ȕnceȕi nici un lucru, cȕ nu ajungȕ sȕ' l isprȕvesci. — *M.*

Sȕnȕtos

Veȕi *Apȕ, Brȕscȕ, Copil, Fluture.*

Sȕnge

Veȕi *Arminden, Inel, Pȕr, Prag.*

Cȕnd ȕȕi curge sȕnge din nas, ȕȕi va muri o rudȕ. — *M.*

Sanie

Cine se preumblȕ iȕrna cu sania, ȕl mȕnȕncȕ vara puriciȕ. — *M.*

Sȕpun

Sȕ nu ȕȕi sȕpunul din mȕnȕ de la nimenȕ, cȕ te veȕ certa cu cine-va. — *T. R.*

Sărac

Veđi *Flóre.*

Sărăcie

Veđi *AvuŃie, Calicie, Hulub, Mână, Oglinďă, Palmă.*

6390 Când vitele sara nu trag acasă, și dacă se vîră în ocóle strěine, e semn de sărăcie. — *M.*

Nu te spăla cu apă din gură, că tragî a sărăcie. — *M.*

Daca rîșnescî sara, aducî sărăcia în casă. — *M.*

Sare

Când sarea umeșce va ploua. — *M.*

Din sare să nu te pisce că-î a pagubă. — *M.*

6395 De se varsă sarea saŭ piperul la masă, te veî sfădi cu cineva. — *M.*

Dacă puî sare pe capul unei femei îngreunate, fără sciința ei, și dacă ea în urmă pune mîna pe nas, atunci are să nas ă băet; iar dacă pune mîna pe gură, are să nască fată. — *M.*

Un bulgăraș de sare se pune în gură sub limbă la un om când móre; a treia ăi se scóte din gură. O fărămură cât de mică, dată în rachiŭ saŭ în alt-ceva, în scurt timp omul móre, fără să se scie de ce. — *M.*

Cine dă sare pe foc, pe ceea lume o strînge cu genele ochilor. — *M.*

Sare de-îî fură din casă, e pricaz, și aî pagube pe urmă. — *M.*

6400 De-îî fură din sarea de lins a vitelor, rău îî merge pe urmă în vite. — *M.*

Când ăeai sarea de la vite Lună, nu-î bine. — *M.*

Când dai sare din casă Lună, nu-î bine, că mor vitele. — *M.*

Săruta (a)

Veđi *Buză.*

Sbura (a)

Veđi *Aripă.*

Scălda (a se)

Primăvara să nu te scalđi înainte de a mânca caș, că te prind frigurile. — *M.*

Când se imprimăvăreză, să nu scalđi la riū până nu vei gusta brânză prospătă. — *T. R.*

6405 Cine se scaldă în Vinerea sacă, înainte de răsăritul sóre-lui, nu mai are bólă în ciolane. — *M.*

Scăldătóre

Veđi Copil, Pană.

Apa cu care faci scăldătórea pruncului, să fie luată din fântână, riū, píriū, înainte de-a asfinți sórele; căci de-í face scăldătórea pruncului, cu apă luată după ce-o asfințit sórele, copilul se îmbolnăvește, fiind-că după ce asfințesce sórele, în apă se scald o mulțime de duhurí rele. — *M.*

Scântee

Când suflí în foc și sar scântei, aí să primeșci o veste bună. — *M.*

Când sar scântei, aí să vie musafirí. Cu cât va fi scânteea mai mare, cu atâta óspețií vor fi mai de samă. — *M.*

Scăpărare

Când veđi scăpărând pe cer întâia órá, primăvara, se te plecí jos și cu ochií închiși se ieí paíe de jos, că's bune de durere de cap. — *M.*

Scârbă

Veđi Câne.

Scolar

Veđi Carte, a Mânca.

Scrintitură

Veđi Huce.

6410 Scrintitura se vindecă dacă te calcă, pe partea scrintită, femeea ce a făcut copii de gemení. — *M.*

Scuipa (a)

Veđi *Pupă, a Stupi.*

Când te scuipă pe haine din greșală, ai se ieși parale.—*M.*
Să nu scuipă pe altul că faci bube.—*M.*

Stupit

Când te sperii să-ți scuipi în sân, ca să nu te bolnăvesc de frică.—*T. R.*
Când se lovesc doi inși în capete, să scuipe în sus, că altfel nu mai cresc.—*T. R.*

Scutec

6415 Scutecele copilului mic nu e bine să le lași nóptea pe afară.—*M.*

Secetă

Veđi *An, Cójă, Joă, Lună, Tócă, Vırtej.*

Secriu

Când pocnesce secriul, nu' e bine.—*M.*

Șeđut

Veđi *Splind.*

Sělbatăcüne

Când sělbatăcünele intră în sat nu e a bine.—*M.*

Semănătură

Veđi *Pasăre.*

Sēmînță

Veđi *Bostan.*

Se nu daș din semințe, primăvara, nimēnuș, până ce, mai

întâiu, nu sameni tu, că îți dai norocul la ródé și nu se fac. — *M.*

Săptămână

Săptămâna mare ¹⁾ se nu lipesci prin casă, că e rău de bôlă. — *M.*

Séra

6420 Séra nu se dá din casă borș, orî lucruri sárate, că e rău de pagubă. — *M.*

Séra, de aruncî afară scăldătórea copilului, se stingî în ea un cărbune, ca să nu facă bube copilul. — *M.*

Séra, de ne a venit musafirî în casă, și avem copil mic, la plecare se lase fie-care o sdrénță copilului căci alt-fel nu dórmé tótă nóptea, i se ıea somnul. — *M.*

Serbătóre

Când ıeși în ți mare, serbătóre legatá de la biserică, și te împiedicî de ce-va, a-casă aí se dá peste o supărare. — *M.*

Serindar

Veđi Casă.

Șerpe

Veđi Alexe-Boje, Barză.

Să nu omorî șerpele de casă, că alungî norocul. — *M.*

Dacă nu omorî șerpele când îl veđi ıți ıea din putere. — *M.*

6425 Cine nu ucide șerpele ce-ı ese înainte, mare păcat face. — *M.*
De gălescî șerpe prin lanul de grâu, va muri cine-va din casă. — *M.*

Orı-ce casă are un șerpe, pe care nu trebuie se'ı omorî. — *M.*
& *T. R.*

Să nu puı mânia pe șerpe că te jupoı. — *M.*

¹⁾ Cea de lângă Pasce.

Șerpele când iese la drum îl dore capul. — *M.*

6430 Când veți vedea întâia dată, un șerpe, în luna lui Martie, să îi taie capul c'o para de argint, în gură să-i pui un câțel de usturoi și să îi pui capul sub pridvorul unei biserică. La nouă zile după ce l-ai pus în pământ sub pridvor, să cauți în locul acela, și ce buruiană va fi crescut din gura șerpelui s'o ieși, și s'o porți cu tine ori și unde. Pe unde vei merge cu această buruiană, toate celelalte buruene și copaci au să vorbească cu tine, și-ți spun de ce lec sunt și cum le cheme. — *M.*

Șerpele se scote din om ast-fel: legea la ochi pe pățimaș, îl pune pe ceva să vie cu capul în jos d'asupra unui cun cu lapte dulce fert. Omul ține gura deschisă și șerpele iese la lapte. — *M.*

Șerpele prins și jupuit în luna Martie, e bun de lec. — *M.*
Când te mușcă un șerpe, dacă apuci a bea apă mai înainte de a găsi șerpele apă, te vindecă de mușcătură. — *M.*
Când eșă șerpele în drum, la mare înșelăciune se se aștepte omul. — *M.*

Sfadă

Vezi *Ac, Apă, Piper, Sore.*

Sfădi (a se)

Vezi *Ac, Foc, Hirb, Sare.*

Sfânt

Vezi *Bun.*

Simion

6435 Dacă tună după Simion Stîlpanicul e semn de toamnă lungă. — *M.*

Sîmziene

Vezi *Colac.*

Sită

Sita, sau ciurul, nu se pune în cap, că faci bube. — *M.*

Nu se împrumută sita sora, sau, de o împrumuți, se o aco-peri cu ce-va — *M.*

Slugă

Veđi a Căscă.

Sócră

Veđi Casă, Lingură, Masă.

Solomîzdră

Solomîzdra arsă în foc, făcută cenuşe şi dată cui-va în mâncare, învie şi se înmulţeşte. — *M.*

Somn

Veđi Copil, Feréstră, Lăgăn.

- 6440 Nu se sărută copiii când dorm, că le iei somnul. — *M.*
 Când tresări prin somn, se apropie dracul de tine. — *M.*
 În proorul sf. Gheorghe nu se cade a dormi, căci vei dormi peste tot anul, şi împrumuţi somnul meilor. — *M.*

Şopîrlă

Şopîrla e păcat se-o omori. — *M.*
 Când iese şopîrla în drum, la mare nenorocire să se aştepte omul. — *M.*

Sóre

Veđi Ana-Foca, Cap, Copil, Gunoiu, a Mânca.

- De se arată pe cer două sóre, e semn de războiu. — *M.*
 Cel ce póte suferi să se uite drept în sóre, e hoţ — *M.*
 6445 Când se uită copilul drept în sóre, va fi prea iubitor. — *M.*
 Când arde sórele şi e năduşală mare, are să plóie. — *M.*
 Când răsare sórele în nouri, totă ziua are să fie vreme rea. — *M.*
 Când vor fi trei sorî pe cer, e o sfadă între împăraţi. — *M.*
 Se uită sórele îndărăt, se strică vremea. — *M.*

Şórece

Veđi Liliac.

- 6450 Când şórecii adun mişine multe pe câmp, e semn că va fi ierna grea. — *M.*

Când string șorecii mișuni¹⁾, e semn de iernă grea. — *T. R.*
Când toamna sunt șoreci mulți, e semn că ierna va fi mare. — *M.*

Șorecele de mănâncă anafură din biserică se face liliac. — *M.*
Când șorecii își fac cuibare sus, are să cadă zăpadă mare. — *M.*

6455 Când te pișcă din casă, îți rod șorecii toate lucrurile. — *M.*
La culesul popușoilor, dacă cuiburile de șorec vor fi pe pământ, ierna va fi golă de omăt, iar de va fi pe strujan sus, până acolo va fi omătul de mare. — *M.*

Soț

Vești Gândilă.

Soție

Vești Leuștin, Pictor, Rischitor.

Sperietură

Vești Copil.

Splină

Splină nu e bine se mănânce băeții, că-i dore ședutul la călărie. — *M.*

După splina porcului la Crăciun se cunoște greutatea iernei: Dacă peste tot e tot una de grosă, va fi ierna tot una de grea, de la început, până la fine; iar de va fi mai grosă la capătul dinainte sau înapoi, și ierna va fi grea la început sau la fine. — *M.*

Splina se o mănânce numai fetele ca se le crească codele. — *M.*
Se nu mănânci splină de animal, că vei suferi de junghi. — *M.*

Spaimă

6460 La orîce spaimă trebuie să'ți scuipi în sîn. — *M.*

Spate

Cu spatele înainte se nu mergi, că rîde dracul și plînge Maica Domnului. — *M.*

¹⁾ Spice de grâu pe care le fac grămești și le învelesc cu pământ.

Ca se scapi de gutunar să săruți pe unul în spate fără de veste. — *M.*

Spăria (a se)

Vezi *Copil, a Stupi.*

Când te sperii de ce-va, stupește-ți în sîn ca să nu se prindă nimic de tine. — *M.*

Sprincénă

Vezi *Fată.*

Când te mănâncă sprincéna, atunci te doresc cei ce te iubesc. — *M.*

6465 Dacă'ți pică pěr din sprincene sau din gene, ai se plângi. — *M.*

Spumă

Spuma, de pe de-asupra laptelui, de mănânci te jipoî. — *M.*

Stafia

Dacă la săparea unui șanț pentru zidire, sau a unei gropi pentru fântână sau pivniță, se va lua măsura înălțimei unui om lipit de pãrete, acela va fi stafia acestei construcții. — *M. & T. R.*

Stâncă

Vezi *Cyóră.*

Stea

Vezi *Risboiu.*

Când cade o stea de pe cer, móre un suflet din lume. — *M.*
Când se arată pe cer stea cu códă, e semn de răsboiu. — *M.*

Stîrlici

Vezi *Mórté.*

Strachină

6470 Când puî strachina gólă pe masă, nu'î bine. — *M.*

Strămutare

Veđi Câne.

Strănuta (a)

De strănuți, veî face chef său veî plânge. — *M.*
Când strănută, este semn de chef și-și face omul cruce. — *M.*
Cine strănută în séra de sfântu Vasile, are noroc tot anul. — *T. R.*

Strecurătóre

Cu strecurătóre de brânză nu se trece pragul, nici găinele să nu bee din zer, că pe urmă să întinde laptele și se face albăstriu. — *M.*

Stretenie

Veđi Albindă.

Striga (a)

Veđi Drac.

6475 De ți se va păré că te strigă cine-va, nu e a bine. — *M.*

Strigoii

Veđi Andrei.

Când s'a născut un copil și e strigoii, trebuie să-l țină minte ai casei lui precum și rudele, ca la mórte să-î străpungă burta cu o undrea, că de nu, apoi ese din mormînt și vine nóptea acasă de-și omórá tóte rudele pe rînd, asemenea omórá vitele, ș. a. — *T. R.*
Când va trece mîta peste mort, se face strigoii. — *M.*
Mortul să nu se lese singur în casă, că se face strigoii. — *M.*
Strigoii se fac óimeni ce aũ fost juđi comunali doi spre-
dece ani. — *U.*

Strugure

Veđi *Pepene*.

Stup

Veđi a *Deochia*.

Stupi (a)

Veđi a *Scuița*.

Speria (a se)

6480 Când te spariî de ce-va, stupește'ți în sîn, ca să nu se prindă nimic de tine. — *M*.

Să nu stupești în foc, că 'ți stupești sufletul. — *M*.

Șuera (a)

Nu se șueră în casă că faci a pustiî. — *M*.

Suflet

Sufletul mortului șede în ușa casei până plécă la biserică, și de aceea se pune pânză în streșina casei. — *M*.

Sugel

Când ieî ceva cu mâna din virful măturii, ai să faci sugel. — *M*.

6485 Când cârpesci cămeși negre, faci sugel. — *M*.

Sughița (a)

Când sughiți, te doresc prietenii. — *M*.

Când sughiți, te pomenește cineva. — *M*. & *T. R*.

Când sughiți tare, te vorbește cineva de rău, iar când sughiți ușor, te vorbește de bine. — *M*.

Suman

Veđi *Haînă*, *Țolă*.

Când, fără să vrei, îmbraci sumanul pe dos, are să te bată cineva. — *M*.

Supărare

Veđi *Cocoveică, Gînă, Mobilă, Mustețică, Ochîu, Paseri, Serbătore, Vis.*

Tăciune

6490 Când ieși tăciuni pentru foc de la un vecin, trebuie se lași în schimb un cărbune ca semn. — *M.*

Copiii să nu țină în mână tăciune, ca se aprindă cine-va țigara, că le cad dinții. — *M.*

Când rămâne în sobă orî pe vatră numai un tăciune, e semn că are să moră unul din soți. — *M.*

Taină

Veđi *Picior.*

Talhar

Veđi *Pîntece.*

Talpă

Când te mănâncă tăpile, ai să joci. — *M.*

Când îți crapă tăpile, ți-î făcut. — *M.*

6495 Când gădilă pe cineva la tălpă, nu crește. — *M.*

Țarcă

Veđi *Coșofană.*

Când țarca cântă pe lângă casă, are să vie óspeți. — *M.*

Când cântă țarca, are să vie un ném. — *M.*

Când puî țarcă împușcată în grajd, caii nu se îmbolnăvesc. — *M.*

Țarcă când cântă pe ușorul porții, sau pe gard în fața casei, musafirî aú să vie. — *M.*

Tată

Veđi *Mamă*

Țesat (a)

6500 Nu e bine să țeși cu roșu și să împletești la lînă, că-ți mor oile. — *T. R.*

Tigae

Veđi *Negură*.

Țigan

De'ți iese țigan în cale îți va merge bine. — *M.*Țigan să nu botezi, că pe ceea lume te trage la iad. — *M.*Când te întâlnești cu un țigan, mergi bine unde te duci. — *M.*

Țigan

Veđi *Copil*

Țiță

Veđi *Deochiu, Fată, Rătă*.Când femeea dă pentru întâia oră țița copilului de curînd născut, să-î dea din țița dréptă; din contra, atunci copilul e stângaci. — *M.*6505 Mama cu țiță să nu umble cu canforă, nici usturoi să mănânce, că pe urmă îi înțarcă țița. — *M.*Când pe patul lehuzei s'ar pune o femeie care are copil de țiță, lehuza nu mai are lapte pentru copil. — *M.*

Tócă

Tóca de la biserică e bine se o fură, când e secetă, și aruncând-o într-o fântână va ploua. — *M.*

Tocilă

Veđi *Apă*.

Tóder

Veđi *Fată*.În ziua de Sântu-Tóder se tund vitele în frunte să se facă frumoase. — *M.*

Toiag

În locul unde a murit cineva, se arde trei zile toiag de cêră curată, pentru ca sufletul să aibă lumină la caz dacă ar rătăci în drumul ce-l face la D-șeu, și chiar înaintea lui D-șeu trebuie să se prezinte cu luminare. — *M.*

Țólă

Veqlî *Haîndă, Suman.*

- 6510 Când cumperî vre-o țólă¹⁾ nouă, să nu o ție întău de Marți la purtare. — *T. R.*

Tómna

Veqlî *Bostan, Simion.*

Daca tómna sunt roîurî de musculițe saū fire albe prin aer, e semn de tómna lungă. — *T. R.*

Topor

Veqlî *Grindină.*

În spre Duminică nu se lasă toporul împlântat în lemn, că aū durere de cap cei din casă. — *M.*
Când bate pétra, înfigî toporul în pămînt că-î bine. — *M.*

Tórce (a)

- Când torcî Marți sara, mânâncă vircolaciî Luna. — *M.*
6515 Nu-î bine de tors Marța, căci aū să căpieze oile. — *M.*

.Traî (a)

Veqlî *Colac, Muscă, Perină.*

Traiū

Când în ȝiua de nuntă va fi vreme rea, e semn de traiū rău la cei tinerî. — *M.*
Când tinerî fac vizită primăvara la părinți, și dacă pe drum vor găsi pâne, traiul lor are să fie bun și cu belșug. — *M.*
Dacă din cele 12 ȝile ale «Babeî Dochia» îți alegî una și se întimplă că în acea ȝi e vreme bună, e semn că peste an ai să trăescî bine, în ușor. — *M.*

¹⁾ *Haîndă.*

Trântitură

Veđi *Cal.*

Trăsnet

Veđi *Ţol.*

Daca trăsnetul cade pe o casă e semn rău. — *T. R.*

Trăsni (a)

Veđi *Carpîn, Salcie.*

Trébă

Veđi *Lunŷ.*

Tuna (a)

Veđi *Cap.*

6520 Când tună şi trăsnesce, se gonesc de pe lângă tine mîta orî cănele, că se bagă necuratul în ei şi e trăsnesce Sfântu Ilie. — *M.*

Când tună, puşcă S-tu-Ilie după draci. — *M.*

Când auđi tunând întăiu, să te lovesc peste frunte cu un fir, ca să nu te dóră peste un an capul. — *M.*

De tună după Simion Stîlpnicul, e semn de tómnă lungă. — *M.*

Tunând primăvara pré de timpuriu, e arătare că vara viitoare va fi ploioasă şi rodnică. — *T. R.*

6525 Când tună ies melcii. — *T. R.*

Când tună şi fulgeră să nu ții mîta şi căne în casă că s'ascunde necuratul în ele, şi poți fi trăsnit. — *M.*

Turba (a)

Veđi *Câne, Feréstră.*

Turtă

Veđi *Bubat.*

Tusă

Veđi *Caragață.*

Ud

Veđŭ *Copil.*

Uita (a)

Veđŭ *a Mânca.*

Ulcior

Veđŭ *Feréstră.*

Nu-î bine să te uiți pe feréstră de afară în casă, că faci
ulcior la ochi. — *M.*

Uliu

Veđŭ *Mămăligă.*

Unghie

Veđŭ *Copil.*

Când 'ți tai unghiile e bine se le puî în sin, căci pe ceea-
lume te trimete de le cauți. — *M.*

Sub unghie de ți se ivesc pete albe, e semn că te vei
înnoi cu haine. — *M.*

6530 Când tai unghiile, Miercurea și Vinerea, îi păcat. — *M.*

Să nu-ți tai unghiile, Lunia, Marța și Vinerea, că uiți
unde puî ceva; nu mai ții minte. — *T. R.*

Unghiile nu se tae de cât Joea și Simbăta, alt-fel, pe ceea
lume le cauți prin gunoe mari cât munții. — *M.*

Unt

Untul de la vita vrăjită, nu ține, se strică, face viermi. — *M.*
Femeile de la țera săreză untul, că trecând apoi vaca o
apă, să nu piérđă lapte. — *M.*

Unt-de-lemn

6535 Untdelemn de vei vërsa, la o nenorocire te așteptă. — *M.*

Urdiniș

Veđŭ *Albină.*

Ureche

De te mănâncă urechile e semn că are se plóie. — *M.*

Când îți țiue urechea, te vorbesce cine-va de rău. — *M.*

De curge urechea copilului mic, s'e'l afumí cu baligă străină din ȕiua de Mărina. — *M.*

De'ți ard urechile, și se roșesc, te vorbesce lumea. — *M.*

6540 Copilul cu urechele prinse jos, e copil de căpētat, saū are să fie om mare. — *M.*

Când îți țiue urechea, ți-a lat dracul o palmă. — *M.*

Când îți țiue urechea, se faci semnul crucei pe ea. — *M.*

Urechea drēptă când țiue, veste ai să capeți. — *M.*

Când numai o ureche ți se roșesce, te vorbesce cine-va de rău, nu însă cu tot dinadinsul. — *M.*

6545 Când urechile îți țiue, te vorbesce cine-va de rău. — *M.*

Uri (a)

Veđŷ *Cămașă.*

Urît

Veđŷ *Afă, Cenușă, Cîubar,*
a se La, Lună, Oglindă.

Urs

Veđŷ *P r.*

De te calcă ursul pe șele, nu te maĩ dóre mijlocul. — *M.*

Ursită

Veđŷ *Oglindă.*

Ursitoare

Când calci pe urmele pe carĩ a umblat ursitorile, damblagesci. — *M.*

La noul născut se întinde masă séra pentru ursitorĩ, căci de nu vor avea masă îl ursesce rău pe cel născut, și cum l-o ursi așa va fi. — *M.*

Urzală

Veđŷ *Judecată.*

Ușa

- De 'ți trosnesce ușa, te veți muta din acea casă. — *M.*
 6550 De se deschide ușa singură, îți vor veni musafiri. — *M.*
 Să nu mănânci cu ușa deschisă că te vorbesce lumea de rău. — *M.*
 Când îți scârție ușa diminéța, îți intră norocul în casă. — *M.*

Usturoi

Vezi *Andrei.*

Dacă sameni usturoi într'un an, apoi trebuie în fie-care an să sameni, că pe urmă nu-ți merge bine. — *M.*

Vacă

Vezi *Ajun, Andrei, Ață, Brós-că, Gunoiu, Inel, Lapte, Mană, Mănos, Nirésă.*

- Vaca Domnului se nu o omori, că e păcat. — *M.*
 6555 Când vaca 'ți fată numai bouți, e semn de noroc în gospodărie. — *M.*
 Vaca când curăță locul vițelului se nu'l mănânce, căci piere laptele. — *M.*
 Vaca pe sub care va trece rîndunica, va da lapte cu sânge. — *M.*
 Să legi cordeluță roșie la coda vacii, sau a calului, sau a orî-ce dobitoc frumos, dacă vrei să nu se deóche. — *M.*
 Locul care nasce vaca în urma vițelului, se îngropă la isvor ca să aibă lapte ca din isvor. Nu trebuie să se dea la cîni, că se usucă vaca. — *M.*
 6560 Untul se săreză pentru ca trecînd vaca o apă, să nu piérdă laptele. — *M.*

Vădană

Cînd te veți la Mercurea, ai să rămîi vadană. — *M.*

Vară

Vezi *Căciulă.*

Vasile

Veđi *Buruțenă, Cer, Colac, Grăunte, Lingură, Oglinză.*

Vătămătură

Veđi *Brôscă.*

Vatra

Când mătură cu mătura pe vatră nu-î bine, că dă uliul la găini. — *M.*

Când ies furnicile în vatra focului, nu-î bine. — *M.*

Femea care vré să vadă până la adînci bêtărînețe, să pórte mărele, inele și cercei. — *M.*

Văduv

Veđi *Nuc.*

Văduvie

Veđi *a Mânca, Picior.*

Veni (a)

6565 Când vii de undeva și, ca să nu te ocărase că ai stat său zăbovit mult, ȑici o dată cu închiderea porței: «închid pórta să se închidă gura cutăruia». — *M.*

Când se așteptă să vină cineva, să nu glumesci că vine, căci va veni supărat. — *M.*

Când aștepți se vină cineva de departe, întrebă pe un copil mic: «Ce ȑ-a pus cutare pe cap?» și de va pune mîna spre frunte va veni curînd, iar de va pune spre cefă va zăbovi încă. — *M.*

Ca se nu mai vină acel ce 'ȑi e urît se vină, aruncă după el cu o mână de țărînă la plecare. — *M.*

Vesellie

Veđi *Coșofană.*

Veste

Veđi *Palajen, Pară, Pasăre, Sîntea, Urechile.*

Vie

Veđî *Ana-Foca.*

Vin

Veđî *Ariminden, Beşiv, Gât, Malu.*

Vinat

Veđî *a Mânca.*

Vinđare

Când vinđî o vită să îei niţel pěr de pe ea, ca să nu 'ŭi vinđî norocul.—*M.*

Vinde (a se)

Veđî *Marfă.*

Vindecare

Veđî *Apă.*

Vineri

Veđî *Apă, a Cose.*

6570 Vinerea nu se face leşie, nicî se tórce, nicî se cósă, nicî cămeşî se spală, că e rău de păţaniî.—*M.*

Femeile nu cos Vinerea, ca să nu rămăe órbe.—*M.*

In Vinerile din postul mare şi din postul Adormireî, nu se cósă, că'ŭi coşî necazurile de gospodăria casîi.—*M.*

In Vinerea sécă saŭ Vinerea mare de lângă Pascî, nu se dă nimic afară din ogradă, că nu e bine.—*M.*

Vinerea nu e voe muerilor să lucre nimic. Dacă cósă i se coc degetele, dacă spală se opăresce, dacă cóce pită se arde, ş. c. l.—*U.*

Vînt

Veđî *Cer, Cloşcă, Vis.*

6575 Vîntul tare la resărit aduce zlotă¹⁾.—*T. R.*

¹⁾ Vreme rea, zăpadă.

Vîrcolac

Veđi *Lună, a Törce.*

Vîrtej

Când veđi un vîrtej, se-î daî cu ho ! şi se va risipi. — *M.*
 Când se face vîrtejuri multe e semn de secetă. — *M.*
 Când veđi vîrtej, să fugi de el, că de dă peste tine, ne-
 bunesce. — *M.*

Vis

Veđi *a Dormi.*

- Ca se nu mai visezî, se nu spuî visele. — *M.*
6580 Şerpele în vis, arată vînt. — *M.*
 Pescele în vis, arată plóe. — *M.*
 Ouële în vis, arată zapadă. — *M.*
 Plóie în vis arată supărare. — *T. R.*
 Copil mic în braţe, arată necaz mare. — *T. R.*
6585 Calu arată o bólă. — *M.*
 Jîdanu arată inger. — *M. & T. R.*

Visa (a)

Veđi *Bróscă, Feréstră, Mort.*

Viscol

Veđi *Mórté, Porc.*

Viscoli (a)

Veđi *Nour.*

Vită

Veđi *Ajun, Albină, Bólă, Cal, Carne, Ceaun, Cer, Colac, Deochiu, Huce, Lup, a Mânca, Nevêstuită, Să-răcie, Sare, Tóder, Vin-glare.*

De 'ŭi însereză pe câmp o vită, şi spre a fi ferită de jigăniî,¹⁾ se înfigi un ac în sare. — *M.*
 Ca se nu 'ŭi póte lua mana vitelor, în spre proorul lui

¹⁾ Lup.

Sf. Gheorghe, ungi țitele vitei, și legi și la kódă, usturoiu. — *M.*

Când sburdă vitele are să se strice vremea. — *M.*

- 6590** Spre Sf. Gheorghe se ȳea mana vitelor. Crobaniȳ în acea ȳi se scólă în ziorii ȳilei și bućumă. Până unde se aude bućiumul, până acolo merg vrajile. — *M.*

Huștele de la borș nu se dă la vite a fata, că lépedă — *M.*
Când cumperȳ o vită, și omului ȳi pare rău după ea, atunci nu-ȳ merge bine acelei vite. — *M.*

Dacă sburdă vita când o duci la târg, ȳi semn că ai s-o vinȳi. — *M.*

Nu se dă oțet sara din casă, că e primejdios pentru vite. — *M.*

- 6595** Copilului căruȳ nu-ȳ place fruptul alb, acela are să aȳbă noroc la vite. — *M.*

Să nu cȳupescȳ din frigare, că-ȳi ȳea lupul vitele. — *M.*

În ȳiua de ajun, când ai vite în ceir, dacă ȳi vine întău un bărbat în casă, vaca are să aȳbă un bouț; dacă ȳi vine o femeie, are să aȳbă o vițică. — *M.*

Când plécă la târg cu vitele, nu se închide pórtă în urmă până crede că s-a trecut ȳarmarocul, ca să nu închidă vinȳarea. — *M.*

Când cumperȳ o vită, și nu-ȳi merge bine cu ea, trebuie să te desfacȳ de dinsa, că-ȳi luată de la mână abrașă. — *M.*

- 6600** Când scoȳi vitele primăvara pentru prima óră la păscut și când scoȳi albinele în grădină, să nu dai nimic de po-mană sau să faci bine cui-va, că le dai mana vitelor și a albinelor.

Când te duci la târg cu o vită de vȳndut și trecȳ peste un pod, să ȳei țerina de pe pod, ș'o puȳ pe spinarea vitei și să ȳici: Cum trag ómenȳi la pod ca să trecă peste rȳu, așa să vie negustorii ca să-mȳ cumpere vita. — *M.*

Când arėȳi o vită, să n'o arėȳi cu un singur deget, căci móre; ci cu tótă mâna. — *M.*

Când viseȳi că-ȳi arde casa, ai să perȳi ceva din gospodărie. — *M.*

Când ȳi se perde vre o vită, să puȳ un ac cu urechile în sare mărunțică și să-l ȳii așa, trei ȳile, c'apoȳ nu se apropie de vită, nici o dihanie. — *M.*

Vițel

- 6605** De te murdărescȳ de vițelul nou născut, să te stergȳ de paie sau fȳn, iar nicȳ de cum de peticiȳ, căci acel vițel va mânca cărpe făcȳndu-se mare. — *M.*

Vițelul ca se trăiescă se'î puî numele țilei ce urmăzeă după
 ziua când l'o făcut mă-sa. — *M.*

Când sunt doî viței de gemene, și s'or face boî, se tragî
 brazda cu ei, împrejurul casei, că nu se apropie bóla de
 vite. — *M.*

Vorbă

Când pomenescî în vorbă pe cine-va, fără să vreî, e semn
 că acela te doresce, și se gândesce la tine. — *M.*

Vorbi (a)

Veđî *Copil.*

Vrăbie

Veđî *a Mânca, Presur.*

Când vrăbiile ierna ciocănesc le feréstră, arată vreme
 grea. — *M.*

6610 Când vrăbiile țiriesc cu grămada pe gardurî saũ lemne,
 fac a plóie saũ ninsóre. — *M.*

Când vrăbiile se scaldă în colb, are se plóie. — *M.*

Vraciurî

Veđî *Apă.*

Vraja

Veđî *Boșcă.*

Sara în ziua de ajunul Bobotezei, fetele cele mari se duc
 pe la cunoscuți și prietenî de ascultă pe la ferești. Dacă
 cei din casă ȑic : «Du-te, măi băete, de adă-mî apă», etc.
 etc., apoi fata aceea în acel an se mărită; iar de țice :
 «șeđî, măi băete, ce tot te foescî», apoi în acel an nu
 se mărită. — *M.*

În nóptea de Boboteză, ca să-și viseze cineva ursitul, să
 ia un fir de busuȑoc din mătăuzul cu care botéză în
 aceea ți și să dórmă cu el în urechî. — *T. R.*

Fetele cele mari, după ce isprăvesc de țesut pânză, se în-
 calecă pé sloboditor și ese afară. Numele ce-l va auđi
 strigându-se de cineva, de pildă: Gheorghe, acela va fi
 numele mirelui. — *M.*

Vrăjit

Veđŭ Unt.

Vremea

Veđŭ Brôscă, Cal, Câne, Cer,
Ciôră, Clopot, Cocos, Cu
coș, Floriŭ, Fulger, Fum,
Gâscă, Haină, Horn, Hu-
hureș, Măfă, Morŭ, Nour,
Pisică, Noroc, Sâmbată,
Sóre, Traiă, Vralie.

- 6615 Când ȋrîesc vrăbile, are să se strice vremea.—*M*.
Când sburdă vitele, e semn că vremea se va strica.—*M*.
Când hueșce pădurea, ȋŭ semn că are să se strice vremea.—*M*.
Când fug negure în sus, are să se strice vremea.—*M*.
Când te mănâncă urechile, e a vreme rea.—*M*.
6620 Când apune sórele în norŭ; când ȋiua umblu ȋințarŭ prin aer; când porcul umblă cu paie în gură, e semn că va vremui.—*M*.
Când arde fundul ceaunuluŭ, va vremui.—*M*.
Când vremea rea începe de Sâmbătă, orŭ în ȋi de sec, va ȋine mult.—*M*.
Când iérna fulgue cu sóre, e semn că are să ningă târziă.—*M*.
Tómna de va tuna și va fulgera, e semn că primăvara va fi secetósă.—*M*.
6625 Când se roșesc nourŭ la apusul sóreluŭ, e a vînt.—*M*.
Când bate vîntul tare, e semn că s'a făcut o poznă.—*M*.
Când ciocărlanul se isbesce în feréstră, va fi vreme grea.—*M*.
Când e ger și cănele se tăvălesce, e semn că vremea se va muia.—*M*.
Când sunt vremŭ grele — vînturŭ marŭ, pohoe și alte cumpene — s'a înecat orŭ s'a spînzurat cineva.—*M*.
6630 Când vitele mugesc și se uită în sus, e semn de cumpênă mare.—*M*.
Slăninele din pod dacă încep a lăcrima, e semn că vremea are să se móe, și are să ningă sau are să plóe.—*M*.
Când iérna va sufla vînt din spre Ocnă, vremea se móe și ométul se topesce.—*M*. & *B*.
Când splina porculuŭ, la cenătuit, e măŭ grósă spre códă, iérna va fi măŭ grea spre sfîrșit.—*M*.
Când iérna vrăbiile caută loc de aciulare, pe sub streșina caseŭ, va fi ger mare.—*M*.

- 6635** Dacă vremea de Bobotéză¹⁾ e gerósă, după eşirea cu Iordanul se va muie; dacă vremea a fost moloşagă, se va înăspri. — *M.*
 Cum va fi în ȕiua de Florii, aşa va fi şi în ȕiua de Pasci. — *M.*
 Cum va fi în ȕiua de Sfinţi²⁾, va fi tótă primavară. — *M.*
 Cum va fi vremea în ȕiua de Ovidenie, aşa va fi tótă iérna. — *M.*
 Dacă tună după Simion Stîlpticu, e semn de tómnă lungă. — *M.*
6640 Când vin pohoeri din jos în sus, va fi vreme bună; dacă ei trec de sus în jos, aduc pohoi. — *M.*
 Când sórele cată 'napoi, la asfinţit, se va îndrepta vremea. — *M.*
 Când vrăbiile se scaldă în colb, vestesc vreme bună. — *M.*
 Vîntul tare de răsărit aduce zlóta. — *T. R.*
 Când se vede la apus o sprîncenă luminósă, s'aşteptă să vie o vreme frumósă. — *T. R.*
6645 Când e vreme rea să nu te adăpostesci sub stejari înalţi, căci Ucigă'l crucea e ascuns într'inşii, prefăcut în ghindă şi poji fi tresnit. — *T. R.*

Zăbală

Veđi *Apă*.

Ca să vindecă zăbalele de la gură, să puî în gură zăbalele calului. — *M.*

Zăpadă

Veđi *Şóruce, Vis*.

Vremui (a)

Veđi *Cuptor, Furnică, Lună*.

Zestre

Veđi *Mirésă*.

De sě răstórnă zestreă fetelor, e semn că o să se mărite curînd. — *M.*

¹⁾ Adică 6 Ianuarie.

²⁾ Adică 9 Mart.

Zîmbri*VeđȚ Cal.***Zlótă***VeđȚ Vint.***Zlotos***VeđȚ Porumbel.***Zólă***VeđȚ MercurȚ.*

CAPITOLU XXIII

SUPLEMENT LA CAPITOLELE I—XVIII ¹⁾

SUPLEMENT LA CAPITOLU I

AN

6648 * [△] Nu aduce anul ce aduce ceasul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți
j. Covurluiu.* — P. ISPIRESCU, *Leg.*,
I, 1872, p. 171.

*
Cât aduce o oră, n'aduce anlu.²⁾

ILIE GHICU, *c. Perivoli, Epir.*

*
C'e aduce ora, n'aduce anlu.³⁾

I. COYAN, *c. Bačsa, Epir.*

Nu se scie de unde'i vine omului norocul. A se adăoga
la No. 5.⁴⁾

¹⁾ În acest capitol s'au trecut proverbele cari, primindu-se prea târziu, nu s'au putut trece în capitolele respective. S'au repetat numai acele proverbe, deja date, pentru cari mi s'au comunicat variante interesante sau înțelesuri altele de cât cele arătate.

În programul primitiv, acest capitol era rezervat pentru cimilituri. De ore-ce însă, D-l Artur Gorovei, a publicat de atunci o monografie completă a cimiliturilor, am găsit de prisos ca să le mai trec în această lucrare.

²⁾ & ³⁾ Cât (ce) aduce césul, nu aduce anul.

⁴⁾ Acastă trimîtere, ca și toate cele cari se vor afla în acest capitol se referă la numerotația de la capitolele I până la XVIII inclusiv.

- 6649 * Δ Anul nu'l putem tăia cu fôrfecele (fôrfecele).

D. POPOVICIU, c. *Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, c. *Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Să fim cu răbdare.

- 6650 * Δ De cât un an coțofană, măi bine șoïman o vară.

D. POPA, înv. c. *Sinaia, j. Prahova.*

Acelaș înțeles ca la No. 13.

- 6651 Totna : an ma ghini.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 150. — TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 423.

Tot se laudă trecutul.

APUS

- 6652 Cătră tu ascăpitată mutrésce.²⁾

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 430.

E puțină speranță că va trăi.

AȘTĂ-ȚI

- 6653 * Δ Măi bine aȝi un ou
De cât la an un bou.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Șc. Invăț.*

- * Δ Măi bine astă-ȝi oul
De cât mâne boul.

N. G. IONESCU, c. *Mamornița, j. Dorohoi.*

A se adăoga la No. 29.

¹⁾ Tot-dé-una : anul trecut a fost măi bine.

²⁾ Către apus privesce.

- 6654 [△] Oul de ađi e mai bun de cât găina de mâne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 200,
c. *Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 6655 * [△] Ađi un ou şi mâne un boŭ.

C. TEODORESCU, *înv. c. Pungesti, j. Vaslui.*

Fură tâlharul.

- 6656 * [△] Şi ađi şi mâne, în urmă nimică nu rămâne.

V. SALA, *dasc. c. Colesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 41.

- 6657 * [△] Ađi mie, mâne ție.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. 31.

- 6658 * [△] Astă-đi nouă, mâne vouă.

V. SALA, *dasc. c. Păcalesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 6659 * [△] Astă-đi dă, mâne ie.

V. SALA, *dasc. c. Negru, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care astă-đi îți face un bine, şi mâne ți'l scóte pe nas.

- 6660 * [△] Ce e astă-đi, măine nu e.

POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

A se adăoga la No. 48.

- 6661 * Δ Ce e ađi, e ađi, ce e mâine e mâine.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeş.*

Şi cum ădice Francezul: *à chaque jour suffit sa peine.*

- 6662 * Δ Ađi mă duc, mâine mă 'ntorc,
Mâine séră sunt la loc.

POPESCU, *înv. c. Dobrenţ, j. Ilfov.*

Pentru cel care face o trébă repede.

- 6663 * Δ Astă-đi vine, mâne me¹⁾
Numa ce perde vreme.

V. SALA, *dasc. c. Vacoň, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru cel care nu face nici o trébă.

- 6664 * Δ Astă-đi: hui!
Mâne nu'î.

V. SALA, *dasc. c. Beţuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Ađi petrece şi mâne nu are ce mânca.

- 6665 * Δ Odată: hui!
Mâne nu'î.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoň, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 6666 * Δ Ađi hop, mâne cop.

HOLERGA, *c. Sodu, comit. Sibiu, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

¹⁾ Me = merge.

BRUMĂ

- 6667 * Δ Cine se teme de brumă nu pune viță
de vie.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucăva*.

A se adaoga la No. 56.

- 6668 * Δ A fi o brumă rea.

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 55.

Om rău, stricăcios.

- 6669 * Δ Brumă.

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 59.

Adică foarte puțin.

Afară la Turci ieșă,
Și pe toți că mi'i toca.
Și ce *brumă* rămânea
Prin bordeie mi'i toca.

Poes. Pop.

- 6670 * Δ Nică brumă.

POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică cât de puțin, de loc.

«*Nică brumă nu era*».

BRUMAT

- 6671 * A fi brumat.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 15,
c. *Bochia*, *Ungaria*. — IUL. GROFȘO-
REANU, c. *Galșa*, comit. *Arad*, *Un-*
garia.

1° Fară voie, indispus.

2° Supărat.

A se apropia de No. 57.

A BUBUI

- 6672 * Δ A se duce unde a bubuit întâiu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Slă-*
vruța, j. *Dolj*. — ST. TUTEȘCU, c.
Catanele, j. *Dolj*. — G. I. TOMESCU,
c. *Broscari*, j. *Mehedinți*.

Adică departe.

BUBUIT

- 6673 * Bubnidzarea multă aduce furtună. ¹⁾

ZUCA, c. Culona, Albania.

Din vorbe aspre se nasce căta.

CALD

- 6674 * Δ Așa 'i de cald înăuntru, de 'i trece frigul prin geam.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Crângu,
j. Tutova.

Adică e foarte frig.

- 6675 * Δ Suflă el în pumni, dar îi mai cald la căda calului.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Banca,
j. Tutova.

Adica e frig.

CĂLDURĂ

- 6676 * Δ De căldură 'i trec genunchii de gură.

C. TEODORESCU, înv. c. Dógele,
j. Vasluu.

E înghețat de frig.

- 6677 * Δ A intrat în căldură.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Avramesci, j. Tutova.

E apucat.

CEAS

- 6678 * Δ Ceasul a sosit,
Voinicul n'a venit.

GR. ALEXANDRESCU, Focșani, j.
Putna.

Când suntem înșelați în așteptările noastre.

¹⁾ Bubuitul mult aduce furtună.

6679 * Δ O i trépădu i un ceas praznicu.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. *Covurluiu.* — I. BĂNESCU, *prof.*
j. *Roman.*

Când unul, după o muncă multă, se alege cu nimica.
A se adăoga la No. 62.

6680 * Δ S'a dus înainte de a 'i bate ceasul.

V. FORESCU, c. *Mălinț,* j. *Su-*
clava.

A murit încă tînăr, fără să fie vre-o pricină.

6681 * Veneă ca ceasul cel rău.

POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică repede, de odată.

CER

6682 * Δ Cerul, pămîntul, focul i apa n'aŭ jude-
cată.

NIC. MATEESCU, *inv. c. Movilița,*
j. *Putna.*

Sunt unii ómenî cărora nu le poți cere socotélă de
faptele lor; cum ar fi de pildă împerații cari, după cre-
dința poporului, pot chiar omorî ómenî fără a fi pedepsiți.

6683 Çerlu ael sirinlu nu sė-aspari di furtună.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr., p.*
176.

A se adăoga la No. 68.

6684 Δ * Çer curat di ascăpirături nu se-aspare.²⁾

I. COYAN, *prof., c. Elbasan, Al-*
bania.

Același înțeles ca la No. precedent.

¹⁾ Cerul acel senin nu sė sperŭe de furtună.

²⁾ Cer curat de fulgere (scăpărături) nu se sperŭe.

6685 * Δ Când s'a lipi cerul de pământ.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Suciava*

Adică nici odată.

6686 * Δ A făcut (și el) o bortă în cer.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 170. — E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Se dice, într'un mod ironic, când unul se laudă că a făcut ce-va de ispravă. A se vedé No. 73.

6687 Δ N'a făcut gaură 'n cer.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 156, c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

Nu a făcut nici o ispravă mare.

6688 * A se uita la cer.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A fi mândru.

CRĂCIUN

6689 Δ Crăciunul din săptămână nu iese.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 57, c. *Gura-Râului, Ungaria.*

6690 Divarliga di Crăciun budzili nu pot s- \tilde{m} i-adun.¹⁾

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 465.

Căci atunci e frig tare.

DEMINÉȚĂ

Vedé *Diminéță.*

¹⁾ În jurul Crăciunului buzele nu pot să mi le strâng.

DI

- 6691 *△ **Țiua fuge de bivoli și nóptea 'i trece Du-
nărea.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. cl. VII, Semin. Buc.*

A se adăoga la No. 89.

- 6692 **Dzua fudzi di mēlī ș-nóptea arēstórnă
boulu.¹⁾**

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 487.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 6693 *△ **Țiua se arată sfântă și nóptea ține pe
dracul în brațe.**

D. POPA, *inv. c. Sinaia, j. Pra-
hova.*

Acelaș înțeles ca la No. 93.

- 6694 * **Trei țile: hop! țop!
Patru-țeci de ai: chiū! vai!**

I. BĂNESCU, *prof. j. Roman.*

A se adăoga la No. 85.

- 6695 **Mai bine o ți cocoș de cât o vară găină.**

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
173.

A se adăoga la No. 92.

- 6696 *△ **Trei țile cucoș, nu găină.**

V. IFRIM, *c. Corodesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 6697 △ **In două țile face mai mult de cât în-
tr'una.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 118,
c. Rêșnov, Ungaria.

Pentru cel leneș. A se adaoga la No. 100.

¹⁾ Țiua fuge de miel, și nóptea rēstórnă boul.

- 6698 *[△] După ce apune sórele laudă ȕiua.

V. SALA, *dasc. c. Sebişu, comit. Sibiu, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 102.

- 6699 [△] Nu preamări ȕiua până nu apune sórele.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 179, c. Denc, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 6700 * Dziua aceea bună s-véde di tahină.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

- * Dziua bună s-véde di diminêţă.²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

- * Dzua ȕea bună s-véde di tahină.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

- Dzua ȕea buna s-védi di dimnêţă.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahr., p. 155.*

A se adaogà la No. 103.

- 6701 *[△] De cât tótă ȕioa: hi şi ha, mai bine o-dată: ba.

ION PAUL, *Ungaria.*

Pentru cel căruia i sê tot cere.

- 6702 * Dzua di astă-ndzi nu afli mâne.⁵⁾

G. ZUCA, *stud. c. Cavaia, Albania.*

Să nu laşi pe mâne tréba de astă-ȕi.

¹⁾, ²⁾, ³⁾ şi ⁴⁾ Dziua (acea, cea). bună să vede de diminêţă.

⁵⁾ Dziua de astă-ȕi nu o afli mâne.

6703 Dzua de mâni vîră nu u cunósci.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 487.

1° Acelaş înţeles ca la No. precedent.

2° Să nu pierdem speranţă, căci răul de care suferim
se pôte îndrepta.

6704 *△ Dîlele nu intră în sac.

ION PAUL, *Ungaria*.

Tóte vor veni şi ele, cu vremea.

6705 *△ Tótă dîua îl porţi în braţe, şi séra tot
pe el îl dor picîórele.

D-na Z. MIHĂILESCU, *înv. c.*
Buştenţ, j. Prahova.

Pentru cel vecînic nemulţumit.

6706 Dzuă nouă, câsmeti nouă.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 487.

Nu te îngriji de dîua de mâne.

6707 △ Tótă dîua bună
Partea 'şi adună.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 254,
c. Logoş, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6708 △ Fie trei dîle, cu cea de alaltă-erî.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 95,
c. Gurariului, Ungaria.

Când unul tot pe a lui o ţîne.

6709 *△ O dî nu e lumea întrégă.

IUL. GROFŞOREANU, *prof. c. Gal-*
şa, comit. Arad, Ungaria.

¹⁾ Dîua de mâne, nimenî nu o cunósce.

²⁾ Dîuă nouă, noroc nou.

Vom aştepta şi atâta. Să răbdăm.

- 6710 * △
Picioré bătute
Şi ځile perdute.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Lucrare, întreprindere, etc., fără ispravă, şi în care silinţa nu a lipsit.

- 6711 * △
Par'că e făcut la ځile mari.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Om norocos.

- 6712 * △
A nu avé ځiuă albă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rădesci, j. Argeş.*

A fi lipsit de noroc. Veđi No. 106.

- 6713 * △
Îi învechit în ځile rele.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vaslui.*

1⁰ E om răutăcios.

2⁰ E om nărăvit rău.

- 6714 * △
A intra în ځile de babă cu cine-va.

V. RÎMBU, *c. Brănesci, j. Ialomia.*

A nu se înţelege, a se certă cu cine-va.

DIMINÉȚĂ

- 6715 * △
Cine se scólă de diminéță se scobesce în măsele, cine târđiú se scarpină 'n cap.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Dobresci, j. Muscel.*

Acelaş înţeles ca la No. 121.

- 6716 * Δ Scólă-te de diminêță ca să mai lungesci
din vieță.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VI,*
Șcôla Norm. Invăț.

A se adaogà la No. 118.

- 6717 Δ Óra dimineții
E aurul vieții.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 148,*
c. Toplița-Rom., Ungaria.

A se adaogà la No. 116.

- 6718 * Δ Deminêța plécă, iar séra te culcă.

V. SALA, *dasc. c. V. Seliște, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeleș ca la No. 118.

- 6719 Nu sciî diminêța țe te-așteptă séra.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p.*
153. — TOCILESCU, Poes. Pop., II,
p. 477.

¹⁰ Nu putem sci viitorul.

²⁰ De aceea, sa nu ne pierdem vremea.

- 6720 * Δ A luat-o de diminêță, să nu'l intrécă alții.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorbeni,*
j. Tutova.

Pentru omul bețiv.

- 6721 * Δ Cu toții până diminêța.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

Pentru cel care vine nepoftit într'o adunare.

SNÓVĂ

«Ci-că un popa zăpșit cu oca mică la ferestra unei neveste, bărbatul îl facu scapat într'o cocină de porci. Când popa intră repede peste porci, acestia, speriați ca de lup, începura a grohai. — *Cu toții, cu toții până diminêța*, le răspunse popa».

¹⁾ Nu sciî diminêța ce te așteptă séra.

DUMINICĂ

6722 * Δ Nu'î tótă ȕiua Duminecă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 173,
c. *Toplița Rom.*, *Ungaria*.

Acelaș înȕeles ca la No. 15464.

6723 * Δ Ce'mî place Dumineca, și Sâmbăta

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*,
Banat.

Adică în tot-dé-una, ori-când.

A FOST

6724 Ce-a fost verde s'a uscat,
Ce-a 'nflorit s'a scuturat.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
180.

A se adaogă la No. 130.

FURTUNĂ

6725 * Δ După furtună va fi (vine) și vreme bună.

K. A. ZAMFIRESCU-DIACON, *înv.*
c. *Stiubieniț*, j. *Dorohol.* — PETROV,
c. *Codăești*, j. *Vashutu*.

După furtună, vin ș-dzili bună. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 155.

A se adaogă la No. 139.

GER

6726 * Δ E ger de strechîe măȕa.

D. POPA, c. *Sinața*, j. *Prahova*.

E un frig cumplit.

¹⁾ După furtună, vin și ȕile bune.

GHÊȚĂ

6727 * Δ A trecut ca pe ghêță.

ST. TUTESCU, c. *Catanele, j. Dolj.*

Adică repede, căpătând numai o spoielă.

«A trecut prin' scôlă *ca pe ghêță*».

6728 * Δ A duce pe ghêță.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

A înșelă, a amăgi.

6729 * Δ A sparge ghêța.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. com. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

A face începutul.

6730 * Δ Se topesce ca sloiul de ghêță.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin, Cl. VII.*

Adică se nimicesce.

GRINDINĂ

6731 Di uscăciune mari, bună'î și grindinea.¹⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres. p. 178.*

A se adaoga la No. 144.

IÉRNĂ

6732 * Δ Fie iérna cât de rece,
Numai Mărțișor de-ar trece.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 95, c. Gurariului, Ungaria.*

După Martie, iérna s'a dus.

¹⁾ La uscăciune mare, bună 'î și grindina.

6733 * \triangle Iérna se îmbunesc perele acre.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Mărașesci, j. Mehedinți.*

Adică unui ómeni la betrânețe.

6734 * \triangle Iérna 'i cíuși ¹⁾ și vara 'i cuc.

AVR. CRUCEA, *paroh, c. Coștelui, Banat.*

Pentru cei nestatornici.

6735 Iérna'i bună, ma tră domni ²⁾.

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 167.*

Iar nu pentru servitori, adică pentru cei săraci.

6736 * Face din iernă vară.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Om harnic, care nu se odihnesce nici odată.

6737 * \triangle A cădút ca iérna grea.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Ol. — Lumina p. toți, I, p. 86.*

Pentru cine-va sau ce-va supérator.

A ÎNSERÀ

6738 * \triangle Unde înséréză nu ȓiuéză, și unde ȓiuéză nu înséréză.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broscești, j. Suctava.*

Om ulițarnic.

6739 * \triangle A înserat fără vreme.

V. FORESCU, *c. Șoldănesci, j. Suctava.*

Când unul îmbetrănesce înainte de vreme.

¹⁾ Buhă, Bufniță.

²⁾ Iérna 'i bună, dar pentru domni (stăpâni).

ÎNTUNERIC

- 6740 * — Éste diparte (largu) chisa?
— Ncilde očlilî ş-vaî vedzi.¹⁾

G. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Pentru cele cari se pot ușor constata.

JOÎ

- 6741 * Δ Joî mai de apoi.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlutu.*

Nici odata nu se va întâmpla óre-ce. A se vedé No. 162.

- 6742 Din Djioî până Vinîri.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes Pop., II, p. 515.*

Lucru care ține puțin.

LÉT

- 6743 * I s'a șters létu (velétu).

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Adica a murit.

LUMINĂ

- 6744 * Δ Lumina e lumină, numai cel fără ochi nu o vede.

V. FORESCU, *c. Folticenț, j. Suciava.*

Același înțeles ca la No. 166.

- 6745 * Δ Lumina vederéză ȕiua.

V. SALA, *dasc. c. Sudrigiü, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică faptele bune.

¹⁾ Este departe întunericul? — Închide ochii și veî vedé.

²⁾ De Joî până Vinerî

6746 * Fuge de lumină ca liliacu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. c. Focșani, j. Putna.*

În înțelesul propriu și figurat.

LUNĂ

6747 * Δ A apucat luna cu mâna și sórele cu picioarele.

D-na Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Bușteni, j. Prahova.*

A face o ispravă mare, ce-va de necreșut.

6748 * Δ A sci câte în lună.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Scie și a pățit multe.

6749 * Δ Par'că a cădută din lună.

I. PUȘCARIU, *c. P. Măruș, com. Făgăraș, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 175.

6750 Δ A scos luna din fântână.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 14, c. Ida-Mare, Ungaria.*

Pentru cel prost.

6751 * Δ I se vede luna.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

I se vede sărăcia.

LUNĂ

6752 * S-nu alași Lunea tra s-fudzi Marța.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Durazzo, Albania.*

¹⁾ Să nu lași Lunea ca să fugi Marța.

Țilele de Marți, Joi și Sâmbătă sunt privite ca nefaste, și mai ales unele ceasuri din acele țile.

* △
6753 A luat'o de Lună.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Slobozia,*
j. Tutova.

Ii merge rău.

MAIU

* △
6754 Plôia din Maiu
Face mălaiu.

V. FORESCU, *c. Stanișora, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 177.

6755 Maiu alédzi. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 539.

Atunci se cunoște rezultatul. In Maiu păstorii își ved câștigul.

6756 Așteptă Maiu s-măci trifiliiu. ²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 540.

Acelaș înțeles ca la No. 2162.

6757 Va 'ți apiră Maiu la pörtă. ³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 539.

A goni din slujbă pe cine-va. A se vedé No. 6755 din acest capitol.

MARTIE

* △
6758 Nu lipsesce ca Martie din post.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. cl. VII-Sc. Norm.* — OPREA RUSU, *c. Got, cea, j. Dolj.*

¹⁾ Maiul alege.

²⁾ Așteaptă luna lui Maiu să mănânc trifoiu.

³⁾ O să te găsească aurora țilei de Maiu la pörtă.

* △

Marte din post nu lipsesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173. — E. I. PATRICIU, *Inv. c. Smulți, j. Covurlutu.*

*

Nu lipsesce Marțul di pi preasimț.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Se ȋdice de unul supȃrator care se amestecă nepoftit în vorbă sau în trebă. A se vedé No. 182.

MERCURI

*

6759 *Îi Mercuri.*

E. I. PATRICIU, *Inv. c. Smulți, j. Covurlutu.*

1⁰ Nu se pȃte o trebă.

2⁰ Nu găsesci ce ai dori.

NEGURĂ

△

6760 *A fi ca negura nopții.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 159, *c. Dupăpétră, Ungaria.*

Adica negru.

NĚUA

* △

6761 *A trecut ca nġua d'an.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pentru un lucru care numai este.

Mais où sont les neiges d'antan.

Ch. d'Orléans.

*

6762 *Ș-nġua mușetă (mșetă) ȃste, ma o chișe cānġi.²⁾*

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.* — G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

A se adăoga la No. 347.

¹⁾ Nu lipsesce Marte din post.

²⁾ Și nġua e frumȃșă, dar o pișe cānġi.

6763 Dădi néua, s'acupiri torlu.¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 697.

Când nu se mai pôte urmări un om, o afacere, etc.

A NINGE

6764 * Nu mî-a nins ca să nu 'mî degere.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
173.* △
*N'a nins ca să nu degere.*P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Cos-*
tescî, j. Argeş.△
*N'a nins ca să nu gerue.*DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 156,
*c. Gurarîului, Ungaria.** △
*Nu a nins ca să nu înghețe.*V. SALA, *dasc., c. Serbescî co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 194.

6765 * Par că'i tot ninge şi plouă.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 59.

Acelaş înţeles ca la No. 237.

6766 * △ Nicî nu'i ninge, nicî nu'i plouă.

E. I. PATRICIU, *înv., c. Smulţi,*
*j. Covurlu.*1° Arată rēcēla cui-va faţă de un interes.2° Pentru omul închis, posac.

NÓPTE

6767 * Nóptea nu'i balană, dar pămîntul odih-
nesce.GR. POÎENARU, *j. Putna.*

1) Dete néua, ş'acoperi urma.

Și cel urît are bunurile lui.

6768 *[△] Nóptea 'i cu urechi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mărcina, Banat.*

Ce se făptuesce ori se ȕice nóptea, se află ȕina.

6769 *[△] Nóptea și hídele 's frumóse.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Pentru femeí, carí tóte sunt plăcute nóptea.

6770 *[△] Nóptea tótă (ori-ce) vaca 'i négră.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 165, c. Tóplîța-Rom., Ungaria.* — GAVR. ONIȘOR, *prof., c. Crângu, j. Tutova.*

Acelaș înȕeles ca la No. precedent.

6771 *[△] Face noptî albe.

GAVR. ONIȘOR, *prof., c. Avramescă, j. Tutova.*

Nu dórme nóptea.

NOR

6772 *[△] Nu plécă la drum cel ce'í e frică de nourí.

BAȘOTA *prin V. Florescu, j. Sucíava.*

Acelaș înȕeles ca la No. 209.

6773 *[△] Norul de deminéȕă vestesce plóie.

V. SALA, *dasc., c. Ghighișenă, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înȕeles ca la No. 103.

6774 *[△] L'a purtat prin nourí.

TRODORESCU-KIRILEANU, *inv., c. Broștenă, j. Sucíava.*

Adică l'a bătut bine.

6775 Măcă niorli.¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 571.

Fuge repede.

A SE NOURA

6776 Cari s-nu niuredză, necă nu gâlăsci.²⁾Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 162.

Din răul, binele isvorește.

OMËT

6777 * Δ Și omëtul e bun la vremea lui.V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Și un lucru care ni se pare rău, ne pôte fi de mare folos. A se vedé No. 349 și 350.

ORĂ

6778 Δ Órele trecute,
Sunt odóre perdute.Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 198,
c. *Sinersig, Ungaria*.

Prin urmare să le întrebuițăm bine.

6779 Tóti sun la óra lor.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 581.

Orî-ce lucru se face la vremea lui.

PÉTRĂ

6780 * Δ În lipsă de plóe e bună și pétra.LAZAR, c. *Perişeni*, j. *Argeş*.

Acelaş înţeles ca la No. 144.

¹⁾ Mănâncă nori.²⁾ Dacă nu se nouréază, nu se însenină.

PICĂTURĂ

- * △ 6781 Picătură cu picătură se face lac.

E. I. PATRICIU, *înv.*, c. *Smulți*,
j. *Covurluțu*.

Picătură cu picătură, face lacul mare.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
176.

Chicută di chicută s-fați bară mari.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 163.

¹⁰ De unde nu te așteptai poți să iasă ce-va.

²⁰ Cu mici economii aduni un capital mare.

A se vedé No. 219.

- * △ 6782 Picătura desă (mică) găuresce pétra.

E. I. PATRICIU, *înv.*, c. *Smulți*,
j. *Covurluțu*.

A se adaoga la No. 220.

- * △ 6783 Printre picături (a sări, a lucră, etc.)

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
177. — N. CARCALECHI, *ing.*, c.
Câmpina, j. *Prakova*. — G. P. SAL-
VIU, c. *Smulți*, j. *Covurluțu*.

Lucru care se face cu greu. Arată energie, înțelă sau lipsa de timp.

SNÓVĂ

Se povestesc că un țigan, ducându-se să se logodască, l'a apucat o ploie mare. El, când a văzut așa, s'a desbrăcat de haïne, le-a mototolit și le a băgat în căciulă; și punând căciula subțioare, ș'a cautat de drum. După ce a trecut ploia, s'a îmbrăcat. Când a ajuns la socru seu, toți l'aui întrebat cum a scăpat, neudat de ploie. — «Apoi iecă cum. *Am sărit printre picături*. Când pica ici, eu săriam dincolo; și tot așa!» SALVIU.

PLÓIE

- * △ 6784 - Omul udat, nu'i pasă de plóie.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Su-
clava*.

¹⁾ Picătură cu picătură se face lac mare.

* △

*Udu nu se teme de plóie, da nici baba
de glod.*

GAVR. ONIȘOR, *prof., c. Zorleni,*
j. Tutova.

Udatlu (amóllu) di plói nu se aspari.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 177.

*

Udlu di plóe na lín frică.²⁾

I. IONESCU, *c. Nevésta, Mace-*
donia.

Când omul a avut multe supărări, una mai mult nu'l
dărimă. A se adaoga la No. 223.

6785 Bătutlu di grindini nu sē-aspari di plói.³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 158.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

6786 Plóea țe vîni cu furțate, nu țini multu.⁴⁾

GR. TOCILES U, *Poes. Pop., II,*
p. 612.

Acelaș înțeles ca la No. 225.

6787 Macă acăță pluină, multu va ținë.⁵⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 613.

Acelaș înțeles ca la No. 226.

6788 Plóea minută ti pitrundi.⁶⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 612.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

¹⁾ Udatul de plóie nu se sperie.

²⁾ Udlu de plóie nu lî e frică.

³⁾ Cel bătut de grindină nu se sperie de plóie.

⁴⁾ Plóia ce vine cu putere mare, nu ține mult.

⁵⁾ Daca a început plóea subțire, mult va ține.

⁶⁾ Plóia mărunță te pătrunde.

6789 După plói și sóri.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 154.

Acelaș înțeles ca la No. 229.

6790 Fudzî di plói, ș-daî tu báltóci.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 156. — TOCILESCU, *Poes. Pop.*,
II, p. 613.

Acelaș înțeles ca la No. 231.

6791 Va mi scótă dit plóe s-mi bagă tu sóre ?³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 612.

Adica : o să caute să-mi facă vre un bine ?

6792 [△] Puțină plóie, multă imală (tină).

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p 218,
c. *Sinersig, Ungaria.*

Dintr'un nimica, se nasce un rău însemnat.

A PLOUA

*
6793 Între două
Nu te plouă;
Lângă una
Tot-dé-una.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv.*, c.
Broscești, j. Suciava.

Adică e bine să fi prietenul, de nu chiar ibovnicul, a două femei. A se adaoga la No. 232.

6794 * [△] Plouă peste miriște și ninge peste pădure.

PIRVU, c. *Ivesci, j. Tutova.*

Când da vre-un bine unde, nu e de nici un folos. Dumnezeu da unde nu trebuie. Cel avut e norocos; iar cel sarac, vaî de el.

¹⁾ După plóie vine) și sóre.

²⁾ Fugî de plóie, și daî în báltóce.

³⁾ Mă va scóte din plóie, să mă bage la sóre³⁾

6795 * Δ De acu să scii că are să plóie.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simila,*
j. Tutova

Adică cértă.

6796 * Δ Par' că plóie de la el.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani,*
j. Mehedinți.

Pentru cel nedarnic, saū caruia îi pare reū de binele
care a venit cuī-va.

PRELI

6797 * Δ Preli prelesce,¹⁾
Vacī belesce.

P. ILIEȘ, *c. Hașeg, Transilvania.*

Luna lui April e schimbăciósa.

PRIMĂVARĂ

6798 * Δ Cerul de primăvară e adesea ca o mutră
de sócră.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suceava.*

Țilele de primăvara, sunt fórt schimbăcióse.

6799 * După primăvară, vine vara și-apoi tómna.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Adică deosebitele etăți ale omului, ca copilarie etc.

RESĂRIT

6800 Una de la resărit și alta de la apus.

A. PANN, *Ediț. 1889, p. 163.*

A se adaogă la No. 244.

¹⁾ Prelesce = se jócă de a April.

6801 * Δ Una la resărit și alta la asfințit.

TEODORESCU KIRILEANU, *înv. c. Broscești, j. Suceava.*

Lucruri împrăștiate, fără nici un capăt.

SÂMBĂȚĂ

6802 * Δ Mai lungă Sâmbăta de cât Duminica.

E. D. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Vezi Vineri.

Arată o nepotrivire în îmbrăcăminte. De pildă, haïna de desubt e mai lungă de cât cea de asupra.

6803 * Δ Taman că ađi e Sâmbăta.

C. ALEXANDRESCU, *c. Alexenți, j. Ialomița.*

Pentru cei proști.

A SCĂPĂRA

6804 * Δ Scapără pe cer.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

E rău tare.

SÉRA

6805 * Δ Vine séra, plécă diminéța, și lumea ăice că a dormit acolo.

D-na Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Bușteni, j. Prahova.*

A se adaoga la No. 253.

6806 * Δ Séra înflorește curcubeta.

M. COSMA, *c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Séra se gătesce și mândra.

SFÂNTU DUMITRU

6807 Ți-apiri Sumedru la pörtă.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 636.

Nu o să'și pótă plăti datoriile, neavënd cu ce.
In ȃilele de St. Dumitru și St. Gheorghe se fac plățile.

SFÂNTA MARIE

6808 Tricu Stă-Măria, tricu véra tr' Armăni.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 632.

A se asemăna cu ȃicerea de la No. 263.

6809 Să-adunară ca tră Stă-Mărie.³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 362.

La acéstă dată Aromăni sunt toți întorși pe la ca-
sele lor.

SÓRE

6810 Tră toți dă sórli ună.⁴⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 628.

A se adaogă la No. 270.

6811 * △ Sórele nu răsare numai pentru un om.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p.
242, c. *Zlatna, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

6812 * △ Sórele, că e sóre, și nu pôte încălđi tótă
lumea odată.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII,*
Semin. Buc.

¹⁾ In ȃlva de St. Dumitru i s'a luminat de ȃi la pörtă.

²⁾ Trecu Sfânta-Maria, trecu vara pentru Aromăni.

³⁾ Se adunară ca pentru Sfânta-Mărie.

⁴⁾ Pentru toți răsare (dă) sórele de o potrivă.

*. Δ *Sórele (că) e sóre, și tot nu cuprinde lumea
tótă.*

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți,
j. Covurluiu.*

Și sorli, țe'î sóri, nu póti s li ncăldzască tuti.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.
p. 174.*

A se adaogă la No. 272.

6813 *. Δ *Sórele, de e sóre, și tot nu póte lumina
tóte văile.*

G. BĂNULESCU, *înv. c. Petroșița,
j. Dimbovița.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

6814 *Ce 'i sórele! și nici el nu străbate tóte
ogașele²⁾; dar omu să 'mpliněască tóte ?*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

6815 *. Δ *Rěsare sórele în tótă ȕiua, dar nu se și
vede tot-dě-una.*

V. SALA, *dasc. c. Vașcou, co
mit. Bihor, Ungaria.*

Ce poți face aȕi, nu poți face și mâine. Sunt lucruri
legate de anotimpuri, etc.

6816 *. Δ *Rěsari sóre, nu mai rěsari.*

IUL. GROFȘOREANU, *prof. B.
Comloș, comit. Torontal, Ungaria.*

Pentru omul necăjit.

6817 *Nu sě-ascundi sórli cu mutafea.³⁾*

TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p.
629.*

¹⁾ Și sórele, ce 'i sóre, nu póte să le încălděască tóte.

²⁾ Ogaș = vale.

³⁾ Nu se ascunde sórele cu cerga.

Acelaş înţeles ca la No. 288.

- 6818 * Δ Când sórile se ascunde, nu mai umblă
cu razile lui să te prindă.

V. FORES U, c. *Folticeni*, j. *Suceava*.

- 6819 * Mai gea¹⁾ sóre de vale, că te hau²⁾ lupii
de póle.

D-na Z. MIHĂILESCU, înv. c. *Buşteni*, j. *Prahova*.

Sa se faca séra mai curînd. Dîcere întrebuintată mai
ales de salahorii zidari, când arde sórele prea tare, sau
când le e fîome.

- 6820 Δ Sórele nu stă çiuva la amîeði.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 243,
c. *Sinersig*. *Ungaria*

Tot ast-fel şi omul harnic nu se odihnesce peste çîi.

- 6821 * Δ Unde nu intră sórele intră bólele.

C. TEODORESCU, înv. c. *Lipova*,
j. *Vaslui*.

Dîcere igienică.

- 6822 Iu nu intră sóri, intră hîatru.³⁾

GR. TO ILES U, *Poes. Pop.*, II,
p. 629.

Acelaş înţeles ca la No. 6821.

- 6823 * Δ Umbra se strămută după sóre.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcou*, *comit. Bihor*, *Ungaria*.

Tot ast-fel şi cel mic sau sărac, dupa cel mare sau
bogat.

¹ Gea = dă-te. Pe çigănesce.

² Hau = apucă, muşcă. Pe çigănesce.

³ Unde nu intră sóre, intră doctorul.

6824 * 'L turnară câtră sóre.¹⁾

G. ZUGA, c. *Băeşa, Epir.*

Adică e pe mórte.

La Aromâniî înainte de a 'şi da cine-va sufletul, îl întore cu faţa spre răsărit.

6825 * [△] Va ti scótă di tu sóre, s-ti bagă tu aumbră.²⁾

G. ZUGA, c. *Perivoli, Epir.*

Îţi doarec răul.

6826 * Va ti scótă di tu aumbră, s-ti bagă tu sóre.³⁾

G. ZUGA, c. *Perivoli, Epir.*

Îţi doarece binele.

STEA

6827 * [△] Citesce în stele şi dă în gropi.

E. D. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluţu.*

Se crede deştept, însă e prost.

6828 Misură stélili.⁴⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 631.

Nu face nici o trebă.

6829 Chicat din stéli.⁵⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 631.

Adică frumos. A se vedé No. 295.

TIMP

6830 * [△] Dacă s'ar mai întórce şi timpul ca codru!

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinţi.*

¹⁾ Îl întórseră către sóre.

²⁾ Vré să te scótă de la sóre, să te bage la umbră.

³⁾ Vré să te scótă de la umbră, să te bage la sóre.

⁴⁾ Měsură stelele.

⁵⁾ Picat din stele.

Pentru bătrânețe.

TÓMNĂ

6831 * Δ Tómnă se numără bobocii.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 166. — E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlutu.*

A se adăoga la No. 299.

TRĂSNET

6832 * Δ Tresnetul te sparie, iar plóia te păfugă.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoă, comit. Bihor, Ungaria.*

Cei cari țipă mai tare, nu sunt în tot-dé-una cei mai răi și mai primejdioși.

A TRĂSNI

6833 * Δ A trăsniț și 'i a întilnit.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelescă, j. Dolj.*

Acelaș înțeleș ca la No. 300.

A TUNĂ

6834 * Δ El tună, el trăsnesce.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

El face rău și tot el face larmă.

6835 * Δ Unde tună, răsună.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

6836 * Unde a tunat întâiu.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Adică departe.

TUN

- 6837 * Δ A face tun pe senin.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A nu face nici o isprava, a face sânge pe aşchie.

VAC

- 6838 * Δ Doar n'o fi capu vacului.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coştetu, Banat.*

Atunci vor fi multe rele, mulţi rei facetori; când omul nu va fi sigur de nimic, ce e al său.

Arată că starea de anarhie nu domnesce încă, şi se apără că nu va domni în curînd.

- 6839 * Δ S'a întors vacul ca dracul.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulţ, j. Covurlui.*

S'a întors lucrurile cu totul din potrivă, anormal.

VARĂ

- 6840 * Vără fără muscă.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Baésa, El ir.*

Timp dulce, fără bóle.

- 6841 * Δ Până 'i vara, toţi te chêmă.

V. SALA, *dasc. c. Fîcnaţa, comit. Bihor, Ungaria.*

Când nu 'ţi trebue.

- 6842 Δ Vara tótă tufa dă sălaş.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 272, c. Gura-Rîului, Ungaria.*

Iérna, dimpotriva, vieţa e grea şi amară.

¹⁾ Vară fără muscă.

- 6843 * △ Vara 'și ride în nas, iërna 'și plânge în gură.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Drăgănesci, j. Vlașca.*

Vara cine petrece, iërna se căesce. A se vedea No. 310.

- 6844 Vara tută tu cântare, ș-iërna tută tu uh-tare. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 657.*

Acelaș înțeles ca la No. 310.

- 6845 * △ Cine vara stă și dórme
Iërna biet móre de fóme.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Țân-dareș, j. Ialomîța.*

Acelaș înțeles ca la No. 305.

- 6846 * △ Astrînge vara șerpî, că iërna 's pescî.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

△
Adună vara șerpî, că iërna sunt pescî.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 4, c. Sînersig, Ungaria.*

Pentru cei cari tot adună, fie orî-ce.

- 6847 △ Adună vara brósce că iërna vor fi pescî.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 4, c. Agnita, Ungaria.*

Același înțeles ca la No. precedent.

- 6848 * △ Asta e, și de vară și de iěrnă.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

¹⁾ E tot ce are; se servește de acest Inceru în toate împrejurările.

²⁾ Atîta este; s'a isprăvit.

¹⁾ Vară tótă în cântare, și Ierna tótă în oîtare.

VELÉT

- 6849 * S'a schimbat vejetul.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

A trecut vremea aceea.

VIJELIE

- 6850 * Vijelia culcă și trestia și stejarul.

SUHAMEL, *Transilvania.*

La tulburări, mari și mici, toți pătimesc.

VINERÎ

- 6851 * Δ Mai lungă e Vinerea ca Sâmbăta.

IUL. GROFȘORCANU, *prof. c. Banat Comloș, comit. Torontal, Ungaria.*

Când pólele muierii sunt mai lungi ca haina de asupra.
A se vedé No. 6802 de la acest capitol.

VÎNT

- 6852 * Nu mai bate vîntu care bătea ieri.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Nu mai e ce a fost; s'aũ schimbat lucrurile.

- 6853 * Δ Nu se mișcă nici frunza, dacă nu suflă vîntul.

V. SALA, *dasc. c. Brădet, c. Bihor, Ungaria.*

Când e liniște.

- 6854 Δ Bate vîntul, nu 'i nimica.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 22, c. Sinersig, Ungaria.*

Pentru ce-va trecător, ne-însemnat, care nu va avé nici o urmare.

6855 * Δ Cine samănă vînt, seceră furtună.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Cine sēmîndă vînt, culege furtună.

P. ÎSPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

A se adăogă la No. 320.

6856 * Δ Vîntul, de frică nu scie.

G. MIHALACHE, *c. Șendrescl, j. Tutova.*

Suflă cînd vré și unde vré.

Pentru cel care, fără nici o tēmă, saū nici o împotrivire posibilă, face ce vroesce.

6857 Δ Trebuie să te temî de vînt cu zăpadă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 259, *c. Comana Sup., Ungaria.*

6858 Δ Îi suflă vîntul cenușa.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 115, *c. Sinerșig, Ungaria.*

Îi merge rēu.

6859 * Δ Nu 'l ajunge nici vînt rece.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu. — Șezăt.*, I, p. 110.

Cînd unul are de tôte, nu 'i lipsesce nimic; e bogat.

6860 * Δ A se rēzēmă de vînt.

V. SALA, *dasc., c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

A se încrede vrăjmașului.

6861 Cu vimtu bānédză.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 703.

¹⁾ Cu vîntu trăesce.

E slab la trup.

6862 * Îl suflă vîntul.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanași.*

1° Adică e slab.

2° Și e bêt.

6863 * △ Te arde ca vîntu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Te-a înșelat amarnic; te-a pirlit ca vîntul de primăvară.

6864 △ A se duce pe aripă de vînt.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 374.

Adică iute.

6865 △ A se duce la aripa vîntului.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 615.

Adică departe.

6866 * △ Se dă în vînt.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasilu.*

1° Nu are astîmpăr, dorind să facă ore-ce.

2° Nu scie ce să facă de supărare.

VREME

6867 După vreme bună și senină vine vreme turburată.

N. COSTIN, *Lepot. Mold.*, I, p. 473.

A se adaoga la No. 342.

«Ca cum ar fi la Dumnezeu însemnat, după vreme bună și senină să vie vreme turburată». — COSTIN.

6868 * △ Vremea vine, vremea trece.

I. PAUL, *comit. Bihor, Ungaria.*

Răul, ca și binele. sunt trecători.

6869 Vremea vremuesce,
 Flórea se pălesce.

Adevărul (ziar), Oct. 1902.

Acelaș înțeleș ca la No 343.

6870 Vremea vremuesce.

V. ALEXANDRI, Teatr., p. 80

Adică se schimbă, nu mai e ce eră.

6871 * △ Vreme într'un picior.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulț, j. Covurluiu.

Adică pe stricate.

6872 * I-a trecut al lui.

G. POBORAN, inst. c. Slatina, j. Olt.

Adică vremea lui.

6873 * △ Face a vreme.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulț, j. Covurluiu.

Când face lucruri nepotrivite etăței.

6874 * △ Să schimbă vremea.

IUL. GROFȘOREANU, dasc. com. Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Când cine-va cântă într'un ton neplăcut. Alusie la dîcerea că măgarii sbără când trebuie să se strice vremea.

SUPLEMENT LA CAPITOLU II

APĂ

- 6875 Unde cură apă răpide anevoie este împotriva reperiuneii ei a înnota.

NIC. COSMIN, *Letop. Mold.*, II,
p. 70

Nu te poți împotrivi celui puternic

- 6876 * △ Apa lină este adincă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț*,
j. Covurlui.

A se adoagă la No. 369.

- 6877 * △ Apa lină sapă adinc.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursesci*,
j. Vaslui.

Adică omul tăcut și smerit. Vezi No. 367.

- 6878 * △ Di apă ce dorme, s-ti se-aspară ochiul
(s-ti aspari, s-ti firesci.¹⁾)

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir*.

Acelaș înțeles ca la No. 367.

- 6879 * △ Apa stătătoare
E des înșelătoare.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava*.

Acelaș înțeles ca la No. 366.

¹⁾ De apa ce dorme, să ți se sperie ochiul, (să te sperie, să te ferească).

6880 **Apa n'ari pisti.¹⁾**GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 426.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6881 * **Di apă  e tradze, s'nu ti aspari.²⁾**I. COYAN, *prof. c. Samarina,*
Epir.

Acelaş înţeles ca la No. 365.

6882 * △ **Nu t te apele mari
Fac  i valuri tari.**V. FORESCU, *c. Tulcea, j. Tulcea.*Nu to i acei cari se laudă mult fac  i trebă insemnat .
A se apropia de înţelesul dat la No. 373.6883 * △ **Apa care stă se 'mpute.**P. G RBOVICEANU, *prof. c. Corbu,*
*j. Olt.**Apa st tut  se-ambuti.³⁾*GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 424.

Acelaş înţeles ca la No. 377.

6884 * △ **Vine apa la matcă, c nd  i c nd.**G. I. TOMESCU, * nv. c. Broscar ,*
*j. Mehedin i.**Apa vine la matcă.*P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 180.△ **Ma  săpa ' i a apa matca astupată.**DR. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 147,
*c. Bochia, Ungaria.*¹⁾ Apa nu are credin .²⁾ De apă ce fuge repede, să nu te speră.³⁾ Apa st tut  se  mpute.

△
*Pe unde a curs odată apa, iar mai vine
 matca.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 211,
c. Logoș, Ungaria.

A se adaoga la No. 380.

6885 △ *Maî curge apa, pe unde a mai curs.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 145,
c. Bochița, Ungaria.

* △
Pre unde o curs apa, o să mai curgă.

Avr. CORCEA, *paroh, c. Coștețu,*
Banat.

* △
Pe unde a trecut apa, mai trece.

LIV. POP., *înv. c. Covasînț, co-*
mit. Arad, Ungaria.

Putem să mai fim ce am fost; precum și înțelesul dat
 la No. precedent.

6886 * △
*In apa în care te scalđi, în aceea te vei
 înneca.*

V. FORESCU, *c. Mălini, j. Su-*
ceava.

De unde te folosești, de acolo îți va veni răul.

6887 *
*Apa, după ce se tulbură, trebuie să se
 limpedescă.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

După rău și bine, după supărare și mulțumire.

6888 * △
Apa tulbure e bucuria pescarilor.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Su-*
ceava.

A se vedé No. 396 și 10561.

6889 Va-*mi* ta*l*i apă dit pra*ș*i, s-u bad*z*i tu *ș*e*p*i.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 425.

Arată nepăsarea.

6890 [△] A sărit din apă în ciubăr.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 13,
c. *Sibi*u, *Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 7661.

6891 * [△] A trecut apa peste ghéță.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
*inv. c. Smulț, j. Covurlu*u. — D-na
Z. JUVARA, c. *Fedești, j. Tutova*.

1° Arată culmea necazurilor, nu mai póte răbdă.

2° A trecut momentul de a face óre-ce.

6892 *Ł*i-da apă.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 671.

II înșelă.

6893 * [△] A făcut o bortă în apă.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU,
*inv. c. Smulț, j. Covurlu*u.

*
*Adară guvă ntr-apă.*³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*
— G. ZUCA, c. *Ianina, Albania*.

Muncesce de géba pentru un lucru; nu face nimic, cre-
dând că face ce-va. Veđi No. 364.

6894 * Guvă tu apă.⁴⁾

G. ZUCA, c. *Samarina, Epir.*

*
*Guvă tru apă.*⁵⁾

V. DIAMANDY, c. *Mețova, Mace-*
donia.

Adică nimica tot.

1) O să 'm*i* ta*l*i apa din pra*ș*i, să o bag*i* în cepe.

2) Î*i* dă apă.

3) Face gaură în apă.

4) & 5) Gaură în apă.

6895 * Remâne un om de sărit în apă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Berlad, j. Tutova.*

△
E de sărit în apă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 83, c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Nu are de cât să móră, căci și-a perdut tot avutul, să cinstea de care se bucura.

6896 * L'a scos din apele lui.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 405.

6897 * △ A intrat la apă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Când ce-va nu mai e cum era ; s'a micșorat său chiar s'a nimicuit cu totul.

6898 * △ I-a venit apa pe urechi.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

* △
Îi vine odată apa pe urechi.

JULIU GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

I-a venit minte târziu.

6899 * △ A fi într'o apă cu cine-va.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

La fel cu el, având aceleași idei său interese.

6900 * △ Staū apele în loc.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tutova.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

De frumósă ce e.

6901 * △ A fi tot o apă și un pământ.

G. P. SALVIŢ, c. Smulţi, j. Covurlui.

A se adaoga la No. 414.

A ARA

6902 * △ De unde ară boii mănâncă caii.

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Căminu, j. Ol.

A se adaoga la No. 419.

*Tariro ikhan nemene djetero okho okô, tsang ni singgeri elemangga fountchetele djekou bi.*¹⁾

Prov. Mandchour.

6903 * △ Ție ari, ție grapi, ție vei și seceră.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. Putna.

Cine lucrăză, pentru el lucrăză.

6904 * △ Ară, drace, drace; cum am să grăpez cu tine.

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Mălureni, j. Argeș.

Când unul face ce-va care o să se spargă în capul lui.

ARBORE

6905 * △ Arborele mare, cade tare.

E. I. PATRICIU, inv. c. Smulţi, j. Covurlui.

Acelaș înțeles ca la No. 563.

6906 * △ Un arbore nu face pădure.

V. SALA, dasc. c. Buntesci, comit. Bihor, Ungaria.

A se adaoga la No. 551.

¹⁾ Dacă pe de o parte boul care ară n'are țerburî ca să mănânce, de altă parte, șoricele din pod are mîncare cu prisosință.

ARIE

- 6907 * △ A 'l băga la arie.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ, j. Covurlui.*

Acelaş înţeles ca la No. 13045.

ARIN

- 6908 * △ Cap de arin.

TEODORESCU-KIRILEANU. *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Pentru omul prost.

ARMEN

- 6909 * Mşcate sunt ş'armenile, ma cresc pi la hîmame. ¹⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

Pentru cei cu moravuri urite.

ASCHÎE

- 6910 * △ Aschîa nu sare departe de tăietor.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

- * △ Aschîa nu sare departe de lemn.

P. ILIEŞ, *c. Haţeg, Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 432.

AUR

- 6911 △ Munţii noştri cu aur plini,
Şi noi slugi pe la străini.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 155, c. Bucium, Transilvania.*

Dic Români din partea locului.

¹⁾ Frumose sunt şi armenile (flori albe care cresc primăvara), dar cresc pe lângă latrine.

- 6912 [△] Munții noștri aur p^ortă,
Noi cerșim din p^ortă 'n p^ortă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 155,
c. *Abrud, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 6913 * Aurul e cheea ce merge la t^ote incui-
torile.

V. FORESCU, c. *Folticeni, j. Su-
cava.*

Acelaș înțeles ca la No. 437.

- 6914 * Aurul sm^olă nu aprinde.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j.*
Putna.

Prostul, îmbogățit, tot prost rămâne.

- 6915 * [△] Cu aurul nu te vei sătură.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Aurul nu ți le p^ote da t^ote.

- 6916 [∟] Aurul deschide ra^ul, și darea trece marea.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 17, c.
Agnita, Ungaria.

A se adăoga la No. 437.

- 6917 * [△] Aurul, și în guno^u, tot aur rămâne.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi-Bă-
resci, comit. Bihor, Ungaria.* --
D. POPOVICI, c. *Cuvin, comit. Arad,
Ungaria.*

[△] Aurul, și în noro^u, tot aur rămâne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 17,
c. *Sibi^u, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 434.

- 6918 * Malăma acață, băcăre i s-fațe.¹⁾

IL. GHICU, c. *Samarina, Epir.*

Când unului, lipsit de noroc, îi merge tot rău în întreprinderile sale.

BAE

- 6919 * [△] Sunt (tot) de o bae.

GR. ALEXANDRESCU, j. *Putna*.
— C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele*,
j. *Vashutu*. — TEODORESCU-KIRI-
LEANU, *înv., c. Broșteni, j. Suciava*.

Adică la fel, de o potrivă deștepți, etc.

BALTĂ

- 6920 * [△] Are balta pesce.

Lumina, I, p. 87. — G. POBO-
RAN, *înst. j. Olt.*

Pe lângă înțelesul dat la No. 442, mai însemnează și :
are cu cine să se pună, are pe ce să se rezeme.

- 6921 * [△] Unde baltă, brósce se adună.

ILIE HOCIOTĂ, c. *Seliște, comit.*
Sibiú, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. 1361.

- 6922 * [△] Cine sécă balta prinde brósce.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 50,
c. *Ida Mare, Ungaria.*

Adică folosul după muncă.

- 6923 * [△] Dă cu băta 'n baltă.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

A se adaoga la No. 444.

¹⁾ Aur apucă, aramă i se face.

6924 [△] Nu dă cu băta 'n baltă, că te stropesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 176,
c. Săn-Nicolaș, Ungaria.

Nu te atinge de cele murdare, căci nu vei scăpa nici tu nepătat.

BĂȚ

6925 * [△] Bățul scurt se rupe greu.

G. MIHALACHE, c. Șendresci, j.
Tutova.

Adică omul cu o poziție mai mică.

BOB

6926 * [△] Îi bob numărat.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

Socotelă deslușită; lucru știut; nu încapă nici o îndoielă despre ce-va.

A se adaoga la No. 454.

6927 * [△] Nu e 'n bobii lui.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șerbănești, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 458.

6928 * [△] Îi luat după bóbe.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

E cam ținut, îi lipsesce o dogă, nu 'i în toate mințile.

6929 * [△] A 'l lăsa în bobii lui.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Păcioiu, j. Muscel.*

A nu vroi să scie de cine-va; a 'l părăsi.

BOBOC

- 6930 * S'a încheiat bobocul.

G. POBORAN, *înst. j. Olt.*

S'a isprăvit. nu mai pôte spune sau face uimeni nimic.

BORTĂ

- 6931 *[△] Când la bortă, borta sfîr.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Griviţa,*
j. Tutova.

A se adăogi la No. 460.

BOSTAN

- 6932 [△] Nu poţi ţine doi bostani într'o mână.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 179.,*
c. Ida Mare, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 990.

- 6933 *[△] Tot bostanul cu sîmburii lui merge de vale.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila,*
j. Tutova.

Singur, cu mintea lui, şi-a făcut greul, necazul.

- 6934 *[△] Par'că'i flórea bostanului.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova.

Adica galben.

BRAZDĂ

- 6935 A intrat iarăşi în brazdă.

COŞBUC, *Ungaria.*

Şi-a venit la calea cea veche.

- 6936 [△] Şi-a eşit din brazdă.

COŞBUC, *Ungaria*

Adică din obicei.

6937 \triangle S'a oprit în brazdă.

COȘBUC, *Ungaria*.

S'a oprit odată din lucru saŭ a tăcut de odată.

6938 * \triangle A'l dà din brazdă afară.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurluiu*.

A'l silui.

6939 \triangle A intrat iarăși în brazdă.

COȘBUC, *Ungaria*.

Și-a venit iarăși la calea cea veche.

6940 * \triangle Rupe brazde.

G. P. SALVU, *înv. c. Smulț, j. Covurluiu*.

Adică merge repede.

A BRĂZDĂ

6941 * \triangle A brăzdă.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galș, comit. Arad, Ungaria*.

A face începutul.

BUCIUM

6942 * \triangle In buciumul al mic te împedeci.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

Acelaș înțeles ca la No. 483.

Bucium are aci înțelesul de : trunchiu de lemn.

BUEDE

6943 * \triangle Buedea rea nu pere.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

Acelaş înţeles ca la No. 780.

Cuvîntul *buede* are, în Banat, înţelesul de ierbă, bu-
ruiénă.

BUMBAC

6944 A cresce în bumbac.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
126.

A se adaogă la No. 471.

BURUIANĂ

6945 \triangle * Burueni se găsesc şi 'n grădina cea mai
bună.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VI.

A se adaogă la No. 473.

6946 \triangle * Buruiiana proastă
Cresce şi pe pétră.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin.*
Buc. Cl. VIII.

A se adaogă la No. 475.

6947 * \triangle Buruiiana ră cresce şi în drum.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

6948 * \triangle Buruenile răle, dacă smulgi numai frun-
zile, ele cresc şi mai dese.

V. FORESCU, *c. Stănişoara, j. Su-
ciava.*

În cel rău se lovesci cu putere, să 'l nimicesci, căci
alminterea nu ai făcut nimica.

BUTUC

6949 * \triangle A fi din butuci.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică prost.

CALE

6950 * Δ Calea de mijloc e cea mai bună.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 28,
c. *Toplița Rom. Ungaria.*

Dupa cum țice și adagiul latinesc: *stat in medio virtus librata contrariis.*

6951 Cându chîari çiniva calea, ș-chietrili îi ftisescu.¹⁾

GR. TOCILESCU. *Poes. Pop.*, II,
p. 450.

Când nu'i merge cui-va bine.

6952 Ne tu cali, ne tu cārari.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 439.

Acelaș înțeles ca la No. 3103.

CĂMARĂ

6953 * Δ Cămară preste porcșor.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coș-
teu, Banat.*

Arată o ne-orînduîelă. A îngrămădi lucruri. unul peste altul.

Porcșorul, este o clae mai mică de fîn.

În Banat fînul cosit, culcat de cosă, se numesce *otcoș*; strîns puțin, *copițarie*; copițelele strînse mai multe fac un *porcșor*; mai mulți porcșori fac *plastii*; mai multe *plastii*, *clae*; și mai multe clăi o *jărădă*.

CÂMP

6954 * Δ Câmpul are ochi și crângul urechi.

P. GÂRBOVICEANU, *prof.*, Cl.
VII, *Semin. Buc.*

Acelaș înțeles ca la No. 940.

¹⁾ Când pîerde cine-va calea, și pîetrele sunt de vină.

²⁾ Nicî în cale, nicî în cārare.

Les bois ont des oreilles et les champs des yeux.

Prov. Franc.

6955 A'și pierde câmpul.

N. MUSTE, *Letop. Mold.*, III,
p. 61. .

Adică a'și pierde direcția, drumul.

CÂNEPĂ

* △ **6956 Cine 'și mănâncă sămînța de cânepă rămâne gol.**

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 52,
c. *Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 792.

CĂRARE

* △ **6957 A umblă cam pe două cărări.**

V. FORESCU, c. *Mălini, j. Suciava.*

A se adaoga la No. 502.

CĂRBUNE

* △ **6958 A luă cărbunele cu mîna altuia.**

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Cînd unul spre a face altuia rău se servește de un al treilea. A se adăoga la No. 504.

* △ **6959 Cărbunele domolit te arde mai tare.**

I. SILAGHY, *comit. Mureș-Turda, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 509.

6960 Ma ghini ndoi cărbuñi, di nă mîli di oi.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 590.

Dice omul cărui îi e frig.

Vorba țiganului care murea de frig.

¹⁾ Mai bine căț-va cărbunî de cât o mie de oi.

- 6961 [△] Cărbune stins
La inimă aprins.

GR. POENARU, *ing. j. Buzău.*

Pentru dragoste.

- 6962 * Vai alasă cinușa arașe. ¹⁾

J. COYAN, *prof. c. Berat, Albania.*

Pentru o văduvă gata să țiea un alt bărbat.

CÉPĂ

- 6963 [△] Cine umblă printre cépă și coji de cépă,
să nu se plângă că pute a cépă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 53, c. Sibiu, Transilvania.*

Adică cine trăește cu prostimea saă cu cei reî.

- 6964 Cēpi ntr-ocli. ²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 648.*

Respuns ce se da celui indiscret.

- 6965 Îli băgă cēpi. ³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 648.*

L'a bătut strașnic.

CÉPA-CIÓREÎ

- 6966 * [△] A mâncat cépa cióreî.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Spune prăpastii. A se adaoga la No. 531.

CÉRĂ

- 6967 * A îngălbenit (galben) ca turta de céră.

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist., I, p. 229.*

¹⁾ Va lăsa cenușa rece.

²⁾ Cepi în ochi.

³⁾ Îi băgă cepi.

1° Adică de frică.

2° De bătă.

6968 * △ Să'l picî cu cêră...

E. I. PATRÎCIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

E hotărit, nu vroește cu nici un preț.

«Să'l picî cu cêră și nu spune nimic.»

CÎUPERCĂ

6969 * △ A umblat după ciuperci
Ș'a dat peste pufuleți.

P. GĂRBOVICEARU, *prof. Cl VI,*
Semin. Buc.

Când cauți bun și dai de prost.

6970 * △ S'a înmulțit ca ciupercile în gunoii.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Su-*
clava.

A se adăogă la No. 539.

6971 Jaf în ciuperci.

BARONZI, p. 96.

Ce mai jaf în ciuperci!

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872.*
p. 177.

A se adaogă la No. 540.

CLAIE

6972 * △ Clae mare și fên rêu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dorna,*
j. Suclava.

Om înalt și prost.

6973 * △ Clană de la vîrf.

AVR. CORCEA, *prof. c. Mărcina,*
Banat.

Acelaș înțeles ca la No. 1173.

COBORÎȘ

- 6974 * Aripidina are ș-anifur.¹⁾

G. ZUCA, c. Berat, Albania.

Inversul ȕicerei de la No. 1175

COBORÎT

- 6975 * De coborît este lesne.

GR. ALEXANDRESCU, magistr.,
j. Putna.

Dar greu e să te ridici pe o tréptă mai înaltă.

CODRU

- 6976 * △ Codru fără lupi nu este.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coștetu,
Banat.

Intre ómenî sunt și buni și răi

- 6977 Fratele codru, săracul,
Ne-o ținut și lungit vacul.

Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 96.

În codru a găsit adăpost Românul, când era nevoit să
scape de urgia străinului său a ciocoifului.

- 6978 △ Unde codru nu înverșesce.

G. DEM. TEODORESCU, Poes. Pop.,
p. 370.

Adică departe

«Să te duci unde codru nu înverșesce».

- 6979 * △ Codrul Cotoșmanului.

C. DANILESCU, c. Scundu, j.
Vâlcea.

Despre un om care se laudă cu bataia.

¹⁾ Coborișul are și suiș.

CÓJĂ

- 6980 * Δ Nu 'l curăță de còjă.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi, j. Covurluiu.*

Ii spune de a dreptul, fără a'l cruța.

- 6981 * \rightarrow Adese-orî te înșeli dacă te ieî după còja copacului.

V. A. FORESCU, *c. Mălină, j. Suciara.*

Omul nu se judecă după strae, ci după faptele și inteligența lui.

COLB

- 6982 * Δ A 'î da un colb.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŷi, j. Covurluiu.*

Adică 1° o batjocură.
2° un zor.

COPAC

- 6983 * Δ Copacul nu cade dintr'o lovitură.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Moșeșesc, j. Dîmbovița.*

- * Δ Copaciul mare nu se taie dintr'o lovitură (aschie).

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Sem. Buc. Cl. VIII.*

Acelaș înțeles ca la No. 548.

- 6984 * Δ Tot copacul de la rădăcină se usucă, dar întâiu crengile se vîd uscate.

V. A. FORESCU, *c. Mălină, j. Suciara.*

Acelaș înțeles ca la No. 554.

- 6985 Pe lângă copacii uscați ard și cei verđi.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 174.*

A se adaogà la No. 557.

- 6986 * △ De la copacul cădută și babile culeg cren-
gile.

V. A. FORESCU, c. Mălină, j.
Suciava.

A se adaogà la No. 559.

- 6987 * △ Copacul care scârție nu cade de grabă.

E. I. PATRIGIU, inv. c. Smulț, j.
Covurluțu.

Pentru omul bătrân, sau bolnăvicios, care, în contra
tuturor așteptărilor, o duce multă vreme.

- 6988 * Copacul cu rădăcini adânci, nu se teme
de furtună.

V. FORESCU, c. Folticeni, j. Su-
ciava.

Adică omul puternic prin poziția lui în societate sau
prin sprijinul de care se bucură.

- 6989 * △ Copacul, cu cât e mai nalt, cu atâta îl
murdăresc ciorile.

V. FORESCU, c. Stănișoara, j. Su-
ciava.

Acelaș înțeles ca la No. 1027.

- 6990 * △ Ori cât de nalt să fie copacul, frunzile
cad tot pe pământ.

V. FORESCU, c. Dorna, j. Su-
ciava.

Și cel puternic se pierde.

- 6991 * △ Copacu tăiet se prăvale.

G. MADAN, c. Trușeni, Basa-
rabia.

Adică omul cărî 'și pierde sprijinul.

- 6992 * \triangle Omul cade din copac, și încă stă de se
răsufă.

V. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Suciava*.

A se adăoga la No. 564.

- 6993 * \triangle Copacul care înfrunzesce, pe mulți îi
umbresce.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Acelaș înțeles ca la No. 570.

- 6994 * Sub copaciul frunzos mulți se adăpostesc.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

CORNĂ

- 6995 * Iu avdzî córne multe, Ția călathă (că-
lathea) mică.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir*.

Acelaș înțeles ca la No. 977.

CRACĂ

- 6996 * \triangle Să se agațe de craca care 'l ține.

CĂLIN IORDACHE, *stud. j. Argeș*.

Adică de cel care 'l sprijinesce.

CRÂNG

- 6997 * Bate crângu să sară iepurii.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna*.

Căută să afle.

¹⁾ Unde auđi (că sunt) córne multe, Țee coșuleț mic.

CREMENE

6998 * A stă cremene.

Adică nemișcat, încrămenjit.

CRÉNGĂ

6999 * △ Să'i dai peste o créngă și să'i cumpănesci, că tot una trag.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suceava.*

Se dice despre două firî cari se potrivește în tôte; bună-ôre doi sburdalnicî, doi sgârçiți, etc

7000 * △ A'si tăia singur crénga de sub picîore.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Ghermănesci, j. Tutova.*

Iși face rău singur, se lipsește singur de un ajutor pe care'l avea.

7001 △ A ajuns la crénga verde.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 71, c. Toplița Rom., Ungaria.*

A isbutit, îi merge bine.

7002 △ N'a ajuns la crénga verde.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 156, c. Toplița Rom., Ungaria.*

A se adaoga la No. 578.

CRIȚĂ

7003 * △ A fi om de criță.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluiu.* — G. POBORAN, *înst. j. Olit.*

Rabdă mult. A se adaoga acest înțeles la cele date la No. 582.

CUCUTĂ

7004 S-fêçi cucută.¹⁾GR. TOCILFSCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 683.

A se îmbêta tun.

CURCUBETĂ

7005 * Δ Deschide curcubeta.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Adică deschide capul.

7006 * S'nu cură, va s'chică.²⁾ ~C. IONESCU, *inv. c. Nevêsta,*
Macedonia.

A se adăogă la No. 585.

7007 Iu cura vaî chică.³⁾DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 160.

A se adaogă la No. 586.

CURM

7008 * Δ Taie'î curmu
Și 'î dă drumu.T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea.

Lasă omul să plece, nu'î pune pîdică.

CURPEN

7009 * Δ A o luă pe curpen.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Coviurlu.

Trébă cu rost. cu socotéla

¹⁾ S'a făcut cucuta.²⁾ Să nu cure, o să pice.³⁾ Unde curgea o să pice.

DÉL

- 7010 * △ Dél cu dél se înfilnesce, dar om cu om.

E. I. PATRIOIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Vrînd să arăte că trebuie să ne ajutăm unul pe altul, chiar cât de necunoscuți am fi. A se adaoga la No. 589.

- 7011 * Mai e un dél, și-o vale, și o poiană mare.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Un dél, și o vale, și-o limbă de pădure.

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 23.*

Acelaș înțeles ca la No. 591.

- 7012 * △ Rău la dél, rău la vale,
Când greul e pe spatele tale.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 593.

- 7013 △ Greu la dél și greu la vale;
Nu's bucate, nu's parale.

Dr. EL. CRISTEA, *Irov., j. 103 c. Codlea, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7014 * △ Hai la dél ca la vale,
Că 'ți ajut eu pe spinare.

AVR. CORCEA, *pa roh, c. Coșteiu Banat.*

Pentru cei cari, dând de greutăți, de pîedici, voese, a se lăsa, ori slăbesc lucrarea, și ast-fel trebuie împinși, ca să urmeze cum au început.

- 7015 * △ O! 'n dél; o! 'n vale.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pentru a te hotărî la ce-va.

7016 * \triangle I se pare délul, vale.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulŷi,*
j. Covurluiu.

Adică fuge repede.

7017 \triangle Nu 'i dél fără vale.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 171,*
c. Sinersig, Ungaria.

Bine amestecat cu rău. Acelaş înŷeles ca la No. 1175.

7018 * \triangle Nice în dél, nice în vale.

V. SALA, *dasc. c. Măgura, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Acelaş înŷeles ca la No. 594.

7019 * \triangle Dă'l la dél, dă'l la vale, la el tot una e.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŷi,*
j. Covurluiu.

Gata la ori-ce; nu face deosebire.

7020 \triangle Una din dél, una din vale.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 263,*
c. Gurariului, Ungaria.

A spune lucruri nepotrivite.

7021 * \triangle O trecut délu.

GABR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni,*
j. Tutova.

Aă pierdut ocasiunea.

7022 * \triangle A trecut grivei délul.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 17,*
c. Bochia, Ungaria.

Acelaş înŷeles ca la No. precedent.

7023 * △ Să se facă cât delu (și nu 'mă pasă).

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari*,
j. *Mehedinți*.

Nu 'mă pasă de supărarea lui.

DEPARTE

7024 * A nu fi mult pân departe.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

A fi pe mörte.

DIAMANT

7025 * Hiamandia, ș-tu cuprii ș-u aruci, tut hĩa-mande armâne.¹⁾

G. ZUCA, *stud. c. Cusina, Albania*.

Acelaș înțeles ca la No. 434.

DÎLMĂ

7026 * △ Nu ȃice: hop! până n'ai trecut dîlma.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria*.

Nu te lăudă înainte. Veȃi No. 5865.

DOVLÉC

7027 * △ Am să rup eũ odată códa dovlécului.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semîn. Buc.*

O să pun eu odată capët la încurcătura, la cârșenia acésta.

DRUM

7028 * △ Când plecĩ la drum iew-o mãi cu do-molul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof., c. Cloșani, j. Mehedinți*.

¹⁾ Diamantul, și pe gunoiũ să'l arunci, tot diamant remâne.

Căci: cine se grăbește curînd ostenește

- 7029 * Cine nu'și ține drumu rătăcesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 13345

- 7030 * [△] Drumul cel mai scurt
E drumul bătut.

C. MICLESCU, c. *Miclesct j. Vasluiu.*

A se adaogă la No. 604.

- 7031 Nicî drumu tēū, nicî caii tēi.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

A se adaogă la No. 607.

- 7032 [△] Drumul (bun) duce povara.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 79,
c. *Gurariului, Ungaria.*

A se apropiă de No. 607.

- 7033 * [△] Umblă (calcă) pe alături cu drumul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulft, j. Covurluiu.*

Merge prost în tréba. A se adaogă la No. 13353 & 610.

- 7034 * [△] Mēsóră drumul.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaft.*

Adică e bét.

- 7035 * [△] Merge cotind drumul.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaft.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7036 * \triangle Să cêrtă cu drumul.

PROCOPIESCU, *înv. c. Islaz, j. Romanaș.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7037 A 'și căuta drumul (de drum).

A. PANN, III, p. 26.

A se adaoga la No. 13384.

DUDĂ

7038 * \triangle Sufă 'n dudă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteu, Banat.*

Se vaită în zadar de o pagubă pe care a avut'o.

FAG

7039 * Un fag nu face pădure.¹⁾

G. ZUOA, *c. Cudona, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 551.

7040 * \triangle Cap de fag.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suciava.*

Adică om prost.

FÂNTÂNĂ

7041 * Tu fântână iu beuși apa, s-nu ascuchi, că vai cafti s-matabei.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Să nu disprețuim lucrurile de care ne am folosit odată, căci nu se scie dacă nu vom ave din nou trebuință de ele. A se asemăna cu No. 622.

Mata, în cuvîntul matabei, vine de la grecescul *ματα* și corespunde românescului *re*. Matabei = rebei, adică să bei diu nouă, încă odată.

¹⁾ Un fag nu face pădure.

²⁾ În fântână unde beuși să nu scuipi, căci o să cauți (ceri) să mai bei.

FÎN

- 7042 * Δ Nu 'i fênu(l) pentru gâsce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.* — IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* — I. POPOVICIU, *c. Cuvin, comit. Arad.* — LIVIU PAP, *inv. c. Covasinț, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 933.

- 7043 Δ Nu strică fînul pe gâsce.

DR. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 181, c. Tisa, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 7042.

- 7044 * Δ Nu strică fênu pe capre.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Orângu, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7045 * Δ Îmi cară din spate fum,
Ca dintr'o claie de fên.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

A bate pre cine-va.

- 7046 * Δ Fên saũ paie?

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

E bine saũ rău. Întrebare pe care o fac pețitorii. ca să nu'î înțelgă cine-va

- 7047 Δ Când maica ț'o numără
Fênu de pe două care,
Și ierba din trei hotare,
Și frunzele dintr'un nuc,
Și penele de pe un cuc.

HODOȘ. *Poes. Pop., Banat, p. 137.*

Adică nici odată.

FER

- 7048 * \triangle Rugina mănăcă ferul.

LIV. PAP, c. *Covasinț, comit. Arad, Ungaria*. — AVR. CORCEA, paroh, c. *Coșteiu, Banat*.

*Sguria măcă și her.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Ziceit. Jahres.*, p. 180.

Acelaș înțeles ca la No. 629.

- 7049 * \triangle Rugina môle råde ferul tare.

P. GÂRBOVICIANU, *profesor, Cl. VIII. Semîn. Buc*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7050 * \triangle Ferul e tare și încă se råde (frânge).

V. SALA, *dasc c. Bălenț, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No. 631.

- 7051 * \triangle Ferul de este fer și tot putrețesce.

N. URECHE, *ing. j. Prahova*.

Acelaș înțeles ca la No precedent.

- 7052 * \triangle Și ferul ruginesce,
Cât lumea nu trăiesce.

V. FORESCU, c. *Broșteni, j. Suceava*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7053 * \triangle Ferul ne-întrebuințat ruginesce.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui*.

A se adaogă la No. 632.

¹⁾ Rugina mănăcă și fier.

* △ 7054 Bate ferul cât e ferbinte.

G. MIHALACHE, înv. c. Şendrescă,
j. Tutova.

* Agudésce herlu până este cald.¹⁾

ILIE GHICU, prof. c. Abela, Epir.

* Bate herlu până e cald.²⁾

I. COYAN, prof. c. Ianina, Epir.

Acelaş înţeles ca la No. 633.

* △ 7055 Bate ferul până 'i cald, nu băgă 'n sernă
scânteile că te ard.

Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 22,
c. Sinersig, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △ 7056 Fierul cât de tare, tot se mōie la foc.

GR. TOCILESCU, Poes. Pop., I.
p. 720. — V. FORESCU, j. Suclava.

Omul cel puternic, la nevoie trebuie să se plece.

* △ 7057 Ferul rău, cât să 'l baţi e în zadar.

V. SAILA, dasc. c. Cusişu, co-
mit. Bihor, Ungaria.

* △ Feru rău, cât să 'l baţi, n' ai ce 'i face.

I. DUMITRESCU, j. Dolj.

Acelaş înţeles ca la No. 635.

* △ 7058 Ferul rău să tot îl baţi.

I. POPESCU, înv. c. Dobrenă, j.
Ilfov.

Adică omul rău.

¹⁾ I. ovesce fierul până e cald.

²⁾ Bate fierul până e cald.

- 7059 * Ferul rău, de ce 'l bați, crapă mai rău.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 635.

- 7060 \triangle Ferul rău nu se perde.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 94, c. *Comana Sup., Ungaria.*

- * \triangle Ferul rău nu se prăpădesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177. — A. MARINESCU, *inv. c. Hu-mele, j. Argeș.*

- * \triangle Ferul rău anevoie se perde.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm. Inv.*

Acelaș înțeles ca la No. 636.

- 7061 * \triangle Ferul rău nici în foc nu pere.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7062 * \triangle Ferul rău nu se topesce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ponenariș, j. Gorj.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7063 * Cine umblă cu fer, se umple de rugină.

V. A. FORESCU, c. *Folticenă, j. Suceava.*

Adică cine trăesce cu cei răi.

- 7064 Acaț herlu cu dințiți. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 690.

¹⁾ Prind ferul cu dințiți.

Mă prind pe orî-ce ; jur.

* △
7065 Alb ca flórea ferului.

ST. TUȚESCU, c. *Catanele*, j. *Dolj*.

1° Adică negru.

2° Urît la față.

*
7066 Par'că ești de unde se tae feru.

G. POBORAN, inst. c. *Slatina*,
j. *Olt*.

FLÓRE

* △
7067 Cu o flóre nu se face vara.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
165.—E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

* △
*Cu ună lilice primuvéra nu s-façe.*¹⁾

ILIE GHICU, prof. c. *Perivoli*,
Aminciu, *Epir*.

*Cu-ună lilice nu vîni prîumuvéra.*²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 178.

A se adăogà la No. 646.

* △
7068 Flórea, numaî după ce se deschide, se
vede ce rod dă.

V. A. FORESCU, c. *Folticenă*, j.
Suciava.

A se adăogà la No. 652.

* △
7069 Flórea cea mai frumósă, dacă nu e cău-
tată, se selbătăcesce.

V. A. FORESCU, c. *Broștenă*, j.
Suciava.

¹⁾ Cu o flóre primăvara nu se face.

²⁾ Cu o flóre nu vine primăvara.

Adică frumuseţea, sau orî-ce altă însuşire naturală.

- 7070 * △ Multe flori sunt pe lume, dar puţine miróse.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 722. — V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

1° Vorbe fără mîez.

2° Frumuseţe lipsită de orî-ce altă calitate.

- 7071 * △ Câte flori înflor, dar puţine légă.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari*, j. *Mehedinţi*.

Celui ce vorbeşte multe, însă fără folos.

- 7072 * Luluda scóte schin şi schinlu luludă.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir*.

Pentru părinţi şi copii.

- 7073 * Ş'ililicea (luludă) mşată éste, ma o chişe câñlî.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir*.

Acelaş înţeles ca la No. 347.

- 7074 * △ Pécát de flóre că'î în spinî.

ANTONESCU, c. *Plăinesci*, j. *Rîmnicu-Sărat*.

Om bun într'un ném prost.

- 7075 * △ I-a eşit floricele.

D. POPA, c. *Sinaia*, j. *Prahova*.

Adică 'i-a albit părul.

- 7076 * A se îngânà cu florile.

G. POBORAN, *înst. c. Slatina*, j. *Olt*.

¹⁾ Flórea scóte spin şi spinul flóre.

²⁾ Şi flórea frumósă este, dar o pişe câñlî.

A se mângâia cu speranța.

FOC

7077 Acață foclu cu mîna.¹⁾

GR. TO CILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 694.

Să pune în primejdie.

7078 Eû îl trimit la foc
Și el 'mî-aduce busuioc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872,
p. 170.

Se ȕice, și pentru surdî. A se adaogă la înȕelesurile
date la No. 676.

* △
7079 Focul se aprinde din scănteî.

DUMBRAVĂ, c. *Schinenî*, j. *Tu-*
tova.

A se adaogă la No. 677.

* △
7080 Focul nu s'aprinde pîna nu'l aȕiȕi.

P. GĂRBOVICĂNEANU, *prof. c. Dom-*
nescî, j. *Muscel*.

Acelaș înȕeles ca la No. 680.

* △
7081 Focul scormolit mai multă pară dă.

V. A. FORESCU, c. *Mălinî*, j.
Suciava.

Aceles înȕeles ca la No. precedent.

* △
7082 Păna nu faci foc fum pe coș nu iese.

POPESCU, *inv. c. Dobrenî*, j.
Ilfov.

* △
Nu esè fum de unde nu e foc.

IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa*,
comit. Arad, Ungaria.

¹⁾ Prinde focul cu mîna.

* △ *Nici un foc fără fum.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

* △ *Nu e fum unde nu e foc.*

A. GOROVEI, *j. Suciava.*

* △ *Unde nu cure¹⁾ fum nu este foc.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

* *Până s-nu s'aprindă foc, fum nu iese.²⁾*

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

* *Iu foc nu este, fum nu iese.³⁾*

IL. GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Iu nu'î foc, fum nu iese.⁴⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 159.*

* *Fâr de foc, fum nu (î)ese.⁵⁾*

I. COYAN, *prof. c. Berat, Albania.*

A se adaogà la No. 682.

7083 * △ *Nu mai turna foc peste pară aprinsă.*

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

À se adaogà la No. 684.

7084 * △ *Tornă foc peste pară.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

¹⁾ În Banat verbul *a cure* are pe lângă înțelesul de *a curge* și acel de *a alerga iute*. De pildă se dice: apa cure; fumul cure pe coș; tot am curs, am curs până l'am ajuns.

²⁾ Până să nu s'aprindă foc, fum nu iese.

³⁾ Unde foc nu este, fum nu iese.

⁴⁾ Unde nu e foc, fum nu iese.

⁵⁾ Fără de foc, fum nu iese.

Intărită pe omul mânios.

7085 * △ Focul cu foc nu se stinge.

D. POPOVICIU, *inv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.* — V. SALA, *dasc. c. Totorenî, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogă la No. 685.

7086 * △ Nu pune paie peste foc.

Dna. Z. MIHĂILESCU, *c. Buştenî, j. Prahova.*

Nu provoca certă. Acelaş înţeles ca la No. 684.

7087 * △ Focul acoperit arde innăduşit.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, j. Covurlui.* — V. FORESCU, *c. Folţiceni, j. Suciava.*

Omul ascuns, care caută să facă vre-un rău.
O primejdie nevădută încă.

7088 * △ Mocnesce focul în cenuşe.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Despre cel care pregătesce o răsunare.

7089 * △ Focul cu apa nu se pot împretini.

V. SALA, *dasc. c. B. Lazun, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru doi ómenî carî nu pot trăi împreună, etc.

7090 * △ Focul te întăresce şi frigul te móie.

G. MIHALACHE, *c. Şendresci, j. Tutova.*

Adică averea saî lipsa.

7091 * △ Voinic! şede la foc şi nu îi e frig.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulţi, j. Covurlui.*

Se ȕice într'un mod ironic.

7092 Unde faci focul iërba nu cresce.

Adevërul (ziar) Oct. 1902.

Arată urmele rëului.

7093 Cari nu s'arde, di foc nu se aspari.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 495.

Pentru omul lipsit de experiența, care se apucă fără témă, de o trëbă care póte să'i aducă mare pagubă.

7094 * △ Cine suflă 'n foc îi sar scânteile în ochi.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 53, c. *Agnita, Ungaria.*

Nu te amesteca în certurile altora.

7095 * △ Nu 'i suflă nimene în foc.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

E om aspru.

7096 * △ A suflat în foc.

PROCOPIESCU, *inv. c. Islaz, j. Romanați.*

Adică s'a îmbëtat.

7097 Acață foc cu gură.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 496.

Afirmă cu energie un adevër, chïar cu primejdia vieței.
A se adaogă la No. 697.

7098 Scóti foc din gură.³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 496.

Afirmă lucruri false cu energie.

¹⁾ Cine nu se arde, de foc nu se sperie.

²⁾ Prinde foc cu gura.

³⁾ Scóte foc din gură.

7099 * \triangle Varsă foc și pară.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. Coșteiu,
Banat.

Arată mânie mare.

7100 * \triangle Arde focu 'n paie ude,
Eă îl strig el nu m'aude.

D-na Z. MIHĂILESCU, c. Bușteni,
j. Prahova.

* \triangle Arde foc în paie ude.

E. I. PATRICIU, *înv.* c. Smulți,
j. Covurlui.

Pe lângă înțelesurile date la No. 704, mai arată și ne-
păsarea cui-va față de un interes.

7101 * L'a călcat focul.

A. PANN, II, p. 101.

A pățit ce-va rău; i s'a întâmplat o nenorocire.

7102 * \triangle A dat cu mânele (mâna) în foc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
174. — EM. POPESCU, c. Ciocănescă,
j. Ialomița. — G. POBORAN, *inst.*
j. Olt.

S'a înavuțit fără muncă.

7103 \triangle I-a ajuns focul la dește.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 110,
c. Râșnov, Ungaria.

L'a ajuns rău necazurile.

7104 \triangle I-a ajuns focul la unghe.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 110,
c. Râșnov, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7105 * \triangle A se juca cu focul.

IUL. GROFȘOREANU, *învățător* c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Adică cu primejdia.

FRAGĂ

- 7106 [△] Pentru fragă,
Și frunza ți-e dragă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 209,
c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 711.

*L'on dist que pour le chevalier,
Baise la dame l'écuier.*

Prov. Frances, XIV-e Siècle.

- 7107 * In pofida fragilor te înnecei cu foi.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Petroșița,
j. Dîmbovița.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

FRUCT

- 7108 * [△] Dacă se còce fructele trebuie culesă.

V. SALA, *dasc. c. Petrósa, comit.
Bihor, Ungaria.*

Să ȕice mai ales pentru fete, când le vine vremea de a se mărita.

- 7109 * [△] A ajuns ca frunza pe apă.

V. FORESCU, c. *Broșteni, j. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 716.

- 7110 * [△] Șede ca frunza pe apă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

Pentru omul ne-aședat la un loc. Acelaș înțeles ca la No. 716.

- 7111 [△] Cât trăesce frunza 'n fag.

Poes. Pop., Banat.

Adică puțină vreme.

7112 Cât trăesce frunza în viñe.

Poes. Pop., Banat.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7113 \triangle A luat frunza 'n buze și lumea 'n cap.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 8,
c. *Sibiū*, & p. 111, c. *Toplița-Rom.*,
Ungaria.

* \triangle A luat frunza 'n buză.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Dom-*
nesci, j. Muscel.

A plecat, a fugit în lume.

7114 \triangle A o scôte la frunză verde.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 10,
c. *Gura-Rîului, Ungaria.*

A scăpat de nevoe.

7115 * \triangle Pân' a căde frunza.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

FUM

7116 * \triangle Unde e fum și căldură.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Un neajuns în legătură cu un folos.

7117 * \triangle Pare că te a pus la fum.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni,*
j. Tutova.

Când un om e negru la față.

7118 * Are fumuri.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j.*
Olt.

Adică se mândresce.

GÂNJ

7119 [△] Se ține ca gânjul.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 236,
c. *Râșnov, Ungaria.*

Adică strîmb.

GÂRLĂ

7120 * [△] Nu trece gârla daca nu'i veđi fundu.

SUHAMEL, *j. Buzău.*

Să fii prudent.

7121 [△] Gârla se cêrtă cu marea.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 101,
c. *Sibiu, Transilvania.*

Adică cel slab cu cel puternic.

7122 * [△] A fi prins de pe gârlă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Ră-
tesc, j. Argeș.*

Pe lângă înțelesul la No. 732, mai are și înțelesul de :
ud liórcă.

GAURĂ

7123 * Guva éste mare, ma bagă omulu ći are. ¹⁾

C. IONESCU, *inv. c. Nevésta, Ma-
cedonia.*

Când dă omul ce-va, arătând că nu póte da mai mult.

GHIMPE

7124 * [△] Se atîrnă ghimpîi de el.

PROCOPIESCU, *inv. c. Islaz, j.
Romanați.*

Adică e bét.

¹⁾ Gaura este mare, dar bagă omul ce are.

7125 Șéde pe ghimpî.

A. PANN, III, p. 3.

Acelaș înțeles ca la No. 750.

GLIE

7126 * E sub glie.

Adică sub pămînt, a murit.

GÓGĂ

7127 * Δ Deosebesce góga de nucă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Arată deosebirea între trébă și trébă, lucru și lucru.
Nuca este fructul cu cója cu tot; *góga* este ce rămâne după ce nuca și-a lepădat cója.

GOGÓȘĂ

7128 * Δ Cu gogoși nu roșesci ouē.

C. BUNGEȚIANU, *preot, c. Coso-*
văț, j. Mehedinți.

Acelaș înțeles ca la No. 757.

GRĂŮ

7129 * Δ Dintr'un grăũ bun iese o neghină, și dintr'o neghină iese un grăũ bun.

G. STĂNESCU, *j. Argeș.*

Pentru părinți și copii.

7130 * Δ Când grăul are mustăți, porumbul are bóbe.

Județul Brăila.

Dacă într'un an agricol grăul e slab, porumbul va fi bun, și vice-versa.

- 7131 * Grâul, la vînturat are nevoe de vînt, ca să se curățe de plévă.

BAȘOTA, prin V. A. Foreescu, j. Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 330. Deosebirea între cei buni și cei răi.

- 7132 * \triangle In cel mai bun grâu găsesc și câte un fir de neghină.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava.

Cel mai bun lucru sau om trebuie să aibă, și câte un mic cusur.

- 7133 * Crépă grânlu di cheandă.¹⁾

G. ZUCA, c. Georgea, Albania.

*Crépă grânlu di chianiță.*²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158.

Pentru absurdități pe cari le veți și te supără.

GRĂUNTE

- 7134 * \triangle Fie-care grăunte³⁾ are făină, dar are și tăriță.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 721. — V. FORESCU, j. Suciava.

Bun și cu rău amestecat. A se vedea No. 7132 din acest capitol.

- 7135 * Din grăunți se face grămadă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Focșani*.

A se adăoga la No. 765.

¹⁾ & ²⁾ Crapă grâul de (din cauza) neghinei.

³⁾ D-l Tocilescu scrie: grăunț.

7136 * Δ N'are grăunțe 'n cap.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.* — TEODORESCU - KIRILEANU, *înv. c. Broșcani, j. Suelava.*

Adică e prost.

7137 * Δ Nu'i în toate grăunțele.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.* — G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Ii lipsește o dogă, e hop într-o parte, cam smintit.

7138 * Δ Ii lipsește nisce grăunțe.

GAVRIL ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

GRÓPĂ

7139 Cari sapă grópa altuî, singur ș-cadi nunttru.¹⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 158.*

* *Cari sapă grópa altuî, cade násu nuntru.²⁾*

ILIE GHICU, *c. Băesa, Epir.*

* *Cari sapă grópa atántuî, singur tu násă s'ingrópă.³⁾*

G. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

A se adaogă la No. 767.

7140 * Δ A săpă grópa cui-va.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Când unul caută căderea cui-va. A se adaogă la No. 768.

¹⁾ Cine sapă grópa altuîa, singur cade înăuntru.

²⁾ Care sapă grópa altuîa, cade dînsu înăuntru.

³⁾ Care sapă grópa altuîa, singur într'însa s'ingrópă.

7141 [△]* La grópă cu cetera.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 129,
c. Gurarîului, Ungaria.

GUNOÎU

7142 * [△] Gunoîul de vară e piper de iernă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cre-*
tenî, j. Vâlcea.

A se adaoga la No. 772.

7143 * Carî se amestică cu cupriile, 'l cluțesc
gălinli. ¹⁾

D. COYAN, *prof. c. Georgia, Al-*
bania.

Acelaș înțeles ca la No. 2357 și 9311.

HĂŬ

7144 * [△] Cătu 'i hăul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

* [△] Căt hăul și pîrêul.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j.*
Covurluțu.

Adică nici odată. Veđi No. 776.

«Nu se va întîmpla cătu 'i hăul».

HOLBURĂ

7145 * [△] Par'că se ascunde în dosu holburii.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Mur-*
genî, j. Tutova.

Vré să facă pe viclénul, și când colo se dă de gol,
că'l simte.

Holbura saŭ *volbura* e o plantă acățătore și tîrîtore.

¹⁾ Care se amestecă cu gunoîul, îl risipește cu picióarele găinele.

IAZ

- 7146 * \triangle Iazuri se fie, brósce se gălesc.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava.

Acelaş înţeles ca la No. 797.

IÉRBĂ

- 7147 * \triangle A vădut iérbă verde, nu mai are habar.

P. GÂRBOVICEANU, prof. c. Suci, j. Argeş.

A scăpat de nevoe.

- 7148 * \triangle Iérba bună în spină se găseşte.

GAVR. ONIŞOR, c. Obârşeni, j. Tutova.

Şi ómeni buni într'un mediū rău saū mai de jos.

- 7149 * \triangle Iérba nu'î pentru gâsce.

V. SALA, dasc. c. Băleni, comit. Bihor, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 933.

- 7150 * \triangle Pasce iérba care o cunoscă.

G. BĂNULESCU, înv. c. Pietroşiţa, j. Dîmboviţa.

Pasce iérba ce cunoscă.

Adevărul (zian) Oct. 1902.

Pasce iérba unde o cunoscă.

Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 206.
c. Răşnov, Ungaria.

Nu te amesteca unde nu te pricepi; ţine te de ce cunoscă bine.

- 7151 * A se lăsa ca iérba vîntului.

G. POBORAN, j. Olt. — Lumina p. toţi, I, p. 86.

În voiea sôrteî; a nu se împotrivi celui puternic.

7152 * Nu scie strică nici ierba.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Nu e bun de nimic; e prost.

7153 * △ A cresce ierba pe sub el.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A fi leneș.

IEȘCHIE

7154 * △ Ieșchia nu sare departe de trunchiu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 432.

IN

7155 * △ Inul încă'î plantă.

V. SALA, *dasc. e. Vașcoî, comit. Bihor, Ungaria.*

O fi semănând ce-va cu ôre-ce, însă nu'î tot acelaș lucru. Acelaș înțeles ca ȱicerea de la No. 17686.

JAR

7156 * △ Jarul potolit te arde.

V. SALA, *dasc. c. Brădeț, comit. Bihor, Ungaria.*

* *Jarlu aȱel acoperitlu ti arde cama arȱă.¹⁾*

I. IONESCU, *prof. c. Nevȱsta, Macedonia.*

Pentru cel ascuns care se arată blând. Acelaș înțeles ca la No. 509.

¹⁾ Jarul aȱel acoperit te arde mȱi rȱă.

7157 * Δ Jarul din spuză rău te arde.

V. SALA, *dasc. c. Măgura, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

JARATEC

7158 * Δ Jaratecul stă şi sub cenuşă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

1° Acelaş înţeles ca la No. precedent.

2° Când o primejdie, un rău se pregătesce, e gata să izbucnescă.

LAC

7159 * Δ In lacul mare se adună brósce multe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

* Δ Lac să fie, că brósce se adună.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Lac să fie, brósce multe.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 176.*

A se adresa la No. 797.

7160 Δ Unde nu'î lac nu 's brósce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 265, c. Almaşul-M., Ungaria.*

Inversul ȃdicerei de la No. 798.

7161 * Δ Când sacă lacul se vede pescele.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Dobrovă, j. Vaslui.*

La sfîrşit să vede ce e.

7162 * \triangle Lacul din plôie nu ține.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

* \triangle Lac de plôie nu ține mult.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Mur-*
geni, j. Tutova.

Averea numai din muncă nu ține.

LATURĂ

7163 * Bate laturile.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A vorbi ocolind.

LEMN

7164 Lemnul ațel strîmbul, foclu maș lu n-
drédzi.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 165.

Acelaș înțeles ca la No. 806.

7165 * Un lemn strîmb aspardze tut foclu.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 875.

7166 * \triangle A adună cîrcele unde altul a tăiat lemne.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Pe lângă înțelesul dat la No. 810, mai arată și inferioritatea unuia, față de altul, într'o afacere.

7167 * \triangle Pe lângă un lemn uscat ard și dece verđi.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui. — V. FORESCU, c.
Folticenii, j. Suciava.

¹⁾ Lemnul ațel strîmb, focul numai ăi îndrăpă.

²⁾ Un lemn strîmb strică tot focul.

*După lemnul așel uscatlu, ardi ș-așel vèrdili.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 165.

*
*După seclu, arde ș-vèrdele.*²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela,*
Epir. — I. COYAN, *prof. c. Cusina,*
Albania.

A se adaogà la No. 812.

* △
7168 Belesce lemnul până să pòte.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Să faci lucrul la vremea lui, când să pòte face.

* △
7169 Belesce lemnul cându'i vreme.

V. SALA, *dasc. c. Păcălesci, co-*
mit. Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* △
7170 A'i început să crapă lemnul, despică'l.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulfi,*
j. Covurlui.

Cerënd ca cine-va să deslușescă ceea ce vroesce a spune.

△
7171 Nu vede pădurea de lemne.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat. — Dr. EL. CRISTEA, *Prov.,*
p. 186, *c. Logoș, Ungaria.*

Să pierde în amănunte și nu mai vede întregul.

*
7172 S-duse lemn și s-turnă cuțur.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 816.

¹⁾ După lemnul uscat, arde și acel verde.

²⁾ După (lemnul) uscat, arde și verdele.

³⁾ Să duse lemn și s'a întors lutuc.

7173 * **Bagă multe ta s'hibă vluisite.¹⁾**

I. COYAN, *prof. c. Corița, Albania.*

Dacă vrei să ai foc bun, pune lemne multe. Pune cât trebuie dacă vrei să faci treabă; economia e bună, însă numai unde trebuie.

SNÓVĂ

Un popă din Grebena a fost chemat odată ca să binecuvînteze focul unui țeran dintr-o comună vecină, care nu ardea nici odată bine. Ne-vasta omului nu puneă nici odată mai mult de trei lemne odată pe foc, ast-fel că focul nici odată nu ardea cum se cade. Popa își începu rugăciunea și după fie-care frasă adaogă : *bagă multe ta s'hibă vluisite!* Femeea asculta, și puneă la lemne. Când a sfișit popa rugăciunea se făcuse un foc de puteai să frigî un boi.

7174 * △ **Tot e un lemn de ars în foc.**

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Se ȑice de bătrîni, că tot sunt de mórte.

7175 * △ **A ședé ca lemnul în apă.**

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Adică nemișcat.

7176 * △ **A fi lemn.**

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Adică bét. A se adaogă la No. 821.

7177 * **Strîmbă-lemne.**

L. ȘĂINEANU, *Dicț, p. 777.*

Se ȑice, în bătae de joc, aceluî care se laudă cu puterea lui.

În basme se numesce ast-fel un uriaș năsdrağan care îndóie copacii codrilor.

¹⁾ Pune multe ca să fie binecuvîntate.

LINTE

7178 Vindi linti. ¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 691.

Se ȝice în bătae de joc celui care sē ține mândru, care
se arată bogat.

LOC

7179 * [△] I-a ȝăsit numai locul.C. TEODORESCU, *înv. c. Lîpova*,
j. Vasluțu.

Se ȝice pentru un lucru furat.

LÓZĂ

7180 * [△] Lóza bună îi tare scumpă.AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu*,
Banat.

Adică om de ném ales, cinstit, etc. Lóză = viță de vie.

MAC

7181 [△] Cât un fir de mac uscat
In patru despicaț,
In vînt aruncat.*Poes. Pop., Bucovina.*

Fórte puțin și chiar de loc.

7182 * Nicî cât un fir de mac.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7183 Când mă-ta o sēmănă
Strat de mac
In vîrf pe ac,
Strat de in
In vîrf de spin.HODOȘ, *Poes. Pop.*, p. 137.

Adică nici odată.

¹⁾ Vinde linte.

MĂCIEȘ

- 7184 * △ Dintr'un măcieș iese un trandafir.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Pentru copii și părinți.

MĂCRIȘ

- 7185 △ A merge la măcriș.

A avé o purtare rea. Se ȝice pentru femeî. Vedî articolul D-lui Nădejde, *Revis. Rom. I, p. 126.*

MAL

- 7186 * Când s'o mai împreună malul ăsta cu cel-alt.

Adică nici odată.

- 7187 * △ Se bate ca apa de maluri.

G. ALBU, c. *Schinenî, j. Tutova.*

A se adăoga la No. 834. Se trudesce, se muncesce pentru a agonisi ce-va.

- 7188 * A fi cât 'un mal.

Om înalt, mare, mähălos.

MALAIŢU

- 7189 * △ Cóce-te mălaiu
Păn la luna lui Maîu.

I. VULCĂNESCU, c. *Pelesci, j. Dolj.*

Acelaș înȝeles ca la No. 8622.

- 7190 * △ Sapă malaîu pe tenchiu.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoî, comit: Bihor, Ungaria.*

MĂRĂCINE

- 7191 * △ Pe mărăcine struguri nu cresc.

G. MIHALACHE, *înv. c. Sendresci*,
j. Tutova.

De la omul rău la ce te poți aștepta ?

- 7192 * △ A săpă la mărăcină.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Pentru un lucru greu.

MARE

- 7193 * △ Cércă marea cu degetul.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari*,
j. Mehedinți.

A se adaogă la No. 855.

- 7194 * △ Nu cercă marea cu degetul, nici apă
fértă cu bētu.

D-ra ECAT. ȘIȘMAN, c. Adam,
j. Tutova.

Acelaș înțeleș ca la No. 856.

- 7195 * Lișor poți s'aruçi ună chétră tu amare,
ma greū u scoți. ¹⁾

I. IONESCU, c. *Nevésta, Macedonia.*

Greū se îndréptă o greșală pe care ai făcut'o.

- 7196 * △ Și marea are fund.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoū, comit. Bihor, Ungaria.*

Și cei bogați poți sărăci.

- 7197 Carī tu amari cadi, ș-di șarpi se-acăță. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 160.

¹⁾ Ușor poți să arunci o piétră în mare, dar greū o scoți.

²⁾ Care în mare cade, și de șérpe se acăță.

Intr'o primejdie mare, nu'ți alegi mijlócele de scăpare.

7198 Tu marea ea laea.¹⁾

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 693

Adică departe.

MĂRGĂRITAR

* △ 7199 Pecat de mărgăritar, că e la gât de măgar.

P. ȚĂRBOVICEANU, *prof. c. Casimcea, j. Tulcea.*

Acelaș înțeles ca la No. 2365. Se ice mai ales când o fată bună s'a măritat cu un om nedemn de însa.

MĂRGICĂ

* △ 7200 Fierbe mărgica.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni, j. Suciava.*

Adică se sfătuesc.

MĂSLIN

* △ 7201 Din măslini esar mărăcină.

I. STĂNESCU, *inv. j. Argeș.*

Pentru părinți și copii.

MAZĚRE

△ 7202 Mazere 'n părete.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 149, c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 925.

MEȚU

7203 S-virsă mețu, cu zorea se-adună.²⁾

Gr. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 542.

A se adaoga la No. 869.

¹⁾ În marea cea nēgră.

²⁾ S'a vėrsat mețul, cu greț se adună.

7204 Staî s'adună meîlu. ¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 542.

A aştepta mult şi bine.

MELEAGU

7205 * A'î sci meleagu.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

Adică gândurile, chiar şi cele mai aşcunse.

MËR

7206 * Lăgă merlu până cand i mîc. ²⁾G. ZUCA, c. *Fieri*, *Albania*.

Acelaş înţeles ca la No. 891.

7207 * Şi 'n merile frumoşe, sunt multe ver-
mênôse.V. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Su-
ciava*.

A se adaoga la No. 874.

7208 △ * Merele bune se stric pe lângă cele rele.

G. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţ*,
j. *Covurluţu*.* △ *Un măr putred strică o' grămadă de mere
frumoşe.*V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Su-
ciava*.* *Merlu aspart, aspardze ş-merele bune.* ³⁾ILIE GHICU, *prof. c. Turia*, *Epir*.* *Merlu aspart, aspardze ş-merele acele bu-
nele.* ⁴⁾I. COYAN, *prof. c. Băesa*, *Epir*.¹⁾ Aşteptă să adune meîul.²⁾ Lăgă mărul cât e mic.³⁾ & ⁴⁾ Mărul stricat, strică şi merele (cele) bune.

A se adăoga la No. 875.

- * △
7209 Merele putrede strică pe cele bune, fără
ca cele bune să pôtă drege vre-odată
pe cele rele.

V. SALA, *dasc. c. Dudurésa, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaoga la No. 876.

- * △
7210 Mărul nu cade departe de rădăcină.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

*
Merlu sun mer cade. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Cavaia, Albania.*

*
*Merlu sun mer cade, câti vr'ână ôră și aru-
cutésce ș-ma hima. ²⁾*

G. ZUCA, *c. Durazzo, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 876b și 881.

- * △
7211 Trec mere, trec pere, vine curu la măsură.

P. ILIEȘ, *c. Hațeg, Transilvania.*—IUL. GROFȘOREANU, *c. Gașa, comit. Arad, Ungaria.*—AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Pe lângă înțelesurile date la No. 877 a se adaoga și următoarele:

1° Se ȃice despre un om orî un lucru, care odată a fost vestit și a decăđut. — *Banat.*

2° Celui ce se desfăteză în averi. — *Transilvania.*

- △
7212 Ce măr frumos ȃar amar.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov., p. 42, c. Tisa, Ungaria.*

Om său lucru care are și bune și rele.

¹⁾ Mărul sub măr cade.

²⁾ Mărul sub măr cade, câte odată se rostogolește și maî jos.

7213 [△] A se face mere-pere.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 14,
c. *Gurartuluț, Ungaria.*

Adică amestecătură.

MÎEZ

7214 A'î pipăi miezul.

A. PANN, III, p. 107.

À se adăoga la No. 890.

MIGDALĂ

7215 * [△] L'o încântat cu migdale amare.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. *Covurluțu.*

Vorbe dulce dar cu gând rău.

MÎZGĂ

7216 * [△] Scie el de unde iese mîzga.

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni,*
j. *Tutova.*

Pentru omul prost.

MLĂDIȚĂ

7217 * [△] Mlădița strîmbă, numai de tînără se îndreptă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. *Vashuțu.*

Pentru copii. Veđi No. 891.

MOHOR

7218 * [△] A'și drege mohorul.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. *Vashuțu.* — E. I. PATRICIU & G.
P. SALVIŢĂ, *înv. c. Smulț, j. Co-*
vurluțu.

Când unul, vedînd că s'a greșit cu vorba, caută să se desvinovătească.

MUNTE

7219 * △ Intre doi munți este o vale.

SUHAMEL, *j. Buzău*. — D-ra EC.
ȘIȘMAN, *c. Adam, j. Tutova*.

E și bine și rău, Veđi No. 7017 din acest capitol.

7220 Munte cu munte nu se întilnesce, dar
om cu om se 'ntilnesce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
172.

*
*Munte cu munte nu s'andumîsîesce, ma omu
nă ôră.* ¹⁾

C. IONESCU, *c. Nêrîsta, Mace-*
donia.

A se adaogă la No. 893.

7221 △ E cât un munte și nu plătesce un păduche.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 82,
c. Logoș, Ungaria.

Adică înalt și prost.

7222 Așteptă s-vină muntii la năs.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 562.

Pentru cel leneș.

*
7223 Nu munți s'aspară di nêuă.³⁾

ILIE GHICU, *c. Abela, Perivoli,*
Epîr.

Veđi *Olymp, Cap. XII,*
Oul.

Acelaș înțeles ca la No. 13841.

MURĂ

7224 * △ Pică mură'n gură.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelesci, j.*
Dolj.

¹⁾ Munte cu munte nu se întilnesce dar omul odată...

²⁾ Așteptă să vină muntele la dînsul.

³⁾ Munții nu se sperie de zapadă.

A'î dă tôte mură'n gură.

GR. JIPESCU, *Opincar*, p. 83.

A se adaogă la No. 901.

7225 * \triangle Mura, de sine, în gura omului nu se bagă.

D. POPOVICIU, c. *Cuvin*, comit. *Arad*, *Ungaria*.

Omul trebuie să muncască.

7226 * \triangle A trecut ca mura.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*, *Banat*.

Adică grabnic și pe neobservate.

NĂVALNIC

7227 * \triangle Par'că are năvalnic.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulț*, *j. Cuvurliu*.

Toți îl saū o îndrăgesc.

Năvalnicul este o ierbă, pe care o daū, țigancele vrăjitoare, fetelor saū flăcăilor ca să le năvălescă iubitul.

NEGHINĂ

7228 * \triangle Neghina n'o duce la tîrg.

V. SALA, *dasc. c. Căcăcen*, comit. *Bihor*, *Ungaria*.

Lucrul rău nu are cîntare.

7229 * Grînu va si-alégă di cheandză.¹⁾

ILIE GHICU, c. *Băesa*, *Epir*.

Adică cei buni de cei răi. A se adaogă la No. 907.

¹⁾ Grăul o să se lęgă din neghină.

NISIP

7230 Cât tradzi arina.¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 672.

A se adaogà la No. 911.

NOROÎU

7231 * \triangle Năroîul se aşedă pe fund.V. SALA, c. *Vaşcoî, comit. Bihor, Ungaria.*

Ce î bun, trage mai mult; bucatele bune sunt grele.

7232 A scôte pe cine-va din noroîu.

A PANN, III, p. 127.

A se adaogà la No. 915.

NUCĂ

7233 * Sparge întâiu nuca, ca să 'i mănânci
miezul.V. FORESCU, c. *Folticenî, j. Suclava.*

A se adaogà la No. 916.

7234 * \triangle Sparge nuca, dar sare capul.GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Pedépsa celui care deflorează o fată.

7235 * \triangle Nu tótă nuca are mez bun.V. SALA, *dasc. c. Hotar, comit. Bihor, Ungaria.**Nu tótă nuca are mez bun şi sănătos.*P. ISPIRESCU, *Lég.*, I, 1872, p. 180.

A se adaogà la No. 920.

1) Cât este (trage) nisip.

7236 * △ A potrivit'o ca nuca 'n părete.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

A se adaogà la No. 925.

7237 * A fi ca o nucă.

De o statură mică.

NUÎA

7238 * O nuîa singură, se frânge.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 930.

7239 * △ Îndóje nuîéua până să pôte.

V. SALA, *dasc. c. Chișcoî, comit.*
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 1041.

7240 * △ A pleca pe nuîa.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A face ce-va de nevoe.

OGAȘ

7241 * △ Ș'a perdut ogașul.

D. POPOVICIU, *c. Cuvin, comit.*
Arad, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 616.

ORZ

7242 * △ Nu strică orzu pe gâsce, când îi iërba
la genunchi.

GAVR. ONIȘOR, *c. Epurenî, j.*
Tutova.

Nu mai strică orzul pe gâsce.

P. ISPIRESCU, *Leg.*; I, 1872, p.
174.

A se adăogă la No. 933.

OVĚZ

7243 [△] Nu 'i ovězul pentru gâsce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 172
& 301, c. *Logoș, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7244 Sémină arov (urov).¹⁾

Gr. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 672.

Îi este frică.

PĂDURE

7245 * [△] Nu se pôte pădure fără uscături.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

* [△] *Pădure fără uscături, și lac fără brósce nu
se pôte.*

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Lucienii, j. Dimbovița.*

Intre multe bune trebue să fie și ce-va rău. Veđi No. 939.

7246 * [△] Pădurea de códa ei piere.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

A se adaogă la No. 942.

7247 [△] Pădurea 'i mare, dar sēcurea 'i tare.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 202,
c. *Logoș, Ungaria.*

Când avem mijlocul de a înfrîna pe cine-va.

¹⁾ Séměná ověz.

7248 \triangle Nu merge 'n pădure fără săcure.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 177,
c. *Toplița-Rom.*, *Ungaria*.

Nu te apuca de o trébă, dacă nu ai mijlocul de a o
duce la un bun sfârșit.

7249 * Cu cât mai afund intri în pădure, cu a-
tâta de mai multe lemne dai.

AUREL. TĂUTUL, *preot*, c. *Su-
ciava*, *Bucovina*.

7250 * \triangle Bate'l cu tótă pădurea.

V. SIMIGANOSCHI, *preot*, c. *Fe-
reblecea*, *Bucovina*.

Sistem de educație.

7251 * \triangle E de către pădure.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi*, *comit. Bihor*, *Ungaria*. — IUL. GROFȘO-
REANU, *prof. c. Galșa*, *comit. Arad*,
Ungaria.

Om necinstit, hoț.

7252 * \triangle Ba încă 'i de către pădure.

G. ONIȘOR, c. *Avramesci j. Tu-
tova*.

Se preface hoțu că el e cinstit, om de trébă, și în
urmă el face gură mare.

7253 * \triangle Tot el de către pădure.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor*, c.
Galșa, *comit. Arad*, *Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

PAIU

7254 * \triangle Fie-care païu cu umbra sa

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

A se adaogă la No. 949.

7255 Di un păiū nu faci măiū. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Mss.*, II, p. 69J.

Pentru omul de rînd, slab, sărac.

7256 * Δ Nu scie să lege două pae.

BAȘOTTA prin V. Forescu, j. Suciava.

Pentru omul prost. Veđi No. 955.

7257 * Δ A fi bun de paie.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică prost.

7258 * Δ Lovit de la paie.

I. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Adică scrintit la minte.

7259 * Δ I-a pus păiul în mână.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

L'a sărăcit. A se apropia de No. 953.

PĂIUȚ

7260 * Δ A perdut păiuțul.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galșa, comit. Bihor, Ungaria.*

S'a încurcat rău.

SNÓVĂ.

Un preot a însemnat cu un pău Evanghelia, ce avea să citească. Cineva a luat păiuțul. Venind timpul să citească Evanghelia și ne dând de păiuț, preotul a ăis mai de multe ori: «ăis'a Domnul». Ōmenii, perădendu-și răbdarea, au întreat: «Ce a ăis Domnul?» «Mama celui-ce ă luat păiuțul», răspunde preotul.

¹⁾ Dintr'un pău nu faci mău.

PĂMÎNT

- 7261 * \triangle Pămîntul bun, rîde bune aduce.

ECAT. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Adică omul bun.

- 7262 * \triangle Pămîntului bun puțină apă îi trebuie.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Scol. Învăț.*

Omului bun puțin îi trebuie ca să se ridice.

- 7263 \triangle La pămîntul ud nu trebuie apă multă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 131, c. Gurariului, Ungaria.*

Pentru cel avut.

- 7264 \triangle Pămîntul negru face pita albă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 202, c. Logoș, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 828.

- 7265 * \triangle Duce pămînt din vale 'n dîl.

V. SALA, *dasc. c. Poiana, comit. Bihor, Ungaria.*

Muncă prîstă și nefolositoare.

- 7266 * \triangle Rîstîrnea pămîntul cu curu 'n sus.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Face trîbă amarnic.

- 7267 * \triangle Sfredelesce pămîntul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent; caută cu orî-ce chip să isbutescă.

7268 * Δ Scóte din fundu pămîntului.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cárja,*
j. Tutova.

Face ce face și își atinge scopul.

7269 * Δ Ce puî în pămînt aia răsare.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII,*
Sc. Norm.

Acelaș înțeles ca la No. 1147.

7270 * Δ Pămîntu te spune.

AVR. CORCEA, *preot, c. Mărrina,*
Banat.

Adică se va afla óre-ce.

7271 * Δ Să nu simță nici pămîntul.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j.*
Covurluțu.

Când faci ce-va fără ca să te simtă nimeni.

7272 * Δ Nu sê scie pe pămînt.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică de bucurie.

7273 * Δ Nu 'l ține pămîntul.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7274 * Δ Nu scii unde ți 'i crepat pămîntul.

V. SAEA & I. COROÎU, *c. Vaș-*
coă, comit. Bihor, Ungaria.

Adică ce vei păți ; unde vei muri (vei fi îngropat).

7275 * Δ A'l amestecă cu pămîntul.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

1° A'l omorî.

2° A'l prăpădi, a'l nimici.

7276 A~iurzėsce a pimintu.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 606.

A se adaogă la No. 965.

7277 * △ Plānge pāmîntul sub el.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

E supērat rēū.

7278 * △ Pāmînt îngăurit.

V. RIMBU, *c. Brănesci, j. Ialomița.*

Om leneș.

7279 * ∟ Ca pāmîntul de mut.

A. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu. Banat.*

Pentru cei tăcuți. Veđi No. 972.

7280 * △ Pēcat de pāmînt că 'l mai rabdă viū.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Dógele, j. Vashlău.*

Pentru omul rēū.

7281 A se face tēcă de pāmînt.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. 1.
172.

A se adaogă la No. 975.

7282 * △ Buricul pāmîntului.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni, j. Suciava.*

1° Adică locuri cu ponóre rele și tihărăi prăpăstiose.

2° A se vedé și înțelesul dat la No. 2791, care este cel mai obișnuit.

¹⁾ Miróse a pāmînt.

7283 * \triangle Se cufundă (prăbușește) pământul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Când se arată o cădere mare.

7284 \triangle La tórta pământului.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 615.

Adică departe.

S'a dus la tórta pământului.

PĂPĂDIE

7285 * \triangle Ca păpădia.

A. GOROVEI, *j. Suciava.*

Adică galben la față.

PAPURĂ

7286 \triangle Află nod în papură și spină în mămăligă (coleșă mândră).

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 5, c. *Sinersig, Ungaria.*

A căuta nod în papură.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

Acelaș înțeles ca la No. 976.

7287 * \triangle Cât papură în baltă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică mult.

PĂR

7288 La părul lăudat să nu alergi cu sacul.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 176.

*
La gorțul alăvdat ȝia tastru m̃ic.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

*
*La gornișlu așel lăvdatlu du-te cu trastul,
ș-nu cu saclu.²⁾*

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 977.

7289 * *Sub părul fără ródë nu se adună păse-
rile.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.,
j. Putna.*

Ómeniș alérgă numai unde găsesec căștigurî și folóse.

7290 [△] *La părul stufos,
Îi trebuie bêt gros.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 131,
c. Ida-Mare, Ungaria.*

Pentru cel puternic.

7291 * [△] *Părul ne-îngrădit
De toți e sburătuit.*

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Cl. VII,
Semîn. Buc.*

A se vedé No. 882.

7292 * *Carî șëde sum gorniș, așel măcă gornișă.³⁾*

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Ma-
cedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 7819.

¹⁾ La părul lăudat ȝea tr..istă mică.

²⁾ La părul acel lăudat du-te cu traista, și nu cu sacul.

³⁾ Care șëde sub păr, acela mănâncă pere.

PARĂ

- 7293 Pică, pară, pică!
Dacă vei pică,
Eu te voi mânca.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 166.

A se adaoga la No. 981.

- 7294 * △ Para bună pică 'n gura scrófei.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. Coștetu, Banat.

*Gorțili ațeli bunili, li măcă porțili.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.* p. 173. — GR. TOCILESCU, *Poes.* Pop., II, p. 506.

*
*Gorțili muturi li măcă porțili.*²⁾

D. A. MILESCU, *Gaz. Maced.*, I, p. 3.

*
*Gorțile mature, porțili li măcă.*³⁾

I. COYAN, *prof. c. Durazzo, Albania.*

*
*Gornițlu ațel bunlu 'l măcă porțili.*⁴⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Pentru fetele care ieau bătrâni în căsătorie. A se adaoga la No. 983.

- 7295 Iu avdzi gorți multi, s-îiaî un tastro mic.⁵⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.* p. 160.

¹⁾ Perele acele bune, le mănâncă porci.

²⁾ & ³⁾ Perele cöpte (mature) le mănâncă porci.

⁴⁾ Para cea bună o mănâncă porci.

⁵⁾ Unde auțî pere multe, să ieî o traistă mică.

*

*Avdzîşi gorġă multe, ĩea sac ĩmic.*¹⁾G. ZUCA, c. *Elbasan, Albania*

Acelaş înġeles ca la No 977.

*

7296 *Gorniġlu sum gorniġ cade.*²⁾C. IONESCU, c. *Nevġsta, Macedonia.*

A se adăogă la No 986.

*

7297 *Fġġe gorġlu hie ş'ambolġiasma stăfidzġ.*³⁾G. ZUCA, c. *Elbasan, Albania.*

Când se întâmpla ce-va de ne-creġut.

*

7298 *Năpoġ o-are gorġul cōda.*⁴⁾I. COYAN, prof. c. *Cusina, Albania.*

*

*Gorġul cōda napoġ o are.*⁵⁾ILIE GHICU, prof. c. *Ianina, Epir.*

Greutăġile unor întreprinderġ tocmai la fine se vġd. A se adaogă acest înġeles la No. 987.

PELIN

*△

7299 *Nu mġ culc, nu mġ scol fără gustul de pelin.*V. FORESCU, c. *Malinġ, j. Sucġara.*

Acelaş înġeles ca la No. 989.

PEPENE

△

7300 *Nu poġġ ġine doġ pepeni ġntr'o mână.*Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 179, c. Gvarġuluġ, Ungaria.*¹⁾ Auġġşġ (că sunt unde-va) pere multe, ġea (un) sac ġmic.²⁾ Para sub păr cade.³⁾ Face părul smochine şi părul (soġu care face pere grōse) stafide.⁴⁾ & ⁵⁾ Para cōda ġnapoġ o are.

*
*Doi piponi dadun sun sora nu s-porta.*¹⁾

I. COYAN, c. *Perivoli, Epir.*

A se adăoga la No. 990.

7301 * Δ Vrînd a ține doi pepeni într'o mână, te trezesci fără nici unul.

AL. CHETAN, *Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7302 * Δ Cójă di himunic nu s'alichésce di buric.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Cavaia, Albania.*

*
*Cójă di himunic nu s'alichésce di buric.*³⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta Macedonia.*

*Coji di himunic, nu s'alichésci di buric.*⁴⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 162. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop, II, p. 522.

Pe lângă înțelesul dat la No. 991 mai însemnează că:
reul ce se dice de un om cinstit, și cunoscut ca atare,
nu se prinde nici odată.

7303 Δ Gras ca pepenele.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 103,
c. *Gurariului, Ungaria.*

A fi pepene de gras.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 50.

A se adaoga la No. 993.

¹⁾ Doi pepeni împreună subsioră nu se porta.

²⁾ ³⁾ & ⁴⁾ Cójă de pepene verde nu se lipesc de buric.

PERJĂ

- 7304 * Δ Pentru o perjă alungă cióra trei hotare,
și, dacă n'o prinde, o dă de sufletul
tată-său.

A. GOROVEI, c. *Broșteni*, j. *Su-
clava*.

Se ȋdice despre un om sgârcit.

PERSEC

- 7305 * Δ A luă pe după persec.

GAVR. ONIȘOR, c. *Cârnjă*, j. *Tu-
tora*.

Adică pe nesimțite.

A nu se confunda cu ȋdicerea de la No. 7556, care
este cu totul deosebită ca subiect și ca înțeles.

PÉTRĂ

- 7306 * Chétră arucutită.¹⁾

G. ZUCA, c. *Cavaia*, *Albania*.

Om fără căpătâi, ne-stabilit unde-va. A se asemănă
cu No. 996.

- 7307 * Δ Pétra care șede (daca stă) pe loc prinde
mușchiu.

E. I. PATRIGIU, inv. c. *Smulțt*,
j. *Covurluiu*.

- * Δ Pétra care nu se mișcă prinde mușchiu.

P. GÂRBOVICEANU, prof. Cl. VII,
Semin.

- * Δ Și pétra prinde muschiu, dacă stă mult în
loc.

C. TROTEANU, c. *Stănescu*, j. *Bo-
toșani*.

¹⁾ Pétra rostogolită.

* △

*Chêtra tu locîi acață mușclîu.*¹⁾I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Arată greutatea sau valoarea omului localnic, față de cel străin și trecător.

7308 * Chêtra tu loclu'i este gréuă.²⁾

I. COYAN, *c. Cusină & Durazzo, Albania.*

Omul are putere, trecere, greutatea acolo unde trăesce. Acelaș înțeles ca la No. 999.

7309 △ Pêtra ce o aruncî pe capul altora, va cadê pre capul tîu.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 210, c. Sinersig, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1000.

7310 Cu gréu se urnesc petrele din casă.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 178.*

Adică gréu măriți fetele.

7311 * △ Scôte apă din pétră.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu. — D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova.*

Cu mare greutate, dar face trêba Veđi No. 1017.

7312 * △ Scôte lapte dulce din pétră sêcă.

G. P. SALVIŬ, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

¹⁾ Pêtra în locul ei prinde mușclîu.

²⁾ Pêtra în locul ei este grea (are greutate).

7313 * △ Pêtră la dël nu merge.

G. MIHALACHE, *c. Sendresci, j. Tutova.*

Când vrei să faci un lucru peste putință și nechibzuit.

7314 Cădzu chiétra ș-~mî acăță ȕiȕiôrli. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 679.

Când cine-va ne cade în spinare și suntem siliți să-l hrănim.

7315 * △ A rnișcă petrile.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

△ Mișcă tôte petrile.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 153, *c. Cetatea, Ungaria.*

A stăruî din tôte puterile; a pune totul în mișcare pentru a isbuti într'o întreprindere.

7316 * △ A mișcat ori-ce piétră, ne sciind sub care este pesce.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înȕeles ca la No. precedent.

7317 * △ Scurmă în pétră.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulȕi, j. Covurluȕu.*

Acelaș înȕeles ca la No. precedent.

7318 Arucă chétra năpoi. ²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 679

Nu se mai întorce.

¹⁾ Cădu piétră și îmȕ prinse picȕorele.

²⁾ Aruncă pétra înapoi (la spate).

7319 * △ Îi pórtá petró.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. Coșteiu, Banat.

Așteptă ca să se răsbune pe cine va.

7320 * △ Numără petrele.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți*, j. Covurlutu.

Nu are slujbă saū trebă. A se vedé No. 1018.

7321 △ Când o dà lapte din petró.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop*, I, p. 402.

△ Când o curge petrei lapte.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 285.

Adică nici odată.

A PĬERSICĂ

7322 * △ A pĭersica.

A bate strașnic.

PIPARCA

7323 △ Nicī piparca n'o întrece.

DR. EL CRISTEA, *Prov.*, p. 163, c. *Bochia, Ungaria.*

1° Pentru femeea limbută.

2° Și înte.

PIPER

7324 Piper într'ocli. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes Pop*, II, p. 606.

1° A vorbi pre cine-va.

¹⁾ Piper în ochi.

2° Când se dă un răspuns obraznic.

7325 * Δ L'am jucat piperu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Șer-
bănești, j. Argeș.*

Adică bine.

7326 * Δ Piper între voi,
Să rîdem și noi.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 90 i —
G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Co-
vurluiu.* — GR. ALEXANDRESCU,
magistr. j. Putna.

A se adaoga la No. 1019 b.

PIR

7327 * Δ Piru nu'l poți stêrpi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.*

Pentru cei răi.

7328 Δ Pirul nu pîere, de cât în foc.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 212,
c. Logoș. Ungaria.

Impotriva celui rău trebuie să întrebuițezi mijlôce drastice.

PÎRIU

7329 * Δ Până nu ajungi la pîrîu să nu rîdici pôlele.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,
j. Covurluiu.*

Cel care se laudă, înainte de a face ce-va, nu face ni-
mic. A se adaoga la No. 1025.

PÎRJOL

7330 * Δ Îi pîrjol pe unde trece.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,
j. Covurluiu.*

Adică fură și stinge.

PLÉVĂ

- 7331 * △ Plévă a fost, vîntul a luat'o.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucăva*.

Pentru ómenī saū lucrurī de nimic.

- 7332 * Tóte vor fi numai plévă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Adică nimic.

PLOP

- 7333 * △ Plopul înălțat, e găinat de tóte cîorile.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semîn*.

Și plopul e înalt, și 'l spîrcîie cîorele.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177.

A se adaogă la No. 1027.

- 7334 * △ Plopul e destul de mare,
Da slabă umbră are.

V. SALA, *dasc. c. Verzar, comit. Bihor, Ungaria*

Acelaș înțeles ca la No. 1028.

- 7335 * △ A fi ca plop.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Stefănescă, j. Vâlcea*.

Adică înalt.

- 7336 △ Când o face plop nuci,
Și gutuū mere dulci.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I. p. 477.

Acelaş înţeles ca la No. 1031.

POLOG

* Polog.

MIRON COSTIN, *Letop. Mold.*

Intins la pământ.

«Trupurile zăceau *polog.*»

MIRON COSTIN.

POM

* △ Pomul bun din rodul său se cunoşce.

G. MIHALACHE, c. *Şendresci, j. Tutova.*

A se adaoga la No. 1037.

△ Pomul strîmb din tinereţe
Nu se 'ndrăptă 'n bătrâneţe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 1041.

* △ Pomul, când e mic se îndreptază.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △ E greu să îndreptezi pom, şi să cio-
plesci om.

I. BĂNULESCU, *înv. c. Pietro-
şiţa, j. Dîmboviţa.*

Variantă la No. 1043.

7342 Tăli pom ş-fă om.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 614.*

¹⁾ Taie pom şi fă om !

Dacă poți. Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7343 [△] Pomul mare are și crengi uscate.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 214,
c. *Sinersig, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1045.

- 7344 * [△] La pomul lăudat
Să mergi cu sacul spart.

P. ILIEȘ, c. *Hațeg, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 1046.

- 7345 * [△] La pomul lăudat să nu te duci cu sacul.

M. STĂUCEANU, *inv. c. Piria,*
j. *Mehedinți.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7346 * [△] Pomul înalt îl cacă toate ciorile.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j.*
Ilfov.

A se adaoga la No. 1047.

- 7347 Cathi pom ș-aumbra-îi.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 160. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., II, p. 614.

Acelaș înțeles ca la No. 949.

PÓMĂ

- 7348 Póma nu cade departe de tulpină.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
168.

Acelaș înțeles ca la No. 1061.

- 7349 * [△] A'l cunósce ce póma e.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. *Covurluiu.*

²⁾ Fie-care pom și umbra lui.

Adică cât face, ce vază, ce trecere are.

7350 * △ Rě pómă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broștețu, j. Suciava.*

*
Pómă rea.

Adică om rău, soiu rău.

7351 * △ Bună pómă.

F. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică soiu rău. Se ȋdice în bătae de joc.

A SE POMĂI

7352 * △ A se pomăi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu, Banat.*

A slăbi tare; a se usca ca poma.
Se ȋdice de omul care pătinesce de o bolă lungă.

POPUȘOIU

7353 * △ Las' o mórta 'n popușoi,
Că'i găsi-o mai di-apoi.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui.*

Pentru o afacere puțin urgentă. A se adaogă la No. 1070.

7354 * △ El a pus popușoiul pe foc, și altul i l'a luat.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* △
A i se luà popușoiu de pe foc.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.* — C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui.*

A'i luà înainte. A se adaogă la No. 1071.

7355 * △ Par'că a eşit din popuşoi.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

E zăpăcit, speriat.

PORUMB

7356 A'î lua porumbul de pe foc.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169.

Acelaş înţeles ca la No. 1072.

7357 * △ Sémănă porumb din vreme,
Şi de fôme nu te teme.

D-ra EC. ŞIŞMAN, c. *Adam, j. Tutova.*

Țicere agricolă.

POSMOL

7358 * △ A şedé posmol.

G. P. SALVIŮ, *înv. c. Smulţŷ, j. Covurluiu.*

Se ȇice pentru fructe, când sunt multe pe un pom.

POTECĂ

7359 * △ Face două poteci.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. 1074.

7360 * △ Merge pe nouă poteci.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 1193, *j. Prahova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

PRAZ

7361 Lă-acăţară tu praşi.¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 616.

L'a dat de gol; s'a dovedit că a minţit.

7362 Cât ma răa praşli, ahât ma groşi s-fac.²⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 616.

Acelaş înţeles ca: rarul umple sacul, desul umple fesul.

PRUN

7363 Cai sum purnu, măcă purni.³⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 700.

Acelaş înţeles ca la No. 7292 din acest supliment

7364 [△] Umblă cu mintea prin pruni.DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 262,
c. Logoş, Ungaria.

E lipsit de minte.

PRUNĂ

7365 * Pruna şi aruşesce agoñia, are ṽerm nă-
untru.⁴⁾G. ZUCA, c. *Cusina*, Albania.

Omul care are grijă multe îmbătrânesc înaintea de vreme.

RĂCHITĂ

7366 * [△] Răchita, ori cât îi îngriji-o, tot lemn ne-
trebnic remâne.V. FORESCU, c. *Mălinţ*, j. Su-
cava.¹⁾ L'au prins în prajă.²⁾ Cât mai rari sunt prajii (cu) atât mai groşi se fac.³⁾ Cine ('i) sub prun, mănâncă prune.⁴⁾ Pruna care se roşesc (côce) curînd, are verme năuntru.

Pentru cei proști.

- 7367 * △ Nici răchita pom,
Nici blăstematul om.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 1124.

- 7368 * △ Răchita e mică, buturăsă,
Are umbra cea mai grosă.

V. SALA, *lasc. c. Rieni, comit.*
Bihor, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 949.

- 7369 △ Răchita se 'ndăie în toate părțile.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 220,*
c. Toplița-Rom., Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 1209.

RĂDĂCINĂ

- 7370 * Acață-te di aridișini, nu di-almăchi. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Ține-te de omul puternic, care te va pute susține și ajuta.

RAMURĂ

- 7371 * Nu calca pr' almache uscată (sécă), că
nu șciî cât dinisésce. ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Al-*
bania.

Când te apuci de o trebă cumpănesce-le bine toate, și
să pășesci la sigur.

¹⁾ Acață-te de rădăcină nu de ramuri.

²⁾ Nu călca pe ramură uscată, că nu șciî cât resistă.

A RĂȘĂRI

- 7372 * Iu nu'l bagă, aclo fitrusésce. ¹⁾

G. ZUCA, c. *Fieri, Albania.*

Unde nu'l vrei, acolo îl găsești. Veđi No. 109.

- 7373 * Iu nu te sémenă, nu fitrusia. ²⁾

I. COYAN, prof. c. *Georgia Albania.*

Nu te du unde nu ești poftit.

RĂZOR

- 7374 * Δ Răzorul lui 'l astupă.

V. SALA, dasc. c. *Vaşcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Iși face tréba, și tóte numai pe partea lui. Egoist, care 'și caută numai de ale sale.

- 7375 * Δ Căt tai răzorul altuia, atâta taie altul pe al tēū.

V. SALA, dasc. c. *Țigănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Ce faci ți se va face.

- 7376 * Δ La răzor cu carul gol,
La mejdină cu tîrna plină.

P. GĂRBOVICEANU, profesor, Cl. VIII, *Semin. Buc.*

Pentru cel leneș.

RÎPĂ

- 7377 * Δ O dat cu nasu de rîpă.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Banca, j. Tutova.*

A fi silit să se opréscă, de nevoe.

¹⁾ Unde nu'l bagă, acolo răsare.

²⁾ Unde nu te sémenă, nu răsări.

RÎŢ

- 7378 * \triangle Nu ai ajuns la rîu şi ai ridicat pîlele.

MARINESCU, *inv. c. Bradu-de-Jos, j. Argeş.*

A face óre-ce înainte de vreme. A se adaoga la No. 1104.

- 7379 * \triangle Rîul lin are apă afundă.

V. SALA, *dasc. c. Beiuş, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1105.

- 7380 \triangle Rîul lin te înnecă curînd.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 222, c. Agnita, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7381 * D'ariul ce dîrme s-te-aspari ¹⁾

V. DIAMANDY, *c. Meşova, Macedonia.*

Adică de omul tăcut.

- 7382 * Ține, ține, ariurile, ș'eū vai stîrchesc amarea. ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Elbasan, Albania.*

Cînd ni se cere un lucru care nu se pîte face.

- 7383 * Firea-te di caplu di-ariu. ³⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Cînd e primejdie mare, turburare, dă-te în lături.

¹⁾ De rîul ce dîrme să te sperîi.

²⁾ Ține, tu, rîurile, și eū voiu seca marea.

³⁾ Pîzesce-te de capul (unda) rîului.

7384 Cu nă mânată di sari nu sê ansara ariulu.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 622.

Când un lucru nu se face cu puțin.

*
7385 Ariulu totuna bucîni nu depune.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina*,
Epir.

*
Ariulu n'aduce totună cucîube.³⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta*,
Macedonia.

A se adaogă la No. 1108.

ROD

△
7386 Rodul e după sêmîntă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 222,
c. Toplița-Rom., Ungaria.

A se adaogă la No. 1111.

RUG

* △
7387 Rugul sê acața de haîne.

V. SALA, *dase. c. Sediștel, comit.*
Bihor, Ungaria.

Pentru cel care se légă de om.

* △
7388 Iși trage rugu prin cur.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Iși face rău singur. A se apropia de No. 11966.

SALCÎE

△
7389 Când o face salca mere
Și răchita platagele.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 477.

¹⁾ Cu o mână de sare nu se sărêză riul.

²⁾ Riul tot-dé-una butucî nu cobôră (de la munte).

³⁾ Riul nu aduce în totdêuna buturugî.

Adică nici odată.

7390 * △ Salcîa nu se face pe déluri.

G. MIHALACHE, c. *Şendresc*, j. *Tutova*.

Pentru cei proşti.

SCAIŢU

7391 * △ Se lîgă de om ca scaiul.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulţi*, j. *Covurlu*.

Cînd unul cade bela altuia, făcîndu'i necaz prin vorbă saŭ prin fapt. A se adaoga la No. 1135.

7392 * △ Se ţine (de om) ca scaiul de cîda porcului.

ILIE TRIFU, j. *Ilfov*. — D-na Z. JUVARA, c. *Fedesc*, j. *Tutova*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7393 * △ Să prinde ca scaiu de ó

AVR. CORCEA, paroh, c. *Coşteu*, *Banat*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7394 * △ Să ţine ca scaiul de cîne.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. *Putna*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7395 * △ Nu te acăţa ca scaiul de gard.

I. BOLDEA, c. *Crihalma*, comit. *Tîrnava-Mare*, *Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent sub formă de po-vaţă.

SCÂNTEÎE

- 7396 * Δ Scânteia mică face focul mare.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

- * Δ *Din scânteia mică se ațîță focul mare.*

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl.*
VIII, Semin. Buc.

A se adaoga la No. 1136.

- 7397 * Și scânteia mică, pôte face palalae mare.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j.*
Sucłava.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7398 * Δ O scântee e de ajuns ca se ardă giréda
înrégă.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j.*
Sucłava.

Din puțin ni se pôte aduce o pagubă mare.

- 7399 * Δ Scapără ca scânteea.

GAVRIL ONIȘOR, *prof. c. Zorlenț,*
j. Sucłava.

De al dracului ce este; om supărăcios.

- 7400 * Δ A vedé scântei verđi.

TEODORESCU-KIRILEANU, *prof. c.*
Broșteni, j. Sucłava.

1⁰ Dintr'o scârbă prea mare.

2⁰ Dintr'o palmă dată muscălesce.

SCUMCHIE

- 7401 * Δ L'a lucrat în scumchie.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja,*
j. Tutova.

Adică l'a dovedit. *Scumchia*, este o buruiănă galbenă.

A SEMËNĂ

- 7402 * △ Ce sameni culegi.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Arată, pe lângă înțelesurile date la No. 1147, și asemănarea părinților cu copii.

- 7403 * △ Cum aș sămănat, așa aș mâncat.

H. D. ENESOU, *înv. c. Zamostea, j. Dorohoi.*

Acelaș înțeles ca la No. 1147.

- 7404 * △ De unde sameni nu poți secera.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 1149.

- 7405 * △ Samenă dar nu răsare

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suciava.*

Pe lângă înțelesul dat la No. 1145 mai însemnează și: n'a ghicit, spune pe dibuite; n'a potrivit'o.

SĂMINȚĂ

- 7406 * △ Rarul umple carul,
Desul umple fesul.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor Cl. VII, Semin. Buc.*

Dicere agricolă.

- 7407 * Cata simința ș-fiteaua. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epi*

Dupa faptă și plată; după părinți și copii.

¹⁾ După simința și lăstarul.

ŞES

7408 Adră padea ohtu. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 590.

A nu face cine scie ce mare trébă.

7409 Ia-u padea ²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes Pop.*, II,
p. 597.

Să ȕice celor lăudăroşi, provocându'i ca să 'şi arăte
voinicia. A se asemeņa cu No. 1129.

SÎMBURE

7410 * A fi două inimi într'un sîmbure.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina*,
j. Ol.

A fi trup şi suflet cu cine-va.

ŞIPOT

7411 * Un şopot ȕe cură, va mai cură. ³⁾

IL. GHICU, *c. Băesa, Epir.*

*
Şopotlu ȕi cură, érá va s-cură. ⁴⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta*,
Macedonia.

Vom avé, din noŭ, folósele pe cari le am avut.

7412 * Œi s'astrîchi şopotlu. ⁵⁾

G. ZUCA, *c. Cavaia, Albania.*

Nu mai are de unde lua.

Astrîchire = secarea albiei unui rîu din cauza secetei.

¹⁾ A făcut din şes dél.

²⁾ Iată şesul.

³⁾ Un şipot (isvor) ce curgea, va mai curge.

⁴⁾ Şipotul ce cură, ȕara o să cură.

⁵⁾ I'a secat şipotul.

- 7413 * La șopotlu ți treși nu ascuchi.¹⁾

IL. GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

Căci poți vei ave trebuință de el.

SMÂRCĂ

- 7414 * Δ A se face smârcă (mârcă) pe pământ.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A se face ghem de frică saū de frig.

SMOCHINĂ

- 7415 * Așteptă s-îi cadă hica n-gură.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II,*
p. 511.

Pentru cel leneș.

SNOP

- 7416 * Δ A'l lega snop.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică a'l lega strîns, cu putere.

A SNOPI

- 7417 * Δ A snopi.

P. ISPIRESCU, *Leg., II, p. 5.* —
D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j. Tuto-
ra.*

A bate rău.

ȘPERLĂ

- 7418 * Δ A dà cu mîna prin șperlă.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulji, j. Covurlui.* —
TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni, j. Suctava.*

¹⁾ În șipotul pe lângă care treci nu scuipa.

²⁾ Așteptă să'i cadă smochina în gură.

A'î merge bine, a se îmbogăți. A se adaoga acest înțeles la cel deja dat la No. 1158.

SPIC

7419 * \triangle Spicul plin stă plecat.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.* — IUL. GROFȘOREANU, *inv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru cel bogat Veđi No. 1159.

7420 * \triangle Spicu 'ncărcat e aplecat, ăl gol e rădicat.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

SPIN

7421 * \triangle Și spinele are umbră.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 949.

7422 * \triangle Cine samănă spină, spină culege.

G. MIHALACHE, *c. Șendresci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 1147.

7423 * \triangle Spinul până a nu cresce,
Nu se desvêlesce.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vaslui.*

Omul își arată defectele, relele, când a prins putere, când a ajuns a fi ce-va. Se ȑice mai ales pentru cel fațarnic.

7424 * △ I-a scos spinele din călcăie.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

L'a scăpat dintr'o încurcătură, un necaz, o greutate.
Veđi No. 749.

7425 * △ Ți-intră schinlu. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 623.

E ne-liniștit, supărat, etc.

7426 * △ A fi spin.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.*

Om de pricină, care face ne-plăceri.

7427 △ Printre spină trebuie să umbli încălțat.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 216,
c. Toplița-Rom., Ungaria.

Feresce-te de cei răi.

7428 △ Lapedă spinul din cale.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 131,
c. Cetea, Ungaria.

Adică pe cei răi.

SPUZĂ

7429 * △ A dat spuză și a luat cenușă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cre-
vedia, j. Ilfov.*

A se adaoga la No. 1164.

7430 * △ A fi cu spuză 'n buză.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,
Banat.*

A sărăcit perdând tot ce avea.

¹⁾ I-a intrat spinul.

7431 * △ O spuză.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova.

Mulțime mare.

«Are o spuză de copii».

STOG

7432 * △ De la vîrf se începe stogul, și de la cap
girêda.

V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Sucłava.

* △ Stogul se începe din vîrf.

N. MATEESCU, inv. c. Movîlța,
j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 1173.

STRAT

7433 △ Are strat bun.

Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 13,
c. Sibîu, Transilvania.

Adică îi merge bine.

STUH

7434 * △ Stuhul nu cresce prin ogóre.

G. MIHALACHE, c. Șendresci, j.
Tutova.

Arată folósele muncêi, învățătorei, etc.

SUIȘ

7435 * Alinarea are ș-dipunére.¹⁾

I. COYAN, prof. c. Turia, Epir.

¹⁰ Orî-ce mărire, póte să fie urmată de o scădere, cel bogat póte săraci, etc. A se vedé No. 1175.

²⁰ După munca odihnă. — Coyan.

¹⁾ Suirea are și coborîre.

- 7436** * **Anifurlu are ș-aripidină.** ¹⁾

G. ZUCA, c. *Cusina, Albania.*—
I. COYAN, *prof. c. Cavaia, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7437** * **Aniforlu are și catifor.** ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Aceleș înțeles ca la No. precedent.

ȘURĂ

- 7438** △ * **A ars șura, dar și ochii șórecilor aũ plesnit.**

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 7348.

SURCÉ

- 7439** * △ **Surcéua (ciurcica) nu sare departe de rădăcină.**

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

- * △ *Surcica nu sare departe de tăetelor.*

GAVR. ONIȘOR, c. *Banca, j. Tutova.*

- * △ *Surcica nu sare departe de trunchiu, și vița de rădăcină.*

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Asemănarea copiilor cu părinții lor. Veđi No. 1176.

- 7440** * △ **A'l luă în trei surcele.**

GAVR. ONIȘOR, c. *Avramesci, j. Tutova.*

Adică repede de tot.

¹⁾ Suișul are și coboriș.

²⁾ Idem.

TĂCIUNE

- 7441 * Cu un tăciune foc nu se face.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaş înţeles ca la No. 1180.

- 7442 Anvêli tuçinili.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 644.

A plecat, a fugit.

ȚANDĂRĂ

- 7443 * Δ I-a sărit țandăra 'n nas.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

* Δ A'i sări țandăra.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — P. ILIEȘ, *c. Hațeg, Transilvania.*

A fi supărat. A se adăoga la No. 1186.

TEIŬ

- 7444 * Δ Îndôie teiul până e tînăr.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

1⁰ Folosește-te de ocașune; fă lucrul la vreme.

2⁰ Acelaş înţeles ca la No. 891.

- 7445 * Δ Belesce teiul până se pôte.

V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

¹⁾ A învelit tăciunele.

7446 * \triangle Nu te sui pe teiu jupit.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. *Vasluiu.*

Nu te crede mult, dacă nu ai cu ce să te fudulesci.

7447 \triangle A'l lăsa încins cu teiu.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., I,*
p. 315.

A'l săraci.

TERM

7448 * \triangle Să bate ca apa de țermure.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Veđi *Mal.*

Se trudesce, se muncesce pentru a agonisi ce-va.

TRANDAFIR

7449 * \triangle In locul trandafirului a pus urzică.

V. SALA, *dasc. c. Brósce, comit.*
Bihor, Ungaria.

A înlocuit bun prin rău.

7450 * \triangle Cu un trandafir a vrut se drégă ce a stricat cinci-đeci de spină.

V. A. FORESCU, *c. Stănișóra, j.*
Suciava.

Vré să îmbuneze, cu nimica, pe unul pe care l'a su-
părat cu multe neajunsuri.

7451 * Di trandafilu ése arugu, ș di arugu ése trandafilu.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta,*
Macedonia.

Acelaș înțeles ca la No. 1203 & 1205.

¹⁾ Din trandafir iese rug și din rug iese trandafir.

- 7452 * Δ Trandafirii se scutură, dar spinul rămâne.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j.
Sucłava.

Ce e bun se duce și ce e rău rămâne.

TRESTIE

- 7453 * Δ Trestia care se plécă n'o frânge vîntul.

V. SALA, dasc. c. *Saca*, comit.
Bihor, *Ungaria*.

- * Δ Trestia care se plécă vîntului, nu se frânge
nicî odată.

V. A. FORESCU, c. *Mălină*, j.
Sucłava.

Acelaș înțeles ca la No. 1209.

- 7454 Δ Indouie-te ca trestia, și vîntul nu te va
rupe.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 118,
c. *Gurariului*, *Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent, sub formă de povață.

TUFĂ

- 7455 * Δ Se dă după tufă.

E. I. PATRICIU, *inv.* c. *Smulți*,
j. *Covurluțu*.

Se îndosesce, se ascunde.

TUFIȘ

- 7456 * Δ Sub tufișul mic șede iepurele.

V. SALA, dasc. c. *Rieni*, comit.
Bihor, *Ungaria*.

Folósele îți vin de unde nu te așteptai.

- * Δ
7457 Patleaua mică, lîepure mare.¹⁾

IL. GHIGU, *prof. c. Abela, Perivoli & Turia, Epir.*

Când unul câștigă mult într'un comerț mic.

ULM

- * Δ
7458 Ulmul nu face pere.

D-ra EC. ȘIȘMAN, *înv. c. Adam, j. Tutova.*

Pentru copii și părinți.

URZICĂ

- * Δ
7459 Urzica nu va fi flîore nici odată.

V. SALA, *dasc. c. Betuș, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică omul prost.

- 7460 Criscură urdzîcîli, s-acupiri cuprîea.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 702.*

Când speli faptele rele, făcînd altele bune.

- 7461 Urdzîca ti urdzică.³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop. II, p. 702.*

Adică cel rău.

A URZICA

- * Δ
7462 Ii bun de urzicat.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Trebue pedepsit.

¹⁾ Tufiș mic, iepure mare.

²⁾ Crescură urzicile, s-acoperi gunoierul.

³⁾ Urzica te urzică.

USTUROIU

- 7463 * \triangle Și căpěțina de usturoiu îi albă, dar cōda
'i verde.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Pentru un om bătrân, dar încă solid, în putere.

VAL

- 7464 A nu avē val de cine-va.

M. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 7.

Adică supărare de la cine-va.

«Vindea tot cu preț, și de nime *nică un val nu aveă.*»

- 7465 A face val cui-va.

FR DAMĂ, *Dict.*, IV, p. 208.

A'î face supărare.

VALE

- 7466 * \triangle Valea are ochi și crângul urechi.

P. GÂRBOVICĂNU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm.*

Acelaș înțeles ca la No. 940.

- 7467 * \triangle La vale în buiestru,
La dēl de căpēstru.

P. GÂRBOVICĂNU, *prof. c. Mierlesci, j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 1223.

- 7468 Acel din vale.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 656.

Adică dracul.

¹⁾ Acel din vale.

VARGĂ

- 7469 * Vêrga i si 'nduplică nu s-frândze ¹⁾

G. ZUCA. c. *Cusina, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 1209.

VARZĂ

- 7470 * Δ Varza nu se învólve cu o fôe.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu-Pîscului, j. Muscel.*

Pentru un câştig mic.

- 7471 * Δ Îi varză de legat la frunte.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgeni, j. Tutova.*

Adică bun de nimic.

- 7472 * Δ Cresce în lături ca varza.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 166.* — V. SALA, *dasc. c. Poeni Sup., comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogă la No. 1228.

VERDE

- 7473 * Δ A vorbi veri şi uscate.

GR. JIPESCU, *R ur. Oraş., p. 29.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi, j. Covurlu u.*

A se adaogă la No. 1232.

- 7474 * Al dze seclu di v rdele.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

Adică bun de r  , nevinovat de vinovat.

¹⁾ Varga ce se înd  e nu se fr nge.

²⁾ Alege (deosebesce) uscatul de verdele.

VIE

7475 [△] Unii sapă viile, alții bētu vinurile.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 268,
c. *Gurariului, Ungaria.*

*Alți adară aiviñili, ș-alți stricórá bufli.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p.
149. — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*,
II, p. 422.

Acelaș înțeles ca la No. 419.

VIȚĂ

7476 * [△] Pune viță, bé vin; ară, macină, mănâncă.

I. POPESCU, *înv. c. Dobrenă, j.*
Ilfov.

Acelaș înțeles ca la No. 1248.

7477 * [△] Vița bună s'o cauți.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștelu,*
Banat.

Veđi *Lozđ.*

Adică om de ném ales, cinstit, etc.

¹⁾ Unii lucréză viile, și alții golesc butóiele.

SUPLEMENT LA CAPITOLU III

ALBĂ

- 7478 * Δ Tot alba în doi bani.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 170. — P. GĂRBOVICIANU, *prof. c. Șerbănești, j. Argeș.*

A se adaogă la No. 1259.

- 7479 * Δ A trecut alba prin ham.

IOSIF COMANESCU, *c. Codlea, comit. Brașov, Transilvania.*

A se adăogă la No. 1260.

- 7480 Δ După ce a murit alba, de va da ierba
orî ba...

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 80,
c. Sinersig, Ungaria.

Când se întîmplă ore-ce după vreme, prea târziu.

- 7481 * Δ A trecut alba délu.

I. OTOIU, *teolog, c. Aciltu, comit. Sibiu, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

ALBINĂ

- 7482 * Albina cea bună nu se pune pe o flóre
vestejită.

V. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suceava.*

Femee, înzestrată cu calități mari, nu se mărită cu orî-cine.

7483 [△] Albina la stup se trage.

Dr. EL CRISTEA, *Prov.*, p. 7,
comit. Sibiu, Transilvania.

Adică omul la casa lui.

7484 * [△] L'a mușcat albina de limbă.

H. D. FNEȘCU, *înv. c. Zamostea,*
j. Dorohoi.

A se adaoga la No. 1269.

ANIMAL

7485 * Cathe nămaļu di cărcinar si spindzură. ¹⁾

IL. GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Fie-care se susține cu mijlocele, cu puterile lui proprii.

ARIPĂ

7486 * [△] A prins la aripă.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j.*
Covurluiu. — D-na Z. JUVARA, c.
Fedesci, j. Tutova.

A se adaoga la No. 1286.

ARMĂSAR

7487 * Doi ați tu ună păhnie nu măcă. ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir*

* Doi ați tu ună păhnie nu façe. ³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Perivolă,*
Epir.

Acelaș înțeles ca la No. 7137.

¹⁾ Fie-care animal (animal mic și în special țap) de picior (tars și carp) se spinzură.

²⁾ Doi armăsari înur'o ieselă nu mănâncă.

³⁾ Doi armăsari într'un grajd nu (face) se pôte.

7488 Ațli s-bat și tarli pat.¹⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 151. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., II, p. 431.

Acelaș înțeles ca la No. 1305.

* 7489 Când s'bat ațli, gumarli s-psusec (supsec).²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

* 7490 Arsar ațli, arsar și gumarli.³⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta,*
Macedonia.

Când cei mici vor să imiteze pe cei mari.

ARMURARIȚĂ

△ 7491 Zace de armurariță.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea.

Se dice în batjocura leneșilor, cari dorm ziua.

Armurarița, e o bôlă a vitelor, care se arată prin dureri de picior, așa de mari în cât le cad și unghiile.

Armura este partea piciorului din sus de genunche.

BĂLAIA

* △ 7492 Aū intercat (intērcat) balaea.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
165. — K. A. ZAMFIRESCU-DIACON,
c. Stiubienit, j. Dorohoi. — E. I.
PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covur-*
luiu.

Acelaș înțeles ca la No. 1296.

¹⁾ Armăsariț se bat și măgarit pat.

²⁾ Când se bat armăsariț, măgarit mor.

³⁾ Sar armăsariț, sar și măgarit.

BALAN

7493 * \triangle Înțelegă-te Balan.

D-na ECAT. ZANNE, c. Băsescii,
j. Fălciu.

A se adaoga la No. 1298.

BALIGĂ

7494 * \triangle La baligă môle puțină apă îi trebuie.

I. BĂNULESCU, c. Pietroșița, j.
Dimbovița. — GAVR. ONIȘOR, prof.
c. Crângu, j. Tutova.

* \triangle La baligă môle puținică apă trebuie.

I. ANTONESCU, c. Vâlcele, j. Ar-
geș.

Bêtrânului să'i dai vin puțin. A se adaoga acest înțeles
la No. 1300.

7495 * \triangle E tare ca baliga după plôe.

N. URECHIĂ, j. Prahova.

Adică môle, fără nici o tărie.

7496 * \triangle A căde ca o baligă.

TEODORESCU-KIRILEANU, inv. c.
Broșteni, j. Suctava.

1° Adică fără simțire.

2° A se lungi pe jos.

7497 * \triangle Tace ca balega 'n ierbă.

T. CHERECHEAN, inv. c. Șiria,
comit. Arad, Ungaria.

Tace ca un prost.

7498 * \triangle S'a aprins balega în el.

IUL. GROFȘOREANU, profesor, c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

E supărat.

BARZĂ

- 7499 * Δ Berzei órbe îi face Dumneđeũ cuib.

SUHAMEL, c. *Slănic*, j. *Bacău*.

Adică Dumneđeũ îngrijesce de cei nevoieși.

- 7500 * Se întrec ca puil de barză la sburat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Maĩ ales pentru copii.

- 7501 Δ Să te duci pân oi da de berzele pâine
făcênd.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 318.

Adică departe.

BATAL

- 7502 * A sta batal la ușă.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

A se ține de capul cui-va.

BERBEC

- 7503 Ca birbéc ésti. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 675.

Adică e gras, bine făcut.

BIVOL

- 7504 * Să țineà să înghită un bivol, și a înghițit
o muscă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Pentru cei lăudăroși.

- 7505 * Δ Când or sbura bivoliĩ.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Crevenicu, j. Vlașca*.

¹⁾ Ca un berbec este.

A se adaogà la No. 1307.

7506 * Δ Alb ca còda de bivol.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin.*

Adică negru.

7507 Δ Unde bivol nu răcnesce.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., I, p. 680.*

Adică departe.

«Să te duci unde bivol nu răcnesce.»

BIVOLIȚĂ

7508 * Ș-buvălița este laie, ma laptele 'l are alb. ¹⁾

G. ZUCA, *prof. c. Berat, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2608.

BOBOC

7509 * Δ Ș'apoi bobocii intră 'n apă, și cloșca rămâne pe uscat.

N. URECHIE, *c. Comarnic, j. Prahova.*

Pentru copii și părinți.

7510 * Δ Doar n'am păscut bobocii împreună.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Când unul mai tînăr sau mai mic, vré să trateze pe un picior de egalitate pe unul mai în vîrstă sau mai mare de cât dînsul, i se dă acest răspuns.

7511 * Δ Păzesce bobocii.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Adică e prost.

¹⁾ Și bivolița este negră, dar laptele îl are alb.

7512 * \triangle A fi boboc.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova.

Om prostuț, zălud, nepriceput. Veđi No. 1314.

BOT

7513 * \triangle Bot gros.

AVR. COROEA, paroh, c. Coștetu, Banat.

Om fără rușie, obraznic.

7514 * \triangle Până dă în bot.

G. P. SALVIȘ, înv. c. Smulți, j. Covurlui.

Până nu mai póte.

«Muncesce până dă în bot.»

7515 * \triangle S'o dus în bot.

TEODORESCU-KIRILEANU, înv. c. Broscent, j. Suctava.

S'a dus în gât; adică a pățit'o, a sfîrșit'o rău.

7516 * \triangle L'a pus cu botul pe labe.

E. I. PATRICIU, înv. c. Smulți, j. Covurlui.

1° L'a batjocorit.

2° L'a răpus.

7517 * \triangle A stă cu botul pe labe.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j. Tutova. — G. POBORAN, inst. j. Olt.

1° A sta la pândă.

2° A aștepta liniștit.

BOTNIȚĂ

7518 * \triangle I-a pus botnița în nas.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Dobrovăț, j. Vaslui.

A îngreunat'o.

BOŬ

- 7519 * Δ Boii să bat în baltă  i om r  br scele.

P. PAPP, c. *Beiu , comit. Bihor, Ungaria.*

- * Δ *Să bat boii 'n lac  i calc  br scele.*

V. SALA, dasc. c. *Buntesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Boga ii, cei mari se c rt ,  i plătesc săracii sa  cei mici.

- 7520 * Δ Boul se l g  de c rne,  i omul de inimă.

P. G RBOVICEANU, prof. c. *Corbu, j. Olt.*

Boulu s-l g  di c rni,  -omlu di limbă.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

A se adaog  la No. 1323.

- 7521 * Δ Dă un bou pentru un ou.

P. ILIE , c. *Ha eg, Transilvania.*

Acela   n eles ca la No. 1330.

- 7522 * Tot boulu lu-m c m, la c d  ne cur-m m?²⁾

ILIE GHICU, prof. c. *Abela, Epir.*

Tut boulu 'l m c ,  -la c d  s-curm .³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 152.

- * *Tut boulu 'lu m'c m, la c d  avursim?⁴⁾*

I. COYAN, prof. c. *Fieri, Albania.*

¹⁾ Boul se l g  de c rne,  i omul de limbă.

²⁾ Tot boul  l m nc m, la c d  ostenim.

³⁾ Tot boul  l m n nc ,  i la c d  ostenesce.

⁴⁾ Tot boul  l m nc m, la c d  ostenim.

E păcat să lași lucrul neisprăvit. A se adaoga la No. 1331.

7523 [△] Nu lăsa să te iewa boii 'n córne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 175,
c. *Logoș, Ungaria.*

Adică cei cari trebuie să 'ți dé ascultare.

7524 * [△] Mare'î puterea bouluî, dar și un copil îi pune funia'n córne.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci, j. Tutova.*

Inteligența întrece putere.

7525 * [△] Boul se cunoșce după dinți.

ALEXANDRESCU, c. *Mircesci, j. Vasluiu.*

7526 * [△] Boii bătrâni fac brazda dréptă.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suctava.*

Pentru omul cu experiență.

7527 * [△] Boul gras nu se culcă pe brazdă.

G. MIHALACHE, c. *Șendresci, j. Tutova.*

Sluga bine hrănită lucrază fără preget.

7528 * [△] Boû l'am dus, boû l'am adus.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu j. Tutova.*

Boû s-dusi, boû vîni.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 436.

¹⁾ Boû s'a dus, boû a venit.

Când un tîner se duce să învețe, și tot prost se întorce. A sa adaogă la No. 1337.

7529 * △ S'a dus boū și a venit vacă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlutu.* — C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova, j. Vasluți.* — GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.* — A. GOROVEI, *j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7530 * △ S'aū dus boii și a venit vaca.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

A avut și a pierdut, însă a mai rămas ceva.

7531 * △ Ie'i boii să'i rămăe caii.

C. IORDĂCHESCU, *c. Cristesci, j. Botoșani.*

Acelaș înțeles ca la No. 1338.

7532 * △ Ie'i boul, lasă'i vaca.

G. P. SALVIŢĂ, *inv. c. Smulți, j. Covurlutu.*

Veđi *Car.*

Adică tocmai ce are ca mână dréptă, fără care nu póte trăi.

7533 * △ Vai de boul care'l împunge vaca.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru bărbat și nevastă.

7534 * △ Boului gras nu'i trebuie brahă de măn-care.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Pentru cel bogat.

7535 * △ O să 'mî ieî boii să mă laşi cu caru în drum?

V. SALA, *dasc. c. Fieri, romit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1341.

7536 * △ Pune boii la tînjală şi scôte gunoîul afară.

G. POBORAN, *prof. c. Capu Piscului, j. Muscel.*

Apucă-te de muncă, scutură-ţi lenea.

7537 * △ Un boŭ şi o belea.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŭ, j. Covurlutu.*

Când, dintre doi tovarăşi, unul e înŭelept şi altul prost.
A se adaogà la No. 1339.

7538 * △ A nu sci de doi boi negri.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

A nu sci nimica; nicî de un lucru rar, cunoscut de tótă lumea.

7539 * △ Nu i's boii acasă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŭ, j. Covurlutu.* — GAYR. ONIŞOR, *prof. c. Mălinŭ, j. Suciava.*

A se adăogà la No. 1349.

7540 * △ A fi în patru boi.

G. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinŭ.*

Adică bét.

7541 △ Unde boul nu rage.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., I, p. 616.*

Adică departe.

7542 A poftit și el la lapte de boă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 173.

A se adaoga la No. 1352.

BRABETE

7543 * De cât o sută de brabeți pe gard, mai bine unu în mână.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina, j. Olt.*

Acelaș înțeles ca la No. 2649.

BRÓSCĂ

7544 * △ Brósca mică face gură mare.

SILAGHY, *comit. Mureș-Turda, Transilvania.*

* △ *Brósca, cât de mică, face gura mare.*

V. A. FORESCU, *c. Mălină, j. Suciava.*

A se adaoga la No. 1359.

7545 * △ Brósca mică cască gura mare.

Dr. CRISTEA, *Prov.*, p. 25, c. *Agnita, Ungaria.* — I. BARSAN, *c. Soarș, comit. Tîrn.-Mare, Transilvania.* — ILIE HOCTOTĂ, *c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7546 * △ Și brósca e mică, numai gura e mare.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7547 * △ Vai de brósce când se bat biciii în baltă.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 7519 din acest capitol.

7548 Tră bróscă, bruscoñlu'i sóri.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 152.

Acelaş înţeles ca la No. 1642 & 1643.

7549 [△] Nu te umflă bróscă'n tău,
Că nu'i tăul tot al teú.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 114,
c. *Toplița-Rom.*, *Ungaria*.

Pentru cei cari se mândresc pe nedrept.

7550 * [△] Brósca nu sare în apă până când n'o
alungă.

G. MIHALACHE, c. *Sendresci*, j.
Tutova.

Pentru cei cari nu plécă până nu'i gonesci.

7551 * [△] Cât pěr pe bróscă.

C. TEODORESCU, *inv. Cursesci*,
j. *Vasluiu*.

Adică de loc.

«Are atâta banî *cât pěr pe bróscă.*»

7552 * [△] Când o face brósca pěr.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

Adică nici odată.

7553 * [△] Până la genunchiu bróscei.

N. IORDAN, c. *Tecucel*, j. *Tecuciú*.

A se adoagă la No. 1366.

«A făcut spor *până la genunchiu bróscei.*»

¹⁾ Pentru bróscă, broscóul e sóre.

BUGÉC

7554 * △ A pus'o la bugéc.

ST. STROESCU, *c. Calafat, j. Dolj.*

A ascuns'o, a furat'o.

BUHAÎU

7555 * △ Își aruncă țernă ca buhaîul.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vashuțu.*

Își face pe voie.

CAL

7556 * △ Caii trieră, boii mânânc.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 27, c. Sibiu, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 419.

7557 * Care ncalecă pi cal csen, agōñia dipune.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

* Care ncalecă prî cal csen, agōñia dipune.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 1381.

7558 * Pri cal csen care 'ncalecă, tu lăschi dipune.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7559 * △ Calul de dar nu se caută pe dinți.

P. ISPIRESCU, *Leg. 1872, p. 168.*—E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlutu.*

¹⁾ Care încaleca pe cal străin, îndată (tute) descalecă.

²⁾ Idem.

³⁾ Pe cal străin care încalecă, în nōrofe descalecă.

* △

*Calul de cinste nu se caută pe (în) dinți.**HOLERGA, comit. Tîrnova-Mare,
Ungaria.*

* △

*Calul de cinste nu se caută'n gură.**V. SALA, dasc. c. Gurani, comit.
Bihor, Ungaria.**Calu di dóră nu's caftă la dintzi.¹⁾**Dr. WEIGAND, Zweit. Jahres.,
p. 155.*

Să nu cauți cusur darului ce primesci. A se adaoga
la N. 1389.

7560 * Calul scie cum e călărețul pe el.

*V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suciava.*

A se adaoga la No. 1392.

7561 * △ Calul bun se vinde din grajd.

*E. I. PATRICIU, inv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

* △

*Calul bun se laudă singur în coșare.**P. GÂRBOVICEANU, prof. Cl. VII,
Sc. Invăț.*

Acelaș înțeles ca la No. 1396, și pentru omul vrednic.

7562 * △ Lăgă calul unde ȕice stăpănuł, macar
lupul să'ł mănânce.

*G. I. PATRICIU, inv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

Supunere órbă. A se adăoga la No. 1403.

7563 △ * Pentru un cal bun e destul o lovitură,
pentru omul înțelegător o vorbă.

*V. A. FORESCU, c. Dorna, j.
Suciava.*

¹⁾ Calul de dar nu se caută la dinți.

A se adaoga la No. 1404.

- 7564 * Δ Calul bătrân cu greū (anevoe) se învață la umblet.

PÎRVU, c. *Ivesci*, j. *Tutova*. —
G. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*, j. *Covurluțu*.

A se adăoga la No. 1405.

- 7565 * Δ Calul bătrân nu (cu greū) se învață la ham.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Banca*,
j. *Tutova*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7566 * Δ Calul unde te trântesce, acolo bate'l.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluțu*.

A ține tréba de scurt. A se adaoga la No. 1409.

- 7566 b * Δ După ce aū furat caii în zadar încui grajdul.

P. PRELIPCEANU, inv. c. *Scheia*,
Bucovina.

A lua precauțiuni prea târziu.

- 7567 * Δ Îi ține saț ca calului; trecând drumul iar flămândește.

G. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluțu*.

A se adaoga la No. 1410.

- 7568 * Δ Cal bătrân cu chingă roșie.

GR. POLENABU, c. *Rassa*, j. *Ialomița*. — EM. POPESCU, inv. c. *Cio-
cânesct-Mărgineni*, j. *Ialomița*.

Imbrăcat nepotrivit cu vîrsta. A se adaoga la No. 1412.

7569 * △ Calul e cu patru piciore și totuși se împedecă.

LIV. PAP, c. Covasinț, comit.
Arad, Ungaria.

A se adaoga la No. 1413.

7570 * △ Calul e gândul omului.

C. TEODORESCU, inv. c. Lipova,
j. Vasluiu.

Adică iute la mers.

7571 * △ Îi calu cât măgaru.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu,
Banat.

E unul cât altul. Sunt asemenea.

Se dice, în glumă, despre cei cari sunt înalți de o potrivă.

7572 * La cal griv, pîste s'nu dai.¹⁾

I. COYAN, prof. c. Samarina,
Epir.

7573 * △ Nu'î nici cal, nici măgar, numai catâr.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu,
Banat.

Acelaș înțeles ca la No. 1419.

7574 * △ Se sperie ca calul de beșina lui.

G. I. PATRÎCĂ, inv. c. Smulți,
j. Covurluiu.

Pentru omul patat care, la totă vorba i se năzare, creșdând că se vorbește tot despre dînsul.

A se adaoga acest înțeles, la cele date deja, la No. 1425.

7575 * △ Calul, de vreî să ție la alergătură, trebuie să'î dai grăunțe des.

P. GĂRBOVICEANU, prof. Cl. VII,
Sem. Buc.

¹⁾ Să nu te încreșți în calul griv.

Trebue să îngrijesci de slugile tale.

- 7576 * Δ Calul, unde e môle se tăvăleşce.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Omul se duce unde e bine.

- 7577 * Δ Calul să nu'l șueri la teică, și pe negustor să nu'l cinstesci.

G. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurluiu.

Lucruri de prisos.

- 7578 * Δ Calul bănaș să'l dai potchiî.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Asemenea și pe omul rău. Potcă = dracul.

- 7579 * Δ Calu cu narav te dă în ripă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Adică tovarășul rău.

- 7580 * Δ Calul bun trage și la dël.

V. SALA, *dasc. c. Ferice, comit. Bihor, Ungaria.*

Calu gïoni, tu gïug s-cunóscei. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 161.

La muncă, la greu se cunósce omul.

- 7581 Tora tu aușami (aușatic) scóti, cal, giunamî (giunatic.) ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,*
p. 160.

Când cei de la unul, o muncă nepotrivită cu vârsta lui.

¹⁾ Calul tânăr la dël se cunósce.

²⁾ Acum la bătrânețe, să fii, calule puternic.

- 7582 * Δ Nu pot trage bine caii, când nu sunt de aceeași iuțelă.

V. A. FORESCU, *înv. c. Mălinț, j. Suciava.*

Pentru soți sau tovarăși.

- 7583 * Tot calul bun are câte un nărav rău.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Nu e om fără cusur.

- 7584 Δ De cât pe cal slab, mai bine pe jos.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 70, Toplița-Rom., Ungaria.*

De cât cu un tovarăș prost, mai bine singur.

- 7585 * Δ Calul bun ciompăvesce.

IL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru om harnic și inimos.

- 7586 * Ne-am prăpădit, cu cai cu tot.

C. C. BUNGEȚIANU, *c. Cosovăț, j. Mehedinți.*

Pierim cu cai cu tot.

GR. JIPESCU, *Opincar, p. 48.*

A se adaoga la No. 1441.

- 7587 * Cal alb, copil de vînt.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Caii cei albi sunt iuți.

- 7588 * I-a murit calul, a rămas pe jos.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 1375.

7589 * Δ Calul omenesc, drumu 'mpărătesc.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. Vasluiu.

Pentru unul care mână cât póte. Acelaş înţeles ca la No. 607.

7590 * Δ Calul cu rosătură vede musca 'n cer.

GAVR. ONIŞOR, *c. Avramesci, j.*
Tutova.

Arată pe omul pătat sau vinovat, care la tótă vorba i se năzare, cređând cât se vorbesce tot despre dînsul. A se vedé No. 2459 b.

7591 * Δ Calu cu sagnă vede musca 'n cer.

GAVR. ONIŞOR, *c. Voinesci, j.*
Tutova

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7592 * Δ Ca calu cu sagna.

G. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi,*
j. Covurluiu.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7593 * Δ A legat calul de cóna ciuperci.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni,*
j. Tutova.

A făcut o trébă prostesce, şi va suferi o pagubă.

7594 * Δ Pune băna ca calul.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu,*
Banat.

Nu vreesce să facă ore-ce.

Se numesce *bănă*, un narav rău la vite, mai ales la cai, cari stau locul şi nu vor să tragă.

A pune băna, înseamnă a nu voi să facă un lucru pe care l'ar puté face. — Un ast-fel de cal se numesce: *cal bănaş*.

7595 * Δ A fi calul oilor.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani, j. Mehedinți.*

A fi măgar.

7596 * Se-alină pi cal aroș. ¹⁾

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Adică s'a îmbătat.

7597 * Δ La vara cailor.

ILÉNA OLARU, *c. Crângu, j. Tutova.*

Adică nici odată. A se adaoga acest înțeles, cel mai obicinuit, la No. 1436 b.

7598 Δ La óra (luna) cailor.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 134, c. Gurariului, Ungaria.*

7599 * Trî Pascea a călilor. ²⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

A se adaoga la No. 218.

7600 Δ Alérgă ca calul la ověz.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 8, c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1436.

7601 * Δ Vine ca calul la traistă.

GAVR. ONIȘOR, *c. Cârja, j. Tutova.*

* Δ Trage ca calul la traista cu orz.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

¹⁾ S'a suit pe cal roșu.

²⁾ La Pascele cailor.

Acelaş înţeles ca la No. 1444 şi ca la No. precedent.

7602 *△ A sci cât îi pôte calul.

I. CRÊNGĂ, *Prov.*, p. 167. — E.
I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurlutu.*

Adică ce trecere, ce vază are. A se adaogă la No. 1435.

«Am înţeles ce 'îi pôte calul.»

7603 *△ Işi bate calul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurlutu.*

Insistă mult, cu planuri.

7604 A'si jucă calul pe . . .

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 63.

A se adaogă la No. 1400.

7605 *△ Dă caii la apă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Murgeni, j. Tutova.*

S'a dus să se pişe.

7606 *△ A spune cai verđi pe pereţi.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurlutu.*

Nimicuri, lucruri neînsemnate. A se adaogă la No. 1386.

7607 △ Cal de strige.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 28,
c. Bochia, Ungaria.

Despre omul pe care toţi îl mâna, unde vor ei, de a
cărui timp şi libertate dispun toţi.

7608 *△ A uită ca calul.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broseni, j. Suciava.*

Adică foarte repede; nu 'şi mai aduce de loc aminte.

7609 * [△] Când va cresce la cai córne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 33,
c. *Gurariului, Ungaria.*

Adică nici odată.

CĂMILĂ

7610 Vrëndalui cămila córni, pân-ș-dě-urecĭi
șută armasi.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 164. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., II, p. 455

A se adaoga la No. 1448.

7611 * Çi are cămila 'ndréptă di u 'ntregghi di
gușe çi ĩi u strîmbă?²⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta. Ma-*
cedonia.

Când veĭi un defect neînsemnat la cine-va, pe când
el are altele mult mai mari.

7612 'Ntribară cămila: — Di çe ô-ai gușă
strîmbă? — Am çe-mĭ-u 'ndréptă, di gușă
mĭ-u strîmbă?³⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 455.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7613 * Gămila nu sclîopică di urecĭie.⁴⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 2102.

¹⁾ Vrënd cămila córne, până și de urechĭ cĭută a rēmas.

²⁾ Ce are cămila drept, de o întrebĭ de găĭă ce 'ĭ e strîmbă?

³⁾ Întrebară pe cămila: — De ce aĭ gătul strîmb? — Dar ce am drept,
ca să-mĭ fie numai gătul strîmb?

⁴⁾ Cămila nu sclîopetă de urechĭ.

7614 * Scîiopică gâmila di urecli. ¹⁾

G. ZUCA, c. *Samarina, Epir.*

Pentru unul care nu vré să facă o trebă.

CÂNE

7615 * Δ Nu'i numai un câne scurt de coddă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

* Δ Sunt mai mulți câni scurți de coddă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vaslui.*

* Δ Nu e numai un câne cîont.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm. Inv.*

* Δ Sunt mai mulți câni cîonți ²⁾ de coddă.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Δ Nu'i numai un câne curt în sat.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 173, c. Logoș, Ungaria.*

1° Sunt mai mulți inși la fel cu cutare.

2. Arată deosebirea între trebă și trebă, între lucru și lucru. — PATRICIU.

A se adaoga la No. 1453.

7616 * Δ Vîntul bate, câniî latră.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.* — V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 124.*

* Δ Cănele latră, vîntul duce.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

¹⁾ Schîiopică cāmila de urechi.

²⁾ Cîont = fără coddă.

Vorbire de prisos. A se adaoga la No. 1458.

- 7617 * △ Căiniî latră, bivolu pasce.

GR. POIENARU, c. *Rassa*, j. *Ia-lomița*.

Acelaș înțeles ca la No. 1456.

- 7618 * △ Cănele alatră, lupu ș-mutrésce lucurlu.¹⁾

I. IONESCU, prof. c. *Nevêsta*, *Macdonia*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7619 * △ Cănele latră, lupu tace și face.

HOLERGA, comit. *Tîrnava-Mare*, *Ungaria*.

A se adaoga la No. 1471; înțeles ca cel precedent.

- 7620 * △ Cănele latră, hoțu tace și fură.

ANTONESCU, c. *Plăinesci*, j. *Rîmnicu-Sărat*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7621 * △ Căniî latră, ursul jică.

P. GÂRBOVICEANU, profesor, *Cl VIII*, *Semin Buc*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7622 * △ Vîntu bate, căniî lătră, da paiele nu le iewa.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Simila*, j. *Tutova*.

Nu'î pasă de ce spune cine-va.

- 7623 * △ Cănele nu fuge de colac.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*, j. *Covurluțu*.

¹⁾ Cănele latră, lupul își caută de trebă.

* △ *Cânele nu fuge de colac, ci de ciomag.*

GAYR. ONIŞOR, *prof. c. Cârja,*
j. *Tutova.*

Nimeni nu fuge de bine. A se adaogă la No. 1493.

7624 * △ *Cânele care latră nu muşcă.*

E. I. PATRICU, *inv. c. Smulţi,*
j. *Covurluiu.*

* *Câne ce alatră, nu muşcă.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

* *Cânle şi alatră, nu muşcă.²⁾*

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Ma-*
cedonia.

A se adaogă la No. 1499.

7625 * *Nu te aspare di câne cari alatră, că te*
avêgîle; ma di aţel ce tradze di thimeîu.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Nu trebuie să ne temem de ómeniî rîi de gură, căci prin vorbele lor ne împedică de multe ori ca să greşim, trebuie însă să ne ferim de acei cari ne împing la fapte rele, după care vor trage ei folóse. A se vedé şi No. 1501.

7626 * △ *Cânele care nu latră muşcă (reû).*

IL. HOCİOTĂ, *c. Seliste, comit.*
Sibiû, Ungaria. — GĂRBOVICEANU,
Cl. VIII, Semin. Buc.

Acelaş înţeles ca la No. 1500.

7627 * △ *Cânele care latră nu muşcă pe furiş.*

V. A. FORESCU, *c. Broştent, j.*
Sucîava.

¹⁾ Câne care latră nu muşcă.

²⁾ Cânele care latră nu muşcă.

³⁾ Nu te speria de cânele care latră, căci te veghiéză; dar de acel care sapă (trage de) temeliele (casei).

A se adaogà la No. 1503.

- 7628 * \triangle Miluesce cănele de vreî să nu te latre.

V. SALA, *dasc. c. Tarcăița, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1521.

- 7629 * A cânlui ți alatră, nclîdi lî gura cupâne.¹⁾

G. ZUCA, *c. Cavaia, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7630 * \triangle Nutrescî cănele
Să 'ți mănânce vinele.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

- * \triangle Crescî cănele,
Și'ți mănâncă vinele.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelescă, j. Dolj.*

- * Hărnea căne s-ti alatră.²⁾

I. IONESCU, *c. Nerésta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 1522.

- 7631 * \triangle Cănele când e mai sătul, turbă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 34, c. Bochia, Ungaria.*

Când omul e mai îmbuîbat, atunci e și mai desfrînat.

- 7632 * \triangle Când mor oile de bôlă se îngrașă câniî.

P. GÂRBOVICEANU, *Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogà la No. 1469.

¹⁾ Închide cu pâne gura cânelui care te latră.

²⁾ Hrănescă căne să te latre.

7633 * Δ Câne pe câne nu mănâncă.

V. SALA, c. *Cărpinet, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1518.

7634 * Cănila di lene auşesce. ¹⁾

G. ZUCA, c. *Georgia, Albania.*

Pentru omul leneş.

Poporul crede că cânele, neputând să sórbă apă, şi fiind silit să o tragă cu limba, îi e lene într'atâtă în cât, chiar de trece prin apă, şi 'i-e sete, de multe ori nu bé. De n'ar fi fost aşa de leneş, nu ar fi îmbétrănit de cât mult mai târziu.

7635 * Cănilă iu măcă aclo alatră. ²⁾

G. ZUCA, c. *Fieri, Albania.*

Fie-care sare în ajutorului celui care 'i face bine, sau unde are vre'un interes de apărat.

7636 Nu 'şi cunósce cănele dómnu-su. ³⁾

MIHAILÉNU, *Dict*, p. 25.

Când o afacere e încurcată rău.

7637 * N'am văđut căne mort de struguri.

GAYR. ONIŞOR, *prof. c. Dorna, j. Suciava.*

Lucru care nu póte fi.

7638 Δ Țice, către câne, cuscu.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 278, c. *Logoş, Ungaria.*

La nevoe multe face Românul.

¹⁾ Cănele de lene îmbétrănesce.

²⁾ Cănele unde mănâncă acolo latră.

³⁾ Nu'şi cunósce cănele stăpănul.

- 7639 * Cănele mort nu mai mușcă.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, j.
Putna.

Adică dușmanul nimicit.

- 7640 * Δ Cănele sătul, nu de gēba fuge de la ușa stăpânului.

G. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci*,
j. *Tutova.*

Adică sluga de la stăpân.

- 7641 * Δ Din cōdă de căne nu mai faci sită de mătăsē.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț*,
j. *Covurluțu.*

Omul, când și când, tot la tépa lui se întorce.
A se adaoga acest înțeles la No. 1519.

- 7642 * Δ Din cōdă de căne nu faci ciucur (ciucuri) de matasē.

A. GOLDEȘ, *comit. Turda-Arieș*,
Transilvania. — C. FLĂMÂND, *c.*
Bistrița-Năsăud, Transilvania. —
M. BORZA, *comit. Alba Super. Un-*
garia.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7643 * Δ Din căne nu faci slănină.

I. CURCUBETĂ, *c. Vlădenț*, *co-*
mit. Făgăraș, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7644 * Cățî cănî m'aũ alătrată tuțî, aũ trubată.¹⁾

V. DIAMANDY, *c. Meșova, Ma-*
cedonia.

Adică cățî m'aũ criticat, m'aũ dușmănit. A se adaoga
la No. 1464.

¹⁾ Cățî cănî m'aũ lătrat, toțî aũ turbat.

- 7645 * Cănele ce stă la bucătărie, nu e pentru vînătorie.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni*, j. *Sucitara*

Pentru om bicisnic, slabănog, crescut în pólele maicei sale, și prin urmare lipsit de vlagă.

- 7646 * Δ Cănele nu fuge, de'l poftim la masă.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Băsescl*, j. *Iălcii*

De bine nimeni nu fuge.

- 7647 * Δ Cănele, de și mușcă, dar e cel mai bun prietin al omului.

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucitara*.

Pentru care, spre binele nostru, ne opresce de la multe, care ne face un bine, fără voia noastră.

- 7648 Lipsesc câinii de pază, te primbli prin sat fără bêt.

V. ALEXANDRU, *Teatr.*, p. 62.

Acelaș înțeles ca la No. 14029.

- 7649 * La cumas di căne, cațî sârmă di pâne? ¹⁾

G. ZUCA, c. *Cavaia*, *Albania*.

Vrel lucruri cari nu pot fi

- 7650 Di la mațlu di câni, sârmă di pâni? ²⁾

GR. TOCILESCU, *Fora. Pop.*, II, p. 681.

Acelaș înțeles ca la No. precedent. Veđi No. 9015.

- 7651 Turbatlu câni domnu-s vai mușcă prota. ³⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 164.

Pentru cei mici, supuși sau servitori.

¹⁾ La culcuș de căne, cauțî fărămituri de pâne?

²⁾ De la maț de căne, ceri fărămituri de pâne.

³⁾ Cănele turbat îniață pe siăpănu lui mușcă.

- 7652 * Δ Cănele, că'i căne, dar și el își iea lumea
'n cap de la o vreme.

GAYR. ONIȘOR, c. *Crângu*, j. *Tu-
tova*.

Pentru cel care nu mai poate răbda.

- 7653 Δ In zadar gugulesci cōda de căne, că
tot aceea rămâne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123,
c. *Gurariului, Ungaria*.

Adică mojicul, tot mojie.

- 7654 * Δ Lasă câni să te latre, numai bine să
sci face.

V. SALA, *dasc c. Pacala, comit.
Bihor, Ungaria*.

Fă bine și disprețuește criticele.

- 7655 * Δ Nu arunca, cu pētra, în cănele care te
latră.

G. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurlui*.

Să nu cauți a face rău dușmanului, căci mai rău îl
întărești.

- 7656 Δ Lēgă prietenie cu cănele, numai nu lăsă
băta din mână.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 135,
c. *Buda, Ungaria*.

Să te păzesci în tot dé-una de cel rău.

- 7657 Un câni di la oī façi dzaçi câni dē-acasă,
ma la oī.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweitt. Jahres.*,
p. 161.

Pentru omul de rînd. Fie-care la locul lui.

¹⁾ Un căne de la oī face (cât) de ce câni de casă, însă la oī.

- 7658 * Cănelui nu se cuvine se pórte şea.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Fie-care om cu însuşirile lui

- 7659 Δ Scăieţii s'acaţă şi de flóca cănelui.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 226,
c. *Gurariului. Ungaria*

Adică cei rei şi de cei mai mici.

- 7660 Ca cânil,  e arupsi f lil, prit p l thiri.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 164.

Adică fugă de t ma unei pedepse.

- 7661  -c ni adgiun nu arm n , ma  -lup m  i
pri zvercă.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 167.

Mai bine lup de c t c ne, liber de c t slugă la altul.

- 7662 * Δ C nele care zace, nici mămăliga nu' 
place.

G. MIHALACHE, c. * ndresci, j. Tutora.*

Pentru cel bolnav.

- 7663 * Δ Nu z d r  c nele care nu '  face nimic.

V. A. FORESCU. c. *Dorna, j. Suc ava.*

Nu te lega de  meni , că la urma o p  esci.

- 7664 * Δ C ne cu c ne se mir s .

I. SILAGHY, *comit. Mure -Turda, Transilvania.*

Mojic cu mojit se adună, se   telege, se lauda.

¹⁾ Ca c nele ce a rupt burduful  ese pe fer str .

²⁾  i c ne f im nd nu r m ne, dar  i lup, nu primesce lovitură pe c f .

- 7665 *△ Căni, când se 'ntilnesc, la cur întâiu se miróse.

V. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7666 *△ Unde sunt căni sunt şi purici.

V. FORESCU, c. Malini, j. Suciava.

Acelaş înţeles ca la No. 1511.

- 7667 *△ Glas de căne nu merge în cer.

IUL. GROFŞOREANU, profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.

A se adaoga la No. 1495.

- 7668 *△ Căne pe căne nu muşcă.

IUL. GROFŞOREANU, profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 1518.

- 7669 *△ Acolo se spurcă cănele unde grămada e mai mare.

IUL. GROFŞOREANU, înv. c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 1490.

- 7670 *△ De nu se spurca cănele, prindea iepurile.

IUL. GROFŞOREANU, profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.

Când dintr'o greşelă a noastră, pierdem un folos sigur.

- 7671 * Cănele cepă s-macă, ş lucrulu va s-bi-tisescă.¹⁾

I. IONESCU, prof. c. Nevêsta, Macedonia.

¹⁾ Cănele cepă să mănânce, şi lucrul se va face (termină).

Adică nu se isprăvesce nici odată.

- 7672 * △ Cănele, când are să turbeze, începe a urla cu o săptămână înainte.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ, j. Covurlui.*

Semne prevestitoare.

- 7673 * △ Pe cine l'a muscat cănele, se teme şi de lătrătură.

V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 5229.

- 7674 * △ Cine vré să bată cănele, bătă găsesce.

V. SIMIGANOSCHI, *preot, c. Ferblecea, Bucovina.*

Adică cine caută price.

- 7675 * △ Cănele, unde găsesce uşa deschisă, acolo intră.

Z. MIHĂILESCU, *înv. c. Buşteni, j. Prahova.*

A se adaoga la No. 1473.

- 7676 * △ Nu căta în cinstea cânelui, caută a cui e cănele.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţ, j. Covurlui.*

A se adaoga la No. 1514.

- 7677 * △ Cănele babii.

D-na ECAT. ZANNE, *c. Băsescl, j. Fălciu.*

Adică cel mai rău. Se dice şi pentru ómenî.

- 7678 * △ Nu'î nici căne, nici ogar.

C. TEODORESCU, *înv. c. Dógele, j. Vasluiu.* — P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 180. — Adevărul (ziar), Oct. 1902.*

A se adaogà la No. 1553.

- 7679 * △ Îi place a face tréba ca cânelui a linge sare.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crîngu, j. Tutova.* — G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Lucrêză fără tragere de inimă. A se adaogà la No. 1548.

- 7680 * △ Se îngădue (trăesc) ca cânele cu mâța.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

- * △ Se aŭ așa de bine ca câinele cu pisica.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Arată desbinare, traîu rău între două persóne. A se adaogà la No. 1546.

- 7681 * △ Se mănâncă ca câinii prin gard.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

A se adaogà la No. 1547.

- 7682 * △ A trimes câine surd la vînat.

POPESCU, *înv. c. Dobrenți, j. Ilfov.*

A se adaogà la No. 1539.

- 7683 * △ Îi ca un câne ținut în lanț.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Impedicat de a face óre-ce.

- 7684 * △ Petrece ca cânele în puț.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Casimcea, j. Tulcea.*

* △

*Trăesce bine, ca câinele în puț.*I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. 1550.

* △

7685 *O duce ca cânele în car.*E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

* △

*Îi ca și cânele în carul cu spină.*GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgent, j. Suctava.*

Traiu rău. A se adaoga la No. 1549.

* △

7686 *Par'că latră câni în móră.*P. GÂRBOVICEANU, *c. Glâmbocata. j. Dîmbovița.*

Pentru o larmă mare.

* △

7687 *N'aũ de ce'l trage câni.*C. TEODORESCU, *înv. c. Lîpova, j. Vashuțu.* — G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

E sărac lipit. A se adaoga la No. 1567.

* △

7688 *A nu fi nici de mîncarea cânilor.*G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

A nu fi bun de nimic.

* △

7689 *Ducă câni la apă.*E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

A se adaoga la No. 1541.

* △

7690 *L'a trimis cu câni la apă.*CĂLIN. IORDACHE, *j. Argeș.*

Adică la o muncă nefolositoare.

7691 * Va ti facă ȝior di câne.¹⁾

G. ZUCA, c. *Samarina, Epîr*

1° O să 'și bată joc de tine.

2° O să te întrécă.

7692 * △ Trăesce ca cânele nimëruî.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurluțu.

Arată traîul rău. A se adaogă la No. 1558

7693 * △ A nu plăti un căcat de câne.

T. BALĂȘEL, *preot, c. Ștefănescț,*
j. Vâlcea.

A fi fără preț, a nu valora nimic.

7694 * △ Acum ș'a luat cânele de sâma.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Adică prea târziu.

7695 * △ Îl latră câniî.

PROCOPIESCU, c. *Islaz, j. Romanțu.*

Adică e bêt.

7696 * △ Și câniî urlă după el.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Simila,*
j. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7697 * △ Câne turbat.

AVR. CORCEA, *paroh., c. Coșteiu,*
Banat.

Om furios.

¹⁾ O să te facă picior de câne.

7698 * Umblă ca un câne turbat.

GR. ALEXANDRESCU, *j. Putna*.

Nu'și găsește locul, fuge nebuu, caută în toate părțile.

7699 *[△] Merge ca cânele, când îl tragi de codă la del.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni, j. Suctava*.

Când nu'l trage inima, să meargă ude-va.

7700 [△] Ca și cum tragi un câne de codă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 35, *comit. Sibiu, Transilvania*.

Merge greu; fără tragere de inimă.

7701 *[△] Taie frunze la câni.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 178. — G. I. PATRICIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*.

Nu are slujbă. A se adaoga la No. 1570.

7702 Nu faci nici cât un câni arînios.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 680.

Acelaș înțeles ca la No. 529.

7703 [△] Îi șede (stă) bine, ca și cânelui cu ôla 'n cap

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 115, *c. Logoș & Sinersig, Ungaria*.

*[△] Îi șede ca cânelui cu ôla 'n cap.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat*.

Adică îi șede rău.

¹⁾ Nu face nici cât un câne rișos.

7704 * △ Par'că 'i un câne cu óla 'n cap.

G. P. SALVIŢĂ, *înv. c. Smulŷ, j. Covurluŷ.*

Acelaş înŷeles ca No. precedent, dar mai ales pentru unul care pórta pălăria înaltă.

7705 * △ Câne căsăresc.

AVR. COROEA, *paroh, c. Coştetu, Banat.*

Adică câne de uşí multe, care merge în mai multe case.

Pentru ómenii cari umblă hăimana.

7706 Çe stai ca cânili pi códă.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 681.*

1° Când cine-va nu stă bine. Căci cânele, când stă întins, stă bine.

2° Gata de plecare.

7707 Îlî măcă cânîlî dit tastru.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes., Pop., II, p. 458.*

Om prost. A se adaoga la înŷelesurile date la No. 1554. Veŷi şi *Convorb. Literare IX, p. 12 & 453.*

7708 △ Unde câne nu latră.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop., p. 366.*

Unde câne negru nu latră.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., I, p. 596.*

Adică departe.

¹⁾ Ce stai ca cânele pe códă.

²⁾ Îl mănâncă cânîlî din traistă.

CĂPĚSTRU

- 7709 * Δ Calul fără căpĚstru, cade în prăpăstii.

P. GĂRBOVICĂNU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogă la No. 1575.

- 7710 Δ Umblă ca calu fără căpĚstru.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Fără rușine de nimeni, ne-avĚnd pe cine-va care să'i poruncĚscă.

CAPRĂ

- 7711 * Δ Capra, cu tôte că i se vede rușinea, dar tot șede (umblă) cu cōda bîrligată.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.* — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Ă se adaogă la No. 1578.

- 7712 * Δ Și capră sătulă și curechiu 'ntreg.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 1579.

- 7713 * Δ Pe lângă behehe să nu perđi și pe mi-hoho.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Lacomia la om nu e bună. A se adaogă la No. 1581.

- 7714 * Δ Capra mōre de rîie,
Și cōda o ține tot bîrzie.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

- * Δ Capra rîiosă pōrtă cōda îmbîrligată.

ILIE H. CÎOTĂ, *c. Seliște, comit. Sibiu, Transilvania.*

* *Căpra arîñîósă ş-códa m'tată.¹⁾*

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

Sărac şi mândru. A se adaogă la No. 1584.

7715 * *Capra căsidósă ş-códa înpróstă.²⁾*

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7716 *Ş-arîñîa s-da pri capră, códa nu o-aplécă.³⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 162.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7717 * Δ *Capra face, óia trage.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci, j. Vasluiu.* — G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulfi, j. Covurluiu.*

Vinovatul e scutit de pedépsa unei fapte rele, şi dreptul suferă. A se adaogă la No. 1586.

7718 Δ *Pentru capră o păţesce óia.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 209, c. Zlatna, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7719 * Δ *Capra face pozna, şi óia pate (ruşinea).*

P. ISP RESCU, *Leg., I, 1872, p. 171.* — GAVR UNIŞOR, *prof. c. Avramesi, j. Tutova.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

¹⁾ Capra rîyósă şi códa ridicată (mutată).

²⁾ Capra leprósă şi códa ridicată.

³⁾ Şi rîia să dé pe capră, códa nu o aplécă.

- 7720 Capra, ori cât de bătrână ar fi, vré să lingă și ea sare.

Adevărul (ziar), Oct. 1902.

Omul stricat, nici la bătrânețe nu se lasă.

- 7721 * Δ Capra, e vaca saracului.

*C. TEODORESCU, înv. c. Lipova,
j. Vaslui.*

Fiind un animal care se mulțumesc cu puțin.

- 7722 Δ Capra nu fată miel.

*Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 36,
c. Ida-Mare, Ungaria.*

Fata după mumă. O mamă rea nu poate avea o fată cinstită.

- 7723 Δ Capra nu se face vacă, nici nătărăul om de trebă.

*Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 36,
c. Tisa, Ungaria.*

Pentru nătărău.

- 7724 * Δ Capra rode unde o legi.

*C. TEODORESCU, înv. c. Cursesci,
j. Vaslui. — E. I. PATRICIU, înv.
c. Smulț, j. Covurlui.*

Omul se prinde, dacă stă într'un loc.

- 7725 Δ Ține capra de corne, și joră că'i ciută.

*Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 251,
c. Lugos, Ungaria.*

Pentru cel mincinos. Ciută se pronunță șută.

- 7726 Δ Capra o bați pe fole, totuși mișcă din codă.

*Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 36,
comit. Sibiu, Transilvania.*

Femea desfrînată, ori-ce 'i-ai face, nu se părăsește de rele.

- 7727 * Δ Capra nu merge de bună voe la iarmaroc.

ANTONESCU, c. *Plainescl, j. Rîmnicu-Sărat.*

Fata, dacă nu o scoți, să o cunoscă lumea, nu o măriti.

- 7728 * Δ Nicî capra nu merge în tîrg de voie bună, ci o duce de hăț.

IUL. GROFȘOREANU, profesor, c. *Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7729 * Δ Te dau capră și te scol iadă.

V. RIMBU, c. *Brănesci, j. Ialomița.*

A bate:

- 7730 * Δ Capra care sbéră o mîncă lupul.

IUL. GROFȘOREANU, profesor, c. *Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Să nu atragem atenția răilor asupra noastră.

- 7731 Ș-capra poți s-dzică a lupului: «Iia-mî cîda!» ma di pri piștireaua.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 161 — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II. p. 445.

E ușor să te laudî, când ești la adăpost de ori-ce pri-mejdie.

- 7732 Sciî capra s-macă érbă!²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 161.

Lucru bun nu e făcut pentru proști. Acelaș înțeles ca la No. 933.

¹⁾ Și capra pîte să dîcă lupului: «Iea-mî cîda!» dar de pe stîncă.

²⁾ Șcie capra să mînânce Iérbă!

7733 [△] Pune capra grădinar.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 217,
c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2024.

7734 * [△] Se uită ca capra la ceasornic.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Adică se uita, la ce-va, foarte mirat și protestese.

7735 * [△] Nu i 's (tôte) caprele a-casă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 174,
c. *Gurariului, Ungaria.* — GAVR.
ONIȘOR, c. *Murgeni, j. Tutova.*

* [△] *Nu i 's toate caprele.*

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștetu,*
Banat.

Nu-îi vinîră tuti căpîrlî. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 446.

Acelaș înțeles ca la No. 1349.

7736 * [△] A ajunge în corn de capră.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. I,
c. *Gurariului, Ungaria.* — AVR. COR-
CEA, *paroh, c. Coștetu, Banat.*

Adică la strîmtóre, ne sciind ce să mai facă.

7737 * [△] A'l face, (pune, băgă) în corn de capră.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123,
c. *Gurariului, Ungaria* — P. GĂR-
BOVICEANU, *prof. c. Vinători, j.*
Mehedinți. — G. POBORAN, *inst. j.*
Olt.

A'l înfunda, a'l strîmtora.

¹⁾ Nu i-au venit toate caprele.

CĂPUȘĂ

- 7738 * Δ A fi ca o căpușă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni*,
j. Tutova.

Adică umflat.

CĂRĂBUȘ

- 7739 Cărăbuș.

L. ȘĂINEANU, *Dicț.*, p. 140.

Copil nebunatic.

CÂRCĂIT

- 7740 * Δ Cărcăite multe și ouă puține.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari*,
j. Mehedinți.

Când vorbește cine-va prea mult, fără vre un folos.
Acelaș înțeles ca la No. 1833.

CARICI

- 7741 * Δ Pare că are carici pe limbă.

V. BRATU, *comit. Alba Inferi-
oră, Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 1672.

CÂRSTEIU

- 7742 Δ Când o cânta stiuca 'n baltă
Și cârsteiul pe corlată.

TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 477.

Adică nici odată.

Cârsteiul cântă numai primăvara.

CÂRTIȚĂ

- 7743 * Unde umblă cârtița i se cunosc urmele.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni*, j.
Suctava.

Acelaş înţeles ca la No. 1598.

CATÂR

- 7744 Cari ncalică mula altuî, s-dipuni tu mesea di cali.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 171.

Acelaş înţeles ca la No. 7557 din acest capitol.

- 7745 Fită mlearea? — Fită.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 696.

Se dice celor proşti.

- 7746 * Care 'şi bate mula 'şi bate punga, şi care mulîerea, caplu.³⁾

ILIE GHICU, *profesor, c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 3981.

- 7747 * Alavdă mula şi ncalică calu.⁴⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Samarina, Epir.*

Laudă, dacă vrei, pe omul fără însemnătate, dar ţine-te de un om de valoare.

CĂŢEA

- 7748 * △ A puîat căţaua noastră la paiele lor.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Arată o înrudire depărtată.

- 7749 Pân nu da cода căţaua, nu s-îia cânîi după năsă.⁵⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165.

¹⁾ Cari încalecă catrul altuîa, se dă jos la jumătate cale.

²⁾ A fătat catărul? — A fătat.

³⁾ Care 'şi bate catărul 'şi bate punga, şi care ('şi bate) mulîerea, capul.

⁴⁾ Laudă catărul şi încalecă calul.

⁵⁾ Până nu mişcă cода căţeaua, nu se îea cânîi după dînsa.

Acelaş înţeles ca la No. 1605.

7750 Căţaua  e s-a use ci, sc ti c ţ   orghi. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 165.

A se adaog  la No. 1608.

7751 *     o c  ea de prisacă.

GAVR. ONI OR, *prof. c. Murg n ,*
j. Tutova.

Adică feme  rea.

7752 *     c  ea  i mu c .

GAVR. ONI OR, *prof. c. C rja,*
j. Tutova.

Feme  ar  g     i rea.

7753 *   M - u pu at c  ei în cap.

P. G RBOVICEANU, *prof. c. Plo -*
tina, j. Mehedin i.

C nd vine unul peste noi, de se face st p n în casa
no tr .

7754 *   Trage c  eaua de c d .

GAVR. ONI OR, *prof. c. C rja,*
j. Tutova.

Arată nevo ea; o duce greu de tot.

7755 *   A plecat, ca c  eaua de la mure.

G. I. TOMESCU, * nv. c. Brosc r ,*
j. Mehedin i.

C  eaua, voind a m nc  mure, după cum m ncase alt 
dată struguri, s'a  n pat  i a plecat, fără să guste măcar.
Se  ice c nd cine-va pl c  în neregulă.

7756 *   Pl c  ca c  eaua la prune.

P. G RBOVICEANU, *prof. c. Pe-*
tresc , j. Gorj.

¹⁾ C  eaua care se grăbesce sc te c   i  orbi.

Adică cu plăcere.

* △
7757 A plecat ca căteaua de la móră.

P. GÁRBOVICIANU, *prof. c. Mă-
rășesci, j. Mehedinți.*

Adică e supărat.

* △
7758 Mai légă'ți căteaua.

ST. TUTESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*
— E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurlui.* — GAVR. ONIȘOR, *c.*
Avramesci, j. Tutova. — G. I. TO-
MESCU, *inv. c. Broscari, j. Mehe-*
dinți.

Mai tacă'ți gura, și nu mai spune atâtea neadevăruri.

* △
7759 L'o trântit căteaua.

A fost bătut. Din greșelă la No. 1610 s'a tipărit: bét.

CĂȚEL

* △
7760 Inveți căței, și pe urmă te latră.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 1522.

* △
7761 Cățel de două uși.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 38,
c. Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1552.

CÉLĂ

* △
7762 Unul trage (dice) célă și altul haisa (hoisa).

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

A se adaoga la No. 1613 b.

7763 * \triangle Nu tot cělă, mai dă și hois.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja*,
j. Tutova.

Maî fă și alt-ce-va de cât ce ai făcut până acuma.

7764 * \triangle Ține cělă și trage hois.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja*,
j. Tutova.

Nehotărit; una spune și alta face.

7765 * \triangle Ține cělă și trage înainte.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja*,
j. Tutova.

Hotărit să facă un lucru.

CERB

7766 * Doresce ca cerbu de isvóre.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j.*
Putna.

Adică doresce mult ore-ce.

7767 \triangle Fuge ca cerbul.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., I*,
p. 1194.

Adică repede.

CHECHERIȚĂ

7768 * \triangle E plin de checheriți.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți*,
j. Covurlui.

Nu are nimic, e de tot sărac.

CÎOC

7769 * \triangle Îi încă cu ciocu galbën.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu*,
Banat.

Are caș la gură; e încă copil, adică prostuț.

7770 * Δ Nu 'ți băga ciocul în tot locul.

IUL. GROFȘOREANU. *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Nu te amestecă în tóte.

7771 * Δ A o luă 'n tic (cic).¹⁾

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștetu, Banat.*

A fi bēut.

CÎOCÂRLAN

7772 * Δ Te-ai prins ca cîocârlanu în laț.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinți.*

Când vrei să scapi de cine-va și nu poți.

CÎOCÂRLIE

7773 * Δ Cîocârlia ne prevestește primăvara, și rîndunica vara.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suceava.*

Fetele, de copile, fac bucuria părinților, și arată ce au să fie.

CÎÓRĂ

7774 * Δ Ciocân să fie, că ciórē s'astrîng.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mărcina, Banat.*

Când a ajuns cine-va la rēu, mulți se gramădesc la pradă. Acelaș înțeles ca la No. 1639.

¹⁾ Tic = cic = cîoc.

7775 [△] La osul cu carne se adună ciórele.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 130,
c. *Bochiá*.

Adică la casa avutului prietini mulți.

7776 * Cărd de ciori, iernă curînd.

TZINTZU, *ing. j. Buzău*.

Acelaș înțeles ca la No. 1641.

7777 * [△] Cíora e tot cíoră;
Iea pruna și sbóră.

CĂLIN IORDACHE, *j. Argeș*.

Pentru hoți. A se asemăna cu No. 1650.

7778 * [△] Cíoră la cíoră nu scóte ochiî.

I. CURCUBETĂ, c. *Vlădeni*, co-
mit. *Făgăraș, Transilvania*.

*
Gae cu gae nu și scot očlîlî. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina*,
Epir.

*
Gaie cu gaie nu'și scóti (scóte) očlîlî. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 157. — GR. TOCILESCU, *Poes*.
Pop., II, p. 501. — G. ZUCA, c.
Berat, Albania.

*
Gaie cu gaie, nu 'ș-scot očlîul. ³⁾

ILIE GHICU, c. *Samarina, Epir*.

A se adaoga la No. 1645.

¹⁾ Cíoră cu cíoră, nu'și scot ochiî.

²⁾ Cíoră cu cíoră, nu'și scóte ochiî.

³⁾ Cíoră cu cíoră, nu'și scot ochîul.

7779 [△] Fugî cîoră, că nu'î puîu, ci'î găină.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 98,
c. *Bochia, Ungaria.*

Bagă de sémă cu cine te îei la sfadă, de cine te legi.

7780 [△] Mai multe cîore birue pe una.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 146,
c. *Gurartului, Ungaria.*

Arată folósele unirei.

7781 * [△] Multe cîore bate uluiul.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor*, c.
Galşa, comit. Arad, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7782 * [△] Să nu'î ȓici cîoră,
Că sbóră;
ȓii cioroiu
Să mai sté pe la noi.

G. I. TOMESCU, c. *Broscari, j.*
Mehedinţi.

Se ȓice în rîs ȓiganilor.

7783 [△] ȓi'mî cîoră, să nu 'ȓi ȓic cār.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 278,
c. *Lugoş, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 5334.

7784 * [△] Cîora 'şi cunósce cuibul sěu.

P. GÂRBOVICEANU, *prof.* Cl.
VIII, *Semin. Buc.*

7785 * [△] ȓine cîora cu aninul.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietro-*
şişa, j. Dimboviţa.

Adică prost cu prost.

7786 * Δ Aruncă după cióră cu perja 'n gură 'i.

GHIĂNESCU, *Epoca*, (ziar) V,
No. 1233.

Pentru cel sgârcit.

7787 * Δ Cîóră mândră și flămândă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VI*,
Semin. Buc.

Pentru cel sărac și mândru.

7788 * Δ A trecut cióra délul.

I. ROMAN, *comit. Solnocului. Un-*
garia.

A trecut ceasul favorabil, s'a dus ocasiunea.

7789 Δ 'I-a mâncat cióra colacul.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 112,
c. Logoș, Ungaria.

Adică a murit.

7790 * Δ Să sborî ca cióra 'n gânj.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Orângu*,
j. Tutova.

Este un blestem, al părinților, către fetele sau fiicăii, cari, în toate Duminicile și serbătorile, bat ulițele și hoarele până ce se însoră.

Se numesce *gânj*, un colac făcut din nuiele de mes-técăn sau din teiu, cari mai întâiu se pun în foc, de se încăldesc, și apoi devenind mai flexibile, se incolăcesc.

7791 * Δ A trecut cióra peste casă.

P. ILIEȘ, *c. Hășeg, Transilvania.*

A se adaoga la No. 1654.

7792 Cap di gaie.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 501.

Adică cap sec.

CÎOVICĂ

- * Δ
 7793 Cîovic, cîovic,
 Al măi mic
 Dă buric,
 Al măi mare
 Dă spinare.

T. BĂLĂSEL, *preot, c. Ștefănesci,*
j. Vâlcea.

Aceste cuvinte, poporul le pune în gura cucuvaei, ca să sperie copiii cei mici, dicându-le că are să 'i iea cîovica de buric sau de spinare. A se vedé No. 1638.

CIRIC

- * Δ
 7794 Ciric, ciric,
 Dar cine să'l iea de cic.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 54,*
c. Sibiu, Transilvania.

Discuție multa, care nu ajunge până la bătae.

CÎUF

- * Δ
 7795 Cîuf (ciufelnic).

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c.*
Broscent, j. Suctava.

Om șagaciū (glumeț), care face fel de fel de năzbîtii, și grăesce de a dreptul, fără nerușinare.

- * Δ
 7796 Cîuful ciufulesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 57,*
c. Gurariului, Ungaria.

Păzesce-te de bătae.

CÎUHA

- * Δ
 7797 Ca cîuha 'n cânepă.

P. ILIEȘ, *c. Hașeg, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 1664.

CÎUHUREZ

- 7798 * Δ Cîuhurezului (cîurezului) cîodă îi lipsesce.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni. j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. 5032.

CÎUT

- 7799 * Δ Şutu cu cornutu nu iese la cale.¹⁾

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteiu, Banat.*

Cel slab cu cel tare, saracul cu bogatul, etc. nu se pot prinde.

- 7800 * Δ Eū, şutul, nu mă pot prinde cu cornutul.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcou-Baresci, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică slabul cu cel tare, saracul cu bogatul, trézul cu cel bét, etc.

A CLOCI

- 7801 * Mult o clocişi
Dar o nemerişi.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

La auđul unui neadevăr.

CLOŞCĂ

- 7802 * Δ Cloşca care cuprinde ouě prea multe, nu scôte nici un puu.

GB. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 1665 b.

- 7803 A fură cloşca de pe ouě.

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 60.*

A se adaogă la No. 1669.

¹ Şut = cîut.

7804 [△] Nu poți fi și cu clocă și cu pui.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 178,
c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1829.

7805 * [△] De géba a clocit cloșca!

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Se ȋdice la o pagubă.

COCOȘ

7806 * Cathe cucot pri cuprie-ȋ cântă. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Elbasan, Albania.*

* Cathe cucot pi cuprie a lui cântă. ²⁾

I. IONESCU, c. *Nevêsta, Macedonia.*

Cathi cucot pri cuprii-ȋ cântă. ³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

* Cathe cucot pri cupriȋa cântă. ⁴⁾

ILIE GHICU, c. *Abela & Băesa, Epir.*

A se adoagă la No. 1683.

7807 * [△] Hici, cucos, că te-a însura, tata, și pe tine.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broscent, j. Suciava.*

Următorea snová ne dă înțelesul și origina ȋdicerei.

^{1), 2)} & ³⁾ Fie-care cocos pe gunoiul lui cântă.

⁴⁾ Fie-care cocos pe gunoiu cântă.

SNŌVA

Un gospodar aveă un flăcău, Tanase de felul lui. Flăcău eră tomatec, și tată-său vreă să-l însore.

Intr'o ȝi îl spune că trebue să se însore.

— D'apoī eū, tată, când moīu însura, o să ȝeaū mai multe femeī, nu număi una cum fac cei-l-ălȝi.

— Amu deodată, dragul tatī, — când o desvăli firea ficioru-său — să ȝei număi una; să veȝi cum te-ȝi împacă cu dīnsa, cum ȝ-a merge gospodaria, cum ȝ-a veni la lovele, și mai pe urmă, ti-ȝi lua încă v'o două-trei!

Fecioru-său s'o învoit. — Și s'o însurat. — Și s'o însurat c'o aschidă de femece, de-ȝi venea să ȝei lumea în cap, mai ales când o vēȝut pe bărbatu-său cât îi de barbat și pe de-asupra, . . . n'o mulȝimea cu rīndul patului. —

Când se dnceă sa mânānce, femeia-ȝi spuneă, c'o adus să-ȝi facă de māncare? Că prostul eră și leneș, pe lângă alte păcate. Când cerea alte celea — te miri ce — ea-ȝi întorceă īnapoī, cu vīrf și īndesat, așă că nu eră de chip să stee cu dīnsa în casă.

Ȝedea mai mult afară. Cātu-ȝi-ȝi ȝiulica, nu se mișca de pe prispă, acolo ședea zacaș. Șīl curgea muci de la nas, până'n pāmīnt, doar găinele de se īnduraū să-ȝi cinchiēsa mucii, īnsă cucoșī eraū mai īndrāsneȝi. —

El, din toropiala lui număi câte-odată zicea:

— *Hicī, cucoș, că te-a 'nsura tala și pe tine*, mai ales că-l vedea că totă ȝiua fīgārīnd găinele.

La anul, tată-său, l-o īntrebat, că nu-ȝi mai ȝee o femece.

— Nu, nu, nu, că-ȝi de-ajuns asta și pentru mine și pentru tine!

O snova aromānă, aprōpe identică, se va găsi în Gr. Tocilescu, Material folkloristic, II, p. 466.

* Δ
7808 De gēba i-a cāntat cocoșul în prag.

C. TEODORESCU, *īnv. c. Pungesci*,
j. *Vashluu*.

Se ȝice despre omul căruīa îi vine o moștenire, fără să se gāndescă la ea, și pe care o pīerde prin nechibzuinȝa lui.

*
7809 Aȝilui ȝi īl mēрге ambar, īl uōuă ș-cu-cotlu ouē aroșē.¹⁾

G. ZUCA, c. *Berat, Albania*.

Acelaș īnȝeles ca la No. 2241.

¹⁾ Acelui căruīa īl merge bine, īl ouă și cocoșul ouē roșīl.

7804 [△] Nu poţi fi şi cu clocă şi cu puî.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 178,
c. *Toplița-Rom.*, *Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. 1829.

7805 * [△] De géba a clocit cloşca!

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova*.

Se dice la o pagubă.

COCOŞ

7806 * Cathe cucot pri cuprie-îi cântă. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Elbasan, Albania*.

* Cathe cucot pi cuprie a lui cântă. ²⁾

I. IONESCU, c. *Nevêsta, Macedonia*.

Cathi cucot pri cuprii-îi cântă. ³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 163.

* Cathe cucot pri cupriîia cântă. ⁴⁾

ILIE GHICU, c. *Abela & Băesa, Epir*.

A se adoagă la No. 1683.

7807 * [△] Hici, cucos, că te-a însura, tata, şi pe tine.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broseni, j. Suctava*.

Următorea snová ne dă înţelesul şi origina dicerei.

^{1), 2) & 3)} Fie-care cocoş pe gunoiul lui cântă.

⁴⁾ Fie-care cocoş pe gunoiu cântă.

SNÓVA

Un gospodar avea un flăcău, Tanase de felul lui. Flăcău era tomatec, și tată-său vrea să-l însore.

Intr'o ȕi îi spune că trebuie să se însore.

— D'apoi eu, tată, când moiu însura, o să ȕeau mai multe femei, nu numai una cum fac cei-l-alti.

— Amu deodată, dragul tatii, — când o desvâli firea ficioru-seu — să ȕei numai una; să veȕi cum te-ȕ împacă cu dinsa, cum ȕ-a merge gospodaria, cum ȕ-a veni la lovele, și mai pe urmă, ti-ȕ lua încă v'o două-trei!

Fecioru-seu s'o învoit. — Și s'o însurat. — Și s'o însurat c'o aschidă de femei, de-ȕi venea să ȕei lumea în cap, mai ales când o vȕdu pe bărbatu-seu cât îi de barbat și pe de-asupra, . . . n'o mulȕimea cu rîndul patului. —

Când se ducea sa mânânce, femeia-ȕ spunea, c'o adus să-ȕ facă de mîncare? Că prostul eră și leneș, pe lângă alte păcate. Când cerea alte celea — te miri ce — ea-ȕ întorcea înapoi, cu vîrf și îndesat, așa că nu eră de chip să stee cu dinsa în casă.

Ȗedea mai mult afară. Cătu-ȕi-ȕ ȕiulica, nu se mișca de pe prispă, acolo ședea zacaș. Șii curgea muci de la nas, până'n pămînt, doar găinele de se îndurau să-ȕ cinchiեսca mucii, însă cucușii erau mai îndrăsneȕi. —

El, din toropiala lui numai câte-odată zicea:

— *Hicȕ, cucuș, că te-a 'nsura tata și pe tine*, mai ales ca-l vedea că totă ȕiua fugărind găinele.

La anul, tată-său, l-o întrebat, că nu-șii mai ȕee o femei.

— Nu, nu, nu, ca-ȕ de-ajuns asta și pentru mine și pentru tine!

O snova aromână, aprópe identică, se va găsi în Gr. Tocilescu, Material folkloristic, II, p. 466.

7808 * [△] De géba i-a cântat cocoșul în prag.

C. TRODORSCU, *inv. c. Pungesci, j. Vasluiu.*

Se ȕice despre omul căruia îi vine o moștenire, fără să se gîndescă la ea, și pe care o pîerde prin nechibzuinȕa lui.

7809 * Aȕiluȕi ȕi ȕi mȕerge ambar, ȕi uouă ș-cu-cotlu ouē aroșē.¹⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

Acelaș înȕeles ca la No. 2241.

¹⁾ Aceluȕi căruia ȕi merge bine, ȕi ouă și cocoșul ouē roșii.

7810 * **Și fără di cucot s'apiră.¹⁾**

D. A. MILESCU, c. *Nevêsta, Macedonia.*

Când unul se laudă că, fără dînsul nu se face cutare lucru.

7811 * Δ **Cucoșul, și sub covată, tot cântă.**

P. PRELIPCEANU, *înv. c. Scheia, Bucovina.*

Pentru omul harnic.

7812 * Δ **Cocoșui care cântă totă noptea, îl mănâncă vulpea.**

P. GÂRBOVICEANU, c. *Mogoșești, j. Dimbovița.*

Acelaș înțeles că la No. 7730 din acest capitol.

7813 * Δ **A sărit cocoșul vecinului peste gard.**

I. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, com. Arad, Ungaria.*

Despre omul desfrinat, curvar, care se ține cu femeea vecinului.

7814 * Δ **E om bun, cântă cocoșul lui pe culmea mea.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Poenari, j. Gorj.*

În batjocură, pentru omul rău, cârcotaș.

7815 * Δ **Par'că a cântat cocoșul meu pe gardul lui.**

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Semeș, Buc.*

Îmi cauta certă de géba. A se adaoga la No. 1686.

E poveste cunoscută, certa celor doi, numai fiind că a cântat cocoșul unuia pe gardul celui-l-alt.

¹⁾ Și fără de cocoș se luminează de zi.

- 7815 b * Δ A auđit cocoşul cântând dar nu scie la
ce casă.

TEODORESCU, c. *Pungesci, j. Vas-
luu.*

Veđi a *Toca.*

1⁰ Se laudă că le scie tóte, şi nu scie nimic.

2⁰ Scie ce-va dar pe jumătate.

- 7816 * Δ Când cântă cucuşul
Se scólă moşul.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni,
j. Tutova.*

- 7817 * Δ I-a cântat (bine, de vreme) cocoşul.

V. SALA, *dasc. c. Gurani, comit.
Bihor, Ungaria.* — G. POBORAN,
inv. j. Olt.

* *Ţi cântă cucotlu.*¹⁾

G. ZUCA, c. *Berat, Albania.*

I-a mers bine, a isbutit.

- 7818 Δ Unde cocoşul nu cântă.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., 1,
p. 367, 370 & 548.*

Δ *Unde cocoşi negri nu cântă.*

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.,
p. 387.*

Adică departe.

COCOŞEL

- 7819 * Δ Ai stîlcit cocoşelu.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni,
j. Tutova.*

Prea de tînără ai pătit'o.

COCOSTÎRC

- 7820 * Δ Cocostîrcul în băltóge trăiesce.

G. MIHALACHE, c. *Şendresci, j.
Tutova.*

¹⁾ Ţi cântă cocoşul.

A se adăogà la No. 1691.

7821 * Δ A sta ca cocostîrcul.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suceava.*

Adică singur. A se adaogà la No. 1690.

CÓDĂ

7822 * Δ Las, să'î rupă códa a cui 'î vaca.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni, j. Tutova.*

Când unul își bate nevêsta.

7823 * Δ A'l călcà pe códă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlutu.* — GR. JIPESCU, *Opincar, p. 66.*

A se adaogà la No. 1699.

7824 * Alîchi códe.¹⁾

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

A exagerat lucrurile; a pus intrigî.

7825 * Δ A pus códa pe spinare
Ș'a luat'o fuga mare.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* Δ A pus códa pe spinare
Ș'o plecat la lunca mare.

GAVR. ONIȘOR, *c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogà la No. 1706.

7826 * Δ A eșit cu códa între vine.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietroșița, j. Dîmbovița.*

¹⁾ A lipit códe.

* △
Cu còda 'ntre picîore.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 177.—E. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

* △
Își trage còda între picîore.

IUL. GROFȘORENU, *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1709.

7827 △
E scurtă'n còdă.

Dr. ELIE CRISTEA, *Prov.*, p. 88, *c. Gurariul, Ungaria.*

A pățit'o ca vulpea.

7828 △
Pune'î sare pe còdă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 217, *c. Logoș, Ungaria.*

Când unul se laudă, fără temeiu, că va face ce-va, spunând că 'î ușor de făcut.

7829 *
Bati còda.¹⁾

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Vré să se apropie. A se adaogà la No. 1714.

7830 * △
Dă din còdă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Când vede că'î ghicesci gândul.

7831 * △
Își face sunet de còdă.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Își face spaîma fără motiv.

7832 * △
A'și viri còda în tôte.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

¹⁾ Mișcă còda.

A se amesteca în tóte, și chiar unde nu'l privesce.
A se adaogà la No. 1714 b.

7833 * \triangle Códă'î grasă.

A. GOROVEI, *public.*, j. *Suctava*.

Adică e bogat.

7834 * \triangle Își face kódă colac.

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coșteiu*,
Banat. — PUȘCARIU, c. *P. Mărului*, *comit. Făgăraș*. — DR. EL.
CRISTEA, *Prov.*, p. 91, c. *Gura*
râului, *Ungaria*.

Când voesce cine-va sa repare o greșala pe care a făcut'o, și se umilește.

7835 * A da din kódă în vale.

G. POBORAN, *inst. j. Olt*.

Dè kódă în vale.

GR. JIPESCU, *Opinc.*, p. 132.

Din rău în mai rău. A se adaogà la No. 1698.

7836 * \triangle O dà de kódă, când ți-e lumea mai dragă.

P. GARBOVICEANU, *prof. c. Corbu*,
j. *Olt*.

O pășesce tocmai când e mai rău pentru el.

COLASTRĂ

7837 Bună'î culastra, ma nu fêtă tot-na oili.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 467.

Pentru ce-va care nu se obține ușor și în tot-dé-una.

COPITĂ

7838 * \triangle Îi sar copitele.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț*,
j. *Covurlui*.

¹⁾ Bună'î colastra, dar nu fată în tot-dé-una oile.

Adică fuge repede.

COPOIŢU

- 7839 * △ Nicî copoiu,
Nicî câne de oi.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Verşet,*
Banat.

Acelaş înţeles ca la No. 1553.

CORB

- 7840 Corb la corb nu scôte ochii.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p*
171.

- * △ *Corb la corb nu'şi scôte ochii.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulţi,*
j. Covurlutu.

- * △ *Corb la corb nu scôte ochii, dar nici cîoră*
la cîoră.

M. RUSU, *c. Ighisdorf, comit.*
Ţrnava, Transilvania.

Cei mari nu se vor pricina nici odată, pentru interesul
celor mici. Veđi No. 1720.

- 7841 * △ Când ar fi după corbi, toţi caili ar fi
morţi.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII,*
Sc. Norm.

Cei răi numai nenorociri aşteptă, spre folosul lor.

- 7842 * Di la corac, cra vai avdzi.¹⁾

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Prostul prostii spune. A se adaoga la No. 1723.

- 7843 * △ Corbul ori cât s'ar chilosi,
De negreţă tot nu s'ar mântui.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Su-*
ciava.

¹⁾ De la corb, cra vei auzi.

Acelaş înţeles ca la No. 1727.

- 7844 △ * De departe corbiî simţesc hoitul.

V. A. FORESCU, c. *Mălini*, j. *Sucilava*.

Acelaş înţeles ca la No. 1722.

- 7845 * △ — Cumu 'ţi mērg puîi, cōrbe?
— Aţia dē-aţia lăiesc.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 162. — Gr. TOCILESCU, II, p. 463.

- *Corbu, ęi ţē fac puîli?*
— *Ma cresc ę ma lăesc.*²⁾

MIHĂILEANU, *Dicţ.*, p. 125.

Acelaş înţeles ca la No. 1730.

- 7846 Corbu ti dusişi, ornîu vinişi.³⁾

Gr. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 464.

Prost s'a dus, măi prost s'a întors.

- 7847 Hrănea corbul s-ţi scôtă očilî.⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 163. — Gr. TOCILESCU, II, p. 464.

Fă bine să'ţi veđi rău.

- 7848 Se-adunară ornîi tuţi, di băgară bufiu
cap.⁵⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 153. — Gr. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 437.

Când stăpânul e măi slab de cât cei carî ascultă de dînşii; când îşi aleg unii un stăpân prost.

¹⁾ Cum îţi mērg puîi, corbule? — Din ce în ce înnegresc.

²⁾ Corbule, ce'ţi fac puîi? — Tot cresc ęi tot înnegresc.

³⁾ Corb te duseşi, croncan venişi.

⁴⁾ Hrănesce corbule să'ţi scôtă ochii.

⁵⁾ S'adunară croncanii toţi, de aū pus pe hufnişă în capul lor.

7849 Ca orniu măcă. ¹⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 595.

Adică mânâncă mult.

7850 Ca orniul pri mârşe. ²⁾GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 595.

Acelaş înţeles ca la No. 1722.

CORN

7851 [△] De ne ar da Dumnedeş córne, şi trebue
să le purtăm.DR. EL CRISTEA, *Prov.*, p. 73,
c. Gurariului, *Ungaria*

Sa ne împăcăm cu ce ne dă Dumnedeş.

7852 * [△] Până 'l bagî îi rupi córnele, şi până 'l
scoţi îi rupi còda.E. I. PATRICIU, *Inv. c. Smulţi*,
j. *Covurluiu*.

Despre cel pe care'l duci cu sila. A se vedé No. 2571.

7853 * [△] O ţii de córne şi el spune că e ciută.P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Co-*
manîja, j. Olt.

Acelaş înţeles ca la No. 1731.

7854 * [△] Orî câştig córne, orî perd urechile.T. BĂLĂŞEL, *preot, c. Stefănesci*,
j. *Vâlcea*.Orî mai câştig ce-va, orî perd şi ceea ce mai am. A
se asemăna cu No. 1732.¹⁾ Ca croncanul mânâncă.²⁾ Ca croncanul pe stîrv.

7855 * △ Își măresce córnele.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Se trufesce, se înalță.

7856 * △ Îi cresc córnele.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

* △
Scóte córne.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Om arogant, fudul

7857 * △ Trebuie mai ciontit din córne.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Gal-
șa, comit. Arad, Ungaria.*

Celui care se crede prea mult.

7858 * △ Îi caută în córne.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

Când pe unul arțagos îl cruță altul. A se adaoga la No. 1734.

7859 * A fi mai cu córne de cât . . .

A se crede mai isteț de cât altul.

7860 * △ Îi prea cu córne.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Pentru o minciună mare.

COTEA

7861 * △ Nu e departe cotea de iepure.¹⁾

V. A. FORESCU, *c. Șoldănesci, j. Suciava.*

¹⁾ Cotea, cotețu = copoțu.

1⁰ Va isbuti în curînd.

2⁰ Se cam potrivește.

COTEIU

7862 *^Δ Departe coteiu de iepure.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,
j. Covurlui.*

1⁰ Nu va isbuti.

2⁰ Nu se potrivește.

CRONCAN

Veđi *Corb*

CUC

7863 *^Δ Cucul până nu vede mugur nu cântă.

V. SALA, *dasc. c. Poțana, co-
mit Bihor, Ungaria.*

A se adaogă la No. 1747.

7864 Un cuc nu aduși primuvéra.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jal res.,
p. 178.*

*
Cu un cuc primuvéră nu vine.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivolî, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 2454.

7865 * Un cuc țe primuvéră vai aducă? ³⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

7866 A tăcut cucu, a trecut vară.

Adevărul (ziar) Oct., p. 902.

A se apropia de No. 1755.

¹ Un cuc nu aduce primăvara.

²⁾ Cu un cuc primăvara nu vine.

³ Un cuc ce primăvară va aduce?

*
7867 Vai vîna cuclu tu grădină.¹⁾

G. ZUCA, *prof. c. Georgea, Albania*

O să mă înlesnesc și eu odată.

*
7868 Cîndu cuc, cîndu bab.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Culona, Albania*.

De odată s'a ridicat, s'a îmbogățit, și repede a cădūt, a sărăcit.

* △
7869 Se întorce ca cucu 'n cuibu altuia.

AVR. CORCEA, *paroh. c. Coșteiu, Banat*.

Acelaș înțeles ca la No. 11682.

* △
7870 Te a lepădat ca cucul ou.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinți*.

Cînd unul, care era dator să te îngrijescă, te părăsesce.

7871 A găsit un cuib de cuc.

G. COȘBUC, *publicist*.

Despre cel care crede că a găsit ce-va, și 'n aevea e înșelat.

△
7872 Îi cântă cucu 'n cap.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 125, c. Seliște, Transilvania*.

Acelaș înțeles ca la No. 1753.

△
7873 I-a cântat cucu 'n straiță.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 110, c. Gurariului, Ungaria*.

¹⁾ O să vie cucul în grădină.

²⁾ Cînd cuc, cînd bab.

Adică îi merge bine.

7874 * △ Trăesce ca cucul în frunze.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Adică bine, fericit.

7875 * △ A trăi ca cucul pe cracă.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică singur singurel.

7876 A trăi ca cucii.

G. COȘBUC, *publicist.*

Arată un traiu rău.

7877 * △ Ca puilul cucului
Pe cranga nukului.

C. BALLY, *c. Cărlomănesci, j.*
Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 2479.

7878 * △ Nu ajunge cucu.

D-na Z. JUVARA, *c. Fedesci, j.*
Tutova.

* △ Nu'î mai cântă cucu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Móre în curînd, nu apucă primăvara.

7879 Se umflă în gușă ca un cuc

G. COȘBUC, *Epoca, II, p. 633.*

Se mândrește.

7880 * △ A, avé mila cucului.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j.*
Covurluți.

A fi fără părinți; fără ajutor de la nimeni.

7881 A fi puîu de cuc

G. COȘBUC, *publicist.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7882 * \triangle A fi cuc.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

A se adaogă la No. 1770.

7883 Cap de cuc.

V. ALEXANDRI, *Teatru*, p. 114.

A se adaogă la No. 1757.

CUCULETE

7884 * \triangle S'a făcut cuculete.

G. POBORAN, *înst. j. Olt.*

S'a îmbetat.

CUÎB

7885 * \triangle Cuibul tău se ți'l păzesci,
Dacă nu vrei se răătăcesci.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adaogă la No. 1778.

7886 * Ş'aū făcut cuib în cuibul altuia.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Trăiesce cu muierea altuia.

7887 Ți s'e-asparsi cuibarul.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 467.

Despre o fata care 'şi a perdut fecioria.

CUÎBAR

7888 * \triangle Ş'o cacat cuibaru.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.*

¹ I s'a stricat cuibul.

'Și-a părăsit locașul.

CURCĂ

- 7889 * Δ Curcă pe baltă și rață în patuiag n'ai
văduț.

G. I. TOMESCU, c. *Broscari, j. Mehedinți.*

1° Pe cel nerod din fire și nēm nici odată nu'l veđi
mai bine.

2° Lucruri cari nu s'au mai vėduț.

- 7890 * Δ Curcă pe baltă și rață pe cracă.

I. ANTONESCU, c. *Vălcele, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7891 * Δ Innótă ca curca pe baltă.

P. GÂRBOVICEANU, c. *Amaresc, j. Vâlcea.*

Adică de loc.

- 7892 * Δ Nu te încurcă ca curca 'n spină.

C. TEODORESCU, inv. c. *Dogele, j. Vaslui.*

Când unul se amestecă, unde nu se pricepe.

- 7893 * Δ S'a încurcat ca curca 'n lemne.

CĂLIN IORDACHE, j. *Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7894 * Δ A face sporul curcii.

G. P. SALVIŢ, inv. c. *Smulți, j. Covurlui.*

Adică nici un spor.

- 7895 * Δ A ajuns de risul curcilor.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

A ajuns de râsul proștilor.

CURCAN

- 7896 * La cinci-șeci de ani sboră și curcanul.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 1883.

DIHOR

- 7897 * Δ Dihorul nu-și lasă năravu nici odată.

I. MIRCEA, c. *Lovnic, comit. Tîrnava Mare, Transilvania.*

Pentru cei răi.

DOBITOC

- 7898 * Dobitocu se lîgă cu curmeiū și omu cu cuvîntu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr., j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 1323.

- 7899 * Δ Dobitocul nu scie ce-i norocul.

V. SALA, *dasc. c. V. Șohodol, comit. Bihor, Ungaria.*

Tot omul are un noroc, dar prostul nu scie să se foloséscă de el.

FÎȚĂ

- 7900 * Fîță.

Pentru o fată mică și zglobie.

FLUTURE

- 7901 * Fluture.

Adică tîner, voinic și frumușel.

7902 * Δ Are fluturi la cap.

GAYR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 1803.

7903 Ca pirpiruna la lumină.¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 607.*

Pentru cei cari se leaă după lucruri cari îi duc la pagubă, la peire. Veđi No. 1802.

FRÎU

7904 * Δ Frînele de aur nu fac mai bun calul.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoți, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2551.

7905 * Δ Are friū.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broscent, j. Suciava.*

Adică stăpân.

7906 * Δ L'a dus de friū.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 128, c. Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 11929.

FULG

7907 * Δ Îi merg fulgi, ca de găină neără.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, j. Dimbovița.*

1⁰ Fuge repede — BĂNULESCU.

2⁰ Acelaș înțeles ca la No. 1809.

¹⁾ Ca fluturile la lumină.

FURNICĂ

- 7908 * \triangle Furnica, cât de mică, dar și ea se mănăie, când îi umblă la moșinoiu.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucțava*.

A se adaoga la No. 1811.

- 7909 * \triangle Veđi să nu calci vre-o furnică.

G. I. TOMESCU, *inv. c. Broscari*, j. *Mehedinți*

Celui care merge a-lene pe drum; își numără urmele.

- 7910 * Furniga, când îi vine mórtea, scóte arpe di asbórá. ¹⁾

C. IONESCU, c. *Nevésta*, *Macedonia*.

Bogăția vine prea târđiú.

- 7911 * Ș-di furnigă afunico. ²⁾

C. IONESCU, c. *Nevésta*, *Macedonia*.

A se adaoga la No. 1815.

- 7912 * Scosi furniga péni! ³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Ianina*, *Epir*.

Acelaș înțeleș ca la No. 8652.

- 7913 * \triangle Se duc furnicile la mîiere.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni*, j. *Sucțava*.

Adică la folos.

¹⁾ Furnica, când îi vine mórtea (momentul de a muri), scóte aripí și sbórá.

²⁾ Și de furnică omor (măcel).

³⁾ Scóse furnica pene!

FURNICAR

- 7914 [△] Nu băgă bâta 'n furnicar.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 167,
c. *Gurartului, Ungaria.*

Nu te amesteca unde nu ai trebă, și 'de unde se pot
nasce supărări pentru tine.

GAÎE

- 7915 [△] Gaia lesne se iértă
 Êr porumbița se cértă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 99,
c. *Bochia, Ungaria.*

A se adaogă la No. 1819.

GĂINĂ

- 7916 [△] Găina órbă încă află câte un bob.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100,
România.

- [△] Și găina órbă găsesce câte o bómă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 239,
c. *Logoș, Ungaria.*

- [△] Și găina órbă nimeresce câte un grăunt.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 239,
c. *Gurartului, Ungaria.*

- * [△] Găina órbă încă găsesce grăunțe.

I. BOLDEA, c. *Crihalma, comit.*
Tîrnava-Mare, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. 1824.

- 7917 * [△] Găina până nu scurmă nu 'și găsesce
 mâncare.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlutu.

* Muncind, omul nu pîere de fόμε. A se adaogă la No.
1825.

- 7918 * Δ Găina pân nu scurmă nu mănâncă.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ, j. Covurluţu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7919 * Δ Găina pân nu scurmă, nu se ţine sătulă.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ, j. Covurluţu.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7920 Găîna, găîină; puîli, puî; şi ouli, ouě, nu s-faşi. ¹⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 503.

Acelaş înţeles ca la No. 1829.

- 7921 Δ Găina cu grăunţele umple guşa de porumb.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100, c. *Sinersig, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1831.

- 7922 Δ Găina cum nasce oul, la clocit gândesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100, c. *Răşnov, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1832.

- 7923 * Δ Găina care cârcăe nu ouě, şi omul, de se laudă, nu face nimic.

NEGOESCU, c. *Jidenţ, j. Rîmnicu-Sărat.*

Acelaş înţeles ca la No. 1833.

- 7924 Δ Găina care prea mult cotcorozesce, nu prea clocesce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 99, c. *Gurariţuţ, Ungaria.*

¹⁾ Găina, găină; puî, puî; şi ouěle, ouě, nu se pôte.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

7925 Găina care cântă séra, diminéţa n'are ou.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

* △

Găina care cântă séra, nu oué diminéţa.

Dr. EL. HOCIOTĂ, c. *Selişte*, comit. *Sibiu*, *Transilvania*.

*Găîna ce cârcăredză di cu séră, nu oué diminéţa.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158. — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 503.

A se adaogă la No. 1835.

* △

7926 A risipi ca găina, când se vede în grămadă.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şuici*, j. *Argeş*.

Acelaş înţeles ca la No. 1839.

* △

7927 S'a vēđut ca găina în grămadă.

I. POPESCU, *inv. c. Dobrenţ*, j. *Ilfov*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

* △

7928 S'a pus ca găina în mijlocul grămeđii.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulţ*, j. *Covurluiu*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

△

7929 Nu te sui ca găina 'n vîrful grămeđii.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 182, c. *Cetea, Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent, sub formă de po-
vaţă.

¹⁾ Găina ce cârcăe de cu séra, nu oué diminéţa.

- 7930 [△] Găina, când îi vine, atunci ouă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 99,
c. *Gurariului, Ungaria.*

A se adăoga la No. 1840.

- 7931 Ca găina, cându-îi vine oulu la cur, își
caută cuibul.¹⁾

Gr. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 504.

Pentru cel care nu îngrijesce la timp.

- 7932 * [△] Acolo rîșcă²⁾ găina unde grămada e mai
mare.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor*, c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Risipă; prăpădirea averei.

- 7933 [△] Găina care ricăie mult își scote ochii.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 100,
c. *Toplița Rom., Ungaria.*

A se adăoga la No. 1842.

- 7934 * [△] Găina, pentru un ou, totă ȕiua cotcodă-
cesce.

V. SIMIGANOSCHI, *preot*, c. *Fe-
reblecea, Bucovina.*

Acelaș înțeles ca la No. 1843.

- 7935 [△] Găina care clocesce, nici odată nu e grasă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 99,
c. *Tîsa, Ungaria.*

A se adăoga la No. 1844.

- 7936 * [△] Găina bătrână face ciorbă bună.

I. POPESCU, *înv.* c. *Dobrenț, j.
Ilfov.*

¹⁾ Ca găina, când îi vine oul la cur, își caută cuibul.

²⁾ Rîșcă = împrăstie, pentru a căuta de mâncare.

*Găina vechi, dzamă bună.¹⁾*GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 504.

A se adaoga la No. 1845.

- 7937 * △ Găina bătrână face zamă bună, dar și
zama de pui își are gustul ei.

D-ra ECAT. ȘIȘMAN, c. Adam,
j. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7938 * △ Găina vecinului face ouăle mai mari.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița*,
j. Dîmbovița.

Acelaș înțeles ca la No. 1848.

- 7939 * △ Găina vecinului nu pîere.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

Vecinul e răpitor.

- 7940 Ne găini avem, ne di vulpi n-avigliem.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 505.

Arată nepăsarea; mai ales a omului care nu are fete.

- 7941 * △ Cântă găina nu cocoșul.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
j. Covurlui.

A se adaoga la No. 1853.

- 7942 * △ Nu e bine unde cântă găina, și nu cu-
coșul.

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 1854.

¹⁾ Găină bătrână. zémă bună.²⁾ Nicî găini nu avem, nicî de vulpe nu ne păzim.

7943 * Δ Și găinele cântă de-odată.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

Și femeile poruncesc câte odată.

7944 * Δ Și cu pui și cu oue, și cu găina grasă nu poți fi.

A. GOROVEI, *public. j. Suctava.*

Δ
Nu poți fi, și cu pui, și cu oue și cu cloșcă grasă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 178, c. Gurariului, Ungaria.*

A se adaoga la No. 1829.

7945 * Δ Nu scie pe unde se pișe găina.

G. P. SALVIŮ, *înv. c. Smulți, j. Covurliu.*

A se adaoga la No. 1858.

7946 * Δ Cocoșescă-se găina, unde a vré; numai să ouă acasă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 55, c. Codlea, Ungaria.*

Pentru femeia desfrînata și bărbatul îngăduitor.

7947 * Δ Nu mai e găina care făcea ouele mari.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani, j. Mehedinți.*

Nu mai sunt folósele de odiniórá.

7948 Δ Găina p'un ou face atâta sgomot, cât o aude vulpea.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 100, c. Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 7812 din acest capitol.

- 7949 * \triangle Nu'i cu puțință să vîri găina în oul din care a eșit.

G. P. SALVIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

Pe om nu'l mai schimbî din ce este.

- 7950 * \triangle La culcuș găina, că gura ț'i plină.

V. PALADE, *c. Câmpeni, comit. Turda Arieș, Transilvania.*

Cînd unul a mâncat dar în deajuns.

- 7951 * Cine se culcă odată cu găinele nu dă semne de pricopselă.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Pentru omul leneș. Veđi No. 1867.

- 7952 * \triangle Se ciuciulesce ca găina 'n țerină.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Îi face voiea sa.

- 7953 \triangle A ajuns ca găina în vrav.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 1 & 27, c. Gurariului, Ungaria.*

Adică risipesce averea.

- 7954 * \triangle A trăi ca găina la móră.

A. COJOCARU, *c. Țîfesci, j. Putna.*

A se adaogà la No. 1860.

- 7955 * \triangle Trăesce ca găina la móră, ce nu are bómbe.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 258, c. Sinersig, Ungaria.*

Adică rău.

- 7956 * Imni ca gălina aumbrată.¹⁾

ZUCA, c. *Culona, Albania.*

Adică zăpăcit.
Umbrele, sunt spiritele morților, cari umblă nóptea prin case.

- 7957 * Δ E ca găina cu ou.

GAYE. ONIȘOR, *prof. c. Avramescă, j. Tutova.*

Nu'și găsesce locul.

- 7958 * Δ Pare că'i ciuma găinilor.

ST. ST. TUȚESCU, c. *Catanele, j. Dolj.*

Urît peste fire.

- 7959 * Δ Mórtea găinilor.

P. POBORAN, *inst. j. Olț.*

Urîta de mama focului.

- 7960 * Δ Se culcă odată cu găinele.

P. GARBOVICEANU, *Cl. VII, Sc. Norm.*

A se adaoga la No. 1867.

- 7961 Δ O nimeri, ca găina órbă bóba.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 197, c. Logoș, Ungaria.*

Δ *A nimerit ca găina órbă grăunțul.*

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 10, c. Sinerșig, Ungaria.*

A nimerit odată și cel netrebnic.

¹⁾ Umblă ca găina bătrută de umbre.

GĂRGĂUN

- 7962 * [△] Umblă tot cu gărgăuni în cap.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

E bét. Înțeles special dat de D-l Patriciu. A se vedé No. 1871.

GÂSCĂ

- 7963 [△] Păzesce'ți gâscele, când veđi că le descântă vulpea.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 207, c. Gurariului, Ungaria.*

A se adaogà la No. 1873.

- 7964 * O asamanà talpa gâscei cu flórea sórelui.

V. A. FORESCU, *c. Fălticeni, j. Suciava.*

Face aseménare între ómeni incultți și invěțați de frunte.

- 7965 * A murit gâsca care făcea ouěle mari.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 7947 din acest capitol.

- 7966 * Se-aspare di gâsci.¹⁾

G. ZUCA, *c. Durazzo, Albania.*

E fricos.

- 7967 Cap di gâscă.²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop., II, p. 505.*

Adică, om prost, cap sec.

- 7968 * [△] Trece ca gâsca pe apă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

¹⁾ Se sperie de gâsce.

²⁾ Cap de gâscă.

Variantă la No. 1881 b.

7969 * Trăesc ca gâsca cu porcu.

D-ra CAT. ȘIȘMAN, c. *Adam*, j.
Tutova.

Arată un trai rău, o neînțelegere.

7970 Δ Unde gâsca nu găgăie.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 644.

Adică departe.

GĂZĂ

7971 * Δ Nu fie-care găză face miere.

P. PRELIPCEANU, *inv. c. Scheia*,
Bucovina.

Acelaș înțeles ca la No. 2165.

GHEONÓIE

7972 * Gheonóie.

Mușterea rea, cicălitoare.

GHÎARĂ

7973 * Δ E lung la ghîere.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteleu*,
Banat.

E dispus spre furt.

7974 * Δ Îi ies ghîerele prin sac.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteleu*,
Banat.

Pentru cei răutăcioși cari, prin vorbe sau fapte, își
destălnesc gândurile.

GHÎOCĂ

- 7975 * Δ A eși (scăpă) din ghióce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mărcina, Banat.*

1° A scăpa de un rău.

2° A începe un nou mod de viață.

GODAC

- 7976 * Godac.

Pentru un copil mic.

GREER

- 7977 * Δ Îi cu greluș în cap.

IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galașă, comit. Arad, Ungaria.*

* Δ
Are greluși în cap.

G. PETRIUCĂ, *comit. Alba Inf., Transilvania.*

* Δ
Are greruși în cap.

C. FLĂMÂND, *comit. Bistrița-Năsăud, Transilvania.*

A se adaoga la No. 1892.

HAÎȚĂ

- 7978 * Haită.

Adică femei necinstită.

HAM

- 7979 * Orî-ce ham nu încape pe orî-ce cal.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suciava.*

Orî-ce slujbă nu se cuvine orî-cărui om.

7980 Δ Dedat cu hamul, ca alba cu rēul.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 71,
c. Sinersig, Ungaria.

Adică dedat cu rēul.

7981 $* \Delta$ A trage ca la ham.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c.*
Broșteni, j. Suciava.

A lucră din greū, din totă puterea.

7982 $* \Delta$ Vine singur la ham.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

1° Se apucă, singur, de o muncă mai mult grea și su-
părătoare.

2° Acelaș înțeles ca No. 1893.

HELGEA

7983 $* \Delta$ Cum îi helgea (helgeaua).

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c.*
Broșteni, j. Suciava.

Adică alb.

HULUB

7984 $*$ Din hulub se nasce scorpie.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

Pentru părinți și copii.

IED

7985 $* \Delta$ Iedul (edul) se bagă în gura lupului.

V. SALA, *inv. c. Petrieni, comit.*
Bihor, Ungaria.

Cel nesimțitor se aruncă singur în primejdie.

7986 $* \Delta$ Iedul sare mai sus de cât capra.

C. TEODORESCU, *inv. c. Lipova,*
j. Vasluțu.

Acelaş înţeles ca la No. 1590.

IÉPĂ

- 7987 * △ Iépa flămândă îşi uită de mânzi.

V. SALA, *dasc. c. Hinchiriş, comit. Bihor, Ungaria.*

Cine suferă de fôme, nu mai ţine socotélă de nimic.

- 7988 * △ Dintr'o iépă boeréscă iese un cal ţigănesc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Părinţi buni şi copii răi.

- 7989 * △ De multe ori, dintr'o iépă bună iese un măgar, şi dintr'un mărăcine iese un trandafir.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroşiţa, j. Dimboviţa.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7990 * △ Dintr'o iépă turcéscă iese un cal ţigănesc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rătescl, j. Argeş.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7991 * △ Şi dintr'o iépă ursăréscă póte ieşi odată un armăsar boeresc.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulţi, j. Covurlui.*

Părinţi răi şi copii buni.

- 7992 * △ Dintr'o iépă ţigănéscă iese un cal boeresc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VII, Sc. Norm. Buc.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 7993 * Δ Dintr'o iépă țigănescă iese un cal nem-
țesc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Cl. VI,*
Sc. Norm. Buc.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 7994 * Δ Iépă albă 'mî trebuia,
Că cea négră nu trăgea.

A. Cîocolu, *j. Dorohoiu.*

Pentru unul care 'și-a schimbat nevêsta.

- 7995 * Δ I-a venit iépa la hăț.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

S'a împuternicit.

- 7996 * Δ Nechéză ca o iépă.

ANTONESCU, *c. Plăinesci, j. Rim-*
niciu-Sărat.

Caută dragoste.

- 7997 * Δ Deslégă iépa de la gard.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Vorbesce, spune odată ce ai de dis.

- 7998 * Δ Parc'că i-a tăiat iépa de la gard.

G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

A se adaogă la No. 1903.

- 7999 * Δ Îi taie iépa de la gard.

I. VULCĂNESCU, *înv. c. Pelesci,*
j. Dolj.

Îi îea nadejde. A se adaogă la No. 1904.

8000 [△] Îl cunosc toți ca pe o iepă albă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 116,
c. *Râșnov, Ungaria.*

E în deobște cunoscut.

8001 [△] I-aŭ fêtat iepel.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 112,
c. *Sinergis, Ungaria.*

E bucuros, vesel.

8002 * [△] S'a isprăvit iepă de belit.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu.*

Adică s'a isprăvit o trébă murdară și neînsemnată.

8003 * [△] A 'și căta iepă.

G. POPORAN, *inst. j. Olt.*

A umbla supărat.

IEPURE

8004 * [△] Mai bine un iepure în frigare, de cât doi în câmp.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 144,
c. *Toplița Rom., Ungaria.*

Ma ghini un lèpuri tu sulă, di dzaçi tu păduri.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*,
p. 168.—Gr. TOCILESCU, II, p. 526.

A se adaogă la No. 1908.

8005 Turcii gonesc iepurele cu carul.

ACSINTE URICARUL, *Letop. Moldovei*, II, p. 127.

* [△] *Prinde iepurele cu carul.*

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluțu.*

Aceiaș înțeles ca la No. 1909.

¹⁾ Mai bine doi iepuri în frigare, de cât ștece în pădure.

8006 * \triangle Cu doba nu prinđi iepuri.

V. SALA, *dasc. c. Drăgănesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. 1909.

8007 Nu scii de unde sare iepurele.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 171.

D'iu nu mintuiescî (mintuescî) dă-acloţē ar-sari lēpurli.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165. — Gr. TOOLIESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 527.

* *Di iu nu minduescî f'ese lēpurle.²⁾*

I. IONESCU, *c. Nevēsta, Macedonia.*

A se adaogă la No. 1916.

8008 * Care avină doi lēpuri n-acatā vērnu.³⁾

IL. GHIGU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Lacomia la om nu e bună. A se adaogă la No. 1918.

8009 * \triangle Să prinđi iepurile cu mână.

P. GÂRBOVIOEANU, *prof. c. Magurele, j. Ilfov.*

Încercare zadarnică.

8010 * Cât s-îi crēcă cōda a lēpurlui, cât a tatā sui va s'hibă.⁴⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevēsta, Macedonia.*

Pentru copii şi părinţi.

¹⁾ De unde nu gândesc de acolo rēsare iepurele.

²⁾ De unde nu gândesc îfī yese iepurele.

³⁾ Care vīnēzā doi iepuri nu prinde nicī unul.

⁴⁾ Cât sǎ'î crēcă cōda iepurelui, cât a lui tatā-sēu o sǎ se facă.

8011 Vru să sîrmă lăpurli, și scósi ursă.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 178.

*Vru si scótă lăpuri și dădi pri ursă.*²⁾

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II,
p. 178.

Când dai de bucluc la care nu te așteptai.

8012 * Schnă lăepurile și 'l pitrusi ursă.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Permet, Albania.*

* *Schină lăepure, 'l placosi ursă.*⁴⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 2657.

8012 b [△] Pune óla la foc și iepurele 'n pădure.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 217,
c. Gurarîului, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 2657.

8013 * [△] Cați iepuri la biserică.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulŷ, j. Covurhuiu.*

Adică nici unul.

«Are atâtea boi la plug, *căți iepuri la biserică.*»

8014 Stres ca lăepure și-alăsat ca lăghunica.⁵⁾

G. ZUCA, *prof. c. Durazzo, Albania.*

Când vrei să 'ți bați joc de vitejia saă de generositatea cui-va.

¹⁾ Vru să smintăscă iepurele și sîrni ursul.

²⁾ Vru să sîrnescă iepure și dete peste urs.

³⁾ Aștă (înșepă) iepurele și 'l turti (a cădut peste ursu).

⁴⁾ Aștă iepure, îl copleşi ursu.

⁵⁾ Strins ca iepurele și lăsat ca ogarul.

8015 * Δ Aî scăpat iepurele din mână.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Adam,*
j. Tutova.

Adică un folos, cu care nu te mai vei întâlni.

8016 * Δ Iepure de două hotare.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci,*
j. Tutova.

Nu'î localnic; stă când aci, când aţurea. Veđi No. 1924.

8017 * Δ Iepure de nouă-şeci şi nouă de hotare.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţi,*
Covurluţu.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8018 * Δ Doar nu pasci iepuri.

C. FLĂMEND, *comit. Bistriţa-Nă-
săud, Transilvania.*

Nu faci Dumuedeş scie ce muncă grea.

8019 * Δ Prinđi iepuri cu el.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci,*
j. Tutova.

1° L'am învăţat eu minte; de aci înainte fii sigur de el, pune'l la ori-ce trebă, că ţi-o face.

2° E vesel.

8020 * Δ Merge ca iepurile.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni,*
j. Suctava.

Adică într'ascuns.

8021 * Δ Fuge ca un iepure scăpat.

SPERANŢA, *j. Iaşi..*

Acelaş înţeles ca la No. 1929.

8022 * Dă din urechi ca iepurele.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

1° Ascultă să vadă ce e.

2° Îi e frică, se teme de ce-va.

8023 I-a eșit iepurile înainte.

Rom. Glumei, p. 9.

Acelaș înțeles ca la No. 1925.

8024 * Par'că e un iepure orb, trierând prin bob.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Face o trebă rău.

IEPURÓICĂ

8025 * \triangle Iepurile se vaită, și iepuróica fată.

V. A. FORESCU, c. *Mălini, j. Suciava.*

\triangle *Iepuróica fată și iepurile se vaetă de inimă.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 87, c. Agnita, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 1931.

8026 * \triangle Par'că'i iepuróică.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broscei, j. Suciava.*

Femea plodicioasă.

IESLE

8027 Nu ieslea merge la bou, ci boul la iesle.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 169, c. Gurariului, Ungaria.*

Mâncarea nu vine singură, trebuie să muncesci ca să o capeți.

INCORNORAT

- 8028 * Δ O face prea încornorată.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

Spune ce-va de ne creșut, ori face ce-va de ne-laudă.

JIGANIE

- 8029 * Δ Jigania, cât de mare, are stăpânul ei.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suctava.*

Nu e nimeni fără stăpân. A se adaoga la No. 1932.

- 8030 * Δ Jigania mare, nu 'și pune mintea cu cea mică.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suctava.*

Adică cel puternic, cu cel slab.

LABĂ

- 8031 * Δ I-o încăput (picat) în labă.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Brosceni, j. Suctava.*

L'a găbjit; la prins cu ce-va.

LĂCUSTĂ

- 8032 * Aă tăbărit ca lăcustele.

Lum. p. tof, I, p. 87.

Adică la mâncare.

- 8033 * Δ Par'că o umblat locustele.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu,*
j. Tutova.

Nu a mai rămas nimic în urma lor.

LÂNĂ

- 8034 * Δ Unde'i lână, nu'i mână; unde'i mână,
nu'i lână.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Nicăeri nu sunt tóte depline.

LAPTE

- 8035 * De mă rugam de o vacă stérpă, și tot
îmi da o lingură de lapte.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Când cei ce-va și nu ți se dă.

- 8035 b * Δ Cu lapte.

Șezătóre, 1, p. 223.

Care aduce folóse.

«Acéstă meserie e cu lapte.»

A LATRA

- 8036 Δ * Latră, da nu mușcă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Țipă, cértă, amenință, dar nu lovesce; vorbesce 'însă nu îndrăznesce să trecă de la vorbe, de la amenințuri la fapte.

- 8037 * Δ Latră ca o șulfă.

ST. TUȚESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

Celui vorbăreț.

- 8038 * Δ A lătra (ca cânele) pe stele.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

A vorbi prostesce. A se adaogà la No. 1949.

LEU

- 8039 * Când e bolnav leul, iepurii îi sar în spinare.

N. SANDRU, c. *Geoagul Sup.*, comit. *Alba Inf.*, *Transilvania*.

Acelaş înţeles ca la No. 1965.

- 8040 Ține leul de urechi.

E. I. PATRICIU, înv. c. *Smulți*, j. *Covurluiu*.

E bătut, dar nu e trecut.

LINDINĂ

- 8041 * △ A'l căta de lindină.

GR. JIPESCU, *Rêur. Oraș.*, p. 207. — GR. POÎENARU, c. *Rassa*, j. *Ialomița*.

A'l scârmăna de păr, a'l bate.

LIPITÓRE

- 8042 * △ Lac mic, dar lipitori multe.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor*, c. *Galșa*, comit. *Arad, Ungaria*.

Când mulți rîvnesc la un folos mic.

- 8043 * △ In tot lacul, sunt mai multe lipitori ca pesci.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor*, c. *Galșa*, comit. *Arad, Ungaria*.

Mai mulți răi de cât buni.

LUP

- 8044 * △ Lupul de aceia'i cu céfa grósă, că singur își așterne masa.

V. SALA, înv. c. *Verzar*, comit. *Bihor, Ungaria*.

*Lupul d'aceea ă este cefa grósă, pentru
că singur își gătesce de masă.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
173.

*O ari luplu sverca grósă, că s-mutrésce (mu-
trésci) singur.¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 167. — Gr. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., II, p. 537.

* Δ *Luplu are sverca grósă, că se chivernisésce
singur.²⁾*

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

* Δ *Luplu o are sverca grósă, că 'ș bitisésce
singur lucurlu.³⁾*

I. JONESCU, *prof. c. Nevésta, Ma-
cedonia.*

A se adaogă la No. 1980.

8045 * Δ *Lupu cu slugi nu face gātu gros.*

ANTONESCU, *c. Plăinesci, j. Rîm-
nicu-Sărat.*

* Δ *Lupul cu slugi rămâne flămând.*

D-ra ECAT. ȘIȘMAN, *c. Adam, j.
Tutova.*

* Δ *Lupul cu slugi nu se hrănesce.*

G. MIHALACHE, *c. Șendresci, j.
Tutova.*

A se adaogă la No. 1981.

8046 * Δ *Lupu, pi dimândată nu măcă.⁴⁾*

I. JONESCU, *prof. c. Nevésta, Ma-
cedonia.*

¹⁾ O are lupul cefa grósă, că se îngrijesce singur.

²⁾ Lupul are cefa grósă, că se chivernisesc singur.

³⁾ Lupul are cefa grósă, că 'și isprăvesce singur trébă.

⁴⁾ Lupul prin poruncă nu mănâncă.

*
Di prî mândăŭi luplu carni.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Samarina, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8047 * △
Sperii lupu cu pelea ôiei.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŭt, j. Covurluŭu.*

A vrea să sperie lupul cu pielea oiă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 168.

Nu sê-aspari(e) luplu di chiŭlea ôiei.²⁾

Dr. WEIGAND. *Zweit. Jahres.*, p. 167. — TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 587.

Vrei să îngrozesci pe cine-va, tocmai cu ce e deprins el. A se adaoga la No. 1984.

8048 * △
Vinde pelea lupului, şi lupu în pădure.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŭt, j. Covurluŭu.*

Acelaş înţeles ca la No. 2857.

8049 *Carle maere cu lupu, urlae ca şi lupu.³⁾*

Dr. FR. MIKLOSICH. *Rum. Unter.*, I, p. 10.

A se adaoga la No. 1990.

8050 * △
Urlă, lupe, urlă, că ai rămas de turmă.

P. GÂRBOVICIANU, *prof c. Potenariŭ, j. Gorj.*

Când unul a pierdut folósele pe cari le aveà.

¹⁾ De pe poruncă lupul carne nu mănâncă.

²⁾ Nu se sperie lupul de pielea ôiei.

³⁾ Care trăiesce (merge) cu lupu, urlă ca şi lupu.

- 8051 * Δ Nicî lupul flămând, nicî ôiea cu doi miei.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

- * Δ Nicî lupul flămând, nicî capra cu doi ieđi.

M. G. IONESCU, *c. Mamornița, j. Dorohoi. — AVR. CORCEA, paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Lacomia, la om, nu e bună. A se adaogă la No. 1997.

- 8052 * Δ Nicî lupul pe balae, nicî balaea pe lup.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

De rău să fugi cât poți.
A se adaogă la No. 2033.

- 8053 * Δ Lup, și moș oilor, unde s'a mai vêđut.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 2000.

- 8054 * A ajuns lupul de jocul cânilor.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 2002.

- 8055 * Δ Vorbesci de lup, și lupul la ușă.

TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vashui. — G. P. SALVIŢ, înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

*Luplu treçi în gură (sburâm tră lup), na-l
ș-luplu la uși.¹⁾*

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 167. — GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, II, p. 536.

A se adaogă la No. 2004.

¹⁾ Lupul trece în gură (vorbim de lup), Yata'l (na) și lupul la ușă.

8056 Cându sburăscî trî lup, lîa și școplu (ciu-
maga.¹⁾)

I. COYAN, *prof. c. Culoana, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent. Să ne ferim de cei răi.

8057 Luplu 'l videm și torlu (urma) lî-căftăm.²⁾

Dr. WEIGANO, *Zweit. Jahres.*,
p. 167. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., II, p. 537.

*

Luplu 'l vedem, torlu lî căftăm ?³⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*
— ILIE GHICU, *prof. c. I'ervoli, Epir.*

*

Luplu 'l videm, turălu căftăm.⁴⁾

G. ZUCA, *c. Berat, Albania.*

*

Luplu 'l vede, ș'urmă lî caftă.⁵⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

1° Când veđi că unul e vinovat, și te faci că nu'l veđi. Când cauți să negi un lucru, care este nediscutabil.

2° Când nu mergi de adreptul, vroind să înlăturî un lucru cari ți-este displăcut.

Aceste înțelesuri, cari sunt cele mai obicinuite, se vor adaoga la No. 2005.

*

8058 Când vedzi luplu nu 'ntrebă di urma lî.⁶⁾

D. A. MILESCU, *c. Gopești, Macedonia.*

Ce te faci că nu veđi, că nu sciî, că nu înțelegî?

¹⁾ Când vorbescî de lup, yea și ciomagu.

²⁾ ³⁾ & ⁴⁾ Lupu 'l vedem, și urma 'l o căutăm.

⁵⁾ Vede lupul, și urma 'l o caută.

⁶⁾ Când veđi lupul nu 'ntreba de urma lui.

8059 * \triangle Lupul nu mănâncă nici odată la gaură.

P. GÂRBOVICIANU, *prof. Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaș înțeles ca la No. 2008. Țintesc și pe acei cari, întrec pe lup, făcând stricăciuni chiar în casa lor.

8060 * Ș-luplu tu iatachi Ți, zîmie nu façe.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* Luplu tu iatache Ți, zghiie nu façe.²⁾

ILIE. GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8061 * \triangle Unde a mâncat lupul măgarul, cărcă și la anul.

G. P. SALVIŪ, *inv. c. Smulji, j. Covurlui.*

* \triangle Lupul unde a mâncat odată mielul, caută nouă anî ași găsi hrana.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* \triangle Lupul unde a mâncat oia a trepădat nouă anî.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogă la No. 2010.

8062 * \triangle Lupu are nume rău, însă vulpea le gătue.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 2012.

8063 * \triangle Lupul te pîresce, lupul te judecă.

V. SALA, *dasc. c. Vășcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

¹⁾ (Până) și lupul în culcușul lui, pagubă nu face.

²⁾ Lupul în culcușul lui, stricăciune nu face.

A se adaogà la No. 2013.

- 8064 Carì (sâ) s-aspârea luplu dî plói (plóe),
vré pórtă tâmbari (tâmpari).¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 167. — GR. TOCILESCU, *Poes.*
Pop., p. II, p. 536.

Acelaş înţeles ca la No. 2014.

- 8065 [△]Urma lupului de a cânelui puţin se ose-
besce.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 270,
c. *Şinersig, Ungaria.*

A se adaogà la No. 2015.

- 8066 * Luplu perlu alăcsésce s-huîa nu.²⁾

I. IONESCU, c. *Nevêsta, Mace-*
donia.

*Luplu perlu ş-mută, nu şi nveţlu.*³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 166. — TOCILESCU, II, p. 537.

A se adăogà la No. 2018.

- 8067 * [△]Lupu îşi pierde măsălike, dar nu obice-
iurile.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j.*
Suctava.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8068 [△]Lupul, lup rămâne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 140,
c. *Topliţa Rom., Ungaria.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent. Veđi No. 2019.

- 8069 * Lupii se cértă pe dobitocul sângerat.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

¹⁾ Dacă s'ar speria lupul de plóie ar fi purtat manta.

²⁾ Lupul përu 'şî schimbă, şi năravu nu.

³⁾ Lupul përu 'şî schimbă, nu şi învêţul.

Acelaş înţeles ca la No. 2022.

- 8070 * Luplu picurar nu s-faşe.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevesta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2023 & 2024.

- 8071 * Δ Lupul s'a tocmit cioban la oi, şi se cânte din cimpoiu.

V. FORESCU, *c. Malinî, j. Suciara.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8072 * Băgară luplu s-pască oile!²⁾

I. COYAN, *prof. c. Cavaia, Albania.*

- * Băgară lupu s'vêglă oile.³⁾

ILIE GHICU, *c. Perivoli, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. 2024.

- 8073 Bagă luplu după oi.⁴⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 535.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8074 Badzi luplu picurar, şi vreî s-ţi-avêgli oili.⁵⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — GR. TOCILESCU, II, p. 537.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8075 * Δ Inchide lupu în stână.

G. POPORAN, *inst. j. Olt.*

Adică pe duşman în casă. Veđî şi No. 2040.

¹⁾ Lupul cioban nu se face (pune).

²⁾ Băgară pe lup se pască oile.

³⁾ Băgară pe lup să păzescă oile.

⁴⁾ Bagă lupul după oi.

⁵⁾ Bagă lupul cioban, şi vreî să 'îl păzescă oile.

8076 * \triangle Nu închide lupul în stână.

C. TEODORESCU, *înv. c. Puișesci, j. Vasluțu.*

Nu primi dușmanu 'n casă.

8077 \triangle Pe lup, nu'l crede nime că'i flămând.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 208, c. Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2027.

8078 * \triangle Ce a mâncat lupo e bun mâncat.

E. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui. — GAVR. ONIȘOR, prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

Ca să 'ți ei nădejde de la un lucru pierdut, său când ai scăpat ce-va la un om rău.

A se adaoga la No. 2028.

8079 \triangle Tot lupul cel schiop mănăcă mieii din turmă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 256, c. Lugoș, Ungaria.*

Când un om păcătos e mai cu noroc.

8080 * \triangle Lupul nu caută că oile sunt numărate.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui. — V. FORESCU, c. Folțiceni, j. Suciava.*

* \triangle Lupul n'are grije că oile sunt numărate.

V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit. Bihor, Ungaria.*

* \triangle Lupul mănăncă și din număr.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova, j. Vasluțu.*

*

*Luplu ș-di misurate măcă.¹⁾*I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.**Luplu măcă ș-di misuratili (oi).²⁾*Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 166. — Gr. TOCILESCU, II, p. 538.

Acelaș înțeles ca la No. 2032.

8081 * △ Lupul duce melul și însemnat.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoti, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8082 * △ Mănâncă, lupe, de-a gata
Carne făcută de tata.ST. TUȚESCU, *c. Catanele, j. Dolj.*

* △

*Iată-mă, lupe, mănâncă-mă d'a gata.*P. GARBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogă la No. 2034.

SNÓVA

Un țigan trecea printr'o pădure séra, înoptat. Frica țiganului era așa de mare, în cât vedea numai lupi împrejurul lui. Gândindu-se ce-o să se facă el când 'l-o înhăța lupii, și cu ochii împăjeinați de întunerecul nopții, se împiedică și sdup la pământ. Traista, pe care țiganul o ducea cu mălaî în spinare, sări de acolo, pe céfa, când cădu.

Țiganul curajos, bine înțeles, nu se gândi că e traista ci altă lózu, ceea ce'l facu să 'și ȳea inima 'n dinți și se strige: *mănâncă lupu de-a gata, carne făcută de tata.*

8083 Tu nă sut di añi ș-un lup măncat di óe.³⁾

Gr. TOCILESCU, II, p. 535.

A se adaogă la No. 2036.

¹⁾ Lupul și din numérate mănâncă.²⁾ Lupul mănâncă și din numératele (oi).³⁾ La o sută de anî, și un lup măncat de óie.

8084 * Δ Lupul în doi perî strică mai rău.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulţ, j. Corurlutu.*

Țintesce pe ómenii îmbătrâniţi în rele.

8085 * Δ Nu'î arătă lupului pădurea.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 167,
c. *Ida-Mare, Ungaria.* — I. OTOIU,
c. *Aciliu, comit. Sibiu, Transilvania.*

Căci o cunoşce bine.

8086 * Lupul tace şi face, şi lasă câini se latre.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. 1471.

8087 * Δ Fugii de lup şi dădui de urs.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 98,
c. *Tisa, comit. Bihor, Ungaria.*

Fudzi di luchi şi dai di urşi.¹⁾

GR. TOCILECU, *Poes. Pop.*, II,
p. 533.

Din rău în mai rău.

8088 Δ Lupul cioban şi capra grădinar.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 140,
c. *Gurariului, Ungaria.*

Lucru ne mai vădut.

8089 * O plăti lupul óiea cu pelea.

V. SALA, c. *Vaşcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Răul 'şi-a primit pedépsa.

¹⁾ Fugii de lupi şi dai pe urşi.

- 8090 * Luplu ôie nu s-façe.¹⁾

C. IONESCU, c. *Nevêsta, Macedonia*.

Cel rău nu se mai face om de trebă.

- 8091 Di vreî s-hi cu luplu ôspe (ôspi), dă cali a picurarlor ș-a cânilor di la oi.²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 167. — TOCILESCU, II, p. 537.

- 8092 Vreî ș-cu luplu ș-cu cânili s-hîi ghini.³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 536.

Acelaș înțeles ca la No. 1579.

- 8093 * △ In urma lupului latră câni.

I. MARDARE, c. *Cerțesci, j. Tutova*.

1° Adică după cel rău.

2° După cel voinic.

- 8094 * △ S'a dus lupul se îngrădeseă stâna, și vulpea se îngrijască găinăria.

V. A. FORESCU, *inv. c. Dorna, j. Suctava*.

Bărbatul și nevêsta se bagă la avut ca să'l fure.

- 8095 * Luplu după ți pușesce poți s-lî misuri cōda.⁴⁾

I. IONESCU, c. *Nevêsta, Macedonia*.

Acelaș înțeles ca la No. 1965.

- 8096 * △ Când se ivesce lupul, vulpea își caută gaură.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 32, c. *Gurariului, Ungaria*.

¹⁾ Lupul ôie nu se face.

²⁾ De vreî să fîi cu lupo prietin, dă drum cîobanilor și cânilor de la oi.

³⁾ Vreî și cu lupul și cu cănele să fîi bine.

⁴⁾ Lupul după ce încetăză (móre) poți să'î mësorî cōda.

Când se arată voinicul.

- 8097 [△] Pentru carnea lupului trebuie dinți de câne.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 207,
c. *Ida-Mare, Ungaria.*

Francesul ȃice: *à chair de loup sauce de chien.*

- 8098 * Ț-o dat lupii în oi?

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c.*
Broscari, j. Suceava.

Când unul e supărat, și ca să'l mai învoioșeze.

- 8099 Ți-lipsea lupul în păzari? ¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 534.

Când unul se duce unde nu trebuia, și o păștesce.

- 8100 * Ți căftă lupul în băzare? ²⁾

G. ZUCA, c. *Fieri, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8101 Aducea lupul la gramati, ș-el dzîcea:
«loară ȃior». ³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 534.

Pentru cei cari nu vor să învețe carte. A se vedé în colecția Tocilescu snóva referitoare la această ȃicere.

- 8102 Lupul stetea și ș-dzîcea: «ȃi, cântic mi lipsea? ⁴⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 535.

Când te căesci că ai întârziat a face óre-ce, și a trecut momentul favorabil.

Veȃi snóva referitoare în colecția Tocilescu.

¹⁾ Eră de lipsă ca lupul să vie în tîrg?

²⁾ Ce a căutat lupul în bazar (tîrg)?

³⁾ Aducea lupul la carte și el ȃicea: au luat'o la picȃior (adică oile).

⁴⁾ Lupul stetea și își ȃicea: ce, cânteȃ imȃi trebuia?

8103 * Δ S'aruncă ca lupul între oi.

I. PUȘCARIU, c. P. Mărului, comit. Făgăraș, Transilvania.

Ca un voinic fără frică, unul în contra multora.

8104 * Δ Șede ca lupul între respânteni.

N. MATEESCU, înv. c. Movilița, j. Putna.

A se adaoga la No. 2047.

8105 * Δ Stă ca lupu în mijlocu drumului.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Avramesci, j. Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8106 Carî di luchi sê-aspari, nu s-fați picurar. ¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 533.

Ori-ce lucru pe lângă folose are și neajunsurile lui.

8107 * Δ Pe lup mulți câni îl latră, dar puțini îl incolțesc.

M. MATEESCU, înv. c. Movilița, j. Putna.

Pe cel voinic puțini îndrăsnesc să'l atace.

8108 Luplu négura caftă. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 160. — GR. TOCILESCU, II, p. 537.

* *Luplu neguri caftă. ³⁾*

IL. GHICU, prof. c. Samarina, Epir.

A se asemăna cu ȃicerea: a pescui în apă tulbure.

¹⁾ Cine se teme de lup, nu se face cîoban.

²⁾ Lupul negură cere (doresce).

³⁾ Lupul neguri cere.

8109 [△] N'ar fi lupi, de n'ar fi și oi.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 158,
c. *Toplița Rom., Ungaria.*

N'ar fi ómenî răpitori și îndrăsneți, dacă n'ar fi alții
prea blândi și fricoși.

8110 Lupu fără dintzi.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 693.

Óm rău din fire, însă fără putință de a face rău.

8111 Lup vecliu.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 534.

Imbetrânit în rele. Acelaș înțeles ca la No. 2063.

8112 * Alasă că mi m'că gumarlu luplu, ma
ce giueape s-daŭ a dumiăulei (a lu-
melei).³⁾

I. COYAN, c. *Culona, Albania.*

Când suntem nenorosiți și alții ne tot supără cu în-
trebările lor.

8113 Va crépă luplu.⁴⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 538.

Când se întâmplă ce-va de necrețut.

8114 * [△] I-o eșit lup în cale.

G. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,*
j. Covurlui.

Când îi merge bine. Veđi No. 5203.

8115 A vėđut lupul.

Rom. Glumet, p. 9.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

¹⁾ Lup fără dinți.

²⁾ Lup bătrân.

³⁾ Lasă că lupul mi-a mâncat măgarul, dar ce răspuns să daŭ lumei?

⁴⁾ O să crăpe lupul.

8116 Intră lupul tu mați.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 538.

I-e tare fóme.

8117 Ca lupul tu sireaua.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 536.

Când cine-va face rău némului său.

8118 * Are ochi de lup.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Acelaș înțeles ca la No. 2065.

8119 Δ A merge pe potecul lupului.DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 9, c. Gurariului, Ungaria*.

Umblă după rele.

8120 Δ Urlă lupii 'n casă.DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 270, c. Logoș, Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 2043.

8121 A urlă ca lupii.

V. ALEXANDRI, *Teatr., p. 64*.

Acelaș înțeles ca la No. 1990.

8122 * Δ De când era lupul cățel.P. GÂRBOVICIANU, *prof. c. Drăgănești, j. Ilfov; c. Micănești-Greci, j. Ilfov*. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*.

Acelaș înțeles ca la No. 2059.

8123 * Δ De când lupii albi.E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui*.¹⁾ I-a intrat lupul în mațe.²⁾ Ca lupul în domeniul său.

De demult. A se adaogà la No. 2060.

8124 * \triangle Când o fi lupul câțel și bîrna vițel.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 32,
c. Lugoș, Ungaria.

Adică nici odată.

8125 * \triangle Până a veni (trece) lupu dèlu.

St. TUȚESCU, c. Cătanele, j.
Dolj.

Arată un mers încet.

8126 \triangle Pân oi da de lup arând.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 318.

Adică foarte departe.

«Să te duci pân oi da de lup arând.»

MĂGAR

8127 * Măgarul duce povara altuia.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

A se adaogà la No. 2080.

8128 * \triangle Șede pe măgar și caută măgarul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. Covurlui.

A se adaogà la No. 2082.

8129 * \triangle Și măgarul are patru picîore, dar nu e cal.

V. SALA, *dasc. c. Rieni, comit.*
Bihor, Ungaria.

Când un lucru sémănă cu un altul, însă, totuși e mare deosebire.

8130 * △ Și măgarul se vinde în tîrg cu caii.

V. SALA, *dasc. c. Miziieș, comit. Bihor, Ungaria.*

* △ Și măgarii sunt scoși în tîrgul armăsarilor.

A. MARINESCU, *înv. c. Humele, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 2089 & 3235.

8131 * Gumarlu di hare nu's caftă la dinți. ¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

A se adaoga la No. 2091.

8132 * △ Când sburdă magarii se strică vremea.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suctava.*

* △ Se încură măgarii, se strică vreme.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Capu Piscului, j. Muscel.*

A se adaoga la No. 2093.

8133 Cari sê-amestică prit gumari, cluțăți vai mîcă. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, II, p. 159. — TOCILESCU, II, p. 517.

Acelaș înțeles ca la No. 2095.

8134 Șcliópică gumarlu di uréclî! ³⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 159. — GR. TOCILESCU, II, p. 518.

* Șcliópică gumarlu di uréclîe! ⁴⁾

I. COYAN, *prof. c. Cavata, Albania.*

¹⁾ Calul de dar nu se caută la dinți.

²⁾ Cari se amestecă printre măgarî, lovituri de copite mînîncă.

³⁾ Schiópătă măgarul de urechi.

⁴⁾ Schiópătă măgarul de urechi.

Când dai un pretext neadmisibil pentru a nu face o treabă. A se vedé şi No. 2102.

8135 * Gumarlu dit mese luplu 'l mǎcă.¹⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* *Gumarlu di mesi 'l mǎcă luplu.*²⁾

I. COYAN, *prof. c. Covaia, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 2106.

8136 * △ Ca măgarul celor trei fraţi.

V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Adică e rău îngrijit. Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8137 * △ Şi măgarul e urît dar folositor.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor, c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Nu trebuie să căutăm numai la frumuseţe.

8138 * Va ǎi-o ştiibă cât ampatrulă gumarlu.³⁾

I. COYAN, *c. Samarina, Epir.*

Adică nu va fi recunoscător.

Măgarul, de obicei, merge la pas, ci nu alérgă.

8139 Maşi un gumar i (ésti) m-pâzari? ⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158 & 177. — GR. TOCILESCU, II, p. 517.

Şi cum dice Francesul: *plus d'un âne s'appelle Martin.*

¹ & ²⁾ Măgarul din mijloc îl mǎnǎncă lupu.

³⁾ I-o va sei (îl va fi recunoscător) cât va alérga măgarul.

⁴⁾ Numai un măgar e în tîrg.

- 8140 S-turnă gumarlu s-dzică a cucotluî: cap gros. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 159. — GR. TOCILESCU, II, p. 518.

Acelaş înţeles ca la No. 5775.

- * 8141 Gumar ligat, inimă arihâtipsită. ²⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Pentru omul fără grije. A se vedé No. 1439 & 2079.

- * 8142 Di chingeru 'l légă gumarlu. ³⁾

I. COYAN, *prof. c. Georgia, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. 7593 din acest capitol.

- 8143 Şi 'l ligă gumarlu di par. ⁴⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 516.

S'a asigurat, e liniştit.

- 8144 Gumarlu ftiséscei, sumarlu agudéscei. ⁵⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 158. — GR. TOCILESCU, II, p. 510.

- * *Gumarlu ftisésce, samarlu agudésce. ⁶⁾*

ILIE GHICU, *prof. c. Turia, Epir.*

Când pedepsesci pe unul nevinovat, dar slab, neputând sau neîndrăsnind să lovesci în cel vinovat, dar puternic.

- * 8145 Carî nu pôte a gumarlui, pôte a sumarlui. ⁷⁾

I. COYAN, *prof. c. Băesa, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

¹⁾ Se 'ntorse măgarul să ăică cucoşuluî: cap gros.

²⁾ Măgar legat, inimă liniştită.

³⁾ Légă măgarul de scaiū.

⁴⁾ Şi-a legat măgarul de par.

⁵⁾ & ⁶⁾ Măgarul greşesce, lovesce samarul.

⁷⁾ Cine pôte (da o lovitură) măgaruluî, pôte samaruluî.

- 8146 * Nu poţi pi gumarlu, dai pi sumarlu. ¹⁾

ILIE GHIOU, *prof. c. Abela, Epir.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8147 [△] Tot măgarul îşi simte (scie) povara.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 256,
c. *Toplița Rom.* & p. 256, c. *Rësh-*
nov, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 2103.

- 8148 * [△] Și măgarul blând dă cu piciorul când îl
apropie.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Su-*
ciava.

Ori-ce fință, cât de bună, se apără când o necăjesci.

- 8149 * [△] Dacă te ieși după măgar, te duce la stână.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Murgeni,*
j. Tutova.

Acelaş înţeles ca la No. 2173.

- 8150 Cu gumarîi s-tundi, priumuvéra. ²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 515.

Pentru cei cari mereu amână facerea unui lucru, la primăvară.

- 8151 Nu hiu gumar s-mi ncaliçi pri urecli. ³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 515.

Nu o să mă înșeli, nu o să 'ți bați joc de mine.

- 8152 * Stă ca gumarlu zimnișit. ⁴⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

¹⁾ Nu poţi pe măgar, dai pe samar.

²⁾ Se tunde (odată) cu măgarîi, primăvara.

³⁾ Nu sunt măgar să mă încalec pe urechi.

⁴⁾ Stă ca măgarul nedreptățit.

Pentru unul care stă superat sau zapăcit, ca măgarul căruia dându-i-se de mâncare, vine altul și 'i-o șterpeleşce.

8153 L-băgară pri gumar. ¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 516.

L'aŭ rușinat în fața lumei.

8154 Ți fită gumara. ²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 517.

Se bucură, e vesel.

8155 * Când va se-alină gumarlu pri fag. ³⁾

G. ZUCA, c. *Culona, Albania*.

Adică nici odată.

8156 ^Δ Stă ca măgarul de dél.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 243,
c. *Sinersig, Ungaria*.

MĂÎMUȚĂ

8157 * Măimuții fes îi lipsesce.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov*.

Acelaș înțeles ca la No. 5032.

8158 * ^Δ A fi în anii măimuței.

T. BĂLĂȘEL, *prof. c. Ștefanești, j. Vâlcea*.

Adică bătrân și cu mintea de copil.

MÂNAR

8159 Ca mânar s-țîni. ⁴⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 552.

¹⁾ L'aŭ pus pe măgar.

²⁾ I-a fêtat măgărița.

³⁾ Când se va sui măgaru pe fag.

⁴⁾ A se ține ca mîelul (după cineva).

Acelaş înţeles ca la No. 2119.

Mămarul, este mielul învăţat a se ţine după cine-va, şi a mânca din mână.

MÂNZ

8160 * △ Umblă mânz după iepă.

I. PUŞCARIU, c. P. Mărului, comit. Făgăraş, Transilvania.

A se adaoga la No. 2119.

8161 * △ A făcut un mânz mort.

E. I. PATRICIU, înv. c. Smulţi, j. Covurluiu.

Nu a făcut nimic.

MÂNZĂ

8162 * △ A avé mânză.

G. POBORAN, înv. j. Olt.

Adică a avé arţag.

MARVĂ

8163 * △ Unde'i marvă şi pagubă.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coşteiu, Banat.

Cine are vite are şi pagubă. A se apropia de No. 12250.

Marva = vită, pe sîrbesce. *Marha* = vită, pe unguresce. Aceşti din urmă au luat cuvîntul de la Sîrbi.

MÂȚ

8164 * △ Udat măt.

AVR. CORCEA, paroh, c. Coşteiu, Banat.

Adică udat bine.

MÂȚĂ

8165 △ Mătă blândă, dar capără rău.

Dr. EL. CRISTEA, Prov., p. 149, c. Gurariului, Ungaria.

Măța blândă sgârie rău.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 164.

A se adaoga la No. 2125.

- 8166 * Δ Și mății îi place pescele, dar, când trece
puntea, închide ochii.

PIRVU, c. *Ivesci*, j. *Tutova*.

Acelaș înțeles ca la No. 2332.

- 8167 Lipsesce măța, șorecii își fac de cap.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 62.

A se adaoga la No. 2126.

- 8168 * Δ Nu umblă cu măța în sac, că i se ved
unghiile.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
j. *Covurlutu*.

Când unul, vroind să facă pe șiretul, e prins. A se
adaoga la No. 2129.

- 8169 * Δ Bagă măța 'n sac, dar ghiarële i se ved.

IL. HOCİOTĂ, c. *Seliște*, comit.
Sibiü, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8170 * Δ Umblă cu măța 'n traistă.

D-na Z. JUVARA, c. *Fedesci*, j.
Tutova.

Acelaș înțeles ca la No. 2127.

- 8171 * Δ Măța, unde nu ajunge, ȃice că pute.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
j. *Covurlutu*.

Acelaș înțeles ca la No. 2133.

- 8172 * \triangle Măța, când n'ajunge la slănină, țice că
'i post (Mercuri).

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni,*
j. Tutova. — C. TEODORESCU, *înv.*
c. Lipova, j. Vashutu.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8173 * \triangle Măța cu clopot nu prinde șoreci.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

A se adaoga la No. 2134.

- 8174 * \triangle Măța ingrașată nu prinde șoreci.

V. A. FORESCU, *c. Mălini, j. Suciava.*

Omul care s'a îmbogățit nu mai muncesce atâta.

- 8175 * \triangle Unde'i măța, să mă vadă,
Să'i dau cода să mi-o ródă?

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari,*
j. Mehedinți.

Pentru cei cari amenință pe cine-va, în lipsa acestuia.
A se adoaga la No. 2123.

SNÓVA

O dată mai mulți șoreci ieșiră într'o cameră unde nu erau oameni.
Unul din ei începă a spune.

*Unde-i măța, să me vadă,
Sa-i dau cода să mi-o ródă?*

Dar în acel moment ivindu-se pisica, hîrș !, șorecii n'au loc a intra
toți de odata pe o singură gaura, și pisica da năvală printre ei, prinde
vre-o doi și'i manâncă.

- 8176 * \triangle Unde'i măța, să mă bat cu ea?

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8177 \triangle Care pune clopotul la mătă ?

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 35,
c. *Agnita, Ungaria.*

Cine va îndrăzni să se lege cel d'întâiu de un om puternic şi primejdios.

Attacher le grelot.

Prov. Franc.

8178 * \triangle Ce iese din mâte tot şoreci pândesce.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,*
j. Vaslui.

Cum sunt parinţii, şi copiii. Acelaş înţeles ca la No. 2821.

8179 * \triangle Mătă se 'nvaţă de mică a prinde şoreci.

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna,*
j. Suctava.

Omul de mic se învaţă a face ore-ce.

8180 * \triangle De la mătă nu scoţi pesce.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteliu,*
Banat.

Când unul lacom, nedrept, a pus mâna pe ce-va şi nu voesce să'l mai dé. Veđi No. 2028.

8181 * \triangle Mătă udă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coşteliu,*
Banat.

Omul care a facut ce-va rău, sau a păţit o ruşine, şi caută să îndrepteze ce a stricat, se dice că *umbla ca mătă uda.*

Mătă udă e, deci, omul care scie de greşala făcută, şi caută să o drégă.

8182 * \triangle Par'că e mătă plouată.

ST. TUŢESCU, *înv. c. Catanele, j.*
Dolj.

Acelaş înţeles ca la No. 2340.

8183 * Δ Și mîța îi ouă.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Pentru omul norocos.

8184 * Δ E destul o mîță la doi șoreci.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

Un voinic la doi fricoși.

8185 * Δ Trage mîța de cîdă.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

O duce grei, nevoieaș.

8186 * Δ Îți pare mîța cît ursul.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Ca să arăți frica cui-va.

8187 Δ N'are nici mîță la casă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 157, c. Toplița Rom, Ungaria.*

E sărac lipit.

8188 * Δ N'are de ce să se prindă mîța.

G. POBORAN, *înst. j. Olt.*

Acelaș înțeleș ca la No. precedent.

8189 * Δ Rupe mîța 'n două.

E. I. PATRICIU & G. P. SALVIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

A se adaoga la No. 2137.

8190 * Δ Chîți, mîță!

GAVR. ONIȘOR, *c. Crângu, j. Tutova.*

Nu te linguși.

8191 * Te aude mîța.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Băgă sêma, ce spuî.

8192 * Δ Ca mîța cu șórecile.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulfti, j. Cuvurliu.*

A se adaogă la No. 2136.

8193 * Δ Aruncă mîța 'n țigani.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 13, c. Bochia, Ungaria.*

MELC

8194 * Δ Sărac ca melcul.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. j. Vâlcea.*

Acelaș înțeles ca la No. 6814.

8195 * Δ A fi grabnic ca mîelcu.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștețu, Banat.*

A umblat încet.

MÎEL

8196 Mîelul blând sugă la două oi.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 166.*

* Δ *Mîelul blând sugă la două mume.*

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Mîelu dulci, di la două mumăni sudzi.¹⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 171.* — GR. TOCILESCU, *II, p. 578.*

¹⁾ Mîelul blând de la două oi sugă.

*
*Țlealu imir di două oi sudze.*¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*

*
*Țielu imer, di două mămăni sudze.*²⁾

IL. GHICU, *prof. c. Perivoli, Epir.*

Omul blând se folosește de la toți. A se adaoga de No. 2148.

8197 * Δ **Melul care sughe la două oi, e mai gras.**

G. MIHALACHE, *înv. c. Șendrescă, j. Tutova.*

Pentru cel care se folosește din mai multe părți.

8198 **Dzua mîel și nópcea lup.**³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 578.

Pentru cel fațarnic. A se apropia de No. 2149.

8199 **Mîel ti faci, lupu va ti măcă.**⁴⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 171. — GR. TOCILESCU, II, p. 577.

Acelaș înțeles ca la No. 2200.

8200 * Δ **Piere și melul numărat.**

V. SALA, *dasc. c. Vașcou, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2032.

8201 * Δ **Mieii sunt buni de mîncat la Ispas.**

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suclava.*

¹⁾ Mielul blând de la două oi sughe.

²⁾ Mielul blând de la două mume sughe.

³⁾ Dzua mîel și nópcea lup.

⁴⁾ Te faci mîel, te mîncă lupul.

Țicătore ciobănescă. A se reaminti și Țicerea: *la Ispas, când e laptele mai gras, care stă în legătură cu acesta.*

8202 Cu mîelîi ti tundzî.¹⁾

GR. TO ILESCU, II, p. 378.

1° Vre să se pörte ca cei tinerî, nepöttrivit cu vrîsta lui.

2° Când cei mai mari se adună cu cei mai mici.

8203 * Δ Umblă ca mîelul orbului.

P. GÄRBOVICEANU, *prof. c. Cloșant, j. Mehedinți.*

Adică neîngrijit; fără rost.

8204 * Δ Mîelul caprei.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 152. c. Comana Sup., Ungaria.*

Fata rea, ca și muma ei.

8205 * Δ Nu te face mîel de ghindă.'

P. GÄRBOVICEANU, *prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Adică porc.

MÎERLĂ

8206 Δ Fii pe pace, că mirla'i pe ouă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 96, c. Rêșnov, Ungaria.*

MÎRLĂ

8207 I-a căđut mirla pe pirla.

A. PÄNN, II, p. 93

MIȘINĂ

8208 * Δ A dat de mișină.

G. P. SALV U, *înv. c. Smulți, j. Covurluțu.*

¹⁾ Te tundî cu mieî.

A îmbătrânit.

MOT

8209 [△] Ceî cu moț.

Adică cei mai însemnați, cei mai cu vază, cei d'întâi.

MOTAN

8210 * [△] Motanului bătrân șorecî tineri îi plac.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

A se adaoga la No. 2159.

8211 * [△] S'a călugărit de mult motanul.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 2160.

8212 * [△] Cât de blând să fie motanul, tot sgârie când se mînie.

GR. TOCILESCU, I, p. 719. —
V. A. FORESCU, *înv. c. Folticenî, j. Suctava.*

Să nu te încređi nici odată în unii ômeni.

8213 * [△] Tôrce ca motanu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Crângu, j. Tutova.*

Se bucură de ôre-ce.

A MULGE

8214 * [△] Mulge ôiea din sbor.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

E om șiret, dibacîu.

8215 * Agudésce-le s-le csanamuldzem.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Albania.*

Când unul vroește să mai facă ce-va, fără folos, sau să povestască din nou o întâmplare pe deplin cunoscută sau înțeleasă.

E vorba de unul care cerea ca să se de spre el nisce oi care fusese deja mulse, pentru ca să le mulgă din nou.

8216 * △ Bun de muls și de tuns.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coștei, Banat.*

Pentru ómenii naivi.

8217 * △ A'l mulge.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja, j. Tutova.*

A lua parale de la cine-va cu meșteșug, și mai mult într'un mod nu tocmai corect.

MURG

8218 * △ Să trăiesci, murgule, să pasci ierbă verde.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p. 173. — NEGOESCU, *c. Jideni, j. Rîmnicu-Sărat.*

* △
*Trăiesce, murgule, la Pasci,
Dacă ierbă vrei să pasci.*

V. SALA, *dasc. c. Nimădesci, comit. Bihor, Ungaria.*

A se adaoga la No. 2162.

*Nu muri, o măgărușule mea! primăvara va
veni, și atunci va cresce trifoiul.*

Prov. Turc.

¹⁾ Lovește-le (dă-le încóce) să le mulgem din nou.

- 8219 * Δ Vinde pe murgul în târg, și el e în crâng.

I. BERBEC, c. *Bran*, comit. *Fă-
găraș*, *Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 2657.

- 8220 * Δ La loc, murgule.

N. JUVARA, c. *Popeni*, j. *Fălciu*.

Când unul, care a fost sărac, se ridică și iar scade.

MURGA

- 8221 * Δ Departe murga de traistă.

P. GÂRBOVICIANU, prof. c. *Hârș*a,
j. *Prahova*.

Acelaș înțeles ca la No. 1531.

MURGANA

- 8222 * Δ A înțercat murgana.

G. POBORAN, inst. j. *Olt*.

S'a isprăvit ce eră de împărțit. A se adaogă la No. 2164.

MUSCĂ

- 8223 * Δ Tótă musca nu face miere.

EM. POPESCU, inv. c. *Ciocănesci*,
j. *Ialomița*.

*
*Nu tuti muscile fac mîiere.*¹⁾

G. ZUCA, c. *Cusina*, *Albania*.

Nu toți ómenii pot să fie de o potrivă; toți buni. A se adaogă la No. 2165.

- 8224 * Δ Când ar face tóte muscele miere, ar fi
și la coșile cailor

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulț*,
j. *Covurluiu*.

¹⁾ Nu tóte muscile fac m're.

* △

*Dac'ar face toate muscele miere, s'ar gasi
faguri si sub potcova calului.*

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesca*,
j. *Vasluu*.

Arata inferioritatea unuiu faa de altul, intr'o afacere.
A se adauga acest inteles la No. 2166.

* △

8225 *Cand ar face toate muscele miere, ar fi
pe toti pereii faguri.*

I. ANTONESCU, c. *Vâlcele*, j.
Argeş.

Acelas inteles ca la No. precedent.

*

8226 *Carî s'aduna tute muscile mîiere va s'hibă
doi pradzi ucăllu.¹⁾*

I. IONESCU, c. *Neresta*, *Macedonia*.

Acelas inteles ca la No. precedent.

* △

8227 *Cu miere se prind muscele.*

V. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucava*.

*Cu o lingura de miere, mai multe musce
prindzi de cat cu o bute de otet.*

P. ISPIRESCU, *Rev. Ist.*, II, p.
161.

A se adauga la No. 2167.

8228 *Musca trece preste flori, si se pune pe
alte celea.*

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
175.

A se adauga la No. 2172.

* △

8229 *Cine se iea dupa musce...*

E. I. PATRIIU, *inv. c. Smulji*,
j. *Covurlui*.

¹⁾ Dacă vor aduna toate muscele miere va fi de două parale ocaua.

* △

*Cine se ieà după musce, la putrigaiu ajunge.**P. GÂRBOVICEANU, prof. Cl. VIII, Semin. Buc.*

Să nu ne luăm după proști. A se adaoga la No. 2173.

* △

8230 *Cine se ieà după muscă îl duce la miere.**I. POPESCU, înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8231 *Gustul muscei.**P. ISPIRESCU, Leg, I, 1872, p. 175.*

A se adăoga la No. 2174.

*

8232 *Ca țel cu musca pri nari.¹⁾**Dr. WEIGAND, Zweit. Jahres., p. 160.—Gr. TOCILESCU, II, p. 563.*

Acelaș înțeles ca la No. 2178.

* △

8233 *A se pune musca cu magarul.**E. I. PATRICIU, înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Când unul mic se împotrivesce altuia mai mare.

*

8234 *Muscă nu 'lî trece prî la nare.²⁾**I. COYAN, prof. c. Durazzo, Albania.*

Pentru cel mândru peste fire.

*

8235 *Di musci seu nu iése.³⁾**ILIE GHICU, prof. c. Băeşa, Epir.*

De la cel mic, sărac ce poți avé.

¹⁾ Ca cel cu musca pe nas.²⁾ Muscă nu'î trece pe la nas!³⁾ Din musce seî nu iese.

8236 Nu calcă ni musca.¹⁾MIHĂILEANU, *Dict.*, p. 327.

E om foarte drept.

8237 * Δ Se 'ndesă ca musca sub cōda calului.X^{***}, c. *Nănesci*, j. *Bacău*.

A se adaogă la No. 2182.

8238 * De muscă splină.²⁾V. DIAMANDY, c. *Meşova*, *Macedonia*.

Daca nu mult, cel puțin cât se va puté.

8239 * Δ Muscele 's pe pahar.GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.8240 * Măcă muscă herlu.³⁾G. ZUCA, c. *Berat*, *Albania*.

E un frig ne mai pomenit.

8241 * Δ S'aruncă ca musca'n zăr.I. LUNGU, c. *Şebeşul-Mare*, *Transilvania*.

S'a pus singur în primejdie.

8242 * Δ Ca musca în lapte.V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Pentru o femeie negricioasă care se drege, pune alb pe obraz.

8243 Δ A băgă musca 'n lapte.DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 1, c. *Gurariului*, *Ungaria*.¹ Nu calcă nici musca.²) Din muscă splină.³) Mănâncă musca ferul.

A face ce-va prostesce.

8244 * Prinde musce.

G. POBORAN, *inst. c. Slatina,*
j. Olt.

Un pierde-vară.

8245 Lî-arcă musci.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 565.

A provoca pe cine-va.

8246 * △ Se bate ca de muscă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni,*
j. Suctava.

Nu 'şi găsesce locul, e ne-astîmpărat.

8247 * △ A se învîrta ca musca fără cap.

N. URECHIE, *ing. j. Prahova.*

Pentru cel care se tot învîrtesce pe loc.

NĂPÎRCĂ

8248 * Năpârtică lae ce te muşcă.²⁾

I. COYAN, *prof. c. Berat, Albania.*

Când ne mîore o fiinţă iubită şi sprijinul celor rămaşi.
Se întrebuintează numai de femei.

8249 * Năpârtica s'muşcă di năs, se 'nfarmăcă.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Ianina, Epir.*

Pentru omul rău la maţe, veninos.

8250 * Nu acaţă năpârtica di cap, s-nu ti muşcă.⁴⁾

IL. GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

Nu te lega de cel rău, de mai marele tîu, că o păţesci.

¹⁾ Îl aruncă musce.

²⁾ Năpîrca negră ce te a muşcat.

³⁾ Năpîrca (dacă) se muşcă singură, se otrăvesce.

⁴⁾ Să nu prindă năpîrcă de cap, să nu te musce.

8251 * Năpărtica nu s'bagă 'n sinu.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. 2505.

8252 * Nipărtica nu 'ș spune cișiorêre.²⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Băesa, Epir.*

* Nipărtica nu 'și spune cșôrle.³⁾

IL. GHICU, *c. Ianina, Epir.*

* Năpărtica cșôrle nu ș-le spune.⁴⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*

Pentru omul viclén și rău, care nu 'și dă gândurile pe față.

8253 * △ A cresce puî de năpîrcă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulft, j. Covurluțu.*

Pentru copiii de suflet cari se aleg răi, față de părinții lor adoptivi. A se adaoga la No. 2191.

8254 Mi mușcă nipărtica.⁵⁾

MIHĂILEANU, *Dicț., p. 365.*

Am simțit că e o nenorocire.

8255 Mi chipiră nipărtica.⁶⁾

MIHĂILEANU, *Dicț., p. 365.*

Mi s'a făcut semu de nenorocire.

NERUMEGATĂ

8256 △ A o dà nerumegată.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 10, c. Gurarîului, Ungaria.*

¹⁾ Năpîrca nu se bagă în sin.

^{2), 3) & 4)} Năpîrca nu 'și arată picîôrele.

⁵⁾ Mă mușcă năpîrca.

⁶⁾ M'a cîupit năpîrca.

A vorbi înainte de a se gândi.

OGAR

- 8257 * Δ Dacă nu'î venea ogarului, nu scâpă iepurele.

P. ILIEȘ, *ing. c. Hațeg, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 7670 din acest capitol.

*Ce pendant que le loup chie,
La brebis au bois s'enfuit.*

Prov. Franc.

- 8258 * Δ Ce nasce din ogar tot iepuri gonesce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Rădesci, j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 2821.

- 8259 * Te înveți cu toate, ca ogaru Turcului cu mere pădurețe.

GR. POÎENARU, *ing. j. Putna.*

Acelaș înțeles ca la No. 1483.

- 8260 Δ E slab ca un ogar.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 89, c. Sibiu, Transilvania.*

Pentru omul slab la trup.

ÔIE

- 8261 Tundî-u ôea, ma nu u bilea. ¹⁾

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 176.* — GR. TOCILESCU, II, p. 579.

A se adaogă la No. 2195.

- 8262 * Δ Ôiea riîosă umple turma totă.

V. SALA, *dasc. c. Dumbrăveni, comit. Bihor, Ungaria.*

¹⁾ Tunde-o ôiea, dar nu o beli.

A se adaogà la No. 2198.

- 8263 Ôia care nu pôte să 'și ție lâna, trebuie tăiată.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872. p. 179.

△ Ôia ce nu 'și pòrtă lâna, tai-o.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 190,
c. *Sinersig, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2199.

- 8264 △ Ôia care nu 'și pòrtă lâna, s'o mănçe lupii.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 190,
c. *Comana de-Sus, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8265 * △ Cine vré să se facă ôie, se găsesce cine să 'l despóie.

V. A. FORESCU, c. *Mălină, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 2200.

- 8266 * △ Ôia care rămâne de turmă o mănâncă lupii.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Șc. Norm.*

A se adaogà la No. 2203.

- 8267 Ôea s-duçi la scaĩiu, nu scaĩilu la ôe. ¹⁾

Gr. TOCILESCU, II, p. 622.

Omul singur își face belea.

- 8268 * △ Vai de ôia care se spovêduesce lupului.

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Suciava.*

Acelaș înțeles ca la No. 2205.

¹⁾ Ôiea se duce la scaĩu, nu scaĩul la ôie.

8269 * Ș'oile tu metru, ș-luplu sătul. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Iavina, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. 2207.

8270 * [△] Și cu oile tôte și cu lupii prietenî nu se pôte.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VII, Șc. Norm.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8271 * Ca oile s-duc, un după alantu. ²⁾

C. IONESCU, *înv. c. Nevêsta, Macedonia.*

A se adăogà la No. 2210.

8272 * De anda-mî pususiră oile, di cânî nu 'n-treb. ³⁾

I. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

Pentru cele care nu ne mai interesază.

8273 * Óea iu pasce, aclo ș-lasă lâna. ⁴⁾

ILIE GHICU, *c. Samarina, Epir.*

A se adaogà la No. 2212.

8274 * [△] La oi, că la capre ai fost.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broșteni, j. Suctava.*

Adică, că sa mai prinđî minte. Se đice celui prost.

8275 Oile aũ buni, ma aũ și cripărî. ⁵⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 591.

Orî-ce lucru are și bun și reu.

¹⁾ Și oile la număr (mêsură), și lupul sătul.

²⁾ Ca oile se duc una după alta.

³⁾ De când îmi periră oile, de cânî nu întreb.

⁴⁾ Ótea unde pasce acolo își lasă lâna.

⁵⁾ Oile aũ plăcerî, dar aũ și supărări.

- 8276 * Δ Oile să se hrănescă, că mieî or mai fi.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c.*
Schinenî, j. Tutova.

Întâiu să îngrijim de părinţi, şi pe urmă de copil.

- 8277 * Δ Nu da oîa în paza lupului.

C. TEODORESCU, *înv. c. Cursescă,*
j. Vasluţu.

Nu da averea pe mâna slugilor. A se adaogă la No. 2215.

- 8278 Oî ai, casă mplină ai.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 591.

Arată folósele ce aduc oile, stăpânului lor.

- 8278 b 'I lânósă, lăptósă şi de vreme a-casă.

V. ALEXANDRI, *Teatr.*, p. 63.

Acelaş înţeles ca la No. 2612, însă despre oîe.

- 8279 Δ S'a dus oîe şi s'a întors porc sêlbatic.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 223,
c. Boholţ, Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 1337.

- 8280 Cândû-aveam oî, nu-aveam minti; tora
çê-am minti, no-am oî.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 591.

Pentru omul căruia î-a venit minte, prea târdu, după
ce şi-a pierdut averea.

- 8281 * Óea ca s-trécă pri tu arug, va-î smuldzî
lână.³⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Băcsa, Epir.*

Pentru omul la necazuri şi grentăţi.

¹⁾ Oî ai, casă plină ai.

²⁾ Când aveam oî, nu aveam minte; acuma că am minte, nu am oî.

³⁾ Óea ca să trécă prin rug. îî smulg lâna.

8282 * \triangle Omu 'i ca ôia.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Să ăa unu după altu. Veđi No. 8271 din acest capitol.

8283 * \triangle Fie-care ôie își duce lâna ei.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Cloșani, j. Mehedinți.*

Fie-care cu greutățile lui.

8284 * \triangle Nu i's a-casă tôte oile.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 174, c. Bockia, Ungaria.* — IUL. GROFȘOREANU, *prof. c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

E necăjit, supărat.

8285 * Si adunară ca oile la sâririe.¹⁾

G. ZUCA, *c. Fieri, Albania.*

Când se adună mulți la un loc.

8286 * \triangle Umblă, par'că'i o ôie capchie (căpiată).

G. ALBU, *c. Schineni, j. Tutova.*

Adică fără rost, fără țintă, ne sciind ce face.

8287 * \triangle Ôie căpiată.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Adică om prost.

8288 * \triangle Prea e de ôie.

G. P. SALVIȘ, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.* — C. DANILESCU, *c. Scundu, j. Vâlcea.*

¹⁾ Adică de rînd, prost, rău.

²⁾ Adică prea e pe față prostia saă înșelătoria. Ace-lăș înșeles ca la No. 2222.

¹⁾ Se adunară ca oile la locul unde li se dă sare.

8289 Δ Unde óia nu sbiéră.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 611.

Adică departe.

Sa te duci . . . unde óia nu sbiéra .

OŬ

8290 Óuli e s-iucutesc s-frâng.

GR. TOCILESCU, II, p. 584.

A se adaoga la No. 2227.

8291 * Δ Oul din sat, e mai bun ca cel de a-casă.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Simila*,
j. Tutova.

Acelaş înţeles ca la No. 2331.

8292 Dă oulu, s-lăia gălina. ¹⁾

DR. WEIGAND. *Zweit. Jahres.*,
p. 172. — GR. TOCILESCU, II. p.
597.

Acelaş înţeles ca la No. 2232.

8293 Oulu nu ş-lăa cu curlu. ²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 699.

Paralele se câştigă cu munca, nu ne vin de a gata.

8294 Δ Nu poţi fi şi cu oue şi cu puî.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 178,
c. Topliţa-Rom., Ungaria.

Acelaş înţeles ca la No. 1828.

8295 Δ Invetă oul găina.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 122,
c. Logoş, Ungaria.

¹⁾ Dă oul. sa ieî găină.

²⁾ Oul nu se ıea cu curul.

Acelaş înţeles ca la No. 2229.

8296 Lă-avégli ca oulu aţel aroşlu.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 595.

Adică cu mare îngrijire.

La Pasce, Aromânii vopsesc ouă roşii nu numai pentru omeni dar şi pentru vite. Aceste din urmă se păzesc cu mare îngrijire, până în Maiu, când se îngropă la locul unde se aşează stână, pentru ca oile să de rod însemnat.

8297 Canda tini fêcişi oulu aţel aroşlu?²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 595.

Celui care se crede.

8298 * Δ Par'că are ouă 'ntre picîore.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broşteni, j. Suciava.*

Merge încet de tot, agale; pentru cel leneş.

8299 * Δ Séměná ca ou cu ou.

IUL. GROFŞOREANU, *profesor c. Galşa, comit. Arad, Ungaria.*

Arată o mare asemănare.

8300 * Δ O cată de ou.

GAYR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Adică o bate.

8301 Δ Stă ca ou 'n cuiu.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 244, c. Logoş, Ungaria.*

Adică nu stă.

A OUÀ

8302 Δ I-a ouat găina 'n căciulă.

DR. EL. CRISTEA, *Prov., p. 112, c. Gurariului, Ungaria.*

¹⁾ Îl păzesc ca pe oul cel roşu.

²⁾ Par'că tu făcuşi oul acel roşu.

A se adaogă la No. 2241.

PĂDUCHE

- 8303 * Δ Păduchele, după ce (daca) se satură, iese în frunte.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 174. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Arată pe bogatul ridicat dintre nevoiași, și tot de odată fudul.

A se adaogă acest înțeles la cel deja dat la No. 2243.

- 8304 * Δ A căuta păduchi în capul altuia.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciara.*

- 8305 * Δ Păduche leșinat.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Adică sărac și leneș. A se adaogă acest înțeles la No. 2249.

- 8306 * Are same. ¹⁾

ILIE GHICU, *profesor, c. Perivolii, Epir.*

Om cu noroc.

PĂIAJEN

- 8307 Ca un paingen.

C. CODRESCU, *Uricar*, XXII, p. 150.

Adică foarte puțin.

La cestă judecată, toate acestea *nici ca un paingen* sau umbră n'au avut nici o ascultare. — *Uricar*.

- 8308 Hăirea pangului s'ai. ²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 593.

¹⁾ Are păduchi.

²⁾ Să ai norocul păiajenului.

PANĂ

8309 Pană de puică, în coddă la cloșcă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 203,
c. *Bochia, Ungaria.*

Nu se potrivește portul tinerilor la cei bătrâni.

8310 \triangle Și la pene, dar și la cuib ca pupăza.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 240,
c. *Bochia, Ungaria.*

Pentru femeile cari se gatesc, dar nu îngrijesc de casa lor.

8311 $* \triangle$ E ușor a te redica pe penele altora.

I. HERESCU, c. *Arad, Ungaria.*

Adică cu ajutorul altora.

8312 $* \triangle$ A scăpat din pene rele.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

$* \triangle$
Aă eșit din penele cele rele.

IUL. GROFȘOREANU, c. *Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

1° Despre cei tineri când aă venit la minte.

2° Despre bolnavi când s'aă însănătoșit.

3° Despre cei saraci când aă ajuns cu stare.

4° E în stare să'și câștige viața.

Penele rele, sunt cele d'întăiu cari ies la păsări, când se nasc. Cu aceste pene ele nu pot sbura. *Penele rele* cad în curînd și sunt înlocuite cu *penele cele bune*.

8313 $* \triangle$ I-a dat penele ale bune.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Aceleași înțelesuri ca la No. precedent.

8314 * Δ A scăpă ca prin pene.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c. Galșa, comit. Arad, Ungaria.* —
AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

1⁰ A scăpă cu greu, și fără ca să i se fi întâmplat ce-va, dintr-o mare încurcătură, de bătae, de vre-un rău sau chiar de morțe.

2⁰ A scăpă pe neobservate, de relele arătate la § 1.

8315 * Δ A'l luă în pene.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Crețeni, j. Vâlcea.*

Adică la certă, la batae, etc.

8316 * Δ Par'că să mă ieă în pene.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Vine necajit, înfuriat, ca ulul care se repede să ieă o pasere în pene.

8317 A se umflă în pene.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 178.*

* Δ *Se umflă ca curcanu în pene.*

GAVR. ONISOR, *prof. c. Zorleni, j. Tutova.*

A se adaogă la No. 2252.

8318 Scósi péni.¹⁾

GR. TOCILES U, II, p. 601.

A se ridica, a se îmbogăți.

A PASCE

8319 — Pasci-le, mori!
— Nu li pasc.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 601.

¹⁾ Scóse pene.

²⁾ Pasce-le, tá! — Nu le pasc.

Când doi se certy pe un lucru care nu există, și care pôte nu va fi nici odată.

A se vedé, în colecția Tocilescu, snóva care a dat nascere acestei qiceri.

PASĚRE

8320 * Tótă paserea e odihnită în cuibul ei.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2257.

8321 * Δ Nu da paserea din mână pe porumbul din gard.

IL. HOCİOTĂ, *c. Seliște, Transilvania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2259.

8322 * Δ Păsérica de soiu, se cunósce de pe cântec.

V. A. FORESCU, *c. Dorna, j. Suciava.*

* Δ *Pasërea de pe glas se cunósce.*

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2260.

8323 Cathi pũliu ș-bătërea-ĩi.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 619. —
Dr. WEGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 173.

Adică fie-care după crescerea lui, după însușirile lui naturale.

Chaque oiseau chante sa propre chanson.

Prov. Franc.

Jeder Vogel singt seinen Gesang.²⁾

Prov. Germ.

¹ Fie-care pasëre, cu cântecu lui.

²) Fie-care pasëre își cântă cântecul ei.

- 8324 * Δ De pe pene se cunósce paserea, și de pe vorbe omul.

LIVIU PAP, *înv.*, c. Corasint,
comit. Arad, Ungaria.

- * Δ După pene se cunósce pasărea.

P. GĂRROVICEANU, *profesor*, Cl.
VII, Sc. Norm.

- Δ Paserea se cunósce pe pene.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 206,
c. Agnita, Ungaria.

Acelaș înțeles ca la No. 2260.

- 8325 * Δ Pasărea cu limba ei piere.

G. MADAN, c. Trușeni, Basa-
rabia.

Acelaș înțeles ca la No. 2268.

- 8326 * Δ Paserea prin ciocul ei piere.

IL. HOCIOTĂ, c. Seliște, Tran-
silvania.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8327 * Δ Totă paserea, prin ciocul ei își pierde
puii.

G. BODEA, c. Secatura, comit.
Turda-Arieș, Transilvania.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8328 * Δ Șede ca paserea 'n căletcă.

AVR. CORCEA, *prof.* c. Coșteiu,
Banat.

Adică singur, cuc.

- 8329 * Carî s'aibă frică cifciîllu di pulîli, nu sêmina vîr'nă ôră.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaş înţeles ca la No. 2648.

- 8330 * △ Paserea se prinde cu grăunţe, omul cu vorbe frumoşe.

I. SILAGHY, *publ. Transilvania.*

Acelaş înţeles ca la No. 6327.

- 8330 b Pasere a făcut Dumnedeş dar i-a dat şi crêngă.

V. SALA, *comit. Bihor, Ungaria.*

- 8331 * △ Tôtă paserea îşi apără puii.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 254, c. Gurarîfulu, Ungaria.*

Adică ori-ce om, copii lui.

- 8332 △ Tôtă paserea îşi are goia sa.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 254, c. Agnita, Ungaria.*

- 8333 * Ascăpă pulîlu din braţă.²⁾

G. ZUCA, *c. Culona, Albania.*

S'a dus vremea cea bună, ocasiunea; a pierdut ce avé în mână.

- 8334 * Ascăpă pulîlu din pôlă.³⁾

G. ZUCA, *c. Culona, Albania.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- 8335 * Ascăpă pulîlu di tu mână, îlea-îi còda.⁴⁾

G. ZUCA, *c. Cusina, Albania.*

¹⁾ Agricultorul căruia 'Y e frică de păsări, nu sêmănă nicî o tată.

²⁾ Scăpă paserea din mână.

³⁾ Scăpă paserea din pôlă.

⁴⁾ A scăpat paserea din mână, apucă 'Y còda.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

- *
8336 Ți vine ca puțilu la cucuvéuă.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Corița, Albania.*

Când ne vine un folos, pe neașteptate.

- 8337 Iu bé puțilî apă.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 618.

Adică departe.

- 8338 Ș-lapti de-aîdhoni.³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 524.

Acelaş înţeles ca la No. 2270.

Aidhonele sunt păsări, din basme, care trăesc în împărățiile balaurilor, și sunt grele de prins, fiind bine păzite.

PĂSĂRICĂ

- △
8339 Unde păsărica nu ciricăie.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I, p. 644.

Adică departe.

PĂUN

- *
8340 Păunul se rotéscă dar se tacă, dacă vra se placă.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suceava.*

A se adăoga la No. 2275.

- *
8341 Păunul se rotesce, când între păunițe se găsesce.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suceava.*

Abica barbatul între femeî.

¹⁾ Ii a venit ca pasărea la cucuvea.

²⁾ Unde béu păsările apă.

³⁾ Și lapte de aîdone.

PĂUNAȘ

8342 * Păunaș.

Tînăr mândru și frumos.

PĚR

8343 * △ Are perî de lup.

GR. JIPESCU, *Reur. Oraș.*, p. 274. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluțu.* — G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

* △ Par că 'î cu pěr de lup.

GAVR. ONIȘOR, *c. Crângu, j. Tutova.*

1° Fug toți de el; e urît de toți.

2° E rău la inimă.

A se adaoga aceste înțelesuri la cele deja trecute la No. 2280.

PESCE

8344 * Peșcîlî tũ-amare, tigãnea prî foc. ¹⁾

I. COYAN, *profesor, c. Perivoli, Epir.*

Pescul tu amari, ș-tigãnea pri foc. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 604. — GR. TOCILESCU, II, p. 604.

* △ *Pescul tu baltă, ș-tigãnea pi foc. ³⁾*

I. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

* △ *Tigãnea pi foc, pescul tu amare. ⁴⁾*

ILIE GHICU, *profesor, c. Baësa, Epir.*

¹⁾ Pesciî în mare, tigaea pe foc.

²⁾ Pescele în mare, și tigaea pe foc.

³⁾ Pescele în baltă, și tigaea pe foc.

⁴⁾ Tigaea pe foc, pescele în mare.

A se adaogà la No. 2283 ; și când cine-va vré să facă ore-ce, fără să aibă mijlocele de lipsă pentru acesta.

8345 Pescul mari, măcă *miclu*.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 168. — Gr. TOCILESCU II, p.
604.

* Δ *Pescul ațel ma marle, măcă ma miclu*.²⁾

I. COYAN, profesor, c. Elbasan,
Albania.

* Δ *Pescul mare înglîite pri ațel mic*.³⁾

ILIE GHICU, profesor, c. Abela
Epir.

* Δ *Pescul ațel marle înglîite miclu*.⁴⁾

I. IONESCU, profesor, c. Nevêsta,
Macedonia.

A se adaogà la No. 2288.

8346 * Di la cap s'ampute (amputi) pescul.⁵⁾

Gr. TOCILESCU. II, p. 604. —
MIHĂILEANU, *Dict.*, p. 26. — I.
COYAN, *prof. c. Turia, Epir.*—Dr.
WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 161.

* *Pescul di la cap s'empute*.⁶⁾

I. IONESCU, c. Nevêsta, Mace-
donia.—ILIE GHICU, *prof. c. Abela,*
Epir.

* *Pêscile di la cap s'eambute*.⁷⁾

G. ZUCA, c. Fieri, Albania.

A se adaogà la No. 2289.

¹⁾ Pescele mare, mănâncă pe micul.

²⁾ Pescele cel mai mare, mănâncă pe cel mai mic.

³⁾ & ⁴⁾ Pescele (cel) mare, înglîite pe cel) mic ul .

⁵⁾ De la cap s'împute pescele.

⁶⁾ & ⁷⁾ Pescele de la cap s'împute.

8347 * △ Pescele nu s'împute de la códă.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8348 Pescul tu-amarî ésti gïoni.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 604.

Acelaş înţeles ca la No. 2297.

8349 * △ Se bate ca pescele pe uscat.

E. PATRICIU, *înv. c. Smulţi, j. Covurluţu.*

Când unul, fiind în culmea necazurilor, nu are nici un ajutor de la nimeni A se adaogă la No. 2299.

8350 * △ Nu 'i-a rămas pescele pe uscat.

A. BAŞOTTA, *prin V. Florescu, j. Suceava.*

1° I s'aû ascultat sfaturile.

2° A primit ajutor.

8351 * △ Scie el unde dórme pescele.

GAYR. ONIŞOR, *prof. c. Murgeni, j. Tutova.*

Nu e un prost; ironic.

PÎELE

8352 * △ Sunt mai multe piei de miei de cât de berbeci.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Petroşiţa, j. Dîmboviţa.*

Mai multe piei de miel, de cât de ôie.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 176.*

Variante la No. 2304.

¹⁾ Pescele în mare este voînic.

8353 * Δ Nu poţi lua două pei de pe boi (o oie).

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţi*,
j. *Covurluiu*.

* Δ După o oie nu poţi să iei două piei.

P. GÂRCOVICIANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

*
Di ună oe două chei nu es.¹⁾

GÂRCOVICIANU, *profesor, c. Samarina, Epir.*

Void a lua de două ori dintr'un loc. A se adaoga la No. 2306.

8354 Δ De pe un miel, numai o piele se poate lua.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 74*,
c. *Agnita, Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8355 * Δ I-a adus pielea pe beţ.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova*.

I-a mers rău; semn de nenorocire. A se adaoga la No. 2604.

8356 * Δ Piele ră.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c. Broştent, j. Suctava*.

Adică soiu rău.

8357 * Cari apuni, ca chelea aboului.²⁾

G. ZUCA, *c. Samarina, Epir.*

Pentru o haîne, când o îmbraci şi nu o mai lepeşti de pe tine.

¹⁾ Din o oie, două piei nu se scot (yes).

²⁾ Când o puî, ca p'lea bouluî.

PIPOTĂ

8358 * Δ Să umflă pipota 'n el.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Se mânîie.

8359 * Δ A se umflă în pipotă.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

A se mândri.

PISICĂ

8360 * Δ Pisica cu clopot nu prinde șoreci.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor, Cl VII, Sc. Norm.*

Δ Cu papuci în picîtoare nu prinde pisica șorecele.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 61, c. Sinerzig, Ungaria.*

A se adaogă la No. 2316.

8361 * Δ Ți afetă cătușa șoriȚi mîcă.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

A se adaogă la No. 2321.

8362 * Δ Pisica, unde n'ajunge, îi pute.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc*

Pisica, unde n'ajunge, Țice cî pute.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 168.*

*
Cātușa, cîndu nu Ți agtundze pesciȚi, Ți ascuche.²⁾

I. COYAN, *profesor, c. Abela, Epir.*

¹⁾ Ce fată pisica, șoreci mînîncă.

²⁾ Pisica, cînd nu ajunge la pesciȚi, Ți scuȚpă.

*
Cătusa, cându nu adziundze pescul, lu-ascuche.¹⁾

ILIE GHIGU, profesor, c. Băeşa, Epir.

*
Cătuşa, când nu pôte s'aghiungă pescul, lu-ascuche.²⁾

I. IONESCU, prof. c. Nevêsta, Macedonia.

A se adaogă la No. 2323.

8363 * △ *Lipsa pisicilor, bucuria şorecilor. .*

V. A. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava.

Acelaş înţeles ca la No. 2326.

8364 * △ *Unde nu'î pisică, acolo sunt şoreci mulţi.*

GR. ALEXANDRESCU, j. Putna.

Acelaş înţeles ca la No. 2327.

8365 * *Cu pisica bătrână să'ţi fie frică de şoreci.*

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. Putna.

A se adaogă la No. 2330.

8366 *Când cătuşa nu'î a-casă, şoriçiîi (d)giôcă pri mėsă.³⁾*

DR. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 165. — GR. TOCILESCU, II, p. 460.

A se adaogă la No. 2326.

8367 △ *Pisica se învaţă de mică, cum se prind şoreciî.*

GR. TOCILESCU, I, p. 721.

* △ *Pisica se învaţă de mică a prinde şoreci.*

V. A. FORESCU, c. Dorna, j. Suciava.

¹⁾ Pisica, când nu ajunge la pesce, îl scuîpă.

²⁾ Pisica, când nu pôte s'ajungă pescele, îl scuîpă.

³⁾ Când pisica nu'î a-casă, şoreciî jôcă pe masă.

Copilul de tînr se învață.

8368 [△] Pune pisica 'n fiară, când mulge vaca.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 217,
c. Gurariului, Ungaria.

Paza bună, trece primejdia rea.

8369 * Va s-băgăm cătușa s'plângă.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

În batjocura unei persoane, căreia nu i se dă nici o importanță.

8370 * [△] Bine, ca pisica cu ogaru.

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Arată un traiu rău. Veđi No. 2535.

8371 * Bănédză ca cătușa cu șóreclu.²⁾

I. COYAN, *profesor, c. Berat, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8372 * Se jócă ca pisica cu șórecile.

Gr. ALEXANDRESCU, *magist. j. Putna.*

Când ne batem joc de cine-va, care stă în puterea noastră, făcendu'l să trecă de la speranță la desnădejduire și vice-versa.

8373 * [△] A fi rupt din códă pisiceî.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Tutana, j. Argeș.*

Adică leneș.

¹⁾ O să punem pisica să plângă.

²⁾ Trăesce ca pisica cu șórecile.

8374 Canda li supiră cătușili.¹⁾

Îi-e fόμε tare.

GR. TOCILESCU, II, p. 703.

8375 * Δ Ca pisica în jurul păsatului.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 35,
c. *Gurariului, Ungaria.*

Pentru omul care rîvnesce la ce-va.

8376 Δ Umblă ca pisica 'n jurul sacului.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 261,
c. *Gurariului, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8377 Δ Unde pisica nu mîorlăie.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 368.

Adică departe.

PITIC

8378 * Δ Cu un pitic, tot nimic.

E. J. PATRICIU, *înv. c. Smulț,*
j. *Covurlui.*

Cu nimic tot nimic se face.

PIȚIGOIU

8379 * Δ Mai bine un pițigoiu mort, de cât o vrabie, pe cracă.

I. ANTONESCU, *înv. c. Vâlcele,*
j. *Argeș.*

Acelaș înțeles ca No. 2649.

8380 * Δ Pițigoiful e mic, dar e bătrân.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j.*
Mehedinț.

1) Parcă'și bat joc de el pisicele.

Pentru un om mic, dar cu multă minte.

8381 * A'î pune pițigoiu.

G. POBOBAN, *inst. c. Slatina*,
j. *Olt.*

A pecetlui; a închide.

8382 ^Δ Pân o da de pițigoiu semănând.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 318.

Adică departe.

PITULICE

8383 * ^Δ Și pitulicea este mică, dar printre păsări
e voinică.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni*, j.
Ilfov.

Pentru cel mic dar inimos, vitéz.

8384 * Iu durmîia pirdica, dórme budruvaia.¹⁾

I. COYAN, *profesor, c. Băeșu*,
Epir.

Arată o decădere. Când nisce ómenî de nimic stăpâ-
nesc nisce case sau averi cari, odinioára aparțineau unor
ómenî cu vață mare.

PLOȘNIȚĂ

8385 * ^Δ I-a fētat ploșnițele.

E. I. PATRIGIU, *inv. c. Smulț*,
j. *Covurlui.*

Spre derîderea săracului că are bani.

PORC

8386 * Porcu tot la pămînt cată.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.*, j.
Putna.

A se adaoga la No. 2353.

¹⁾ Unde dormea pitulicea dórme budruvaia.

8387 * Δ Porcu strînge untură pentru alții.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2355.

8388 * Δ Te ieai după porc, te duce în glod.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

*
Ca s-te mēștiçi cu porciî, tu cuprie va ti
'nveți.¹⁾

G. ZUCA, *înv. c. Cavaia, Alba-*
nia.

Acelaș înțeles ca la No. 2357.

8389 * Petrece ca porcu 'n noroiu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

Pentru cel care duce o viēță depravată saū murdară.

8390 * S-giură porcul s-nu măcă cuprii.²⁾

C. IONESCU, *c. Nevēsta, Macedonia.*

Când jură cine-va, care se scie că nu se va ține de cuvînt.

8391 Giuratlu a porcului.³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 615.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8392 * Δ Nu faci porcul să bé apă din urciōr.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VIII, Semin. Buc.*

A se adaogă la No. 2361.

¹⁾ Dacă te amesteci cu porciî, în gunoū o să te înveți.

²⁾ Se jură porcul să nu mănânce gunoūe.

³⁾ Jurămîntul porcului.

- 8393 * \triangle Dai porcului să bé apă din fedeleș!

I. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

- 8394 * \triangle Să nu mai îngrășăm porcul, căci tu te măriți și eu o să mor.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari, j. Mehedinți.*

În orice cas tot trebuie să se îngrășe porcul, căci tot vei avea nevoie de mâncare.

Un lucru tot trebuie făcut, că va servi.

- 8395 * \triangle Porcul nu se îngrășă în ziua de ajun.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți, j. Covurlui.*

- * \triangle Porcu nu se îngrășă în ziua de Crăciun.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Adam, j. Tutova.*

O trebă nu iese bine, dacă te silești să o faci în ajunul când trebuie să ți dai sfârșitul.

A se adaoga la No. 2363

- 8396 Di chiali di porcu, nu s-fați utri (vătălah). ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres*, p. 173. — GR. TOCILESCU, II, p. 615.

A se adaoga la No. 2364.

- 8397 * \triangle Porcului, să nu ți puî belciug de aur în nas.

P. GÂRBOVICIANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaș înțeles ca la No. 2366.

- 8398 * Puî migdala în nasul porcului și el spune că e ghindă.

V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Sucțava.*

¹⁾ De pîele de porc, nu se face burduf.

Acelaş înţeles ca la No. precedent şi 14225.

8399, * Aştept ca porcul cuţitul.¹⁾

V. DIAMANDY, c. *Mejova, Macedonia.*

Mă aştept la ori-ce, mai ales la ce-va rău, la o supărare. A se adaoga la No. 2367.

8400 Va-ţi trecă ca porcul în Larsa.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 615.

Arată neputinţa împlinirii unui lucru.

Turcii, când stăpâneau Larisa, împuşcau toţi porcii pe cari îi vedeau în ţîrg.

8401 * △ Cu porcul în ocol şi cu slănina 'n pod.

V. SIMIGANOSCHI, *preot, c. Fereblecea, Bucovina.*

Acelaş înţeles ca la No. 9266.

**8402 * △ Dă voie porcului, împrejurul stogului, că
 el se suie de asupra.**

A. Cîcociu, j. *Dorohoşu.*

Acelaş înţeles ca la No. 13587.

8403 * Porcu e fără obraz.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.* — V. SALA, *dasc. c. Vaşcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru omul neobrăzat.

8404 * △ Porcul e tot porc.

CĂLIN IORDACHE, j. *Argeş.* — GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

¹⁾ Aştept ca porcul cuţitul.

²⁾ Iţi va merge ca porcului în Larisa.

△
Porcu'i tot porc, și 'n ziua de Paști.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 214,
c. *Râșnov, Ungaria.*

Răul nu-și lăpădă firea.

*
8405 Tuți porciîi, nă nare aũ. ¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Abela, Epir.*
— ILIE GHICU, *prof. c. Samarina, Epir.*

Tuți porciîi, nă muță aũ. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 173. — Gr. TOCILESCU, II, p.
616.

Pentru cei de o potrivă răi.

* △
8406 Dacă Dumnezeu ar fi dat porcului corno,
răsturna pământul.

GABR. ONIȘOR, *prof. c. Avra
mesai, j. Tutova.*

Pentru cel rău, care ar fi în stare să facă multe rele,
când ar avea putere îndestulă

* △
8407 Ferescă Dumnezeu să crească porcului
corno.

V. SIMIGANOSCHI, *preot, c. Fe-
reblecea, Bucovina.*

Adică puterea celui rău.

* △
8408 Și porcul mănca jirul, da nu se póte sui
în fag după el.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, co-
mit. Bihor, Ungaria.*

Și leneșul scie mănca, măcar că nu-î place a lucra.

¹⁾ Toți porciîi aũ nasul la fel.

²⁾ Toți porciîi aũ ritul la fel.

8409 Di la porcu ş-un per bun i. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 172. — GR. TOCILESCU, II, p.
615.

Acelaş înţeles ca la No. 2380.

8410 * [△] Să nu scapi porcul în grădină.

GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Zorleni*,
j. Tutova.

Feresce-te de cel care-ţi póte aduce pagubă.

8411 * [△] N'a avut tat-sěu porci, şi nici nu 'i-a păzit.

GAVR. ONIŞOR, *c. Murgeni*, *j.*
Tutova.

8412 Tră păşćeri porćilǐ faći. ²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 615.

E prost, nu e bun de nimic. Vedǐ şi No. 2370.

8413 * A porcului timie nu s-faće. ³⁾

C. IONESCU, *c. Nevěsta, Mac-*
donia.

Pentru cel care nu merită să i se facă cinste mare.

8414 * [△] A suci o lécă porcu de códă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulǐ*,
j. Covurluǐ.

▲ schimba tréba.

8415 * [△] Nu 'i sunt toǐ porciǐ (a-casă).

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocǐnesci*,
j. Ialomiǐa. — G. BĂNULESCU, *c.*
Pietroşiǐa, j. Dímboviǐa.

1⁰ Celui ce stă mǎhnit.

2⁰ E bolnav. — BĂNULESCU.

A se vedé No. 2368.

¹⁾ De la porc ş'un pěr e bun.

²⁾ Pentru păscut porciǐ face (e bun).

³⁾ Porcului onóre nu i se face.

8416 * Δ A dà busna ca porcu.

A se adaogà la No. 2373. I. DONCA, c. *Cârja*, j. *Tutova*.

8417 * Δ A dà năvală ca porcul la dovléc.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Domnesci*, j. *Muscel*.

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8418 * Δ A plecat cu porcii la jir.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Şerbănesci*, j. *Argeş*.

Adică ronfăe. A se adaogà la No. 2376.

8419 * Δ Tace ca porcul în cucuruz.

I. ROMAN, c. *Vima-Mică*, *comit. Solnoc*, *Ungaria*. — IUL. GROFŞO-REANU, *prof. c. Galşa*, *comit. Arad*, *Ungaria*.

A se adaogà la No. 2374.

8420 Taçi ca porcu surdu.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 614.

Acelaş înţeles ca la No. 2374.

PORUMB

8421 Δ Aşteptă să'i sbóre porumbi fripţi în gură.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 15, c. *Gurariului*, *Ungaria*.

Aşteptă să'i vie lucrul de a gata, fără muncă din partea lui.

8422 Δ Porumbii nu sbóră fripţi în gură.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 215, c. *Topliţa Rom.*, *Ungaria*.

¹⁾ Tace ca porcu surd.

Numai prin muncă se capătă ce-va.

POTCÓVĂ

8423 * Δ Are o potcôvă, și'i mai trebuie trei și calu.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Când unul se laudă că are ce-va, și la drept vorbind are te mirî-ce și mai nimica.

8424 Cari mîluésci guvojdul, chiari ș-petala.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*, p. 158. — Gr. TOCILESCU, II, p. 514.

* Așel ște mîluésce găvosdul, chérde și petala.²⁾

V. DIAMANDY, *c. Meșova, Macedonia.*

* Care mîluésce guvosdul, chérde petala.³⁾

I. COYAN, *prof. c. Perivoli, Epir.*

* Care mîluésce govoslu, chérde petala.⁴⁾

ILIE GHICU, *c. Abela, Băesa, Epir.*

A se adaogă la No. 2385.

8425 * Δ A umbla după potcôve de cai morți.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 178. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.*

* Alagă după petale di cai morți.⁵⁾

ILIE GHICU, *prof. c. Abela, Epir.*

A se adaogă la No. 2386 și înțelesul de: umblă fără rost.

8426 A 'și lepădă potcôvele.

P. ISPIRESCU, *Unch. Sfătos*, p. 2.

¹⁾ ²⁾ ³⁾ & ⁴⁾ Cuț 'i e milă de caer, pîerde (și) potcôva.

⁵⁾ Alérgă după potcôve de cai morți.

Li dădi petali.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 604.

A se adaogi la No. 2387.

8427 [△] I-a tras potcovele.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123,
c. *Sinersig, Ungaria.*

Adică a murit.

POTÎRNICHE

8428 Gură di pitrunicîie.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 607.

1° Vorbesce frumos și mult.

2° Cântă bine.

8429 Pitrunicîie scriată.³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 607.

Adică femeie frumoasă.

PRIGÓRE

8430 * [△] Se frige (usucă) ca prigórea.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Slăbesce, mai ales daca nu are ce bea.

PRIVIGHETÓRE

8431 * [△] Par'că 'i privighetóre.

ANTONESCU, c. *Plăinesci, j. Rîm-*
nicu-Sărat.

Cântă frumos

PUICĂ

8432 * [△] Să cunósce puica pe créstă.

ST. TUTESCU, *inv. c. Catanele,*
j. Dolj. — P. GĂRBOVICEANU, *prof.*
Cl. VII, Semin. Buc.

¹⁾ Le a dat (lepădat) potcovele.

²⁾ Gura de potîrniche.

³⁾ Potârniche zugrăvită.

A se adaogà la No. 2406.

8433 * Δ Se întórce ca puică'n câlți.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Acelaș înțeles ca la No. 11682.

PUÎU

8434 * Δ După mama lui ciripesce puîul.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Pentru părinți și copii.

8435 * Puîilu așel bunlu di tu oû s-cunósce.¹⁾

C. IONESCU, *prof. c. Nevêsta, Macedonia.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8436 Δ Vré puîul se scie mai mult ca cloca.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 276, c. Tisa, Ungaria.*

* Δ Îi mai cu minte puîu de cât cloța.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

Când cei tineri se cred mai înțelepți ca cei bătrâni. Veđi și No. 2229 & 2408.

8437 * Δ Îi mai învățat puîu de cât cióra.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

Δ Mai mult scie puîul ca cióra.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 146, c. Ieclu, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

¹⁾ Puîul acel bun, de pe oû se cunósce.

8438 Scósi puĩlu arichi.¹⁾

A se adaogà la No. 1282. GR. TOCILESCU, II, p. 618.

PUPĂZĂ

8439 * Δ De unde vii, tot puĩ de pupăză aduci.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Vî-
nători, j. Mehedinți.*

Pentru cel netrebnic.

8440 * Δ Moț pe pupăză.

I. VULCĂNESCU, *c. Pelesci, j.
Dolj.*

Gătită și murdară. A se apropia de No. 2413.

A SE PUPĂZA

8441 * S'a pupăzat.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Adică s'a îmbătat.

PURCEA

8442 * Δ S'a suit purcéoa în salcie.

G. BĂNULESCU, *înv. c. Pietro-
șița, j. Dîmbovița.*

Acelaș înțeles ca la No. 2479.

8443 A luat purcéoa de nas.

Lum. p. toți, I, p. 86.

Adică s'a îmbătat.

PURCEL

8444 * Δ Din purcel se face porcul.

TEODORESCU-KIRILEANU, *înv. c.
Broșteni, j. Suciava.*

¹⁾ Scóse puĩul aripĩ.

Arată răbdarea în gospodărie, și cum din ceva mic se face mare și folositor.

PURCICĂ

- 8445 * △ Purcica nu mănâncă numai grăunțe, mănâncă și lături.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Cârja*,
j. Tutova.

Pentru cel rău nărăvit

- 8446 * △ Are purcică.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți*,
j. Covurlui.

Are tóne, e arțăgos, se supără pe te miri ce.

PURICE

- 8447 * △ Are pureci.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu*,
Banał.

Nu are astîmpăr.

- 8448 * △ Purecii din brânză.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor Cl. VIII, Semin. Buc.*

Adică viermi.

«Mâncă te-ar purecii din brânză».

- 8449 * △ Nu cătă puricele în paie.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni*,
j. Suctava.

Nu te apuca de această treabă, căci este din cale afară grea.

- 8450 * △ Nici cât ai chiori un purece.

ST. TUȚESCU, *inv. c. Catanele*,
j. Doj.

1° Adică de loc.

«N'are minte nici cât ai chiori un purece.»

2° Nu are nimic, e sărac lipit.

RAC

* \triangle
8451 Racul nu 'și schimbă mersul.

V. SALA, *dasc. c. Sediște, comit. Bihor, Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2434.

* \triangle
8452 Cu un rac, tot sărac.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulț, j. Covurluiu.*

Cu nimic, tot nimic se face. A se adaogă la No. 2435.

*
8453 S'a hrănit cu capete de raci.

P. BUDIȘTEANU, *c. București, j. Ilfov.*

Pentru omul slab la trup.

* \triangle
8454 S'a făcut ca racul.

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesci, j. Vaslui.*

Adică s'a înroșit. Veđi No. 2441 c.

\triangle
8455 Iute ca racul.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 125, c. Toplița Rom., Ungaria.*

Adică încet

RAȚĂ

* \triangle
8456 Rîde rața de baltă, și baba de fată.

V. SIMIGANOSCHI, *preot, c. Fe- reblecea, Bucovina.*

Acelaș înțeles ca la No. 5761.

* \triangle
8457 Umblă ca o rață boșorogă.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Dom- nesci, j. Muscel.*

Acelaș înțeles ca la No. 2446.

8458 [△] A fi rață de baltă.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 51.

Innotător bun.

8459 [△] Unde rața nu măcăie.

GR. TOCILESCU, I, p. 644.

Adică departe.

RAȚĂ SĚLBATICĂ

8460 * [△] Rața selbatică nu se domesticesce.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit.*
Bihor, Ungaria.

A se adaoga la No. 2452.

8461 * [△] Rață sġlbatecă.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu,*
Banat.

Om sġlbatec, ne umblat între ómenġ.

A RĲCĂĲ

8462 * [△] RĲcăe ġn mijlocul grămeđĲ.

I. BOLDEA, *c. Crihalma, comit.*
Țirnavă-Mare, Transilvania.

Risipesce averea.

RĲMĂ

8463 * [△] Cu rima mică se prinde pescele mare.

F. I. PATRICĲU, *ġnv. c. SmulȲ,*
j. Covurluțu.

O ġndatorire cât de mică ġȲ aduce mare folos. A se
adaoga acest ġnțeles la No. 2453.

8464 * [△] Să te ferġscă Dumneđeu când a face
rîma ochĲ, că 'Ĳ mai rġ de cât șerpele.

TEODORESCU-KIRILEANU, *ġnv. c.*
BroștenĲ, j. Suciava.

Adică cei mici când se ridică, și ajung puternici să-și avuți.

8465 \triangle Și rîma, de o calci, se apără.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 241,
c. Logoș, Ungaria.

* \triangle Și rîma, când o calci, redică capul să te
musce.

IUL. GROFȘOREANU, *înv. c. Galșa,*
comit. Arad, Ungaria. — V. SALA,
dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Un-
garia.

Acelaș înțeles ca la No. 1811.

RÎNDUNICĂ

8466 * \triangle Rîndunica ne prevestește vara, și cio-
cârlia primăvara.

V. A. FORESCU, *înv. c. Dorna,*
j. Suciava.

Pentru semnele prevestitoare de ore-ce.

ROIU

8467 * \triangle Roiul care matca părăsește, ușor se pră-
pădesce.

V. A. FORESCU, *înv. c. Mălinț,*
j. Suciava.

Acelaș înțeles ca la No. 2459.

ROPOT

8468 * \triangle A pune ropot.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Mărcina,*
Banat.

A trage de mörte.

A RUMEGA

8469 * \triangle A'î rumegat?

I. PUȘCARIU, *c. P. Mărulă, co-*
mit. Făgăraș, Transilvania.

Te ai gândit înainte de a vorbi.

SAMAR

8470 * Δ A'si lega samarul.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Acelaş înţeles ca la No. 2464 b.

SĂNUNI

8471 * Δ Par'că alérgă la sánuni.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Vîr-
ciorova, j. Mehedinţi.*

Când unul alérgă unde crede că e vre-un folos.

Când se dă oilor (mai ales la stână) sare bătută îm-
prăştiată prin ierbă pe câmp, se dice, că li se dă sánuni.
Oile simt şi alérgă nebune la locul unde s'a dat sarea,
de aci şi expresiunea de mai sus.

SARDEA

8472 * Δ Şed ca sardelele în (la) cutie.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,
j. Vaslui.*

Ômeni mulţi strînşi grămadă într'un loc.

A SBURĂ

8473 * Δ Nu tot ce sbóră se mănâncă.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p.
172.*

* Δ Nu tôte sburătórele se mănâncă.

C. TEODORESCU, *înv. c. Lipova,
j. Vaslui.*

* Δ Crede că câte (cîóre) sbóră tôte se mănâncă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulţ,
j. Covurlui.*

*Içi asbóră nu's mǎcă.*¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 152.

*

*Nu tuți pũĩli ȕi asbóră s-mǎcă.*²⁾

G. ZUCA, c. *Culona, Albania.*

Acelaș înțeles ca la No. 2467.

*

8474 *Căți pũĩ asbóră tuți s-mǎcă?*³⁾

ILIE GHICU, c. *Abela, Epir.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8475 *Asbuiira pũĩlu.*⁴⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 173.

Acelaș înțeles ca la No. 2472.

* Δ

8476 *Nu te încerca a sbura, înainte de a avé
aripi.*

V. A. FORESCU, c. *Dorna, j. Su-
cava.*

1° Înainte de a avé putere destulă.

2° Prea de timpuriu, când ești încă copil.

* Δ

8477 *A sburat pui de bróscă.*

I. VULCĂNESCU, c. *Pelesci, j. Dolj.*

O minciună.

* Δ

8478 *Când vor sbura pui de bróscă.*

I. VULCĂNESCU, c. *Pelesci, j. Dolj.*

Adică nici odată.

1) Orȕ-ce sbóră nu se mǎnǎncă.

2) Nu tóte pǎserile ce sbóră se mǎnǎncă.

3) Căți pui sbóră toȕi se mǎnǎncă.

4) A sburat pasărea.

SCARĂ

- 8479 * Δ Mă duc până 'n scara murgului.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Nu mă las, lupt până la sfârșit. A se adaoga la No. 2474.

SCRÓFA

- 8480 * Δ S'a suit scrófa 'n salcie.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Sc. Norm.*

A se adaoga la No. 2479.

- 8481 * Δ Scrófă cu paie în cur.

IUL. GROFȘOREANU, *B. Comloș, comit. Torontal, Ungaria.*

În batjocura Sîrbilor. De alminterea se ȕice și de Românî, între ei.

- 8482 * Δ Om priceporc ¹⁾, minte de scrófă.

IUL. GROFȘOREANU, *B. Comloș, comit. Torontal, Ungaria.*

Vorbe multe, dar fără miez.

- 8483 * Pórca purçéî vaî facă. ²⁾

G. ZUCA, *c. Cusina, Albania.*

Pentru părinți și copii.

- 8484 * Pórca pórtă cloputul, porchițul cloputițul. ³⁾

V. DIAMANDY, *c. Meșova, Macedonia.*

Un tată face rău, copilul pórtă și el nume rău.

¹⁾ Priceporc = pricepere de porc.

²⁾ Scrófa purceî va face.

³⁾ Scrófa pórtă cloputul, purcelul clopoțelul.

8485 Alagă porcă tră purceî. ¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 613.

Pentru un lucru care nu pôte fi, saŭ greŭ de găsit.

SCURT

8486 * △ A scăpat scurtă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulŭ, j. Covurlutu.*

A făcut o faptă rea, ŝi a fost surprins ŝi bătut chiar.

ŞEA

8487 * △ Bate ŝeaua (ŝaua) să pricépă iépa.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 165. — E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulŭ, j. Corurlutu.*

* △ Bate ŝaua să pricépă calul.

G. MIHALACHE, *inv. c. Şendrescŭ, j. Tutova.* — I. BOLDEA, *c Crihalma, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.*

* △ Bate ŝaua să se pricépă calul.

I. OTOIU, *c. Aciliu, comit Sibiu, Transilvania.*

A se adaogŭ la No. 2480.

8488 * △ Până nu ieî ŝeaua de pe cal, nu'î veđi rana 'n spate.

V. SALA, *dasc. c. Sêud, comit. Bihor, Ungaria.**După ce ieî ŝeaua se vede spinarea.*GAVR. ONIŞOR, *prof. c. Banca, j. Tutova.*

A se adaogŭ la No. 2486.

¹⁾ Alérgă scrófa după purceî.

- 8489 * Δ După cum ți-e calul, așa se-ți cumperi
șaua.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suclava*.

A se adaoga la No 2488.

- 8489 b * Δ Unde a pus șaua, cată bine și ipingeaua.

V. FORESCU, j. *Suclava*.

A se adaoga la No. 2483.

- 8490 * Δ Cumpără șea și calu 'n tîrg.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 59
c. *Gurariului, Ungaria*.

Pentru omul nesocotit.

- 8491 Δ In zădar bați șaua, c'o fētat iēpa.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 123,
c. *Covragi, Ungaria*.

- 8492 Nu face șeua, cât îi face pîedica

Adevăr (ziar), Oct. 1902

Pentru omul greu de stăpînit.

- 8493 * Δ A scôte din șauă.

A VR. CORCEA, *paroh*, c. *Coștetu
Lunat*.

A scôte dintr'un folos, dintr'un hatîr

- 8494 * Δ A'i pune șeua.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți,
j. Covurlutu*.

Veđi a Incăleacă.

A'l stăpîni, a'l supune.

ȘÉRPE

- 8495 * Δ Șérpele nu te mușcă până nu'l calci cu
piciorul.

P. POPESCU, *înv. c. Dobreni, j.
Ilfov*.

* △

*Șerpele, pândă nu'l calcă pe coddă, nu se 'n-
tôrce să te musce.*

I. ANTONESCU, c. *Vâlcelele, j. Argeș.*

A se adaogă la No. 2491.

8496 △ Nu călca șerpele care dörme.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 167,
c. *Loșoș, Ungaria.*

A se adaogă la No. 2492.

8497 * △ Pe cine a mușcat șerpele odată, se teme
și de șopirlă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți,
j. Covurluțu.*

* △

*Cine a dat peste șerpe, se feresce și de șo-
pirlă.*

V. A. FORESCU, c. *Stănișóra, j. Suciava.*

*

Mușcatlu di șerpe, s'aspere ș-di gușturice.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. Cusina, Al.
bania.*

*

*Acel ci fu mușcat di șerpe, s'aspere ș-di
gușturiță.²⁾*

IL. GHICU, *profesor, c. Perivoli,
Epir.*

A se adaogă la No. 2502.

8498 * △ Șerpele (serpele), când îl dore capul,
iese (ese) la drum.

P. ISPIRESCU, *Leg*, I, 1872, p.
173. — E. I. PATRICIU, *inv. c.
Smulți, j. Covurluțu.* — A. GO-
BOVEI, *j. Suciava.*

* △

Șerpele, când îl dore capul, ese în drum.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c.
Galșa, comit. Arad, Ungaria.*

¹⁾ & ²⁾ Cel (ce fu) mușcat de șerpe, se sperie și de șopirlă.

* △
Șerpele, când, i se face de cap, ese la drum.

EM. POPESCU, *inv. c. Ciocănesci,
Mărgineni, j. Ialomița.*

A se adaoga la No. 2504.

8499 * △ Iese ca șerpele la drum.

CĂLIN IORDACHE, *j. Argeș.*

Acelaș înțeles ca la No. 2504 c.

8500 * △ Cresci pui de șerpe ca să te musce.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p.
166. — P. GĂRBOVICEANU, prof.
Cl. VIII, Semin. Buc.*

Carî încăldzasci șarpi, nûs va mûșcă prota.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.,
p. 175.*

A se adaoga la No. 2505.

8501 * △ Să nu te musce șerpele.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulțu,
j. Covurlui.*

Să nu dai ceva fără voie. A se adaoga acest înțeles
la No. 2508.

8502 * △ L'a mușcat șerpele de inimă.

T. BĂLĂȘEL, *Ștefănesci, j. Vâl-
cea.*

Se gândesce să facă ceva rău. A se adaoga la No. 2508.

8503 * △ Șerpele se prinde cu mâna nebunului.

C. TEODORESCU, *inv. c. Cursesc,
j. Vaslui.*

*
A prinde șerpele cu mâna nebunului.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

¹⁾ Care încălzește șarpe, pe dinsul îl mușcă întâiu.

Acelaş înţeles ca la No. 2509.

*Kumun ou ghar yier moghai barimoui.*¹⁾

Prov. Mongol.

- 8504 * △ Cine vré să omóră şerpele, să'î sdrobéscă capul.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucŭava*.

*Astalŭ şarpi, chisédzǎ-lŭ caplu.*²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit, Jahres.*, p. 175. — GR. TOCILESCU, II, p. 636.

Acelaş înţeles ca la No. 2499.

- 8505 * △ Şërpele de casă
Mult venin lasă.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucŭava*.

Adică duşmanul din casă.

- 8506 * △ Nu scapă nici în gaură de şërpe.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulŭi*, j. *Covurluiu*.

Nu poŭi scăpa de rësbumarea unuŭa.

- 8507 * △ Nimenea nu pôte sci, cât e adîncă borta şerpelui.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucŭava*.

Pentru cei viclenŭ şi rëi.

- 8508 * △ A pus mâna pe şarpe.

C. BALLY, c. *Cârlomănescŭ*, j. *Tutova*.

S'a îmbogăŭit de odată.

¹⁾ Prinde şerpŭ cu mânilor altora.

²⁾ Întîlnescŭ şërpe, pisézǎ'ŭ capul.

- 8509 * Δ A intrat (s'a băgat) în borta șerpelui (șerpelui).

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 182. — V. A. FORESCU, c. *Folii-ceni*, j. *Suctava*.

1° De frică.

2° De rușine.

A se adaoga la No. 2512.

- 8510 Șarpi laiu.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 636.

Om foarte rău.

SEU

- 8511 * Innătă în seü.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

E foarte avut. A se vedé No. 2516.

- 8512 Ari seü ; i gras.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 624.

E bogat.

A SMULGE

- 8513 * Δ A'l smulge.

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni*, j. *Suctava*.

1° A lua de la cine-va în chip neomenesc ; 2° pe ne drept ; 3° pe furiș.

Plumer quelqu'un.

Prov. Franc.

ȘOÎMAN

- 8514 * Δ Șoîman el, nici vînt n'adie, și'i curg penele.

D. POPA, c. *Sinaia*, j. *Prahova*.

Ce mai om ! nimic nu pôte.

¹⁾ Șérpe negru.

²⁾ Are seü ; e gras.

ȘOLDAN

8515 * △ Șoldan.

L. ȘAÎNEANU, *Dicț.*, p. 756.

Om tînăr. Se dice într'un mod ironic.

8516 * Șoldan vitézu.

Om fricos.

SOMN

8517 * △ Mai bine un cap de somn, de cât o mie de brósce.

N. URECHIE, c. *Câmpina, j. Prahova.*

Mai bine unu și bun, de cât mulți și proști.

ȘOPÎRLĂ

8518 Gușturiță.

MIHĂILEANU, *Dicț.*, p. 226.

Adică femeie sprintenă.

ȘÓRECE

8519 Vede că nu încape singur pe gaură,
Și'și mai légă și tivgă de códă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 165.

* △ Șórecele, de abia încape în bortă, și mai légă ș'o tivdă de códă!

I. MARDARE, c. *Cerțesci, j. Tutova.*

* Șóriclu n'avea guvă în s'ascundă, ș-ligă ș-curcubeta di códă.¹⁾

I. IONESCU, *prof. c. Nevésta, Macedonia.*

A se adaogă la No. 2522.

¹⁾ Șorecul n'avea gaură unde se s'ascundă, ș 'și legă ș'un dovlec de códa.

8520 * △ Tot-dé-una şórecele se întórce la borta lui.

N. MATESCU, *inv. c. Movilița, j. Putna.*

A se adaogà la No 2526.

8521 * △ Şórecele caută a se întórce la borta lui, chiar când zăresce pisica în calea lui.

V. FORESCU, *inv. c. Dorna, j. Suciava.*

Acelaş înţeles ca la No. precedent.

8522 Un şóric nă măcă fărina, şi-îl-avinăm tuţi şóriçilî.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 637.

Vina unuîa, o aruncăm şi pe alţiî, dintr'un ném cu el.

8523 * △ Când şórecul e sătul, e acrå fărina.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov., p. 33, c. Toplița-Rom., Ungaria.*

Pentru cel căruîa nu 'î e fóme, şi face nazuri la mân-care.

8524 * △ Ce nasce din nérnul şoricesc, tot la ciu-ruri găuresce.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. c. Furduesei, j. Argeş.*

Arată puterea firii.

8525 — Ba, că 'î şóric!
— Ba, 'î cătuşil²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres., p. 152.*

Acelaş înţeles ca la No. 2445.

8526 S-cadă şóriclu, ş-frândzi nărli n-căpistéri.³⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 637.

¹⁾ Un şórece ne măncă făina, şi 'î urmărim pe toî şóreciî.

²⁾ Ba că 'î şórec! — Ba 'î pisică.

³⁾ Se cadă şórecele, îşi frânge nasul în căpistere.

Pentru omul sărac, care nu are nici făină în căpistere.

8527 Cădzu șoriclu tu ólă.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 58.

A rămas însărcinată.

8528 * A dat șorecele în puțină.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna*.

Când unul e prins.

8529 △ Nici șorece, nici liliac.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 163,
c. *Gurariului, Ungaria*.

Acelaș înțeles ca la No. 1419, înțelesul al doilea.

STÂNĂ

8530 * △ A veni la spartu stânei.

G. BĂNULESCU, *inv. c. Pietroșița, j. Dîmbovița*.

Adică prea târziu, după o împărțelă saă după ce s'a isprăvit un lucru.

STAUL

8531 △ Nu 'ți face staul, până nu ai oile.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 185,
c. *Logoș, Ungaria*.

Căci se póte să nu le ai nici odată.

STÉRPĂ

8532 Dacă vréu, îi stérpă;
Dacă vréu, îi d'a fétare.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 65.

Când un lucru atîrnă numaî de noi.

¹⁾ Cădu șorecele în ólă.

TURMĂ

8545 * Δ Unde 'i turmă și pagubă.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurluiu.* — V. A. FORESCU, *c. Folticeni, j. Suctava.*

Mângâierea păgubașului.

8546 * Δ Turma nu stă dintr'o ôie.

V. SALA, *dasc. c. Holod, comit. Bihor, Ungaria.*

Nici bogăția din puțin.

8547 * Δ Ți-o perit turma?

TEODORESCU-KIRILEANU, *inv. c. Broșteni, j. Suctava.*

Când e unul supărat și ca să'l mai învoioșeze.

8548 * Δ Urma bate turma.

P. GĂRBOVICEANU, *prof. c. Crețeni, j. Vâlcea.*

8549 Turma mîiardzi după birbec.¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 646.

Adică poporul după conducătorii lui.

8550 O turmă și un păstor.

N. MUSTE, *Letop. Mold.*, III, p. 30.

A se adaoga la No. 2569.

UGER

8551 * Δ Ugerul frumos vinde vaca.

V. SALA, *dasc. c. Colesci, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul judecă după înfățișare.

¹⁾ Turma merge după berbec.

8552 * \triangle Are uger bun.

G. POBORAN, *inst. j. Olt.*

Ai de unde să ieși.

ULIU

8553 * Uliu.

L. ȘĂINEANU, *Dieț.*, p. 840.

Adică om vitéz.

A URLĂ

8554 * \triangle Urlă ca cânele la lună.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avramesci, j. Tutova.*

Acelaș înțeles ca la No. 1949.

URS

8555 * \triangle Jocă ursul la cumetă, se gătim tărițele.

E. I. PATRICIU, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

* \triangle Gătesce ciuru cu tărițe, că jocă ursu la cumetă.

ANTONESCU, *c. Plăinesci, j. Rîmnicu-Sărat.*

Ce se întâmplă la vecin astăzi, ni se poate întâmpla mâine. A se adaoga la No. 2576.

8556 * Ursa cu çirlu nu s'aspere.¹⁾

I. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

A se adaoga la No. 2573.

8557 * Ursa cu furnizi nu si satură.²⁾

I. IONESCU, *c. Nevêsta, Macedonia.*

¹⁾ Ursul cu ciuru nu se spcrie.

²⁾ Ursul cu furnici nu se satură.

A se adaogà la No. 2574.

8558 * △ La el jôcă ursul.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Sucîava*.

Om cu noroc. Se ȝice, în deosebî, pentru cel care câștigă la cărți.

8559 * △ D'aia n'are ursu códă și vulpea d'abia o duce.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor*, Cl. VII, *Semin. Buc.*

De aceea n'are ursu códă.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 169.

A se adaogà la No. 2579.

8560 * △ Ursul nu jôcă de voie.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

* △ *Nu jôcă ursul de bună voe.*

V. A. FORESCU, c. *Mălini*, j. *Sucîava*.

* △ *Ursu nu jôcă de voie, fără de nevoie.*

AVR. CORCEA, *paroh*, c. *Coștetu*, *Banat*.

* △ *Ursu nu jôcă de bună voie, ci jôcă că 'î dă ursaru cu bâta în spinare.*

TEOD. BALĂȘEL, *preot*, c. *Ștefănesci*, j. *Vâlcea*.

1° Când la mijloc e nevoia, sila.

2° Și prin bătae, poți face ce-va.

A se adaogà la No. 2580.

8561 * Se jôcă cu códă ursului.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr.* j. *Putna*.

Se viră singur în primejdie, se lăgă de cel puternic.

- 8562 \triangle Pe ursul mulți câni îl latră, dar se alege care 'l mușcă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 211,
c. Râșnov, Ungaria.

Mulți bîrfesc, dar puțini îndrăsnesc să atace pe cel puternic.

- 8563 Va să știbă ursa di bilitiî? ¹⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 702.

Acelaș înțeles ca la No. 2582.

- 8564 Ursul, când n'are de mâncare, își mușcă din labe.

Rom. Glumeț, p. 53.

A se adaogă la No. 2583.

- 8565 * \triangle Vinde pelea ursului, și ursul în pădure.

E. I. PATRICIU, *inv.* c. Smulți,
j. Covurlui.

A se adaogă la No. 2584.

- 8566 * \triangle Nu vinde pelea ursului până nu l'ai pușcat.

I. LUNGU, c. Sebeșul-Mare, Transilvania.

A se adaogă la No. 2585.

- 8567 * Frică di ursă, frică ș-di baligă? ²⁾

I. COYAN, *prof.* c. Elbasan, Albania.

Pentru ómenii din cale afară fricoși.

- 8568 * A ține ursul de códă.

G. POBORAN, *inst.* j. Olt.

Ești în mânele cui-va, dacă l'ai apucat tocmai de unde nu 'i pasă.

¹⁾ Vre să scie ursul de alicé?

²⁾ Frică de urs, frică și de baligă?

8569 * Δ A luat ursul de códă.

PROCOPIESCU, *inv. c. Islaz, j. Romanaș.*

Adică s'a îmbetat.

8570 * Δ Ursul și-a vădut umbra.

V. SALA, *dasc. c. Vașcoi, comit. Bihor, Ungaria.*

Omul răutacios, și-a vădut fapta rea.

8571 * Δ Ursului nu'i place miere.

I. POPESCU, *inv. c. Dobreni, j. Ilfov.*

În mod ironic, când îi place ce-va și se face că nu'i place.

8572 * Δ A dat peste miera ursului.

V. FORESCU, *c. Dorna, j. Suceava.*

Acelaș înțeles ca la No. 2571 și 8867.

8573 * Δ Par'că are pěr de urs.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Adică fuge lumea de el.

8574 * Δ A fi delicat, ca ursul pe plôie.

G. P. SALVIŢ, *inv. c. Smulți, j. Covurlui.*

Pentru cel care se arată delicat, că nu 'i place ôre-ce.

8575 * Δ A scăpat ușor din ghiarele ursului.

V. A. FORESCU, *inv. c. Dorna, j. Suceava.*

Când unul a scăpat, cu puțină pagubă, dintr'o mare primejdie.

8576 * Δ Urs nețesălat.

G. I. TOMESCU, *înv. c. Broscari*,
j. *Mehedinți*.

Celui necurat, robust și îndrăsneț

8577 * Δ Îl pòrtă de nas, ca pe urs.

IUL. GROFȘOREANU, *profesor, c.*
Galșa, comit. Arad, Ungaria.

Îl stăpânesce, și 'l pòrtă după voe.

8578 * Δ A cădùt piropaste pe om, ca ursu 'n spi-
narea vacei.

G. BANULESCU, *înv. c. Pietroșița*,
j. *Dîmbovița*.

A'î cădé belea.

URSĂRESCE

8579 * Δ A umblă ursăresce.

T. BĂLĂȘEL, *preot, c. Ștefănesci*,
j. *Vâlcea*.

Adică rătăcind din loc în loc.

VACĂ

8580 Unii țin vaca, și alții îi mulg țitele.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
173.

A se adaogă la No. 2602.

8581 * Δ Nu 'i e bine vacii nòstre. Vine tata cu
pelea ei în spinare, și afară e vremea
murgă cu còda lungă.¹⁾

P. ILIEȘ, *c. Hațeg, Transilvania*.

Semne de nenorocire. A se adaogă la No. 2604.

8582 * Δ Vaca bună și 'n grajd se caută.

DR. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 271,
c. Logoș, Ungaria.

¹⁾ Adică lupul.

A se adaogà la No. 2609.

- * △
8583 O vacă îmbălegată mânjesce ciréda tótă.

D-na Z. JUVARA, c. Fedesci, j.
Tutova.

O vacă întinată necinestesce tótă ciréda.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p.
174.

A se adaogà la No. 2611.

- 8584 Și grasă, și lăptosă ș-cu óra s'hibă a-
casă, nu s-fați.¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 175.

Acelaș înțeleș ca la No. 2612.

- * △
8585 Ca vaca bună de lapte, care varsă gă-
léta

AVR. CORCEA, *paroh*, c. Coșteiu,
Banat.

- * △
*E ca vaca care dă cu piciorul, când e plin
șuștarul.*

IUL. GROFȘOREANU, *profesor*, c.
Galșa, *comit. Arad, Ungaria.*

- * △
*Îi ca o vacă bună de lapte, dar dă cu pi-
ciorul în doniță.*

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Banca*,
j. Tutova.

- * △
*Vaca, după ce'ți umple șitarul, îi dă cu
piciorul.*

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulți*,
j. Covurluțu.

Despre ómenii harnici, sîrguincioși, dar cari avênd nă-
ravuri rele, într'o clipă strică tot ce aũ agonisit.

A se adaogà la No. 2613 & 7033.

¹⁾ Și grasă, și lăptosă, și la cês să fie a-casă, nu se pôte.

8586 Vacă pe vacă se linge, și porc pe porc
se scarpină.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni*,
j. Tutova.

Cei de o potrivă se înțeleg împreună. Mai ales când
se laudă doi înși.

Asinus asinum fricat.

Prov. Med. Lat.

8587 [△] O vacă nu face ciurdă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 201,
c. Brașov, Transilvania.

Cu puțin nu se țice că ai avere.

8588 * [△] Sede rău vacii când strechie ierna.

G. MIHALACHE, *c. Șendresci, j.*
Tutova.

Când o femeie bătrână e desfrînată.

8589 Vaca care nu'și poate purta pielea, s'o
mănânce lupii.

P. GĂRBOVICEANU, *profesor, c.*
Cloșani, j. Mehedinți.

Acelaș înțeles ca la No. 2199.

8590 [△] Vaca albă 'i totă seă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 271,
c. Sinersig, Ungaria.

8591 * [△] Îi ca vaca la casa omului.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Avra-*
mesci, j. Tutova.

Adică de mare folos, de mare ajutor.

8592 * [△] E crescut în cõda vacii.

GAVR. ONIȘOR, *prof. c. Zorleni*,
j. Tutova.

E la locul lui; nu s'a ridicat, nu s'a boerit.

8593 * Δ A ajuns c \acute{o} da vacii.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Adic \acute{a} nimic.

8594 * C \acute{a} nd va s-alin \acute{a} vaca pi hic.¹⁾

G. ZUCA, prof. c. *Elbasan*, *Epir*.

Adic \acute{a} nici odat \acute{a} .

8595 Δ Unde vaca nu sbi \acute{e} r \acute{a} .

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*, p. 368.

Adic \acute{a} departe.

VIERME

8596 * Δ Tr \acute{a} esce ca vermele la r \acute{a} d \acute{a} cina hr \acute{e} nului.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. *Banca*, j. *Tutova*.

A se ad \acute{a} og \acute{a} la No. 2621.

8597 * Δ Vermii 'l culc \acute{a} , vermi \acute{i} 'l sc \acute{o} l \acute{a} .

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Pentru cel leneș.

8598 * Δ Fie-care verme g \acute{a} sesce borticica lui.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

Și fie-care om are drept la o cas \acute{a} unde s \acute{a} 'ș \acute{i} ad \acute{a} pos-t \acute{e} s \acute{c} \acute{a} capul.

VIESPAR

8599 * Δ Nu int \acute{a} r \acute{e} ta vesparu c \acute{a} te mușc \acute{a} .

P. G \acute{A} RBOVIC \acute{E} ANU, profesor, c. *Cloșani*, j. *Meherlinți*.

Adic \acute{a} pe cei r \acute{e} i, c \acute{a} o p \acute{a} șesci.

¹⁾ C \acute{a} nd se va sui vaca pe smochin.

VÎESPE

- 8600 * Vespea, după ce miere nu face,
Sare și te împunge cu ace.

V. A. FORESCU, c. *Folticent*, j.
Sucłava.

A se adăogă la No. 2627.

VITĂ

- 8601 * Δ Când mor vitele de bółă, tóte javrele se
'ngrașă.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor*, Cl.
VII, *Sc. Norm*.

Adică cei mici, în urma celor mari și bogați. Veđi și
No. 1469.

- 8602 * Pravdă tu mână cséne s-nu o dai.¹⁾

I. COYAN, *prof. c. lanina*, *Epir*.

Să îngrijesci singur de ale tale.

- 8603 Mutrea-ű pravda, s-ti mutréscă.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 616.

Cine îngrijesce de vitele lui, e respłătit cu prisosința
prin folósele pe care le dobândește.

- 8604 Δ Unde vitele nu rage.

G. DEM. TEODORESCU, *Poes. Pop.*,
p. 387.

Adică departe.

VIȚEL

- 8605 * Δ S'a dus vițel și a venit boű.

P. GÂRBOVICEANU, *prof. Semin*.
Buc. Cl. VII.

Acelaș înțeles ca la No. 2633

¹⁾ Vita în mână streine să nu o dai.

²⁾ Îngrijesce de vită, să îngrijescă ea de tine.

8606 * Δ Vițel s'a născut, bou a murit.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suclava*.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8607 * Vițelul nu l'aŭ tăiet, și mușterii pentru piele am găsit.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. *Putna*.

A se adaoga la No. 2639.

8608 Δ Nu lăsa laptele pe sufletul vițelului.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 175, c. *Logos*, *Ungaria*.

A se adaoga la No. 1940.

8609 * Δ Stă (șede) ca vițelul la porța nouă.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț*, j. *Covurlui*.

A se adaoga la No. 2640.

8610 * Δ Trage ca vițelul la vacă.

G. P. SALVIŢ, *înv. c. Smulț*, j. *Covurlui*.

Adică cu plăcere și spre folos.

8611 * Δ Trăesce ca vițelul la curtea boerescă.

P. GĂRBOVICEANU, profesor, c. *Leicesc*, j. *Muscel*.

Adică bine, în belșug.

VIȚICĂ

8612 * Δ Bucățica ține vițica.

V. SIMIGANOSCHI, preot, c. *Fereblecea*, *Bucovina*.

Ne învață economie.

VRABÎE

- 8613 * Δ Vrabia e mică, dar móre de bătrână.

C. ALEXANDRESCU, c. *Alexeni*,
j. *Ialomița*.

- * Δ Vrabia tot puia arată.

V. A. FORESCU, c. *Dorna*, j. *Suciava*.

- * Δ Vrabia tot puia șede.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

A se adaoga la No. 2644.

- 8614 * Δ Vrabia malaiu (meu) visază, și calicul praznicul (comândare).

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

A se adaoga la No. 2645.

- 8615 Δ De cât o sută de vrăbiî în gard, mai bine cu două 'n ôlă.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 69,
c. *Râmnic*.

- * Δ De cât o mie de vrăbiî în streșnă, mai bine una în mână.

G. MADAN, c. *Trușeni*, *Basaraabia*.

A se adaoga la No. 2649.

- 8616 * Δ Ca vrăbiile pe malaiul altuia.

E. I. PATRICIU, inv. c. *Smulți*,
j. *Covurluiu*.

Când te cerți pentru altul. A se adaoga acest înțeles la No. 2650.

- 8617 Δ Pân o dà de vrăbiile secerând.

GR. TOCILESCU, *Poes. Pop.*, I,
p. 318.

Adică departe.

VULPE

- 8618 * Vulpea în pădurea și tocméla în tîrg.

D na V. ZANNE, *Bucuresci, j. Ilfov.*

Vulpea în pădure și pielea îi tocmesce în piéță.

P. ISPIRESCU, *Leg.*, I, 1872, p. 175.

- * Δ *Pelea tocmită și vulpea 'n pōdure.*

P. GÂRBOVICEANU, *profesor Cl. VII, Semin. Buc.*

A se adaogă la No. 2657.

- 8619 Δ Gușa vulpei e albă, dar cōda ei roșie.

Dr. EL. CRISTEA, *Prov.*, p. 106, c. *Toplița-Rom., Ungaria.*

Acelaș înțeles ca la No. 2660.

- 8620 * Vulpea, când n'ajunge la găini, ȑice că sunt spînzurate.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j. Putna.*

A se adaogă la No. 2661.

- 8621 * Δ Vulpea nu se teme de vînătorul care se laudă séra.

P. GÂRBOVICEANU, *profesor, Cl. VII, Semin. Buc.*

Acelaș înțeles ca la No. 2666.

- 8622 * Vulpea, după ce a îmbětrănit, s'a făcut găinăriță.

V. A. FORESCU, c. *Folticeni, j. Suctava.*

Pentru cel care se pocăesce, de nevoie, ne mai putěnd să facă rele.

- 8623 * Δ Vulpea, cât e de şîrétá, tot ajunge la uşea
duchénului acăţată.

G. GERLAN, c. Vaşcoi, comit.
Bihor, Ungaria.

Sě-acăţă vulpea di patruli ciçîóri. ¹⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 179.

Şi vulpea sě-acăţă di patruli ciçîóri. ²⁾

Dr. WEIGAND, *Zweit. Jahres.*,
p. 179.

Se prinde şi cel şîret. Acelaş înţeles ca la No. 2671.

- 8624 * Vulpea bătrână nu se prinde ca păsărui-
cile micî.

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suceava.

Cel şîret nu se prinde uşor, ci cu mare meşteşug.

- 8625 * Δ Vulpea găini viséză.

I. POPESCU, înv. c. Dobreni, j.
Ilfov.

Acelaş înţeles ca la No. 2645.

- 8626 * Vulpea ăl pişă, când vede că cânele e
bătrân.

V. A. FORESCU, c. Folticeni, j.
Suceava.

Acelaş înţeles ca la No. 2003.

- 8627 * Δ Vulpea care dórme nu prinde găini.

P. GÂRBOVICEANU, profesor Cl.
VII, Semin. Buc.—GR. ALEXAN-
DRESCU, magistr. j. Putna.

Pentru cel leneş.

¹⁾ Se prinde vulpea de patru picîóre.

²⁾ Şi vulpea se prinde de cele patru picîóre.

8628 * Δ Vulpea care dórme nu prinde vînat.

C. C. BUNGEȚIANU, c. Cosoveț, j. Mehedinți.

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8629 * Umblă, ca vulpea, cu códă în tóte părțile.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. Putna.

Acelaș înțeles ca la No. 1714.

8630 Ca vulpea cu cólili a țapului.²⁾

GR. TOCILESCU, II, p. 659.

A aștepta ce-va în zadar, ca vulpea care tot aștepta ca sa prindă c. țapului cărî se tot balăbănea.

8631 * Δ Las că mai are vulpea lipsă de códă.

BRATEIU, comit. Tîrnava-Mare, Transilvania.

8632 * Δ A intrat vulpea 'n sac.

V. SALA, dasc. Colesci, comit. Bihor, Ungaria. — P. ISPIRESCU, Leg., I, 1872, p. 167. — A. GOROVETI, j. Suctava.

A se adaoga la No. 2677.

8633 * Trage cu urechea, ca vulpea.

GR. ALEXANDRESCU, magistr. j. Putna.

Ascultare încordată.

8634 * Δ O prins o vulpe.

GAVR. ONIȘOR, prof. c. Zorleni, j. Suctava.

A pățit'o, că s'a ars, sărindu'i o scântee pe haine, când dormea dus.

¹⁾ Ca vulpea cu cóele țapului.

8635 * △ O prins vulpea la rană.

AVR. CORCEA, *paroh, c. Coșteiu, Banat.*

* △ A prins vulpea rană.

E. I. PATRICIU, *înv. c. Smulț, j. Covurlui.*

Acelaș înțeles ca la No. 2682, și de un copil care scâncesce, când e puțin bolnav.

8636 * △ E puîu de vulpe.

DR. EL. CRISTEA, *Prov, p. 87, c. Bochia, Ungaria.*

Om viclén, șiret.

8637 * △ Șiret ca o vulpe.

GR. POÎNARU, *îng, c. Rassa, j. Ialomița.*

Acelaș înțeles ca la No. precedent.

8638 * △ Vulpe.

GR. POÎNARU, *îng. c. Rassa, j. Ialomița.*

Adică om viclén.

8639 △ Pân' oi vedé vulpea cu còda grapând.

GR. TOCILESCU, I, p. 318.

Adică departe.

8640 A avé ochi de vulpe.

P. ISPIRESCU, *Leg., I, 1872, p. 178.*

A avé bam. Veți No. 2686 b și 5909.

VULTUR

8641 * △ Unde'i stirvul mai mare, acolo se strîng toți vulturii.

D. POPOVICIU, *înv. c. Cuvin, comit. Arad, Ungaria.*

△ *La stîrv s'adună vulturii.*

Dr. EL. CRISTEA, *Prov*, p. 133,
c. *Sinersig*, *Ungaria*.

Acelaş înţeles ca la No. 2687.

8642 Vulturul scóti buf, şi bufu vultur nis-
cândi ori.²⁾

Dr. WEIGAND. *Zweit. Jahres.*,
p. 152.

Pentru părinţi şi copii.

8643 * Vulturului, lipsindu'î aripele, nu mai pôte
sbura.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

A se adaogă la No. 2690.

8644 * A întinerit ca vulturu.

GR. ALEXANDRESCU, *magistr. j.*
Putna.

A se adaogă la No. 3911.

FINELE VOLUMULUI AL NOUELEA.

¹⁾ Vulturul scóte bufniţă, şi bufniţa vultur câte odată.

G L O S A R

Glosarul general, care trebuia să termine acest volum,
se va găsi la finele volumului X.

ERRATA ¹⁾

Pag.	220,	linia	31,	sórele în loc de soarele.
"	238,	"	30,	, în loc de . la finele liniei.
"	261,	"	7,	Ómenii în loc de Omeni.
"	265,	"	17,	ții în loc de ții.
"	266,	"	13,	a se suprima ¹⁾ .
"	377,	"	30,	Țese (a) în loc de Țesat (a).
"	390,			Liniiile 26 și 27 se vor trece între liniile 19 și 20.
"	407,	prov.	6731,	uscăciune în loc de uscăciune.
"	411,	nota	²⁾ ,	mănănci în loc de manănc.
"	423,	prov.	6818,	umblă în loc de umblă.
"	424,	"	6825,	a se suprima semnul Δ.
"	433,	"	6878,	a se suprima semnul Δ.
"	448,	"	6961,	a se adaoga semnul *.
"	472,	linia	20,	A se adaoga între liniile 20 și 21, titlul: FRUNZA.
"	473,	prov.	7112,	a se adaoga semnul Δ.
"	479,	linia	24,	a se adaoga semnul Δ.
"	483,	prov.	7171,	a se adaoga semnul *.
"	489,	linia	28,	ațele în loc de acțele.
"	504,	"	11,	porțiii în loc de porțili.
"	508,	prov.	7309,	căde în loc de cadé.
"	522,	"	7393,	óie în loc de ó.
"	524,	"	7404,	unde nu în loc de unde.
"	561,	"	7613,	scliópica în loc de scliópica.
"	570,	"	7661,	svercă în loc de zvercă.
"	579,	linia	1,	Capră în loc de Căpra.
"	579,	prov.	7715,	Capră în loc de Capra.
"	591,	"	7792,	a se adaoga semnul ¹⁾ , și ca notă în josul paginei: ¹⁾ Cap de cioră.
"	621,	"	7964,	A în loc de O.
"	629,	"	8012,	Schină în loc de Schnă.
"	636,	linia	1,	carni nu măcă în loc de carni.
"	651,	"	13,	vremea în loc de vreme.
"	667,	prov.	8225,	faguri în loc de faguri.
"	686,	"	8344,	a se suprima la variante semnul Δ.
"	687,	"	8345,	a se suprima la variante semnul Δ.

¹⁾ Aceași observație ca la cele-lalte volume.

SCARA

	<i>Pagina</i>
TITLU	1—6
CAP. XX. ASEMENARI (Iordache Golescu)	7—212
CAP. XXI. ASEMENARILE IN LITERATURA POPORANA .	213—264
CAP. XXII. ERESURI	265—392
CAP. XXIII. SUPLEMENT LA CAPITOLELE I—XVIII . .	393—740
GLOSAR	741
ERRATA	743